
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TEMEL TASARIM DERSLERİNDE KAVRAM TEMELLİ UYGULAMALARA İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Elif Çakıroğlu

DOKTORA TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OCAK, 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (36) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Elif

Soyadı: Çakıroğlu

Bölümü: Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması

İngilizce Adı: An Action Research Related to Concept-Based Practices In Basic Design Courses

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkesine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın adı soyadı: Elif Çakıroğlu

İmza:……

JÜRİ ONAY SAYFASI

Elif Çakıroğlu tarafından hazırlanan "Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU .....

(Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Başkan: Üye: Prof. Hülya BÖLÜKOĞLU .....

(Görsel İletişim Tasarımı, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Üye: Prof. Şeniz AKSOY .....

(Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Prof. Hakan PEHLİVAN .....

(Fotoğraf ve Video Bölümü, Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Baytekin BALCI .....

(Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 8.01.2020

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde birçok kişinin katkısı olmuştur. Öncelikle doktora eğitimim boyunca ve araştırma sürecinde sabrı ve nezaketiyle benden desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim ve araştırma sürecinde tez izleme komitesinde bulunarak değerli görüş ve önerilerini sunan Prof. Dr. Şeniz AKSOY'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca araştırma süresince tez izleme komitesinde yer alarak görüş ve önerileriyle araştırmama değerli katkılarını sunan Prof. Dr. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU'na çok teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde görüş ve önerilerinin yanı sıra manevi destekleriyle yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Görkem Utku ALPARSLAN'a ve Arş. Gör. Ahmet EROL'a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın uygulama sürecini birlikte deneyimlediğimiz enerjileriyle ve öğrenme azimleriyle benim için birer umut olan değerli öğrencilerime çok teşekkür ederim.

Son olarak yaşamım boyunca her zaman yanımda olan, desteklerini esirgemeden beni bugünlere getiren aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Elif ÇAKIROĞLU

TEMEL TASARIM DERSLERİNDE KAVRAM TEMELLİ UYGULAMALARA İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

(Doktora Tezi)

Elif Çakıroğlu
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ocak, 2020

ÖZ

Temel tasarım dersi, tasarım öğeleri ve ilkeleri aracılığıyla tasarım dilinin kazandırıldığı, sanatsal algının ve tasarım becerilerinin geliştirildiği bir süreci içermektedir. Temel Tasarım derslerinde çoğunlukla resim, grafik, heykel gibi sanat ve tasarım formlarına yönelik uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Ancak günümüz sanat ve tasarım anlayışı; disiplinler arası yaklaşımın yer aldığı farklı malzeme ve tekniklerin bir arada kullanıldığı estetik algı ve biçimsel kaygılar kadar düşünsel süreçlerin de önem kazandığı uygulamalar içermektedir. Günümüz düşünsel yapısını ve teknik olanaklarını yansıtan çağdaş sanat anlayışına yer veren uygulamalara, görsel sanatlar eğitimi içerisinde yer verilmesinin önemli bir gereksinim olduğu düşünülmektedir. Öncelikli olarak tasarım becerilerinin temellerinin oluşturulduğu temel tasarım eğitiminin, farklı tekniklerin ve materyallerin kullanımına; kavramsal ve eleştirel düşünme becerilerine yer veren uygulamaları içermesi önem arz etmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu tarafından 2018 yılında yayınlanan Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı lisans programında Temel Tasarım I-II derslerinin kazanımları göz önünde bulundurulduğunda kavram temelli uygulamaların yer aldığı temel tasarım dersinin gerekliliği anlaşılmaktadır. Araştırmada kavram temelli uygulamalar ile geliştirilen temel tasarım ders etkinliklerinin uygulama sürecinin nasıl ilerleyeceği ve aynı zamanda birer görsel sanatlar öğretmeni adayı olan öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2016-17 öğretim yılı güz döneminde, Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda verilen Temel Tasarım I dersinde eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Temel Tasarım I dersini alan 15 öğrenci, araştırmanın

katılımcılarını oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler, 19.09.2016–28.12.2016 arasında 15 haftalık sürede toplanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, açık uçlu soru formu, video kayıtları, yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlükleri ve dereceli puanlama anahtarı (DPA) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmesi sonucunda bulgular ortaya konmuştur. Bulgular, araştırma soruları çerçevesinde yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin kavramın tasarım sürecindeki işlevine yönelik farkındalık geliştirdikleri görülmüştür. Kavramsal düşünme biçimiyle birlikte sanat ve tasarım süreciyle metodik düşünme ve çalışma sürecini deneyimlediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kavramlara karşılık gelen simge, sembol, ikon ve benzeri görsel göstergelerle ilgili bilgi edinerek kavramları görsel bir dil aracılığıyla ifade etmeye yönelik bilgi ve deneyim elde etmişlerdir. Buna ek olarak tasarım öğeleri ve ilkelerinin kompozisyon içindeki işlevsel ve biçimsel değerleri üzerine farkındalık kazandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca görsel kültüre ilişkin bilgi edindikleri ve görsel okuryazarlık becerilerinin geliştiği söylenebilir. Bunların yanı sıra öğrenciler, kavram temelli etkinlikler kapsamında, fotoğraf ve video gibi araçlarla çalışmaktan dolayı memnuniyetlerini dile getirerek çağdaş sanata ilgi duymaya başladıklarını ve ileriki yaşamlarında çağdaş sanatla ilgilenebileceklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Temel Tasarım Eğitimi, Kavram Temelli Tasarım Uygulamaları, Kavramsal Düşünme,

Sayfa Adedi: 371

Danışman: Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU

AN ACTION RESEARCH RELATED TO CONCEPT-BASED PRACTICES IN BASIC DESIGN COURSES

(Ph. D)

Elif Çakıroğlu
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
January, 2020

ABSTRACT

Basic design course includes a process in which design language is acquired through design elements and principles, and artistic perception and design skills are developed. In Basic Design courses, it is observed that mainly practices related to art forms such as painting, graphic and sculpture are conducted. However, today's understanding of art and design includes applications in which intellectual processes gain importance as well as aesthetic perception and stylistic concerns where different materials and techniques are used together in an interdisciplinary approach. It is considered as a necessity to include practices of contemporary art which reflects today's intellectual construct and technical opportunities within the visual art education. First of all, it is of critical importance that basic design education, in which the basics of design skills are established, include applications that allow for conceptual and critical thinking skills as well as the use of different techniques and materials. When the acquisitions of Basic Design I-II courses in the undergraduate program of the department of fine arts education published by Higher Education Council in 2018 are taken into consideration, basic design courses which include concept-based applications are regarded as significant. The aim of this study is to investigate how the application process of the Basic Design course activities developed with concept-based applications will proceed and to determine the views of the students each of whom are prospective teachers of visual arts about the process. For this purpose, in the fall semester of 2016-17 academic year, an

action research was carried out in the Basic Design I course given in the Department of Fine Arts Education at Education Faculty of Gazi University. 15 students taking Basic Design I course constituted the participants of the study. The data obtained in the study were collected in a period of 15 weeks between 19.09.2016–28.12.2016. Personal information form, open-ended questionnaire, video recordings, semi-structured interview, researcher diary, student diaries and rubric were used as data collection tools. As a result of the descriptive analysis of the data gathered in the study, the findings were reached and they were interpreted within the framework of the research questions. Accordingly, it was seen that students developed an awareness about the function of the concept in the design process. They stated that together with conceptual thinking process they experienced a methodical thinking and working process in the process of art and design. In addition, they gained knowledge and experience to express concepts through a visual language by acquiring information about visual indicators corresponding to the concepts such as signs, symbols, icons etc.. Moreover, they emphasised that they gained awareness on the functional and stylistic values of design elements and principles within the composition. Besides, it can be said that they have acquired knowledge about visual culture and improved their visual literacy skills. Additionally, the students expressed their satisfaction with working with tools such as photograph and video within the context of concept-based activities and maintained that they started to be interested in contemporary art and they might be engaged in contemporary art in their future life.

Keywords : Basic Design Education, Concept-Based Design Applications, Conceptual Thinking,

Page Number: 371

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**

JÜRİ ONAY SAYFASI ..... **iii**

TEŞEKKÜR ..... **iv**

ÖZ ..... **v**

ABSTRACT ..... **vii**

İÇİNDEKİLER ..... **ix**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xiv**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xix**

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xxv**

BÖLÜM I **1**

GİRİŞ: **1**

1.1. Problem Durumu **1**

1.2. Araştırmanın Amacı **4**

1.3. Araştırmanın Önemi **5**

1.4. Varsayımlar **6**

1.5. Sınırlılıklar **6**

1.6. Tanımlar **7**

BÖLÜM II **8**

KAVRAMSAL ÇERÇEVE **8**

2.1. Temel Tasarım Eğitimi **8**

2.1.1 Temel Tasarım Öğeleri **10**

Nokta **10**

Çizgi **10**

Doku **12**

Ton **13**

Renk **14**

2.1.2.Temel Tasarım ilkeleri **17**

Ölçü-Oran **17**

Tekrar-Ritim **18**

Koram **18**

Uygunluk-Armoni **18**

Zıtlık (Kontrast) **19**

Denge **20**

Egemenlik (Odak Noktası-Vurgu) **20**

Birlik/Bütünlük **21**

2.2. Bauhaus **21**

Weimar Dönemi **24**

Dessau Dönemi **26**

Berlin Dönemi **27**

2.2.1. Bauhaus'un Estetik Anlayışı **27**

2.3. Bauhaus'un Ülkemizdeki Sanat ve Tasarım Eğitimi Üzerine Etkileri **32**

2.4. Kavram **37**

2.5. Kavramsal Sanat **38**

2.6. Gösterge **40**

2.6.1. Gösterge Türleri **41**

2.6.2. Dizge ve Dizim **43**

2.6.3. Anlamlandırma: **43**

Düz Anlam-Yan Anlam **44**

2.7. Temel Tasarım Dersinde Gerçekleştirilen Kavram Temelli Uygulamalar: **45**

BÖLÜM III **48**

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR **48**

3.1 Yurt içinde yapılan çalışmalar: **48**

3.2. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar: **51**

BÖLÜM IV **54**

YÖNTEM **54**

4.1. Araştırmanın Modeli **54**

Eylem Araştırması Süreci **56**

1.Odaklanılan Alanın Tanımlanması **57**

2. Verilerin Toplanması **59**

3. Verilerin Analizi **59**

4. Eylem Planının Oluşturulması **60**

4.1.2. Ortam **62**

4.1.3. Araştırmacının Rolü **63**

4.2. Çalışma Grubu **64**

4.3. Veri Toplama Aracı **65**

4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi **69**

4.5. Eylem Araştırmasında Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması **69**

BÖLÜM V 72

BULGULAR VE YORUM 72

5.1 Katılımcı Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler 72

5.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: 74

5.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: 77

5.3.1.Nokta-Kavram Etkinliğinin Uygulama Süreci 78

5.3.2.Nokta-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular 111

5.3.3. Çizgi-Kavram Etkinliğinin Uygulama Süreci 123

5.3.4. Çizgi-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular 152

5.3.5. Doku Etkinliğinin Uygulama Süreci 162

5.3.6. Doku Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular 184

5.3.7. Yeniden Üretim Etkinliğinin Uygulama Süreci 192

5.3.8. Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular 225

5.3.9. 3 Boyutlu Proje Etkinliğinin Uygulama Süreci 237

5.3.10. 3 Boyutlu Proje Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular 269

5.3.11. Video Proje Etkinliğinin Uygulama Süreci 278

5.3.12. Video Proje Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular . 297

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: 306

5.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: 315

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: 319

BÖLÜM 6 332

SONUÇ VE ÖNERİLER 332

6.1. Sonuç 332

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 333

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 334

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 338

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 340

6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 341

6.2. Öneriler 342

6.2.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler 342

6.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler 343

KAYNAKLAR 344

EKLER 355

EK 1. Araştırma İçin Alınan Gerekli izinler 356

EK 2. Araştırma İçin Alınan Etik Komisyon Kararı 360

EK 3. Öğrencilerden Alınan Yazılı İzin Formu 362

EK 4. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu 363

EK 5. Ön Görüşme İçin Kullanılan Açık Uçlu Soru Formu 364

EK 6. Nokta-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 365

EK 7. Çizgi-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 366

EK 8. Doku Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 367

EK 9. Yeniden Üretim Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 368

EK 10. 3 Boyutlu Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 369

EK 11. Video Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 370

Ek 12: Eylem Araştırması Sonunda Yapılan Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları 371

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Barthes'in Göstergeler Tablosu* 43

Tablo 2. *Eylem Araştırması Etkinlik Planı* 62

Tablo 3. *Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türü ve Lise Düzeyi Temel Tasarım Dersi Almasına İlişkin Ön Bilgiler* 65

Tablo 4. *Dereceli Puanlama Anahtarı Ölçütleri* 68

Tablo 5. *Araştırmacı ve Uzmanlar Arasındaki Uyum Analizi Kappa Korelasyon Test Sonuçları* 68

Tablo 6. *Öğrencilerin Sanat Formlarına İlişkin Ön Bilgileri* 73

Tablo 7. *Öğrencilerin Temel Tasarım Dersine Yönelik Beklentilerine İlişkin Alt Temalar* 74

Tablo 8. *Temel Tasarım Derslerinden Beklenilen Kazanımlar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 74

Tablo 9. *Öğrencilerin Katılmak İstedikleri Temel Tasarım Dersinin Niteliklerine İlişkin Algı ve Beklentiler Alt Temasına İlişkin Kodlar* 76

Tablo 10. *Kavram Temelli Uygulamalar İçeren Temel Tasarım Eğitimine İlişkin Öğrenci Görüşlerinde Yer Alan Temalar* 78

Tablo 11. *Nokta-Kavram Etkinliğinin Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)* 80

Tablo 12. *Nokta-Kavram Etkinliğinin Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)* 84

Tablo 13. *Nokta-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 89

Tablo 14. *Nokta-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)* 92

Tablo 15. *Nokta-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Alt Temaları* 111

Tablo 16. *Nokta-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 112

Tablo 17. *Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırması Alt Temasına İlişkin Kodlar* 114

Tablo 18. *Nokta-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 116

Tablo 19. *Nokta-Kavram Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar* 118

Tablo 20. *Öğrencileri Nokta Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar* 121

Tablo 21. *Nokta-Kavram Etkinliğinin İşleniş Biçimine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 122

Tablo 22. *Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)* 124

Tablo 23. *Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)* 129

Tablo 24. *Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 133

Tablo 25. *Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)* 134

Tablo 26. *Çizgi-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Alt Temaları* 153

Tablo 27. *Çizgi-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 153

Tablo 28. *Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırılması Alt Temasına İlişkin Kodlar* 155

Tablo 29. *Çizgi-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 156

Tablo 30. *Çizgi Kavram Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar* 158

Tablo 31. *Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar* 160

Tablo 32. *Çizgi-Kavram Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 161

Tablo 33. *Doku Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)* 163

Tablo 34. *Doku Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)* 167

Tablo 35. *Doku Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 170

Tablo 36. *Doku Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)* 172

Tablo 37. *Doku Etkinliğine İlişkin Görüşlerin Alt Temaları* 184

Tablo 38. *Doku Çalışmalarına Yönelik Ön Hazırlıklar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 184

Tablo 39. *Doku Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 186

Tablo 40. *Doku Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar* 188

Tablo 41. *Öğrencilerin Doku Çalışmaları Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar*. 190

Tablo 42. *Doku Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 191

Tablo 43. *Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)* 193

Tablo 44. *Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)*..... 198

Tablo 45. *Yeniden Üretim Ders Etkinliği Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 202

Tablo 46. *Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)*..... 204

Tablo 47. *Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)* 209

Tablo 48. *Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri Alt Temaları* 225

Tablo 49. *Eser Seçiminde Dikkat Edilen Unsurlar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 226

Tablo 50. *Yeniden Üretim Etkinliği Çalışma Sürecinde Tercih Edilen Kavramsal Uyarlamalar Alt Temasına İlişkin Kodlar*..... 228

Tablo 51. *Yeniden Üretim Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar*..... 228

Tablo 52. *Yeniden Üretim Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar*..... 232

Tablo 53. *Öğrencilerin Yeniden Üretim Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar*..... 234

Tablo 54. *Yeniden Üretim Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 235

Tablo 55. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)* 238

Tablo 56. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)* 241

Tablo 57. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 245

Tablo 58. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Süreci (İkinci Hafta Dört Saat)* 250

Tablo 59. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)* 253

Tablo 60. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İkinci Dört Saat)* 256

Tablo 61. *3 Boyutlu Proje Etkinliğine İlişkin Alt Temaları* 270

Tablo 62. *3 Boyutlu Proje Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 270

Tablo 63. *3 Boyutlu Proje Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar*.....272

Tablo 64. *3 Boyutlu Proje Etkinliği Kazanımları* 273

Tablo 65. *Öğrencilerin 3 Boyutlu Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar*.....276

Tablo 66. *3 Boyutlu Proje Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına Yönelik Kodlar*.....276

Tablo 67. *Video Projesi Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)*.....278

Tablo 68. *Video Projesi Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)*.....282

Tablo 69. *Video Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)* 285

Tablo 70. *Video Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)*.....287

Tablo 71. *Video Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)* 290

Tablo 72. *Video Proje Etkinliğine İlişkin Görüşlerin Alt Temaları*.....297

Tablo 73. *Video Projesine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 297

Tablo 74. *Video Projesi Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar*..299

Tablo 75. *Video Proje Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar*.....301

Tablo 76. *Öğrencilerin Video Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temalarına İlişkin Kodlar* 303

Tablo 77. *Video Proje Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar* 304

Tablo 78. *Kavramsal Uygulamaların Tasarım Becerilerine Etkisi* 306

Tablo 79. *Teorik Bilgi Alt Temasına İlişkin Kodlar* 306

Tablo 80. *Tasarım Becerileri Alt Temasına İlişkin Kodlar* 308

Tablo 81. *Algı Düzeyi Alt Temasına İlişkin Kodlar*.....312

Tablo 82. *Çalışma Süreci Alt Temasına İlişkin Kodlar*.....313

Tablo 83. *Kavramsal Uygulamaların Sanat ve Tasarım Algılarına Etkisinin Alt Temaları* 315

Tablo 84. *Sanat-Tasarım Algısı Alt Teması*.....315

Tablo 85. *Estetik Algı Alt Teması* 317

Tablo 86. *Sanat-Tasarım Üretim Sürecine İlişkin Algılar*.....318

Tablo 87. *Dereceli Puanlama Anahtarı Değerlendirme Ölçütleri* 320

Tablo 88. *Meltem'in Nokta Çalışması Değerlendirme Formu*.....321

Tablo 89. *Öğrencilerin Nokta Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri*.....322

Tablo 90. *Beyza'nın Çizgi Çalışması Değerlendirme Formu* 323

Tablo 91. *Öğrencilerin Çizgi Çalışması Başarı Düzeyleri*.....324

Tablo 92 .*Derya'nın Doku Çalışması Değerlendirme Formu* 325

Tablo 93. *Öğrencilerin Doku Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri*.....326

Tablo 94. *Aybüke'nin Yeniden Üretim Çalışması Değerlendirme Formu* 327

Tablo 95. *Öğrencilerin Yeniden Üretim Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri* 328

Tablo 96. *İlknur'un 3 Boyutlu Çalışmasının Değerlendirme Tablosu*.....329

Tablo 97. *Öğrencilerin 3 Boyutlu Projelerinin Başarı Düzeyleri* 330

Tablo 98. *Çalışma Gruplarının Video Çalışması Başarı Düzeyleri*.....330

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Noktalar (Dots), Yayoi Kusama, 2013. Kusama,.....10

Şekil 2. Zing1, Bridget Riley, 1971. 11

Şekil 3. Feke, Tomma Abts, 2013.. 12

Şekil 4. Yaprak Dokusu.....13

Şekil 5. Kaya Dokusu.....13

Şekil 6. Plastik Dokusu 13

Şekil 7. Ton Çubuğu. Ton Çubuğu, (2007). 14

Şekil 8. Renk Çarkı. Renk çarkı 14

Şekil 9. Işık Tayfı. Işık tayfı 14

Şekil 10. Birincil (Ana) Renkler.....15

Şekil 11. İkincil Renkler.....15

Şekil 12. Üçüncül (Ara) Renkler. 16

Şekil 13. Seperation in the evening, Paul Klee, 1922.. 16

Şekil 14. Altın oran C/A=1.6180339.....17

Şekil 15. Dahlia Çiçeği, Merkezsel Koram Örneği. 18

Şekil 16. Pamukkale, Çevresel Koram Örneği. 18

Şekil 17. Mavi (Unequivocably Blue), Perle Fine, 1967 19

Şekil 18. Breathe, Bridget Riley, 1966. 19

Şekil 19. Dikey Ritim (Vertical Rhythm), Terry Frost, 2013.. 20

Şekil 20. Beyaz Üstüne II (On White II), Wassily Kandinsky, 1923. 21

Şekil 21. Bauhaus Tasarım Okulu. 22

Şekil 22. Bauhaus Tasarım Okulundan Bir Atölye Kesiti. 23

Şekil 23. Bir ve Üç Sandalye, Joseph Kosuth, 1965 40

Şekil 24. İletişim Şeması. 41

Şekil 25. Eylem araştırması döngüsü. 57

Şekil 26. Eylem araştırması döngüsü. 61

Şekil 27. Araştırmanın gerçekleştirildiği temel tasarım atölyesi. 63

Şekil 28. Noktanın Sonsuzluğu a0110-94902, Gencay Kasapçı, 2013. 81

Şekil 29. Noktanın Sonsuzluğu a0110-90928, Gencay Kasapçı, 2013. 81

Şekil 30. Kaos kavramının düz anlam ve yan anlamlarına yönelik öğrencilerin ifadeleri ..87

Şekil 31. Beyza'nın nokta çalışması. 96

Şekil 32. Meltem'in nokta çalışması 97

Şekil 33. Oktay'ın nokta çalışması. 98

Şekil 34. Ayşe'nin nokta çalışması 99

Şekil 35. Cemre'nin nokta çalışması 100

Şekil 36. Sinem'in nokta çalışması 101

Şekil 37. Çağla'nın nokta çalışmaları. 102

Şekil 38. Aysun'un nokta çalışması 103

Şekil 39. Esra'nın nokta çalışması 104

Şekil 40. Aslıhan'ın nokta çalışması 105

Şekil 41. Aybüke'nin nokta çalışması 106

Şekil 42. Hande'nin nokta çalışması 107

Şekil 43. Derya'nın nokta çalışması. 108

Şekil 44. Başak'ın nokta çalışması. 109

Şekil 45. İlknur'un nokta çalışması 110

Şekil 46. Beyza'nın çizgi çalışmaları 138

Şekil 47. Meltem'in çizgi çalışmaları 139

Şekil 48. Ayşe'nin çizgi çalışmaları 140

Şekil 49. Cemre'nin çizgi çalışmaları 141

Şekil 50. Sinemin çizgi çalışması 142

Şekil 51. Çağla'nın çizgi çalışmaları 143

Şekil 52. Aysun'un çizgi çalışmaları 144

Şekil 53. Esra'nın çizgi çalışmaları 145

Şekil 54. Aslıhan'ın çizgi çalışmaları 146

Şekil 55. Aybüke'nin çizgi çalışmaları 147

Şekil 56. Hande'nin çizgi çalışmaları 148

Şekil 57. Derya'nın çizgi çalışmaları 149

Şekil 58. Başak'ın çizgi çalışmaları 150

Şekil 59. İlknur'un çizgi çalışmaları 151

Şekil 60. Oktay'ın çizgi çalışmaları 152

Şekil 61. Eski ve yeni kavramlarının düz anlam ve yan anlamlarına yönelik öğrencilerin İfadeleri 165

Şekil 62. Beyza'nın doku çalışması 175

Şekil 63. Meltem'in doku çalışması 176

Şekil 64. Cemre'nin doku çalışması 176

Şekil 65. Ayşe'nin doku çalışması 177

Şekil 66. Sinem'in doku çalışması 177

Şekil 67. Çağla'nın doku çalışması 178

Şekil 68. Aysun'un doku çalışması 178

Şekil 69. Esra'nın doku çalışması 179

Şekil 70. Aslıhan'ın doku çalışması 179

Şekil 71. Aybüke'nin doku çalışması 180

Şekil 72. Hande'nin doku çalışması 180

Şekil 73. Derya'nın doku çalışması 181

Şekil 74. Başak'ın doku çalışması 181

Şekil 75. İlknur'un doku çalışması 182

Şekil 76. Derya'nın görsel doku tasarımı 182

Şekil 77. Çağla'nın görsel doku tasarımı 183

Şekil 78. Cemre'nin görsel doku tasarımı 183

Şekil 79. Nedimeler (Las Meninas), Diego Velazquez, 1656. 194

Şekil 80. Las Meninas, Self Portrait, Joel Peter Witkin, 1987. 195

Şekil 81. Picasso's Meninas. Richard Hamilton, 1973.. 195

Şekil 82. Velazquez, Pablo Picasso, 1957. 197

Şekil 83. Les Meninas, Gerard Rancinan, 2009. Rancinan G. (2009).. 197

Şekil 84. Arles'teki Yatak Odası, Vincent van Gogh, 1888. 197

Şekil 85. Aşıklar, Rene Magritte, 1928.. 199

Şekil 86. At the Moulin Rouge, The Dance, Henri de Toulouse-Lautrec,1890. 201

Şekil 87. La Goulue. Henri deToulouse-Lautrec, (1891).. 201

Şekil 88. Başak Toplayan Kadınlar, Jean-François Millet, 1857. 205

Şekil 89. Oktay'ın yeniden üretim çalışması 206

Şekil 90. Başak'ın yeniden üretim çalışması 207

Şekil 91. Belleğin Azmi, Salvador Dali, 1931. 208

Şekil 92. Meltem'in yeniden üretim çalışması 208

Şekil 93. İlknur'un yeniden üretim çalışması 210

Şekil 94. Kırda Öğle Yemeği, . Edouard Manet, 1863. 212

Şekil 95. Adem'in Yaratılışı, Michelangelo, 1510. 212

Şekil 96. Aslıhan'ın yeniden üretim çalışması 212

Şekil 97. Öpücük, Gustav Klimt, 1908.. 213

Şekil 98. Aybüke'nin yeniden üretim çalışması 214

Şekil 99. Yıldızlı Gece, Vincent van Gogh, 1989. 215

Şekil 100. Hande'nin yeniden üretim çalışması 215

Şekil 101. Guernica, Pablo Picasso, 1937. 216

Şekil 102. Derya'nın yeniden üretim çalışması 216

Şekil 103. Resim Sanatı, Johannes Vermeer, 1966-68 217

Şekil 104. Ayşe'nin yeniden üretim çalışması 218

Şekil 105. Hilebazlar, Michelangelo Merisi da Caravaggio, 1594. 218

Şekil 106. Beyza'nın yeniden üretim çalışması 219

Şekil 107. Kırmızı Oda, Henri Matisse, 1908. 220

Şekil 108. Esra'nın yeniden üretim çalışması 220

Şekil 109. Hafıza Kalp, Frida Kahlo, 1937. 221

Şekil 110. Cemre'nin yeniden üretim çalışması 221

Şekil 111. Arles'teki Yatak Odası, Vincent van Gogh, 1888. 222

Şekil 112. Sinem'in yeniden üretim çalışması 222

Şekil 113. Belleğin Azmi, Salvador Dali 1931. 223

Şekil 114. Aysun'un yeniden üretim çalışması 223

Şekil 115. Arnolfini'nin Evlenmesi, Jan van Eyck, 1434. 224

Şekil 116. Çağla'nın yeniden üretim çalışması 225

Şekil 117. Kuşlar, Kuzgun Acar, 1966-67.. 238

Şekil 118. DNA görseli. 243

Şekil 119. Deniz kestanesi görseli. 246

Şekil 120. Başak'ın 3 boyutlu çalışması 259

Şekil 121. Hande'nin 3 boyutlu çalışması 259

Şekil 122. İlknur'un 3 boyutlu çalışması 260

Şekil 123. Cemre'nin 3 boyutlu çalışması.....261

Şekil 124. Aysun'un 3 boyutlu çalışması.....261

Şekil 125. Meltem'in 3 boyutlu çalışması.....262

Şekil 126. Derya'nın 3 boyutlu çalışması 263

Şekil 127. Çağla'nın 3 boyutlu çalışması.....264

Şekil 128. Aslıhan'ın 3 boyutlu çalışması.....265

Şekil 129. Sinem'in 3 boyutlu çalışması.....265

Şekil 130. Ayşe'nin 3 boyutlu çalışması.....266

Şekil 131. Oktay'ın 3 boyutlu çalışması 267

Şekil 132. Beyza'nın 3 boyutlu çalışması 267

Şekil 133. Aybüke'nin 3 boyutlu çalışması.....268

Şekil 134. Esra'nın 3 boyutlu çalışması 269

Şekil 135. Deniz üzerinde balonlar, Hale Tenger, 2011. 280

Şekil 136. Rewind, Single Channel Video, Recep Akar, 2011. 281

Şekil 137. IN-Between, Single Channel Video, Recep Akar, 2012. 284

Şekil 138. 1. gruba (Oktay-Aysun-Ayşe) ait video projesi 293

Şekil 139. 2. Gruba (Sinem-Derya-Cemre) ait video projesi 294

Şekil 140. 3. Gruba (Hande-Başak-İlknur) ait video projesi.....295

Şekil 141. 4. Gruba (Meltem-Beyza-Esra) ait video projesi 295

Şekil 142. 5. Gruba (Aslıhan-Aybüke-Çağla) ait video projesi 296

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu
AG	Araştırmacı Günlüğü
ÖG	Öğrenci Günlüğü
DPA	Dereceli Puanlama Anahtarı
DV	Ders Videosu

BÖLÜM I

GİRİŞ:

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıkları ve araştırma kapsamında kullanılan önemli kavramların tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Temel tasarım dersleri, sanat ve tasarım eğitimi alan öğrenciler için giriş niteliğindedir. Tasarım unsurlarıyla ilgili bilgi ve beceri sağlayan temel tasarım dersleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Mimarlık ve Tasarım Fakülteleri, Sanat ve Tasarım Fakültelerinin öncelikli dersleri arasında yer alarak sanat ve tasarım eğitiminin ilk basamağını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği Programlarında birinci sınıf güz ve bahar öğrenim yarıyılında yer almaktadır.

Temel tasarım dersi, öğrencilerin tasarım problemine yönelik analitik çözümleme, yaratıcı düşünme, sezgisel yaklaşım ve konsantrasyon yeteneğiyle özgün çözümler geliştirmesini amaçlamaktadır. Aynı zamanda ders kapsamında öğrencilerin kendi bilişsel ve duyuşsal süreçlerinin işleyişini tanıması ve geliştirmesini hedeflenmektedir. Öğrencilerin çözüm üretim sistematiğini diğer problemlere uygulayabilmesi, yeni tasarım önermeleri ortaya koyabilmesi ve bunlara bağlı olarak kendi bilgi ve deneyimlerine sahip olabilmesi temel tasarım dersinin kazanımları arasında yer almaktadır (Seylan, 2005, s.23).

Temel tasarım derslerinde öğrencilerin kendi üretim sürecine yönelik farkındalıkları, görsel algı ve bakış açısındaki farklılıkları öne çıkmaktadır. Bu durum da temel tasarım eğitimini önemli kılmaktadır.Sanat ve tasarım eğitiminin ilk yılında yani temel tasarım eğitimiyle öğrencilerin kendilerini geliştirmesi, bilgi, beceri ve vizyon kazanması beklenmektedir. Öğrencilerin elde ettikleri görsel deneyim ve becerilerin kendilerine özgü olduğu varsayıldığından temel tasarım eğitiminin öğrenci merkezli olması, en önemli eğitim hedeflerinden biridir (Öztuna, 2008, s.12). Bunun yanı sıra yaratıcılığın ve görsel okuryazarlığın gelişmesi, eleştirel bakış açısının elde edilmesi temel tasarım eğitiminin önemli unsurları arasında yer almaktadır

Temel tasarım eğitiminin kökleri, ilk olarak Almanya'da uygulamaya konan Bauhaus'a dayanmaktadır. 20. yüzyılda yaşanan endüstriyel gelişimler sonucunda yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Teknoloji sayesinde üretimin hızlanması ile birçok ürün elde edebilme olanağı, aynı zamanda ürünler için tasarım gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bauhaus, bu gereksinimden doğan bir anlayışı içermektedir. Bauhaus'ta plastik sanat ve zanaatların aynı çatı altında toplanması, teknik-sanat birlikteliğinin sağlanabilmesi ve bunu gerçekleştirecek elemanların yetiştirilebilmesi hedeflenir (Civcir, 2015, s.16).

> Bauhaus bir okul olarak 1919'da Walter Grapius tarafından Weimar'da kurulur. Çok amaçlı bir uygulamalı sanat okulu olarak kurulan Bauhaus'un amacı öncelikle, gelişen teknoloji ile çağdaş sanatın işbirliğini sağlamak ve bu işbirliği ile sanatı halka götürmektir. Teknolojik devrime sanat eğitiminde devrim yaparak yanıt verecek usta-sanatçıların yetiştirmeleri de okulun amaçları içinde yer alır. Atölyelerde belirli alanların ustaları yanında Kandinsky, Paul Klee, Mohology Nagy gibi sanatçılar da görev alır. Öğrenciler aynı zamanda bir usta-çırak ilişkisi içinde yetişir. Grapius "Sanatçı yücelmiş bir ustadır" der. Daha sonra bir benzeri Dessau'da açılan Bauhaus Hitler rejimi ve tutucu güçler tarafından 1933'te kapatılır. Göçe zorlanan öğretmenler, İngiltere'ye İsviçre'ye ve Amerika'ya giderek Bauhaus'un düşünce ve uygulamalarını geliştirirler ve yayarlar (Kırışoğlu, 2005, s.27).

İki Dünya Savaşı arasında Avrupa avangardının en önemli merkezlerinden olan Bauhaus Okulu, Naziler tarafından kapatılıncaya kadar 20. yüzyılın öncü sanat merkezi olarak tüm kıtayı etkisi altına almıştır (Tansuğ, 1992, s.247). Türkiye de sanat ve tasarım eğitiminde Bauhaus'tan etkilenen ülkelerdendir. Bauhaus'un Türkiye'deki sanat ve tasarım eğitimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi bugünkü temel tasarım derslerinin yapısını anlama konusunda önemli bir basamak olarak görülmektedir.

Bauhaus'un yankıları ülkemizde 1932 yılında kurulan Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş bölümünün kurulumu ile gün yüzüne çıkmıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra sanatla sanayi, özerk sanatlarla uygulamalı sanatları birleştirme yaklaşımında Bauhaus düşüncesi takip edilmiştir. Güzel sanatlar eğitimi almak üzere Almanya'ya gönderildiğinde Bauhaus'u yakından inceleme fırsatı bulan İsmail Hakkı Tonguç resim-iş eğitiminin kurucularındandır.

Bunun yanı sıra bugünkü Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin temelini oluşturan Tatbiki Güzel Sanatlar Fakültesi'nin açılması da Gazi Terbiye Enstitüsü'nde düşünülür. Bu amaçla Resim-İş'in ilk mezunlarından bazıları Almanya'ya eğitime gönderilir ve Bauhaus'tan etkilenirler (Artun, 2014, s.13-15).

> Bauhaus, temel tasarım eğitiminin genel olarak sanat eğitimine etkileri; malzemenin renk, biçim, doku özelliklerinin yanında tasarım olasılıklarına yönelik duyarlıklarının geliştirilmesi, yaratıcı düşüncenin etkin kılınması, çağdaş sanatın biçim sorunlarına getirdiği yeni çözümler ve sanatçıların konuya daha bilimsel yaklaşımları ile okullara giren çeşitli yenilikler, sanat-bilim ve teknolojinin yeni bir yaşam ve üretim biçimi olarak birleşmesi, sanatın öğrenilebilir ve öğretilebilir boyutlarının somut ilkeler bağlamında sanat eğitimine girmesi şeklinde özetlenebilir (Seylan, 2005, s.23).

Ülkemizde temel tasarım eğitimi, Bauhaus'un Almanya ve Chicago'daki teorik bilgileri ve tasarım pratiklerini yansıtan biçim ve işlev anlayışı üzerine temellendirilmiş ve bu amaca hizmet eden uygulamaların oluşturduğu programlar eşliğinde sürdürülmektedir. (Öztuna, 1998). Bununla birlikte Bauhaus anlayışında biçim kaygısının öne çıkması eleştirilmektedir. San'a (2010) göre 1945'ten sonraki yıllarda, pek çok Batı Alman yüksek sanat akademi ve okullarında, sanat eğitimcilerinin yetiştirilmelerinde biçimci ve gestaltçı öğretiler ele alınmış, sanatsal içerik ve anlam ihmal edilmiştir. 1970'lerden bu yana ise toplumbilim, eğitim biliminin temeli oluşturmaktadır. Sanat derslerinde öğrencilerin grup çalışmaları ve etkinlikleri içerisinde olması ve proje çalışmaları yaparak toplumsallaşma anlayışı öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra öğretim, öğrenme ve eylemlerin, değerlerden ayrı düşünülemeyeceği ve bu nedenle içeriğin önemli olduğu vurgulanmaktadır (s.112). Türkiye'de verilen temel tasarım eğitimi, Bauhaus etkisiyle şekillendirildiğinden söz konusu eleştirilerin ülkemiz sanat eğitimi için de geçerli olduğu görülmektedir. Günümüz koşullarında ise Post-Bauhaus (postmodern) kavramları ve bilgi çağıyla ilgili incelemelere gereksinim duyulmaktadır. 21. yüzyıldaki sanat formlarının yeni dili, yeni öğretme metotlarına olanak sağlayacak bilgi teknolojilerinin kullanımını gerektirmektedir. Eğitim sürecinde yeniden düzenlenen aktiviteler, öğrencilerin becerilerini geliştirme konusunda sanat öğretmenlerine yardım edebilir (Öztuna, 1998). Öte yandan 1950'li yıllarda gelişen ve günümüze kadar gelen, popüler kültür öğelerine göndermeler içeren pop art, düşünce ve kavramın öne çıktığı kavramsal sanat, sanatçıların bedenlerini kullanarak gerçekleştirdiği performans ve happening (oluşum) türünde gösteriler, resim ve heykel gibi sanat formlarının ötesinde enstalasyon ya da çevre düzenlemeleri, galeri ve müzelerin fiziksel ve ideolojik sınırlarını aşmak adına açık alanlarda gerçekleştirilen arazi, toprak, çevre sanatı türünde projeler ve benzeri sanatsal ifadeler, izleyiciyi estetikten önce zihinsel algılama sürecine çağıran sanat anlayışı olarak ortaya çıkmıştır (Antmen, 2010, s.193). Düşünceyi biçimden

üstün tutan kavramsal sanat, farklı malzeme ve teknikleri kullanan yukarıda bahsedilen alternatif sanat oluşumlarını içeren kavramsal sanat yapıtlarını üreten sanatçılar, aynı zamanda sanatçının izleyicinin rolünü ve sanat nesnesinin durumunu yeniden şekillendirmişlerdir (Atakan, 2008, s.9-13). Söz konusu sanat anlayışlarının resim, heykel, grafik sanatları, seramik ve benzeri gibi teknikler ve anlatımla sınırlı olmaması, çok yönlü anlatım yöntemleri, farklı araç ve teknolojiler kullanılarak hayata geçirilmesi biçimsel ve estetik anlayışın ötesinde kavram ve düşünceyi öne çıkaran, sorgulayan ve eleştirel bir yaklaşımın zeminini oluşturmaktadır. Çağdaş sanat anlayışının öne çıkardığı kavram fikri; sanat, tasarım ve düşünsel dünyada yeni bir yol açmıştır. Sanat ve düşünce dünyasında yaşanan gelişmeler, hiç kuşkusuz eğitimi de etkilemektedir. Biçimsel kaygılar kadar düşünsel süreçlerin önemsendiği ve kavramın öne çıktığı günümüz sanat anlayışının sanat eğitimini etkilemesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda birer görsel sanatlar öğretmeni adayı olan üniversite öğrencilerinin, yaşadığımız çağın sanatsal gelişmelerine uyum sağlayabilmeleri, güncel sanat ve tasarım alanındaki gelişmeleri takip edebilmeleri, düşüncelerini tasarım ilke ve öğelerini kullanarak farklı materyal ve teknik donanımlar aracılığıyla sanatsal çalışma ve tasarımlarına aktarabilmeleri için kavramla ilişkilendirilerek oluşturulmuş temel tasarım etkinliklerinin uygulanması hedeflenmiştir. Aynı zamanda söz konusu etkinliklere ilişkin öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi, kavram temelli uygulamaların başarılarının belirlenmesi için öğrenci çalışmalarının, uzman görüşleri eşliğinde geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı aracılığıyla yine uzmanlar tarafından değerlendirilerek sonuçların ortaya konması hedeflenmiştir. Böylece kavram temelli etkinlikler içeren temel tasarım dersinin nasıl ilerleyeceğine ve verimliliğine yönelik bilgi üretmek amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım ders etkinliklerinin uygulama sürecinin nasıl ilerleyeceğinin ve sürece ilişkin öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesidir.

1. Öğrencilerin temel tasarım dersiyle ilgili algı ve beklentileri nelerdir?

2. Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitimi sürecine ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?

3. Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitiminin tasarım bilgi ve beceri gelişimlerine katkısı üzerine öğrencilerin görüşleri nelerdir?

4. Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitiminin sanat ve tasarım algılarına katkısı üzerine öğrencilerin görüşleri nelerdir?

5. Temel tasarım dersinde uygulanan kavram temelli etkinlikler kapsamında öğrencilerin gerçekleştirdikleri çalışmaların başarısı ne düzeydedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Temel Tasarım derslerinde çoğunlukla Bauhaus geleneğinden gelen biçimsel yaklaşımı ve estetik kaygıların öne çıktığı tasarım anlayışını içeren çalışmalar yapılmaktadır. Ancak günümüz sanat anlayışı disiplinler arasındaki sınırların ortadan kalktığı, farklı malzeme ve tekniklerin bir arada kullanıldığı estetik kaygılar kadar düşünce üretiminin de vurgulandığı sanatsal uygulamaları içermektedir. Türkiye'de görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren kurumların öğretim programı ve açılan dersler incelendiğinde, çoğunlukla biçimsel kaygıların öne çıktığı sanat formlarına ait öğretilerinin görüldüğü söylenebilir. Günümüzün teknolojik imkanlarının ve farklı materyallerin kullanımına yer veren aynı zamanda kavramsal ve eleştirel düşünme becerilerine katkıda bulunan temel tasarım etkinliklerin görsel sanatlar eğitimine dahil edilmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Görsel sanatlar eğitiminde, özellikle öğrencilerin temel bilgi, becerileri ve tasarım alışkanlıklarının oluşturulduğu temel tasarım eğitimi sürecine çağdaş uygulamaların dahil edilerek güncellenmesi ve günümüz sanat anlayışına uyum sağlaması ayrıcalıklı bir öneme sahiptir.

Bunların yanı sıra görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren resim-iş eğitimi ana bilim dallarında uygulanan lisans programlarının ikinci yılında öğrenciler öğretim kurumunun sunduğu olanaklara göre ana sanat dalı seçimi yapmaktadırlar. Resim, heykel, grafik sanatlar, özgün baskı ana sanat dalı gibi sanat alanlarından birini tercih ederek bir nevi uzmanlaşacakları alanı belirlemektedirler. Temel tasarım eğitimi, öğrencileri bu seçime hazırlamalıdır. Böylesi bir seçime hazırlanmak için öğrenciler, temel tasarım eğitimi kapsamında birçok sanat disiplini üzerinde çalışma deneyimi kazanmalı ve bilinçli bir tercih yapmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin bilinçli tercihler yapabilmeleri için temel tasarım eğitimi sürecinde farklı malzeme, teknik ve disiplinler üzerine çalışmalar yürütmesi, böylelikle hem farklı sanat alanlarında deneyim kazanmaları hem de kendilerini keşfetmeleri önem arz etmektedir. Söz konusu unsurlar göz önünde bulundurularak eylem araştırması kapsamında biçimsel kaygıların yanı sıra düşünsel süreçlerin ele alındığı, farklı teknik ve malzemelerle çalışma olanakları sunan kavram temelli temel tasarım etkinlikler, geliştirilerek eylem

planıyla uygulanmıştır. Öğrencilerin etkinliklerdeki performansları gözlenerek etkinliklere ilişkin görüşleri alınmıştır. Etkinlik kapsamında üretilen öğrenci çalışmaları, uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Aynı zamanda araştırma süresince uygulayıcının deneyimleri de kayıt altına alınmıştır. Böylelikle etkinlik sürecinin hem öğrencilerin ve hem de uygulayıcının bakış açısıyla ele alınması sağlanmıştır. Temel tasarım derslerinde kavram temelli uygulamalara ilişkin yürütülen eylem araştırması; resim-iş eğitimi anabilim dallarında yürütülen temel tasarım eğitimine güncel deneyimlerin dahil edilmesine yönelik hem teorik bilgi ve öğretim pratikleri hem de süreç değerlendirmesi içeren bir denence olması nedeniyle önemli görülmektedir. Ayrıca YÖK tarafından 2018 yılında eğitim fakültelerinin lisans programlarında yapılan değişiklikle Resim-İş Öğretmenliği eğitim-öğretim programında Temel Tasarım I-II ders kazanımlarına "öğrencilerin alternatif uygulamalar için kavramsal fikirlerin keşfedilmesi ve farklı stratejileri geliştirmek için mimariden, doğadan ve diğer disiplinlerden de esinlenilmesi sağlanır" ifadesi eklenmiştir. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere temel tasarım derslerinde kavramsal düşünmenin YÖK tarafından belirlenen resim-iş öğretmenliği programında olması gerekli görülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın resim-iş öğretmenliği öğretim programı uygulayıcılarına kaynak sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin, samimi ve objektif olarak gerçek görüşlerini belirttikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, aşağıda açıklanan sınırlılıklara sahiptir.

1. Araştırma 2016-2017 öğretim yılı güz döneminde, Gazi Üniversitesinin Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda verilen "Temel Tasarım I" dersi kapsamında dersini seçen öğrencilerden ve etkinlikleri yürüten araştırmacıdan elde edilecek verilerle sınırlıdır.

2. Araştırmanın uygulama aşamasında elde edilen veriler, 2016-2017 öğretim yılının güz dönemini oluşturan 15 haftalık sürede toplanmıştır.

3. Kavram temelli temel tasarım uygulamalarının öğrenci çalışmalarına etkisine ilişkin dereceli puanlama anahtarı (DPA) değerlendirmeleri 2 uzman ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Temel Tasarım: Mimarlık ve plastik sanatlar eğitiminde öğrenciye tasarım alanında düşünmenin genel ilkelerini öğretmeyi amaçlayan ve biçim-malzeme-üretim arasında dolaysız, ekonomik uyumlu ve işlevsel çözümlerin bulunmasında doğru ve mantıklı yola ileten disiplindir (Rona & Beykan, 1997c, s.1486).

Temel Tasarım Eğitimi: Tasarlama eylemini öğretmekle uğraşan çağdaş bir disiplindir. (Sözen & Tanyeli, 2011, s.233).

Tasarım: Bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl yapıtın gerçekleşmesi sırasında yönlendirici olan proje, çizim gibi ürünlerin tümüdür (Sözen & Tanyeli, 2003, s.231).

Kavram: Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır (TDK, 2018).

Kavramsal sanat: 1960'lı yıllar sonrasında düşüncenin ön plana geçtiği, yapıtın maddi varlığı ve biçimi etkisini büyük ölçüde yitirdiği sanat yaklaşımıdır (Antmen, 2008, s.193).

Bauhaus: Bir plastik sanatlar yüksekokulu ile uygulamalı bir sanat okulunun birleşmesi ve bu birleşime bir de yapı sanatı bölümünün eklenmesi ile Alman Walter Gropius tarafından Almanya'nın Weimar şehrinde, 1919'da kurulan bir tasarım okuludur. Her çeşit sanat yaratısının bir araya gelerek bir bütün oluşturmasını ve atölyeye uygun alanların disipline olmasını amaçlamıştır (Eroğlu, 2013, s.25).

Göstergebilim: Göstergeleri inceleyen bilim dalıdır (Rıfat, 2014, s.11).

Gösterge: Gösterge, genel olarak kendi dışında bir şeyi temsil eden ve bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. olarak tanımlanmaktadır (Rıfat, 2014, s.11).

Göstergelerarasılık: Göstergelerarasılık, iki farklı gösterge dizgesi arasındaki (örneğin yazının resimle, resmin müzikle vb.) alışveriş işlemini, değişik gösterge dizgelerine ait yapıtlar arasındaki açık ya da kapalı ilişkileri belirtmektedir (Aktulum, 2011, s.17).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Temel Tasarım Eğitimi

Tasarım, bir yapı ya da aygıtın kısımlarının çizilmiş halini ifade eden ve tasar kökünden türetilmiş olan "tasarı"ya dayanmaktadır. Tasarı, yapmayı düşünülen şey, olması ya da yapılması istenen bir şeyin tasarlama sonucu zihinde aldığı biçim olarak kullanılmaktadır (Rona & Beykan, 1997c, s.1476). Batı dillerinde tasarıma karşılık olarak kullanılan dizayn sözcüğünün anlamı, tasarım sözcüğünün anlaşılmasında önemlidir. Dizayn (design) sözcüğü, latince biçim vermek ve temsil etmek anlamlarını taşıyan "designare" sözcüğünden gelmektedir (Tunalı, 2004, s.12). Seylan'ın da belirttiği gibi "Fransızca'da "Dessein", İtalyanca'da "Designo" sözcüğü karşılamaktadır. Düşünmek ve zihinde biçimlemek, bir amaç için formüle etmek, yöntem bulmak, sistematik olarak planlamak, amacı, hedefi, niyeti olmak, yüksek beceri gerektiren veya sanatsal bir konuda yaratmak, bulmak, icat etmek olarak açıklanmaktadır" (Seylan, 2005, s.16). Sonuç olarak tasarım sözcüğü düşünme, planlama ve gerçekleştirme eylemlerini içeren süreci ifade etmektedir.

Tunalı tasarımı şöyle tanımlamıştır;

> tasarım (dizayn), bir sorunun çözümü için bir plandır, bir ide'dir. Buna göre dizayn, ilkin bir ide olarak düşüncede var olan tasavvurdur, ama bu ide, bu tasavvur bir biçim (form) verme dinamiğini içerir ve bu oluşum süreci içinde biçim kazanmış bir ide olarak dışlaşır, somutlaşır. Buna göre her dizayn, her tasarım olgusunda, bir ide ve bir de dizayn edilmiş, tasarımlanmış bir nesne bulunur (Tunalı, 2004, s.12).

Temel tasarım ise tasarıma ait düşüncelerin geliştirildiği, üretim metotlarının uygulandığı, ön araştırmaları ve hazırlık çalışmaları içeren bir süreci ifade etmektedir. Dolayısıyla temel tasarım dersi söz konusu sürece yönelik kazanımların elde edilmesini hedeflemektedir. Bu

nedenle temel tasarım dersi, sanat ve tasarım eğitimi alan öğrenciler için deneyim sağlayan önemli bir derstir.

Temel Tasarım olgusu ilk kez Gropius öncülüğünde 1917'de Weimar'da kurulan Bauhaus Okulu'nun genel eğitim programında ortaya atılmış, bundan sonra mimarlık ve sanat eğitimi veren kuruluşların eğitim programlarının bir parçası haline gelmiştir. Temel tasarım, biçim-malzeme-üretim arasında dolaysız, ekonomik uyumlu ve işlevsel çözümlerin bulunmasında doğru ve mantıklı yola ileten disiplindir (Rona & Beykan, 1997c, s.1486).

Temel tasarım dersiyle, öğrencilerin analitik çözümleme, ıraksak düşünme, sezgisel yaklaşım ve konsantrasyon becerilerini geliştirerek sorun çözmede özgün ve yaratıcı yöntemler geliştirebilmesi; aynı zamanda kendi bilişsel ve duyuşsal özelliklerini tanımaları sağlanmaktadır. Bu kazanımlar yoluyla öğrencilerin tasarım problemlerinin üstesinden gelebilmeleri hedeflenmektedir. Böylelikle öğrencilerin karşılaştıkları tasarım problemine ilişkin çözüm üretme deneyimi kazanması ve yeni yaklaşım biçimleri geliştirebilmesi dersin temel niteliğini oluşturmaktadır (Seylan, 2005, s.23). Temel tasarım eğitimi süreci öğrencilere, araştırma ve düşünme sürecinden geçerek karar verme yetisi kazanabilme, temel tasarım öğe ve ilkelerini yetkin bir biçimde kullanabilme, farklı tasarım teknikleri ve teknolojik olanakları tasarım sürecine dahil edebilme becerisi sunmaktadır.

Temel tasarım eğitimi, öğrencilerin teknik bilgi ve tasarım düşüncesi, estetik duyarlılık ve kültürel birikim sağlaması için yaşam deneyimi kazanmayı önermektedir. Aynı zamanda tasarım bilincinin gelişebilmesi için öğrencilerin doğayı gözlemleme ve algılama yoluyla elde edilen bilgilerle, tasarım ve estetik kuramlarından gelen bilgileri harmanlayarak tasarım süreci deneyimi kazanmasını sağlamaktadır (Civcir, 2015, s.7). Ayrıca görsel duyarlılığın gelişmesi için; görsel kültürü oluşturan geleneksel ve çağdaş sanat eserleri, mimari ve kentsel yapılar, moda nesneleri, filmler, reklamlar gibi görsel medya içerikleri, sosyal medya unsurları bunun yanında ikon, işaret ve simge gibi görsel göstergelere ilişkin bilgiler aracılığıyla edinilen görsel okuryazarlık yetisi, temel tasarım dersinin kazanımıdır.

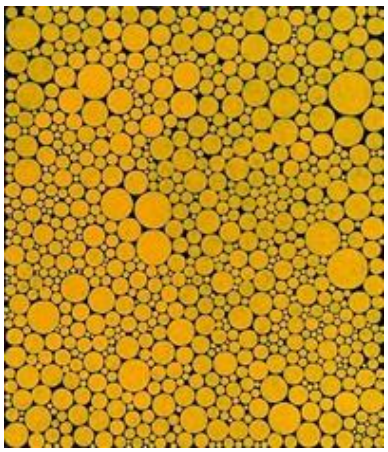
Temel tasarım dersi, genel olarak tüm sanat ve tasarım alanlarında temel düzeyde iletişimi sağlayabilecek tasarım terminolojisine ilişkin bilgi ve deneyim sunmaktadır. Böylelikle temel tasarım eğitimi, sanat ve tasarımla ilgilenen bireyler için ortak bir dil ve tasarım eğitimi için belirli standartların oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır (Seylan, 2005, s.21). Sanat ve tasarım dünyası tarafından üzerinde uzlaşı sağlanan evrensel bir tasarım dilin aktarımı ve gelişimi temel tasarım dersleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Söz konusu tasarım dilinin öncelikli bileşenleri, tasarım ilkeleri ve elemanlarıdır. Nokta, çizgi, şekil, doku, ton ve renk,

tasarım elemanlarını meydana getirmektedir. Ölçü, oran, tekrar, ritim, koram, uygunluk, zıtlık, denge, egemenlik ve birlik ise tasarım ilkeleridir.

2.1.1 Temel Tasarım Öğeleri

Nokta

Nokta, en basit, indirgenemez minimum görsel iletişim birimidir (Dondis, 1989, s.40). Temel tasarım öğesi olarak nokta, merkezi özellik taşıyan dairesel leke ve beneklerdir (Demir, 1993, s.2). Biçimsiz, yönsüz ve durağan olmasına rağmen, çevresindeki tasarım elemanlarını organize ederek egemenliğine alan, düzensizliğin içinde düzen oluşturabilen bir tasarım unsurudur (Çellek & Sağocak, 2014, s.29). Herhangi bir nokta, doğal olarak bulunduğunda ya da insanlar tarafından bir amaca yönelik yerleştirildiği her yerde gözün dikkatini çekme konusunda güçlü bir görsel güce sahiptir (Dondis, 1989, s.40). Görsel tasarımlarda, nokta biçim olarak farklılaştırıldığında ve çoğaltıldığında görsel farklılıklara neden olur. Noktaların farklı büyüklüklerde kullanımı, ışık-gölge ve renk değişiklikleri, kompozisyon içerisindeki aralıkları ve farklı sıralanışlarıyla çeşitli zengin ve dinamik görsel etkiler elde etmek mümkündür (Çellek & Sağocak, 2014, s.29).

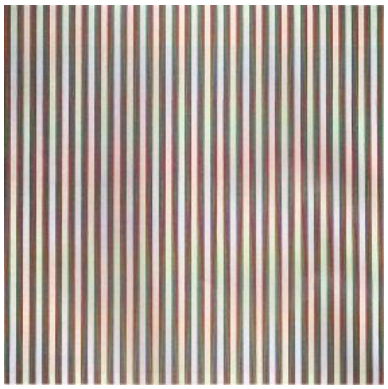

Şekil 1. Noktalar (Dots), Yayoi Kusama, 2013. Kusama, Y. (2013). *Noktalar (Dots)* [Resim]. http://www.artnet.com/artists/yayoi-kusama/14 sayfasından erişilmiştir.

Çizgi

Çizgi, hareket eden noktanın uygulandığı alandaki izi olarak değerlendirilebilir (Civcir, 2015, s.45). Görsel sanatlarda, çizgi, doğası gereği büyük bir enerji taşır. Asla durağan

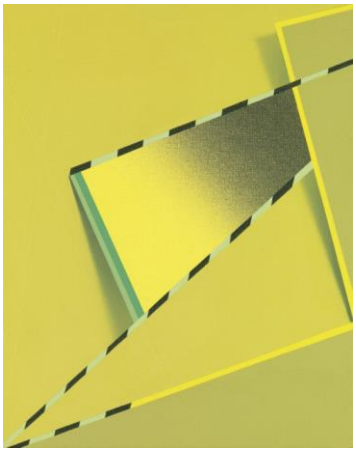
(statik) değildir. Akışkan, doğrusal nitelikleri deneyim özgürlüğü sağlamaktadır. Fakat sağladığı rahatlık ve özgürlüğüne rağmen belirsiz değil, kararlıdır. Yönü ve amacı vardır. Kullanıldığı yeri belirgin kılar. Bu yüzden çizgi, mekanik yapı ve mimari ve diğer birçok ölçülen veya ölçeklendirilmiş görsel sunumlar için şematik planlarda ana unsur olarak kullanılır (Dondis, 1989, s.43). Çizgi, sanat alanında desen ve eskizin birincil unsurudur, daha büyük işler için hazırlık işlevi görmektedir. Sanatçılar ve tasarımcılar, çizgiyi karmaşık fikirleri temsil etmek, bir gözlemi kaydetmek ya da belgelemek amacıyla kullanabilir. Objektif bir çizgi kullanımı ile derinlik hissi verilebilir. Çizgi bir heykel yapıtında bir kenarı ifade edebilir; değer, doku veya renk farklılıklarını belirtebilir (Ocwirk, Stinson, Wigg, Bone & Cayton, 2015, s.98). Kişisel düşünce ve yaratı isteklerini görselliğe aktarımda çizgilerin birbirleri ile olan ilişkileri, farklı şekilleri ve farklı gereçlerin çizgisel anlatım olanakları temel sanat eğitimi içinde araştırılmaktadır (Demir, 1993, s.12). Bunların yanı sıra düz çizgiler, kavisli çizgiler ve kırık çizgiler çizgi çeşitleri içerisinde yer almaktadır.

Şekil 2. Zing1, Bridget Riley, 1971. Riley, B. (1971). *Zing1* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/bridget-riley/zing-1-1971 sayfasından erişilmiştir.

Şekil

Şekil, bir çizgi ya da kenarlarla betimlenen kapalı, iki boyutlu bir alan ya da boşluktur (Öztuna, 2008, s.75). Şekillerin kenar çizgileri renklerdeki zıtlık, yüzey ve şekil arasındaki ton farkına göre ayırt edilir. Kontur çizgileri aracılığıyla şekiller arasında ve çevresiyle bir ilişki kurulmuş olur (Çellek & Sağocak, 2014, s.75).

Şekil 3. Feke, Tomma Abts, 2013. Abts, T. (2013). *Feke* [Resim]. https://www.ft.com/content/43f313c4-72da-11e8-bab2-43bd4ae655dd sayfasından erişilmiştir.

Doku

Nesnelerin dokunma ve görme yoluyla algılanan dış yapı özelliği, dokuyu oluşturmaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.149). Tek tek dokunarak ya da görerek ya da her ikisinin birleşimi ile dokuyu tanıyabiliriz. Dokunun, dokusal bir niteliğe sahip olmaması, sayfa üzerindeki yazı çizgileri veya malzeme üzerindeki lekeli çizgiler gibi yalnızca optik olması da mümkündür (Dondis, 1989, s.55). Dokular, birimlerin birbirlerini belli sistemlerle yan yana gelerek tekrarlama yoluyla oluşurlar. Dokuların yapısal karakterleri, işlevleriyle ilişkilidir (Çellek & Sağocak, 2014, s.149).

Doku Çeşitleri

Doğal Dokular

Doğal dokular, doğal yöntemler sonucu meydana gelen, doğada bulunan dokulardır (Öztuna, 2008, s.95). Ağaç kabuğu, yapraklar, toprak ve kayanın yüzeyi, kaplumbağanın kabuğu gibi birçok doğal olarak oluşan yapıların yüzeyindeki, pürüzlülük, yumuşaklık, sertlik gibi özellikler doğal dokuyu tanımlamaktadır (Özol, 2012, s.103).

Şekil 4. Yaprak Dokusu

Şekil 5. Kaya Dokusu

Yapay Dokular

Yapay dokular insanlar tarafından üretilen dokulardır (Öztuna, 2008, s.95). Yaşamın başlangıcından beri doğada bulunan doku özelliklerini algılayan ve bilgiye çeviren insan, bununla yetinmeyerek dokusal değerler üretmiştir. Böylelikle yapay dokular ortaya çıkmıştır (Özol, 2012, s.109). Çeşitli anlatım istekleri doğrultusunda estetik kaygılarla oluşturulan görsel yüzey tasarıları yapay dokulardır (Demir, 1993, s.70). Görsel dokular da yapay dokular içerisinde değerlendirilmektedir. Görsel dokular ise, çizgi, şekil ve renk düzenlemelerinden oluşan tasarımlardır (Öztuna, 2008, s.89).

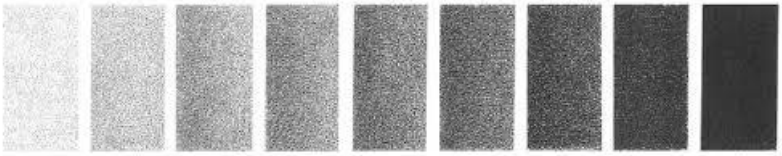
Şekil 6. Plastik Dokusu

Dokular, güçlü zıtlıklar barındırmadığında nesneleri uzak gösterirler, ancak dokular, keskin ve güçlü zıtlıklara sahiplerse nesnelerini öne çıkarmaktadır. Ayrıca olumlu ya da olumsuz çeşitli duygusal tepkilere neden olabilmektedir (Ocvirk vd., 2015, s. 177).

Ton

Ton değeri, önemli tasarım öğelerinden biridir. Bir yüzeyden yansıyan ışık miktarı onun ton değerini belirler. Ton değeri, genellikle beyazdan (daha açıktan) siyaha (daha koyuya) doğru sıralanan dizinle düşünülmektedir. Tasarımcı ya da sanatçılar, çalışmalarında odak

sağlamak, görsel hiyerarşiyi ve derinlik yanılsamasını yaratarak hacim izlenimi kazandırma amacıyla ton değerlerini kullanmaktadırlar (Öztuna, 2008, s.104). Bu kısım öncelikle renk hariç, beyaz, gri ve siyahın sınırsız fazlarından oluşan akromatik değerlerle ilgilidir. Akromatik değer ölçeği, eşit dereceli adımlarla beyazdan siyaha doğru giden bir değişimi göstermektedir. Renklerin ton değeri ise kromatik değerdir (Ocvirk vd., 2015, s.151).

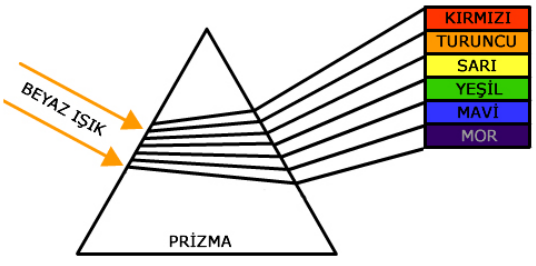
Şekil 7. Ton Çubuğu. Ton Çubuğu, (2007). *Fotoğraf ve Grafik, Açık-Koyu, Işık-Gölge.* Ankara:Megep.https://ismek.ist/files/ismekOrg/file/2013_hbo_program_modulleri/acik_koyu_isik_golge.pdf sayfasından erişilmiştir.

Renk

Işık, fiziksel bir gerçeklik olarak görmenin ve görsel algılamanın gerçekleşmesi için belirleyici bir etkendir. Nesnelerin özelliklerine bağlı olarak kimi dalga boylarını soğurması, kimilerini de yansıtması, rengin fiziksel açıklamasıdır (Seylan, 2005, s.138). Renkler, ışın demetleri içinde farklı dalga boylarıyla bulunmaktadır. Bu alanda çalışmalar yapan bilim adamı Isaac Newton 1666'da renk sistemleri üzerine açıklamalar getirmiştir (Özol, 2012, s.189). Prizma yardımıyla güneş ışığının kırılmasını sağlamış ve renklere ayrışan tayfını net bir şekilde göstermiştir. Meydana gelen tayfta bütün temel renkler oluşmaktadır. Prizmadan geçerek kırılan güneş ışığı bir perdeye düşürüldüğünde kırmızdan mora dek geçişli bir renk tayfı oluşmaktadır. Bu renk tayfı, tersine prizmadan tekrar geçirilerek perdeye düşürüldüğünde tekrar beyaz ışığa dönüşür (Demir, 1993, s.29).

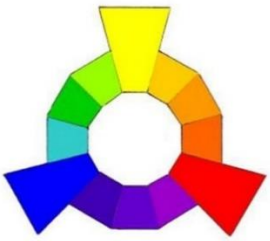
Şekil 8. Renk Çarkı. Renk çarkı (t.y). https://www.flickr.com_____sayfasından erişilmiştir.

Şekil 9. Işık Tayfı. Işık tayfı (t.y). http://bilgioloji.com/pages/fen/fizik/optik/isik-renk-tayfi-nedir/ sayfasından erişilmiştir.

Birincil (Ana) renkler

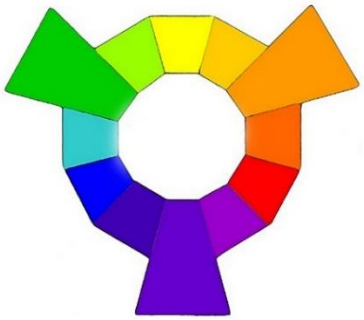
Pigment renklerinde ana renkler (primary colors) kırmızı, mavi ve sarıdan meydana gelmektedir. Ana renkler diğer renklerin karışımıyla üretilmeyen renklerdir. Bu üç ana renk, ikili olarak eşit ya da farklı miktarlarda karıştırılırsa olası bütün renkler elde edilir (Öztuna, 2008, s.126).

Şekil 10. Birincil (Ana) Renkler. Birincil (ana) renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

İkincil renkler

İki ana rengin eşit miktarlarda karıştırılması sonucunda elde edilen renkler ikincil renkleri oluşturmaktadır. Kırmızı ve sarı karışımıyla turuncu, sarı ve mavi karışımıyla yeşil, mavi ve kırmızı karışımıyla da mor elde edilir (Ocvirk vd., 2015, s.189).

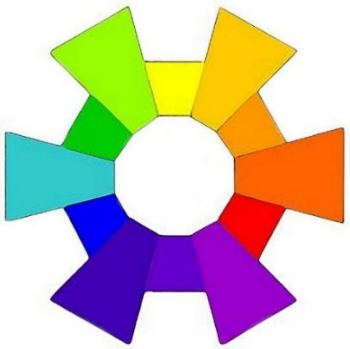

Şekil 11. İkincil Renkler. İkincil renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

Ara (Üçüncül) Renkler

Ara renkler ise 12'li renk çemberinde birincil ve ikincil renklerin arasında yer almaktadır (Öztuna, 2008, s.128). Ana (birincil) ve bir de ona komşuluk eden ikincil rengin karışımıdır

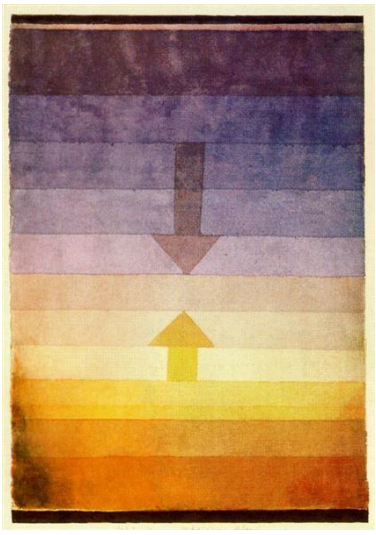
(Ocvirk vd., 2015, s.189). Kırmızı-turuncu, sarı-yeşil, mavi-yeşil, mavi-mor gibi renkler, ara renk örnekleridir.

Şekil 12. Üçüncül (Ara) Renkler. Üçüncül ara renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

Tamamlayıcı Renkler

,İki rengin karışımıyla nötr griyi elde ediliyorsa bu renkler tamamlayıcı renklerdir (Demir, 1993, s.49). Tamamlayıcı renkler, renk çemberinde karşılıklı gelen zıt renklerdir Kırmızı-yeşil, turuncu-mavi, sarı-mor birbirinin hem tamamlayıcısı hem de zıt rengidir. Yan yana geldiklerinde yüksek bir uyarı etkisine sahip olmaktadırlar (Aksoy, 2006, s.53).

Şekil 13. Seperation in the evening, Paul Klee, 1922. Klee P. (1922). *Seperation in the evening.* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/paul-klee/separation-in-the-evening-1922 sayfasından erişilmiştir.

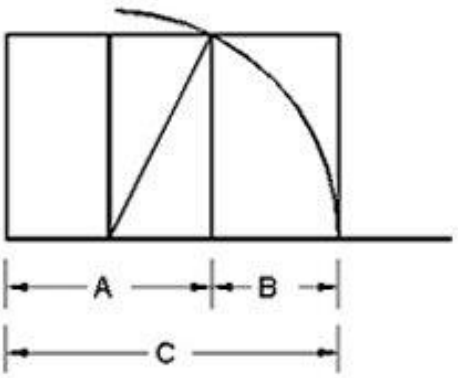
2.1.2.Temel Tasarım ilkeleri

Ölçü-Oran

Ölçü, iki büyüklük arasındaki birimsel ilişkidir. Ölçü oran düzeninin vazgeçilmez bir elemanıdır (Civcir, 2015, s.268). Oran ise bağımsız parçaların birbiriyle ya da yapıtın bütünüyle olan kıyaslanmasıyla ilgilidir. Söz gelimi kol uzunluğu, tüm vücut uzunluğu ile karşılaştırıldığında orantısal bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Parçaların bütünle oranları mantıksal olarak ilişkili olduğunda oranlar, armoni ve denge yaratır (Ocwirk vd.,2015, s.75-76).

Altın Oran

Doğada canlıların ve cansız nesnelerin şekillerinde, yapısında tespit edilen özel bir orandır. Altın oran, bir bütünün parçaları arasında gözlemlenen, geometrik ilişkilere dayalı bir ölçüdür. Yüz yıllarca uyumu ve dengeyi sağlamak için sanat ve mimaride kullanılmıştır (Çellek & Sağocak, 2014, s.128). Bitkilerde, kar tanesinde ve birçok canlı organizmada Altın Oran görülmektedir. Leonardo Da Vinci, Michelangelo ve Albert Dürer gibi Rönesans sanatçıları, ünlü mimar ve şehir plancısı Le Corbusier yapıtlarında altın oran ilkesinden yararlanmıştır (Becer, 2013, s.69). “Bu yeni dikdörtgenin taban uzunluğunun (B) karenin taban uzunluğuna (A) oranı Altın Orandır. Karenin taban uzunluğunun (A) büyük dikdörtgenin taban uzunluğuna (C) oranı da Altın Oran'dır.” (Çellek & Sağocak, 2014, s.128).

Şekil 14. Altın oran C/A=1.6180339. Altın oran (t.y). http://www.aoder.org.tr/tr/altin-oran/36.aspx sayfasından erişilmiştir.

Tekrar-Ritim

Tekrar; bir öğenin aynen ya da çok yakın özellikte olarak birden fazla sayıda kullanılmasına tekrar denir. Tekrarlanan öğeler, tasarımda benzerlik bağı kurarak birleştirici bir görev işlevi üstlenmektedir (Güngör, 2005, s.98). Ritim ise tasarımda öğelerin uyum ve düzen içinde oluşturduğu tekrarlarla oluşan, hareket anlatan temel tasarım ilkesidir (Çellek & Sağocak, 2014, s.219). Görsel anlatımlarda, ritim önemli bir yer tutmaktadır. Formların, belli sistemlerle yenilenmeleri, kompozisyon içerisindeki aralıkların değişime uğraması, azalması ve artması, periyodik olarak büyümesi ve küçülmesi, konum ve renklerinin değişmesi görsel yönü ve ritmi oluşturmaktadır (Demir, 1993, s.111). Kullanıma bağlı olarak tekrarlama ve ritim bir sanat yapıtına uyum ve heyecan katarken düzgün akan bir ritim, huzur duygusu verir. Çok aktif bir ritim ise şiddetli bir eylem hissi verebilir (Ocwirk vd. , 2015, s.50).

Koram

Koram, İki zıt uçlar arasında oluşturulan düzenli bir değişim derecelendirilmesidir. Bu iki ucun arasındaki zıtlık bir ya da birden çok öğe bakımından da olabilir (Güngör, 2005, s.97). Eksensel, merkezsel ve çevresel koram olmak üzere 3 çeşit koram bulunmaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.215).

Şekil 15. Dahlia Çiçeği, Merkezsel Koram Örneği. Dahlia Çiçeği (t.y). https://www.zengardentr.com sayfasından erişilmiştir.

Şekil 16. Pamukkale, Çevresel Koram Örneği. Pamukkale (t.y). http://www.pamukkale.bel.tr/fotograf-galerisi sayfasından erişilmiştir.

Uygunluk-Armoni

Tasarım unsurları arasında ortak ya da benzer tarafların bulunmasına uygunluğu ifade etmektedir (Çellek & Sağocak, 2014, s.243). Tasarımda uygunluk; ölçü, değer, doku, renk ya da ton vb. öğelerin birbirini tamamlamasıyla oluşmaktadır (Civcir, 2015, s.341).

Kompozisyonun alanları benzer öğeler, karakteristik özellikler tasarımda yer aldıklarında gruplandırmalar, boşluk ve aralıklar dengelendiğinde uyum sağlamaktadırlar (Ocwirk vd., 2015, s.65).

Şekil 17. Mavi (Unequivocably Blue), Perle Fine, 1967. Fine P. (1967). *Mavi (Unequivocably blue)* [Resim] https://www.wikiart.org/en/perle-fine/unequivocably-blue-1967 sayfasından erişilmiştir

Zıtlık (Kontrast)

Tasarım öğeleri tarafından ortak ve benzer nitelikler bulunmadığı takdirde, aralarında ilgi kurmak zorlaşmaktadır. Tasarım unsurları arasında birlik kurulamadığında zıtlık ortaya çıkmaktadır (Güngör, 2005, s.136). Zıtlık; biçimsel ya da renk, değer, doku, ölçü, aralık, vb. unsurlarda görülebilmektedir (Civcir, 2015, s.361). Ancak tasarımda zıtlıklar aracılığıyla farklılık, çeşitlilik ve ilgi odağı yaratmak, tekdüzelik ve monotonluğu engellemek için kullanılmaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.244).

Şekil 18. Breathe, Bridget Riley, 1966. Riley B. (1966) *Breathe* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/bridget-riley/breathe-1966 sayfasından erişilmiştir.

Denge

Denge, bir kompozisyon içindeki güç ya da ağırlığın dağılımını ifade etmektedir (Ocvirk vd., 2015, s.68). Bir tasarım içerisine giren öğeler ve bunların ölçü, yön ve aralıkları birbiriyle karşılaştırılır. Böylece ürettikleri değerler açısından değerlendirildiğinde genel bir denge hissi vermeli, herhangi bir biçim ya da bir grup ağır basarak tasarımın ağırlık merkezini amacından farklı bir yöne kaydırmamalıdır (Güngör, 2005, s.145). Denge simetrik (bakışık) ve asimetrik denge olarak ikiye ayrılır. Simetrik kompozisyon denge yaratmanın en basit yoludur. Ancak asimetrik denge daha dinamik bir etkiye neden olmaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.257).

Şekil 19. Dikey Ritim (Vertical Rhythm), Terry Frost, 2013. Frost T. (2013). *Dikey ritim (Vertical rhythm)* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/terry-frost/vertical-rhythms sayfasından erişilmiştir.

Egemenlik (Odak Noktası-Vurgu)

Bir kompozisyonda dengenin sağlanabilmesi için, bazı unsurların tasarımda üstün olması beklenir. Etki açısından diğer birimlere üstünlük kuran birim egemen olmaktadır (Civcir, 2015, s.374). Egemenlik, bir tasarımdaki öğelerden birinin ya da bir grubun diğer özellikleri arasında ölçü, değer, renk, doku gibi özellikleri nedeniyle fark edilmesi, öne çıkması, üstünlük sağlaması olarak tanımlanmaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.205). Bir sanatçı ya da tasarımcı, tasarım sürecinde farklılık yaratmak için çeşitli birimlerin önem derecelerini vurgular. Bazı özellikler vurgulanır, bazıları ikinci plana alınır. Böylece gözün yapıtın üzerinde dolaşması için hem birincil odak noktaları hem de ikincil alanlar oluşturulmaktadır (Ocvirk vd., 2015, s.81).

Birlik/Bütünlük

Tasarımda birlik ilkesi, bir araya gelen farklı öğelerin ve ilkelerin görsel bütünlüğünü kurmaktadır. Birlik ilkesinin amacı uyumlu, tutarlı olmasını sağlamaktadır (Çellek & Sağocak, 2014, s.271). Bir tasarım içinde birliği sağlamanın yolu, kullanılan her öğenin birbiriyle ilişkili olduğunun bilinmesiyle mümkündür (Öztuna, 2007, s.53). Birlik ilkesinin sağlanması için öncelikle denge gerekmektedir. Ayrıca birlik ilkesi, uygunluk, egemenlik ve zıtlık ilkeleriyle de ilgilidir (Güngör, 2005, s.152). Eğer tasarımı meydana getiren farklı öğeler, birbiriyle uyumlu değilse, birlik sağlanamaz ve yapıt göze hitap eden estetik bir değer taşımaz (Öztuna, 2007, s.53).

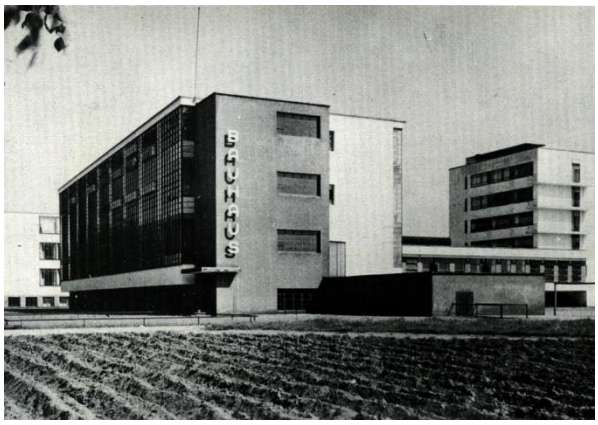
Şekil 20. Beyaz Üstüne II (On White II), Wassily Kandinsky, 1923. Kandinsky W. (1923). *Beyaz üstüne II (On white II)* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/on-white-ii-1923 sayfasından erişilmiştir.

2.2. Bauhaus

Temel tasarım içeriklerinin ve oluşum sürecinin anlaşılması için temel tasarım eğitiminin ortaya çıkışı, gelişim aşamaları ve işleyişine yönelik incelemeler de bulunmak önem arz etmektedir. Temel tasarım eğitiminin kökleri, ilk olarak Almanya'da ortaya çıkan Bauhaus tasarım okuluna dayanmaktadır.

Bauhaus, “yapı evi” anlamına gelmektedir, 1919'da Alman Mimar Walter Gropius tarafından kurulan bir mimarlık ve tasarım okuludur. Adını yapı sanatçılarının bir usta denetimi altında çalıştıkları bir ortaçağ loncası olan Bauhütte'den almıştır (Rona & Beykan, 1997a, s.203). Gropius, iki sanat okulunun yöneticiliğine Weimar’a davet edilmiştir. Böylece daha önceki Grandükalık Saxon Sanat Akademisi ile Grandükalık Saxon

Uygulamalı ve Güzel Sanatlar Okulu'nun birleşmesi ve yeni bir mimarlık bölümünün katılması ile "Staatliches Bauhaus" kurulmuştur (Bunulday, 2001, s.6).

Şekil 21. Bauhaus Tasarım Okulu. Bauhaus Tasarım Okulu (t.y.). http://www.artfulliving.com.tr/neler-oluyor/almanyanin-unlu-sanat-okulu-bauhausun-arsivi-dijital-ortamda-i-7929 sayfasından erişilmiştir.

Weimar'da eğitim-öğretime başlayan Bauhaus, kurulduğu günden itibaren çeşitli tepkilerle karşılaşmıştır. 1. Dünya savaşı sonrasında yaşanan siyasi ve ekonomik çalkantılarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Bütün olumsuzluklara rağmen çalışmalarına devam eden (Forgacs, 2017) Bauhaus, yeniliğe ve sanat akımlarına karşı olan Nazi yanlıları tarafından kapatılmaya çalışılmıştır. Bauhaus, önce 1923'de Dessau'ya, daha sonra da 1932 yılında Berlin'e taşınmak zorunda kalmıştır ve bir kaç ay burada eğitim-öğretime devam etmeye çalıştıysa da Naziler tarafından tamamen kapatılmıştır. Bauhaus, daha sonra 1937'de Chicago'da kurularak Amerika'da ve bütün dünyada birçok Tatbiki Güzel Sanatlar okullarının kurulmasına örnek olmuştur (Bingöl, s.3).

Bauhaus, o güne kadar alışıla gelmiş sanat kavramlarını değiştirmiştir, sanat ve mimarlık eğitimi onun ilkeleri doğrultusunda ilerleyerek, etkileri günümüze kadar süregelmiş olan bir anlayış ortaya çıkmıştır (Sözen ve Tanyeli, 2001, s.48). Bauhaus, yirminci yüzyılın en önemli kültürel girişimlerinden biri olarak toplum bilincinde, yeni bir sanat ve biçim kültürünün oluşması için bir tohum olmuştur. Varoluş için yeni bir taslak ya da en azından bir girişim olarak yer almıştır. Sonuç olarak Bauhaus, estetik eğitimine olağanüstü bir katkı yapmıştır (Wick, 2000, s.11-15).

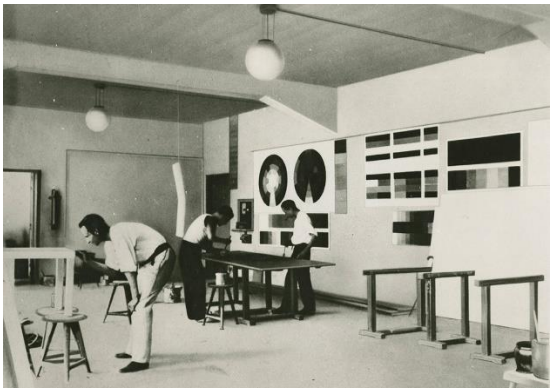
Bauhaus okulu, sanat akademisi ile uygulamalı sanat (zanaat) okulunun bütünleşmesinden doğan, o güne kadar benzeri olmayan, özgün bir sanat eğitimi kurumudur. Sanat akademilerinin salt estetik bir amaçla çalışmalarına karşılık, uygulamalı sanat (zanaat)

okulları dekoratif ve işlevsel ağırlıklı kurumdur. Bauhaus, bu iki farklı kurumu tek bir çatı altında birleştirerek yeni bir değer üretmek istemiştir. Bu yeni değerler, estetik ve işlevsel-olma değerlerinin sentezini içermektedir (Tunalı, 2004, s.59). Bauhaus ile birlikte, Ortaçağ'dan beri Almanya'da "Kunstgewerbe Schule" ve "Werkkunst Schule" olarak adlandırılan meslek okulları içinde bir meslek dalı olarak ele alınan mimarlık, bir yüksek eğitim kurumunda, uygulamalı sanatlarla tekrar aynı çatı altına girmiştir (Aslıer, 2014, s.306).

Bauhaus'un kurucusu Gropius, Bauhaus manifestosunda;

> Mimarlar, heykeltıraşlar, ressamlar, hepimiz yeniden zanaatlara dönmeliyiz! Sanat bir "meslek" değildir. Zanaatkarlarla sanatçı arasında özünde fark yoktur. Sanatçı coşkulu bir zanaatkardır. Pek ender yaşadığı esinleniş anlarında, cennetin zarafeti, zanaatkarın iradesinin bilincini aşar ve eserinin sanat olarak çiçek açmasına neden olabilir. Ne var ki her sanatçının bir zanaatta yeterlilik sahibi olması özsel öneme sahiptir. Yaratıcı imgelemin ilk kaynağı buradadır.

ifadelerini kullanmıştır (Forgacs, 2017, s.45). Bauhaus, her düzeyden mimarları, ressamları ve heykeltıraşları yeteneklerine göre eğitim vererek usta zanaatçı ya da bağımsız yaratıcı sanatçı olmalarını ve geleceğin önde gelen sanatçı-zanaatçılarından oluşan bir topluluk kurmalarını istemiştir (Tanyeli, 2002, s.22). Bauhaus, sanatçıyı içinde yaşadığı toplumun sosyal konuları üzerinde bilinçlendirmeyi ve sanatçılara sorumluluk yükleyerek sanat aracılığıyla kitlelerin sorunlarına çözüm getirmesini hedeflemiştir (Bingöl, s.4).

Şekil 22. Bauhaus Tasarım Okulundan Bir Atölye Kesiti. Bauhaus Tasarım Okulundan Bir Atölye Kesiti (t.y.). http://www.artfulliving.com.tr/neler-oluyor/almanyanin-unlu-sanat-okulu-bauhausun-arsivi-dijital-ortamda-i-7929 sayfasından erişilmiştir.

Endüstri çağıyla birlikte üretim biçimi, üretilen ürünler ve toplumsal yapı büyük değişimler geçirmiş, sanat ise tüm değişikliklere rağmen bir yönelim gösterememişti. Sanatsal üretim Rönesans'tan bu yana hala aynı çizgide ilerliyor, endüstrinin getirdiği yeni olanak ve

gereksinimlerle ilgilenmiyordu. Endüstriyel ürünlerinin tasarlanması gereği çoğu zaman ikinci planda kalıyordu, örneğin William Morris, toplumsal ve sanatsal yozlaşmanın kökeninin endüstri olgusunda kaynaklandığını öne sürüp ortaçağdaki el işçiliği geleneğine dönülmesi gerektiğini savunabiliyordu (Sözen & Tanyeli, 2001, s.48). Tarihsel olarak bakıldığında ise 1918-1919'a tekabül eden zamanlarda, el sanatlarına geri dönüş, daha önce hiç olmadığı kadar yakın göründü. Dünya savaşı ve savaşı kazanan tarafların tazminat talepleri, Alman endüstrisini tamamen mahvetmişti. Bu nedenle, Alman ekonomisinin, endüstri öncesi koşullara indirgeneceği düşünülüyordu. Savaş sonrası ekonomik özelleştirme, daha önceki günlerde sanayinin büyük bir tehditiyle karşı karşıya kalan orta sınıf el sanatlarının politik ve ideolojik konumunu güçlendirdi. Bu Gropius'un Bauhaus düşüncesinin somut siyasi arka planıydı. Weimar zanaat birliğinin, Bauhaus'a kaşı olması ise beklenen bir durum değildi. İlk kez 1919'da gerçekleşen durum, sanatçının halkın içinde yaratıcı bir güç haline gelmesinin muhtemel görünmesine neden olmuştur (Fiedler & Feierabend, 2013, s.21). Dolayısıyla dönemin siyasi, ekonomik ve sosyal konjonktürü ile Bauhaus anlayışının birbirini tamamladığı görülmektedir. Ayrıca Bauhaus'un sanat ve tasarım tarihinde büyük ses getirmesi ve etkilerinin günümüze kadar gelmesinde öğretim kadrosunun büyük bir payı bulunmaktadır.

Bauhaus'da görev alan her biri kendi alanında ün kazanmış yetenekli usta ve sanatçılar arasında, Temel tasarım öğretmeni Johannes Itten, ressam Feininger, Klee, Schlemmer, Kandinsky, ressam ve yazar Georgy Muche, Heykeltraş ve seramik sanatçısı Gerhard Marcks, ressam dekor tasarımcısı, fotoğraf ve dizgi sanatçısı Moholy-Nagy, Mimar A. Meyer, H. Meyer, H. Wittwer ve Mies Van Der Rohe'yle mimar ve kent plancı Hilberseimer sayılabilir. Daha sonra Albers, Herbert Bayer, Breuer, H. Scheper ve Joost Schmidt de katılmıştır (Rona & Beykan, 1997a, s.204).

Bauhaus, ilgili alanyazın incelendiğinde, kuruluşu ve kapatılışı arasında üç dönem içerisinde incelendiği görülmektedir. Bu dönemler; Weimar dönemi, Dessau Dönemi ve Berlin dönemidir.

Weimar Dönemi

Weimar dönemi; Bauhaus'un 1919 ve 1924 arasını içine alan kuruluş aşamasını içermektedir. Bu dönemde Gropius, yönetimin başına geçtikten sonra Gerhard Marck,

Lyonel Feininger ve Johannes Itten'ı, Bauhaus'ta görev yapmak üzere atamıştır. Bu isimler yaklaşım olarak kübizm, dışavurumculuk ve soyutlamaya bağlıydılar (Forgacs, 2017, s.46).

Bauhaus' a 1922'de ise Georg Muche, Oskar Schlemmer, Paul Klee, Lothar Schreyen ve Wassily Kandinsky Bauhaus' a katılmıştır (Wick, 2000, s.34-35). De Stijl teorisyeni olan Theo Van Doesburg'un Bauhaus'a katılma isteği ise geometriye aşırı bağlı tutumu ve kişisel olmayan bir stil yaratma konusundaki ısrarını dogmatik bulan Gropius tarafından geri çevrilmiştir (Bektaş'tan aktaran Bilirdönmez, 2014, s.25). Ancak Doesburg Weimar'da kalarak Bauhaus öğrencilerini etkilemiştir (Forgacs, 2017, s.92).

De Stijl teorisyeni olan Hollandalı Theo Van Doesburg, Weimar'da "yeni tasarım sanatının temel kavramları" hakkında özel seminerler vermiştir. 1922-23 döneminde Bauhaus'ta meydana gelen temel değişiklikte Doesburg'un etkisi bulunmaktadır. Doesburg, Bauhaus'ta dışavurumcu eğilimleri ve bireysel sanat eseri üretimini sert bir şekilde eleştirerek Bauhaus'taki sanatsal ve sosyal bir sentezin başlangıç niyetlerini hatırlatmıştır (Wick, 2000, s.38). Burada Bauhaus'un, kuruluş amacında yer alan sanat ve zanaatı sentezleyerek işleve dayalı yeni bir anlayış üretme hedefiyle yola çıkmasına vurgu yapılmaktadır.

Dışlanmış bir kişi olarak Doesburg, bu kez evini Bauhaus öğrencilerine açarak, De Stijl ilkelerini aktarmış ve Bauhaus'u özellikle mobilya ve tipografi dalını büyük oranda etkilemeyi başarmıştır. 1923 yılında ise Weimar'da açılan ilk Bauhaus sergisi uluslararası bir beğeni kazanarak bu sergide, sanat ve el sanatları birliğinin savunulduğu romantik medivalizm (ortaçağ anlayışı) ve ekspresyonizmin yerini, uygulamalı sanatlar ağırlıklı sanat ve teknoloji birliğinin yeni bir anlayışın aldığı açıkça ortaya çıkmıştır (Bektaş'tan aktaran Bilirdönmez, 2014, s.25).

Bauhaus'un kuruluş aşamasında, Johannes Itten, Vasily Kandinsky ve Paul Klee, Moholy-Nagy ve Oskar Schlemmer gibi kişilerin daha en başından okulun atmosferini belirlemesi, okulun kendi yağında kavrulan bir ufukla yetinmeyeceğinin habercisiydi. Her biri kendi dünyaları olan ve kendi işleriyle meşgul olan insanlardı ve daha sonra öncüsü olarak görülecekleri eğilimlerin temsilcileri olarak bir araya gelmemişlerdi. Çalışıyorlar ve deniyorlardı. Okulda, bir şeyi, bir akımı ya da kendi isimlerini (herhangi bir "marka"yı) temsil etmek üzere ya da şöhretler topluluğu olarak bulunmuyorlardı. Bu nedenle statükosu baştan belirlenmiş bir temsil ortamı değil, ne olacağı içinde yaşayanlar tarafından belirlenen ve merakla izlenen dinamik bir çalışma ve deneyim ortamı vardı (Bilgin, 2014, s.107).

Dessau Dönemi

Weimar'da kurulan okul maddi yardımın kesilmesi ile kapanmıştır ve 1925 yılında Gropius Dessau'ya davet edilmiştir (Esen, 2015, s.29). Dessau Belediye başkanının Bauhaus'a kendilerine tanınan büyükçe bir bütçe ile yeni bir bina inşa etmelerini istemiştir. Dessau Belediye başkanın bu teklifi ile Bauhaus'un Dessau'ya taşınmasına karar vermiştir. Ayrıca Dessau, endüstri alanında önemli bir konuma sahiptir (Kabaş'tan aktaran Sabankaya, 2016, s.22).

Dessau'da, Bauhaus sanayi ile birlikte çalışarak ve Alman endüstrisine kazanç sağlaması için destek olmuştur. Bu şekilde Bauhaus mimariyi ön plana çıkartıp toplu konut projeleri yapan bir kurum haline gelmiştir. Dessau'da Bauhaus, işçiler için toplu konut projeleri tasarladıkları için destek görmüşlerdir (Esen, 2015, s.129).

Gropius Dessau'da yeni koşullarda bulunan Bauhaus'un yeni yaşamı için "Dessau Bauhaus-Bauhaus Üretim İlkeleri" adlı bir metin yayınlamıştır.

> Her gün kullanılan pratik eşyalar için standart tipler oluşturmak toplumsal bir gereklilikti. Bütün olarak bakıldığında, yaşamın gerekleri pek çok kişi için aynıdır. Ev ve mobilyalar seri imalat ürünüdür; tasarımları da akıldan çok tutkuya dayanır. Makine (standartlaşmış ürünler üretebildiği için etkili bir aygıttır, öyle ki makineleşmiş olanaklar (buhar ve elektrik) sayesinde bireyin kendi gündelik ihtiyaçlarını karşılaması için kol emeğiyle çalışmaktan kurtarabilir ve bireye elle imal edilenlerden daha iyi ve daha ucuz olan seri imalat ürünleri sağlayabilir... (Forgacs, 2017, s.188).

Görüldüğü üzere söz konusu metinde Gropius, Bauhaus'un ürün tasarımına yönelik yeni yaklaşımını belirtmiştir. Ayrıca okula katkı yapması amacıyla, ürün tasarımlarının ve patentlerinin pazarlanması amacıyla Bauhaus GmbH kurulması, "Dizayn ve Çağdaş Sanat Üzerine" adlı kitapların ve "Bauhaus" adlı derginin çıkarılması Dessau döneminin etkinlikleridir (Bunulday, 2001, s.14). Dessau yıllarından itibaren Bauhaus'un deneyden sisteme, ekspresyondan konstrüksiyona, sanat ve zanaattan endüstriye doğru yönelim gösterdiği görülmüştür (Bilgin, 2014, s.107). 1928 yılında siyasi anlaşmazlıklar yüzünden Gropius istifa ederken yerine Hannes Meyer'i tavsiye etmiştir. Meyer, göreve geldikten donra Bauhaus'u yeniden yapılandırmıştır. Kandinsky, Klee ve Schlemmer'i de dahil ederek ön hazırlık dersinin kapsamını genişletmiştir (Forgacs, 2017, s.199-204). Hannes Meyer Marksist eğilimleri, dönemin iktidar çevrelerinden tepki görmüştür. Bu nedenle Bauhaus'un yönetimine Mies van der Rohe geçmiştir (Forgacs, 2017, s.219-222; Whitford, 1988, s.190-191).

Berlin Dönemi

1931'de siyasi gelişmeler Bauhausu bir kez daha tehdit etti. Birkaç yıldan beri, Nazilerin partisi Almanya genelinde güç kazanıyordu. Okul 30 Eylül 1932'de kapatıldı (Whitford, 1988, s.194).

Mies van der Rohe, Bauhaus'u özel bir kurum olarak devam ettirmek istemiştir. 1932 yılında Berlin'in Stetlitz ilçesinde terk edilmiş bir telefon fabrikasını kiralayarak Bauhaus'u oraya taşımıştır. Dessau'daki öğrencilerin çoğu gelmişti, çok sayıda yeni öğrenci de kaydolmuştu. Öğretim Kadrosu Albers, Kandinsky, Lilly Reich, Walter Peterhans, Ludwig Hilberseimer, Hinnerl Scheper ve Alcar Rudelt'ten oluşuyordu. Okul sadece bir yarıyıl açık kalabilmiştir. Yapılan seçimlerden sonra Nasyonel Sosyalistler, Bauhaus'u fiilen 11 Nisan 1933'de kapatmıştır (Forgacs, 2017, s.246-247).

Naziler tarafından kapatılmasından Bauhaus düşüncesinin benimsediği temel tasarım anlayışı, ülkeyi terk eden Mies van der Rohe, Grapius, Breuer, Albers aracılığıyla ABD'de sürdürülmüştür (Yaman, 2014, s.202).

2.2.1. Bauhaus'un Estetik Anlayışı

Bauhaus çabası, pratik sanatın tüm disiplinlerini -heykel, resim, el sanatları ve zanaatları- yeni bir mimarlığın ayrılamaz öğeleri olarak yeniden birleştirmektir. Bauhaus'un, nihai amacı, anıtsal ve bezemeci sanat arasında ayrım olmayan, bütünleşmiş sanat yapıtıdır (Tanyeli, 2002, s.22). Biçim konusunda tutumlu davranmak, yalın ve minimalist uyarılara özen gösteren bir duyarlılık Bauhaus estetiğinin öğelerini oluşturmaktadır (Forgacs, 2017, s.14). Böylelikle Bauhaus ile birlikte endüstri alanında tasarıma duyulan ihtiyaç sonunda, gösterişli süslemeler yerine her form içerisinde özgün doğallığın bir bütünlük oluşturduğu, sade ve yalın düzenlemelerin vurgulandığı yeni bir mimari biçimi ortaya çıkmıştır. Bauhaus, bu yeni biçimle birlikte malzemenin kullanımıyla ilgili bilgi üretmiştir. Ayrıca resim-heykel gibi disiplinler arası bir sanat anlayışı geliştirmiştir (Erkmen, 2014, s.19).

Kuruluş aşamasından kapandığı güne kadar geçen zaman dilimi incelendiğinde Bauhaus'un etkilendiği sanat ve tasarım anlayışlarının değişim geçirdiği ve bir anlamda zamanın ruhuna uyum sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Bauhaus'un kurulduğu şehirler, mevcut iktidar düzen ve sosyo-ekonomik koşulların yanı sıra psikolojik ve fizyolojik gereksinimlerin söz

konusu zamanın ruhunu oluşturduğu söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında Bauhaus'un deneyime ve yeniliğe açık ve dinamik, üretken bir yapı olduğu görülmektedir.

2.2.2.Bauhaus'ta Öğretim Süreci ve Temel Tasarım Dersi

Bauhaus'da öğretim, yaratıcı çalışmanın tüm uygulamalı ve bilimsel alanlarını içerir. Mimarlık, resim, heykel'in tüm dallarını içerir. Aynı zamanda bilim ve kuram eğitimi görmekteydiler. Heykel, ağaç oyma, seramik, kalıpçılık, demircilik, döküm, torna, marangozluk, mobilya, dekor, cam boyacılığı, mozaik, gravür, ağaç ve taş baskı, kakma ve dokuma öğretimi Bauhaus'daki eğitimin temelini oluşturmaktadır. Bunun yanında bellekten ve hayalden serbest çizim, canlı model ve hayvan ve bitki, peyzaj, ölüdoğa resimleri, duvar resimleri, süsleme, yazı, perspektif, iç ve dış mekan tasarımı, ürün tasarımı eğitimi verilmekteydi. Bilim ve kuram eğitimi kapsamında ise sanat tarihi, malzeme bilgisi, anatomi, fiziksel ve kimyasal renk kuramı, muhasebe, sözleşme görüşmeleri ve çalışanlarla ilgili temel kavramlara yönelik bilgi sunulmaktaydı (Tanyeli, 2002, s.25). Bu okulda öğrenim gören öğrenciler, binaların ve çeşitli donatımların tasarımında görev almaktaydılar. Tasarımın amacını hiç bir zaman göz ardı etmemek koşuluyla kendilerine hayal güçlerini kullanma ve deneyler yapma olanağı sunulmaktaydı. Her gün kullandığımız çelik borudan iskemleler ve benzeri ev eşyaları ilk kez bu okulda üretilmiştir (Gombrich, 2007, s.365).

Bauhaus'a öğrenciler, cinsiyet ve yaş şartı aranmaksızın ustalar kurulu tarafından yeterli bulunduklarında kabul edilmekteydiler (Tanyeli, 2002, s.26). Bauhaus ustaları, okula kimin alınacağını belirleme yöntemi ararken hazırlık dersi ortaya çıkmıştır. Johannes Itten tarafından Almanya'nın ve diğer ülkelerin farklı kentlerinden farklı yöntemlerle hazırlanarak gelen öğrencilerin becerileri ve kişilikleriyle ilgili fikir edinebilmek ve öğrencilerin Bauhaus'a giriş için gerekli olan sanat ve tasarım pratikleri içeren bir hazırlık dersi önerilmiştir. 1920 güz yarıyılından itibaren ise Bauhaus'taki her öğrenciye zorunlu kılınmıştır (Forgacs, 2017, s.74-75). Yaygın olarak kullanılan Bauhaus anlayışı ya da yaklaşımı terimi de buradan gelmektedir. Tasarım kurslarına katılmak için hazırlık olarak sunulan bilgi ve pratikler hazırlık dersinde yer almaktaydı. Bu alıştırmaları içeren hazırlık kursuna Almanya'da “Vorkurs” adı verildi ve ABD'de çeşitli olarak “Temel Atölye”, “Ön Kurs”, “Hazırlık Atölyesi” vb. olarak bilinmektedir. Tarihsel olarak bakıldığında "Temel Atölye" yaklaşımı, tek amacın öğrencilerde yaratıcılığı geliştirmek olduğu ilk derstir. Buradaki anlayış Bauhaus'un omurgasını oluşturmaktadır (Bredendieck, 1962, s.15). Bauhaus’taki ilk hazırlık kursunun kurulması Johannes Itten'ın en büyük pedogojik

başarısıydı. Otto Stelzer, Bauhaus için ön kursun önemini ve dolayısıyla da Itten'in önemini şöyle tanımlamıştır: Bauhaus öğretim yöntemi, bu dersin fikrine dayanmaktadır. Ön hazırlık kursu ortaokullarda, sanat akademilerinde ve hatta teknik okullarda sanat eğitimine girmiştir. Ayrıca, bu kursun etkileri özellikle uygulamalı sanat okullarında ve genel eğitim okullarındaki el sanatları eğitimi programlarında ve genel eğitim okullarındaki tasarım eğitimi programlarında ve meslek okullarındaki tasarım eğitiminde hissedilmeye devam edilmiştir (Wick, 2000, s.93). Söz konusu dersin üç ayrı amacı vardı. Bunların ilki, öğrencinin yaratıcı ve sanatsal güçlerinin özgür bırakılması, öğrencide yer etmiş geleneklerin ve kalıpların gevşetilmesi; ikinci amaç, öğrencinin hangi malzemelere yatkın olduğunun keşfedilmesi ve eğitimini en başarılı şekilde devam ettirebileceği atölyelere yönlendirme yaparak meslek seçimini kolaylaştırmaktı; üçüncü amaç ise el sanatlarının temel yasaları ve tasarımın ilkeleri konusunda eğitim verilmesiydi (Forgacs, 2017, s.74-75). Itten, Bern deki eğitim okulu ve Beaux Arts daki eğitimi sonrasında Stuttgart Akademisi'nde profesör olan Adolf Hölzel'in modern öğretim ve estetiğinden etkilenmiştir (Fiedler ve Feierabend, 2013, s.37-38). Itten'in öğretiminin dayandığı pedagojik ilke, bir çift karşıtlıkla özetlenebilir: "sezgi ve yöntem" veya "öznel deneyim ve nesnel biliş" denilebilir (Droste, 2013, s.25). Itten'ın dersleri Mazdaznan öğretilerine ve Adolf Hötzel yöntemine uygun olarak beden eğitimiyle başlıyordu. Nefes ve beden eğitimi alıştırmaları, ritim ve momentum gibi sanatsal anlatıma benzer öğeler konusundaki farkındalığı arttırmaya yarıyordu. Aynı zamanda öğrenciye odaklanma ve yaratıcılıklarını aktive etmede yardımcı olmaya çalışıyordu (Forgacz, 2017, s.75). Bunun yanında Itten hazırlık kursunu (vorkurs), obje ve materyal çalışması, eski ustaların analizi ve canlı çizim olarak 3 ana alana ayırmaktaydı. Materyal ve doğal nesnelerle çalışmanın amacı, her bir materyalin içindeki temel özellikleri ve çelişkilerin anlaşılmasını sağlamaktı. Böylece öğrencilerinin materyallere yönelik algıları gelişmekteydi. Öğrencilere birkaç gün verilerek görevlerini tamamlamaları sağlanırdı (Droste, 2013, s.27). Dersin merkezinde ise ağırlıklı olarak Hölzel'den ilham alarak yer verdiği eski ustaların analizi bulunmaktadır. Bu analizler, sanat tarihi derslerinde yapılan entelektüel bir tasvir olarak değil de görsel ile empati kurularak ve hissedilerek gerçekleştirilirdi. Öğrencilerin, resimleri analiz etmesinin amacı kendi yaratıcılıklarıyla resimlerin niteliklerini keşfetmesiydi (Wick, 2000, s.109). Bunun yanı sıra üçüncü ana alan, yani canlı çizimde genellikle öğrenciler birbirleri için model olsa da, kadın modeller de kullanılırdı. Bu nü çalışmalar, genellikle ritim üzerine yoğunlaşırdı (Droste, 2013, s.30). Aynı zamanda canlı çizim derslerinde anatomik duyarlılığın yanı sıra pozların karakteristik

ifadesinin keşfedilmesi ve tanımlanması gibi amaçlar da bulunmaktaydı (Whitford, 1988, s.58).

Böylelikle ön hazırlık dersi aracılığıyla öğrenciler, malzeme ve teknik bilgi, yorum-eleştiri bilgisi, desen çizimi ve anatomik duyarlılık kazanarak tasarım üzerine temel bilgi ve becerileri edinmiş oluyordu.

Bauhaus'un ilk yıllarında, ön hazırlık kursunun yanı sıra, bir dizi atölye çalışmasını yöneten Itten, ancak 1921'den bu yana metal, cam ve duvar atölyelerine indirgenmiştir. Gropius ile aralarındaki rekabetin artması ve endüstrinin ihtiyaçlarına yönelik artan oryantasyonu konusundaki tartışmaları, 1923 yılında Bauhaus'tan ayrılmasına yol açmıştır (Fiedler & Feierabend, 2013, s.37-38).

Itten'ın Bauhaus'tan ayrılışından sonra, Gropius hazırlık derslerinin (vorkurs) öğretimi için Laszlo Moholy-Nagy ve Josef Albers'i görevlendirmiştir. Böylelikle Joseph Albers hazırlık dersinin ilk yarıyılını, Moholy-Nagy de ikinci yarıyılını üstlenmiştir (Forgacs, 2017, s.125).

Moholy-Nagy ön kurs içeriklerini değiştirerek tüm metafizik, meditasyon, nefes alma egzersizleri, sezgi, biçim ve renklerin duygusal olarak algılanması gibi unsurları uygulamalardan çıkarmıştır (Whitford, 1988, s.128). Dokunsal ve görsel duyuları eğitmeye yönelik alıştırmalar, Itten'ın ön hazırlık dersinde verilenlerden temelde farklı değildir. Ancak, iki önemli fark vardır: birincisi, konstrüktivistlere borçlu olan yeni biçimsel dildedir; ikinci olarak da Itten, doku alıştırmaları her zaman duygusal ve deneysel niteliklerini korurken, Moholy-Nagy öznel bir şekilde hissedilenleri (Burada "hissedilen", fizyolojik bir uyarıcının kaydedilmesi anlamına gelmektedir) "doku diyagramları" yoluyla nesnelleştirmeye çalışmıştır (Wick, 2000, s.150). Bunu gerçekleştirebilmek için tasarıma, rasyonel bir yaklaşım dili ile başlamıştır ve bu nedenle çeşitli malzemelerin görünümünü ayırt etmek ve bu terimleri tam olarak tanımlamak için terminoloji oluşturma çabasında bulunmuştur. Amacı, tutarsız bir şekilde kullanılan "yapı" (struktur) "doku" (tekstür) ve "yüzey yönü" (faktur) gibi terimler için mümkün olduğu kadar kesin dilsel kurallar oluşturmaktı (Wick, 2000, s.151). Bunun yanında Moholy-Nagy fotoğrafçılık hakkında bir şey bilmeyen birisinin görsel okuryazarlık bilmediğini ve kendisini herhangi bir ortamla kısıtlayan bir sanatçının ciddiye alınmaması gerektiğini düşünmekteydi. Aynı zamanda öğrencilerin aklını, yeni tekniklere ve yeni medya'ya açmaya çalışmıştır (Whitford, 1988, s.128).

Moholy Nagy, Bauhaus'tan 1928'de ayrıldığında, Albers, daha sonra okulun 1933'te kapanmasına kadar sürdürdüğü tüm ön hazırlık eğitimini (vorkurs) üzerine almıştır ve 1933'de okul kapanana kadar sürdürmüştür (Droste, 2013, s.140).

Albers'in ön hazırlık dersinde sanat unsurlarıyla pratik yapmanın amacı, mümkün olduğu kadar farklılaştırılabilen malzemeyi hissetmekti. İlk önce "malzemeyi yan yana yerleştirme" ve "ilişki bulma" üzerinde yoğunlaşılırdı. Tıpkı yeşil ve kırmızının birbirini tamamladığı gibi, bu nedenle hem kontrast hem de denge oluşmaktadır, bununla ilgili örgü ve çuval bezi, cam ve stearin, sinek perdesi ve yünün birbirleriyle ilişkili olduğu örneği verilebilir (Wick, 2000, s.178).

Albers'in ön hazırlık dersleri kapsamında öğrencilerin belirli materyallerle çalışma üzerine yeteneklerini keşfetmesi için materyallere yönelik genel bir bakış açısı kazandırılmıştır. Albers'in sloganı "çalışmadan önce dene" idi. Albers'in öğretme stili kesin olarak sınırları belirlenerek tanımlanan bir ödev aracılığıyla deneyim kazandırılmasına dayanmaktaydı. Dessau'daki ön hazırlık dersinin ana teması, sanatsal estetik ya da ödevin pratikliğinden çok, materyallerin dış görünümünün araştırıldığı; dayanıklılık ve içyapı niteliklerinin test edildiği; "materyal alıştırmaları" yoluyla materyal hissinin geliştirilmesiydi. Albers materyal ve çalışmanın ekonomik kullanımı üzerinde yoğunlaştı. Aynı zamanda Albers, söz konusu materyallere uygun olarak sistematik ve yapıcı düşünce yöntemleri olması gerektiğini düşünmekteydi (Fiedler & Feierabend, 2013, s.315).

Johannes Itten, Moholy Nagy ve Joseph Albers tarafından verilen ön hazırlık derslerinde kişisel eğilimlerin ve farklı sanatsal yaklaşımların verilen eğitimlere yansıdığı görülmektedir. Ancak yaşadıkları dönemlerin gereksinimleri göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin bilgi ve yaratıcı becerilerini geliştirme isteğinin ortak noktaları olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak ön hazırlık dersini kurarken, uygulamalı çalışmalar biçiminde somut görevler aracılığıyla belirli teknik ve tasarım yetenekleri edinilmesine yönelik eğitim verdiler. Bu ders kapsamında kendi sanatsal prodüksiyonlarında ressam ya da heykeltıraş olarak ifade ettikleri form ustalarının özel dili, problem çözme girişimlerinde gittikçe artan teknolojik yöneliminin bir sonucu olarak "sezgiyle paylaşılan" bir dile dönüştürülmüştür (Wick, 2000, s.36-37).

Ön hazırlık dersini var eden ve tasarım içeriklerini evrensel bir görsel tasarım diline dönüşmesini sağlayan Bauhaus anlayışının etkisiyle temel tasarım eğitimi, diğer ülkelerde

olduğu gibi ülkemizdeki sanat ve tasarım eğitimi veren kurumların programları içerisinde yer almıştır. Aynı zamanda yalnızca temel tasarım eğitimiyle değil Bauhaus'un kuruluş amaçları ve Bauhaus'ta verilen diğer eğitimler de ülkemizdeki sanat, tasarım, mimarlık ve iş eğitimini etkilemiştir.

Jale Erzen, Bauhaus'un sanat ve tasarım eğitimi veren kurumlar üzerindeki etkisini şöyle açıklamıştır.

> II. Dünya Savaşı'ndan sonra birçok ülkede Bauhaus modelini örnek alan çeşitli mimarlık ya da endüstriyel tasarım okulları açılmıştır. Bunların en önemlilerinden biri California'da Art Center College of Design, özellikle araba tasarımında uzun yıllar öncülük yapmıştır. Bauhaus ideolojisine yakın bir tavırla, Art Center College of Design'da piyasada iş yapan önemli sanatçılar ve tasarımcılar ders verirler ve öğrenciler günün değişen koşulları, ekonomisi ve teknolojisi göz önüne alınarak eğitim görürler. Hollanda ve Fransa'da aynı prensiplere uyan birçok tasarım okulu açılmıştır (Erzen, 2009).

2.3. Bauhaus'un Ülkemizdeki Sanat ve Tasarım Eğitimi Üzerine Etkileri

Bauhaus'un diğer ülkelerdeki sanat ve tasarım eğitimi veren kurumlara etkisinde olduğu gibi ülkemizdeki etkilerinin de vücut bulduğu somut örnekleri bulunmaktadır. Bauhaus anlayışından etkilenerek o zaman ki adıyla Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-iş Bölümü ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmuştur. Cumhuriyet kurulduktan sonraki eğitim seferberliği, emperyalizme karşı verilen mücadele ve bağımsızlığa giden yolda endüstriyel gelişime duyulan koşulsuz ihtiyaçlar sonucunda sanat ve zanaat eğitiminin gerekliliği kaçınılmaz bir durum olarak belirmiştir. Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Resim iş Bölümü 1932 yılında kurulmuştur. Kurucu kadrosu, İstanbul Üniversitesi'nde rektörlük görevinde bulunan ve İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi estetik ve resim metodu hocalığı yapan İsmail Hakkı Baltacıoğlu tarafından seçilerek önceden Almanya'ya gönderilmiş ve burada Bauhaus etkisine girmiştir. Resim-iş bölümünün yetiştireceği Cumhuriyet öğretmeninin Anadolu'daki bütün orta öğretim kurumlarına dağılarak resim ve iş, sanat ve zanaat çalışmalarıyla ahlaken, zihnen, bedenen gelişmiş modern yurttaşların yaratılmasında bir devrim gerçekleştireceği tasarlanmıştır (Artun, 2014, s.13). Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünün temel amacı, iki yönde ilerlemektedir. Birincisi Akademi'nin gerçekleştirmekte olduğu ve İstanbul'la sınırlı kaldığı "çağdaşlaşma" hareketini eğitimciler aracılığıyla Anadolu'ya yayılmasını sağlamak, diğeri ise sanat ve zanaatı birleştirerek sanatın toplumsal amaçlarını yeniden keşfetmektedir (Aliçavuşoğlu, 2014, s.23). Almanya'daki eğitimleri sırasında Bauhaus'u tanıyan İsmail Hakkı Tonguç ile Hasan Ali Yücel, bu eğitim sürecinin mimarlarıdır (Artun, 2014, s.14). İsmail Hakkı Tonguç, o yıllarda Almanya'nın kültür, sanat

ve endüstrileşme açısından önemli bir kenti olan Leipzig'de iş eğitimi seminerlerine katılmıştır. Tonguç burada Bauhaus ekolünü tanımıştır (Tonguç, 2009, s.72). Almanya o tarihlerde endüstri devrimini yaşamakta, küçük el sanatları yerini endüstri ürünlerine bırakmaktadır. Bauhaus Almanya'da etkin bir kurumdur. Bauhaus anlayışına göre sanat, yaşama ve yaşamda kullanılan nesnelere yansımalıdır. Tonguç, Bauhaus yaklaşımını içeren eğitimin ülke kalkınmasında ve çağdaş uygarlık düzeyine yükselmesinde gerekli olduğuna inanmıştır (Etike, 2001, s.107).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun önerisiyle Almanya ve Avusturya'ya gönderilen İsmail Hakkı Tonguç'un yanı sıra Malik Aksel, Şinasi Barutçu, Hayrullah Örs ve Sait Yada gibi isimler, Alman eğitim sistemini inceleyerek ve yurda dönerler. Bu bir anlamda Bauhaus anlayışının ülkemizdeki sanat ve sanat eğitimi üzerindeki etkisini arttırmıştır (Aliçavuşoğlu, 2014, s.23).

Bu isimler öğrenimlerini tamamlayarak yurda döndüklerinde İsmail Hakkı Tonguç ile birlikte Resim-İş Eğitimi Bölümünün kuruluşunda rol almışlardır. Onlar daha öğrenimlerini sürdürürken, İsmail Hakkı, açılacak bölüm için gerekli tüm araç ve gereçleri Almanya'dan ısmarlamıştır. Onlar yurda gelirken işlikleri için gerekli tüm araç ve gereçler gelmiştir (Tonguç, 2009, s.125).

Yurtdışına gönderilenlerin, dönemin gereksinimlerine göre, belli disiplinler içinden seçilirken Gazi Eğitim'in resim-iş, grafik, heykel, fotoğraf, yazı alanlarına ek olarak sanat felsefesi ve sanat tarihi gibi teorik çalışma alanlarını da göz önünde bulunduran bir dağılımı dikkate alındığı görülmektedir (Pekmezci, 2014, s.284).

Bauhaus'un dönemin öncü eğitimcilerinden olan Tonguç'un görüşlerindeki etkisi ve ülkemizin sanat eğitimi anlayışında etkisinin bu denli güçlü olması, dönemin koşulları düşünüldüğünde doğal görülmektedir. Söz konusu durumun yurt gerçekleri ile benzer koşullar içinde bulunan diğer ülkelerde gördüğü uygulamalar ve Batı'da sürmekte olan iş eğitimi akımının etkilerinin yansıması olduğu söylenebilir. Tonguç'un 1933'de hayata geçirdiği sanat eğitimini içeren "İş ve Meslek Eğitimi" adlı bir kitabı da bulunmaktadır. Tonguç'un eğitimci kimliğinde iş eğitimi daha ağır basmaktadır. Ülkenin içinde bulunduğu yoksulluğu ve olumsuz ekonomik koşullarını çocukluk ve gençlik yıllarında derinden yaşamış bir köy insanı olması, onu üretici insan yetiştirme modeline yöneltmiştir (Etike, 2001, s.83).

Cumhuriyet ile demokratik yapılanma açısından birey, öğrenmeye sanat yoluyla teşvik edilmiştir. Eğitim ile insan ve işgücü kalitesi artırılarak, genç kuşaklara kendine güven ve

sorumluluk duygusu kazandırılıp, beceri kazanmaya, fikir üretmeye yönlendirilerek, üretici mutlu bir toplum bireyi oluşturulmaya çalışılmıştır. Sanat eğitimi, kendi yaratıcılığını geliştirmeyi, bu yolla yeni fikirler, yaratımlar ortaya çıkması desteklenmiştir. Yurtdışına gönderilen öğrenciler kültürel ve sanatsal öncüler olmuşlardır. Bu öncüler, sanatsal faaliyetler aracılığıyla insanları birleştirmişlerdir (Erbay & Erbay, 2006, s.198).

Gazi Eğitim Enstitü Resim-İş Bölümü'nü kuranlar, orta öğretime öğretmen yetiştirme görevinin yanında, Almanya'da öğrenim gördükleri okulların benzerlerini ülkelerinde de açmak istemişlerdir. Uzun bir süreden beri gündemde olan ancak şartların uygun olmamasından dolayı gecikmiş bir tarih olarak 1955'de resmi işlemlere başlanmıştır. Bu görevi gerçekleştirenlerin oluşturduğu ekip, Gazi Eğitim Enstitüsü hocaları Hakkı İzzet, Hayrullah Örs, Sait Yada, Ferit Apa, Hakkı Uludağ'dan oluşmaktadır (Aslıer'den aktaran Ak, 2008, s.25).

1957 yılında Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun açılmasıyla Bauhaus'un ülkemizde ki yansıması daha görülür hale gelir. Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu üslup ve kuruluş bakımından Alman ve Orta Avrupa okullarına benzemektedir. Her branştaki öğretmenlerden bir ya da ikisi Almanlardan oluşmaktadır (Aliçavuşoğlu, 2014, s.23).

Tatbiki güzel sanatlar teriminin ne zaman kullanılmaya başlandığına dair açıklama yapılmasında yarar görülmektir. Tatbiki güzel sanatlar terimi 19. yüzyılın yarısından sonra, benzeri hareketler yayılmaya başlayınca ortaya çıkmış bir terimdir. Daha öncesinde bu sanatlara güzel sanatlarla birlikte sanat denilirdi. El sanatı, ressamlık, nakkaşlık, oymacılık, kuyumculuk sanatı ifadeleri kullanılırdı. Ancak 17. yüzyıldan itibaren plastik sanatların gelişerek "güzel sanatlar" adını kullanması ve güzel sanatlara özel akademilerin açılması üzerine el sanatları daha basit görülmüştür. Tatbiki güzel sanatlar terimiyle güzel sanatlar karşısında bir durum alınarak hem de endüstrinin etkisiyle bozulan sanat ve el işlerinin işbirliği tekrar sağlanmak istenmiştir. Almanca da "kunstgewerbe", Fransızca da "art aplique" olarak adlandırılan bu yeni deyim, 1860-70 yıllarından bu yana kullanılmaktadır (Yada, 2014, s.550).

Gazi Eğitim Enstitü Resim-İş Bölümü'nde ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda ortak bölümler bulunmasına rağmen, okulların temel hedefleri birbirinden farklılık göstermektedir. Gazi Eğitim Enstitüsü ortaöğretime öğretmen yetiştirme amacını taşımaktadır. Bu önemli görevin yanında bilim-teknik-sanat üçlemesini içinde barındıracak, dönemin koşullarında ülkenin ekonomik kalkınmasına yardımcı olacak, yerli mallara kimlik kazandıracak yeni bir kurumun desteğine ihtiyaç duyulmuştur (Ak, 2014, s.314).

Ak, yüksek lisans tezinde Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu 1957 yılı giriş sınavında okul tarafından dağıtılan broşürlerde yer alan okulun amaçlarıyla ilgili açıklamaları ilişkin

> Memleket sanayinin ihtiyacı olan mütehassıs [uzman], teknisyen ve sanatkarların her bakımdan mükemmel yetişmelerini sağlamak okulun birinci vazifesidir. Çeşitli sanat kollarında yetişen bu gençlerin hayata uygun müstakil ve yaratıcı birer sanatkar olmalarına bilhassa ehemmiyet verir. Okulun diğer bir vazifesi de, kalkınma halinde olan memleketin sanat hayatına iyi misal ve örneklerle rehber olmak, onların müşküllerine yardım etmek suretiyle el sanatlarının ve endüstrinin gelişmesine hizmet etmektir (Ak, 2008, s.51).

alıntısına yer vermektedir. Belirtilen amaçlara uygun olarak Tatbiki Sanatlar Yüksek Okulu'na alınacak öğrenciler belli kriterlere göre alınmıştır. Öğrencilerin %75'i sanat enstitüsü (meslek lisesi), %25'i lise mezunu veya lise on birinci sınıfa, alt sınıflardan dersi kalmaksızın takıntısız geçmiş olması gerekliydi. Bunun yanında öğrenciler, yetenek sınavıyla seçileceklerdi. Okulda öğrenim görmeye hak kazandıktan sonra ise bütün bölümlerin birinci sınıflarında haftanın dört günü Temel Sanat Eğitimi çalışması yapılması ön görülüyordu. İkinci yarıyıl sonunda öğretim elemanları kurulunca yetenekleri yetersiz bulunanların kayıtları silinecekti (Aslıer, 2014, s.303). Öğrencilerin alım süreci ve eğitime devam etmelerine yönelik karar verme sürecinin Bauhaus ile benzerliği görülmektedir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda öğretim üç gruba ayrılmış derslerle yapılmaktaydı: Birinci grup, uzmanlık (yaratıcı ve teknik) dersleri; ikinci grup dersler, uzmanlık derslerini tamamlayıcı teknik (teorik olarak destekleyen) dersler; üçüncü grup dersler, genel kültür (Türkçe, Yabancı Dil, Ticaret ve Endüstri Muhasebesi, Hukuk Bilgisi) dersleriydi (Ak, 2008, s.69).

Aslıer'e (2014) göre Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda ki uygulamalarda Bauhaus'tan 3 temel ilke benimsenmiştir.

> 1.Birinci yılda haftada üç-dört gün bütün dallarda Temel Sanat Eğitimi uygulamak,
>
> 2.Meslek eğitimi sanat ve uygulamalı çalışma olarak iki paralel eksen üzerinde yürütmek
>
> 3.Her öğrenciyi, ayrı bir kişilik olarak, kendi yapıcı ve yaratıcı kişiliğini keşfedecek, geliştirecek deneme ve araştırmalara yönelmek (Aslıer, 2014, s.307).

Benimsenen temel ilkeler doğrultusunda öğrencilerin yaratıcı ve üreten bireyler olması hedeflendiği söylenebilir. Öte yandan deneme ve araştırma yoluyla keşif ruhu ve gelişime açık bir anlayışın benimsendiği de görülmektedir.

Temel Sanat Eğitimi (Temel Tasarım Eğitimi), Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunun Ruhudur. Bu dersin amacı; okula yeni başlayan öğrencileri çeşitli malzeme ve tekniklere alıştırmak, estetik algılarını geliştirmek, görsel algılarının ve el becerisi gelişimini sağlamak ve yaratıcılıklarını geliştirmektir. Temel sanat eğitimi dersi, bütün birinci veya hazırlık

sınıflarında daha çok yaptırılmalı, ya da sonraki sınıfların derslerinde devamlılığı sağlanmalıdır. Bu ders, uzmanlık dersleriyle birleşerek daha yaratıcı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir. Ya da uzmanlık derslerinin öğretmenleri, temel sanat eğitiminin içerisinde yer alan kendi branşlarını ilgilendiren kısımlara kendi derslerinde daha çok yer verecek şekilde donanımlı olmalıdır (Yada, 2014, s.563-564).

Bauhaus'ta olduğu gibi temel tasarım derslerinin, Tatbiki Yüksek Okulunun da temelini oluşturduğu görülmektedir. Öyle ki görüldüğü üzere Sait Yada, ders yoğunluğunun artırılmasına yönelik önerilerde bulunmuştur. Bauhaus'tan günümüze gelen temel tasarım dersleri sanat ve tasarım eğitiminde önemini korumaktadır. Sanat ve tasarım fakültelerinde öğrencilerin temel bilgi ve becerilerini geliştiren önemli bir ders olarak öğretim programında yerini almaktadır.

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu 1982'de getirilen bir yasa ile yerini Marmara Güzel Sanatlar Fakültesine bırakmıştır. Kuruluş ilkesi olarak karşımıza çıkan çağın gereksinimlerini karşılamak amacı ile sürekli değişim ve yenilenme prensibini bugün de sürdürmektedir (Usluca, 2011, s. 97).

Üniversitelerde öğretimi sağlayan birimlerin ve eğitim-öğretim programlarının gelişim göstererek değişmesi kaçınılmaz görünmektedir. Çağın gereksinimlerine cevap verebilmek, gelişimin öncüsü olabilmek için mevcut imkanların eğitim yaşantısına yansıtılması nedeniyle eğitim programları ve ders içeriklerinde güncellemelerin yapılması uygun görülmektedir. Bauhaus içerinde uygulanan eğitim programları da Almanya'da iktidar çevreleri, dönemin siyasi ve sosyo-ekonomik koşulları doğrultusunda değiştirilerek güncellendiği görülmektedir. Yine temel tasarım eğitimin Bauhaus'un benimsediği sanat ve tasarım yaklaşımlarına ve temel tasarım dersini veren kişilere göre değişim gösterdiği görülmektedir. Bunun yanında araştırmanın giriş bölümünde de açıklandığı üzere; günümüz sanat ve tasarım anlayışının bir uzantısı olarak temel tasarım derslerinde biçimsel ve estetik kaygıların yanı sıra kavram-düşünce odaklı bir yaklaşımı ve güncel teknolojinin kullanımını içeren çağdaş sanat ve tasarım uygulamaları içeren etkinliklere yer verilmesi gerekli görülmektedir. Bu nedenle kavrama ilişkin açıklamalara ve sanat tarihi içerisinde kavram olgusuna yer veren sanat yaklaşımlarının incelenmesi önemli görülmektedir.

2.4. Kavram

Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Kavramlar, insanların yaşamını sürdürmesine yardımcı olan en temel zihinsel oluşumlardır. İnsanlar, kavramlar yoluyla tanır, ayırt eder, seçer ya da birleştirir. Aynı zamanda kavramlar, bilgiyi işleme ve depolama sürecinde kullanılan tüm araçlarında sahneler (script), şemalar (schemata), anlam ağları (semantic networks vb.) bileşeni konumundadır. Bireyin her deneyiminde kavramların dolayısıyla, sahnelerin, şemaların ve anlam ağları yeniden yapılandırılmaktadır (Bozkurt, 2018, s.7).

Kavram ve oluşum süreci, algı ve anlamlandırma sürecinden bağımsız düşünülemez. İnsanın doğa (fiziksel koşullar), çevreyi oluşturan canlı ve cansız varlıklarla ve içinde yaşadığı toplumsal düzenle kurduğu ilişkisi, doğrudan kavramları ve kavramlarının oluşum süreci hakkında bilgi sağlamaktadır.

Ernst Cassier, kavram oluşumunu şöyle açıklamaktadır;

> Başlangıçta varlık, duyusal olarak algılanan ve tekil olarak var olan ve tüm fenomenler için en son olarak ortaya konan somut bir "ilk madde" iken, daha sonra düşüncede var olan bir temele yerleşir; bu ilk madde tasarımı yerine, zihinsel türetme ve temellendirme "ilke"si ortaya çıkar. Fakat daha yakından bakınca görülür ki, bu ilke de "fiziksel olan" ile "zihinsel olan" arasında bir yerde durmaktadır. Zihinsel ilke düşünceye ait olanın rengini taşımakla birlikte, fiziksel varoluş dünyasının başka yönünü sıkı bir şekilde yakalamıştır (Cassirer, 2015, s.22).

Böylelikle içinde yaşadığımız dünyaya ait nesnelerin, şeylerin, oluşların ya da olguların varoluş sürecine ya da varlığını algılayışımız biçimimizi yansıtarak kavramlarımızı oluşturmaktayız.

Kavramların oluşum süreci ve özelliği -özellikle psikoloji ve dilbilim alanlarında- farklı yaklaşımlara göre farklı yönleriyle tanımlanmaktadır. Bunun sonucunda da kavramlaştırmaya ilişkin kuramlar ve yaklaşımlar doğmaktadır. Genel bir çerçevede klasik yaklaşıma göre kavramlar, sınıflama kuralları ve ortak özellikler olarak görülürken, bilişsel yaklaşımlara göre bellekteki sahnelerin (scripts), şemaların (schemata) ya da karmaşık anlam ağlarının (semantic networks) bileşenleri olarak görülmektedir. Ancak neredeyse tüm yaklaşımların vardığı ortak nokta, kavramların ve kavramlaştırmanın bir "özetleme" ve "soyutlama" işlemi olduğudur (Bozkurt & Uzun, 2014, s.90).

Geleneksel mantık öğretilerine göre zihin, kavramları ortak nitelikleri olan -belli bakımlardan örtüşen- belli sayıdaki nesneyi düşüncede bir araya getirerek ve farklılıklardan soyutlayarak oluşturmaktadır. Öyle ki benzerlikler korunarak ve yalnızca benzerlikler üzerine düşünülerek bilinç düzleminde nesneler sınıfına ilişkin genel bir tasavvur

oluşturulmaktadır. Dolayısıyla kavram, (notio, conceptus), öze ait özgülüklerin toplamını, yani söz konusu nesnenin özünü temsil eden tasavvurdur (Cassirer, 2018, s.33). Genel mantık öğretisinde kavramın karşılaştırma ve soyutlama yoluyla oluştuğunu söyleyen öğretiler, genel dil kullanımında aynı kelimelerle adlandırılan şeylerin ortak özellikler göstermesi ve kelimenin taşıdığı anlamının bu ortak özellikler ile anlaşılır olması koşulu sağlanıyorsa geçerli olmaktadır (Cassirer, 2015, s.291).

Dilbilim açısından ise "bir nesneyi, bir eylemi, bir olayı zihnimizde bir ses bileşimine, bir göstergeye bağlama, bir kavramı bir göstergeyle dile getirme, anlamlama ya da kavramlaştırma" olarak ifade edilmiştir (Aksan, 2006, s.98). Kavramlaştırma sürecinde aynı sözcüklerin belli ortak özelliklere atıfta bulunması ve soyutlama dikkat çekmektedir. Buna ek olarak kişisel yaşantı ve deneyimler, kavram oluşumu sürecinde yerini almaktadır. Sonuç olarak deneyimler yoluyla oluşturulan kavramlar, göstergeler aracılığıyla ifade edilmektedir. Söz konusu kavramların ifade edilmesini sağlayan göstergeler dilsel olduğu gibi, görsel nitelik de taşıyabilmektedir. Kavram ve zihin-dil ilişkisiyle kavramların görsel göstergelerle ilişkilendirilme sürecinin, sanat dünyasındaki yeri ve sanatsal algıda yarattığı değişimler dikkat çekicidir. Söz konusu unsurları içine alan 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ve güncelliğinden bir şey kaybetmeyen kavramsal sanat anlayışı, zihinsel işleyiş ve düşüncenin öne çıktığı sanat algısıyla köklü değişimler ve farkındalık yaratmıştır.

2.5. Kavramsal Sanat

Kavramsal sanat, sanatı kuramsal düzlemde çözümlemeyi ve yeniden tanımlamayı amaçlayan; mantık, felsefe gibi zihinsel süreçlerle yakından ilgilenen bir sanat anlayışıdır (Rona & Beykan, 1997b, s.971). Sanatçılarının bedenlerini kullanarak gerçekleştirdiği performans sanatları, enstalasyon ya da açık alanlarda gerçekleştirilen arazi sanatı, video sanatı gibi estetik kaygıdan önce zihinsel algılama sürecine çağıran sanat yaklaşımları kavramsal sanat içerisinde değerlendirilebilmektedir (Antmen, 2010, s.193). Bu sanatlarda, düşünceyi yani kavramı iletmede araç ya da gösterge olarak dilin, çeşitli nesnelerin, insanın kendisini ya da doğanın kullanılması ortak özellik olarak görülebilir (Rona & Beykan, 1997b, s.971). "Kavramsal sanat" deyiminin ortaya çıkmasında ve yaygınlaşmasında ise Sol Lewit ve Joseph Kosuth gibi sanatçılarla Sanat ve Dil grubunun büyük katkıları bulunmaktadır (Yılmaz, 2006, s.216). Yeni sanat yaklaşımları için önceleri "Düşünce Sanatı" ya da "Enformasyon Sanatı" gibi isimler kullanılırken, Sol Lewitt'in 1967 yılında

Artforum dergisinde yayımlanan “Kavramsal Sanat Üzerine Paragraflar” adlı yazısından sonra “Kavramsal Sanat” başlığı kullanılmaya başlanmış, kavramcılık (konseptualizm) neredeyse tüm alternatif ifade biçimlerini karşılayan terim haline gelmiştir (Antmen, 2010, s.193). Ancak kavramsal yaklaşımın sanat dünyasında ele alınış biçimleri incelediğinde Yılmaz'ın (2006) belirttiği üzere; 1910 yıllarında şair Apollinaire’in “kavram resmi” (peinture conceptuelle) terimini kullandığından bahsetmekte yarar görülmektedir. Şair, bu terim kapsamında kübizm’i açıklarken duyumculuğa dayanan resim anlayışına karşı olarak düşünce ve zihinsel süreci öne çıkarmak istemiştir. Varlığın görme, işitme, dokunma, koklama gibi duyuların ötesinde olduğunu; zihin ve düşünceyle kavranabildiğini; böylelikle resimlerin gerçek dünyanın yansıması değil de, sadece zihinsel bir tasarımın yansıması olduğunu ifade etmek istemiştir (Yılmaz, 2006, s.216). Sonrasında ise Duchamp ve Jasper Johns, Rauschenberg, John Cage ve Merce Cunningham’ın çalışmalarıyla öne sürdükleri düşünceler de kavramsal sanata temel oluşturmaktadır (Atakan, 2008, s.10). Özellikle Marcel Duchamp’ın 1917'de sergilediği “Çeşme” adlı eseri, hazır nesne olgusu ile sanatın düşünsel temellerinin sorgulanmasına neden olmuştur. Böylelikle herhangi bir nesne ya da eylem, sanat olarak sunularak yaratıcılık olgusuna yeni bir soluk getirilmiş; sanatsal beğeniyi meydana getiren etkenler sorgulanmıştır. Duchamp eseriyle kavramsallaştırma ve anlam gibi unsurların, plastik biçimin önüne geçmesini önermiş ve düşünsel deneyimin önem kazanmasına öncülük etmiştir (Antmen, 2010, s.194).

Kavramsal sanatçılar; eserleri aracılığıyla sanatın doğasına ve işleyişine, alternatif malzeme ve araçlarına ilişkin sorgulamalarda bulunurken düşünsel olarak Ludwig Wittgenstein, Ferdinand de Saussure, Claude Levi-Strauss ve Roland Barthes’in geliştirdiği dilbilimsel çözümlemeler ve göstergebilim kuramlarından yararlanmışlardır (Atakan, 2008, s.46).

Kavramsal sanat anlayışında, kavram ve gösterge ilişkisini ortaya koyması nedeniyle Joseph Kosuth'un, “Bir ve Üç sandalye” (1965) adlı eseri öne çıkmaktadır. Joseph Kosuth “Bir ve Üç sandalye” (1965) adlı çalışmasında ele aldığı nesnenin yani sandalyenin kendisini, fotoğrafını ve yazılı olarak sözlük anlamını bir arada sergilemiş, aynı anlamı veren göstergelerin farklı niteliklere sahip olduğunu göstermek istemiştir (Rona & Beykan, 1997b, s.972).

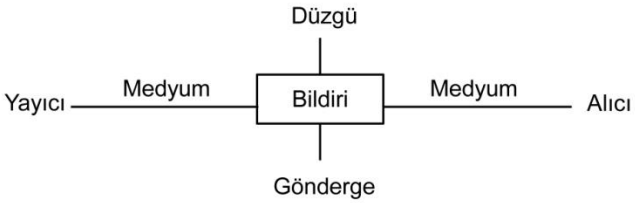
Şekil 23. Bir ve Üç Sandalye, Joseph Kosuth, 1965. Kosuth J. (1965). *Bir ve Üç Sandalye* [Fotoğraf]. https://www.wikiart.org/en/joseph-kosuth/one-and-three-chairs sayfasından erişilmiştir.

Kavram temelli tasarım etkinlikleri aracılığıyla kavramsal düşünme süreci, kavram ve göstergelerin sanat ve tasarı sürecinde kullanımına ilişkin pratikler önermeyi hedefleyen ve katılımcıların bu pratiklere ilişkin görüşlerinin alındığı araştırmada, gösterge ve çeşitleri, anlamlandırma vb. gibi unsurlardan yararlanılmıştır.

2.6. Gösterge

Gösterge, genel olarak kendi dışında bir şeyi temsil eden ve bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan, sözcükler, simgeler, işaretler vb. göstergeler olarak kabul edilmektedir (Rıfat, 2014, s.11).

Guiraud'ın (2016, s.21) ifade ettiği gibi "Göstergenin işlevi, bildiriler yoluyla düşünceler iletmektedir. Bu iletim işlevi bir nesne, yani kendisinden söz edilen bir şey ya da gönderge; göstergeler ve bundan dolayı bir düzgü, bir iletişim aracı ve de doğallıkla bir yayıcı ile bir alıcı içerir" söz konusu süreç aşağıdaki iletişim şemasında belirtilmiştir.

Şekil 24. İletişim Şeması. Guirard, P. (2016). *Göstergebilim.* (Mehmet Yalçın, Çev.). İstanbul: İmge.

Gösterge kavramı genişletildiğinde ise; insanların iletişim kurma amacıyla yarattıkları ve kullandıkları doğal diller (Türkçe, Fransızca vb.), doğal dillerin yanı sıra çeşitli jestler (el-kol-baş hareketleri), sağır-dilsiz alfabesi, trafik işaretleri, reklam afişleri, moda, mimarlık düzenlemeleri, edebiyat, resim, müzik vb. çeşitli birimlerden oluşan birer dizgedir. Değişik gereçlerin kullanılmasıyla (ses, yazı, görüntü, hareket, vb.) oluşan bu dizgeler, belli kurallarla işleyen birer anlamlı bütündür. Bu anlamlı bütünlerin birimleri de genelde "gösterge" olarak adlandırılmaktadır. Bir tablodaki bir renk öğesi ya da bir figür, bir edebiyat yapıtında bir kahramanın amacı ya da davranışı veya moda dergisinde gördüğümüz bir bluz, bir etek vb. gibi nesneler, çevresindeki diğer birimlerle bağlantısı olan göstergeler olarak değerlendirilebilir (Rıfat, 2014, s.12). Görüldüğü üzere dildeki metin kavramı, yalnızca dilsel anlamda değil, ileti taşıyan tüm dışavurumlar ve anlamlı bütünler için kullanılmaktadır. Böylece figüratif bir resim de, bir ileti, yani bir metindir. Resimde de bir metin kurgusundan bahsedilebilir. Farklı akımlardaki sanat yaklaşımları içinde, resimde belli üsluplar yinelendiği gibi, metin kurguları, yani resmin kompozisyonu da tekrarlanabilir. Aynen edebiyatta olduğu gibi resimde de metinler arasılık yer bulabilir (Akerson, 2016, s.120).

2.6.1. Gösterge Türleri

Göstergebilimin öncülerinden Ch. S. Peirce'ün en önemli üçlü ayrımlarından olan gösterge, yorumlayan ve nesne kavramlarının yanı sıra göstergelerin sınıflandırılmasına ilişkin önerdiği bir diğer üçlük de görüntüsel gösterge (ikon), belirti ve simgedir (Rıfat, 2014 s.31). Ancak ilk üçlü ayrım, göstergenin somut biçimi ve kapsamıyla ilgilidir. Bunlar nitel, tikel ve kavramsal (kural) gösterge türleridir. Nitel gösterge (qualisign); duyumlarımızla algıladığımız bir niteliktir, örneğin bir resimdeki kırmızı leke gibi. Tikel gösterge (sinsign);

tek ve belirtili bir varlık ya da duruma gönderme yapar. Kavramsal gösterge (legisign) ise bir genellemedir. Ancak bireysel bir söylemin içine girip de, belirtili bir gönderme yaptıklarında, tikelleşir (Akerson, 2016, s.104-105). Bu kavramları açıklamak için Batu'nun verdiği örnek şöyledir; "Andy Warhol'un "Marlyn Monroe" adlı yapıtındaki renk lekeleri nitel göstergelerdir. Bu göstergelerden oluşan kadın portresi ise Marlyn Monroe olarak algılandıktan sonra tikel bir göstergeye dönüşür. Aynı zamanda belli bir dönemin güzellik anlayışını yansıttığı için kavramsal (kural) göstergedir." (Batu, 2011, s.42).

Peirce'ün göstergenin nesnesiyle ilişkilerini baz alarak gerçekleştirdiği sınıflandırma ise diğer üçlü ayrımı ifade etmektedir (Fiske, 2003, s.70). Görüntüsel gösterge bir diğer adıyla ikonlar, benzerlik izlenimi uyandıracak biçimde dış gerçekliği yansıtan göstergelerdir. Yansıtıcı ya da olguları andıran nitelikler içermektedirler. Fotoğraf, resim, karikatürler birer görüntüsel göstergedir (İmer, Kocaman & Özsoy, 2011, s.141). Resim sanatı, nesnelerin çizgilerini ve renklerini, heykel sanatı (yontu) kütleleriyle oylumlarını yansıtır (Guiraud, 1975, s.18). Belirtisel gösterge (belirtke) ise nesnesiyle doğrudan varoluşsal bir ilişki içindedir (Fiske, 2003, s.71). Temsil ettikleriyle nedensellik ya da bir süreklilik ilişkisi içindedirler. Gök gürültüsü fırtınanın, duman ateşin, beden ısısının yükselmesi hastalığın belirtkesi olabilir. Bu belirtkeler, temsil ettiği nesneler ortadan kalktığında, gösterge olma niteliğini yitirir; ancak yorumlayacak herhangi bir kimsenin olmaması gösterge konumunu etkilememektedir (Bourse & Yücel, 2012, s.186). Simgeler, yorumlayan olmadığında kendisini gösterge yapan özelliği kaybedecek olan göstergelerdir (Rıfat, 2014, s.32). Nesnesiyle uzlaşma, anlaşma bağlantısı içinde olan ya da kural sonucunda oluşan bir göstergedir. Sözcükler ve rakamlar birer simgedir (Fiske, 2003, s.72). Sözlükteki her sözcük, bir uzlaşıma dayanır. Belirli bir dili konuşanlar, bu dil içinde yer alan bir sözcüğün ne anlama geleceği konusunda uzlaşmışlardır (Akerson, 2016, s.106).

Bir gösterge, görüntüsel ya da belirtisel de olsa, anlaşılması için uzlaşım zorunludur. Bir fotoğrafı ya da hatta balmumundan yapılan gerçek ölçüler taşıyan bir insan heykelini nasıl algılamamız gerektiğini öğrenmeye ihtiyaç duymaktayız. Uzlaşım, göstergelerin toplumsal boyutudur. Öyle ki Bir göstergenin uygun kullanışına ya da ona verilen yanıta ilişkin kullanıcılar arasındaki bir anlaşmayı içermektedir (Fiske, 2003, s.81). Tek başına bir gösterge, net bir anlam ifade etmeyebilir. Göstergeler, dizge içinde anlam kazanmaktadır (Akerson, 2016, s.93).

2.6.2. Dizge ve Dizim

Herhangi bir tümce kurmak için öncelikli olarak sınırlı bir listeden bir üye seçilmektedir. Bu listedeki birbirlerinin yerini alacak birimler listesine dizi (paradigma) denilmektedir. Sonrasında ise buradaki birimleri art arta dizerek bir dizim (sentagma) oluşturulmaktadır (Akerson, 2016, s.98). Bir paradigma bir dizgedir. Seçimler bu dizgeden yapılmaktadır Örneğin alfabedeki harfler basit bir paradigma örneğidir (Fiske, 2003, s.83). Göstergeler, değerini dizge içinde kazanmaktadır (Akerson, 2016, s.93). Fiske (2003) dizgenin iki temel özelliği olarak "Bir paradigmadaki tüm birimlerin ortak özelliklere sahip olmaları gerekir, yani o paradigmaya aidiyeti belirleyen nitelikleri paylaşmak zorundadırlar." ve "Paradigmadaki her birimin, diğer birimlerden kolaylıkla ayırt edilebilmesi gerekir." açıklamalarında bulunmuştur (Fiske, 2003, s.83). Barthes ise dil dışı göstergelerle ilgili dizge ve dizim ayrımlarına ilişkin aşağıdaki örnekleri vermiştir.

Tablo 1

Barthes'in Göstergeler Tablosu

	DİZGE	**DİZİM**
GİYSİ	Bedenin aynı noktasında aynı anda bulunamayacak ve değişimi giyimsel anlatımın da değişmesine yol açan parçalar, ek parçalar ya da ayrıntılar öbeği: Şapka/kasket/bere vb.	Aynı kıyafete değişik öğelerin yan yana bulunması: Eteklik-bluz-ceket
BESİN	Bir yemeğin belli anlamla ilişkili olarak seçildiği, benzerlik ve ayrılıklar sunan yiyecekler öbeği: Giriş yemeği, kızartma ya da soğukluk türleri.	Yemek boyunca seçilen yemeklerin gerçek zincirlenişi: Bu yenilen yemeklerin tümüdür.
	Lokantadaki yemek dizelgesi her iki düzlemi de gerçekleştirir: Örneğin giriş yemeklerinin yatay okunuşu dizgeyi, dizelgenin dikey okunuşu ise dizimi karşılar	
MOBİLYA	Aynı mobilyanın (bir yatak) değişik biçimlerinin oluşturduğu öbek	Değişik mobilyaların aynı uzamda yan yana getirilmesi (yatak-dolap-masa vb.)
MİMARLIK	Bir yapıdaki öğelerin birinin biçemce gösterdiği çeşitlilik, değişik dam, balkon, giriş, vb. biçimleri	Yapının bütünü içinde ayrıntıların birbirine bağlanışı

2.6.3. Anlamlandırma:

Barthes'ın kuramında anlamlandırmanın iki düzeyi düşüncesi yer almaktadır, bunlar düz anlam ve yan anlamdır (Fiske, 2003, s.115).

Düz Anlam-Yan Anlam

Düz anlam, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki bağı ve göstergenin dışsal gerçeklikteki göndergesiyle bağını betimlemektedir. Göstergenin uzlaşı sağlanan, açık anlamına gönderme yapmaktadır (Fiske, 2003, 116). Zihinde canlanan ilk kavram, göstergenin düz anlamıdır. Kapı sözcüğü, zihinlerde genel bir kapı kavramı canlandıracaktır. Oysa ki edebi bir eserde kapı farklı anlamları da anımsatabilir. Şair eğer sevgiliden kalbinin kapısını açmasını istiyorsa, bu kapı artık bildiğimiz somut bir kapı nesnesini ifade etmemektedir. Hatta buradaki kalp de akla ilk gelen biyolojik bir kalp değildir. Burada bir anlam kayması yaşanmıştır. Burada olduğu gibi sözcüklerin yani göstergelerin ikinci anlamları yan anlamlarını oluşturmaktadır (Akerson, 2016, s.111). Yan anlam göstergenin, kullanıcılarının duygu ve kültürel değerleriyle buluştuğunda meydana gelen etkileşim sonucunda oluşmaktadır (Fiske, 2003). Ancak yan anlam, düz anlamlı bildirimi kaplasa da tüketmemektedir. Her zaman düz anlamdan kalan bir şeyler vardır, aksi halde söylemi ifade etmek olanaksızlaşır. Sonuç olarak yan anlamlar, hep kesintili ve düz anlamlı bildirim tarafından taşınan ve özümsenmiş göstergelerdir (Barthes, 1979, s.89).

Gösterge dizgeleriyle ki bu dizgeler ister sözel dil isterse görsel dil ya da (işitsel) müzik dili olsun, anlatı üreten bireyler, bu anlatıları yaratırken ya da yaratılan anlatıları algılamaya ve anlamlandırmaya çalışırken çeşitli stratejilerden yararlanmaktadır. Gerçekleşme biçimleri (yazı, ses, görüntü, el-kol-baş hareketleri, vb.) birbirinden çok farklı olan anlatılar, insanların duygu, düşünce, yargılarını ve bazen de kurgularını ifade etmektedir (Rıfat, 2014, s.20). Kendisine ait bir grameri, dizini olan tasarım diliyle gerçekleştirilen görsel sanatlar da burada sözü edilen anlatı çeşitlerinden biridir. İnsanların görsel sanatlar aracılığıyla birbiriyle etkileşime girerek paylaşımlarda bulunması, öncelikli amaçlardan biridir. Temel tasarım ise, tasarım dilinin kavranması, geliştirilmesini sağlayan; yeniyi ve farklıyı takip eden; tasarım olanaklarını araştıran bir çalışma alanıdır. İnsanların görsel sanatlar yoluyla kendisini ifade etmesi, anlatıların (anlam) yaratılması tasarım dili ve temel tasarım ilkelerinin aracılığıyla sağlanmaktadır.

Görsel imgeler ya da diğer bir deyişle görsel metinler, yaşam deneyimlerimizle oluşan belleğin bir dışavurumu olarak birer sağaltım aracı olan sanatsal üretim metotlarıyla ortaya çıkmaktadır. Sanat tarihine mal olmuş sanat yapıtları ya da görsel kültürün bir parçası olan görsel imgelerin içeriğinde mitler ve dini inanışları içeren hikayeler, masal, efsane vb. gibi unsurları içeren göstergelerin yer aldığı görülmektedir. Sanatçılar, tasarım dilini oluşturan tasarım ilkelerinin yanı sıra göstergeler ve kodlar aracılığıyla anlam inşasını

gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla sanat ve tasarım ürünleri, estetik değerin yanında ileti içeren anlatılardır. Böylelikle sanatçı ve tasarımcılar estetik değer üretmenin yanında göstergelerden oluşan görsel anlatılar aracılığıyla iletişim sürecinin de mimarı olmaktadır.

Anlatıların yaratılması, insanların düşünsel düzlemdeki dönüştürücü eylemidir. Öyle ki ister yazı, ister ses ya da görsel tasarımda yaşanan temel olay, biçimsel olarak az sayıdaki birimlerin birbirine eklemlenerek sonsuza açılan ya da açılabilecek bir anlam evreni yaratmadır (Rıfat, 2014, s.20). Bu çalışmada kavram ve görsel göstergelerin ilişkisinden yararlanılarak kavram temelli temel tasarım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

2.7. Temel Tasarım Dersinde Gerçekleştirilen Kavram Temelli Uygulamalar:

Temel tasarım dersleri, görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren, sanat ve tasarım eğitimi veren öğretim kurumlarında giriş düzeyinde bilgi ve beceri sağlayan temel bir derstir. Dolayısıyla bu ders kapsamında temel tasarım öğe ve ilkelerine ilişkin bilginin yanı sıra görsel sanatlara ilişkin temel olan birçok bilgi ve becerinin sağlanması gerekmektedir. Bunun yanında öğrencilerin tasarım sürecini deneyimleyeceği ve mesleki eğitimine yönelik ilk öğretilerini sağlayan bir ders olduğundan, öğrencilerin sanat ve tasarım algılarını şekillendiren bir ders olarak görülebilir. Bu nedenle öğrencilerin temel tasarım dersine ilişkin deneyimleri önemli görülmektedir.

Temel tasarım dersinin öncelikli misyonu, tasarım dilinin öğelerini ve evrensel tasarım kurallarının öğretilmesidir. Bu temel misyonun yerine getirilmesi her zaman ifade edildiği kadar kolay ve net bir şekilde olmadığı da bilinmektedir. Öğrencilerin sanat ve tasarım çalışmaları yapabilmesi için tasarım ilkelerini bilmesinin yanı sıra, bir çalışma planına ve başlangıç noktasına ve bir hedefe ihtiyacı bulunmaktadır. Kavram temelli tasarım uygulamalarında öğrencilere projeleri eşliğinde tasarım hedefleri verilirken, kavramlar aracılığıyla tasarımlarına bir başlangıç noktası sağlanmıştır. Kavramsal düşünme sürecini tasarımlarına aktarabilmeleri için ise düz anlam, yan anlam ve göstergelerarasılık gibi unsurlardan yararlanılmıştır. Atakan'ında belirttiği gibi "Tasarım sürecinin başlı başına bir iletişim süreci olduğu düşünülmektedir. Tasarımcının kendisi ve ikinci taraflarla iletişim kurmak üzere düşüncelerini dışsallaştırması kişisel bir aşama olarak düşünülmektedir. Çünkü dışsallaştırma da yansıtılan, kişinin öznel yorumlamalarıdır" (Atakan, 2014, s.47). Burada vurgulandığı üzere kavram temelli tasarım uygulamalarında öğrencilerin kendi öznel yorumlarını ortaya koyabilmesi için anlayış ve düşünce derinliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin kavramlar üzerine çalışırken özgün ve derinlikli çalışmalar ortaya koyabilmesi için belli başlı kültürel birikimlere sahip olması gerekmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin

yorumlama, yordama ve ilişkilendirebilme becerisine ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Bunun yanında ise Atakan'ın da belirttiği gibi "Tasarım sürecine akılcı ve bilişsel yaklaşımlardaki en belirgin benzerlik, bilgilerin geri çağırılması' aşamasının, tüm çalışmalar da baskın şekilde ön planda olmasıdır. Başka bir deyişle, deneyim, eğitim ve gözlem yolu ile elde edilmiş bilgi, tasarım sürecinde tüm yaklaşım ve modellerde vurgulanmaktadır" (Atakan, 2014, s.74). Dolayısıyla özellikle kavram temelli etkinliklerinde olduğu gibi düşünsel hedeflerin gerçekleştirileceği tasarım dersinde, tasarım kurallarının öğretilmesi kadar öğrencilere belirli bir görsel kültür ve sanat algısının da kazandırılması gerekmektedir. Sanat tarihi içerisinde yer alan ve yapıldığı zamanın ruhunu yansıtan eserler, atıfta bulunduğu tarihsel, mitolojik ve inanışlara özgü hikayelerle aktarılarak eserlerde yer alan biçimsel ve simgesel temsillerin incelenmesi gerekmektedir. Böylelikle görsel göstergeler, biçimlerle ve hikayelerle ilişkilendirilebilir. Bunun bir diğer yararı da öğrencinin çalışmalardaki görsel göstergelerin kavram ve bağlam ilişkisinin kurulmasıdır. Eserlerin yapıldığı dönemin kültürel, siyasi, sosyolojik ve psikolojik unsurlarıyla anlamlandırılması öğrencilerin çalışmada vurgulanan kavram ya da çalışmanın bağlamını anlamalarını kolaylaştıracaktır. Böylece görsel analizlerinden elde ettikleri bilgi ve deneyimler, tasarım yaparken de kullanılmaktadır.

Kavram temelli temel tasarım uygulamalarında öğrenciler için bir diğer önemli bilgi kaynağının ise doğa gözlemleri olduğu düşünülmektedir. Doğal formların gözlemlenmesi doğal nesne ve canlılardaki form-işlev ilişkisinin neden-sonuç ekseninde incelenmesi öğrencilerin tasarım algılarını genişletmektedir.

Temel Tasarım çalışmalarında üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise etkinliklerde kullanılacak malzeme ve tekniklerdir. Günümüz sanatında kullanılan araçların kullanıldığı etkinliklerin görsel sanatlar eğitimine aktarılması gereği ise kaçınılmazdır. Kavram temelli temel tasarım etkinliklerinde bu gereksinim göz önünde bulundurularak çağdaş sanat pratiklerinde kullanılan fotoğraf, video gibi araç ve tekniklere yer verilen etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

Kavram temelli temel tasarım etkinlikleri kapsamında nokta-kavram, çizgi-kavram, doku etkinliği, yeniden üretim etkinliği, 3 boyutlu proje ve video projesi etkinliği gerçekleştirilmiştir. Nokta-kavram ve çizgi-kavram etkinliği izlenilen yol olarak paralel etkinliklerdir. Her iki etkinlikte de öğrencilere kavram çiftleri verilmiştir. Öğrencilere kavramların işaret ettiği düz anlam ve yan anlamları, nokta ve çizgi aracılığıyla ifade etmeleri söylenmiştir. Doku etkinliğinde ise öğrencilerin doğal ve yapay dokulara örnekler

bularak fotoğraflarını çekmeleri söylenmiştir. Buna ek olarak ise bir kavram çifti verilerek öğrencilerin bu kavram çiftine karşılık gelen görsel ifadeleri içeren göstergeleri içeren dokuların çekimini yapmaları istenmiştir. Yeniden üretim etkinliğinde ise öğrencilere sanat tarihinde yer alan önemli eserler içerisinden bir resim seçmeleri istenmiştir. Eserler ve sanatçılarıyla ilgili araştırmalar yapmaları ve eseri analiz ederek kavram ya da temayı belirlemeleri istenmiştir. Sonrasında çalışmaları için yeni bir kavram belirlemeleri ve birer konsept oluşturarak çalışmaları yeniden resmetmeleri istenmiştir. Yeniden üretim etkinliğinde bir resmin öteki resimdeki somut varlığını belirtmek için kullanılan resimlerarasılık (Aktulum, 2011, s.77) yer almıştır. Öğrencilerin resimlerarasılık olgusunu kullanarak ünlü eserleri yeniden üretmesi böylelikle temsil, gösterge ve kavram (concept) ilişkisini kavrayabilmeleri hedeflenmiştir. Yeniden üretim etkinliği, Aktulum'un resimlerarasılıkla ilgili ifadelerinden yola çıkılarak öğrencilere açıklanmıştır."Resimlerarasılıktan bir görüntünün, bir figürün, bir motifin, bir kişinin ya da herhangi resimsel bir unsurun, bir metinde ya da bir başka resimde anıştırma veya açık alıntılar biçiminde yer almasının yanı sıra görüntünün olduğu gibi yer aldığı durumlarda söz edilir" (Aktulum, 2011, s.77). Dolayısıyla öğrenciler, yeniden üretim etkinliğinde resimlerarasılık yoluyla belirledikleri kavramı temsil edebilecek görsel göstergeleri kullanarak eserleri yeniden resmetmişlerdir. Bir diğer etkinlik olan 3 boyutlu projede ise öğrenciler doğadan bir nesnenin ya da bir canlı seçmişlerdir. Daha sonra seçtikleri nesne ya da canlıyı inceleyerek form-işlev ilişkisini analiz ederek kavramlar belirlemişlerdir. Belirledikleri kavramlar eşliğinde seçtikleri 3 boyutlu nesneden hareketle yeni bir 3 boyutlu çalışma yapmışlarıdır. Kavram temelli temel tasarım etkinliklerin sonuncusu olan video projesindeyse öğrenciler; tekrar, ritm, hareket, ışık, renk, ton, zıtlık gibi temel tasarım unsurlarından birini seçmişlerdir. Belirledikleri temel tasarım unsurunu kavram olarak ele alarak video çalışmaları gerçekleştirmişlerdir. Video projesi kapsamında kavram olarak belirledikleri temel tasarım unsurlarının işaret ettiği göstergeleri kullanarak hareketli görüntülerden oluşan birer kompozisyon oluşturmuşlardır.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde kavram ve tasarımın ilişkilendirildiği çalışmaların iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde gerçekleştirildiği çoğunlukla da kuramsal olduğu gözlenmiştir. Ancak resim-iş öğretmenliği programlarında uygulanan temel tasarım derslerinde kavramla ilişkilendirilen bir eylem araştırmasına rastlanılmamıştır. Bu bölümde temel tasarım eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.1 Yurt içinde yapılan çalışmalar:

Turan'ın (2002) "Tasarım Sürecinde Bilişsel Yeti Olarak İmgelem ve Kavram" adlı doktora tezinde ilk olarak tasarım sürecinde bilişsel yetinin kavramla olan ilişkisini ve tasarım kapsamındaki etkisini incelemek; ikinci olarak da kavramın ne olduğu, nasıl çalıştığını tasarıma olan etkisini kavrayabilmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda tespit ve öneri yapılması hedeflenmiştir. Bunun yanında tezin son bölümünde mimarlık ve iç mimarlık bölümünün stüdyo öğrencilerinden oluşan bir deney grubuyla yürütülen bir çalışmaya yer verilmiştir. Bu bölümde, tasarıma kavramla ya da kavram olmadan başlayanlar öğrencilerin başarısı ve kendi türettiği kavram ya da başkası tarafından verilen kavramla çalışan öğrencilerin başarı durumu incelenmiştir. Bu inceleme stüdyo işleyişini değiştirmeden ve öğrencilerin haberi olmadan on altı ayrı stüdyoda yürütülmüştür. Sonucunda hem mimarlık hem iç mimarlık bölümünden tasarıma kavramla başlayan öğrencilerin, tasarıma kavramsız başlayan öğrencilerden daha çok başarı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tasarıma kendi

türettiği kavramla başlayan öğrencilerin başarısı da kendisine kavram verilen öğrencilerin istatistiki değerleri yüksek çıktığı bulgular arasında yer almaktadır.

Gürpınar'ın (2008) "Tasarım ve Kültür: Ürün Tasarımı Eğitiminde Kavramsal Örüntüler ve Kültürel Göstergeler Üzerine Bir Analiz" adlı yüksek lisans tezinde ilk olarak endüstri ürünleri tasarımı ve kültür arasındaki ilişki irdelenmiştir. Ardından Türkiye'de endüstri ürünleri tasarımının ortaya çıkışı, gelişim süreci ve Türkiye'deki endüstri ürünleri tasarımı eğitimi ve kültür arasındaki ilişki incelenmiştir. Daha sonra kavramsallık ve kültür ilişkisi, göstergebilim ve kültürel göstergelere ilişkin açıklamalara dayanarak irdelenmiştir. Son olarak İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü öğrencilerinin kavramsal ağırlıklı ya da belli kültürel konulara odaklanan projelerinde kavramsal çerçevenin oluşumu ve kavramlardan ürünlere geçiş süreci incelenmiştir. Ayrıca kavramlar ve kültür arasındaki ilişki irdelenerek tasarım sürecinde kavramların ve kültürel unsurların işleyişine ilişkin bir model önerisi sunulmuştur.

Çetinkaya (2011) "Tasarım ve Kavram ilişkisinin İçmimarlık Temel Tasarım Eğitim Kapsamındaki Yeri: Farklı İki Üniversite Üzerinden Temel Tasarım Eğitimi Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans tezinde temel tasarımın tanımı, kavramla ilişkisi, kavramsal tasarımın anlamı incelenmiştir. İç mimarlık temel tasarım eğitiminin ortamı ve temel tasarım kavramının eğitimdeki değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde iki farklı üniversitede yer alan iç mimarlık bölümlerindeki temel tasarım dersi uygulama yeri ve yöntemi açısından incelenmiştir. Araştırmacı, ilk olarak 2009-2010 öğretim yılı bahar dönemi ve 2010- 2011 öğretim yılı güz döneminde Yaşar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi temel tasarım dersi stüdyo sürecini izlemiştir. Daha sonra 2010-2011 öğretim yılı bahar dönemi içerisinde Camerino Üniversitesi Mimarlık Fakültesi temel tasarım dersi stüdyo sürecine dahil olmuştur. Temel tasarım eğitimi stüdyo ve verilen eğitim yöntemlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda her iki üniversitenin temel tasarım eğitim süreci üzerine durum tespitleri yapılmıştır.

Özdemir (2014), "Temel Sanat Eğitiminde Disiplinler Arası Yaklaşıma Dayalı (Müzik Destekli) Uygulamanın Öğrenci Başarısı Düzeyine Etkisi" adlı doktora tezinde temel sanat kavramlarını öğrenme sürecinde disiplinler arası yaklaşımı temel alan uygulamaların Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Resim Bölümü öğrencilerinin, tutum ve başarı düzeyindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Buna ek olarak, disiplinler arası uygulama ile ilgili kazandırılması gereken davranışların ölçülmesi, öğrencilerin temel müzik öğeleri eşliğinde temel sanat ilkelerini tanımaları sağlanarak temel sanat ilkelerini öğrenme ve uygulamadaki başarı

düzeyleri arasındaki farkın ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Karabük ili İMKB Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nde Resim Bölümünde öğrenim gören 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Kontrol ve deney grubu (random) seçkisiz örnekleme yolu ile seçilmiştir. Deneysel araştırma niteliğinde olan bu çalışmanın yürütülmesinde kontrol gruplu ön test - son test araştırma modeli kullanılmıştır. Müzik öğelerini destekli bir uygulama sonucunda öğrencilerin akademik başarı düzeylerini ve tutumlarının ölçülmesinde karma yöntem kullanılmış, nicel araştırma kısmında ön test ve son test kontrol gruplu deneysel desen modeli ve nitel araştırma kısmını oluşturan görüşme formuna dayalı olarak içerik çözümlemesi yapılmıştır. Öğrenciler için hazır bulunuşluk, başarı ve tutum ölçeği hazırlanmış, bu kapsamda geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Deney grubuna temel sanat eğitiminde müzik öğeleri destekli uygulama, kontrol grubuna geleneksel yöntem uygulanmıştır. 10 hafta sonunda deney ve kontrol grubuna başarı ve tutum ölçeği son testi uygulanarak veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda geleneksel yöntemlerin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi belirlenmiştir. Deney grubu başarı ölçeği veri analizinde anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, uygulama ile öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin bakış açılarını geliştirdiği belirlenmiştir.

Bingöl (2016) "Temel Tasarım Eğitiminde Kavramdan 3 Boyuta Geçişe Yönelik Bir Uygulama Örneği" adlı makalesinde Güzel Sanatlar Fakültelerinin birinci yılında verilen Temel Tasarım dersinin çağdaş sanatta kullanılan kavramsal uygulamalarla ilişkisinin incelenmesi ve kavramlardan yola çıkarak üç boyutlu uygulamalar yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle öğrenciler, çalışma kapsamında tipografik öğelere göndermeler yaparak farklı projeler gerçekleştirmiştir. 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde Gazi Üniversitesinin Güzel Sanatlar Fakültesinin Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Temel Tasarım I dersi öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin kendisine bir kavram belirledikleri ve kavram metnini boşluk-doluluk ilişkisi içinde 3 boyuta aktarmasıyla sonuçlanan bir çalışma süreci denenmiştir. Bu deneyim sonunda boşluk-doluluk ilişkilerinin değerlendirildiği, öğrencilerin farklı tasarım öğe ve ilkelerinden yararlandığı manifestoları olan çalışmalarla sonuçlanmıştır.

Bekdaş ve Yıldız (2018) "Tasarım ve Sanat Arakesitinde Kavramsal Düşünme Enformel Eğitim Çalışmaları (2009-2015)" adlı makalesinde sanatın farklı dallarının birer çalışma alanı olarak seçilmesi ve kavramsal düşünmenin birer araç olarak kullanılmasını böylelikle algı ve aktarım yetilerine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla 2009-2015 yılları

arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğrencileri ve farklı zamanlarda diğer üniversitelerden öğrencilerin katılımıyla, atölye/müzik ve tasarım, atölye/edebiyat ve tasarım, atölye/resim ve tasarım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Kavramsal düşünme süreci; ilişki kurma, anlam oluşturma, iletişim kurma, analiz, sentez ve soyutlama basamakları kapsamında ele alınmıştır. Çalışmanın sonucunda mimari tasarım eğitiminde yaratıcılığı arttıran ve soyut ve somut unsurların ilişkilerinin değişik yöntem ve yaklaşımlarla ortaya konulduğu enformel uygulamalara olan ihtiyacın önemi vurgulanmıştır. Ayrıca üretilen nesne ya da özneye ait bir sonuçlardansa, yeniliğe ve değişime açık, yaratıcı fikirlerden oluşan bilgi ve deneyimin sağlandığı tasarım eğitiminden oluşan bir sürecin gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

3.2. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar:

Öztuna (1998) "An Analysis of Basic Design Education in Turkey and Implications For Changes in Postsecondary Art Curriculum" (Türkiye'de Temel Tasarım Eğitiminin Analizi ve Yükseköğretim Sanat Müfredatındaki Değişikliklerin Etkileri) adlı doktora tezinde Türkiye'de temel tasarım eğitiminin durumunu ve Türkiye'deki üniversitelerdeki birinci sınıf sanat programının hedefleri sorgulamıştır. Buna ek olarak Türkiye'deki sanat profesörlerinin hedeflerini ve Türkiye'deki sanat okullarındaki atölye derslerinde Amerikan temel tasarım eğitiminin bazı konseptlerinin yapılabilirliğini incelemiştir. Türkiye'de bulunan 5 üniversiteye ait olan 24 fakülte çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler (açık uçlu görüşme) ve anketler aracılığıyla veri toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin okula alınmadan önce yeterlik sınavına tabi tutulduğunu göstermektedir. Bulgulara göre; temel tasarım eğitimi Bauhaus'un Almanya ve Chicago'daki teorik bilgilerini ve tasarım pratiklerini yansıtmaktadır. Bunun yanında Türkiye'deki sanat eğitimi veren okulların birinci yıla ait müfredat programı Amerikan sanat okullarının kurumsal yapı düşüncesine uygun olduğu tespit edilmiştir. Ancak sanat eğitimi veren Amerikan okullarının kurumsal yapısının Türkiye'deki eğitim sisteminde uygulamaya konulması için lisans eğitim süresinin 5 yıl olması gerektiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak çalışmanın katılımcıları, birinci sınıf müfredatının öğrencilerin ilgi alanlarını ve yeteneklerini yansıtan alanları seçmelerine yardımcı olmadığını bildirmişlerdir.

Boucharenc (2006), "Research on Basic Design Education: An International Survey" (Temel Tasarım Eğitimi Araştırması: Uluslararası Bir Anket) adlı makalesinde olası bir tasarım öğretim programı ve öğretim metodolojisi geliştirmek amacıyla çok sayıda çağdaş

tasarım okulunda temel tasarım pedagojisinin durumunun ve gelişiminin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu hedeften yola çıkılarak 2000-2001 yılında 22 farklı ülkede çağdaş eğitim kurumlarında görev yapan temel tasarım öğretmenleri görüşlerinin belirlemek için uygulanan anketler aracılığıyla toplanan nitel veriler, analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre 22 farklı ülkeden araştırmaya katılan temel tasarım öğretmenlerinin % 85'i temel tasarım derslerinin 6 aydan 2 yıla kadar uzanan bir zaman aralığında devam etmesi gerektiğini, % 45'i ise temel tasarım derslerinin tüm akademik programa entegre edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu ifadelerde bulunan temel tasarım öğretmenlerinin oranlarının yüksek olması dikkat çekicidir. Makale kapsamında elde edilen bu sonuçtan hareketle yazar tarafından temel tasarım eğitim programlarının acilen gözden geçirilmesi önerilmiştir. Bunun yanında tasarım eğitiminde birçok tema bulunduğunu ve öğretimdeki anlaşılırlığın önemli olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda çalışmadan elde edilen sonuçlara göre Bauhaus, Vhutemas, Chicago Bauhaus ve Ulm gibi klasik okulların verdiği eğitimin etkilerini araştırmak ve çağdaş tasarım okullarındaki verilen tasarım eğitiminin içeriklerindeki pedogojik yaklaşımın gözden geçirilmesi ve yeniden yorumlanması için daha fazla deney içeren ve verilerin istatistik analizini içeren çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmektedir.

Wilson (2014), "Curriculum & course design preparing graphic design & visual communication student" (Grafik Tasarım ve Görsel İletişim Öğrencisi Hazırlayan Öğretim Programı ve Ders Tasarımı) adlı yüksek lisans tezinde tasarım eğitiminin gereksinimleri irdelenerek sektörel ihtiyaçlarının mevcut tasarım eğilimlerin ve teknolojik olanakların tasarım eğitimine dahil edilmesi gerekliliği incelenmiştir. Bu amaçla mevcut eğitim programıyla ve derslerin neler içermeleri gerektiğiyle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Aynı zamanda tasarım trendleri gereği kullanılan teknolojik unsurlara yönelik incelemeler yapılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin tasarım içeriklerinin ne kadarını ders sırasında ne kadarını ise deneyim aracılığıyla öğrenmesi gerektiğine ilişkin sorgulamalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca tasarım sektöründe yer alan şirketlerin profesyonellik tanımlarına ve ihtiyaçlarına yer verilerek tasarım eğitiminden beklentiler somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin lisans üstü eğitimine hazırlanmasının önemi ve mevcut tasarım eğitimi programlarının lisans üstü eğitim programlarına yönelik sunduğu hazırlıklara da değinilmiştir. Ek olarak tasarım programlarının yeni mezunlarına (sektöre girme konusundaki becerilerini değerlendirir), tasarım programları fakültesi öğretim üyeleri (Amerikan tasarım programları fakültesi) ve tasarım endüstrisinde çalışan kişilerin (Giriş

seviyesi çalışanlarıyla yakın zamanda doğrudan temasta bulunan tasarım endüstrisi üyeleri, yeni mezunların beceri seti ve performansını değerlendirirler) yanıtlayacağı, nitel ve nicel veri toplanmak üzere bir ölçek uygulanmıştır. Sonuç olarak tasarım eğitimi programlarında reform önerileri sunulmuştur.

Figueiredo (2016), "Interdisciplinarity and Design Conceptualisation: A Design Research Approach to the Early Stages of New Product Development" (Disiplinlerarasılık ve Tasarım Kavramsallaştırma: Yeni Ürün Geliştirmenin Erken Aşamasına Tasarım Araştırması Yaklaşımı) adlı doktora tezinde disiplinler arası bir çalışma olarak endüstriyel tasarım ve makine mühendisliği alanında yeni ürünlerin tasarım sürecine odaklanmaktadır. Çalışma, özellikle tasarım sürecinin kavramsal aşamasını ele almaktadır. Bu amaçla tasarım tarihi, taksonomi ve teknoloji alt disiplinlerini içeren tasarım olgusu açıklanmıştır. Bunun yanında yeni ürün tasarımı için bilgi ve deneyimlerin önemi tartışılarak vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında tasarım araştırmalarının, tasarım sürecinin öğretme ve öğrenme sürecine katkısına değinilerek eğitim sistemi için birer fırsat olarak görülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu yaklaşımla tasarım modellerinin, tasarım sürecinin kavramsal aşamasının yapılandırma anlayışlarını eleştirel bakış açısıyla incelemektedir. Buna ek olarak araştırma, ticari havacılığa yönelik yeni uçak konfigürasyonları projesi kapsamında yeni ürün geliştirilmesiyle ilgili deneysel bir süreç de içermektedir. Bu deneysel süreç kapsamında 5 adet çalışma grubu oluşturularak her gruba aynı görevler verilmiştir. Bu görevler, yeni havacılık kavramları için fikir üretmek ve bu fikirlerden iyi olanları seçmektir. Daha sonra grupların proje kapsamında kavramsal aşamada izlediği yollar açıklanmış ve çalışma sonunda elde ettikleri sonuçlar ile ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Grupların çalışma süreçlerine ilişkin yapılan geniş değerlendirmeler sonucunda, grupların ürettiği fikir ve eskizlerin miktarıyla çalışma oturumlarının kalitesinin doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir. Eskizlerin miktarı ne kadar yüksek olursa fikir ve kavramların tartışılması ve karşılıklı değerlendirilmesinin o oranda iyi olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda yaşadığımız dijital çağda bile, eskizin disiplinler arası iletişimde oynadığı benzersiz rolün belirleyiciliğine dikkat çekilmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Temel tasarım dersinde kavram temelli uygulamaların gerçekleştirildiği araştırmada eylem araştırması modeli kullanılmıştır.

Eylem araştırması, öğretmen araştırmacılar, okul müdürleri, okul danışmanları veya öğretme/öğrenme çevresindeki diğer paydaşlar tarafından, okulların nasıl işlediği, nasıl eğitim verdiği ve öğrencilerinin ne kadar iyi öğrendikleri hakkında bilgi toplamak için yürütülen sistematik bir araştırmadır. Bu bilgi, iç görü kazanma, yansıtıcı uygulama geliştirme, okul ortamında ve genel olarak eğitim uygulamalarında olumlu değişiklikler yapmak, öğrencilerin aldığı sonuçları ve bu sonuçların müdahil olduğu yaşamları geliştirmek amacıyla toplanmaktadır (Mills, 2007, s.5).

Eylem araştırması grupla ya da kişisel olarak yürütülen planlanmış, çözüm odaklı bir araştırmadır. Problem belirleme, sistematik bilgi toplama, yansıma, analiz, veri odaklı eylem ve son olarak da problemi yeniden tanımlama döngüsü ile tanımlanmıştır. Eylem ve araştırma terimlerinin ilişkilendirilmesi, uygulamada fikirleri deneme ya da müfredat öğretimi ve öğrenimini geliştirme gibi yöntemin temel özelliklerini vurgulamaktadır (Kemmis & McTaggart' den aktaran Ferrance, 2000, s.26). Bir eylem araştırma projesinin odağı genel olarak doğada oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, araştırma sonuçlarının

genelleştirilebilmesi olası değildir; daha ziyade, eylem araştırma projesi kısmi olarak değişimi etkilemekle ilgilidir. Bu amaçla, eylem araştırması yöntemi geniş kapsamlı uygulamalara sahiptir. Öğrenme ve öğretme metotlarının değiştirilmesi, öğrencilerin davranışları, tavırları ve değer sistemlerinin iyileştirilmesi ya da okul yönetiminin verimliliğinin artırılması gibi eğitim ortamlarındaki olası uygulamalar önerilir. Dahası eylem araştırması metodolojisi, mesleki gelişimi ve çalışılan çevreyle ilgili farkındalığı, motivasyon ve yansıtma ihtiyacını artırdığı için kullanışlıdır (Taylor, Wilkie & Baser, 2006, s.5).

Eylem araştırması sayesinde öğretmen sınıfındaki öğrencileri derinlemesine tanıyabilir, kendine eleştirel gözle bakabilir, işbirliğinde bulunabilir ve yeni teknikler geliştirerek öğrencilerin anlama düzeylerine olumlu katkıda bulunabilir. Ayrıca yaşadığı tecrübeleri benzer sorunlar yaşayan öğretmenler ile paylaşarak onlara yardımcı olabilir (Tezcan, Ada & Baysal, 2016, s.144-145).

Eylem araştırması gözleme ve davranışsal veriye dayanır. Bu onun ayırt edici özelliklerinden biri olan ampirik olma özelliğidir. Bu bilginin toplanması paylaşılması tartışılması, kaydedilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarını içerir ve zamanla bu olaylar dizisi gelişimin gözden geçirilmesi esasını şekillendirir (Köklü, 1993, s.362-363). (Planlanan Eylem araştırması kapsamında gerçekleştirilen) Uygulama içinde yer alan bireyler kendi doğal ortamları içinde uygulama sürecini doğrudan gözlemleyebilme, sürece uygun veri toplama yöntemleri belirleyebilme (bireysel görüşme, grup görüşmeleri, doküman analizi vb.) toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre yeniden veri toplama gibi kararları esnek bir yapı içinde alabilme olanağına sahiptirler. Uygulayıcı, aynı zamanda veri toplama aracı olarak işlev görür. Yani önyargılardan ve kişisel varsayımlardan arındırılmış olması kaydıyla kendi algıları ve yorumları da veri olarak araştırmada kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.295). Böylelikle eylem araştırması, öğretmenlerin kendi uygulamaları konusunda araştırma yapma, kendi verilerini toplama, öğretimlerini, mesleki bilgi ve deneyimlerini geliştirme konusunda yetkilendirmesi anlamına gelmektedir. Bu yolla öğretmenler kendi bilgi ve becerilerini öğrencilerin gereksinimlerine en iyi uyan program ve stratejileri geliştirmek için kullanırlar. Öğretmenlerin yetkilendirilmesi sonuç olarak hem öğrencilerin başarısını artıracak hem öğretmenlerin bilgi ve deneyim elde etmelerine ve mesleki gelişimlerine olanak sağlayacak, hem de öğretmenlerin çalıştıkları okulun ya da eğitim bölgesinin gelişimine katkı sağlayacak bir etken olarak görülebilir (Kuzu, 2009, s.429.)

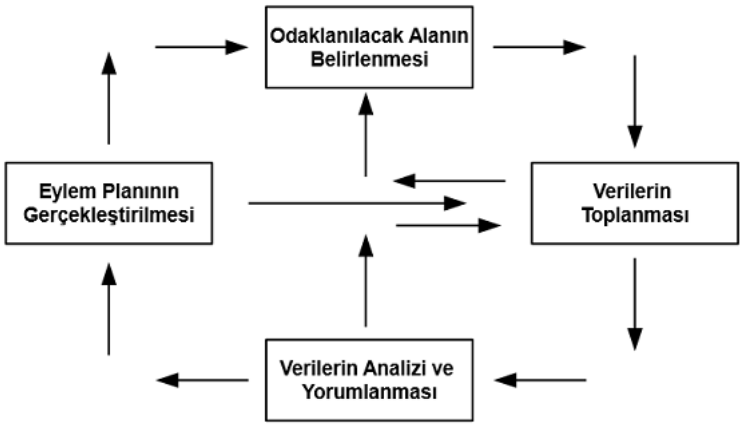
Johnson (2015, s.20-21) eylem araştırmasının temel özelliklerini şu şekilde sıralar;

- Eylem araştırması sistematiktir, kişinin öğretimiyle ilgili yöntemsel, planlı bir gözlemdir.
- Bir yanıtla başlamazsınız, herhangi bir araştırmanın altında yatan varsayım, başladığınızda ne bulacağınızı bilmemenizdir; eylem araştırması ön yargısız ve tarafsız bir araştırma süreci gerektirmektedir.
- Bir eylem araştırmasının kesin veya etkili olması için karmaşık veya ayrıntılı olması gerekmez. İyi düzenlenmiş ve açıklanmış bir araştırma, her zaman karmaşık bir çalışmaya tercih edilir.
- Veri toplamaya başlamadan önce araştırmanızı yeterince planlamalısınız. Veri toplamaya başlanmadan önce bir plan, programın ve sistematik bir sorgulama gerekmektedir.
- Eylem araştırması projeleri çeşitli uzunluktadır. Bir eylem araştırmasında veri toplamanın uzunluğu, sorularınız, sorgulamanızın doğası, araştırma ortamı ve veri toplama parametrelerinize göre belirlenmektedir.
- Gözlemler düzenli olmalı fakat uzun olmak zorunda değildir. Gözlemler, uzun olmak zorunda değildir ancak tutarlı ve önceden planlanmış olmalıdır.
- Eylem araştırma projeleri basit ve resmi olmayandan ayrıntılı ve resmi olana kadar bir aralıkta yer alır.
- Eylem araştırması bazen kurama gömüktür. Soruları, bulguları ve sonuçları var olan kuramla ilişkilendirmek araştırmanın anlaşılması için bağlam sağlar
- Eylem araştırması nicel bir araştırma değildir. Bir eylem araştırması projesi ile bir şey ispatlanmaya çalışılmaz. Buna ek olarak deney-kontrol grubu, bağımlı ve bağımsız değişkenler, desteklenecek denenceler de yoktur. Amaç sadece anlamaktır.
- Sayısal eylem araştırması projelerinin bulguları sınırlıdır. Eylem araştırmasında nicel yöntemler kullanılabilmesine rağmen, sonuçları genelleme de tedbirli olmak gereklidir.

Eylem araştırmasının yararları ise okul meseleleri, problemleri ya da ortak ilgi alanlarına odaklanma, öğretmenin mesleki gelişiminin oluşturulması, öğretmenler arası etkileşimler, okul yöneticileri arası etkileşimler ve benzeri, okul değişikliğini etkileme potansiyeli, kendi uygulamalarına yansıtma (pratiğe dönüştürme) (kendi uygulamana olan yansıma), iletişimlerin geliştirilmesidir (Ferrance, 2000, s.13-15).

Eylem Araştırması Süreci

Mills, eylem araştırması sürecini 4 aşamada ele almıştır. Odaklanılan alanın tanımlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması ve eylem planının oluşturulması aşamaları oluşturmaktadır (Mills, 2007, s.5).

Şekil 25. Eylem araştırması döngüsü. Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması.* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

1.Odaklanılan Alanın Tanımlanması

Eylem araştırması bir problem durumu ya da uygulama sürecinde irdelenmesi gereken bir boyutun belirlenmesi ile başlamaktadır. Uygulama ortamında uygulayıcıyı rahatsız eden bir durumun geliştirilmesi gereken süreç ya da yeni bir yaklaşımı deneme; eylem araştırmalarının olası konu kaynakları arasında yer almaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.298).

Genel fikrinizi ve takip eden odak alanınızı belirlerken aklınızda bulundurmanız gereken bazı önemli kriterler vardır.

- "Odaklanma alanı, öğretme, öğrenme ve kendi uygulamanızı içermelidir.
- Odaklanma alanı (odak noktanız) kontrol bölgeniz içindedir.
- Odaklanma alanı (odak noktanız) değiştirmek ve geliştirmek isteyeceğiniz bir şeydir." (Mills, 2007, s.26).

Sanat ve tasarım dünyası, yaşanılan çağın özelliklerinden büyük ölçüde etkilenmektedir. Yaşam algısı ve bireylerin karşılaştığı koşullar, dönemin anlayış ve ifade biçimlerini şekillendirmektedir. Günümüzün teknolojik imkanları ve düşünce dünyası, sanat algısını ve sanatın üretim sürecini değiştirmektedir. Özellikle 1960 sonrası ortaya çıkan kavramsal sanat anlayışı çağdaş sanata yön vermiştir. Sanat üretiminde düşünce, sanat nesnesinin biçimsel yapısının önüne geçmiştir. Sanat algısında yaşanan gelişmelerin, sanat eğitimini etkilememesi kaçınılmazdır. Sanat ve tasarım sürecinde biçimsel algı ve estetik kaygının yanı sıra kavramsal düşünmenin de önemsendiği bir sanat eğitimi anlayışı önemli görülmektedir. Özellikle sanatsal ve kültürel bilinci geliştirme misyonunu üstlenen görsel

sanatlar öğretmeni adaylarının, düşünsel süreçleri sanatsal ifadeye yansıtabilme becerilerine sahip olması gerekli görülmektedir.

Görüntü üreten teknolojilerin gelişimi sonucunda fotoğraf, video vb. gibi sabit ve hareketli görüntü paylaşımlarına imkan veren internet ve sosyal ağlar sayesinde oldukça ileri düzeyde görsel kültür deneyimlerine sahip z kuşağına ait bireylerin, mevcut görsel sanatlar eğitimi içerisinde kültür boşluğu yaşayabildikleri gözlemlenmiştir. Bunun sonucunda öğrencilerin motivasyon, uyum, doyumsuzluk, sanatsal üretim ve kendilerini ifade etme zorluğu yaşayabildiği gözlenmiştir.

Bunun yanında temel tasarım derslerinde, ders etkinliklerinin her yeni dönemde tekrar edildiği ya da her dönem benzer etkinliklerin uygulandığı sıklıkla gözlemlenen bir durumdur. Ders etkinlikleri sırasında önceki dönem öğrencilere ait çalışmaların örnek olarak sunulması kaçınılmaz bir durumdur. Bu durumda öğrenciler; örnek olarak sunulan daha önce yapılan çalışmalara öykünme, benzetme, intihal ve kopyacılığa eğilim gösterebilmektedir. Öğrencilerin ders geçme notuyla ilgili kaygıları ve hızlı sonuç alma istekleri söz konusu durumu pekiştirebilmektedir. Bu nedenlerle birçok öğrenci; öğrenme sürecinde dahi yeni teknikleri ve yaklaşımları denemekten kaçınan bireyler haline gelmektedir. Öyle ki kendi tasarım kararlarını verirken ve bireysel düşüncelerini yansıtırken zorlandıkları, ders süreci içerisinde gözlemlenmektedir. Bunun yanında resim-iş eğitimi anabilim dallarında öğrenim görmek üzere kabul alan öğrencilerin, farklı türlerde eğitim veren orta öğretim kurumlarından geldikleri ve farklı hazır bulunuşluk düzeylerine sahip olduğu gözlenmektedir. Temel tasarım eğitimlerinin biçimsel kaygı ve psikomotor beceriler üzerine temellendirilmesi, öğrencilerin arasında çalışma süreci, uyum, motivasyon ve gelişim açısından sorunlara neden olduğu gözlenmiştir.

Aynı zamanda birer görsel sanatlar öğretmeni adayı olan öğrencilerin, yaşadığımız çağdaş dünyaya uyum sağlayan düşünce ve tasarım arasındaki ilişkiyi doğru kurabilmeleri; günümüzün sanat ve tasarım alanındaki gelişmeleri takip edebilmeleri; tasarım süreçlerini eksiksiz olarak algılayabilmeleri; tasarım öğe ve ilkelerini, kavramlar ve düşünceleri doğrultusunda farklı materyal ve teknik donanımlar aracılığıyla çalışmalarında kullanabilmeleri için temel tasarım ders süreçlerindeki uygulama ve teorik içeriklerin kavram ve tasarım ilişkisi içerisinde geliştirildiği temel tasarım ders etkinliklerinin oluşturulması gerekli görülmektedir. Buradan hareketle araştırmacı, söz konusu problemlerin giderilmesi, belirtilen kazanımların ve yeterliklerin geliştirilmesi amacıyla temel tasarım dersi öğretimini çalışma alanı olarak belirlemiştir.

Çalışma odak alanının belirlenmesinden sonra araştırmanın amaçları doğrultusunda sorgulamalar yapılarak problem cümleleri oluşturulmuştur. Çalışma alanıyla ilgili detaylı bir alan yazın incelemesi yapılmıştır. Araştırmacı, eylem araştırma süreci öncesinde tez danışmanı tarafından yürütülen Temel Tasarım I-II derslerini izlemiştir. Böylece araştırmacı temel tasarıma ilişkin teorik içeriklerin yanında temel tasarım dersi öğretiminin uygulama ve pratiklerini deneyimlemiştir. Araştırmanın yürütüleceği atölye düzenini, mevcut teknik olanaklarıyla ilgili ön bilgileri edinmiştir. İlgili düzenlemeler ile araştırma ortamının gerektirdiği fiziksel koşullarını hazırlamıştır. Veri toplama elemanları hazırlanarak, eylem araştırmasının yürütüleceği Gazi Üniversitesi'nin ilgili birimlerinden gereken izinler alınmıştır. Eylem planı, bir eğitim-öğretim dönemini içine alan 15 hafta içinde gerçekleştirilmek üzere tasarlanmıştır.

2. Verilerin Toplanması

Eylem araştırması sistematik bir gözlemdir; bu yüzden veri toplamaya odaklanmalı ve araştırma başlamadan önce veri elemanlar belirlenmeli ve tanımlanmalıdır (Johnson, 2015, s.44). Araştırmacı, araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacak veri toplama araçlarını belirlemiştir. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, açık uçlu soru formu, video kayıtları, yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlükleri kullanılmıştır. Buna ek olarak uzman görüşleri alınarak eylem planı oluşturularak ders ve etkinlik planları hazırlanmıştır.

3. Verilerin Analizi

Veri analizi, verilerin düzenlenmesi, araştırma soruları çerçevesinde betimlenmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır. Eylem araştırmalarında analiz genellikle süreklilik gösterir; yani veri toplama ile eş zamanlı yürütülür ve toplanacak verilerin türü ve niteliğine ışık tutar (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.303).

Araştırma süresince gerçekleştirilen etkinlikler video kamera aracılığıyla kayıt altına alınmıştır. Her ders sonrasında gerçekleştirilen etkinliklere ait video kayıtları incelenerek ilgili bölümlerin dökümü yapılmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin uygulanmasında etkili ve önemli olabilecek unsurların belirlenmesi amacıyla makro analizler gerçekleştirilmiştir. Geçerlik toplantısında video kayıtlarının makro analizler

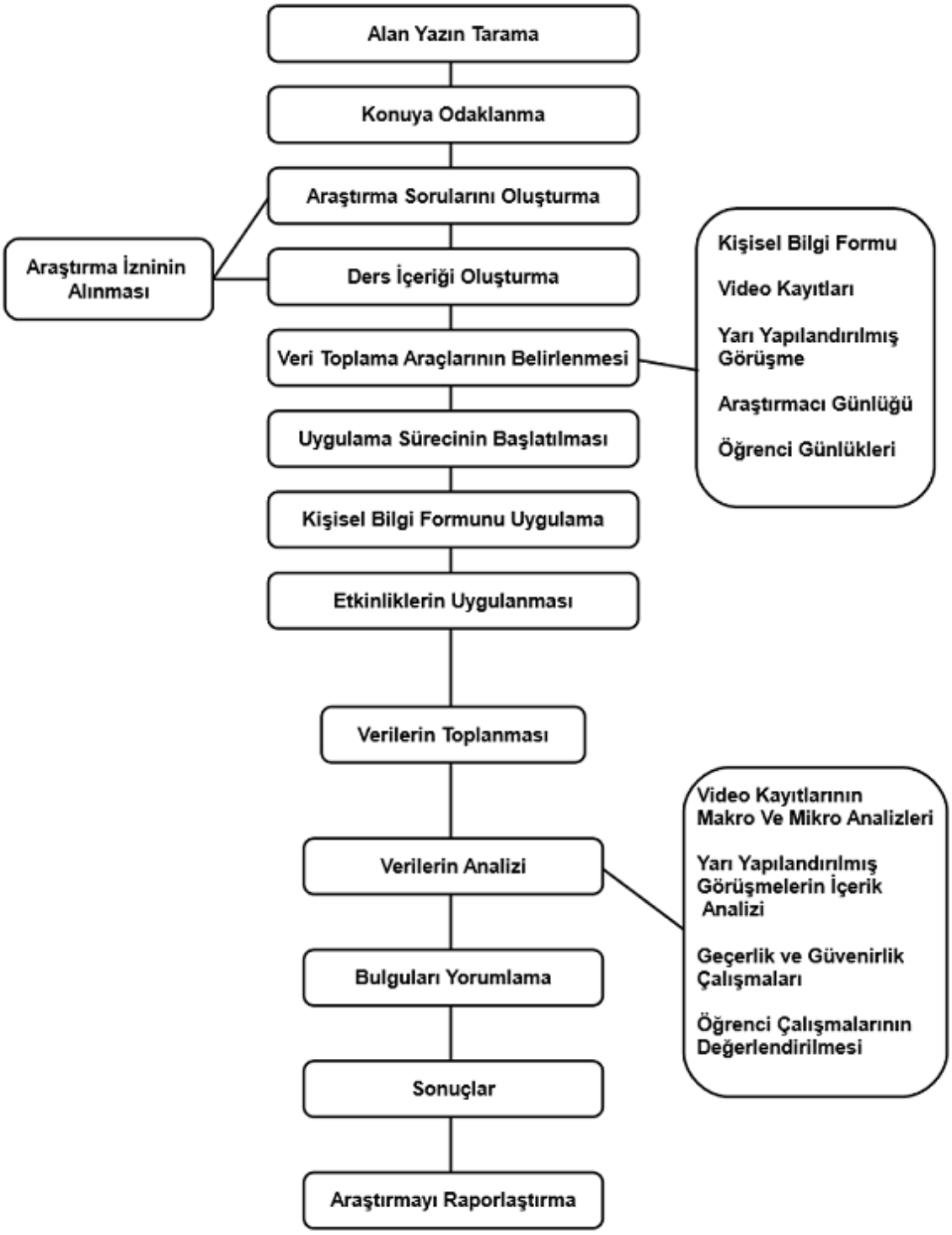
aracılığıyla uygulamanın izlenmesi sağlanmıştır. Eylem planı uygulanmaya başlamadan önce katılımcı öğrencilerden kişisel bilgi formu ve ön bilgi formu ile bilgi edinilmiştir.

Uygulama süreci içinde etkinliklerin gerçekleştirildiği her ders sonunda öğrencilerin etkinlikler ve öğretim süreciyle ilgili dönütleri, öğrenci günlükleri aracılığıyla kayda geçirilmiştir. Aynı zamanda araştırmacı da, etkinliklerin işlenişi ve öğretim süreci ile ilgili araştırmacı günlüğü tutarak gözlem ve görüşlerini kayıt etmiştir. Eylem planı kapsamında uygulama aşamasında gerçekleştirilen 6 adet temel tasarım etkinliğinin her birinden sonra katılımcı, öğrencilerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin düzenli olarak dökümü yapılmıştır. Buna ek olarak öğrenci çalışmaları, dereceli puanlama anahtarları aracılığıyla uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

4. Eylem Planının Oluşturulması

Uygulama sürecinde probleme neden olan etkenleri belirlemiş olan araştırmacı, bu etkenleri ortadan kaldırma ya da yeniden biçimlendirmeye yönelik önlemleri belirler ve bunları sürece yayılmış, sistematik bir plan içine yerleştirir. Eylem planı kapsamında yapılacaklar ve bunların süreleri açıkça belirtilir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.303-304).

Araştırmanın eylem planı, 2016-2017 güz döneminde Temel Tasarım-I dersini alan öğrenciler ile uygulanmak üzere tasarlanmıştır. Uygulama 15 hafta sürmüştür. Alan uzmanlarının görüşü alınarak 6 temel tasarım etkinliği geliştirilmiştir. Eylem planı hazırlanırken etkinlikler, ders işlenişi ve değerlendirme süreci belirlenmiştir. Ders etkinlikleri sırasında öğrencilere sunulacak ders içerikleri, öğretim materyalleri, veri toplama araçları ve uygulama için kullanılacak video kayıt cihazı, bilgisayar, projeksiyon gibi teknik donanımlar uygulama öncesinde hazırlanmıştır. Eylem planının uygulanmasına ilişkin şema, Şekil 28 'de görülmektedir.

Şekil 26. Eylem araştırması döngüsü.

Tablo 2

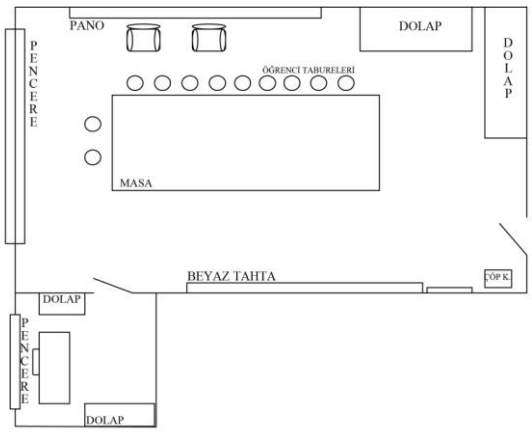
Eylem Araştırması Etkinlik Planı

Temel Tasarım Etkinliği	Tarih	Ders Saati	Etkinlik Süreci
Tanışma	19.09.2016 Pazartesi		
	26.09.2016 Pazartesi	lk 4 saat	
Nokta-Kavram Etkinliği	29.09.2016 Perşembe	İkinci 4 saat	1. HAFTA
	03.10.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
	05.10.2016 Perşembe	İkinci 4 saat	2. HAFTA
	10.10.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
Çizgi-Kavram Etkinliği	12.10.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	1. HAFTA
	17.10.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
	19.10.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	2. HAFTA
	24.10.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
Doku Etkinliği	26.10.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	1. HAFTA
	31.10.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
	02.11.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	2. HAFTA
	7.11.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
Yeniden Üretim Etkinliği	9.11.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	1. HAFTA
	14.11.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	
	16.11.2016 Çarşamba	İkinci 4 saat	2. HAFTA
	21.11.2016 Pazartesi	İlk 4 saat	3.HAFTA
3 Boyutlu Proje Etkinliği	23.11.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	
	28.11.2016 Pazartesi	İkinci 4 saat	1.HAFTA
	30.11.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	
	05.12.2016 Pazartesi	İkinci 4 saat	2.HAFTA
	07.12.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	
	12.12.2016 Pazartesi	İkinci 4 saat	3.HAFTA
Video Proje Etkinliği	14.12.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	1.HAFTA
	19.12.2016 Pazartesi	İkinci 4 saat	
	21.12.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	2.HAFTA
	26.12.2016 Pazartesi	İkinci 4 saat	
	28.12.2016 Çarşamba	İlk 4 saat	3.HAFTA

4.1.2. Ortam

Eylem araştırmasının gerçekleştirildiği ortam, uygulama sürecini ve sonuçlarını doğrudan etkilemektedir. Bu araştırma Gazi Üniversitesi, Eğitim fakültesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim

dalında 2016-2017 güz döneminde temel tasarım-I dersinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde beyin fırtınası ve tartışma önemli olduğundan atölyede öğrencilerin birbirini görecek şekilde oturacakları bir plan bulunmaktadır. Buna ek olarak atölyenin fiziksel koşullarının etkinlikleri sağlıklı bir şekilde yürütülmesi açısından elverişli olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca temel tasarım atölyesi, yaşamdan soyutlanmış masa ve sandalyelerden oluşan bir atölye gibi değil, öğrencilerin yaratıcılıklarını harekete geçirecek sanatsal objeler, farklı teknikler uygulanarak yapılan öğrenci çalışmaları ve renkli çiçeklerin de bulunduğu bir atölye ortamıdır. Öğrencilerin kendisini özgürce ifade edebileceği, sanatsal ve düşünsel paylaşımlarda bulunabileceği bir yapıdadır. Bunların yanı sıra atölyede öğrencilerin kullanabilecekleri farklı sanat disiplinlere ait kitaplar, temel tasarım kitapları, sanat dergileri, sergi katalogları ve benzeri gibi basılı yayınlar bulunmaktadır. Bunu yanında etkinliklerin, ders sunumlarının rahatlıkla sürdürülebileceği projeksiyon cihazı ve yazı tahtası bulunmaktadır Aynı zamanda atölyede öğrencilerin ve araştırmacının kullanabileceği, farklı tekniklerin uygulanmasını mümkün kılan bir lavabo mevcuttur. Atölye içi yerleşim planının gösteren şema şekil 29'da görülmektedir.

Şekil 27. Araştırmanın gerçekleştirildiği temel tasarım atölyesi.

4.1.3. Araştırmacının Rolü

Eylem araştırması süreci araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmacı, tez çalışmalarına başlamadan önce tez danışmanının yürüttüğü Temel Tasarım I-II derslerini izlemiştir. Böylelikle temel tasarım dersi kapsamında gerçekleştirilen etkinlik sürecini

deneyimlemiştir. Ders sürecinde öğrencilerin çalışmalarını ve ders sırasındaki performanslarını gözlemleyerek öğrencilerle görüşmeler yapmıştı. Öğrencilerin etkinlikler sırasında zorlandıkları noktaları, temel tasarım ilkeleri ve öğeleri içinde anlaşılamayan ya da pekiştirilemeyen konuları belirlemiştir. Bunun yanında araştırmacı, öğrenciler ile yakın ilişkiler kurarak genel eğilimleri ve temel tasarım dersinden beklentileri üzerine bilgi edinmiştir. Böylelikle eylem araştırması kapsamında gerçekleştirilecek olan etkinlikleri uygulama sürecinde tercih edeceği öğretim stratejileri, öğretim materyallerini belirlemiştir. Buna ek olarak araştırmacı, dersin teorik altyapısı ve kuramsal boyutu üzerine araştırmalar yaparak konuyla ilgili derinlemesine bir alan yazın taraması yapmıştır.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören ve Temel Tasarım-I dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme türü içerisinde yer alan amaçlı ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir.

Amaçlı örneklem, nitel araştırmada kullanılan bir kavramdır. Bu araştırmacının bireyleri ve mekanları çalışma için seçmesi anlamına gelmektedir. Çünkü bu kişiler çalışma probleminin ve çalışmanın merkezi fenomenin anlaşılmasına yönelik istekli olarak bilgiler verebileceklerdir. Örneklemin kim ve ya ne olabileceği, örneklem seçme yönteminin ne olacağı ve örneklem için kaç kişiye ve mekana ihtiyaç duyulacağı hakkında karar vermek gereklidir (Cresswel, 2016, s.156). Amaçlı örneklem türü içinde yer alan ölçüt örnekleme de gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler, örnekleme alınırlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2012, s.91).

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde ise 2016-2017 güz döneminde temel tasarım-I dersinin seçilmesi, ölçüt olarak alınmıştır. Böylece aynı zamanda görsel sanatlar öğretmeni adayı olan temel tasarım derslerine katılan 15 öğrenci ile araştırma sürdürülmüştür. Katılımcı öğrencilerin 14'ü kadın, 1'i erkek'tir. Bunun yanında öğrencilerin 2'si Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 7'si Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Grafik ve Fotoğraf Alanı, 1'i Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı, 2'i Ticaret Meslek Lisesi, 3'ü de Genel Lise mezunudur. Araştırma öncesi öğrencilerden kişisel bilgi formu

aracılığıyla alınan bilgilere göre öğrencilerin 9'u daha önce lise düzeyinde temel tasarım eğitimi aldığını, öğrencilerin 6'sı ise daha önce temel tasarım eğitimi almadığını belirtmiştir. Ayrıca araştırmanın raporlanması sürecinde öğrencilerin gerçek adları kullanılmamıştır. Bunun yerine her bir öğrenci için araştırmacının belirlediği adlar ile kodlama yapılmıştır.

Tablo 3

Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türü ve Lise Düzeyi Temel Tasarım Dersi Almasına İlişkin Ön Bilgiler

	Ad Soyad	Mezun olunan Lise Türü	Cinsiyet	Yaş	Lise Düzeyi Temel Tasarım Dersini Almasına İlişkin Ön Bilgiler
1	Aslıhan	Genel Lise	K	19	Hayır
2	Beyza	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	18	Evet
3	İlknur	Ticaret Meslek Lisesi	K	41	Hayır
4	Esra	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	18	Evet
5	Aybüke	Ticaret Meslek Lisesi	K	19	Hayır
6	Çağla	Güzel Sanatlar Lisesi	K	18	Evet
7	Meltem	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	18	Evet
8	Cemre	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	19	Evet
9	Hande	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	19	Evet
10	Başak	Güzel Sanatlar Lisesi	K	20	Evet
11	Oktay	Anadolu Lisesi	E	19	Hayır
12	Ayşe	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	18	Evet
13	Derya	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı	K	18	Evet
14	Sinem	Genel Lise	K	19	Hayır
15	Aysun	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı	K	18	Hayır

4.3. Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Formu (Kişisel bilgi ve ön görüşme formu)

Kişisel bilgi formu aracılığıyla öğrencilerin mezun olduğu lise türü, anne ve baba eğitim düzeyi, daha önce temel tasarım derslerine katılıp katılmadıklarıyla ilgili genel bilgiler edinilmiştir. Bunun yanında sahip oldukları bilgisayar, tablet, akıllı telefon ve benzeri gibi teknolojik donanımlar hakkında bilgi edinilmiştir.

Açık Uçlu Soru Formu

Araştırma kapsamında uygulama süreci başlamadan önce öğrencilerin temel tasarım dersiyle ilgili görüşlerini almak için 6 açık uçlu sorudan oluşan bir açık uçlu soru formu uygulanmıştır. Öğrencilerin araştırma sürecine tabi olmadan önceki görüşlerinin neler olduğu ve araştırma süreci sonunda sahip oldukları görüşleriyle karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır.

Video Kayıtları

Video kayıtları, öğrencilerin sözel olmayan davranışları, ders boyunca oldukları yer ve hareketleri, araştırmacının öğretim teknikleri ve performansınız hakkında genel bir bilgi sağlar. Ancak bir video kamera rahatsız edici bir araçtır ve gerçek olmayan bir öğretim ortamı yaratır. Bu etkiyi azaltmanın bir yolu, birçok kez video kaydı alarak öğrencilerin kameraya alışmalarını sağlamaktır (Johnson, 2015, s.96).

Araştırma kapsamında etkinler süresince dersler video çekimler ile kayıt altına alınmıştır. Böylelikle ders sürecinin daha sonra da izlenebilmesi sağlanmıştır. Ayrıca video kayıtları aracılığıyla geçerlik komitesi üyeleri de ders sürecini takip ederek değerlendirmeler yapabilmişlerdir.

Yarı yapılandırılmış Görüşme

Hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirmektedir. Bu nedenle bu tür görüşme diğer iki yöntemin avantajlarını ve dezavantajlarını içermektedir. Analizlerin kolaylığı, görüşülen kişiye kendini ifade etme imkanı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları ve kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda yaklaşılmadığından güvenirliğin azalması gibi de dezavantajları bulunur (Büyüköztürk vd., 2012, s.152).

Araştırma süresince uygulanan her etkinlik sonunda öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Görüşmeler kapsamında öğrencilerin etkinlik süreci, ürünler, bireysel performansları üzerine görüş ve düşünceleri alınmıştır.

Araştırmacı Günlüğü

Araştırma günlüğü, araştırmanızın tüm bölümleriyle ilgili gözlemleriniz ve düşüncelerinizi kayıt etmek için kullandığınız bir araçtır. Araştırmanızın kronolojik olarak parçalarını bir araya getirmenizi sağlayan önemli bir kaynaktır. Gözlemler, analizler, şekiller, taslaklar alıntılar, öğrenci yorumları, sınav sonuçları, düşünceler veya hatta duygular ve izlenimler gibi çok çeşitli verilere yer verilebilir (Johnson, 2015, s.81).

Araştırmacı gerçekleştirilen her dersin sonunda etkinliğe ve eğitim-öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşüncelerini aktardığı araştırmacı günlüğü tutmuştur. Böylelikle araştırmacı, araştırma sürecini periyodik olarak kendi görüşlerini derleyerek bir veri kaynağı oluşturmuştur. Araştırmacı günlüğünde kayıtlı olan görüşlere, bulgular bölümünde doğrudan alıntılar aracılığıyla yer verilmiştir.

Öğrenci Günlükleri

Öğrenci günlükleri, öğrencilerin öğrenme sürecine ilişkin düşüncelerini samimi olarak paylaştıkları bir veri kaynağıdır. Öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri ile ilgili bilgi sağlayan öğrenci günlükleri, öğretmenin öğrencilerin gelişim sürecini izleyip anlamasına yardımcı olur. Böylece öğrenci günlükleri, öğretmenin öğretimle ilgili kararlar alabilmesine katkı sağlar (Jewell ve Tichenor'dan aktaran Türkkan, 2008, s.81).

Araştırmaya katılan öğrencilerin, öğrenci günlükleri aracılığıyla eğitim ve öğretim sürecini değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrenci günlükleriyle belirtilen görüşlere, doğrudan alıntılar aracılığıyla bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (DPA)

Katılımcı öğrencilerin kavram temelli temel tasarım etkinlikleri kapsamında yaptıkları çalışmaların yetkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından her bir etkinlik için farklı dereceli puanlama anahtarı (DPA) geliştirilmiştir. Dereceli puanlama anahtarı geliştirme sürecinde öğrenci çalışmalarının başlıca değerlendirme boyutları belirlenmiş, daha sonra bu boyutlar kapsamında ölçütler yazılmıştır. Çalışmaların biçimsel, kavramsal ve yaratıcılık-özgünlük açısından nitelikleri değerlendirilmesine olanak sunan dereceli puanlama anahtarı, alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlar, ölçüt ifadelerinin anlaşılabilir bir şekilde düzenlenmesi yönünde görüşlerini bildirmişlerdir.

Bunun sonucunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra dereceli puanlama anahtarları son şeklini almıştır. Dereceli puanlama anahtarı 5 dereceli [(5) Çok iyi (4) İyi (3) Orta (2) Geliştirilebilir (1)Yeterli Değil] puanlamaya göre belirlenmiştir. 0-0,99 arası yeterli değil, 1-1,99 arası Geliştirilebilir, 2-3.00 arası Orta, 3-4.00 arası İyi, 4-5.00 Çok İyi olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 4

Dereceli Puanlama Anahtarı Ölçütleri

Yeterli Değil	Geliştirilebilir	Orta	İyi	Çok İyi
0-0,99	1-1,99	2-3.00	3.00-4.00	4.00-5.00

Ayrıca her bir etkinlik, farklı değerlendirme ölçütleri gerektirdiğinden farklı dereceli puanlama anahtarı geliştirilmiştir. Nokta-kavram, çizgi kavram ve video proje etkinliklerine yönelik olarak hazırlanan dereceli puanlama anahtarı 13 maddeden oluşmaktadır. Doku etkinliği için hazırlanan dereceli puanlama anahtarı 12 maddeden yeniden üretim etkinliği ve 3 boyutlu proje etkinliği için hazırlanan dereceli puanlama anahtarı ise 11 maddeden oluşmaktadır. Oluşturulan dereceli puanlama anahtarları (DPA) araştırmacı ve uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

Tablo 5

Araştırmacı ve Uzmanlar Arasındaki Uyum Analizi Kappa Korelasyon Test Sonuçları

	Araştırmacı-Uzman1	Araştırmacı-Uzman2
Nokta-Kavram Etkinliği	0,77	0,82
Çizgi-Kavram Etkinliği	0,45	0,44
Doku Etkinliği	0,64	0,42
Yeniden Üretim Etkinliği	0,90	0,88
3 boyutlu Proje Etkinliği	0,59	0,58
Video Projesi Etkinliği	0,74	0,65
Toplam	0,77	0,82

Tablo 5'de Araştırmacı ve uzmanlar arasındaki uyum analizi sonuçları yer almaktadır. Uyum analizi SPSS 23 programı kullanılarak Kappa korelasyon testi aracılığıyla elde edilmiştir. Her bir etkinlik için kappa uyum katsayısı hesaplanmış ve tablo 4'deki sonuçlar elde edilmiştir. İlgili sonuçlar incelendiğinde araştırmacı ve uzmanlar arasındaki uyum katsayı değerlerinin uygun olduğu görülmektedir. İlgili sonuçlardan değerlendirmenin güvenilir olduğu söylenebilir.

4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada video kayıtları, araştırmacı ve öğrenci günlükleri, yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem ve öğrenci çalışmalarını değerlendirmeyi hedefleyen dereceli puanlama anahtarları aracılığıyla veriler toplanmıştır. Bu veriler betimsel analize tabi tutularak yorumlanmıştır.

Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen verilen, araştırma kapsamında daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da analiz edilebilir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.224).

Veri analizi aşamasında öncelikle yarı yapılandırılmış görüşmelerden ve video kayıtlarından elde edilen veriler kağıda dökülmüştür. Uzmanlar tarafından yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler ile video kayıtlarından elde edilen verilerin tutarlı olduğu belirlenmiştir. Daha sonra betimsel analizi kapsamında yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler, araştırmacı ve uzmanlar tarafından araştırma soruları ve görüşme soruları ekseninde önceden belirlenen temaların içerisinde kodlanarak analiz edilmiştir.

Kodlar, bir çalışmada toplanan tanımlayıcı ve yoruma dayalı bilgilere anlam birimleri atamak için kullanılan künye ve etiketlerdir. Kodlar, daha önce sözü edilen söz öbeklerini geri çağırmak ve düzenlemek için kullanılır. Bu düzenleme aşaması çeşitli söz öbeklerinin sınıflandırılmasına yönelik bir sistem gerektirmektedir. Böylece araştırmacı belli bir araştırma sorusu, kuram, yapı ya da temayla ilişkili parçaları hızlı bir biçimde bulabilecek, diğerlerinin arasından çekip çıkarabilecek ve kümeleyebilecektir (Miles & Huberman, 2016, s.56-57). Daha sonra araştırmacı ve uzmanlar tarafından yapılan kodlama sonunda bulgular ortaya konmuştur. Bulgular yazılırken doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Etkinliklerin işlendiği derslerin sonunda araştırmacı tarafından tutulan günlüklere birebir yer verilmiştir. Ayrıca ders sonlarında öğrencilerin yazdığı günlüklerden de doğrudan alıntılar yapılmıştır.

4.5. Eylem Araştırmasında Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Geçerlik ve güvenirlik türüne bakılmaksızın herhangi bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile bulgularının sunulması aşamalarını ilgilendiren önemli bir kaygılardır (Merriam, 2015, s.200). Lincoln ve Guba'nın önerdiği gibi; nicel araştırmada geçerlik ve güvenirlik

kavramlarının yerine nitel araştırmanın doğasına uygun olan inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık, teyit edilebilirlik kavramları kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.264).

Araştırmanın inandırıcı olabilmesi için araştırma sürecinin ve sonuçlarının açık, tutarlı ve başka araştırmacılar tarafından teyit edilebilir olması gerekmektedir. Araştırma süreçlerinin birbirleri ile tutarlı olmasına, nesnel bir yaklaşımla verilerin toplaması ve sonuçların ortaya konulması sağlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.265). Nitel araştırmalarda bulguların tekrar elde edilip edilmeyeceği değil, sonuçların toplanan verilerle tutarlı olup olmadığı önemlidir. Dolayısıyla bir çalışmanın bulguları ve sonuçları, sunulan verilerle tutarlı ise o araştırma güvenilir olarak görülebilir (Merriam, 2015, s.212-213). Nitel araştırmada aktarılabilirlik kavramı, araştırma sonuçlarının doğrudan benzer ortamlara genellenemeyeceği, ancak sonuçların bu tür ortamlara uygulanabilirliğine ilişkin geçici yargılara ulaşılması ve test edilebilecek denencelerin oluşturulması anlamına gelmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.270). Araştırmada tutarlık kavramı, olay ve olguların değişkenliğini kabul eden ve bu değişkenliği araştırmaya tutarlı bir biçimde yansıtabilen bir yaklaşımı ifade etmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.271-272). Teyit edilebilirlik kavramı ise, ulaşılan sonuçları topladığı verilerle sürekli teyit etmesi yoluyla okuyucuya mantıklı bir açıklama sunabilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.272).

Bu bilgilere ek olarak; eylem araştırmalarının esas amacı etkili değişimler ya da seçimler yapmak için bulgularınızı kullanmaktır. Bu amaçla, verilerin toplanması ve analizi doğru ve inandırıcı olmalıdır. Eylem araştırmalarında doğruluk, araştırmanızda topladığınız verinin ve gözlemlerinizin, küçük bir gerçeğin oldukça gerçek resmini oluşturması anlamına gelmektedir (Johnson, 2014, s.109). Buna ek olarak araştırmada üçgenleme tekniğine de başvurulmuştur. Nitel çalışmaların iç geçerliğini arttırmada belki de en çok bilinen ve uygulanan strateji üçgenleme tekniğidir. Bu kapsamda veri toplamada çoklu yöntemin kullanılması, mülakat sırasında bir katılımcının size söyledikleriyle, ayrıca ilgili araştırma sürecinde yapılan gözlemler ve konuyla ilgili dokümanlardan elde edilen verilerin karşılaştırılarak kontrol edilmesini sağlar. Böylelikle görüşme (mülakat), gözlem ve doküman incelemesinden ibaret olan üç veri toplama yönteminden yararlanarak üçgenleme tekniği kullanılır (Merriam, 2009, s.206).

Araştırmada veriler 26.09.2016 ve 29.12.2016 tarihleri arasında 15 haftalık süre içerisinde toplanmıştır. Veri toplama süreci önceden belirlenen plana uygun olarak yürütülmüştür. Veri analizleri düzenli olarak yapılmıştır. Verilerin ve eylem planının birbirini destekler nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca araştırmada eylem planının oluşturulması, uygulanması,

veri toplama aşamasında uzman görüşü alınmıştır. Araştırma verileri, gözlem, görüşme, öğrenci çalışmalarının dereceli puanlama anahtarı aracılığıyla değerlendirilmesi gibi farklı yöntemler aracılığıyla toplanarak birbirleriyle kontrolü sağlanarak ilişkilendirilmiştir. Aynı zamanda veri analizleri uzman görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgular açıklanmaktadır. Araştırma sürecinin betimsel analiz aracılığıyla incelenmesi için kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış ön görüşme formu, görüşme ve video kayıtları, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü ve alan uzmanları tarafından dereceli puanlama anahtarları aracılığıyla öğrenci çalışmaları analiz edilmiştir. Araştırma sorularına yanıt bulma amacıyla elde edilen veriler, alan uzmanlarının görüşleri ışığında ele alınarak yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında kavram temelli 6 temel tasarım etkinliği gerçekleştirilmiştir. Etkinliklerin uygulama süreci detaylı olarak ortaya konulmuştur. Bulguların açığa çıkarılması ve yorumlanması kapsamında eylem planının uygulanmasından önce kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış ön görüşme formu uygulanarak elde edilen öğrencilere ilişkin ön bilgiler, analiz edilerek yorumlanmıştır. Daha sonra uygulanan eylem planı detaylı bir şekilde betimlenerek temel tasarım etkinliklerinin tüm aşamaları ortaya konulmuştur.

5.1 Katılımcı Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Araştırma sürecinde eylem planının uygulamaya konulmasından önce katılımcı öğrencilerinden kişisel bilgi formu aracılığıyla olarak cinsiyet, yaş ve mezun oldukları lise türleriyle ilgili bilgi alınmıştır. Öğrencilerin 14'ü kadın 1'i Erkek olmak üzere 15 katılımcı öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin yaş aralıkları 18 ile 41 arasında değişmektedir. 6 katılımcı öğrenci lisans eğitimi öncesinde temel tasarım eğitimi almadığını, 9 öğrenci ise lise düzeyinde temel tasarım eğitimi aldığını belirtmiştir. Öğrencilerden yalnızca 2'si güzel sanatlar lisesi mezunudur, 5'i ise mesleki ve teknik anadolu lisesi grafik ve fotoğraf alanı, 1

öğrenci de çocuk gelişimi ve eğitimi alanı'ından mezun olmuştur. Ayrıca 2 öğrenci genel lise ve 1 öğrenci de anadolu lisesi mezunu olduğunu belirtmiştir.

Kişisel bilgi formunda öğrencilerden resim, grafik sanatlar, heykel, enstalasyon, video sanatı, performans sanatları, kısa film ve animasyon gibi sanat formlarından hangisini ya da hangileri hakkında bilgi sahibi olduklarını ya da izlediklerini belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerin bildirimlerine göre yapılan tablo aşağıda görülmektedir.

Tablo 6

Öğrencilerin Sanat Formlarına İlişkin Ön Bilgileri

	İsim	Resim	Grafik Sanatlar	Heykel	Enstalasyon (Yerleştirme)	Video Sanatı	Performans	Animasyon	Kısa Film
1	Aslıhan	X				X			
2	Beyza	X	X			X		X	X
3	İlknur	X	X			X		X	X
4	Esra		X						X
5	Aybüke	X	X	X		X		X	X
6	Çağla	X	X	X					
7	Meltem	X	X	X			X	X	X
8	Cemre	X	X	X					X
9	Hande	X	X	X			X	X	X
10	Başak	X	X	X		X		X	X
11	Oktay	X							
12	Ayşe	X							
13	Derya	X	X	X				X	X
14	Sinem	X	X			X		X	X
15	Aysun	X							

Tablo 6’da görüldüğü üzere öğrencilerin birçoğu resim, grafik sanatlar, heykel gibi geleneksel sanatlarla ilgili bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Diğer bir yandan çağdaş sanat yaklaşımları içinde yer alan enstalasyon (yerleştirme) ile ilgili öğrencilerin bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Ayrıca video sanatı ve performans sanatları da öğrencilerin hakkında az bilgi sahibi olduğunu belirttikleri türlerdendir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin bilgi sahibi olduğu sanat türlerinin birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Diğerlerinden farklı olarak Aslıhan, Oktay ve Aysun'un sanat türleriyle ilgili bilgilerinin daha sınırlı olmasının nedeni ise güzel sanatlar eğitimi dışında bir alandan mezun olmaları olarak görülebilir. Sonuç olarak farklı lise türlerinde eğitim aldıklarından öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Temel tasarım ders sürecinde

öğrencilerin farklı hazır bulunuşluklara sahip olmasından kaynaklanan düzey farklılıkları dikkate alınmıştır.

5.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Birinci alt probleme ilişkin bulgular başlığı altında "Öğrencilerin temel tasarım dersiyle ilgili algı ve beklentileri nelerdir?" sorusuna ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Söz konusu alt probleme ilişkin bulguların ortaya konulması için öğrencilere yarı yapılandırılmış ön görüşme formu kapsamında soruların yanıtlarına dair temalar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 7

Öğrencilerin Temel Tasarım Dersine Yönelik Beklentilerine İlişkin Alt Temalar

TEMA	ALT TEMA
Öğrencilerin temel tasarım dersine yönelik beklentileri	Temel Tasarım Dersinden beklenilen Kazanımlar
	Katılmak istedikleri temel tasarım dersinin niteliklerine yönelik beklenti

"Öğrencilerin temel tasarım dersine yönelik beklentileri" teması altında "Temel tasarım dersinden beklenilen kazanımlar" ve "Katılmak istedikleri temel tasarım dersinin niteliklerine yönelik beklenti" alt temaları yer almaktadır. İlgili alt temalar ise kavram kodlarından oluşmaktadır.

Tablo 8

Temel Tasarım Derslerinden Beklenilen Kazanımlar Alt Temasına İlişkin Kodlar

ALT TEMA	KOD
Temel Tasarım Dersinden beklenilen Kazanımlar	Temel tasarım bilgi ve becerisi
	Yaratıcılık
	Bilinç
	Bakış açısı
	Düşünce gücü
	Özgür düşünce
	Hayal gücü
	Çalışmaların estetik değerinde artış

"Temel tasarım dersinden beklenilen kazanımlar" alt teması içerisinde temel tasarım bilgi ve becerisi, yaratıcılık, bilinç, bakış açısı, düşünce gücü, özgür düşünce, hayal gücü, sanatsal

çalışmalar estetik değer artışı kodları yer almaktadır. Temel tasarım bilgi ve becerisi koduna ilişkin Derya *"Sanatsal çalışmamda açık-koyu, objeleri kullanma şekli, renklerin uyumunda farklılıklar olabilir."* Ve Esra *"Tasarımın temel öğelerini öğrendikçe daha farklı daha özgün tasarımlar çıkarma da farklılıklar yaratıyor."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler kompozisyon unsurlarını tasarımlarında doğru ve etkili kullanarak özgün tasarımlar yapabilme becerilerini temel tasarım derslerinden elde etmeyi bekledikleri öncelikli kazanımlar arasında saymışlardır. Yaratıcılık koduna ilişkin Aysun *"Yaratıcı düşünmemi sağlar, kendi özgün düşüncelerimi ortaya koymamı sağlar."* ve Sinem *"Temel tasarım dersinde yaratıcılığın çok daha fazla ön planda olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden sene içindeki çalışmalarım sonucunda yaratıcılığımın artacağını düşünüyorum"* açıklamalarından temel tasarım dersleri sonunda yaratıcılıklarının yükseleceği beklentisinde oldukları anlaşılmaktadır. Bilinç koduna ilişkin Ayşe'nin *"Temel tasarım dersi aldıktan sonra ki çalışmalarımı daha bilinçli yapacağımı düşünüyorum."* ifadelerinde görüldüğü üzere temel tasarım dersinde kompozisyon ilkeleri ve tasarım unsurlarına yönelik elde ettikleri bilgi ve deneyim sonrası çalışmalarını bilinçli bir şekilde sürdüreceklerini belirtmiştir. Bakış açısı koduna ilişkin İlknur *"Tasarım zaten sınırsız, ucu bucağı olamayan bir yol. Ufkumun genişleyeceğini ve yapmak istediklerimi kolaylaştıracağını düşünüyorum."* ve Hande *"Bakış açımı genişletebilir. Daha geniş bir perspektifte bakmama yol açabilir."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin temel tasarım ders öğretileri aracılığıyla sanat ve tasarıma yönelik geniş bir bakış açısı geliştirebilecekleri görüş ve düşüncelerine sahip oldukları görülmektedir. Düşünce gücü koduna ilişkin Aslıhan *"Çalıştığım konularda daha ayrıntılı düşünmemi sağlayabilir."* ve Ayşe *"Temel tasarım dersi düşünce biçimime farklılık katabilir. Çevremde daha farklı şeylere yoğunlaşabilirim. Değişik şeyler dikkatimi çekebilir."* ifadelerinden anlaşılacağı üzere öğrenciler, temel tasarım dersinin düşünme biçimlerinde farklılıklar yaratabileceğini, dikkat ve ilgi alanlarının genişleyebileceğini öngörmektedirler. Hayal gücü koduna ilişkin Çağla *"Düşüncelerim farklı bir hal alabilir. Daha geniş bir hayal gücü yüksek şeyler düşünebiliriz. Çevremize bakış açımız değişebilir"* ifadelerini kullanmıştır. Çağla ifadelerinde hayal gücü vurgusu yapmıştır. Temel tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği çalışmaların düşüncelerini ve hayal gücünü harekete geçireceği görüşünde olduğu görülmüştür. Sanatsal çalışmalarda estetik değer artışı koduna ilişkin Beyza'nın *"Hayal gücümün olduğundan daha fazla gelişebileceğini düşünüyorum. Bu da amatör çalışmalardan daha öteye geçebileceğim anlamına geliyor. Kendi gözümde sanatsal değeri arttırabileceğimi düşünüyorum."* açıklamalarında görüldüğü üzere Beyza'nın temel tasarım eğitimiyle profesyonel sanat ve tasarım yaşantısına giriş yaptığını

çalışmalarında amatör uygulamalardan uzaklaşacağına dair beklenti ve görüşe sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 9

Öğrencilerin Katılmak İstedikleri Temel Tasarım Dersinin Niteliklerine İlişkin Algı ve Beklentiler Alt Temasına İlişkin Kodlar

Öğrencilerin katılmak istedikleri temel tasarım dersinin niteliklerine yönelik algı ve beklenti	Akran İletişimi
	Öğretim elemanı ile iletişim
	Rahat öğrenme ortamı
	Düşünce özgürlüğü
	Eğlenceli ders ortamı
	Uygun Düzeyde eğitim
	Öğretici ders süreci
	Bireysellik

Katılmak istedikleri temel tasarım dersinin niteliklerine yönelik algı ve beklenti alt temasına ilişkin akran iletişimi, öğretim elemanı ile iletişim, rahat öğrenme ortamı, düşünce özgürlüğü, eğlenceli ders ortamı, uygun düzeyde eğitim, öğretici ders süreci bireysellik kavram kodlarından oluşmaktadır. Meltem'in akran iletişimi koduna ilişkin "*Herkesin birbiriyle konuşup etkileşim içinde olduğu ve sıklıkla hocamızla konuşup tartışabilme halinde olduğumuz bir ders şeklinde olmak isterdim."* ifadelerinde görüldüğü üzere Meltem'in temel tasarım derslerini öğrencilerin birbirleriyle iletişim halinde olduğu, çalışmaları aracılığıyla etkileşim kurabildikleri bir ders ortamında sürdürmek istediği söylenebilir. Ayrıca öğretim elemanıyla rahatlıkla konuşabildiği ve düşüncelerini tartışabildiği ders sürecine dahil olmak istediği anlaşılmaktadır. Öğretim elemanı ile iletişim koduna ilişkin Ayşe'nin *"Rahat edebileceğim, soru sormaktan çekinmeyeceğim bir ortam olsun isterim. Hocamla rahat iletişim kurabilmek isterim."* açıklamalarında görüldüğü üzere öğrencinin ders sırasında öğretim elemanına soru sorma ve yargılanma kaygısı yaşamak istemediği, iletişimin kolay sağlanabildiği bir ders sürecine dahil olmak istediği anlaşılmaktadır. Rahat öğrenme ortamı koduna ilişkin Aysun'un *"Rahat edebileceğim sıkılmadan çalışmalarımı yapabileceğim bir şekilde derse katılmak isterdim."* ifadelerinde görüldüğü üzere öğrencinin rahat bir öğrenme ortamına dahil olmak istediği görülmektedir. Düşünce özgürlüğü koduna ilişkin Çağla *"Düşünce özgürlüğünü yaşatabilecek daha rahat daha geniş düşünebileceğimiz bir ders olmasını isterdim."* ifadelerini kullanmıştır. Çağla, temel tasarım ders etkinliklerinde kendisini özgürce ifade edebilmeyi ve çalışmak istediği konular üzerinde kendi iradesiyle seçim yapabilmeyi istediği söylenebilir. Eğlenceli ders

ortamı koduna ilişkin Aslıhan *"Benim için verimli ve eğlenceli olabilecek bir derse katılmak isterdim*" ve Oktay *"Eğlenceli, akıcı ve hareketli bir derse katılmak isterim."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler öğrenim sürecinin aynı zamanda eğlenceli ilerlemesini istediklerini belirtmişlerdir. Düzeye uygun eğitim koduna ilişkin Beyza'nın "*Eğitim düzeyimi aksatmayacak bir derse girmek isterim."* ifadelerinden resim-iş eğitimi anabilim dalında verilen lisans eğitim düzeyine uygun bir ders sürecine dahil olmak istediği anlaşılmaktadır. Öğretici ders süreci koduna ilişkin İlknur *"Özgün ve özgür tasarımlara zemin hazırlayacak, yapmak istediklerimin ne olduğunu ve nasıl yapacağımı keyifli bir şekilde öğretecek bir ders olmasını isterim."* ifadelerini kullanmıştır. İlknur, özgür bir şekilde kendinin ifade edebileceği, özgün çalışmalar gerçekleştirebileceği ve tasarım sürecine yönelik öğretici bir derse katılmak istediğini belirtmiştir. Bireysellik koduna ilişkin Esra *"Herkesin kendisi ile meşgul olduğu rahatça çalışabilecek bir ortamda. Çünkü kimseden etkilenmeden kendi fikir ve düşüncelerle olmasını istediğim bir ortam."* ifadelerini kullanmıştır. Esra, her öğrencinin kendi çalışmalarına odaklandığı atölye ortamında rahatça çalışmak istediğini belirtmiştir. Ayrıca Esra, öğrencilerin tasarım çalışmalarını birbirlerine öykünmeden özgün düşüncelerden hareket ederek sürdürmelerini sağlayan bir ders sürecine katılmak istediğini belirtmiştir.

5.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular:

İkinci alt probleme ilişkin bulgular başlığı altında "Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitimi sürecine ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Kavram temelli uygulamalar içeren ders süreci ve temel tasarım eğitimine ilişkin öğrenci görüşlerini açıklamak için belirlenen temalar ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 10

Kavram Temelli Uygulamalar İçeren Temel Tasarım Eğitimine İlişkin Öğrenci Görüşlerinde Yer Alan Temalar

ALT PROBLEM	TEMA
Kavram Temelli Uygulamalar İçeren Temel Tasarım Eğitimine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?	a. Nokta-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri
	b. Çizgi-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri
	c. Doku etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri
	d. Yeniden Üretim etkinliğinin ilişkin öğrenci görüşleri
	e. 3 boyut-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri
	f. Video Projesi etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri

Etkinliklerin uygulama süreci, ilgili temalar altında detaylı bir şekilde sunulmuştur. "Nokta-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri" olarak adlandırılan tema içerisinde yer alan nokta-kavram etkinliği ders süreci; video kayıtları, araştırmacı günlüğü ve öğrenci günlükleri incelenerek analiz edilmiştir. Ayrıca öğrenci çalışmalarının görsellerine yer verilmiştir.

5.3.1.Nokta-Kavram Etkinliğinin Uygulama Süreci

Nokta-kavram etkinliği 26.09.2016-7.10.2016 tarihleri arasındaki 2 haftalık ders sürecini kapsamaktadır. Nokta-kavram etkinliği ile temel tasarım öğrencilerinin kompozisyon kurma ve tasarım becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir. Etkinlik kapsamında öğrencilere, daha önce uzman görüşü alınarak üzerinde çalışılması konusunda uzlaşı sağlanan kavram çiftleri verilmiştir. Öğrenciler söz konusu kavram çiftleri üzerine birim eleman olarak belirlenen nokta ile tasarımlar yapmışlardır. Buna ek olarak öğrencilerin çalışmaları için manifesto niteliğinde açıklayıcı yazılar yazmaları etkinliğin içinde yer almaktadır. Etkinlik ile öğrencilerin kavramsal düşünebilme, kavramlar ile biçimleri ilişkilendirebilme, görsel okuryazarlık ve anlamlandırma becerileri, kompozisyon kurabilme, özgün bir görsel anlatım dili geliştirebilme kazanımlarını elde etmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin bireysel eğilimlerine, estetik haz ve beğenilerine yönelik farkındalık oluşturmak etkinliğin hedefleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerin öncelikle kavramın ne olduğu ve kavramların ne ifade ettiği üzerine düşünmeleri, kavramların düz anlam ve yan anlamları üzerine fikir yürütmeleri sağlanmıştır. Kavramların düz anlamları ve yükledikleri yan anlamların

kompozisyon içerisindeki işaret ettiği biçimsel karşılıklar üzerine çalışmışlarıdır. Daha sonra temel tasarım ilke ve öğeleri doğrultusunda iki boyutlu yüzey (kağıt) üzerine tasarım birimi olarak belirlenen "nokta" ile düşüncelerini tasarımlarına aktarmaları istenmiştir.

Ders etkinlikleri, temel tasarım ilke ve elamanlarıyla ilgili bilgi aktarımı ile başlamıştır. Öğrencilere sunuş yolu ile temel tasarım ders içerikleri açıklanarak resim, grafik, heykel vb. gibi sanat alanlarının üretim sürecindeki öneminden söz edilmiştir. Ders anlatımı, öğrencilerle karşılıklı bilgi paylaşımı yapılarak interaktif bir şekilde devam etmiştir. Öğrencilerin ön öğrenmeleri ve hazır bulunuşluk düzeyi ile ilgili bilgi sağlanmıştır. Konu anlatımları, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine göre düzenlenmiştir. Daha sonra "nokta" ile ilgili konu anlatımı yapılmıştır. Konu anlatımları ve bilgi aktarımları sabit ve hareketli görüntü içeren sunumlar aracılığıyla yapılmıştır. Resim, grafik, heykel ve güncel sanat eserleri içerisinde yer alan "nokta" öğelerinin kullanıldığı çalışmalar, örnek olarak anlatım içerisinde yer almıştır. Gösterim sırasında öğrencilerin örneklere yorumlar yapması istenmiştir. Sanatçıların görsel anlatım dili üzerine düşünce egzersizleri yapılmıştır. Böylelikle öğrencilerin eleştirel bakış açılarının gelişmesine katkıda bulunulmuştur. Buna ek olarak etkinlik hedefleri doğrultusunda öğrencilerin, kavramlara dayalı tasarımlar yapabilmeleri için öğrencilere, kavramsal düşünme süreci ile ilgili bilgi verilmiştir. Kavram nedir? Sorusu irdelenerek "sanat ve tasarımda kavramsal düşünme" ile ilgili anlatım yapılmıştır. Ders devamında kavram çiftleri verilmiştir. Kavram çiftleri, zıt anlamlar içermektedir. "Kaos-Dinginlik", "Uzak-Yakın", "Hayal-Gerçek", "Özgürlük-Sınırlar" ve "Tek-Çok" öğrencilere verilen kavramlardır. "Kaos-Dinginlik" kavram çifti, bütün öğrencilerin ortak kavramı olarak belirlenmiştir. Ancak diğerleri, kavram çiftleri arasından seçim yapabilecekleri söylenerek kendi tercihlerine bırakılmıştır. Söz konusu kavramların daha iyi anlaşılması için kavramların düz ve yan anlamları üzerine beyin fırtınası yapılmıştır. Sonrasında kavramların düz ve yan anlamlarını ifade edebilecek görsel göstergelerin biçimsel özellikleri üzerine anlatım yapılmıştır. Bu yol ile öğrencilerin dağarcıklarının genişletilmesi, farklı bakış açıları kazandırma ve kavramsal düşünme yaklaşımının benimsetilmesi amaçlanmıştır. Dersler; sunum yapma, açıklama, tartışma ve yorumlama süreçlerini içermiştir. Bunun yanında öğrencilerden her bir nokta-kavram çalışması için kavramsal düşünce süreçlerini açıklayan ve çalışmalarına ışık tutan manifesto niteliğinde bir yazı yazmaları söylenmiştir. Söz konusu yazıda öğrencilere, kavramların onlar için ne ifade ettiği ve nokta çalışmalarında kavramlar ile neyi vurgulamak istediklerini belirtmeleri gerektiği söylenmiştir.

Tablo 11

Nokta-Kavram Etkinliğinin Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

Nokta-kavram etkinliği
1. Hafta (ilk 4 saat) 26.09.2016 Pazartesi
• Temel tasarım dersi ile ilgili önemli unsurlar açıklandı. • Temel tasarım elemanları ve ilkeleriyle ilgili bilgi verildi. • Nokta ile ilgili sunum ve ders anlatımı yapıldı. • Nokta-Kavram etkinliğiyle ilgili bilgi verildi. • Konuyla ilgili basılı ve internet kaynakları önerileri verildi. • Kavram, düz anlam ve yan anlam açıklandı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Ders sırasında öğrencilerin örnek çalışmalara ilişkin biçimsel analizlerini içeren aşağıdaki diyalogları kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı: (...) (02:56) Bu da Gencay Kasapçı'nın başka bir çalışması, Bu çalışmada neler görüyorsunuz? Nasıl bir his uyandırıyor sizde?

Aybüke: Küçük büyük noktalar

Çağla: Açık-koyu değerler

Hande: Noktaların bazıları çok açık renkli bazıları koyu renkli, koyu renkliler ağırlıkta olduğu için koyu algılanıyor.

Meltem: Beyaz zeminin üzerinde bazı noktaların sık ve büyük kullanılmasıyla koyu görünüm yaratılmış sanki açık ve küçük kullanılmasıyla da daha beyaz rengini vermiş.

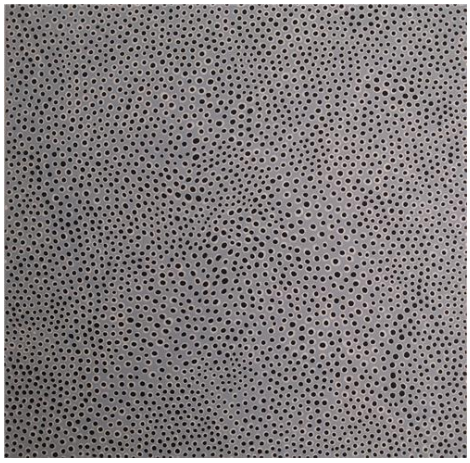
Araştırmacı: Sanki bu bölgede daha farklı büyüklükte kullanılmış diyebilir miyiz? Bir de doku etkisi veriyor mu sizce?

Hande: Evet veriyor.

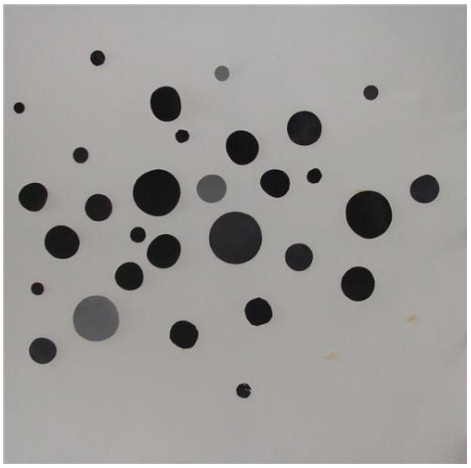
Araştırmacı. Biraz pütürlü gibi dokunma hissi veriyor sanki.

Çağla: Onun sebebi şey değil mi? Siyah noktaların altında beyazlar olduğu için tümsek oluşturuyor.

Araştırmacı: Aslında gri yüzey üzerine siyah noktalar yapmış ve o siyahların etrafını beyaz halkaları geçirdiği için böyle görüyoruz. (04:02) (DV1, 26.09.2016)."

Şekil 28. Noktanın Sonsuzluğu a0110-94902, Gencay Kasapçı, 2013. Kasapçı, G. (2013). *Noktanın sonsuzluğu* [Resim]. http://gencaykasapci.com/pPages/pArtist.aspx?paID=110&section=130&lang=T+R&bhcp=1&periodID=-1&pageNo=0&exhID=0 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 29. Noktanın Sonsuzluğu a0110-90928, Gencay Kasapçı, 2013. Kasapçı, G. (2013). *Noktanın sonsuzluğu* [Resim].http://gencaykasapci.com/pPages/pArtist.aspx?paID=110&section=130&lang=T+R&bhcp=1&periodID=-1&pageNo=0&exhID=0 sayfasından erişilmiştir.

Derste geçen diyaloglarda da görüleceği üzere öğrenciler derste gösterilen örnekler üzerine yorumlar yapmıştır. Kompozisyon öğeleri ve kullanımları ile ilgili tespitlerde bulunmuşlardır. Öğrencilerin biçimlerle düşünce ve hisler arasındaki etkileşimi üzerine farkındalıklarının gelişmeleri sağlanmıştır. Dersin devamında öğrencilere etkinlik detayları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

"Araştırmacı: (...) Biraz aklınızda bir şeyler oluştu değil mi? Ders anlamında bir giriş yaptık. Çalışmalar 15x15 cm kağıt boyutu dört tane olacak. Nokta ile bu sözcükleri tasarıma aktaracaksınız.

Cemre: Hocam peki çalışmalar soyut mu olacak, ya da bir resim olabilir mi?

Araştırmacı: Soyut olması gerekiyor. Yani siz bir tane görseli alıp onun üzerinden tık tık noktalayarak yapamazsınız. Nokta çalışmasında düşünceyi vermeniz gerekiyor. Bakan bir kişi kaosu ve karmaşayı görsün. Noktalarla yapılmış bir karmaşa olmalı.

Araştırmacı: Bir de arkadaşlar yazı yamanız gerekiyor çalışmanız ile ilgili. Kaos ile ilgili bir paragraf yazı yazacaksınız.

Cemre: Tanım olarak mı?

Araştırmacı: Tanım değil, çalışmanıza aktaracağınız kaosun tanımı gibi. Mesela benim için kaos nedir? Hayatımın hangi alanında kaotik şeyler yaşadım ve nasıl bir histi. Stresli miydi? Sıkıntılı mıydı? Ya da ondan keyif mi aldın? Notlar alın eskizlerinizi yaparken, tasarımınızla uyumlu bir yazı olmalı (DV1, 26.09.2016).”

Etkinlikle ilgili bilgiler verilirken Cemre'nin sorduğu soru üzerine çalışmaların soyut olacağı açıklaması yapılmıştır. Öğrenciler genellikle kavramları soyut olarak ele almak ya da kompozisyon öğelerine odaklanmak yerine öyküleştirme ve kağıt üzerine nesne aktarımı vb. gibi yöntemlere başvurmaktadır. Bu yüzden soyut düşünmeleri gerektiği ve kavramlarına aktardıkları anlamları soyut ifade biçimleri ile ele almaları söylenmiştir. Ders sonunda öğrencilere ödevleri verilmiştir. Gelecek derste ödev kontrollerinin yapılacağı ve ders sonunda zaman kalmadığından kavramlar üzerine gerektiği kadar durulamadığı için kavramlarla ilgili tekrar konuşulacağı söylenmiştir.

Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Ders güzeldi ve rahat olmamız yani rahatça hareket edebilmemiz beni daha da motive etti. Hocamızın bizimle yakın ve içten davranması beni derse daha da meraklı kıldı. Olumsuz bir düşünce edinmedim ama kaygılarım var, yapamayacak olmaktan korkuyorum. Eskiz defterine çizim yapıyor olmak ödev hissinden çok bana sanki çizmek istedim ve çizdim gibi bir his uyandırıyor. Bakalım çok güzel şeyler olacakmış gibi geliyor. (Meltem, ÖG, 26.09.2016)”.

Meltem, ilk dersin kendisinde gereken motivasyonu sağladığını ve eskiz defterine çalışmanın, bireysel ilgisini uyandıran bir çalışmayı kendi isteğiyle gerçekleştirme hissini öne çıkardığını söylemiştir. Etkinliğe ilişkin yapamama kaygıları taşımasına rağmen dersin güzel geçeceğini düşünmektedir.

“Bugün derste kavramlar üzerinde durduk. İlk konumuz noktaydı. Nokta çalışması örneklerine baktık ve herkesten farklı yorumlamalar oldu. Herkesin bakış açısı farklıydı. Kelimeler verildi ve bizde uyandırdığı çağrışımlar üzerinde durduk. Verimli ve güzel bir dersti diyebilirim (Aslıhan, ÖG, 26.09.2016)”.

Aslıhan, günlüğünde nokta anlatımında kullanılan örnek çalışmalara yapılan yorumlardan ve diğer öğrencilerin farklı bakış açılara sahip olmasından söz etmiştir. Kavramlar ve çağrışımları üzerinde durulduğunu ekleyerek dersin verimli geçtiğini belirtmiştir.

“Bugün derste sunum yapıldı. Tasarım İlkeleri ve tasarım öğeleriyle ilgiliydi. Sunum yapılırken bazen sıkıldım ama sanatçıların eserlerini yorumlamak eğlenceliydi. Kamera

olduğu için bazen elimi kolumu nereye koyacağımı bilemedim ama sonra alıştım. Dersten memnun kaldım. Dersten verimlilik ve akıcılık bekliyorum. (Derya, ÖG, 26.09.2016)".

Derya, "nokta" anlatımında gösterilen eserlerin yorumlanmasını eğlenceli bulduğundan söz etmiştir. Öğrenciler, katılım sağlayabildiği, kendi görüş ve beğenilerini açık bir şekilde ortaya koyabildiği ders anlatımlarına ve etkinliklere kolay bir şekilde dahil olabilmektedir. Derya'nın günlüğünde bahsettiği gibi ders süresince kamera ile kayıt yapılması öğrencilerde çekingenliğe neden olabilmektedir. Dersler ilerledikçe kamera çekiminin yarattığı gerginliğin azaldığı görülmüştür.

"Bugün sunum yapıldı. Bu sunumda "Temel tasarım nedir, nasıl işlenir, hayatımızdaki yeri nedir? Gibi soruların cevaplarını buldum. Tanımlar ve terimler örneklerle desteklendi. Gösterilen örnekler yorumlanıp, açıklandı. Bildiğim şeyler pekişti, bilmediklerim hakkında fikrim oluştu (Cemre, ÖG, 26.09.2016)".

Cemre, derste temel tasarım ile ilgili yeni bilgiler edindiğinden söz etmektedir. Araştırmacı ders süreci için duygu ve düşüncelerini günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Sunuma başladıktan sonra odaklandılar. Öncelikle temel tasarımın ne olduğu ve dersin amacından kısaca söz ettim. Temel tasarım ilke ve elemanları, kompozisyon bilgisi ile ilgili genel tanıtıcı bir sunum yaptım. Daha sonra bu haftanın konusu olan nokta konusuna başladık. İlk sunumda biraz sıkıldılar ama ikinci sunumda daha ilgili olduklarını gözlemledim. İkinci sunum nokta ile ilgiliydi. Noktasal elemanlar kullanan sanatçıların çalışmalarından oluşmaktaydı. Öğrenciler, bu çalışmaları hem sanatsal açıdan çözümleyen hem de tasarım ilke elemanların kullanım açısından değerlendirmeler yaptılar. Öğrencilerden bu ressamların adlarını not etmelerini ve diğer çalışmalarını da incelemelerini söyledim. Dersin bu kısmında katılım oldukça fazlaydı, herkes söz aldı, bu durum beni çok umutlandırdı ve çok mutlu oldum. Öğrencilerin yaptığı yorumlar yerinde ve görseller ile uyumluydu. Derse katılımları sayesinde düşünce biçimlerini anlamaya ve onları yakından tanıyacağımı düşünüyorum. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine dair ufak ufak bilgi sahibi olmaya başlıyorum. Dersin bu şekilde işlenişi derse karşı merak uyandırdı. Dersi merak etmeleri ve ilgi duymaları olumlu bir başlangıç oldu bizim için. (AG, 26.09.2016)".

Tablo 12

Nokta-Kavram Etkinliğinin Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

Nokta-kavram etkinliği
1. Hafta (İkinci 4 saat) 29.09.2016 Perşembe
• Etkinliğe yönelik yapılan çalışmalara ilişkin değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilerin eskiz çalışmalarına yönelik yorumlar ve değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilere etkinlik ve konu ile ilgili görseller gösterildi. • Nokta-Kavram çalışması ile ilgili gerekli hatırlatmalar yapıldı. • Öğrenci günlükleri ile ilgili açıklamalar yapıldı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Temel tasarım atölyesinde derste şu konuşmalar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı: Şimdi arkadaşlar öncelikle çalışmalar nasıl gidiyor? Ne düşünüyorsunuz? Ve ilk izlenimleriniz?

Hande: Birazcık zaman alıyor çalışmalar ama onun dışında eğlenceli bence ben sevdim.

Araştırmacı: Eğlenceli, peki zorlandığınız noktalar?

Aslıhan: Baya zorlandım ben.

Araştırmacı: Hangi konuda biraz açar mısın?

Aslıhan: Yani kompozisyonu nasıl oluşturacağımı..

Araştırmacı: Peki kavram seni zorladı mı?

Aslıhan: Yok o kadar zorlamadı.

Çağla: Bence tasarımlar güzel ama böyle bir şey düşünüp de hareket edemiyoruz nasıl söyleyeyim bir yere bir yuvarlak çiziyorum sonrası kendi geliyor hani bir....

Araştırmacı: Bir düşünceden bir fikirden hareket edemiyorum diyorsun.

Çağla: Mesela boş bir kağıda bir yuvarlak atıyorum. Yani nokta şeklinde sonra devamı geliyor. Bunu da şuraya koyayım diyemiyorum.

Beyza: Ben kafamdakini kağıda yansıtamıyorum. Aslında çok değişik fikirler geliyor ama nasıl yapacağımı bilmiyorum (01:48dk).

Araştırmacı: Anladım. İçsel olarak devam ediyor. (1:48 dk) (DV2, 29.09.2016)".

Derste geçen karşılıklı konuşmalarda öğrenciler düşüncelerini tasarımlarına aktaramamaktan yakınmaktadır. Araştırmacı ise öğrencileri anlamaya çalışmıştır.

"Sinem: (00:38 dk.) Hocam kavramları hani bilmediğimiz için ben açıkçası ne yapacağımı şaşırdım. Aklıma hiç bir şey gelmedi. O kavramları falan hiç çalışmadık.

Oktay: Evet saçma sapan oldu.

Hande: Hocam nokta olunca bizim çalıştığımız hani lisede yaptıklarımız ilkokul seviyesindeydi.

Araştırmacı: Lisede nasıl yapmıştınız?

Hande: Hocam şey bu internette falan oluyor ya ilkokul seviyesi böyle nokta nokta...

Araştırmacı: Evet şimdi size bir kavram verdiğimiz için zorlandınız. Çok çalışamadık kavramları. Başka bir şey aktaracak olan var mı? Sadece sizi kavram vermem mi zorladı yoksa kavram mı zor?

Oktay: Kavramı uygulamak zor

Derya: Noktalara dökmek zor yani

Araştırmacı: Kavramı noktaya dökerken zorlandınız. Tamam, şimdi tekrar bu hafta üzerinden geçeceğiz. Yorum yapacağız. O yüzden biraz daha motive olalım zaten geçen hafta ilk dersimizdi. Ama normal zorlanmanız. Bekliyorduk zaten zorlanmanızı, şimdi ben tek tek bakayım neler yaptınız onların üstüne tek tek konuşalım. (02:25dk.) (DV3, 29 Eylül 2016)".

Ders sırasında geçen diyaloglardan da anlaşılacağı üzere öğrenciler kavramları noktalar ile ifade etmede zorlanmış, birçoğu çalışmaları için bir çıkış yolu bulamamışlardır. Neden olarak kavram üzerinde gerektiği kadar durulmadığını ve düşünerek değil de içsel olarak ilerleyebildiklerini göstermişlerdir. Nokta-kavram etkinliği, kavramların noktalar aracılığıyla soyut olarak ifade edilmesini hedeflemektedir. Öğrenciler, nokta-kavram çalışmalarında verilen kavramların kendileri için ifade ettiği anlam ve etkileri yansıtmaktan çok motif, desen vb. gibi dekoratif öğelere yöneldikleri görülmüştür. Öğrencilerin ön öğrenmeleri çoğunlukla 3 boyutlu nesnelerin 2 boyutlu yüzeye aktarımı üzerine olduğu göz önünde bulundurulduğunda nokta gibi soyut bir tasarım elemanıyla kavramsal bir çalışma yapma konusunda ilk aşamada zorlanmaları olağan görülmektedir. Bunun üzerine öğrencilerin zorlandığı aşamaların daha net bir şekilde anlaşılması için kavramlar üzerine sınıfta beyin fırtınası yapılmıştır. Öğrencilere yeniden kavramın ne olduğu detaylı olarak anlatılmıştır. Dersin devamında öğrenciler, kavramların onlarda yaptığı çağrışımları söylemiş, araştırmacı da çağrışım sözcüklerini tahtaya yazmıştır. Böylelikle çağrışım havuzu

oluşturularak fikir paylaşımı ve etkileşim sağlanmıştır. Atölyede aşağıdaki diyaloglar aracılığıyla beyin fırtınası yapılmıştır.

"Araştırmacı: (08:00) Arkadaşlar size kavramları anlatabilirim. Beyin fırtınası yapalım, ilk aklınıza gelenleri söyleyin, yeni fikirler ortaya çıksın, aklımıza gelenleri bir yazalım herkes fikrini paylaşmış olsun bir de diğer kavramlarla da ilgili de konuşalım. Kaos mu dedik işte ne dediler? Karmaşa dedik kargaşa,

Oktay: Asimetrik

Derya: Patlama demiştik

Sinem: Öfke

Araştırmacı: Başka öfke dendi, öfkeli olunca şimdi ikinci anlamlarına geçelim. Öfkeli olunca nasıl olunur? Sinirli olur, başka kontrolsüz olur değil mi? kontrol duygusunu kaybeder o zaman. Düzensizlik olur o zaman, rastlantısallık daha fazla olur o zaman değil mi? mesela attın bir şey nereye gittiğini bilmiyorsun, beklenilmeyen olaylar olur. Başka ne olur?

Sinem: Dengesizlik

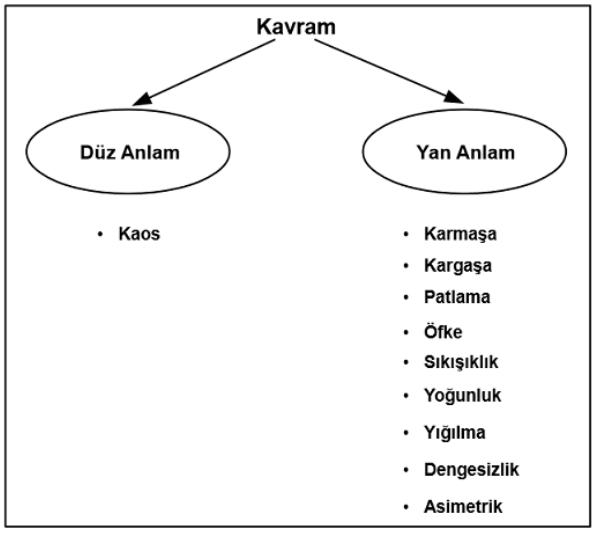
Araştırmacı: Evet dengesizlik olur başka, mesela patlama güzeldi, çok da günümüze uygun güncel, savaş yıkıntı oluyor mesela yıkıntı olunca yığılmalar oluyor.

Cemre: Sıkışıklık

Araştırmacı: Yığılma sıkışıklık, bunu nasıl tasarımda verebiliriz? Üzgünlük, öfke, kontrolsüzlük bunları nasıl verebiliriz? Aslında bunlar yani asimetri kavramı gibi tasarımda var, kontrol duygusu ve rastlantısallığı hep konuştuk tasarımda. Demek ki ikisini birleştirebiliyoruz. Bunları nasıl açabiliriz? Arkadaşlarınızla konuştuğumuz gibi yani sıkıştırma duygusu Cemre'nin yaptığı gibi girdap, mesela bir şeye girip saplanma duygusu çıkamama duygusu kaosu bu şekilde tanımladı.

Sinem: Yoğunluk oluşuyor bir şekilde

Araştırmacı: Noktalar arasındaki boşlukları azaltacağız, yoğunluk oluşacak biraz daha koyuluk kullanacağız. Bu yoğunluğu vermek için zıtlıklardan da yararlanmak gerekiyor ki bir yerlerde de vurgu olsun, tamamen yoğunluk olmayabilir. Bir yerde bir şeyden açık bir alandan koyu bir alana geçebilirsiniz. Kafanızda şu anda bir şey oluştu değil mi? işleri tamamlayalım, görelim bence olacaklar, ben iyi buldum yani geçen haftaya göre iyisiniz (13:48) (DV3, 29 Eylül 2016)".

Şekil 30. Kaos kavramının düz anlam ve yan anlamlarına yönelik öğrencilerin ifadeleri

Şekil 32'de ders sırasında geçen diyaloglarda öğrencilerin kavramların yan anlamları üzerine düşünsel eğilimleri görülmektedir. Araştırmacı, kavramlara yüklenen anlamların kompozisyondaki biçimsel yansıları ile ilgili olarak öğrencileri yönlendirmiştir. Kavramların öğrencilerde yarattığı çağrışımların ve çağrışımlardaki bireysel farklılıkların altı çizilerek herkesin kendi özgün düşüncesini üretmesi hatırlatılmıştır. Ayrıca ders süresince öğrencilerin çalışmaları değerlendirilmiştir. Ayrıca daha fazla eskiz yapmaları önerilmiştir

Nokta-kavram etkinliğinin ikinci dersine ilişkin araştırmacı günlüğüne şunları not etmiştir.

"Derse büyük bir merakla gittim ve atölyeye girer girmez ilk tepkileri almaya başladım. Bazı öğrenciler "Çok zor hocam" diyerek yakınmaya başladılar. Bunu üzerine derse başladığımızda eskizlerini yaparlarken en çok nerelerde zorlandıklarını anlamaya çalıştım. Genel olarak öğrencilere baktığımda hazırladıkları eskiz sayılarının az olduğunu gördüm. Öğrencilere daha çok eskiz çalışması yapmaları gerektiğini söyledim. Daha sonra öğrencilerin çalışmalarına dönüt vermeye başladım. Bütün öğrencilerin yanıma gelmesini ve sırayla bütün öğrencilerin eskizlerini yorumlayacağımı ve herkesin bakarak bir şeyler öğrenmesini istediğimi söyledim. Yorumlama ve değerlendirme sürecine öğrencilerin de katılmasını teşvik etmeye çalıştım. Öğrencilerin işlerini yorumladıktan sonra tahtada kavramları tekrar açarak anlattım. Tabi biçimsel olarak da öğrenci işlerini yorumlarken kavramı nasıl biçimsel olarak ifade edeceklerine yönelik bilgi ve tavsiyeler verdim (AG, 29.09.2016)".

Nokta-kavram etkinliği içerisinde farklı aşamalarda zorlanılmasında, bireysel farklılıklar kadar öğrencilerin farklı eğitimsel alt yapılara sahip olmaları ve hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılıkların etkisi olduğu düşünülebilir. Bu duruma ek olarak öğrencilerin, üniversite eğitimlerine yeni başlaması, okula, bölüme ve diğer kentlerden gelen öğrenciler için kente uyum süreci göz önünde bulundurulduğunda dönemin ilk etkinliğinde zorlanmaları olağan görülmüştür.

Ders sonunda öğrenciler düşüncelerini günlüklerine şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün Elif Hocanın bize verdiği ödevlere baktık. Her birimize yorum yaptı, bu şekilde daha anlaşılır oldu. Yanlışlarımızı, doğrularımızı gördük. Nokta ödevi için verilen kavramların bize neler çağrıştırdığını paylaştık. Tanımlar yaptık. Nokta çalışmaları için örnek amaçlı kitaplardan yararlandık (Sinem, ÖG, 29.09.2016)".

Sinem günlüğünde ders akışından bahsetmektedir. Araştırmacı, öğrencilerin çalışmalarına teker teker dönüt vererek çalışmalara yönelik değerlendirmeler yapmıştır. Sinem söz konusu süreçte yanlış ve doğru yaptığı şeylere yönelik algısının geliştiğini söylemiştir. Bunun yanında ders sırasında temel tasarım kitaplarını incelediğini ve yaşadığı etkileşime işaret etmektedir.

"Dersimiz çok keyifli ve verimli geçiyor. Anlatım biçimi gayet iyi, yaptığımız tasarımlarda baya ilerleme kat ettik. Yaptığım tasarımlar çok farklı şekilde oldu. Bu şekilde devam etmesini istiyorum. (Çağla, ÖG, 29.09.2016)"

Çağla ders işlenişinin verimli olduğunu ve tasarım çalışmalarında yol aldığından bahsetmektedir. Anlatım biçimine karşı duyduğu memnuniyeti ve dersin devamının verimli ilerlemesini istediğini ifade ederek beklentisini dile getirmektedir.

"Bugün derse nokta çalışmalarımızı inceleyip kavramlarla ilişkisini konuştuk. Noktaların birbiriyle uyumunu düzenli ya da düzensiz noktaların oluşturduğu bir kompozisyon kurmaya çalıştık. Kompozisyon oluşturma konusunda biraz sıkıntı yaşadım ama kısa sürede toparladım. Kafamda bir şeyler netleşti. Ders keyifli ve verimli geçti benim için diyebilirim (Aslıhan, ÖG, 29.09.2016)".

Aslıhan günlüğünde nokta çalışmaları ve kavramın biçimsel ilişkisinden bahsetmiştir. Kompozisyon oluşturma sürecinde yaşadıklarından söz etmiştir.

"Bugün derste nokta çalışması yaptık. Evde yaptığımız eskizleri getirdik. Hocanın eskizlerimizi yorumlaması neler yapabileceğimizi göstermesi bize örnek oldu ve daha

kolaylaştı. Ardından biz de eskizlerimizi yaptık. Yine yaparken hocaya gösterdik. Nasıl yapabiliriz öğrendik (Aysun, ÖG, 29.09.2016)".

Aysun günlüğünde, ders ilerleyişinden söz etmiştir. Eskizlerin değerlendirilmesinin çalışma süreçlerinin kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Düşüncelerini temel tasarım içerikleri doğrultusunda nasıl aktaracaklarıyla ilgili bilgilendiğini söylemiştir.

Tablo 13

Nokta-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

Nokta-kavram etkinliği 2. Hafta (ilk 4 saat) 03.10.2016 Pazartesi
• Etkinliğe yönelik yapılan çalışmaları değerlendirildi. • Öğrencilerin eskiz çalışmaları değerlendirildi. • Tamamlanan nokta çalışmaları öğrenciler ve araştırmacı tarafından yorumlandı • Öğrencilerin yazı çalışmaları değerlendirildi • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi

Etkinliğin ikinci haftasında araştırmacı öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmiştir. Ders süresince öğrencilerin arkadaşlarının çalışmalarına yapılan yorumları dinleyerek, katkıda bulunmalarını ve değerlendirme sürecine dahil olması istenmiştir. Derste eskiz çalışmalarının az olduğu gözlemlenmiştir. Birinci sınıf olmaları, öğretim yılının yeni başlaması gibi etkenler göz önünde bulundurulduğunda eskiz çalışmalarının az olması anlaşılabilir bir durum gibi görülebilir. Ancak öğrencilerin az sayıda deneme yapması öğrencilerin el-göz koordinasyonu ve kompozisyon oluşturma üzerine gelişimleri ile etkinliğin ilerleyişini etkilemektedir. Bunun yanında araştırmacı, çalışma öncesi kavramlar üzerine düşünme ve daha önce yapılmış çalışmalar ile ilgili araştırma yapma vb. gibi etkinlikleri içeren ön hazırlık sürecinin önemine dikkat çekmiştir. Öğrencilerin ön hazırlık olarak neler yaptıklarını sormuştur.

"Araştırmacı: (01.35) Şimdi bir de ben şunu sorayım. Geçende zorlandığınız konuları konuştuk. Şimdi siz eskiz yapmadan önce neler yapıyorsunuz ön çalışma olarak bir onları konuşalım, nasıl hazırlıyorsunuz kendinizi eskiz yapmaya

Ayşe: Düşünüyorum, yapacağım şeyi hissetmeye çabalıyorum.

Derya: İlk önce hayal etmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Bu çalışmada nasıl hazırlandınız?

Derya: Bu çalışmada sizin söylediklerinizle ve kitaptan baktıklarımızı karıştırmaya çalıştım.

Araştırmacı: Sen ne yaptın Oktay?

Oktay: Hocam ben genelde çevreme bakıyorum, sonra içime bakıyorum, İçimle konuştuktan sonra alıp kağıda aktarıyorum.

Araştırmacı: Şimdi tamam bunlar iyi ama bunlar ruhsal şeyler ama bir de arkadaşlar şey yapmamız lazım mesela kaos ne demek sözlüğe hiç baktınız mı? TDK'nın sözlüğüne baktınız mı? Ya da görselleri araştırdınız mı?

Derya: Ben baktım ama hatırlamıyorum şu anda

Araştırmacı: Derya bakmış Oktay bakmış. Ya da kaos ya da karmaşa benzeri adla sergi hazırlamışlar mı? İnsanlar nasıl sergi yapmış? Hiç merak ettiniz mi?

Ayşe: Ben baktım da hocam bir şey çıkmadı.

Araştırmacı: Kaos ya da karmaşa adlı bir sergi hazırlayıp insanlar nasıl resim yapmış bunu merak ettiniz mi?

Ayşe: Baktım ama yoktu, bulamadım. (03:48) (DV4, 3 Ekim 2016)".

Araştırmacı, öğrencilerin cevaplarına yönelik olarak tasarım öncesi eskiz çalışmalarında psikolojik açıdan hazırlanmanın yanında; araştırma ve bilgi edinme vb. gibi unsurlara dikkat çekmiştir. Verilen kavram çiftlerinin, anlamları ve daha önce başka bir sanatsal çalışma ya da bir proje içerisinde yer aldığına dair bir sorgulama yapılmasının çalışmanın ön hazırlık aşamasında önemli olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanında öğrencilere yararlanabilecekleri temel tasarım ve sanat ile ilgili basılı ve dijital internet kaynakları önerilmiştir. Böylelikle daha araştırma süreçlerinin daha verimli ilerleyeceği açıklanmıştır. Ayrıca bazı öğrencilerin çalışmaları için yazı çalışmalarını tamamladıkları, bazı öğrencilerin de erteledikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle ders sırasında hatırlatmalar yapılmıştır.

"Araştırmacı: (...) Bunlar için en az bir paragraf falan yazı yazman gerekiyor.

Oktay: Hocam nasıl yapalım ?

Araştırmacı: Bir paragraf falan yazı yazacaksınız mesela çalışmalarınızı sergileyeceğiz, işiniz sergilendiğinde sergi sırasında izleyicinin çalışmalarını daha iyi anlamaları ve yorum yapabilmeleri için bir çıkış noktası niteliğinde olmalı (DV4, 3 Ekim 2016)"

Eskiz çalışmalarına kavram ile yön vermeleri gerekirken bazı öğrencilerin nokta çalışması yapıp daha sonra üzerine kavramsal anlam yüklemeye çalıştığı da görülmüştür. Bunun

üzerine araştırmacı nokta-kavram etkinliğin amacını ve katkıları ile ilgili hatırlatma yaparak yeniden motive olmalarını sağlamıştır. Gelecek Etkinlik ile ilgili bilgi verilmiştir.

Araştırmacı günlüğünde derse ilişkin gözlemlerini şu cümlelerle not etmiştir.

"Derse eskizleri değerlendirerek başladık. Öğrencilere arkadaşlarının eskizlerine yapılan yorumları da takip etmelerini söyledim. Birlikte değerlendirmeler yaptık. Eskiz sayıları azdı. Bir de bazı öğrenciler kolaya kaçmak istiyorlar. Yani "Bu tasarım kaosu anlatmıyor, daha çok sınırlar var burada" dediğimde "tamam hocam sınırlar olsun o zaman" diyebiliyor. Ben de bunun böyle olmaması gerektiğini, kavramın çıkış noktası olarak önemli olduğunu ve kavram-tasarım sürecinin önemine vurgu yaptım. Bunu aşmaları için yazı yazmanın önemine bir kere daha vurgu yaptım. Yazının düşünme süreçlerinde önemli bir rolünün olduğunu ve düşüncelerini toparlamaya yardım edeceğini söyledim. Bunun yanında izleyiciye de bir çıkış noktası vermeleri gerektiğini, yazının burada da rol oynadığını anlattım ve sanırım bu davranışlarının altında bir de ödevlerini bir an önce bitirme düşüncesi var. Öğrenciler öğrenme sürecinden çok ders geçme ve not kaygısı içerisinde. Belli bir noktaya kadar haklı olabilirler ama yine de açıklamalarda bulundum. Bir de görseller inceleyerek görsel algılarını geliştirmelerini gerektiğini söyledim. Ders sırasında Meltem "ezberci sistemden düşünmeye geçmenin zorluğunu yaşıyoruz" dedi. Böyle bir yorum yapması, bu konuda farkındalığının gelişmesi beni çok mutlu etti. Aslında yaptıklarımın boşuna gitmediğini hissettim (AG, 03.10.2016)".

Öğrenci günlüklerinde öğrenciler bu derse ilişkin görüşlerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

"Her geçen gün derste ilerliyoruz. Tabi ki bir konu üzerinde çalışmak çok zorluyor. Bu da kopya yaparak çizmeye alıştığımız için şu an realist, gerçekçi düşünemiyoruz. Ama bu derste bu sorunları aşacağımıza inanıyorum. Geçen derse göre bu ders yine verimli ilerledik. Bu konuda hocamızın bize karşı olan ilgisi ve bizi hep bir sonraki adıma yönlendirmesi çok iyi, derslerin bu şekilde daha güzel şeyler ortaya çıkaracağını düşünüyorum. (Çağla, ÖG, 03.10.2016)"

Çağla, günlüğünde kavramlar üzerine tasarım yapmanın zorluklarının nedenlerinden bahsetmiştir. Daha önce aldığı eğitime eleştirel bir bakış açısı geliştirmiştir. Öğrenciler, kopyalamaya yönlendirilerek yaratıcılıklarına ket vurulmaktadır. Nokta-kavram etkinliğinde ise öğrenciler, kendi özgün düşünce ve algıları doğrultusunda üretim yapmışlardır. Çağla bu iki durum arasındaki ayrıma dikkat çekmiştir. Bunun yanında gelecek derslerin de verimli olacağına dair düşüncelerini eklemiştir.

"Bugün kavramların noktada etkisini tam olarak anladım. Çalışmayı daha iyi yapabilirim, bu yüzden kavramla bütünleşmem gerek, Elif Hoca zaten dersle ve bizimle çok ilgili. Bu yüzden her tasarım dersinde farklı bir şey öğreniyorum ve en küçük detayların bile tasarımı ne kadar çok değiştirebileceğini çok iyi anladım. (Esra, ÖG, 03.10.2016)".

Esra, etkinlik süresinde bazı derslerde devamsızlık yapmıştır. Bu nedenle ders sonunda günlüğünde nokta-kavram çalışmasını anladığını ve çalışmayı daha iyi yapabileceğini belirtmiştir. Araştırmacının dersteki performansından memnun olduğunu ve derslerin verimli geçtiğini söylemiştir. Küçük detayların, tasarım bütünündeki etkisinden söz etmiştir.

"Bugün eskizlerimi gösterdim ve kendimde ilerleme kaydettiğimi zannediyorum. Konuyu tam anlamıyla kavradığımı düşünüyorum. Gelişim gösterdiğimi ve bir tarz oturttuğum kanısındayım. Gelişirken öğrendiğim bilgilerde ileri ki konularda bana çok yardımcı olacağını düşünüyorum. Bugün ki eğitim verimliydi. Bugün fark ettim de, bu sınıfı çok sevdim. Çiçekler, masa değişik bir tarz ve hava yansıtıyor. İyi ki Güzin Hoca'nın grubundayım dedim. Siz de çok anlayışlı ve bizleri bilgilendirici konuşuyorsunuz. Bu dersi sevmeye başladım. Hoşçakalın! (Beyza, ÖG, 03.10.2016)."

Beyza, kendi gelişim sürecini değerlendirmektedir. Konuyu anladığını, kendine ait bir üslup geliştirebildiğini ve derste öğrendiği bilgilerin ileride de yararlı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Bunun yanında atölyeye ve derse yönelik olumlu hislerinden bahsetmiştir. Güzin Hoca'nın grubunda yer almasından dolayı duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

Tablo 14

Nokta-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)

Nokta-kavram etkinliği
2. Hafta (ikinci 4 saat) 06.10.2016 Perşembe
• Etkinliğe yönelik yapılan çalışmalar, değerlendirildi**.** • Öğrencilerin eskiz çalışmaları konusunda yorum ve değerlendirme yapıldı. • Nokta ve kavram üzerine öğrencilerle etkinlik süreci değerlendirildi. • Tamamlanan nokta çalışmalarının öğrenciler ve araştırmacı tarafından yorumlandı. • Öğrencilerin tamamlanan çalışmaları üzerine yazdıkları yazıların okunarak ve tartışıldı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi. • Gelecek etkinlikle ilgili bilgi verildi.

Derse öğrencilerin çalışmaları değerlendirilerek başlanmıştır. Bazı öğrencilerin çalışmalarını bitirdiği bazı öğrencilerin ise devam ettiği gözlenmiştir. Çalışmalarını bitiren öğrencilerin paspartu yapmaları söylenmiştir. Paspartu yapılırken dikkat edilmesi gereken

hususlar açıklanmıştır. Diğer öğrencilerin çalışmalarının değerlendirilmesine devam edilmiştir. Ders sırasında yapılan değerlendirmeleri içeren diyaloglar aşağıda yer almaktadır.

"Ayşe: (13:50) Bunları ben dinginlik için yaptım.

Araştırmacı: Şimdi neler vardı bir bakalım.

Ayşe: Ben şu şeyleri yaptım, bu kaostu.

Araştırmacı: Kaos çalışman böyle değildi ama

Ayşe: Bunu ben çok boş kaldı diye doldurdum aslında şöyle

Araştırmacı: Aynı şey değil ama

Ayşe: Denedim zaten bunları, bunları kullanabiliriz dedim.

Araştırmacı: Anladım. Şimdi burada kaos çalışmanda daha önce üzerinde konuşmuştuk. Burada bir vurgu vardı. Bu hoşumuza gitti. Değil mi? E şimdi aynı şeyi buraya da yaptın? Bunlar ne amaca hizmet ediyor?

Ayşe: Çok boş geldiği için yaptım.

Araştırmacı: Boşluk da olması gerekiyor zaten.. Bir de burası senin vurgun, bu öğeleri neden buraya aldın? Mesela bunlar neye hizmet ediyor, Kompozisyon içerisinde işlevi nedir? Gelişigüzel koymuşsun gibi duruyor. Şu kısım çok iyi ama.

Oktay: Şu kısım çok iyi, sadece şu kısımlar bozulmuş

Araştırmacı: Kompozisyonda boşluk da gerekiyor, zıtlıklar da gerekiyor, vurgu da gerekiyor. Hepsini uyum içerisinde görmek istiyoruz (16:00) (DV5, 6.10.2016)".

Nokta-kavram etkinliğine ayrılan sürenin sonuna gelinmesine rağmen bazı öğrencilerin çalışmaları devam etmektedir. Değerlendirme ve yorumlarda kompozisyon öğeleri, temel tasarım ilkeleri üzerine açıklamalar devam etmiştir. Temel tasarım dersinde sık tekrarlar yapmak gerekmektedir. Öğrencilerin her biri için düzeylerine uygun olarak yorumlar ve temel tasarım öğelerinin kompozisyon içerisindeki işlevleri için açıklamalar yapılmıştır. Biçim-kavram ilişkisine dair örnekler verilmiştir. Bunun yanına malzeme tercihlerinin tasarım üzerindeki etkileriyle ilgili örnek çalışmalar incelenmiştir.

"Başak: (18:02) Hocam en son şurada kalmıştık.

Araştırmacı: Azaltacaktık bunları, simetrik olmayacaktı.

Başak: Bunu tekrar yapayım. Başka şeylerle uğraştım. Bu yarım, suluboyayla uğraştım.

Araştırmacı: Sulu boya yapmayacağız ama.

Başak: Etki vermek istedim. İki tane sulu boya denemesi yaptım şöyle.

Araştırmacı: Yapabilirsin ama daha karmaşıklaştırıyor bu işi.

İlknur: Güzel olmuş. Ben bunları çok beğendim.

Araştırmacı: Ben de çok beğendim ama burada nokta görmüyorum işte. Farklı bir çalışma görüyorum. Ama nokta çalışması görmemiz gerekiyor. Şu mesela leke etkisi.(19:10) (DV6, 6 Ekim 2016)"

Başak ile araştırmacı arasında geçen diyalogda görüldüğü gibi bazı öğrenciler nokta-kavram çalışmasında farklı malzemelerin etkisini görmek istemişlerdir. Öğrencilerin farklı teknikleri denemeleri, yeni deneyimlere açık olmaları olumlu görülmektedir. Böylelikle malzeme tercihlerinin tasarıma yansımalarını gözlemleyebilmişlerdir. Ancak bu etkinlikte öğrencilerin belirlenen malzemeleri kullanmaları söylenmiştir. Etkinlik öncelikle temel tasarım bilgisinin ve kompozisyon becerilerinin gelişmesini hedeflemektedir. Dersin devamında öğrenciler tasarım çalışmalarına devam etmiştir. Ders sonunda öğrencilere bir sonraki derste çizgi-kavram etkinliğine geçeceğimizi söyledim. Yeni etkinliğin başında devamsızlık yapmamaları gerektiğini hatırlatarak dersi bitirdik.

Araştırmacı, derse ilişkin görüşlerini günlüğünde aşağıdaki cümleler ile ifade etmiştir.

"Derse öğrenci çalışmalarını değerlendirerek başladık. Öğrencilerin birçoğu, çalışmalarında yol almıştı. Ancak geriden gelen öğrenciler de var. Bu yüzden etkinliğe ayrılan süre bitmiş olsa da çalışmaları henüz sonuçlanmayan öğrenciler için değerlendirmeler ve kontroller devam edecek. Tabi bunun yanında kompozisyon bilgilerini aktarmaya ve örnekler incelemeye devam edeceğiz. Böyle olduğunda motivasyonları yükseliyor. Bunun yanında öğretim süreci içerisinde öğrencilerin nerelerde takıldıklarını ve nelerin zor öğrenildiğini saptamanın önemli olduğunu düşünüyorum. Eskiz yapma alışkanlığı edinmelerini ve kendi öğrenme süreçlerini keşfetmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu öğretiler için nokta-kavram etkinliği ile bir giriş yapmış olduk. Ancak önümüzdeki etkinliklerde daha da pekişeceğini düşünüyorum. Ders sonunda öğrencilere gelecek derste yeni etkinliğe başlayacağımızı söyleyerek dersi bitirdim (AG,6.10.2016)"

"Her tasarım dersi daha faydalı olmaya başlıyor yani her ders yeni bir şey fark ediyorum. Sadece alışkanlıklarımdan vazgeçmem zor oluyor. Çünkü lisede daha çok verileni yapma yani bir başka birinin yaptığı çalışmayı tekrar yapma, renkleri bile kendimiz seçmiyorduk

hocalarımız bize gösterirdi sonra aynısını yap derdi o yüzden ezberciliğe alıştık biraz kendi özgün fikirlerimizi ortaya koyamadığımız ve kendimizden de bir şey katamadığımız için ilk başta konu ve kavramlar bir anda ağır geldi ama Elif Hoca hiç yılmadan bize her ders anlattı şimdi kavram konusunda daha rahatım yani kavramla noktayı birbiri ile düşünmeyi ya da sadece noktayı düşünmeyi iyi öğrenebildim. Eleştiri yapmak da oldukça geliştiriyor bu sayede kendi tarzımı da yavaş yavaş keşfedebiliyorum (Esra, ÖG, 6.10.2016)".

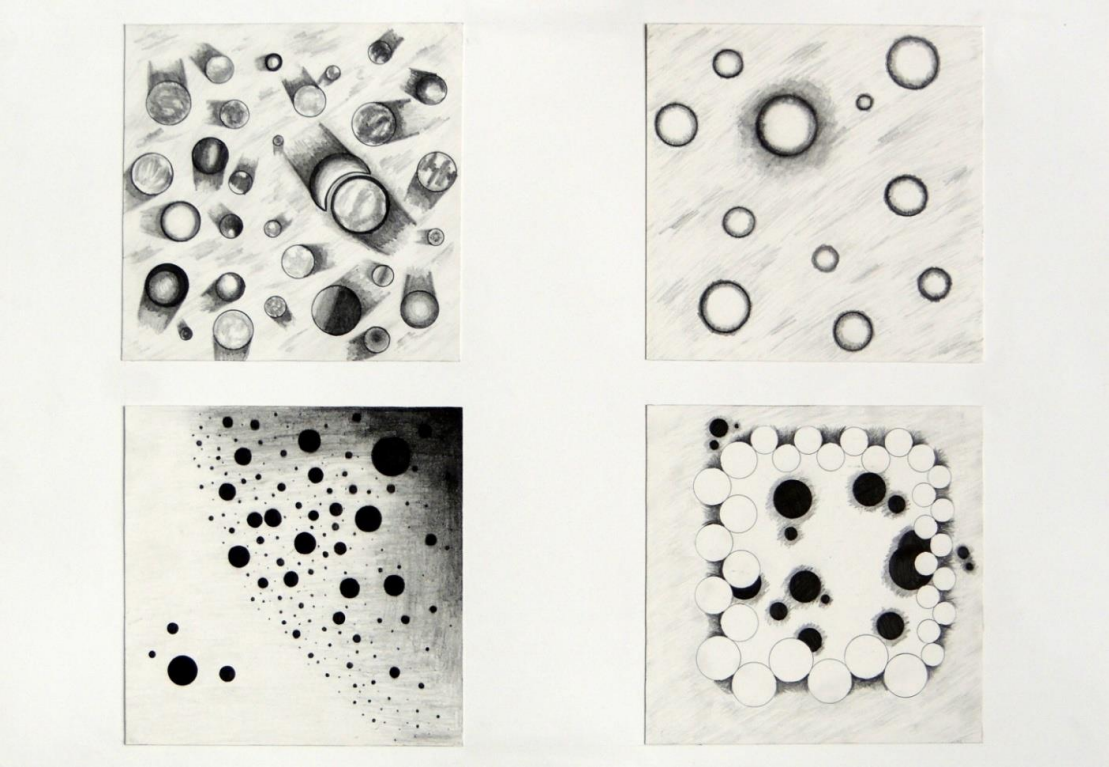
Esra günlüğünde lisede aldığı eğitimin tasarım sürecindeki etkisinden söz etmektedir. Daha önce elde ettiği öğrenme deneyimlerinin olumsuz etkilerini geride bırakmanın zorluğunu açıklamaktadır. Bunun yanında ders sırasında çalışmalarıyla ilgili geri bildirim almanın kendisini geliştirdiğine değinmiştir. Oktay ise günlüğünde araştırmacının eskiz sayıları yeterli bulmamasına vurgu yapmıştır.

"Bugün yaptığımız eskiz çalışmalarını temize geçirmeye çalıştık. Elif Hoca yaptığımız eskizleri yeterli bulmadı. O yüzden daha fazla eskiz yapmamız gerekiyor (Oktay, ÖG, 6.10.2016)".

"Derste çalışmak çok zevkli geliyor. Yanlışımız nerde, eksiklerimiz nerde görüp daha iyi çalışmalar çıkarabilmek çalışmaya zevk katıyor. Somutluktan çıkamadım. Çalışmaları yaparken kasılıyorum, çok fazla yoğunlaştığım için, biraz daha dinginlik kavramı üzerine çalışırsam rahatlarım belki (Başak, ÖG, 6.10.2016)".

Oktay günlüğünde ders sürecine dair değerlendirme ve yorum yapmıştır. Başak ise günlüğünde, ders sürecinden bahsetmiştir. Soyut çalışmanın kendisini zorladığını ifade etmiştir.

Öğrencileri Nokta Çalışmaları ve Yazıları

Şekil 31. Beyza'nın nokta çalışması

"Kaos: Farklılık, hiçbiri birbirine benzemiyor ve hepsi farklı yönlerde ilerliyorlar. Aslında kaos ortamından kaçışan varlıklar gibiler. Nereye gideceklerini bilmeden hepsi bir yerlere kaçma peşinde. Bir videonun duraklatılmış bir parçası gibi. Normalde süratle hareket ediyorlar. Videoyu oynattığımızda hepsi birbirine girecek ve gerçek bir karmaşa ortamı yaratacaklar.

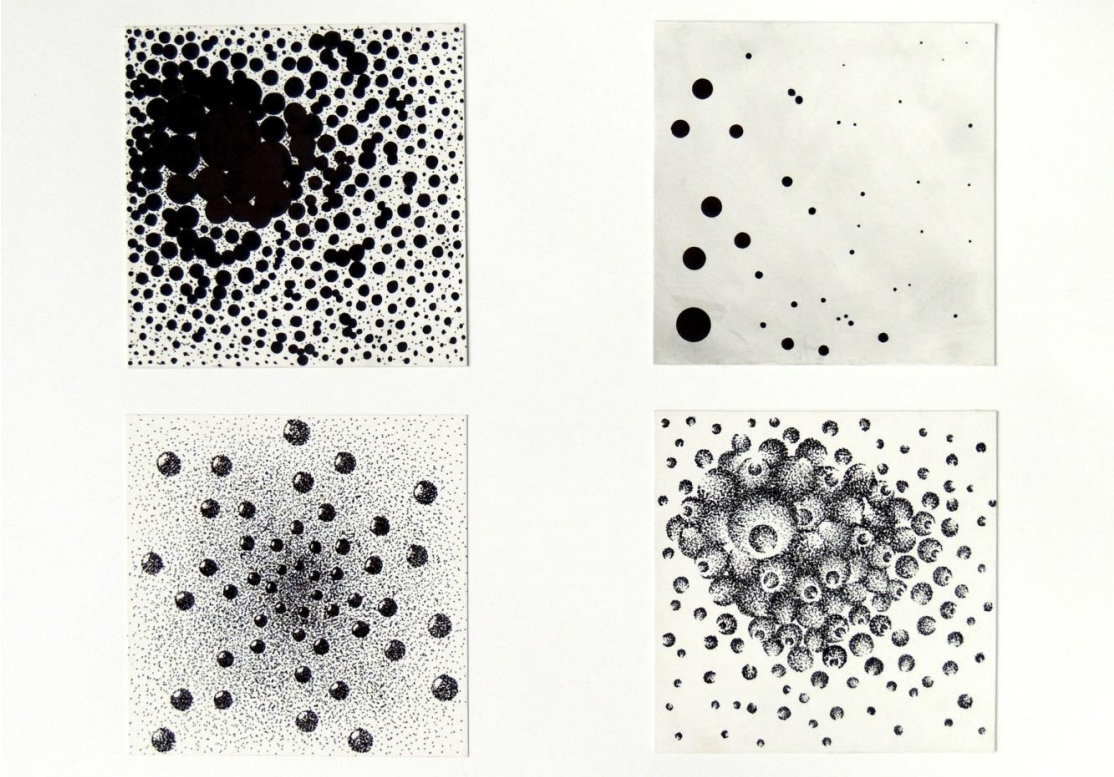
Dinginlik: Bu kavramların çoğu bana uzayı anımsatıyor. Kaos, özgürlük, sınırlar, dinginlik! Ben bu varlıkları uzayda hayal ediyorum. Benim kafamdaki uzay, hareketli ve karmaşık bir ortam. Dinginlik kavramını uzaya yansıtınca bu hali tamda benim dinginlik anlayışıma uyuyor. Durağan ve karmaşasız bir ortam, işte dinginlik bu!

Özgürlük: Uzay denilince aklıma boşluk geliyor. Upuzun, sınırsız bir boşluk, bu da bir nevi bana göre özgürlüktür. Buradaki varlıklar sıkışıklıktan, baskıdan o kadar çok bunalmışlar ki boşluğa kaçıyorlar, özgürlüğe, sonsuzluğa. Tabi bunu görenler durur mu? Onlar da peşlerinden gitmeye başlıyorlar. Ama bakalım işin içinden çıkabilecekler mi?

Sınırlar: Sınırlardakiler öyle sıkıcılar ki varlıkları bunaltıp, yoruyorlar. Bazen de içlerine hapsediyorlar. Farklı boyutlardaki bu sınırlar ne zaman kendilerine bir yaklaşan olursa

geçmelerine izin vermiyorlar ve geçmelerine izin verdiklerinin de benliklerini ele geçiriyorlar. (Beyza, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazıları)"

Beyza nokta-kavram etkinliği kapsamında "kaos" ve "dinginlik" kavramlarının yanında "özgürlük" ve "sınırlar" kavramları üzerine çalışmayı tercih etmiştir. Şekil 7'de sırasıyla soldan sağa doğru "kaos-dinginlik", "özgürlük- sınırlar" kavramı üzerine gerçekleştirdiği çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Beyza'nın kavramları yüklediği anlamları açıklayan yazıları da yer almaktadır.

Şekil 32. Meltem'in nokta çalışması

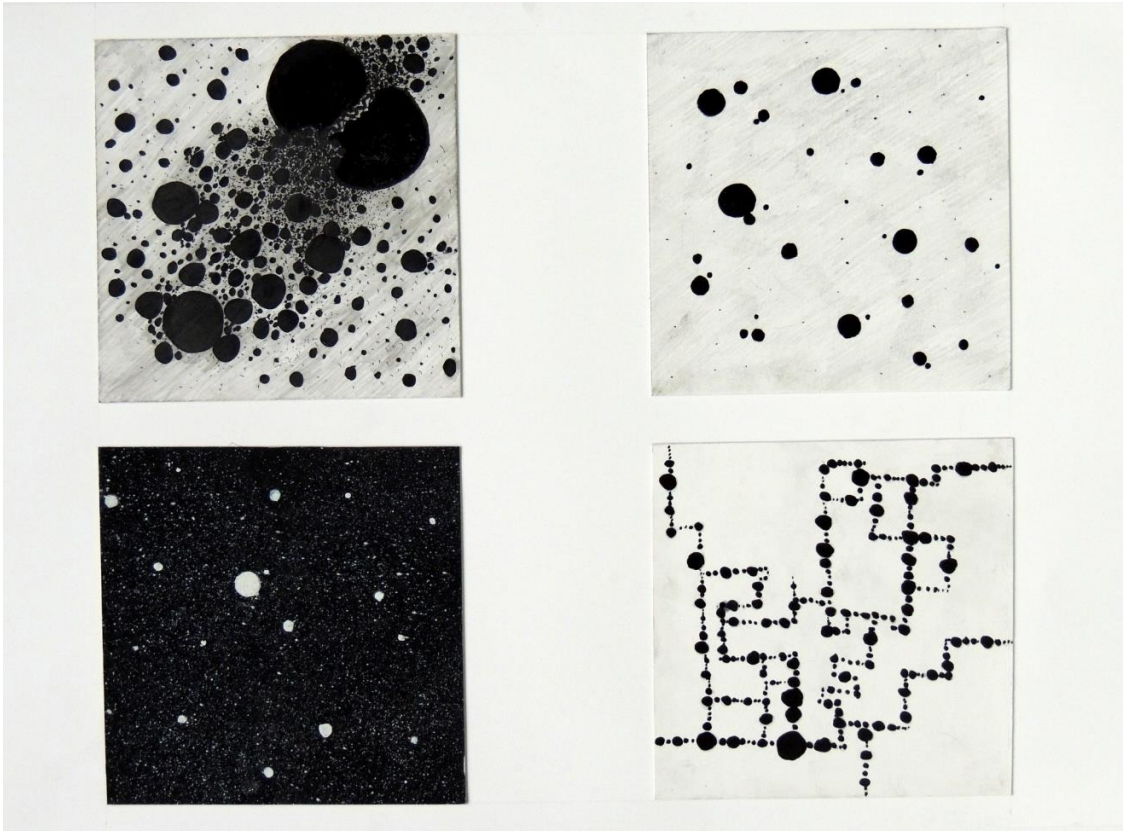
"Kaos: Nefretin, bunalmışlığın, kalabalığın ortasında geçen bir yaşam. Kaçacak yer arıyorum ama bulamıyorum. Artık tek kaçış ölüm. Başımı döndürüyor bu kalabalık. Çok fazlalar önümü bile göremiyorum ve çaresizce kaderime boyun eğiyorum.

Dinginlik: Hayata dair küçük dokunuşlar, küçük tatlı bir müzik biraz da kuş cıvıltıları... Sakin bir yaşantının içerisindesin, plajdaki kum tanelerinin üzerindeki küçük ama rahatsız etmeyen taşları görüyorsun ve bugün de onlarla güneşleniyorsun.

Tek: Bir bütünü oluşturan küçük parçalar. Milyonlarca kişi fakat tek bir beden, bu bir halk, bu bir toplum. Kişiler farklı ama ortaya çıkardığı şekil aynı. Ayrı ayrı incelenemezler çünkü onlar bir bütünler.

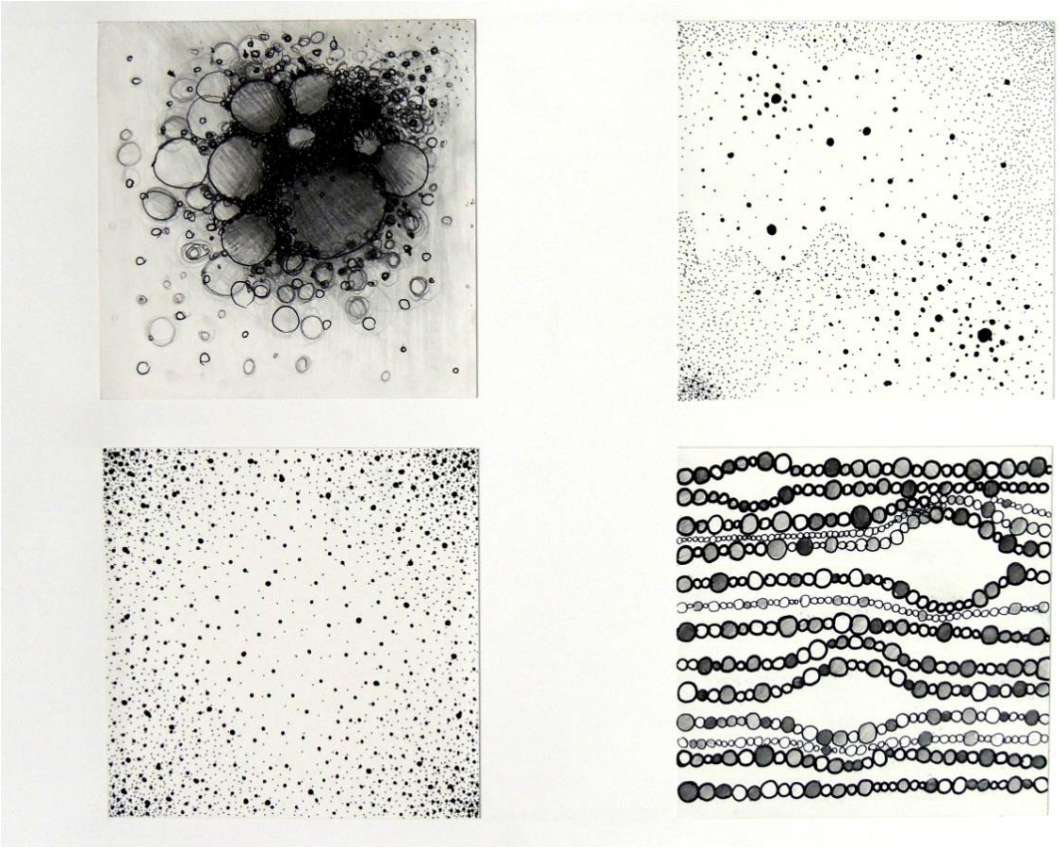
Çok: Göze batan farklılıklar. Bölünmeler, içten doğmalar. Düzen Bozulmuş. Her yerdeler.. Ürkütücü bir çoğalma, önü durdurulamaz. Hızla artan bir sayı. (Meltem, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Meltem "kaos-dinginlik" kavramlarının yanında "tek-çok" kavramlarını tercih etmiştir. Resim?'de sırasıyla "kaos", "dinginlik", "tek" ve "çok" kavramı üzerine gerçekleştirdiği çalışmaları yer almaktadır. Devamında Meltem'in kavramları ele alış biçimlerini ortaya koyan yazıları da yer almaktadır.

Şekil 33. Oktay'ın nokta çalışması

Oktay, nokta-kavram etkinliği kapsamında "kaos-dinginlik" kavramlarının yanında "özgürlük-sınırlar" kavramları üzerine çalışmıştır. Şekil 35'de sırasıyla "kaos", "dinginlik", "özgürlük" ve "sınırlar" kavramlarına ilişkin Oktay'ın nokta çalışmaları yer almaktadır.

Şekil 34. Ayşe’nin nokta çalışması

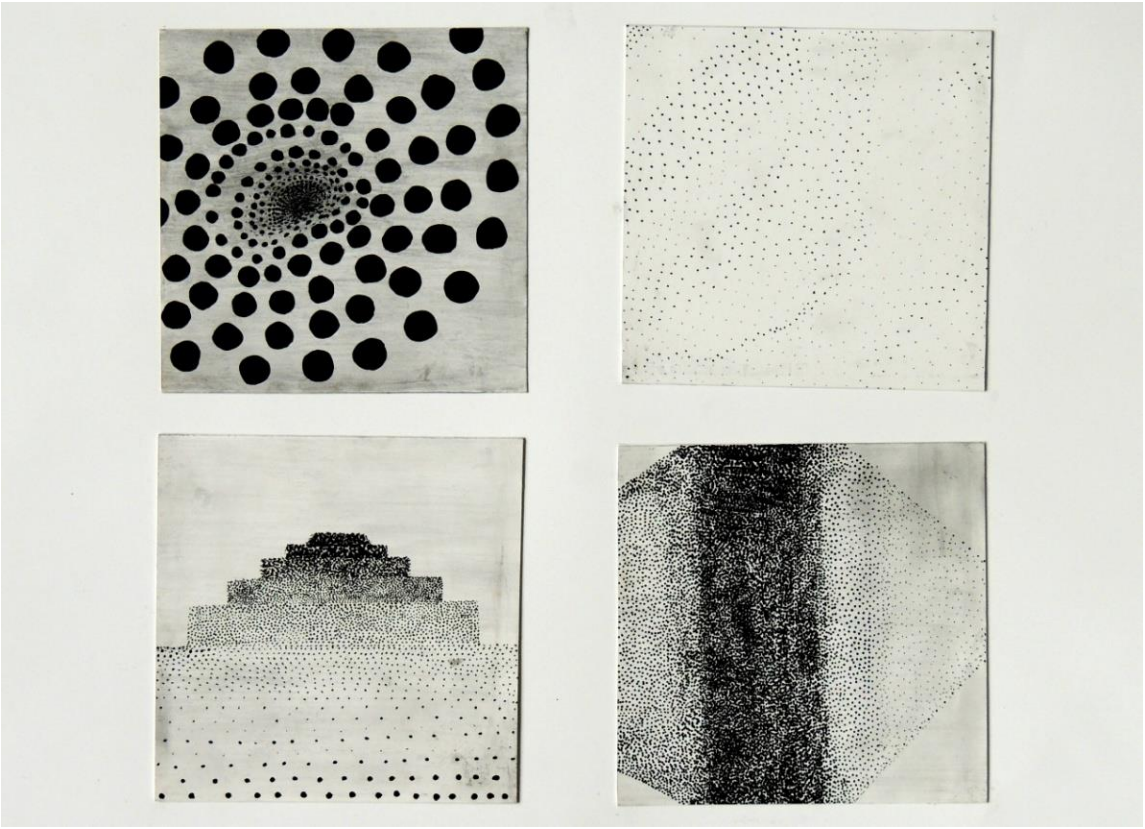
“Kaos: Yola çıkmışsın ve yetişmen gereken ders vardır. Bir an önce gitmek isterken bir de ne görürsün ki ilerde trafik var. Üstüne bir de kaza olmuştur. Trafikten bir türlü çıkıp okula gidemiyorsun.

Dinginlik; Issız sakin bir yerde uzanmışsın yıldızları seyrediyor hayallere dalıyorsun.

Özgürlük: Kar yağdığında her yer bembeyaz olduğunda arkadaşlarınla koşarak gülüyorsun ve özgürce hareket edip eğleniyorsun.

Sınırlar: Seni zincirleyip ışık girmeyen bir yere atmışlar (Ayşe, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 36’da Ayşe'nin sırasıyla “kaos-dinginlik” “özgürlük-sınırlar” kavramları üzerine çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Ayşe'nin kavramlar üzerine yüklediği anlamlara ilişkin açıklamalarına yer verdiği yazıları da bulunmaktadır.

Şekil 35. Cemre’nin nokta çalışması

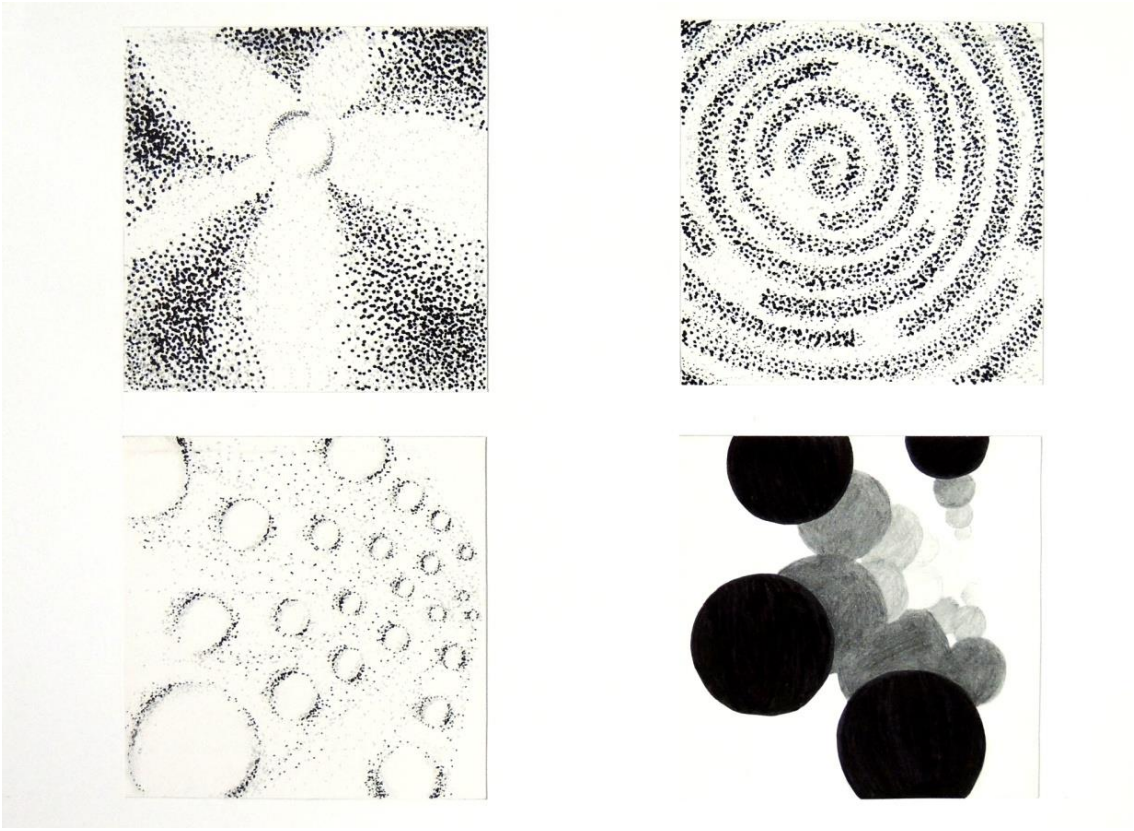
*“Dinginlik: Saat sabahın 05:00’*inde *uykusuz gözlerle camdan dışarı bakmak gibi...*

Kaos: Bağırıyoruz, sesimiz çıkmıyor. Suyun altından sesler duyulmaz. Kanımız ağır ağır suyun üstüne çıkınca, anlaşılır. Kırmızıya bulanınca mavilik, insanlar bizi fark eder. Biz çoktan dibe vurmuşuzdur o esnada

Yakın: “Değilsek de yakın birbirimize uzak da sayılmayız” (Edip Cansever)

Uzak: “Yığınlar halinde bugün olmayı bekleyen yarınla (Cemre, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 37’ de sırasıyla soldan sağa doğru Cemre'nin “kaos-dinginlik” kavramlarının yanında “yakın-uzak” kavramları üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Kavramlar yüklediği anlamlara ilişkin yazdığı yazılarda ise Edip Cansever’den alıntı yaptığı görülmektedir.

Şekil 36. Sinem'in nokta çalışması

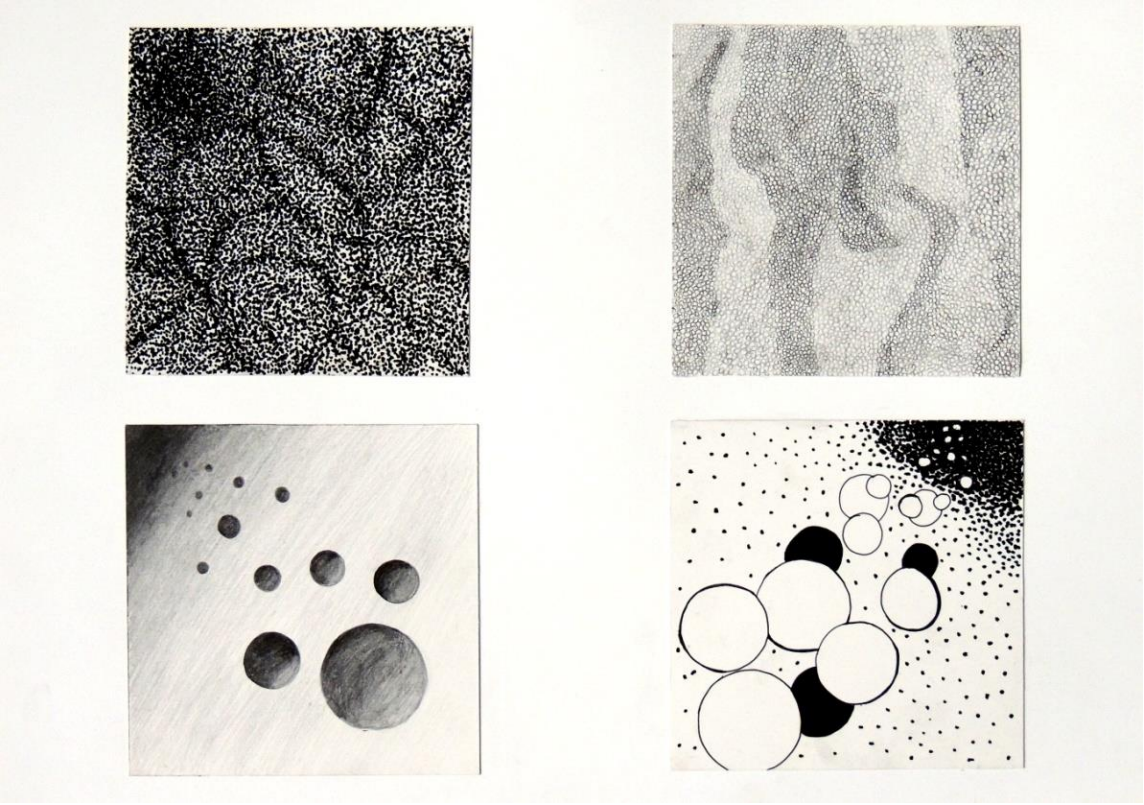
"Kaos: Karmaşa kalabalık, kalabalıktan doğan sıkıntı, öfke, çokluk, insan sürüsü. Ortada kalmış bir ben ve ortaya doğru gelen insan sürüsü. Kalabalıktan doğan sıkıntının ben de yavaş yavaş etkisini göstermesi, patlamaya hazır hale getirmesi.

Dinginlik: Sakinlik, hareketsizlik, huzur, tek tip, sessizlik, yavaş, ıssızlık. Dinginliğin bana deniz dalgalarını yani huzuru, sessizliği anlatması.

Uzak:Ulaşılamaz, yorucu, soğuk, samimiyetsiz. Yolculuğu hatırlatan, hiç ulaşılamayacakmış gibi olan sonsuza benzer.

Yakın: Sıcak, temas eden, ön plana çıkan, ön plana çıkmaya çalışan. (Sinem, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 38' de Sinemin "kaos-dinginlik" ve "uzak-yakın" kavramları üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Sinem'in kavramlar için yazdığı yazılar da yer almaktadır.

Şekil 37. Çağla'nın nokta çalışmaları

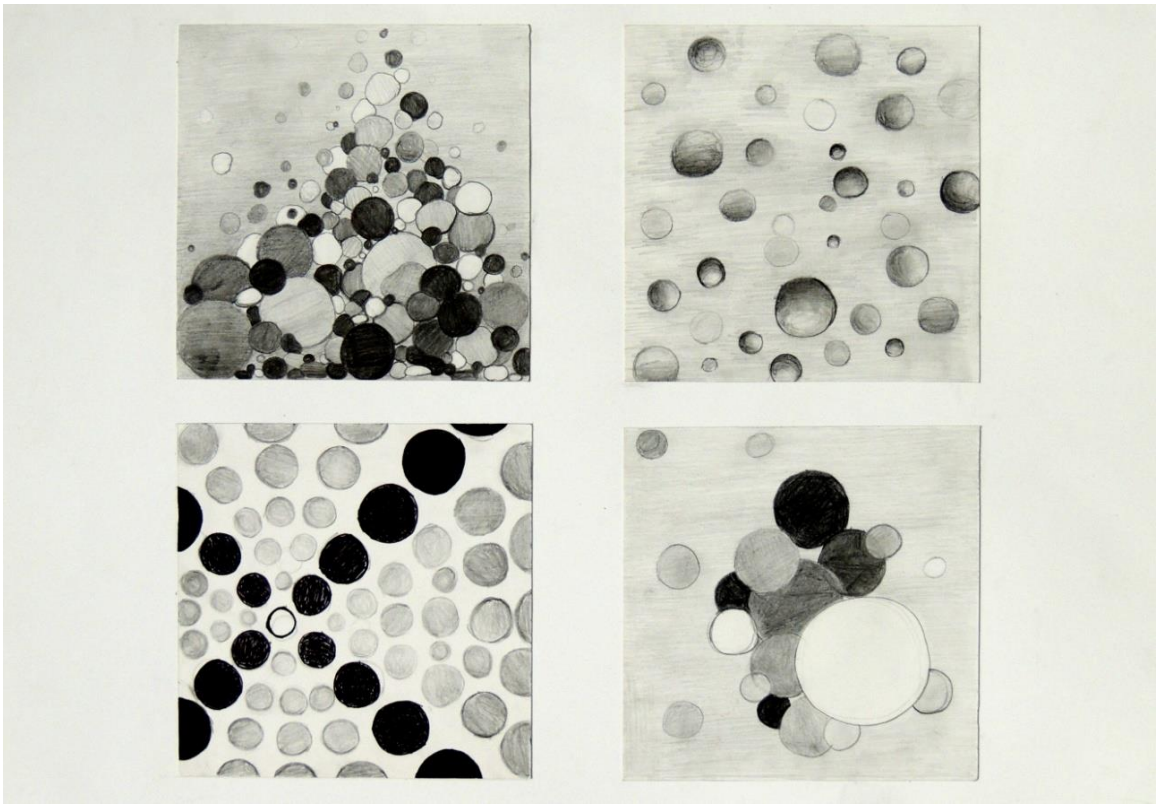
"Kaos: Bir düzenlilik içine girmeden yaşanan olaydır. Tabi ki o düzen yakalansa bile içerisinde hep bir kaos vardır.

Dinginlik: Huzur bulmak, sakinleşmektir. Maalesef bu sakinlik korkunç bir fırtınadan önceki dinginlik

Uzak: Üzüldüğünde, kırıldığında insanlarla arana mesafe koymak istersin. Mesafeler ne kadar uzak olsa da sevdiklerini herşeye rağmen yanında götürmektir.

Yakın: Yakın olmak uzak olmaktan daha sıkıntılıdır. Yakın olmak kaybetme korkusunu, uzak ise kavuşma ümidiyle yaşamaktır (Çağla, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 39'da Çağla'nın nokta çalışmaları yer almaktadır. Sırasıyla soldan sağa doğru "kaos-dinginlik", "uzak-yakın" kavramları üzerine çalışılan nokta çalışmaları yer almaktadır. Çağla'nın kavramlara yüklediği anlamlara ilişkin yazıları da yer almaktadır.

Şekil 38. Aysun'un nokta çalışması

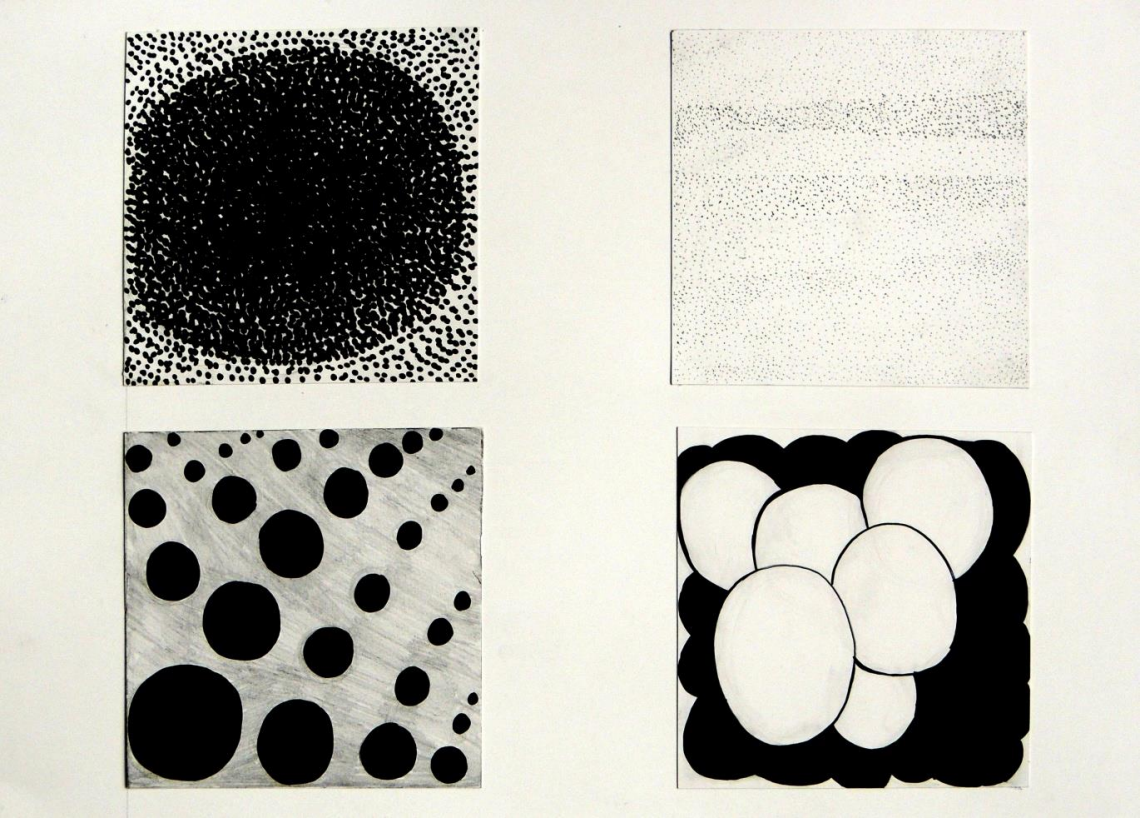
"Kaos: Dolabını açmışsın ve bir bakmışsın herşey birbirine girmiş. Dağınık ve karmaşık. Kıyafetlerin üst üste gelmiş. Böyle bir durumda farkına vardığın şey hiçbir şeyi bulmanın kolay olmadığıdır.

Dinginlik: Basit bir matematik sorusu çözmek gibi herşey. Toplama, çıkarma ve bölme, tek işlem her şey basit

Yakın: Bir parça vardır. Sana en yakın en samimi en saf. İşte o parça sana en yakındır. Sevdiğin insan gibi senden uzaklaştıkça küçülür, uzaklaşırlar senden, samimiyetin kalmaz.

Uzak: Uzun bir yolun başındasındır. Bir yere gideceksin. Ama uzak bir yer ve yolun sonundadır. Ulaşılmaz gibi görünür. Küçük bir nokta halindedir. Yakınında olanlar çok daha büyüklerdir. (Aysun, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 40'da Aysun'un nokta çalışmaları yer almaktadır. Aysun, "kaos-dinginlik" kavramlarının yanında "yakın-uzak" kavramlarını tercih etmiştir. Aynı zamanda Aysun'un kavram çiftleri üzerine yazdığı yazılar da yer almaktadır.

Şekil 39. Esra’nın nokta çalışması

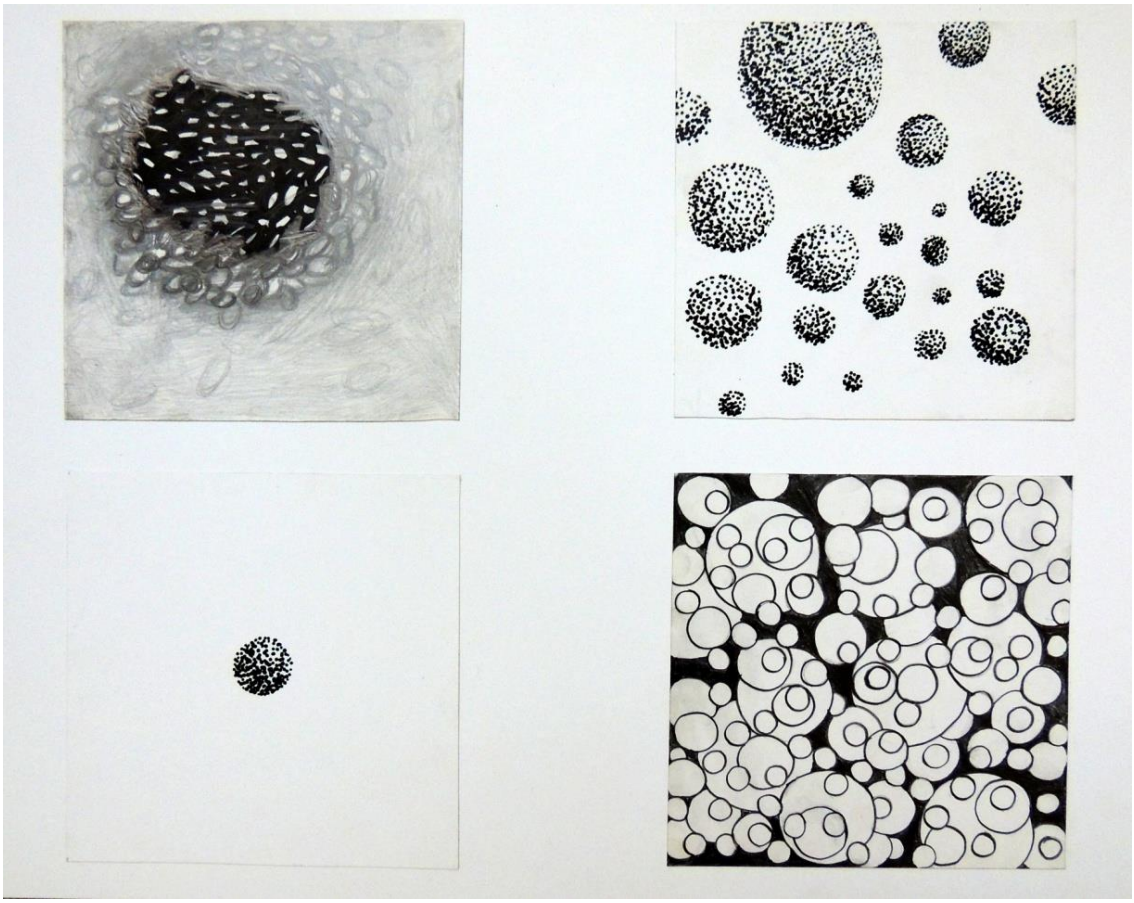
“Kaos:İç içe girip küçülmeyi, karanlık kaosun içinden çıkamamayı ve kaos döngüsünü anlatmayı amaçladım.

Dinginlik:Sakin stabil olan rahatlığı, insanı kızdırmayan yormayan bir sabitlikle ve rahatlıkla anlattım.

Uzak:En yakındaki çok büyük ikenen uzaktakinin yok oluşu ve unutuluşu.

Yakın:Varlığı ile mutlu eden içimizi rahatlatan her daim yanımızda olan (Esra, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Esra, “kaos-dinginlik” kavramlarının yanında “uzak-yakın” kavramları üzerine çalışmayı tercih etmiştir. Şekil 41’de Esra'nın çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Esra'nın kavramlara yüklediği anlamlara ilişkin yazıları da görülmektedir.

Şekil 40. Aslıhan'ın nokta çalışması

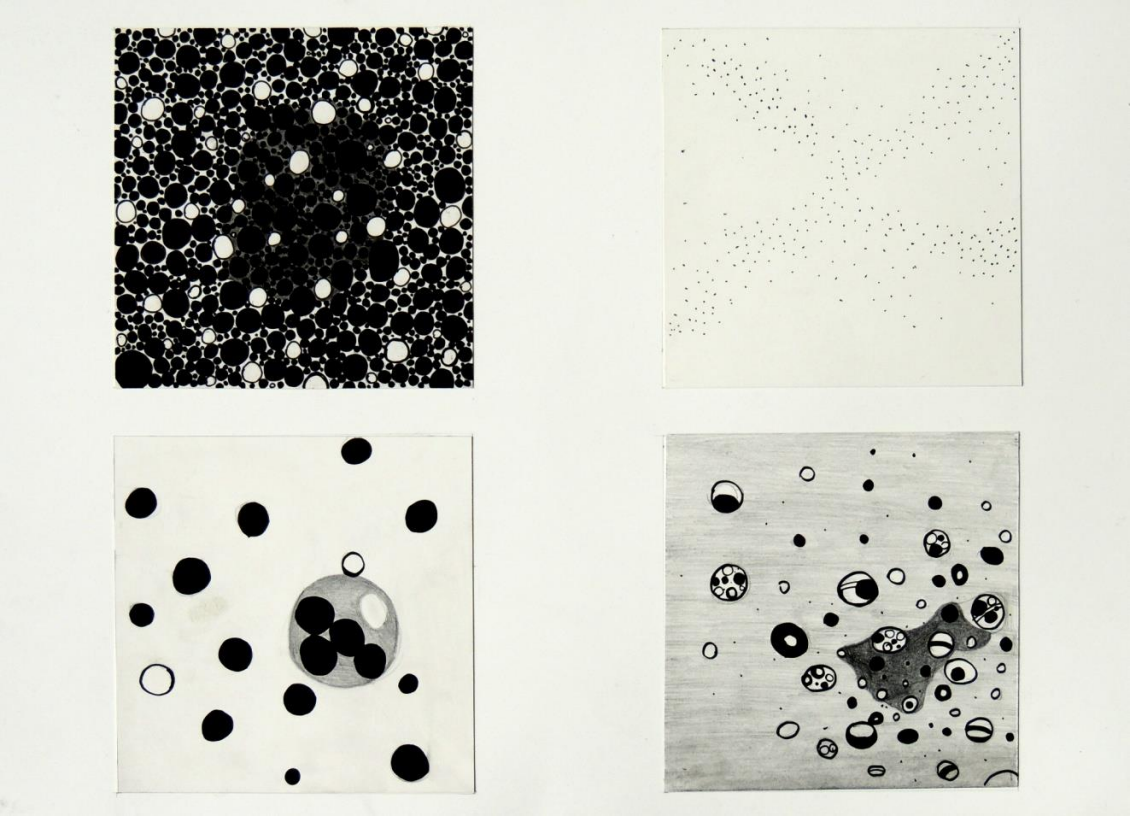
"Kaos: Kafandaki soru işaretleri her zaman seninle gelir. İçinde birikir ve ne yapacağını bilemezsin. Aklının bir köşesinde her zaman bu karışıklık devam edecektir.

Dinginlik: Hayaller kurarız, beynimizde bir takım şekiller belirir, bizi rahatlatıcı, hayallerimize sığınırız bazı zamanlar. Belki de bu yüzden yaşamak anlamlı gelir insana. Sakin, huzurlu ilerleyen hayaller.

Tek: Tüm insancıklar bir araya geldiklerinde aslında bir bütündür içlerinde. Bir araya geldiklerinde tek bir zafere imza atabilirler bence.

Çok: Dağınıklık sadece kalabalıktan başka bir şey değildir. Ama ne yaparsan yap yaşamın bir köşesinde bulunur kalabalıklar (Aslıhan, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 42'de Aslıhan'ın nokta çalışmaları yer almaktadır. Aslıhan, "kaos-dinginlik" kavram çiftinin yanında "tek-çok" kavram çiftinin üzerine çalışmayı tercih etmiştir. Aslıhan'ın kavramlar üzerine yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 41. Aybüke'nin nokta çalışması

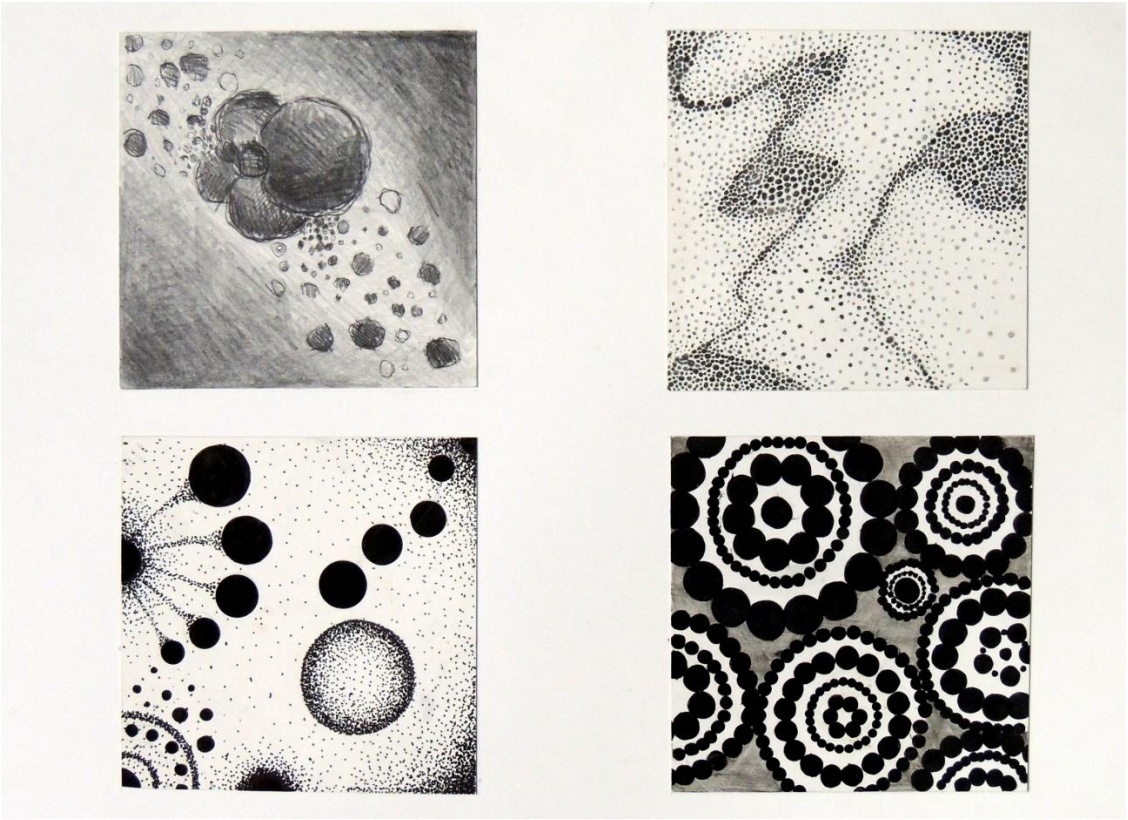
"Kaos: Benim için kaos; karmaşa, kargaşa, yoğunluktur. Kaçacak yer bulamamaktır. Kaos kavramı bana Pazar yerlerini, çocuk parklarını, yığılmış nesneleri, sıkışmış ve basık otoparkları, tıkanmış trafiği, dopdolu hatta taşmış bir alışveriş poşetini anımsatıyor.

Dinginlik: Dinginlik bana huzuru anımsatıyor. Huzur veren ve huzurlu hissettiren şeylerse akan sular, denizler, suya karışmış mürekkeplerin dağılma anı ve civanın dağılma anıdır.

Tek: Tek benim için çoğunluğun çoğunluğu oluşturan her şeyin yarattığı beraberliktir. Tıpkı cümleyi oluşturmak için birçok kelimeyi, ifadeyi, noktalama işaretlerini kullanarak tek bir anlam çıkarmak gibi. Ya da çoğunluğun, birliğin ve beraberliğin içinde farklılaşmış, yalnızlaşmış, terk edilmiş ve dışlanmış bir teklikten söz edebiliriz.

Çok: Çok benim için birçok tekin bir araya gelerek oluşturduğu gruplardır. Yani bahsetmek istediğim farklı çeşit farklı renkte farklı boyda misketlerin hepsini bir poşete doldurup bir çoğunluk yaratmak gibi (Aybüke, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 43' de Aybüke'nin "kaos-dinginlik" ve "tek-çok" kavramları üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda söz konusu kavramlar üzerine yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 42. Hande’nin nokta çalışması

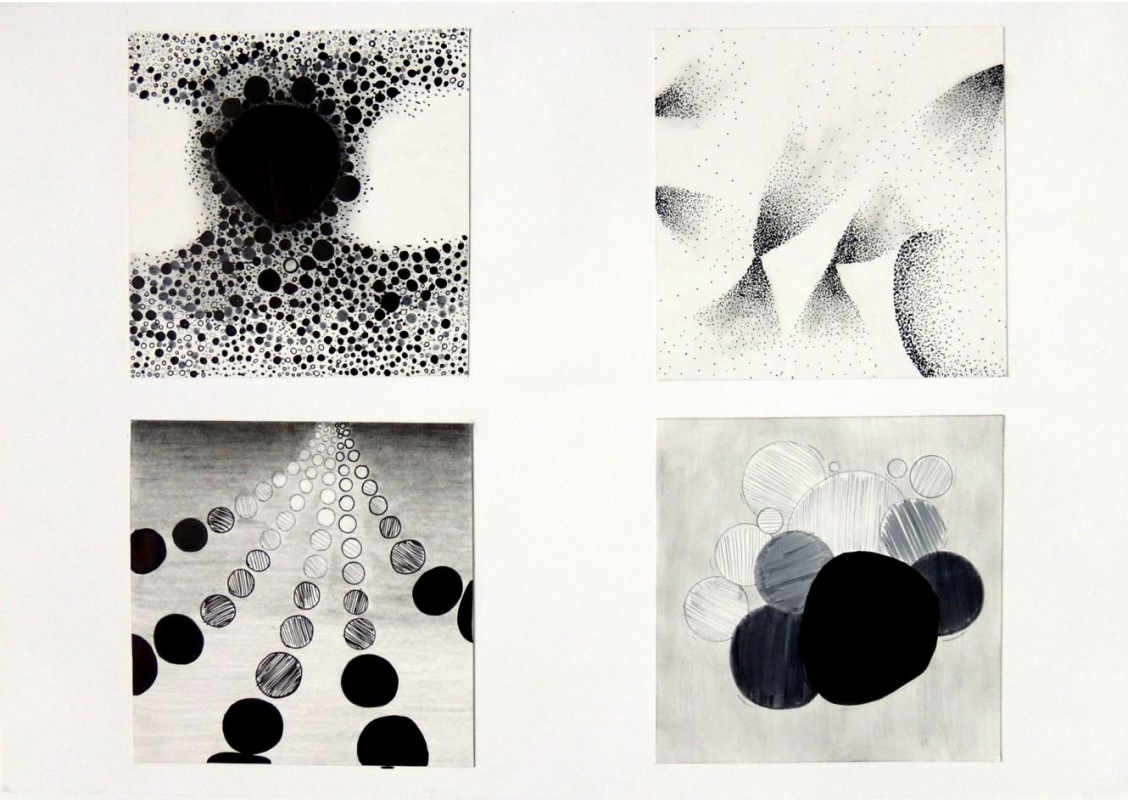
“Kaos: Düzensizliktir. Her şeyin kendi kendine bağımsız bir şekilde hareket etmesi ile oluşan karışıklıktır.

Dinginlik: Huzurdur, rahatlıktır. Bir resme bakınca duyduğumuz dingin histir. Durağan olandır. Sabit, sade ve yalın olandır. Benim için sükunet anlamına gelir

Sınırlar: Kişi aslında sistemin parçasıdır Kişiyi eğer bir çark gibi düşünürsek; birinin durması bir çarkın bozulması sistemin çökmesine neden olur. Bu yüzden sistemin zarar görmemesi rayında ilerlememesi için kişinin sınırları vardır. Sürekliliği sağlayabilmek için sınırlar vardır.

Özgürlük: İnsanlar eğlendiklerinde mutlu olduklarında kendilerini özgür hissederler. Kendilerini mutlu hissettikleri şeylerde özgür oldukları hissine kapılırlar. Bu da demek oluyor ki; eğlence ile özgürlük birlikte anılabilir. Ben de çalışmamda eğlence ve özgürlüğü bir arada kullandım (Hande, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 44’de sırasıyla Hande'nin “kaos-dinginlik” ve “özgürlük-sınırlar” kavramları üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Handenin kavramlara ilişkin açıklamalarını içeren yazılarına da yer verilmiştir.

Şekil 43. Derya'nın nokta çalışması

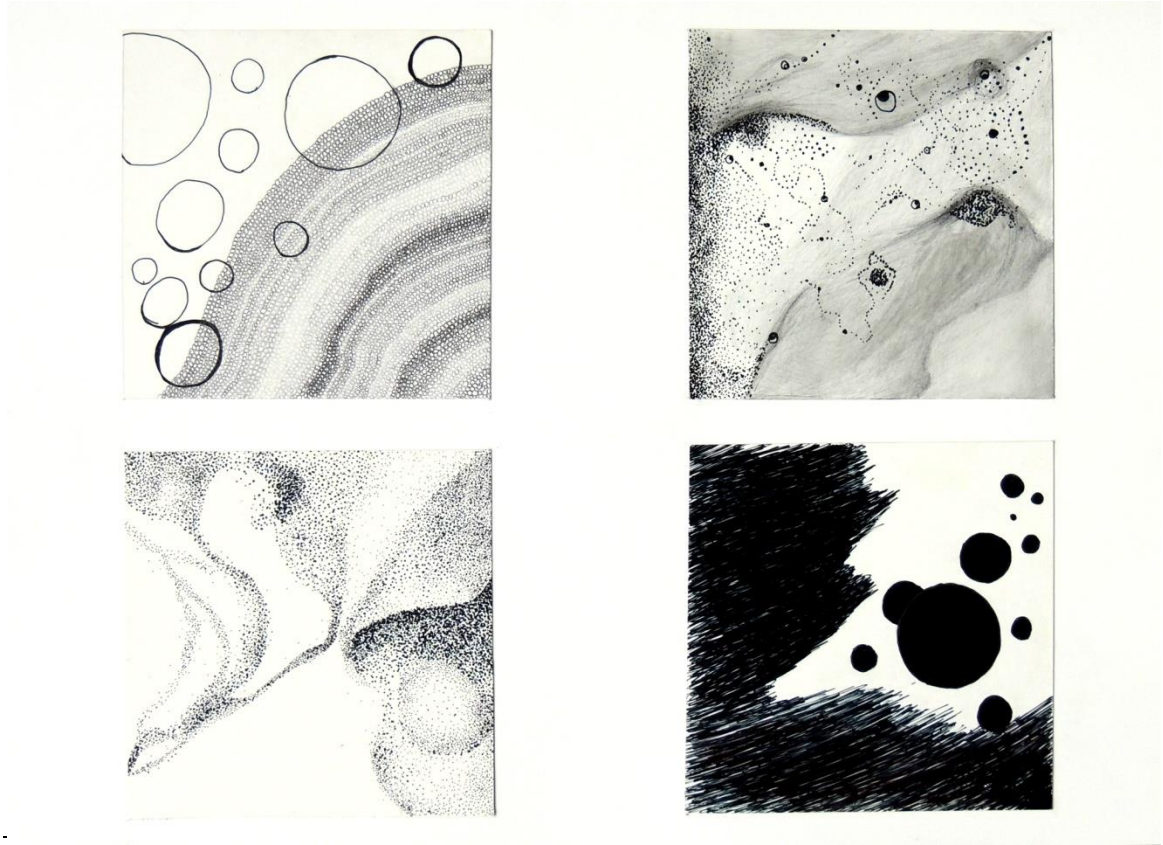
"Nokta: Kaos kavramı aklıma patlamalar, kavgalar, öfke duygusunu getirir. Bence patlamadır kaosun karşılığı; Çünkü patlama evrenin düzene girmeden önce içinde bulunduğu biçimden ve düzenden yoksun uyumsuz ve karmakarışık bir durumdur.

Dinginlik: Dinginlik yumuşaklık, hafiflik ve sadeliktir. Bence sadelikte kelebeği ifade eder. Kelebekler uyum ve renk cümbüşünden oluşur. Bazılarının desenine, bazılarının rengine, bazılarının asilliğine kapılırsın, bazılarının ise sadeliğine ve bu seni rahatlatır.

Uzak: Elini uzatarak gökteki yıldızları tutsan ve başın göğe değse bile sonunda sen yine yerdesin (Yusuf Has Hacip). Bu kelimeler sanki uzağın tanımı gibi. Uzağın benim için ne ifade ettiğini anlatıyor. Uzağın ulaşılmazlığını, mesafesini betimliyor.

Yakın: Yakın deyince aklıma dost, arkadaş, kardeş gelir. Dostunun kardeşinin yakınlığı her zaman arkanda olmaları ve senin onların her zaman orda olduğunu bilmen yakının, yakınlığın en güzel, en doğru tanımı bence (Derya, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 45’de sırasıyla Derya’nın “kaos-dinginlik” ve “uzak-yakın” kavramları üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Devamında Derya’nın kavramlara ilişkin açıklamalarını içeren yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 44. Başak’ın nokta çalışması

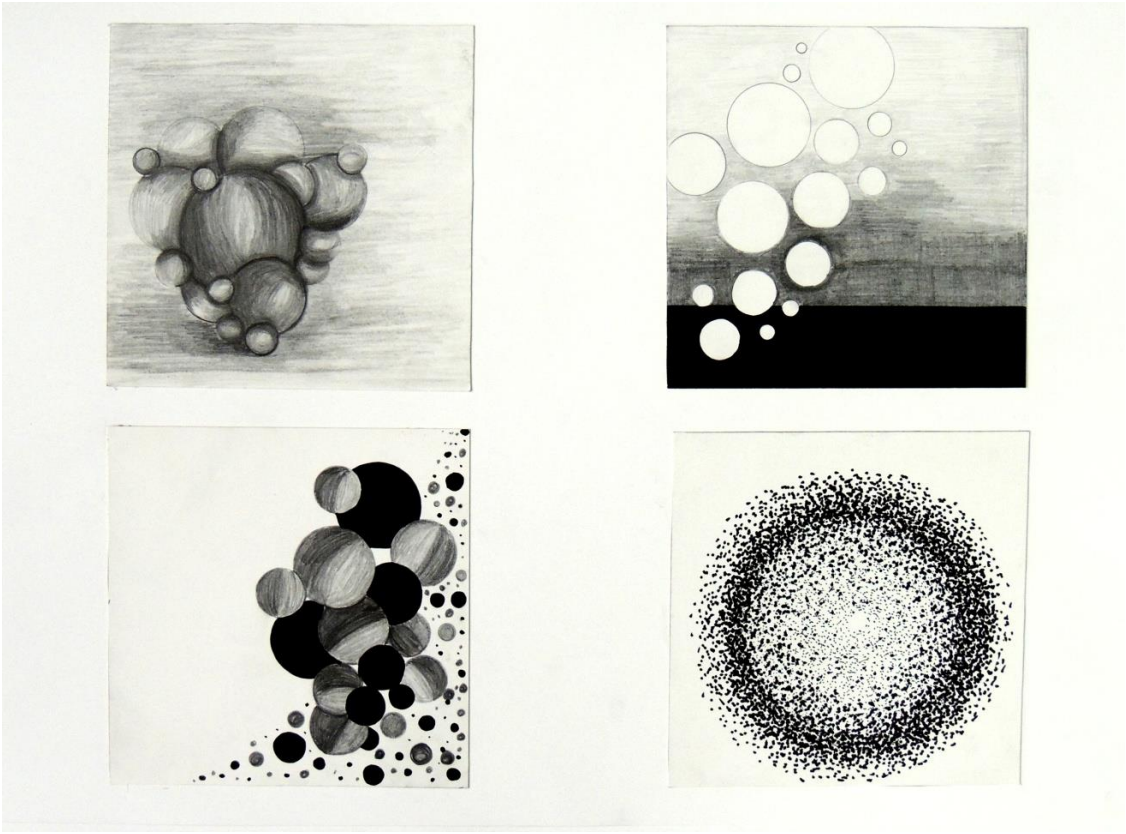
“Kaos: Sonsuz noktaların bir araya gelip büyümesiyle yıkıcı bir etki yaratmasıdır.

Dinginlik: Kum saatinin işleyiş şekli dingin, süregelen bir yapıdadır. Kum saati dinginliği, kumları ise akışkan noktaları çağrıştırır.

Hayal: Hayal dingin, soyut ve vurgu noktaları olan bir kavramdır benim için

Gerçek: Gerçekler keskindir, koyu renktir benim için, zıtlıktır. Çalışmamda da renk zıtlıklarını vurgulayarak keskin gerçekleri çağrıştıran bir çalışma yarattım (Başak, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Başak nokta çalışmaları için “kaos-dinginlik” kavramlarının yanında “hayal-gerçek” kavramlarını tercih etmiştir. Ayrıca Başak'ın kavramlara ilişkin yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 45. İlknur'un nokta çalışması

"Kaos: Kaos kavramını nokta ile düşünmeye ve biçimlendirmeye çalışırken, Kaos'un yığılma özelliğinden hareket ettim. Kuralsızlığın yayılmacılığı ve sorunların üst üste binmesiyle kaosun her yere sirayet etmesini önceledim. Gölge ve koyulukla vurguladım. Yığılma, kuralsızlık, sıkışıklık, karanlık, kargaşa

Dinginlik: Durağanlık, yalınlık, hareketsizlik, geçiş sürecini vermek istedim. Bir hareketlilikten sonra dinginliğe geçiş sürecini nokta ile anlatmaya çalıştım.

Tek: Biricik, yalnızlık, başıboşluk, özgürlük. Hem tek gibi görünen hem de çokların birlikteliğinden oluşan bir teklik düşündüm. Hem yalnız, hem çok ama tek ironisi çıktı ortaya.

Çok: Kalabalık, yığın, sürü, topluluk... Çokluğun içindeki çeşitlilik, farklılık, cins ve boyut olarak bir arada farklılıklar topluluklar. Sıkışıklık hali, gürültü (İlknur, Nokta Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 47'de İlknur'un "kaos-dinginlik" ve "tek-çok" kavram çiftleri üzerine gerçekleştirdiği nokta çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca kavramlarla ilgili yazdığı yazılar da yer almaktadır.

5.3.2.Nokta-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Etkinlik sonunda katılımcı öğrencilerin nokta-kavram etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler betimsel analiz kapsamında tema ve kavram kodlarına dönüştürülerek analiz edilmiştir. Analizler sonunda "nokta-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri" teması altında nokta-kavram etkinliğine yönelik ön çalışmalar, kavram ve tasarım ilişkilendirme sürecinin yapılandırılması, nokta-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar, nokta-kavram etkinliği kazanımları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işleniş biçimine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır. Alt temalar ise ilgili kavram kodlarından oluşmaktadır.

Tablo 15

Nokta-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Alt Temaları

TEMA	ALT TEMA
Nokta-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri	Nokta-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar
	Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırılması
	Nokta-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar
	Nokta-Kavram Etkinliği Kazanımları
	Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları
	Nokta-Kavram Etkinliğinin İşleniş Biçimine Yönelik Algılar

Nokta-kavram etkinliğine yönelik ön çalışmalar alt teması altında kavram tanım ve anlamı, kavramları bireyselleştirme, kavram görsel etkileşimi inceleme, eskiz çalışma, malzeme denemeleri, ders tekrarı, internet araştırması, öğrenci çalışmaları ve eser inceleme, kitap inceleme, gözlem, hayal kurmak kavram kodları yer almaktadır.

Tablo 16

Nokta-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Nokta-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar	Kavram tanım ve anlamı
	Kavramları bireyselleştirme
	Eskiz çalışma
	Malzeme denemeleri
	Ders tekrarı
	İnternet araştırması
	Kavram-görsel etkileşimi İnceleme
	Öğrenci çalışmaları ve inceleme
	Kitap inceleme
	Gözlem
	Hayal kurmak

Kavram tanım ve anlamı koduna ilişkin Sinem *"...Kavramların tanımlarına baktım. Burada zaten tanımlama yapmıştık ama ben internetten de tanımlarına baktım. Oradan da kafamda bir şeyler oluşsun istedim ki oluştu da. Kaos ve dinginlikte çok yararlı oldu..."* Sinem, ön hazırlık kapsamında kavramların tanımlarını araştırdığını belirtmiştir. Kavramları bireyselleştirme alt koduna ilişkin Aybüke *"...Kaosun bana ne hissettirdiğini kaos deyince kendimi nerde hissettiğimi ölçtüm daha karmaşık, daha sıkışık kendime daha bunalmış durumda hissettiğim yerleri düşündüm."* Beyza *"...Nokta ve verdiğiniz soyut kavramlardan soyut düşünmeye çalıştım. Neler yapabilirim diye kavram üzerine yoğunlaşınca zaten bir şekiller çıkmaya başladı. Kendi düşüncelerimle kavramı birleştirdim..."*. Aybüke, kavramların kendisinde uyandırdığı hisler üzerine düşündüğünden söz etmiştir. Böylelikle ön çalışma olarak kavramlara yönelik öznel değerler oluşturmaya çalıştığı söylenebilir. Eskiz çalışma alt koduna ilişkin Sinem *"Önce 15x15 yapmamız gerekliydi biraz daha küçük çalıştım ki daha çok şeyler çizeyim diye ama onlarda az oldu. Yani eskiz çalıştım sadece..."*, Aybüke ise *"Noktaları koyu-açık değerli noktaları yan yana koydum, tonlamaları nasıl yapacağıma baktım mesela koyu tonla noktaları zeminini nasıl yapsam daha iyi olur diye eskize başlamadan önce ayrı bir yerde onları bir araya getirdim. Noktalar arasında ne kadar mesafe koyarsam daha etkili kullanmış olurum. Ya da noktaları büyüklü küçüklü boyutları farklı nasıl yan yana kullanırım. Nasıl yan yana kullanırsam etkili olur diye bu çalışmayı yaptım..."*

açıklamalarında bulunmuştur. Derya ise *"...Nokta-kavram çalışmasından önce açıkçası çok internete bakamadım, daha doğrusu nasıl araştırma yapacağımı bilmediğim için onda fazla bir hazırlık değil de daha çok deneme yanılma yöntemiyle, eskiden kalan şeylerle yapmaya çalıştım..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin açıklamalarından anlaşılacağı üzere ön hazırlık kapsamında eskizler üzerinde farklı kompozisyon denemeleri gerçekleştirerek ön çalışmalar yapmışlardır. Malzeme denemesi alt koduna ilişkin İlknur *"...eskizler yaptım, kalem denemeleri yaptım, nokta hangisine daha güzel duruyor. Işık-gölge çalışmaları yaptım."* ifadelerini kullanmıştır. İlknur, farklı kalemlerin kompozisyon öğelerinden ışık-gölge etkileri üzerine denemeler yaptığını söylemiştir. Temel tasarım dersi, öğrencilere farklı kalem, kağıt ve diğer materyalleri tanıma olanağı veren bir ders olarak görülmektedir. Bu nedenle ders kapsamında yapılan etkinliğin öğrencilere farklı materyaller kullanma ve kompozisyon içerisindeki etkilerini görme imkanı sunduğu söylenebilir. Ders tekrarı alt koduna ilişkin Meltem *"İlk başta bizim burada slaytlarda izlediğimiz sizin videolarda örnek olarak koyduğunuz sanatçıların çalışmalarını teker teker telefonuma kaydettim..."* ifadelerini kullanmıştır. Ayşe, *"Sizin slaytlardaki isimlere bakmaya çalıştım..."* Meltem ve Ayşe ders sunumlarında ve anlatımlarında adı geçen sanatçıları ve örnek çalışmaları tekrar incelediklerini söylemişlerdir. İnternet araştırması alt koduna ilişkin Ayşe *"Sonra internete yazdım bu kavramlarla ilgili şeyleri o da pek kavramlarla ilgili çıkmadı..."* açıklamalarında bulunmuştur. Ayşe, internet üzerinden kavramlara dair araştırmalar yaptığını söylemiştir. Ancak kayda değer sonuçlar alamadığını da söylemiştir. Öğrenciler ders sırasında ve ders dışındaki görüşmelerde etkinlikle ilgili doğrudan kavramlarla ilgili çalışmaları internet üzerinden ve farklı kaynaklar üzerinden aradıklarını ancak yine doğrudan bir sonuca ulaşamadıklarını söylemişlerdir. Öğrencilere bu durumun kavramsal çalışma içeren etkinlikler kapsamında ulaşılması bir hedef olduğu açıklanmıştır. Bu sayede kopyacılık ve birbirine benzeyen stereotip çalışmaların önüne geçilebileceği açıklanmıştır. Kavram-görsel etkileşimi inceleme alt koduna ilişkin Derya *"...Kavramlarla ilgili genel direk anlamlarına, işte ne tarz şeyler, hani görseller, orda nasıl fotoğraflar çıkıyor, o tarz şeylere baktım."* ifadelerini kullanmıştır. Derya, internet araştırmasını dolaylı bir şekilde gerçekleştirerek kavramların görsel dildeki karşılığına ilişkin araştırma yaparak konu hakkında fikir edinmeye çalışmıştır. Eser ve öğrenci çalışmaları inceleme alt koduna ilişkin İlknur *"Nokta çalışmalarına baktım. Kavram üzerine yeniden düşündüm. Hatta yalnızca nokta çalışmalarına bakmadım diğer böyle eserlere de baktım. Yağlıboya hani nerde başlayıp nereye gitti, onlara baktım..."*, Cemre ise *"Öğrenci çalışmalarına baktım. Öğrenci çalışmaları da çıktı. Onlara baktım..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler ön çalışma olarak,

birçok eser ve öğrenci çalışması inceleDiklerini söylemiştir. Kitap inceleme alt koduna ilişkin Meltem *"...görseller buldukça kütüphaneden getirdiğiniz kitaplara falan baktıkça tablo inceledikçe daha farklı yöne kaymaya başladı."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler ön çalışma kapsamında araştırmacının atölyeye getirdiği temel tasarım kitapları ve çeşitli basılı yayınları incelemişlerdir. Böylelikle tasarım içerikli çeşitli bilgi ve farklı bakış açıları edindikleri söylenebilir. Gözlem alt koduna ilişkin Meltem *"...Daha sonra aslında biraz da etrafı da gözlemledik bu konularda ilk başta zaten kendi kafamıza göre yapıyorduk. Sonradan sonraya gördüğümüz en ufak şeyden esinlenerek farklı şeyler çıkartmaya başladık..."* ifadelerini kullanmıştır. Meltem, etkinlik sürecindeki gelişime vurgu yaparak zamanla gözlem yapmaya başladıklarını ve böylelikle farklı şeylerden esinlendiklerini söylemiştir. Hayal kurmak alt koduna ilişkin Esra *"...Önce hayal kuruyorum ben çalışmaya başlamadan önce, eskizden önce, sonra düşündüklerimi uygulamaya çalışıyorum..."* açıklamalarında bulunmuştur. Esra, bireysel çalışma sürecinden söz etmiştir.

Tablo 17

Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırması Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kod**
Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırılması	Kavramları Bireyselleştirme
	Kompozisyon öğeleri ile düşünme
	Kavram ve kompozisyon öğelerini ilişkilendirme
	Deneme-yanılma
	Müzik dinleme

Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırılması alt teması altında kavramları bireyselleştirme kompozisyon öğeleri ile düşünme, kavram ve kompozisyon öğelerini ilişkilendirme, deneme-yanılma, esinlenme, müzik dinleme kavram kodları yer almaktadır. Kavramları bireyselleştirme alt koduna ilişkin Beyza *"Mesela verdiğiniz kavramlar arasında özgürlük nedense o, ona çok yönlendim yani düşüncelerim Onun üzerinde yoğunlaştım. Onda da zaten en sevdiğim çalışmam o oldu. Bana uyan düşüncelerime uyan daha beni yansıtan bir çalışma olmuştu..."* ifadelerini kullanmıştır. Beyza, etkinlik kapsamında öğrencilere verilen kavramlar arasında kendisini çeken kavramın "özgürlük" kavramı olduğunu ve bu nedenle en çok "özgürlük" kavramı üzerine eğildiğini söylemiştir. Böylelikle kendisiyle özdeşleştirdiği çalışmasının "özgürlük" kavramı üzerine gerçekleştirdiği çalışması olduğunu ifade etmiştir. Kompozisyon öğeleri ile düşünme

koduna ilişkin Başak *"Düşünsel olarak temel tasarım kurallarına göre hareket etmeye çalıştığım için ona göre çalışmalarımı çıkarmaya çalıştım."* açıklamalarında bulunmuştur. Başak'ın açıklamalarından kavram ve tasarımı, düşüncelerini kompozisyon öğeleri ve temel tasarım kuralları aracılığıyla ilişkilendirdiği anlaşılmaktadır. Kavram ve kompozisyon öğelerini ilişkilendirme alt koduna ilişkin Aysun, *"kavramları açıkladık ya yine mesela dinginlikte rahatlıkla ilgili nasıl bir görsel çıkabilir öyle ilgili onunla ilgili yaptım. Nasıl ilişki? Mesela uzaklık-yakınlık kavramında ona göre noktaları yaptım. Bir tarafa bazı noktaları yaptım. Mesafeyi falan verdim işte yani öyle. Perspektifini verdim o kadar."* Aybüke ise "*Örneğin kaosta sıkışıklığı ve dar alanları düşündüğüm için noktaları birbirine daha çok yaklaştırdım ve mesafeleri azalttım ve koyu değerleri daha çok kullanmaya dikkat ettim. Çünkü açık ve ferah bir alan kullansaydım benim için kaosu ve karmaşayı ifade etmeyecekti. Ya da dinginliği kullanırken daha açık tonlar ve insanlara bakan kişiye daha dingin hissettirmesi için birbirinden uzak açık tonlar kullanmayı tercih ettim."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrencilerin ifadelerinden kavram ve kompozisyonlarını ilişkilendirirken temel tasarım ilkelerine bağlı kalarak görsel dil oluşturmaya çalıştıkları ve ışık-gölge, perspektif, espas gibi kompozisyon unsurları aracılığıyla kavramlarını ifade ettikleri söylenebilir. Deneme-yanılma alt koduna ilişkin Çağla *"...çalışmalarıma başlarken bir kavram ya da bu kavramı yapayım diyerek başlayamadım. Çünkü hep obje üzerinde çalıştığımız için gerçek hayal gücü ile düşünemedim, yani öyle söyleyeyim. Bir nokta koyup o noktadan yola çıkarak hangi kavrama benzediyse yapmaya çalıştım."* ifadelerini kullanmıştır. Çağla, kavram ve kompozisyonun ilişkilendirilmesi sürecine ilişkin rastlantısallıktan yararlandığını ifade etmiştir. Aynı öğrenci ders sürecinde de benzer açıklamalarda bulunarak söz konusu durumdan yakınmıştır. Ancak kendisine derslerde ve uygulama sürecinde yapılan açıklamalarda kavramlar üzerinde çok fazla yoğunlaştıklarını ve rastlantısal olduğunu düşündükleri bazı yönelimlerin kavramları içselleştirmeleri nedeniyle doğal olarak ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Ders sırasında nokta ve çizgi etkinlikleri sürecinde öğrencilerin pek çok kez kavramlar üzerinde düşünmesi sağlanmış ve farklı tekniklerle üretilmiş görsellerin kompozisyon unsurları üzerine yorumlar yapılmıştır. Öğrenciler bu denli yoğun inceleme ve düşünme sürecinden sonra kendi çalışmalarında çıkan sonuçların kendiliğinden olduğunu düşünmüşlerdir. Bunun yanı sıra Çağla açıklamalarında olduğu gibi bazı öğrenciler, kavram ve kompozisyonlarını ilişkilendirme sürecinde kendilerine verilen düşünme sistematiğini takip etmediklerini, içsel ve rastlantısal ilerlediklerini itiraf etmişlerdir. Müzik dinleme alt koduna ilişkin Cemre *"Müzik dinledim. Kesinlikle mesela dinginlikte daha sakin müzikler dinlemeye çalıştım, kaosta metal*

dinlemeye çalıştım." Cemre'nin açıklamalarında görüldüğü üzere müziğin duygu durumunda yarattığı etkiyle kavramlar üzerinde odaklanmayı kolaylaştırdığı söylenebilir.

Tablo 18

Nokta-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kod**
Nokta-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	Kavramı tasarıma aktaramama
	Soyut düşünmede zorlanma
	Olumsuz transfer
	Tasarıma uygun yazı yazma
	Odaklanamama
	Eskizden kağıda aktarım
	Zamanı etkili kullanamama

Nokta-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması içerisinde kavramı tasarıma aktaramama, soyut düşünmede zorlanma, bir önceki kavramın etkisinde kalma, tasarıma uygun yazı yazma, odaklanamama, eskizden kağıda aktarım, zamanı etkili kullanamama kavram kodları yer almaktadır.

Kavramı tasarıma aktaramama alt koduna ilişkin İlknur *"düşündüğümü nokta ile ifade edemedim. İfade etmekte zorlandım. Hani istediğimi çıkaramadım. Ya da ben istediğimi çıkardığımda o kavrama uzak kaldı. Yani ikisini bir bütün olarak düşünemedim."* ifadelerini kullanmıştır. İlknur, düşünceleri ve tasarımı arasında ilişki kurmakta zorlandığını ifade etmiştir. Nokta-kavram etkinliğinin öğrencilerin ders kapsamında karşılaştığı ilk kavramsal içerikli etkinlik olmasından dolayı öğrencilerin kavramsal düşünme biçimini tasarım süreciyle ilişkilendirmede zorlanması olası görülmektedir. Soyut düşünmede zorlanma alt koduna ilişkin Çağla *"Düşünüyorum. Tasarlayabiliyorum aklımda ama bunu kağıda yansıtamadım ilk başlarda ilk iki hafta sorunlu geçti. Yaptığım tasarımlar beğenilmedi, olmadı sürekli bir gerçek şeyleri andırıyordu. O yüzden biraz daha hayal gücünde çok zorlandım. Buda önceki aldığım eğitimden kaynaklanıyor."* ifadelerini kullanmıştır. Sinem ise *"...ben sürekli şekil, motif desen çıkarmaya çalışıyordum. Çünkü şeyi düşünemiyorum ne denir yani? Soyut düşünemiyordum ben daha çok somut düşünüyordum o yüzden ben de çok şekil çıkıyordu yani... bir şekil görünüyor çiçek şekli de var mesela değiştirememiştim."* açıklamalarında bulunmuştur. Araştırma sürecinde kavramsal düşünme pratiklerini içeren etkinliklerin birçoğunda öğrenciler söz konusu zorluğu yaşadığı ifade etmişlerdir. Görsel sanatlar eğitimi çoğunlukla çizim becerisine dayanmaktadır. Her ne kadar imgesel tasarım

ve benzeri gibi hayal gücünü temel alan uygulamalar da olsa genellikle görülen nesnenin formunun ve diğer fiziksel özelliklerinin realist bir anlayışla çizimlerinin yapılması üzerine öğretim yapılmaktadır. Temel tasarım eğitimi sürecinde de genellikle öğrencilerin bir nesne ya da biçimden hareket ederek tasarım yapması istenmektedir. Sonuç olarak öğrencilerin algıları çoğunlukla bu anlayışa göre şekillenmektedir. Bu nedenle öğrenciler kavram temelli uygulamalar içeren etkinliklerde soyut bir düşünceden hareket ederek tasarım yapmak da zorlanmışlardır. Tasarımlarını çoğunlukla bir motif ya da desene benzetme eğilimi göstermişlerdir. Söz konusu zorluğun giderilmesi için kavramsal düşünme pratikleri üzerine farklı teknikler içeren birçok örnek eserin gösterimi ve anlatımı yapılmıştır. Öğrenciler eskiz çalışmalarını çoğaltarak etkinliklere ve kavramsal düşünme sürecine uyum sağlamaya çalışmışlardır. Olumsuz transfer koduna ilişkin Ayşe *"kavramlardan kavramlara geçerken zorlandım. Mesela bir kavramı düşündüm o kavramla ilgili tam çözdüm böyle hatta onu çıkardım. Ama o bittikten sonra diğer kavrama geçerken o kavramın etkisinde kaldım..."* ifadelerini kullanmıştır. Tasarıma uygun yazı yazma alt koduna ilişkin Derya *"...kendi kafamda düşündüğüm ve tasarladığım şeyle kağıda aktarmak ve onunla ilgili yazı yazmak özellikle beni çok zorladı..."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler, kavramsal çalışmalarına ilişkin manifesto niteliği taşıyan yazılar yazma konusunda ders sürecinde de birçok kez zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yazı konusunda bilgi ve deneyim sahibi olması için etkinlikler sırasında öğrencilerin yazı çalışmalarına geri bildirimler verilmiştir. Böylelikle söz konusu zorlukların aşılmasına katkı sağlanmıştır. Odaklanamama alt koduna ilişkin Beyza, *"Tam bir şeyin üzerinde tam odaklanamadım. Bazılarında bir şey yapıyorum olmuyor sıkılıyorum, hemen başka bir şeye, değişik başka bir şey yapmaya çalışıyorum. Bu ikisi de birbiri ile bağdaşmayınca olmuyor. Yeniden çalışma yapmak gerekiyor."* ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 19

Nokta-Kavram Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kod**
Nokta-Kavram Etkinliği Kazanımları	Görsel algı gelişimi
	Kompozisyon bilgi ve becerisi
	Soyut düşünme yetisi
	Odaklı çalışma
	Görsel kültür bilgisi
	Görsel İfade Gücü
	Estetik beğeni gelişimi
	Eleştirel bakış açısı
	Görsel Okuryazarlık
	Dikkat artışı
	Hayal gücü
	Özfarkındalık
	Algıda seçicilik
	Fikir edinme
	Sorgulama
	Merak duygusu
	Deneyim
	Farklı bakış açısı

Nokta-Kavram etkinliği kazanımları alt teması içerisinde görsel algı gelişimi, kompozisyon bilgi ve becerisi, soyut düşünme yetisi, odaklı çalışma, görsel kültür bilgisi, görsel ifade gücü, estetik beğeni gelişimi, eleştirel bakış açısı, analiz ve yorum yapabilme, görsel Okuryazarlık, dikkat artışı, hayal gücü, farkındalık, algıda seçicilik, fikir edinme, sorgulama, merak duygusu, deneyim, farklı bakış açısı kavram kodları yer almaktadır. Görsel algı gelişimi koduna ilişkin Aybüke *"soyut bir kavramı kaosu, dinginliği teki çoku bana çizerek nasıl ifade edebileceğimi öğretti. Daha çok görsel algı elde ettiğimi düşünüyorum..."* ifadelerini kullanmıştır. Kompozisyon bilgi ve becerisi koduna ilişkin Hande ise *"Öğrendiğim temel tasarım elemanlarını normalde teorik olarak öğrenip geçmiştik ama şu an baktığım zaman bu çalışmayla beraber hepsinin nerde kullanıldığını ne anlama geldiğini, altın oranı ve buna benzer birçok temel tasarım oranını işte çeşitlerini gördüğüm zaman artık kavrayabiliyorum. Şudur diyebiliyorum. Eskiden sadece teorik bilgim vardı."* açıklamalarında bulunmuştur. Hande, nokta-kavram etkinliği aracılığıyla temel tasarım bilgilerinin uygulamadaki karşılığını pekiştirdiğini ve kompozisyon öğeleriyle ilgili pratik

elde ettiğini söylemiştir. Soyut düşünme yetisi koduna ilişkin Beyza *"İlk başta konu zaten soyuttu. Soyut düşünmeyi daha çok yoğunlaştım. Yani hiç soyut düşünmemiştim mesela hiç, şekilleri soyut algılamamıştım. Daha çok şekil üzerinden bakıyordum. Çalışmalarımız da hep şekil üzerindendi. İlk baştaki çalışmalarımız da öyleydi. Sonra sonra açıldık. Yani daha çok soyuta girdik. Bir hayal veya hayal üzerine düşünce üzerine yoğunlaştım. Zaten çoğu tasarımlara bakarken de soyut düşünmeye başladım. Daha çok kavramsal anlamda yani onu bir şekil olarak görmemeye başladım daha içine girdim. Nokta çalışması bu yönden iyiydi. Soyut düşünmeme yardımcı oldu."* ifadelerini kullanmıştır. Beyza, şekil ve motif algısından sonra soyut düşünme ve kavramsal düşünme becerisi kazandığını söylemiştir. Odaklı çalışma koduna ilişkin Sinem *"...kavram yani eğer serbest olsaydık daha zorlanırdık bence. Kavram olması iyi oldu. Tek bir kavram var tek bir şeye yoğunlaşmak daha iyi oluyor"* açıklamalarında bulunmuştur. Sinem kavramın yönlendirici olduğunu ve odaklanılacak bir alan oluşturduğunu belirtmiştir. Böylelikle öğrenciler çalışma sürecine ilişkin farklı bir deneyim elde etmişlerdir. Görsel kültür bilgisi koduna ilişkin Aybüke *"...noktayla ilgili arkadaşlarımın çalışmalarına ressamların çalışmalarına çok görsel gördüm ve göz doygunluğu açısından bana çok şey kattığını düşünüyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler etkinlik sürecinde ders sunumları ve uygulama aşamalarında sanat eseri ve öğrenci çalışmalarından oluşan pek çok görsel incelemişlerdir. Böylelikle görsel kültür bilgisi edinmişlerdir. Görsel ifade gücü koduna ilişkin Derya *"Nokta-kavram çalışmasıyla daha çok artık sadece nokta, çizgi değil hani onların bir şeyler de yansıtabildiğini gördüm. Bir insanın duygu düşüncelerini ifade edebildiğini gördüm. Bu bana büyük bir katkı sağladı açıkçası."* ifadelerini kullanmıştır. Derya'nın açıklamalarından öğrencilerin nokta ve çizginin tasarım öğesi olarak taşıdığı değeri ve tasarım içerisindeki rollerine ilişkin bilgi, beceri ve farkındalık sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Estetik beğeni gelişimi koduna ilişkin Aysun *"Nokta çalışmaları bana ne kazandırdı? Birazcık daha farklı düşündüm, farklı şeyleri daha beğenir oldum. Hani hep bir şekil, düzen şeyi vardır ya ondan birazcık kurtuldum."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler nokta-kavram etkinliğinin estetik beğenilerinin farklılaştığını belirtmişlerdir. Etkinlik kapsamında öğrenciler önceleri simetrik ve merkezi kompozisyonlar oluştururken zamanla çalışmalarında asimetrik dengeyi sağlayabildikleri ve farklı varyasyonları bir arada kullanabildikleri kompozisyonlar oluşturabilir duruma gelmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında bilgilerinin yanı sıra beğenilerinin de farklılaştığı söylenebilir. Görsel okuryazarlık ve eleştirel bakış açısı alt koduna ilişkin Hande'nin *"Burada şey gibi görünüyor. Bir tane nokta çalışmasıyla bütün sanatı nasıl eleştirirsin ama ben bundan önce işte bir resim tablosuna baktığım zaman böyle bakıyordum hımm insan var*

güzel portresi güzel, güzel çizilmiş diye bakıp geçiyordum ama şu anda diyorum ki bu resimde bir doygunluk var mı benim gözüme doygunluk veriyor mu? Ve ya bunu çizerken neden koyu renkleri kullanmış? Çünkü insanın ruhunu daraltmak istiyor işte böyle kaosun ruhsal bunalımın içinde olduğu bir resimden bahsediyor bu şekilde ne bileyim" açıklamalarından da anlaşılacağı üzere öğrencilerin sanat eserlerini yorumlama ve anlamlandırma konusunda temel tasarım öğelerine ilişkin bilgilerine başvurmaktadır. Nokta-kavram etkinliği sonrasında eleştirel bakış açısı geliştirerek görsellerin tasarımında kullanılan kompozisyon öğeleri aracılığıyla sanatçının anlatımı arasında bağ kurmaya çalıştıkları söylenebilir. Hayal gücü koduna ilişkin İlknur'un *"...hani noktayla çalışılabilir gördüğünüz bir şey somut bir şey çalışabilirsiniz ama ne kazandırdı bir kere hayal dünyası kazandırdı. O hayal dünyasını güçlendirdi..."* ifadelerinde görüldüğü üzere etkinliğin hayal gücünü yükselttiğini belirtmiştir. Özfarkındalık koduna ilişkin Ayşe ise; *"fark ettim ki koyu renkleri daha çok sevdiğimi böyle kendimdeki kişiliğimi de biraz fark ettim. Çünkü kaosta böyle zorlanmadım ya da sert bir şeylerde daha rahat yaptım. Yumuşak şeyleri yapamadım. Bu da ben de biraz sanki sakin olmam gerektiğini falan hissettim açıkçası, çünkü benim önceki çizimlerim de sertti hocalarım hep derdi bunu bu çalışmamda da fark ettim. Böyle dinginlik gibi sakin şeylerde kendimi sakinleştirerek yaparsam daha iyi olacağını düşünüyorum ve onu fark ettim yani böyle bir yararı oldu bana."* ifadelerini kullanmıştır. Ayşe'nin nokta-kavram etkinliği sürecinde bireysel eğilimlerini ve beğenilerini keşfettiğine dair açıklamalar yapmıştır. Dikkat artışı koduna ilişkin Çağla'nın *"ben normalde böyle etrafına hiç bakmadan giden bir insandım. Bir süre sonra böyle insan, sürekli onu düşündüğüm için çevremizde böyle şeyler daha çok dikkatimi çekmeye başladı. Etrafı görmeye başladım diyebilirim."* açıklamalarından öğrencilerin nokta çalışmalarına odaklanması sonucu çevresinde noktasal öğelere ilişkin algısının yükseldiği ve çevresine yönelik dikkatinin arttığı söylenebilir. Algıda seçicilik koduna ilişkin Esra'nın görüşleri şöyledir; *"Kesinlikle hiç görmediğim şeyi belki de hayatımda hiç farkına varmayacağım şeylerin.... tasarıma daha dikkatli bakmaya başladım. Yani evde mesela hiç dikkatimi çekmeyecek bir çöp kutusu bile incelemeye başladım ve orda noktalar görünce şaşırdım yani, bu çöp belki de 4 yıldır burada ama ben yeni fark ediyorum"* Merak duygusu koduna ilişkin Meltem, *"Gerçekten etrafa bakışımız bunu hep kullanıyorum ama gerçekten arttı. Yani yolda giderken mesela ben hep kafamı eğerek yürürdüm. Artık en ufak yanımda ağaç görsem ağacın üzerindeki şekil ondan sonra daha sonra çimler falan yani herşey dikkatimi çekmeye başladı. İnsanlar üzerindeki kazakların falan motifleri.. Merak duygusu da diyebiliriz aslında*" ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler kavramsal etkinlikler sürecinde

karşılaştıkları düşünsel ve tasarım problemlerine çözüm bulma çabasıyla arayışa girmişlerdir. Böylelikle merak duygusu ve dikkatte artışın yanı sıra algıda seçiciliklerinde bir yükseliş olduğu söylenebilir. Deneyim koduna ilişkin İlknur'un *"Zorladı, oradan bir şeyler çıkarmak çok zor oldu. Ama en azından nasıl çıkacağını hani tekrar başlasam çok daha rahat bir şeyler yapacağımı düşünüyorum."* farklı bakış açısı alt koduna ilişkin Cemre'nin *"Biraz bakış açımı değiştirdi sanırım kavramlara karşı uyandırdığı hisler, kafamdaki oluşan görseller açısından"* açıklamalarından öğrencilerin etkinliklerde deneyim elde ettikleri ve gelecek çalışmalarında kazanımlarından yararlanacakları söylenebilir.

Tablo 20

Öğrencileri Nokta Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Olumsuz
	Kararsız

Öğrencilerin Kendi Çalışmalarına Yönelik Algıları alt teması içerisinde olumlu, olumsuz ve kararsız kavram kodları yer almaktadır. Katılımcı öğrencilerin 12'si çalışmalarıyla ilgili olumlu algıya sahip olurken 2'si olumsuz ve 1'i de kararsız oldukları konusunda geri bildirimde bulunmuştur. Olumlu koduna ilişkin Başak, *"Kendi çalışmalarımı severek yapıyorum öyle olsun aman çalışma fazla görünsün diye yapmış olayım diye gibi bir şey kesinlikle düşünmedim. Hepsini içimden gelerek yaptım. Bir yerden ilham alarak yaptım. Farklı çalışmalara özenmedim hani oradan esinlendim ama kesinlikle özenmedim tamamıyla kendi çalışmalarım çıktı ortaya hani bu açıdan aslında iyi bir şey yaptığımı düşünüyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Başak, özgünlük üzerine vurgu yaparak çalışmalarını samimi bir şekilde yürüttüğünü belirtmiştir. Meltem'in *"Çalışmalarımla ilgili güzel şeyler düşünüyorum. Mesela başta dediğiniz gibi biraz herkes birbirinden esinlenerek yapıyordu ama daha sonra herkes kendi yöntemini bulunca bir müddet sonra hiç kimsenin birbiriyle alakası olmadan o kadar çok şey çıktı ki önceden şöyle düşünüyordum bir nokta ne olabilir ki en fazla ne olabilir ki? Ama herkesin birbirine hiç benzemeyen o kadar çok çalışması çıktı ki."* sözlerinden öğrencilerin çalışma sürecinde birbirlerinin etkisi altında kaldıkları ancak zamanla her öğrencinin özgün çalışmalar koyabildiği anlaşılmaktadır. Olumsuz koduna ilişkin Derya'nın *"Ben çok iyi olduğunu düşünmüyorum açıkçası istediğim gibi yansıtabildiğimi düşünmüyorum."* ifadelerinden anlaşılacağı üzere Derya'nın düşüncelerini yeterince yansıtamadığından çalışmalarıyla ilgili olumsuz algıya sahip olduğu

söylenebilir. Kararsız koduna ilişkin Ayşe ise "kendi çalışmalarımı biraz sevdim biraz sevmedim gibi pek anlamadım gibi daha iyisini yapabileceğimi düşünüyorum ama bu çıktı inşallah ilerde daha iyisi olur." açıklamalarında bulunmuştur.

Tablo 21

Nokta-Kavram Etkinliğinin İşleniş Biçimine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kodlar**
Nokta-Kavram Etkinliğin İşleniş Biçimine Yönelik Algılar	Öğretim elemanı faktörü
	Ders sunumları
	Öğrenme ortamı
	Sınıf içi etkileşim
	Öğretim Yöntemleri

Nokta-Kavram Etkinliğinin işleniş biçimine yönelik algılar alt teması içerisinde öğretim elemanı faktörü, ders sunumları, öğrenme ortamı, sınıf içi etkileşim, derse katılım düzeyi, örnek gösterimi, akıcı kavram kodları bulunmaktadır.

Öğretim Elemanı faktörü koduna ilişkin Ayşe şu açıklamaları yapmıştır; "*Dersin işleniş biçimi ile ilgili böyle herkese tek tek gitmeniz güzel isteyen arkadaşların da tek tek bakması da güzel bir de ben böyle daha çok şey mesela nasıl desem hoca böyle benle ilgilenirken böyle nasıl desem benimle sanki arkadaş gibi olmalı ki ben kendimi ona daha rahat hissetmeliyim yoksa ben kendimi kasıyorum, yapamıyorum hatta göstermek de istemiyorum da o zaman ama burada güzel sizin gibi tek tek bakınca arkadaş gibi olunca sevdim yani, başka türlü olsaydı sever miydim bilmiyorum"* Ayşe, ders sürecinde öğretim elemanının öğrencilere ilgisinden duyduğu memnuniyet ve öğretim elemanıyla öğrencilerin iletişiminin samimi olmasından duyduğu memnuniyetten söz etmiştir. Ders sunumları koduna ilişkin Çağla *"Bence dersin hani slaytlar biçiminde anlatılması gayet iyi hani görsel olarak aklımızda daha çok kalıyor verdiğiniz örneklerdir gösterdiğiniz isimler, hani normal sıradan anlattığımızdan ziyade slaytlarla anlatmak daha etkili oldu"* açıklamalarında bulunmuştur. Öğretim yöntemleri alt koduna ilişkin Aysun *"dersin işleniş biçimi güzel normal yani güzel bir şekilde.. örnekler gösteriyorsunuz onlar zaten çok yardımcı oluyor o gösterdiğiniz ressamlarda çok"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin ifadelerinden ders anlatımlarının sunumlar ve örnek gösterimlerini içermesinin ders işleyişini etkili bir hale getirdiği söylenebilir. Öğrenme ortamı koduna ilişkin Cemre *"Gayet iyi ve rahat bir ortamda bulunduğumuzu düşünüyorum. Çok sıkı değil ya da çok rahat da değil yani rahat derken nasıl desem çok gevşek de değil çok sıkı da değil tam rahat oluyoruz, faydalı buluyorum*

açıkçası" ifadelerini kullanmıştır. Cemre'nin açıklamalarından öğrenme ortamında öğrencilerin kendilerini ifade edebileceği ve rahat çalışma ortamının sağlandığı aynı zamanda disiplinden ödün verilmediği çıkarımı yapılabilir. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin Meltem *"...Yani çok insanların birbiriyle etkileşim içerisinde olması ve ya sizin bizimle daha fazla ilgilenebiliyor olmanız veya bizim başka arkadaşlarımızın çalışmalarını görüyor olabilmemiz bunların hepsi gerçekten rahatlatıcı..."* ifadelerini kullanmıştır. Başak'ın ifadeleri ise şöyledir; *"hocam gerçekten dersin işlenişi güzel bence akıcı geçiyor hem de tek tek çalışmalarımızla hani böyle yorumlar yapmanız siz ayriyeten arkadaşlarımın yorumlar yapması bana fikirler sunması çalışmalarımı çok daha fazla ileri boyuta götürebiliyor. Mesela siz o sırada başka biriyle ilgileniyorsanız dönüp arkadaşlarıma soruyorum, arkadaşlar ne yapabilirim falan diye çok farklı düşünceler ortaya çıkıyor."* İlknur ise *"Yani enerjimiz düşmedi hiçbir zaman, çekilip kendimize gömülmedik her zaman dersin bir parçası olduk, her zaman katıldık. Yapamasak bile en azından takip ettik. Hep algılarımız açıktı. Bu yönden ben çok keyif aldım. En sevdiğim ders temel tasarım oldu. Yapamasam bile dersin içindeyim onu hissediyorum. Öğreniyorum. Belki zaman çok daha geniş olsaydı, daha farklı olurdu öğrenmemiz"* açıklamalarında bulunmuştur. Ders anlatımları sırasında ve etkinlik süresince öğretim elemanı ve diğer öğrencilerle iletişim halinde olması sonucunda öğrencilerin motivasyonlarının yükseldiği görülmüştür. Aynı zamanda birbirlerinin derse ilişkin görüş paylaşımlarından etkilendikleri söylenilebilir.

5.3.3. Çizgi-Kavram Etkinliğinin Uygulama Süreci

Çizgi-kavram etkinliği 10.10.2016-19.10.2016 tarihleri arasındaki 2 haftalık ders sürecini kapsamaktadır. Uygulama 2 hafta içerisinde tamamlanmıştır. Çizgi-kavram etkinliği, temel tasarım dersine katılan öğrencilerin tasarım ve kompozisyon kurma becerilerinin geliştirilmesi için oluşturulmuştur. Öğrencilerin kavramlar doğrultusunda özgün bir görsel anlatım dili geliştirerek tasarım yapmaları, çizgi-kavram etkinliğin temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerin birim elemanı olarak seçilen çizgi ve daha önce uzman görüşü alınarak üzerinde çalışılması konusunda uzlaşı sağlanan kavram çiftleri üzerine tasarımlar yapması amaçlanmıştır. Böylelikle öğrencilerin kavramsal düşünme, kavramlar ile biçimleri ilişkilendirebilme, duygu ve düşüncelerin biçimsel yansılarını analiz edebilme ve tasarımlarına yansıtabilme, görsel okuryazarlık ve anlamlandırma becerileri, çizim ve tasarım becerilerinin kazanımlarının elde edilmesi hedeflenmiştir. Buna ek olarak öğrencilerin, bireysel edimleri ve kişisel eğilimlerine yönelik farkındalıklarının gelişmesi amaçlanmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda öğrencilere kavram çiftleri verilerek üzerinde

düşünmeleri ve söz konusu kavramların düz anlamları ve yan anlamları üzerine düşünmeleri söylenmiştir. Sonrasında kavram çiftlerinin taşıdığı düz ve yan anlamların çizgilerle hangi biçimlere karşılık geleceği üzerine anlatımlar yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerin "çizgi" aracılığıyla düşüncelerini iki boyutlu yüzey üzerine (kağıt üzerine) temel tasarım ilke ve elamanlarını kullanarak aktarmaları istenmiştir. Bunun yanında kavramları betimledikleri çizgisel tasarımları ile ilgili düşüncelerini ifade eden manifesto niteliğinde açıklayıcı yazılar yazmaları istenmiştir. Tasarım çalışmaları için kağıt boyutu 15x15 cm olarak belirlenmiştir. Farklı numaralarda resim kalemi, grafit kalem, marker kalem vb. gibi kalem çeşitlerini kullanabileceklerini belirtilmiştir.

Tablo 22

Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

Çizgi-Kavram Etkinliği 1. Hafta (ilk 4 saat) 10.10.2016 Pazartesi
• Çizgi ile ilgili sunum ve ders anlatımı yapıldı. • Çizgi-Kavram etkinliğiyle ilgili bilgi verildi. • Etkinlik kapsamında yazılacak yazı ile ilgili bilgi verildi. • Kavramın ne olduğu ile ilgili kısa tekrarlar yapıldı. • Çizgi-kavram etkinliğinde kullanılacak olan kavramların düz ve yan anlamları açıklandı ve tartışıldı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi

Ders etkinlikleri konu anlatımı ile başlamıştır. Konu anlatımı sabit ve hareketli görselleri içeren sunum ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikle çizgi tanımı ve çizgi çeşitleri açıklanarak öğrencilere temel düzeyde bilgi verilmiştir. Bilgi aktarımı, temel tasarım elemanı olarak çizginin iki boyutlu yüzeylerde ve üç boyutlu çalışmalarda kullanım biçimleri, farklı dönemlere ait üsluplar içerisinde kullanımı, yarattığı psikolojik etkiler ve benzeri gibi unsurları içermektedir. Bunun yanında profesyonel tasarımcı ve sanatçıların resim, heykel, grafik, animasyon-video ve benzeri türlerde verdiği eserler örnek olarak incelenmiştir. Ders anlatımı sırasında öğrencilerin gösterimi yapılan örnek eserleri analiz etmesi, çizgi ve çizgi etkilerinin kullanım ve ifadeleri üzerine yorumlar yapması sağlanmıştır. Daha sonra öğrencilere kavram çiftleri verilmiştir. Çizgi-kavram etkinliği için verilen kavram çiftleri bir önceki etkinlik olan "nokta-kavram" etkinliğinde verilen kavram çiftleridir. Öğrencilere bir önceki etkinlikte olduğu gibi "kaos-dinginlik" kavramlarının sabit (seçimsiz), "özgürlük-sınırlar", "tek-çok", "hayal-gerçek", "uzak-yakın", kavramlarının ise isteğe bağlı olarak seçilebileceği söylenmiştir. Kavramlar üzerine açıklamalar yapılmıştır. Kavramların işaret ettiği düz ve yan anlamları ifade eden kompozisyon biçimlerine yönelik anlatımlar

yapılmıştır. Kavramların öğrenciler için neler ifade ettiği üzerine konuşularak kavramların yan anlamları üzerine beyin fırtınası yapılmıştır. Öğrencilerin kavramlar üzerine görüş ve düşüncelerini pekiştirdiği gözlemlenmiştir.

Temel Tasarım atölyesinde 10.10.2016 Pazartesi günü derste aşağıdaki konuşmalar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı :(...) (12.20) bu çalışmada sizin ne dikkatinizi çekti bir bakın

Çağla: Hareketlilik var

Esra: Kıvrımlı çizgiler var

Araştırmacı: Başka

Meltem: Kalınlık-incelik, aralarındaki boşluklar farklı, daha sonra bir tarafa yoğunlaşmış

Başak: Aslında şey de var hocam yükseklikle derinlik vermiş sanki

Meltem: Çizgiler aynı şekilde değil

Araştırmacı: Yorum yapabiliyoruz sonuç olarak değil mi?

Araştırmacı: Arkadaşlar benim burada söylemek istediğim çizginin yönünü bu çalışmada çok iyi anlıyoruz. İçinde birkaç tane yön var, yön ile birlikte hareketleniyor. Yön ve Hareket.. siz de dediniz.. Bunlar şöyle giderken bunlar da bu taraf doğru geliyor.

Başak: Hocam biz de şey yok mu şekil olmayacak..

Araştırmacı: Evet şekil yok.

Başak: Şekil odaklı düşünmeyeceğiz

Araştırmacı: Şekil odaklı düşünmeyeceğiz ama bu örnekler biçimsel ve estetik amaçlarla yapılan çalışmalardan oluşuyor.

Başak: Biz de böyle şekil çıkartıyoruz ister istemez.

Araştırmacı: İster istemez siz şu an somut düşünüyorsunuz. Desen çizdiniz, görüp benzetmeye çalıştınız, 3 boyutlu şeylerden iki boyuta aktarım yaptınız ve birebir benzetmeye çalıştınız. Çabanız bu yöndeydi, şimdi ben size tam tersini söylüyorum. Bir şeye benzetmeyin bir duyguyu bir kavramı ifade edin. Siz daha çok bir biçim görmeye odaklısınız, normal bu, ama biz şimdi biçim görmeyeceğiz. Çizginin yoğun olarak kullanıldığı çalışmaları görmeniz ve üzerine fikir yürütmeniz için gösteriyorum bu çalışmaları.., (13:50) (DV7, 10.10. 2016)".

Ders sırasında geçen karşılıklı konuşmalardan da anlaşılacağı üzere öğrenciler çizgi-kavram etkinliği kapsamında gerçekleştirilen sunumda örnek olarak gösterilen çalışmalar ile ilgili yorumlar yapmaktadırlar. Yorumlar sırasında söz konusu eserin biçimsel betimlenmesi üzerine Başak**,** biçim ve kavram ayrımına vurgu yapmaktadır. Öğrenciler, etkinlik boyunca çoğunlukla biçimsel düşünme ve şekil algısı üzerinden çalışmaya eğilim göstermişler, çalışmalarını motif ve dekoratif öğelere benzetmeye yönelmişlerdir. Ancak söz konusu etkinlikte herhangi bir nesne, kalıp, biçim ya da patern yapısı olmaksızın kavramların içerdiği anlamları betimleyen özgün tasarımlar yapılması hedeflenmektedir. Bu durum sebebiyle öğrencilerin etkinlik boyunca bocaladıkları gözlemlenmiştir. Araştırmacının konu anlatımı sırasında da belirttiği gibi öğrenciler, çoğunlukla herhangi bir 3 boyutlu nesnenin 2 boyutlu yüzey üzerine doğru olarak aktarımı üzerine eğitim almaktadır. Bu sebeple öğrencilerin zorlanması olağan görülmektedir. Bunun yanında öğrencilere biçim-şekil-nesne odaklı düşünmekten, dekoratif çizimlerden kaçınılması gerektiği ve etkinliğin hedefleri hatırlatılmıştır. Ayrıca ders işlenişleri sırasında ve öğrenci günlüklerinden alınan dönütlerden "kavram" ile ilgili bilgi eksiklikleri olduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine etkinlik öncesi yeniden açıklama yapılarak öğrencilere kavramın ne olduğu yeniden açıklanmıştır. Hatırlatma ile güdülemenin sağlanacağı düşünülmüştür.

"Araştırmacı: (...) Şimdi arkadaşlar yeniden gözden geçirelim, kavram nedir? Arkadaşlar

Beyza: Bir sözcüğü ilk olarak anladığımız şey değil mi?

Araştırmacı: Olabilir, evet, kavram nedir? Sizden de alabilir miyim?

İlknur: Kavram daha ağir tonajlı bir şey, yani artık kesin kabul görmüş bir şey

Araştırmacı: Evet, İlknur kesin kabul görmüş bir şey dedi, siz ne diyorsunuz?

Meltem: Düşünceye hükmeden bir anlam

Araştırmacı: Düşünceye hükmeden bir anlam dediler. İnterneti olan var mı? TDK'da yer alan bir anlamı var bir okuyalım onu?

İlknur: Bir nesnenin, bir duygunun, ya da düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı, anlamı, anlam yükü.

Araştırmacı: Nesnenin, duygu ya da düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı, anlamı ve anlam yükü (Öğrenciden sonra tanımı tekrarlıyor).

Araştırmacı: Tamam anlamı ve anlam yükü dedik, başka bir tanım var mı?

İlknur: Felsefe terimi olarak var nesnelerin ya da olayların ortak özelliklerini içine alan ve onları bir ortak ad altında toplayan genel tasarım.

Başak: Çok geniş bir şey değil herhalde

Araştırmacı: Kavram bir tasarım, bir sözcük, bir sözcük ama bir şeyi karşılıyor. Bir olgu, bir olay, duygu-düşünce, bir his olabilir. Bunlar var olan şeyler var olan şeyleri tanımlamaya çalışıyoruz, isimlendirmeye çalışıyoruz ki bizim için anlatım dili olsun, iletişim kurabilelim. Mesela atıyorum... "açlık" diye bir şey var değil mi? açlık hissedilen bir şey, bir duygu, yeme isteği uyandıran bir şey, fizyolojik sıkıntılara neden oluyor. Açlık var, ama biz açlık hissini hissediyoruz. Biz bu hissin adını açlık koyuyoruz. Biz bu durumun adını açlık olarak değil de başka bir ad ile de isimlendirebilirdik... ama durum değişmezdi.. Mesela İngilizler de "starving" diyor anlatabiliyor muyum? Kavramın dildeki karşılığı dildeki temsili "açlık" sözcüğü. bu sözel dil olabilir, görsel dil olabilir. Biz görsel dil kullanıyoruz, görsel sanatlar öğretmeni olacaksınız görsel dilde anlatım yapıyorsunuz. Bir de işitsel dil olabilir onlar da müzik besteliyorlar, duyguları nota ve seslerle veriyorlar, biz de tasarım ilke ve elemanlarını kullanıyoruz, bu derste öğreniyoruz (DV7, 10.10.2016)"

Kavram anlatımı sırasında kavramın sözel temsili olan sözcüklerden bahsedilmiştir. Ayrıca görsel temsilinin görsel sanatlar öğretmen adayları için öneminden söz edilmiştir. Temel tasarım ilke ve elemanlarının kullanımı ile görsel anlatım dili oluşturabilecekleri de eklenmiştir. Anlatım sırasında öğrencilerin derse etkin katılımı sağlanarak etkinliğe yönelik ilgilerinin artırılması ve güdüleme gerçekleşmiştir.

Araştırmacı ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Bugün daha önce planlandığı gibi çizgi-kavram etkinliğine geçtik. Çizgi etkinliği için öncelikle çizginin yapısını, çeşitlerini ve önemini anlatan bir sunum yaptım. Profesyonel ressam, heykeltıraş ve çağdaş sanatçıların eserlerinden oluşan örnekler gösterdim. Öğrencilerin konuya ve sunuma ilgileri iyiydi. Çizgi konusuna, noktadan daha çok ilgi duydular, noktadan sıkıldıklarını ve çizginin onlara iyi geleceğini düşünüyorlar. Çizgide daha başarılı olacaklarını ve daha az zorlanacaklarına dair bir inançları var. Bir de bu derste kavram konusunu yeniden anlatma gereği duydum, Tam olarak kavramın ne olduğunu anlamadıklarından ya da tam olarak sözcüğü ve anlamını benimseyemediklerinden böyle bir şeye gerek duydum ve yeniden anlatmam sanırım yerinde oldu. Bunun dışında eskiz ödevlerini verdim ve eskiz yapmanın öneminden tekrar bahsettim ama genel olarak az sayıda

eskiz yapıyorlar. Görsel sunumlar ve anlatımlar aracılığıyla motivasyonlarının yükselmesini sağladım. Bunun yanında sanatçıların çalışmalarını ve arkadaşlarının çalışmalarını izlemelerini, çevrelerine kayıtsız kalmamaları ve gözlem yapmalarını tavsiye ettim. Bunun dışında çizgi ile ilgili sunum ve kavram anlatımı iyiydi olumlu tepkiler aldı" (AG,10.10.2016).

Ders sonunda öğrenciler, yazdığı günlüklere görüş ve düşüncelerini şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün çizgi konusuna geçtik. Çizgiyi noktadan daha çok seveceğimi düşünüyordum. Gerçekten de çizgi daha çok hoşuma gitti. Ben çok eskiz yapamadım. Ama hepsini toplu getireceğim. Arkadaşlarımızın bitmiş çalışmaları üzerinden yorum yaptık bugün. Kafamda daha çok şey oluştu (Sinem, ÖG, 10.10.2016)".

Sinem, günlüğünde çizgi çalışmalarına nokta çalışmalarından daha çok ilgi duyduğunu belirterek, motivasyonunun yükseldiğine vurgu yapmıştır.

"Bugün çizgi konusuna giriş yaptık ve hocamız kavram konusunda tekrar anlatma yaptı ve bu sefer daha iyi anladığımı düşünüyorum. Üzerimdeki tasarım sıkıntısını atmaya çalışıyorum. Bu hafta konu tekrarı ile daha iyi olacağını düşünüyorum (Ayşe, ÖG, 10.10.2016)".

Ayşe günlüğünde konu tekrarının sağladığı yarardan bahsetmiştir. Konu tekrarı sonrasında konunun daha iyi anlaşıldığını ifade etmiştir.

"Bugün kavramları tamamen anladım, ne yapmam gerektiğini daha iyi biliyorum, nasıl yapacağıma nasıl başlayacağımı daha iyi biliyorum. Okuldaki yani lisedeki o ezberci yapıdan kendime özgün yapıya yeni alışmaya başladım. Özüne dönünce daha iyi şeyler çıkmaya başladı. Çıkardığım tasarımları daha çok beğeniyorum. Elif Hoca'da hiç sıkılmadan bizimle uğraştı ve sanırım sonunda olacak (Esra, ÖG, 10.10.2016)"

Esra günlüğünde kavramların anlaşıldığını ve yapacakları ve düşüncelerinin daha belirgin bir duruma geldiğinden söz etmektedir. Bunun yanında ezberi ve kalıpları temel alan öğretimin getirdiği alışkanlıklar ile özgün düşünce arasındaki ayrıma ilişkin geliştirdiği farkındalığa vurgu yapmaktadır.

"Bugün hocanın anlattığı kavram konusunu çok iyi anladım. Bugün çizgiye bir geçiş yaptık ve çizgi ile ilgili görsellere baktık. Bugün yorucu geçti ama işlerimi tamamlamaya yaklaştıkça sevindim ve gittikçe daha güzel, daha farklı fikirler öğrenmeye başladım.

Çizimlerimi güzelleştirdiğimi ve kendime özgü bir ritim tutturduğuma inanıyorum (Beyza, ÖG, 10.10.2016)"

Beyza, derse ilişkin gözlemlerinden bahsederek, kavramla ilgili anlatımın kendisi için verimli geçtiğinden söz etmektedir. Ders etkinlikler kapsamında gerçekleştirdiği çalışmalar üzerine bireysel performansını değerlendirerek çizimlerinin ilerleme kaydettiğini belirtmiştir.

"Ders bugün çok güzeldi. Sadece desen dersinden çıktığımız için biraz yorgunduk. Fakat konu güzel olduğundan ve çizgiye geçtiğimizden dolayı bu yorgunluk hemen geçti. Kavramlarla ilgili bilgilendirme yaptınız fakat ben zaten çok iyi anlamıştım. Yine de daha iyi pekişti. Biraz devamsızlık yaptığımdan dolayı konudan sapmış olsam da sonra kendimi toparladım diye düşünüyorum (Meltem, ÖG, 10.10.2016)"

Meltem günlüğünde derse ait duygu ve düşüncelerini ifade etmiştir. Ders devamsızlığı yapmanın olumsuz etkilerinden söz etmiştir.

Öğrencilerin ders sırasında ve öğrenci günlüklerindeki ifadelerinde konu ve etkinlik detaylarının anladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin, çizgi kavram etkinliğini bir önceki nokta-kavram etkinliği ile kıyasladığı gözlemlenmiştir. Her iki etkinliğin de benzer aşamalar ve hedefler içermesi, çalışmalarda aynı kavram çiftlerinin kullanılması nedeniyle öğrencilerin yorumları olağan görülmektedir. Bununla birlikte her ne kadar iki etkinlik ortak noktalar barındırsa da tasarım birimi olarak belirlenen nokta ve çizgi eleman olarak çok farklı özellikler taşımaktadır. Bu sebeple öğrenciler tasarımlarını gerçekleştirirken kompozisyon kurma ve biçimsel ilişkilendirme sürecinde farklı gereksinimler ve sorunlarla yüzleşerek çözüm üreteceğinden her iki etkinlik için farklı yorumlar ve sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 23

Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

Çizgi-kavram etkinliği
1. Hafta (ikinci 4 saat) 12.10.2016 Çarşamba
• Çizgi-kavram etkinliğine yönelik yapılan çalışmalara ilişkin değerlendirme yapıldı. • Kavram çiftleri üzerine değerlendirme yapıldı. • Öğrencilerin eskiz çalışmalarına yorum yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Derse öğrencilerin eskiz çalışmaları değerlendirilerek başlanmıştır. Öğrencilerin eskiz çalışmaları üzerine yorumlar yapılmıştır. Kavramlar ve temel tasarım öğelerinin ilişkileri, kompozisyon kurma ve malzeme seçimi vb. gibi unsurları içeren diyaloglar sırasında öğrencilerin konu ve etkinlikle ilgili olası soruları yanıtlanıştır. Aynı zamanda öğrencilerin benzer biçimlere eğilim göstermesi ve özgünlük ile ilgili açıklamalar da yapılmıştır. 12.10.2016 Çarşamba günü temel tasarım dersinde aşağıdaki diyaloglar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı:(...) (6:35) Sana da bakalım Esra?

Araştırmacı: Kaos, bunlar olur. Şu daha güzel, Daha özgün olur. Buna benzer şeyleri diğer arkadaşların yaptı. Yapacaklar da zaten, bazı tasarım ve çizimlere eğilim olabilir.

Hande: Garanti

Araştırmacı: Şu iyi Kaos değil mi?

Hande: Ful kaos, Allah kimseyi o kadar kaosa düşürmesin (gülüyor).

Esra: Fazlasıyla. (gülüyor)..

Meltem: Kaosu çok güzel yapıyoruz hocam ya (gülüyor)

Esra: Şunlar da vardı dinginlik için Bu da kaos,

Araştırmacı: Hımm o olmadı, Bu neden böyle biliyor musun? Bir kalem alabilir miyim?

Araştırmacı: Şuradaki çizgilerin boyları aynı buralarda bunları sıkıştırmışsın, buralarda da açsaydın biraz bir yerlerde rahatlasaydı kompozisyon, buralarda biraz sık başlasın senin ikinci kavram çiftin neydi düşündün mü üstüne?

Esra: Yani uzak-yakın yapmıştım noktada bunda da onu yapabilirim diye düşündüm.

Araştırmacı: O zaman bunda biraz uzak-yakın duygusu verebilirsin. Bu çizgileri açıp yakınlık hissi verebilirsin ama biraz daha çalış bence, aynı şeylerin üzerine gitmişsin bir şey çıkmış. Bir de senin eskizlerini temize geçirmen zor.

Esra: Evet hocam bunu nasıl yapacağım (gülüyor)

Araştırmacı: Çünkü çok fazla, kaç tane çizgi attın buna

Esra: Bilmiyorum

Araştırmacı: Ama güzel iş, bunu yaparsan güzel ve orijinal olacak (8:40) hatta kurşun kalemle de çizebilirsin de marker la da güzel

Esra: Denerim markerla da

Araştırmacı: Kurşun kalemle yap istersen o da güzel olur, güzel yani de geçirmen aynı etkiyi uyandırabilmen zor.. Bunlar biraz şey

Esra: izohips haritalar gibi oldular hocam (gülüyor)

Araştırmacı: Neden böyle oldu biliyor musun? Başka yönden olsa direk gördün mü? acaba diyorum şu çizgi aralıklarını değiştirsen... bir vurgu noktası olsun mesela. Bir de bu çalışmalarını temiz kağıda geçirirken iyi incelemen lazım

Esra: Bir anlık çıkıyor hocam (gülüyor) Ben lisede de öyleydim mesela ilustrasyon dersimiz vardı. Hoca armut vermişti, sen bunu yap dedi, illüstre et dedi Bir anlık oluyor. Bir anda yaptım. Bir anda buldum.

Araştırmacı: Öyle çıkıyor zaten iyi işler. İstersen sen 15x15 boyutlarında çalış, direk temize geçireceğin kağıt üzerine çalış direk 15x15 kağıtları kes hazırla Bir de öyle çalış istiyorsan.. Bir yöntem bulabilirsin kendi kendine (10.48) (DV8, 12.10 2016)"

Söz konusu diyalogda görüldüğü üzere öğrencilerin eskiz çalışmaları sırasında rastlantısal olarak kendiliğinden elde ettikleri çizimsel etkileri, çalışmayı son haline kavuşturacakları kağıda geçirmeleri sırasında doğabilecek aksaklıklar ve kompozisyonda oluşabilecek biçimsel ve anlam kaybı sebebiyle öğrencilerin çalışmalarını doğrudan kağıda çalışabilecekleri söylenmiştir. Bunun yanında çalışmalarında yararlanmaları için öğrencilere yararlanacakları kitap, dergi, sanat ve tasarım ile ilgili web adresi vb. gibi kaynaklar önerilmiştir. Birçok sanatçı ve eserlerini eleştirel bir bakış açısı ile incelemeleri, farklı disiplinlerdeki uygulamaları araştırmaları, doğayı ve çevrelerini gözlemlemeleri hatırlatılmıştır.

Araştırmacı, ders süreci için görüş ve düşüncelerini günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Derse her zaman ki gibi ödev kontrolleri ile başladım. Öğrencilerin çalışmalarına yorum yaptım. Aynı zamanda öğrencilerin birbirlerine de yorum yapmasını teşvik ettim. Çalışmalarını temize geçirmelerini söyledim. Eskizleri ile aynı etkiyi yakalayamamaktan çekiniyorlar, bu durum onları geriyor. Bu duruma çözüm olarak eskizlerini çalışmanın gerçek boylarına yapmalarını ve gramajı yüksek bir kağıt kullanmalarını söyledim. Böylece bu çalışmalar iyi olursa doğrudan kullanabileceklerini söyledim. Bence bu onları daha ciddi çalışmaya yönlendirebilir. Öğrenciler derste de çizgi eskizlerine devam etti. Genel olarak olumlu bir dersti. Çizgi konusunda, noktaya göre daha rahat olduklarını gözlemledim. Kavramları benimsediklerini çizgiyi de daha eğlenceli bulduklarını ifade ettiler. Bugün diğer günlerden farklı olarak Güzin Hoca da öğrencilerin çalışmalarını değerlendirdi.

Genel olarak öğrencilerin çalışmalarını beğendi ve olumlu yorumlar yaptı. Sanırım bu da öğrencilerin motivasyonunu artırdı. Genel olarak olumlu bir gündü (AG,12.10.2016).”

Araştırmacı, günlüğünde derse dair gözlemlerini aktarmıştır. Öğrencilerin çalışmalarının olumlu yönde ilerlediğine yönelik tespitlerde bulunmuştur.

Öğrenciler, günlüklerinde derse ilişkin görüş ve düşüncelerini ifade etmişlerdir.

“Bugün çizgi çalışmalarımızın eskizlerini Elif Hoca ile değerlendirdik. Neleri nasıl yapmamız hususunda bize bilgi verdi hocamız. Güzin Hoca çizgi ve nokta çalışmalarımıza baktı ve tabi ki beğendi (Oktay, ÖG,12.10.2016)”

Oktay, günlüğünde Güzin Hoca'nın çizgi çalışmalarına yönelik yaptığı olumlu yorumları için memnuniyetini dile getirmektedir. Güzin Hoca'nın takdirini kazanmak öğrencilerin çalışmalarının verimli bir şekilde devam etmesi için motivasyon sağlamıştır.

“Bu hafta çizgiye başladım yani başladık. Çizgi bana göre çok daha keyifli, çıkarmak istediğim daha kolay çıkıyor. Çizgi çalışmasında kaosum hemen çıktı. Lakin büyüğe geçirmek sıkıntılı olacak. Özgün ve bir anda ortaya çıktığı için geçirmesi zor olacak. Şimdi dinginlik ve seçeceğim diğer kavramlar kaldı. Onları da yaptım mı bu işlem tamam (Esra, ÖG, 12.10.2016)”

Esra, günlüğünde çizgi çalışmalarının sürecine değinmiştir. Eskizlerini temize geçirmenin zorluklarıyla ilgili kaygılarını belirtmiştir. Bu durumu araştırmacı, günlüğünde de belirtmiştir. Öğrencilerin kaygılarının yerinde olduğunu düşünerek çalışmalarını etkinlik kapsamın belirlenen boyutlarda yapmalarını; eskiz ve temize geçirme aşamalarını birleştirmelerini önermiştir. Böylelikle öğrencilerin çalışma sürecinin daha verimli geçeceği ön görülmüştür.

“Bir günün daha sonuna geldik :) Bugün daha çabuk geçti ve kavramlarla uğraştıkça onları sevmeye başlıyoruz en azından ben öyleyim :) Derse iyice bağlandık her yere çizgi ve nokta gözüyle bakıyorum artık :) Nerden esinlenebilirim diye sürekli araştırma içerisindeyim :) Ve biraz arkadan tınılar gelir ya. Kastettiğim müzik daha rahat ve iyi hissettim (Meltem, ÖG, 12.10.2016)”

Meltem, günlüğünde kavramlarla çalışmaya yönelik geliştirdiği duygularından söz etmektedir. Bunun yanında yaratıcılığını geliştirmeye yönelik arayış içinde olduğunu ve esinlenmek için araştırmalar yaptığını belirtmektedir.

Tablo 24

Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

Çizgi-kavram etkinliği 2. Hafta (ilk 4 saat) 17.10.2016 Pazartesi
• Çizgi-kavram etkinliği kapsamında çalışmalara ilişkin değerlendirme yapıldı. • Öğrencilerin eskiz çalışmalarına yorum ve değerlendirme yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı • Öğrenci günlükleri yazıldı

Çizgi kavram etkinliğinin ikinci haftasında da derse öğrencilerin eskiz çalışmaları ve ön hazırlıkları değerlendirilerek başlanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin soruları yanıtlanmıştır. Bazı öğrenciler, zorlandıkları noktalara ve kavramlarla ilgili çalışmalarına yönelik geri bildirimlerde bulunmuşlardır. Bu geri bildirimlere göre nokta-kavram ve çizgi kavram etkinliklerinin her ikisinde de önce tasarımı yaptıklarını daha sonra kavramlarla ilişkilendirdiğini ifade eden öğrenciler bulunmaktadır. Buna karşılık yapılan açıklamalarda kavramların çalışmaları sürecinde yönlendirici etkisi olduğunu, düşünce ve tasarım metotları geliştirmelerine yardımcı olacağı söylenmiştir. Kavramlarla çalışırken, bir yöntem olarak öncelikle kavramların sözcük anlamlarını öğrenmelerini ve üzerine düşünmeleri önerilmiştir. Daha sonra kavramların kendileri için ifade ettiği anlamı sorgulamaları ve notlar alarak yazılar yazmaları söylenmiştir. Böylece kolaylıkla odaklanacakları, kavramlar ile biçimleri daha kolay ilişkilendirebilecekleri açıklanmıştır. Etkinlik süresince derslerde örnek çalışmalar incelenerek biçimlerin duyusal ve düşünsel etkileri üzerinde durulmuştur. Bu yolla öğrencilerin görsel analiz yetileri güçlendirilmiştir.

"Araştırmacı: (...) (10:57) Evet bunlar çizgilerdi değil mi?

Cemre: Evet

Araştırmacı: Evet bakalım, bunlar sanki daha iyi, şu da iyi, ama şu çarpıyı sonradan sıkılıp mı attın? o olmasa daha iyi sanki

Cemre: Olabilir, tamam.

Araştırmacı: Şu da iyi, bu biraz nokta mantığıyla yapılmış, bu da iyi yapabilirsen

Cemre: Onu düğüm olarak düşündüm.

Araştırmacı: Evet, ama mesela zeminini de düşünmelisin. Bunu böyle yaptın tamam, markerla mı yapacaksın, normal kalemle mi yapacaksın

Cemre: Markerla yapacağım hocam

Araştırmacı: Markerla etkisi değişir o zaman zemine sonra bakalım, sen kağıda yap şunları da belki biraz daha düzenleyebilirsin, biraz daha özenli yaparsın diye düşünüyorum (13:05) (DV9, 17.10.2016)"

Daha önce de belirtildiği üzere etkinlik kapsamında uzman görüşlerine bağlı olarak belirlenen 15x15cm boyutta kare kağıtlar, çeşitli numaralarda resim kalemleri, grafit kalemler ve siyah olmak üzere marker kalemlerin malzeme olarak kullanılabileceği söylenmiştir. Ancak öğrencilerin seçeceği malzeme olarak kağıt ve kalemlerin görsel anlatım diline etki edeceği, tasarımların görsel ifadelerinde farklılıklara neden olabileceği belirtilmiştir. Ders sırasında Cemre ile yapılan diyalogda söz konusu farklılıktan bahsedilmektedir.

Araştırmacı, günlüğünde ders süreci için görüş ve düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir.
"Derse yine çizgi çalışmalarını değerlendirerek başladım. Bunun dışında ders güzel ve rahat geçti. Çizgi çalışmasında noktadan daha rahat gibi görünüyorlar. En azından bana aktarımları bu yönde. Kavramlar, bir önceki etkinliğin kavramları ile aynı olduğu için yeni bir araştırma yapma ya da yeniden düşünme süreçlerini yaşama gibi bir zorlukla karşılaşmadılar. Bu yüzden çizgide daha yaratıcı olacaklarını düşünüyorum. Şimdiye kadar bu düşüncemi kanıtlayan örnekler de görmem beni rahatlattı ama yine eskiz sayıları yine az ancak çalışmaların çoğu başarılı, bu durumu kavramları iyice anlamalarına bağlıyorum. Ders bu şekilde bitti. Hala tasarımı yaptıktan sonra kavram ile ilişkilendirmeye çalışanlar var bu durum için açıklama yaptım. Her yeni çalışmada her şeyi baştan alarak konuşuyoruz, bazen hep aynı şeyi yapıyormuşuz algısına kapılıyorum. Ama her seferinde hatırlatmalar yapmak gerekiyor. Bu durum biraz da temel tasarım dersinin doğasından kaynaklanmakta. Sık tekrarlarla öğrenciler daha iyi öğreniyor. Sanırım tekrarlar dönem sonuna kadar tekrar edecek (AG, 17.10.2017)"

Tablo 25

Çizgi-Kavram Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)

Çizgi-kavram etkinliği 2. Hafta (ikinci 4 saat) 19.10.2016 Çarşamba
• Çizgi-kavram etkinliği kapsamında çalışmalara ilişkin değerlendirme yapıldı. • Öğrencilerin eskiz çalışmalarına yorum ve değerlendirme yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Derse öğrencilerin çalışmaları üzerine değerlendirmeler yapılarak başlanmıştır. Çalışmaların nasıl ilerlediğine dair öğrencilerden geri bildirim alınmıştır. Dersin devamında öğrenciler çizgi çalışmalarına devam etmişlerdir.

"Araştırmacı: (19:02) Neler yaptınız çalışma öncesi, kavramları nasıl düşündünüz?

İlknur: Kavramları zaten noktadan beri düşünüyoruz. Belli bir şeyler oluştu zaten aklımızda. Biraz görsellere bakmaya çalıştım, sizin verdiğiniz isimlerden. Şöyle bir şeyler çıktı. Bunu "dinginlik" olarak yaptım. Yani aslında ne yaptığımı bilmiyorum. Başlıyorum eğer bir şeyleri çağrıştırıyorsa onun üzerine yoğunlaşıyorum.

Araştırmacı: Evet

Meltem: (gülüyor) Ne yaptığımı bilmiyorum deyince komik oldu. Biz de öyle başlıyoruz da hocam.

İlknur: Bilinçli başlayamıyorum.

Araştırmacı: Aslında siz öyle olduğunu zannediyorsunuz. Kavramlar üzerine düşündüğünüz için sizi bilinçaltınızda ya da düşünce gücüyle o sizi yönlendiriyor aslında, yoksa çıkmazdı bu çalışmalar.

Meltem: Evet.

Araştırmacı: Siz şunu şöyle yapacağım kaos olacak demiyor olabilirsiniz ama beyninizde hep düşünüyorsunuz, sonuç olarak çoğunluğunuz oturmaya başlamış. Yaptığınız şeylerden bu belli oluyor.

İlknur: Evet evet, öyle demiyoruz. O kavramlar beynimizde döndüğü için öyle oluyor aslında.

Araştırmacı: Baştan bakalım. (ilknur'un eskiz çalışmalarına bakıyorlar)

İlknur: Onlar karalama gibi

Araştırmacı: Bunlar biraz biçimsel, şekil vurgusu var.

İlknur: Şekil evet, benim zaten ana problemim o

Araştırmacı: Süslemeyi artık bırakacağız, mesela bu çizginin ne katkısı var çalışmaya? Böyle soracağız çalışırken "Biz bunu yapıyoruz ama anlatımımıza ne gibi bir katkısı olacak?" Resim yaparken de örneğin farklı bir renk koymanız hemen oradaki anlatımı değiştiriveriyor, bunun gibi

İlknur: Güzel olsa bile fazla duruyorsa hiç bir önemi kalmıyor (21.12) (DV10, 19.10.2016)"

Nokta ve çizgi etkinliği süresince öğrencilerin ilk eğilimi kompozisyonlarını oluştururken süsleme ve dekoratif öğeleri kullanma olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler, çalışmalarında süs ve dekoratif öğeler kullanırlarsa çalışmalarının daha dikkat çekeceğine ya da temel tasarım elemanları bakımından doymuş bir görünüme sahip olacağını düşünmektedir. Bazen fark etmeden ya da bilinçsiz olarak da dekoratif bir anlayışa sürüklenebilmektedirler. Bu nedenle etkinliklerin devam ettiği dersler sırasında sıklıkla bu durum üzerine diyaloglar yaşanmıştır.

"Araştırmacı: (...) (8:34) Yazılarınızı da çok merak ediyorum.

Aysun: Hocam ben yazdım.

Derya: Hocam ben de yazdım ama düzgünce geçirmem lazım.

Araştırmacı: Tamam düzgünce yazın haftaya bakalım, bir okuyalım.

Oktay: Kaosla dinginlikle ilgili herhangi bir yazı olabilir mi yazdığımız?

Araştırmacı: Senin yazdığın bir yazı olacak.

Oktay: Tamam benim yazdığım yazı olacak.

Araştırmacı: Tamam demiştik daha önce de, baştan beri konuştuk ya. Tekrar edelim yeniden, çalışmanızda yola çıktığınız herhangi bir şeyle ilgili, kendi hayatınızdan, kendi düşüncelerinizden olabilir dedik.

Oktay: Evet demiştik (08:58) (DV11, 19.10.2016)"

Söz konusu diyalogda da görüldüğü üzere etkinliğin bir parçası olan öğrencilerin çalışmaları üzerine manifesto niteliğinde açıklayıcı yazılar yazma konusunda geciktikleri ve erteledikleri gözlenmiştir. Öncelikli olarak tasarıma odaklandıkları, yazı çalışmalarını sonraya erteledikleri gözlenmiştir. Bunun üzerine yeniden hatırlatmalar yapılarak, düşüncelerini yazıya aktarma konusunda çalışmaları önerilmiştir.

Ders sonunda araştırmacı, günlüğünde derse ilişkin görüş ve düşüncelerini şöyle ifade etmiştir.

"Bugünkü derste öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmeye ve geri dönütler vermeye devam ettim. Öğrenciler istekliydi ve çoğu ödevlerini yapmıştı. Çalışmalarının üzerine tek tek konuştuk. Bir öğrencinin işleri üzerine konuşurken diğerlerinin de merakla takip etmesi çok memnun ediciydi. Biten işlerini temize çekenler vardı, eskizlerinde yakaladıkları etkiyi

asıl işlerine aktaramamaktan yakınanlar vardı. Bir miktar farklılığın olabileceği ve bu durumun normal olduğunu söyledim, bu konuda öğrencilerle hemfikir olduk. Bu duruma çözüm olarak eskizlerini gerçek boyutta yani 15x15'e yapmalarını iyi olursa doğrudan kullanabileceklerini yineledim. Bazı öğrenciler "Çalışmayı yapıyoruz ama kavramla ilgili düşünerek değil" diyorlar ama kavramlarla ilgili düşünülmüş bu yapılan çalışmalardan belli. Bu durumu açıklamak için "siz düşünüyorsunuz farkında değilsiniz içsel olarak yönleniyorsunuz zaten doğalı da budur düşündükleriniz farkına varmadan tasarımlarınıza geçiyor" cevabını verdim. Bir de yazılar hala yoktu. Bunun yanında gelecek hafta yeni konuya geçeceğimizi hatırlattım ve konu ile ilgili ön hazırlık yapmalarını önerdim. Yazılarını da getirmeleri gerektiğini bir kez daha hatırlattım. Gelecek haftaya getirmelerini bekliyorum. Bunun dışında rahat bir dersti, ders boyunca çalışmaya devam ettiler (AG, 19.10.2016)"

Ders sonunda öğrenciler görüşlerini günlüklerine şu cümlelerle aktarmışlardır.

"Derste her çalışmanın tek tek değerlendirilmesini seviyorum. Çalışmaları yaparken daha eleştirel yaklaşıp yapabiliyorum mesela tasarımlarımı. İlham alabileceğim her türlü noktayı yakalamaya başladım. Mesela yolda yürürken bir kare yakalayıp fotoğraflayıp onu dönüştürerek çalışmalarıma aktarabiliyorum. Teşekkürler Elif Hocam :) (Başak, ÖG, 19.10.2016)".

Başak, günlüğünde ders sürecine değinerek çalışmaların tek tek değerlendirilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Eleştirel becerilerinin geliştiğini ekleyerek, etrafına yönelik gözlem yapmaya başladığını ve farkındalığının arttığından söz etmiştir. Ayrıca çalışmalarında ilham alma ve etkileşim sürecinden bahsetmiştir.

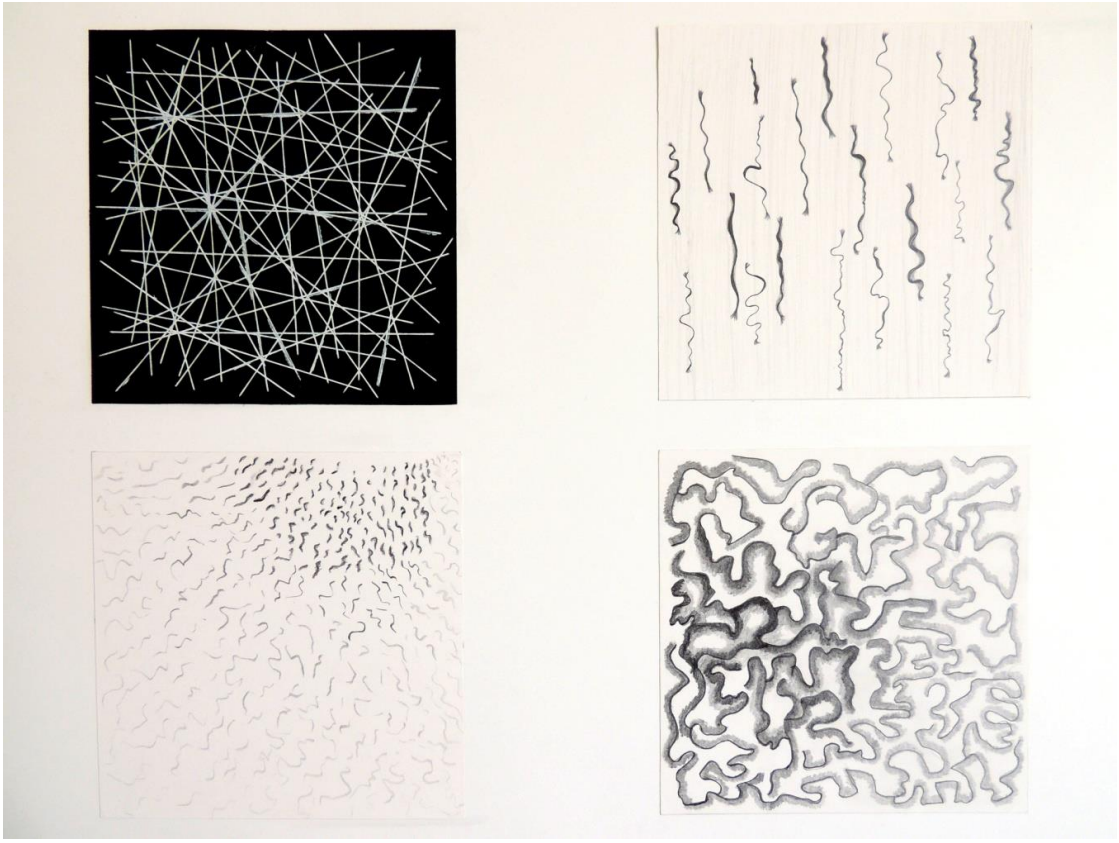
"Ödev yaptığım zamanlarda derse gelirken daha azimli ve heyecanlı oluyorum. Diğer derslere göre en rahat ettiğim çalışma ortamı bu saatte oluyor. Çeşitli çalışmalar inceledikçe gerçekten de algı değişiyor. Gittikçe daha da ilerliyoruz gibi geliyor :) (Meltem, ÖG, 19.10.2016)"

Meltem, ödev yapmanın olumlu etkilerinden söz etmiştir. Farklı çalışmaları incelemenin kendisinde meydana getirdiği algı değişimine ve gelişime değinmiştir.

"Bugün çok çabuk geçti. Çünkü hepimiz eskiz yaptık. Haftaya doku çalışmalarıma başlayacakmışız. Çok merak ediyorum. Ama noktam ve çizgim bitmediği için ne yapacağım hiç bilmiyorum. 2 günde tamamen bitirmem lazım (Sinem, ÖG, 19.10.2016)"

Sinem günlüğünde, gelecek dersin konusunu merak ettiğini belirtmiştir. Ayrıca önceki etkinlikten kalan çalışmalarını henüz tamamlayamaması yüzünden hissettiği kaygıdan söz etmiştir

Öğrencileri Çizgi Çalışmaları ve Yazıları

Şekil 46. Beyza'nın çizgi çalışmaları

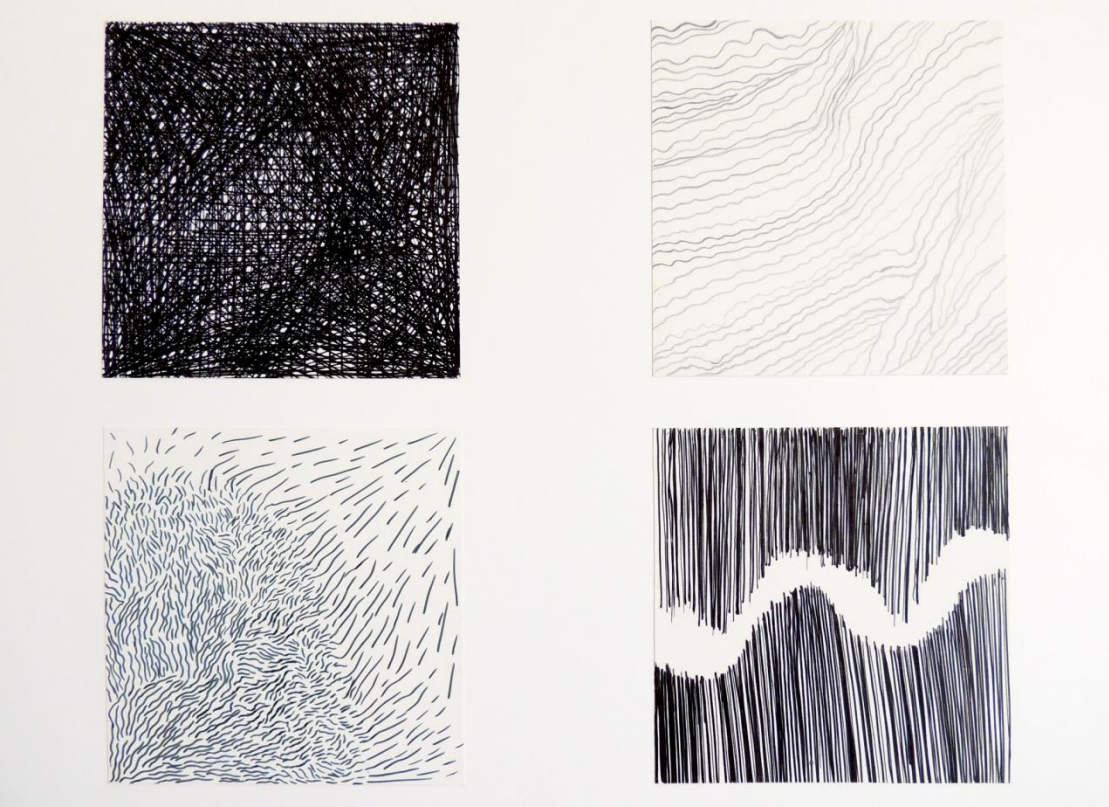
"Kaos: Hiçbir kaos bu kadar dingin olmamıştır. Uzaktan bakınca bir karışıklık hakim olsa da yaklaştığımız zaman ve tek tek incelediğimizde hepsi bir bütünün parçası gibi. Rüzgârla dağılmış ve yine rüzgârın nefesiyle birleşeceklermiş gibi gözüküyorlar.

Dinginlik: Yavaş bir parçanın ritim çubukları gibiler. Yavaş ve oldukça az hareketli. Sanki birine "sakinliğini koru" dermiş gibi.

Özgürlük: Kaçış. Tam olarak anlatılmak istenen ve öyle yansıtılan bir tasarım. Yerden göğe süzülen varlıkları canlandırıyorlar, özgür kuşları. Hapsoldukları diyardan göçen mültecileri. Sonu bilinmeyen bir kaçış.

Sınırlar: Nereye gidersen git hep bir engel, bir yasaklama. Sonsuz bir uzunluktaki sınırlarda asla geçit yok. Hepsi belli bir yerlerde birbirine bağlı ve aralıksız devam etmekte. Sınırını geç geçebilirsen! (Beyza, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 48'de Beyza'nın Çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Beyza'nın kavramları anlamlandırma ve çizgi çalışmalarıyla ilişkilendirme sürecine dair bilgi veren yazıları da yer almıştır.

Şekil 47. Meltem'in çizgi çalışmaları

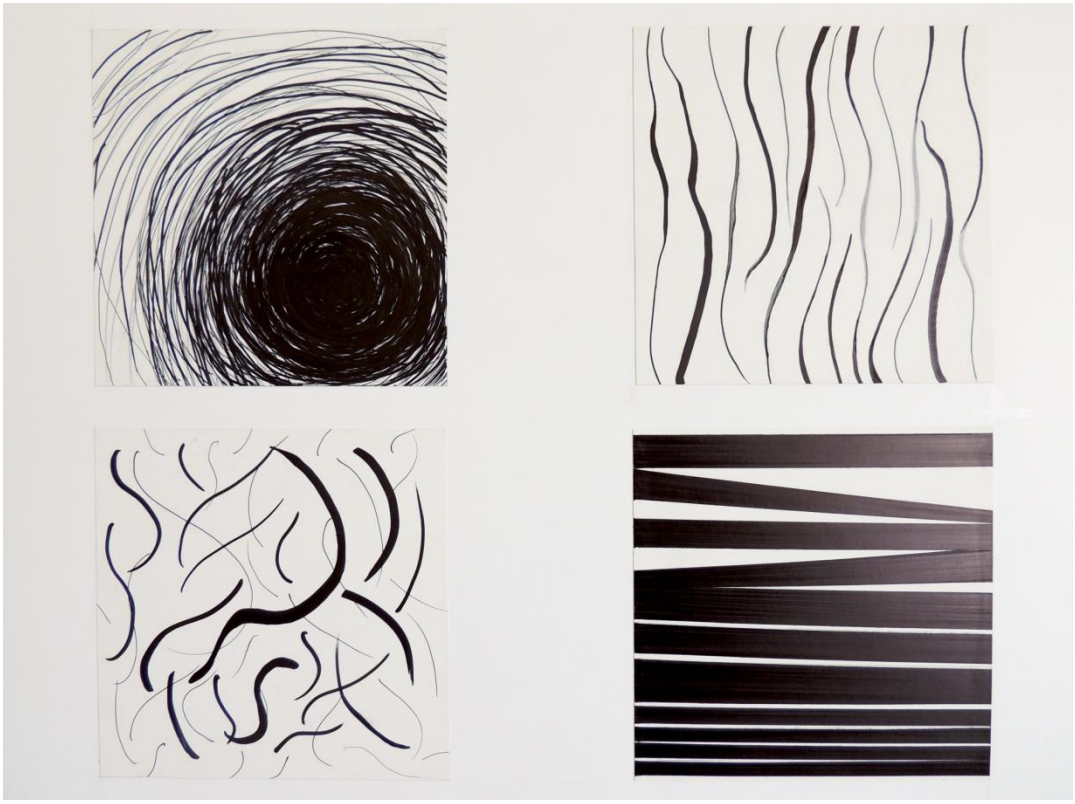
"Kaos: Üst üste sorulmuş sorular hepsi cevaplanmayı bekliyorlar. Daralıyorum. Sorgulayıcı ve suçlayıcı sesler hiç susmuyor üzerimde bir baskı var. Bir değil bin tane kişiler adeta. Susuyorum ama ruhum avaz avaz bağırıyor.

Dinginlik: Su usul usul dalgalanırken bir elimde kahvem masanın üzerinde kitabım doğanın eşsiz manzarasını seyredip sevdalanıyorum. Gökyüzüyle yeryüzünün birleştiği noktada bulutlarla deniz birbirini tamamlayarak devam ediyor. Ve ben bir kez daha bu manzaraya aşık oluyorum.

Özgürlük: Seni sınırlandıran hiçbir şey yok. Kafandaki bunaltıcı düşünceler gitmiş. Ne yolu geçmemen için bariyerle var ne de kendinin aşılması zor zincirlerin. Koş olabildiğince hızlı, istediğini yap çünkü bugün senin günün.

Sınırlar: Birbirinin bölümüne yanaşamayan iki taraf. Aşılamayan ve imkansız olan kocaman bir duvar. Fakat sınırları kendileri oluşturmuş farkında değiller. Aşmak isteyen dik başlılar bile susturulmuş. Yasaklara uyma zorunluluğuna karşı herkes susmuş (Meltem, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 49'da Meltem'in çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Meltem'in kavramları yorumladığı ve anlamlandırdığı yazı çalışmalarına da yer verilmiştir.

Şekil 48. Ayşe'nin çizgi çalışmaları

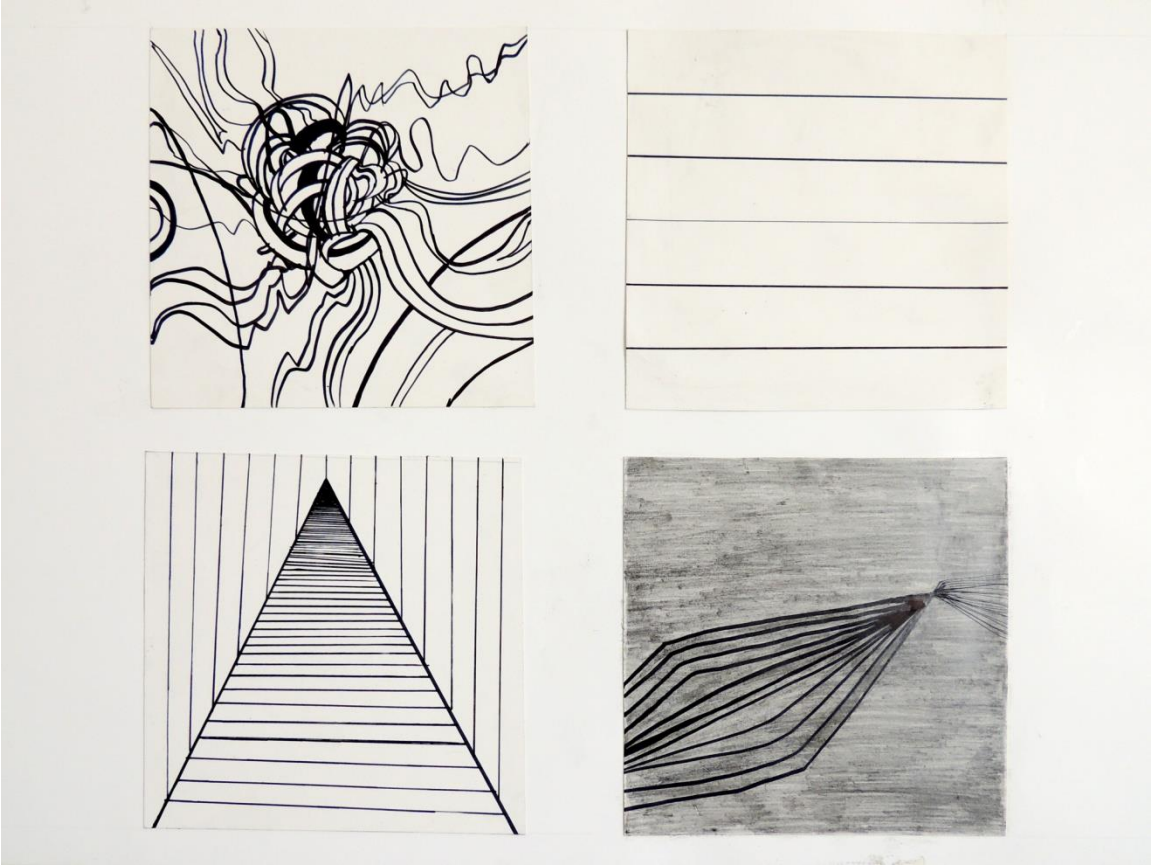
"Kaos: Vize günü gelip çatmıştır. Saatlerden dakikalara düşüp zaman az kalmıştır. Sen korkuyorsun içinde seni rahatsız eden o daraltıyor atamıyor ve sınava giriyorsundur. Ne yapacağını bilmez derin düşüncelere dalarken bir yandan kağıdın gelmesini bekliyorsun ve korkular daraltılar seni yiyip bitiriyor. Seni gittikçe sanki bir deliğe sokuyor. Uçsuz bucaksız karanlık bir delik...

Dinginlik: Boşlukta süzülme

Özgürlük: Denizin geniş dalgalı esintisi içinde rahatça nefes alıyorsun.

Sınırlar: Önüne engeller koyduklarında aşıp boşluklar yaratıp kaçmak istiyorsun kaçmaya çalışıyorsun (Ayşe, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar).”

Şekil 50’de Ayşe'nin çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Ayşe'nin kavramlara ilişkin duygu ve düşüncelerini içeren yazılarına da yer verilmiştir.

Şekil 49. Cemre'nin çizgi çalışmaları

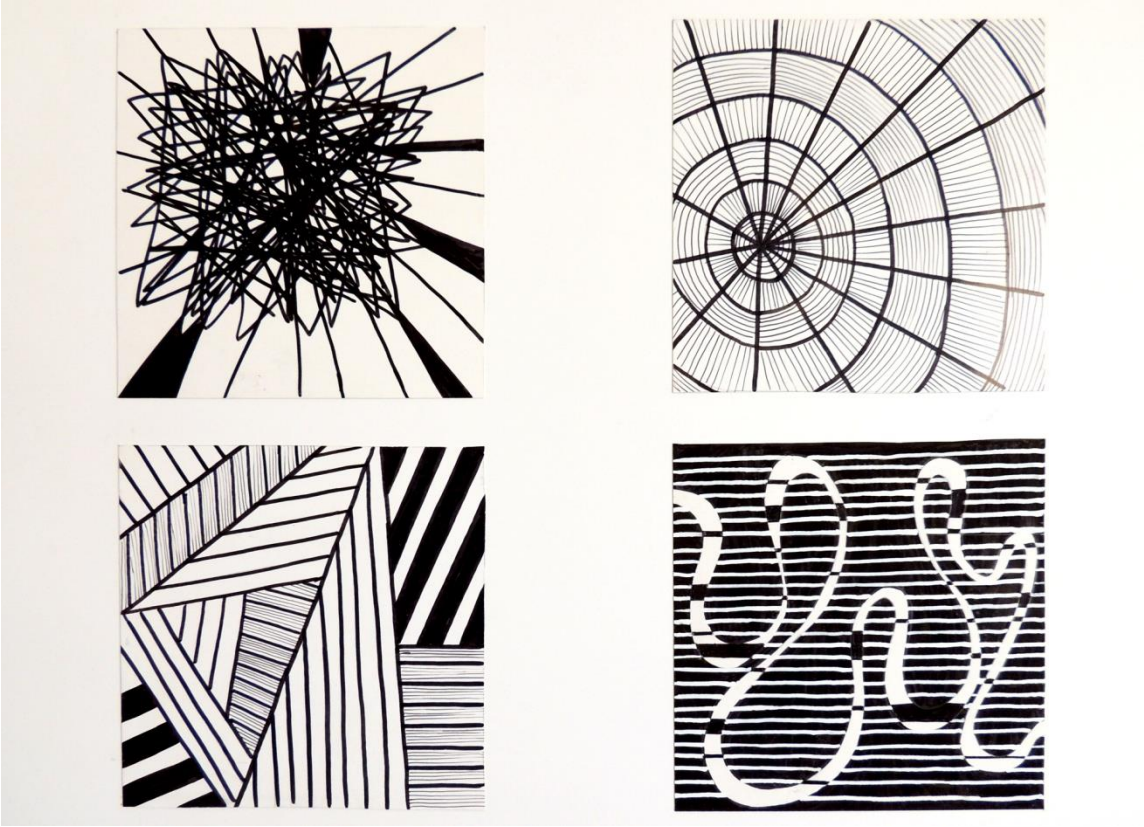
“Dinginlik: Her gün bir önceki günün tekrarı gibi tek düze ve monoton.

Kaos: İnsanlar önce kendileriyle savaşıyorlar, kendileriyle kavga ediyorlar. Dışarıdan daha karmaşık içerisi. İçerideki savaşın yansımaları dünyayı gördüğün hale getirdi. Roller, kimlikler, zihin, beden, öz... Hepsi birbirine karıştı. Ruhlar yaralı. Parça parça bütünden uzak, her yanı başka bir yana uçuşan ruhlar.

Yakın: “Yalnız içteki yakındır, başka herşey uzak”

Uzak: Bazen kusur, kilometrelerce uzakta olabiliyor ve mesafeler yalnızca hissederek yok edilebilir, sol yanında. (Cemre, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 51’de, Cemre'nin çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Cemre'nin kavramlara ilişkin duygu ve düşüncelerini belirttiği yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 50. Sinemin çizgi çalışması

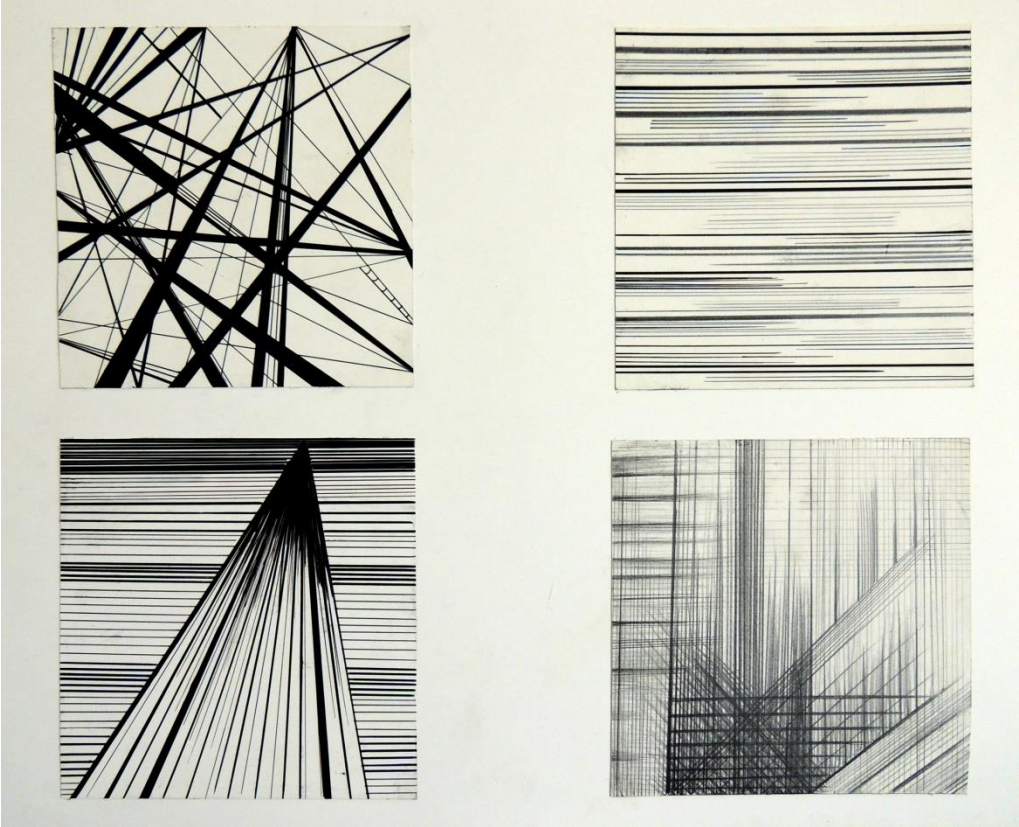
“Kaos: Çözülemeyecekmiş gibi görünen karmaşık bir olay, bazen beynimizde oluşan görüntü...

Dinginlik: Dinginliğin çizgi şeklinde anlatımı benim için sonu olmayan bir boşluk, kısaca sonsuzluk... bilinmezliğe sakin, yavaş bir biçimde düşüş.

Özgürlük: İnsanın belli bir çerçevede istediği her şeyi yapması özgürlük... Benim için çizgide özgürlük her telden çalmaktır.

Sınırlar: Düz bir çizgide ilerlerken insanın karşısına engellerin çıkması. Ve bir kere değil yaşamı boyunca (Sinem, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 52’de Sinem'in sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “özgürlük-sınırlar” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Sinem'in ilgili kavramlara ilişkin yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 51. Çağla'nın çizgi çalışmaları

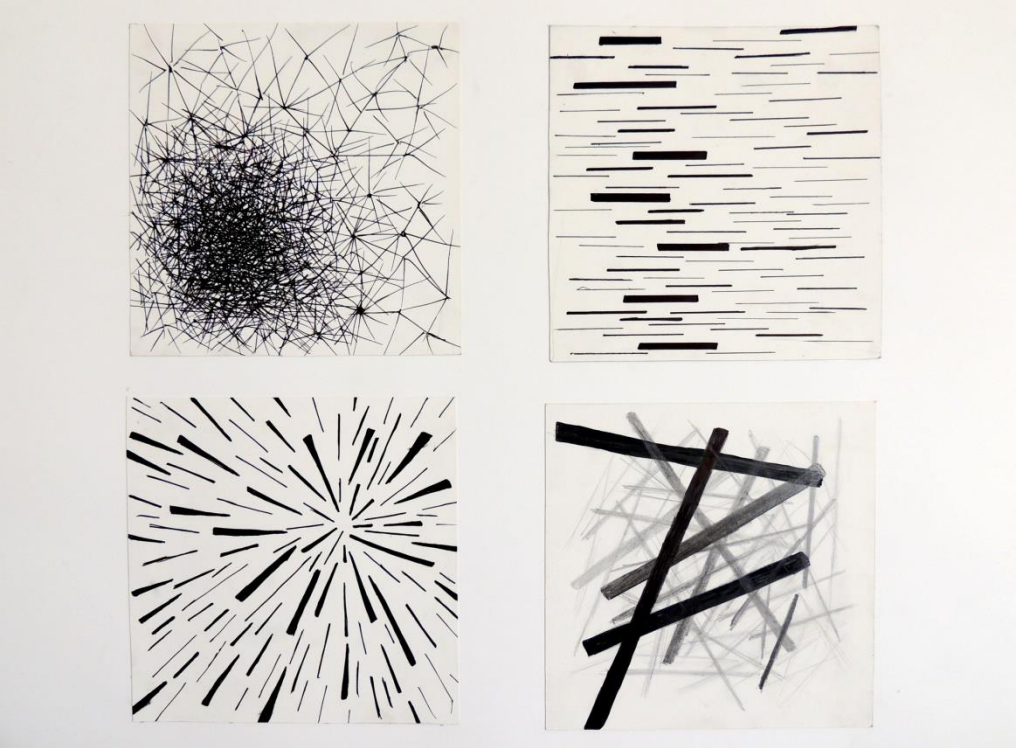
"Kaos: Evrenin düzene girmeden önce içinde bulunduğu biçimden, düzensizlikten, karışıklıktan meydana gelen durumdur.

Dinginlik: Dingin olmak, sakinlik, huzur gibidir. Sanki; bir denizin dinginliği insanda isteği uyandırması gibi.

Uzak: Öyle bir şeydir ki mesafeler, bazen tek başında kaçıp gitmek istersin ama aklında seni yalnız bırakmayan birçok şey vardır.

Yakın: Sıcaklık, samimiyettir. Bazen bu samimiyet ve sıcaklıktan kurtulmak istemektir yakın olmak. Kurtulmaya çalışmak kendine olan yakınlığı görmeni sağlamaktır (Çağla, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 53'de Çağla'nın sırasıyla soldan sağa doğru "kaos-dinginlik" ve "uzak-yakın" kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Çağla'nın ilgili kavramlara ilişkin yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 52. Aysun'un çizgi çalışmaları

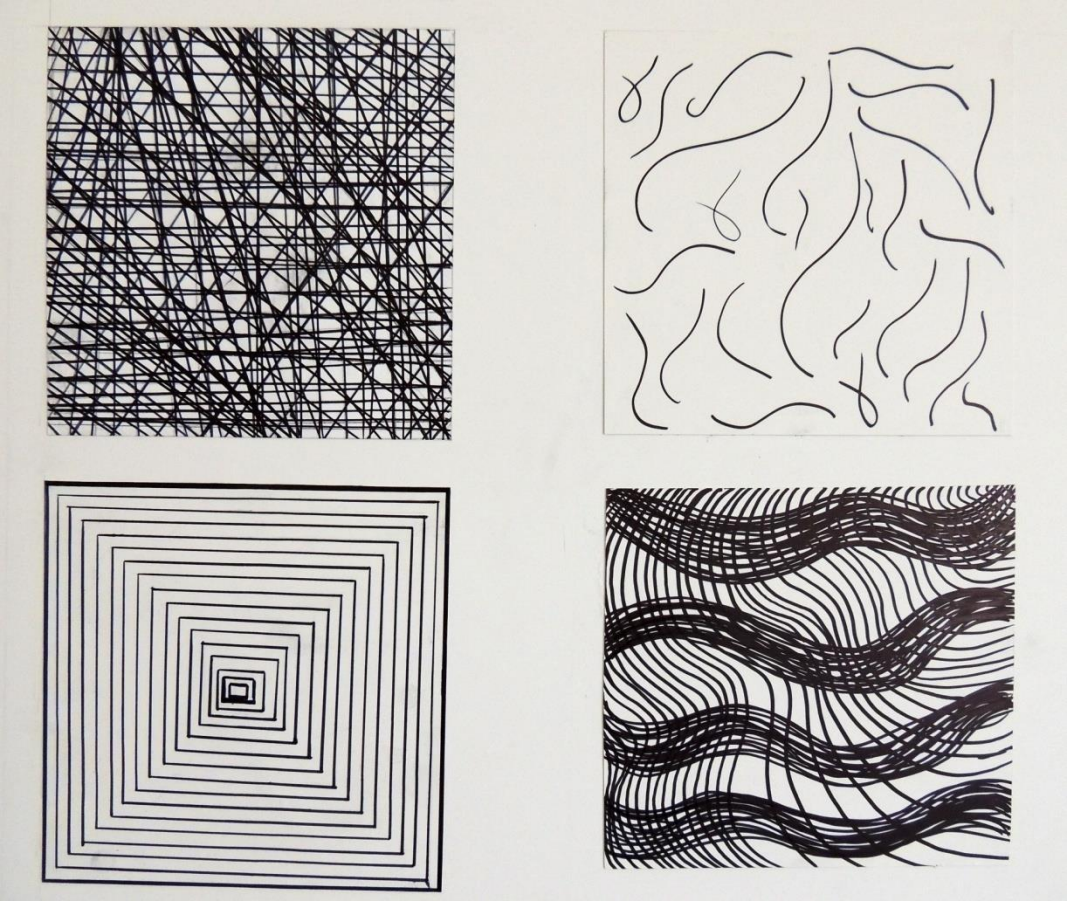
"Kaos: Kalabalık bir caddedesindir. Kaybolmuşsun ve nereye gideceğini bilmiyorsun. Herşey insan kalabalığı hiçbir yere hareket edemiyorsun. Sanki bir insanlardan kurtulsan her şeyden kurtulacaksın gibi gelir.

Dinginlik: Sıradan bir güne uyanmışsın, ve yapacağın şeyler aynıdır. Tek başınasındır. Sakin bir gün seni bekliyordur.

Uzak: Ayağın bir taşa takılıp çukura düştüğünü düşün. Ama sanki sonu olmayan bir çukur bu. Hala sana gelemedim. Sanki bir girdap gibi. Zaman sanki gözünün önünde kayıyor. Sen ne kadar sana yaklaşsan da herşey soğuklaşıyor. Buz gibi oluyorsun. Sana yaklaştığını düşünüyorsun ama bir türlü varamıyorsun.

Yakın: Bir ormanda yorulup ve bir ağacın yanına oturup yaslandığında ağacın üzerindeki hareket eden karıncaları görebilirsin. Karıncalara yakınsın ve sana doğru geliyorlar. Diğer ağaçlara baktığında onların matlaştığını fark ediyorsun ve görüntüler kaybolmaya başlıyor. Sendeki izleri kalıyor (Aysun, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 54'de Aysun'un sırasıyla soldan sağa doğru "kaos-dinginlik" ve "uzak-yakın" kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Aysun'un kavramlarla ilgili yazdığı yazılara da yer verilmiştir.

Şekil 53. Esra'nın çizgi çalışmaları

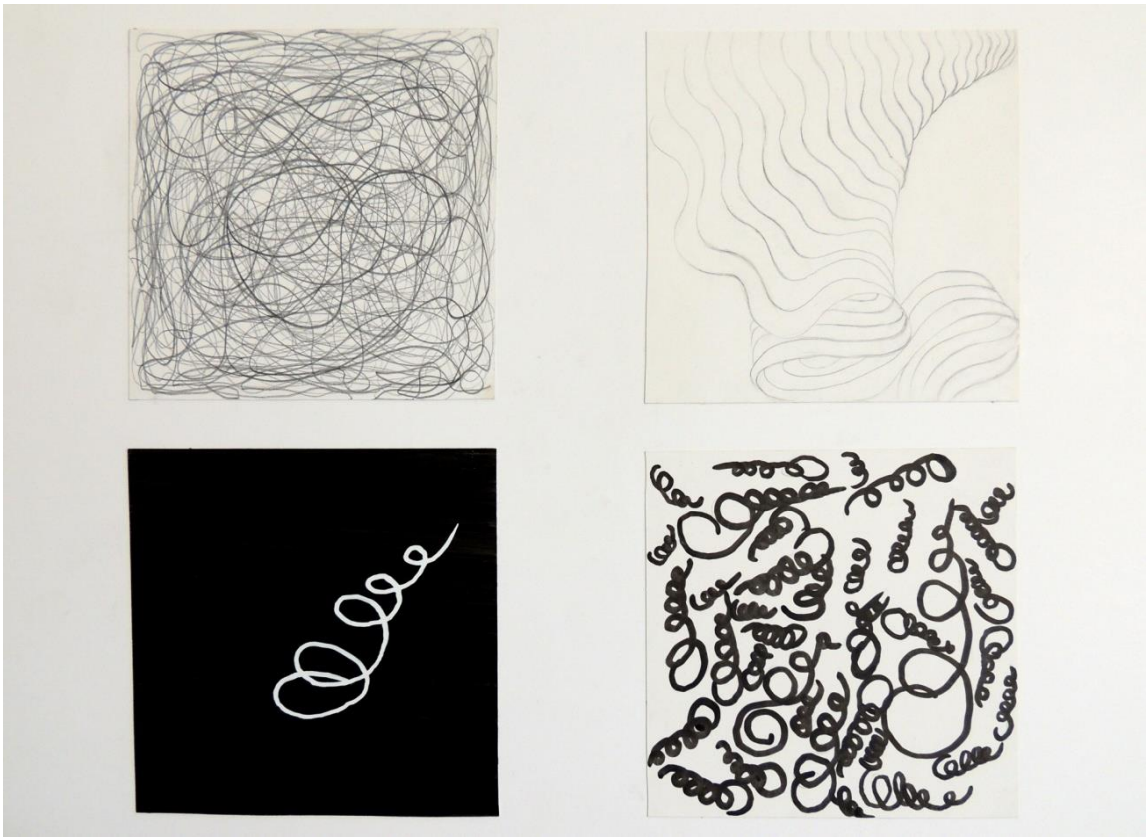
"Kaos: Burada karmakarışıklığı iç içe girmişliği ve yok olmayı anlatmaya ve birbirinin içinde yok olmayı anlatmaya ve birbirinin içinde yok olmayı göstermeye çalıştım.

Dinginlik: İnsana huzur veren zinde tutan esneklik ve özgürlük katan dinginliği esnek çizgilerle anlatmaya çalıştım.

Uzak: Çizgi ile birbirine yakın fakat uzaklaştıkça yok olmayı görünmemeyi ve sayılmamayı anlatmaya çalıştım.

Yakın: Yakınlığın verdiği sıcaklığı ve mutluluğu baz alarak birbirine yakınlığı ve iç içe sığmamayı göstermeye çalıştım. (Esra, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 55'de Esra'nın sırasıyla soldan sağa doğru "Kaos-Dinginlik" ve "Uzak-Yakın" kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Esra'nın ilgili kavramlara ilişkin yazıları da yer almaktadır.

Şekil 54. Aslıhan'ın çizgi çalışmaları

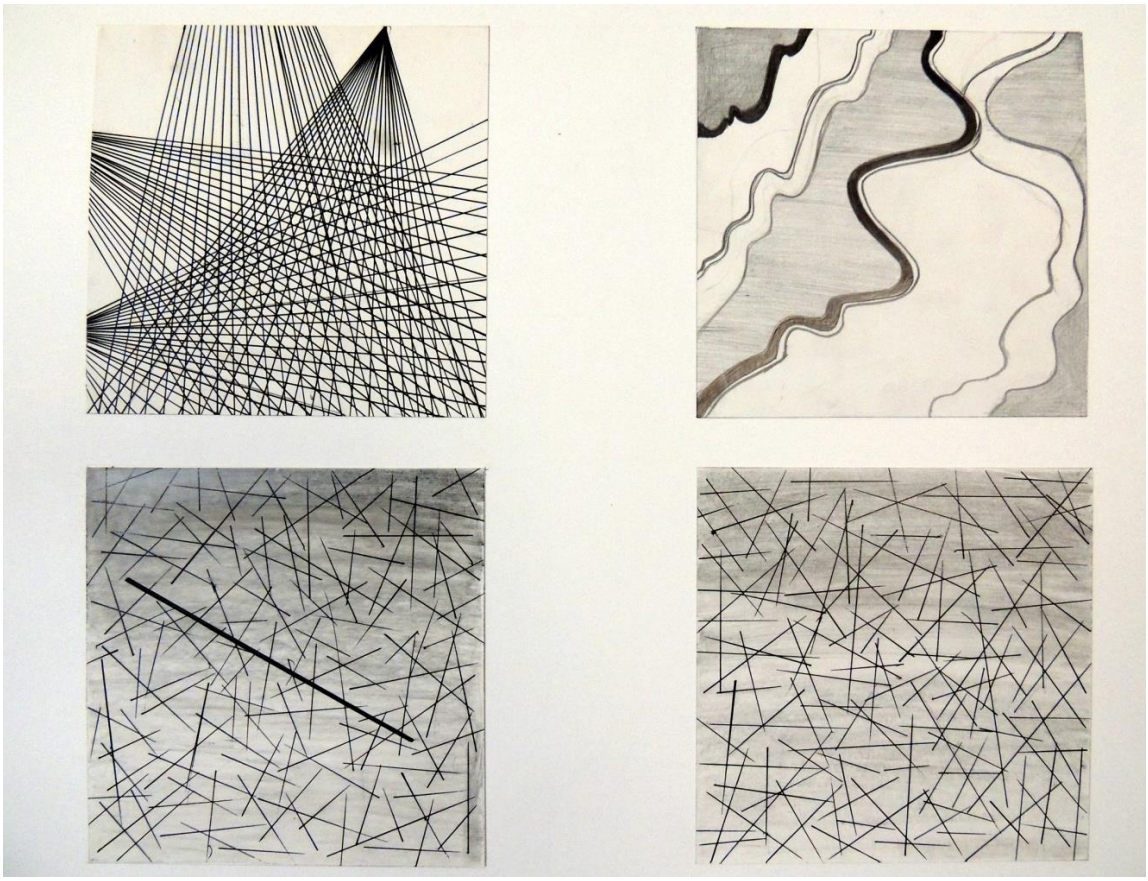
"Kaos: Tek bir noktadan başlar ve sonra her zaman seninle gelmeye devam eder karışıklık. Bu hep böyledir. Sen devam et ve o seni takip etsin.

Dinginlik: Al bayrağımızın dalgalanması gibi şeyler verir bazen huzuru. Nerede olsan hep ararsın bunu.

Tek: Karanlık dipsiz bir kuyuda tek başına kaldığında ya düşünme vaktin olur ya da sadece korkarsın, bence en iyisi bunu iyi değerlendirmektir.

Çok: O dipsiz kuyudayken birden yanın kalabalıklaşır ve kaçacak karanlık delikler ararsın. Zamanı iyi değerlendirememek gibi bir hataya düşeriz zaman zaman (Aslıhan, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 56'da Aslıhan'ın sırasıyla soldan sağa doğru; "kaos-dinginlik" ve "tek-çok" kavramları üzerine gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda kavramlara ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade eden yazılarına da yer verilmiştir.

Şekil 55. Aybüke'nin çizgi çalışmaları

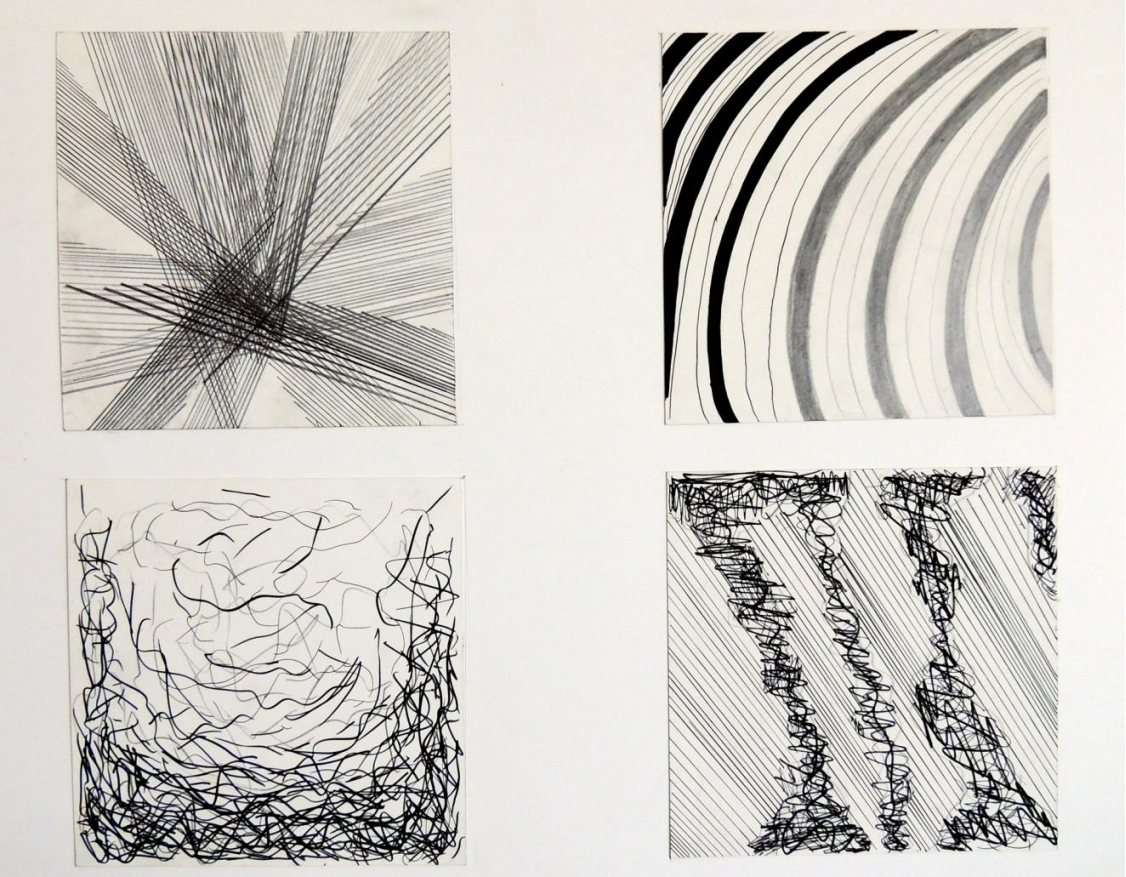
"Kaos: Benim için kaos düzenin yarattığı düzensizliktir. Her topluluğun kendi içinde kuralları, farklı inançları, gelenekleri açısından bir düzeni vardır. Fakat bu düzeni yaratan toplulukların karşılaştığı ve düşünce, görüş olarak çakıştığı; anlaşamadığı durumlarda çıkan karmaşa ve kavga ortamı bana kaosu anımsatıyor.

Dinginlik: Dinginlik bana huzuru anımsatıyor. Huzur veren ve huzurlu hissettiren şeylerse akan sular, denizler, suya karışmış mürekkeplerin dağılma anı ve civanın dağılma anıdır.

Tek: Benim için tek birçok bireyin bir araya gelerek oluşturduğu teklik ve beraberlik. Yani fikirleri farklı, inançları farklı, gelenek görenek ve yaşam standartları farklı olan bireylerin bir araya gelerek yarattıkları gruplar, topluluklar, sosyal örgütler. Aynı zamanda benim için tek çoğunluğun içnde asimile olmuş, kaybolmuş ve dışlanmış olmaktır.

Çok: Çok benim için miktar, sayı, büyüklük, uzunluk olarak hep daha fazlayı ifade eder. Örneğin farklı renkte bir sürü boyayı karıştırarak hem farklı bir renk ortaya çıkarırız hem de elimizde olan ilk boyadan daha fazla miktarda boya elde ederiz (Aybüke, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)."

Şekil 57’de Aybüke'nin sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “tek-çok” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Aybüke'nin ilgili kavramlar üzerine düşüncelerini belirttiği yazılar yer almaktadır.

Şekil 56. Hande'nin çizgi çalışmaları

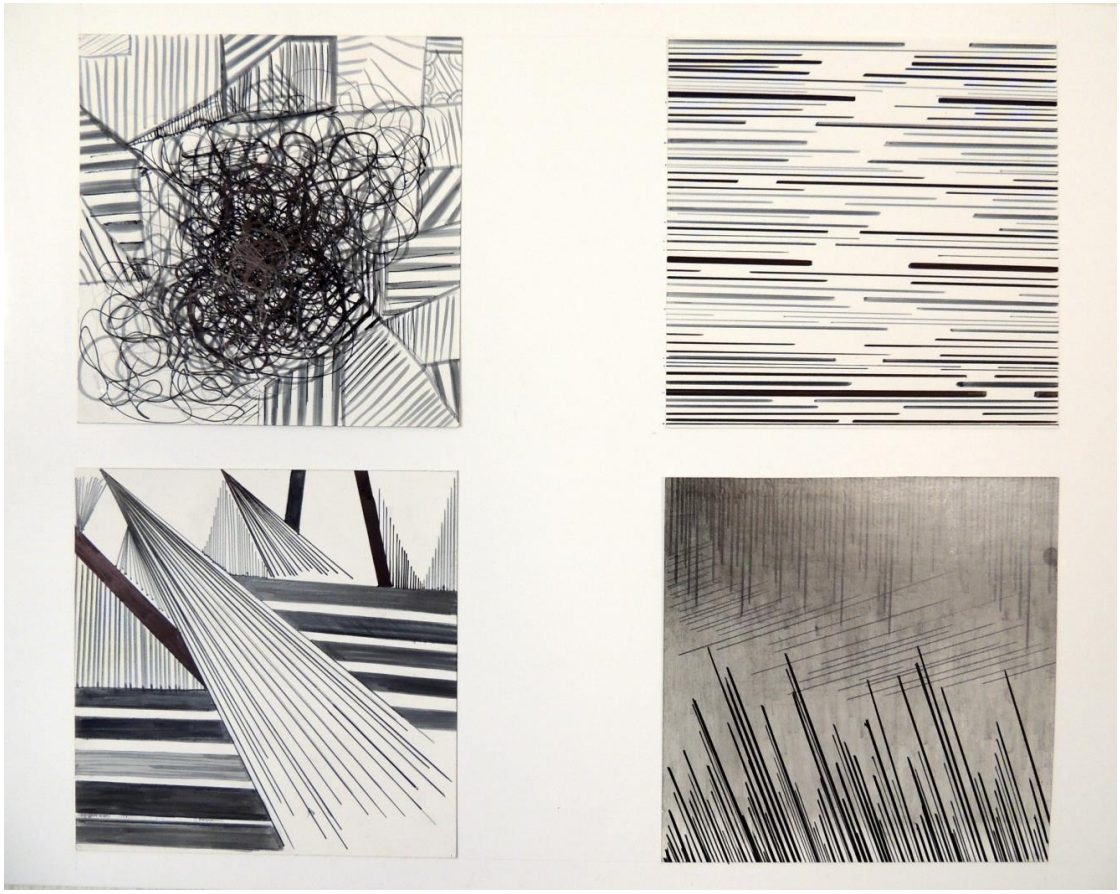
“Kaos: Birçok şeyin bir araya gelmesi üst üste binmesi durumudur. Düzensizliktir. Karmakarışıklıktır.

Dinginlik: Durağan ve alışılmış düzendir. İnsanın sabit bir görseli görmesi gibi hiç bir hareket olmaması durumudur. Rahatlık sakinliktir.

Sınırlar: Hayatımızdaki belli sınırları ifade ediyor yani olmazsa olmazlarımız sınırlarımızdır. Ödün veremediklerimiz ya da tolere edemediklerimiz. Sınırları aşmadığımız sürece özgürüz ama her şeyin olduğu gibi özgürlüğünde sınırları vardır.

Özgürlük: Rahatlamadır. Tutsak olmama halidir. Ya da kalabalıktan sonra rahatlıktır. Özgürlüğü en iyi anlatan kelime ya da durum bağlı olduğumuz yerden ayrılma halidir. (Hande, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 58’de Handenin sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “sınırlar –özgürlük” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Aynı zamanda Hande'nin kavramlara ilişkin duygu ve düşüncelerini belirttiği yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 57. Derya'nın çizgi çalışmaları

“Kaos: Tanklar altında ezildi çocuk.

Kanlar akıyor oluk oluk

Ama ağlıyor çehresi soluk

Nerde merhametin? Hani gayretin (İsmail Ateş)

Kaos deyince aklıma savaşlar, kavgalar gelir.

Dinginlik: Ev huzur içerir. Sakinlik, sadelik ve dinginliktir. Yaşam düğmesinin sesini kısmak gibidir. Pazar sabahıdır dinginlik.

Uzak: Uzak cazip olandır, ulaşamadıklarındır. Mesafedir ama önemli olan uzağa bakan gözleri mesafesini kat etmektir. Zorlukların üstesinden gelmektir.

Yakın: Yakın deyince bütünlük gelir aklıma. Yarin yakınlığı ama o bazen sivri ve aşılmaz olmayı tercih eder. Koyar parmaklıkları yanına ama sen bilirsin yar orda (Derya, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 59'da Derya'nın sırasıyla soldan sağa doğru "kaos-dinginlik" ve "uzak-yakın" kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca Derya'nın ilgili kavramlara ilişkin yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 58. Başak'ın çizgi çalışmaları

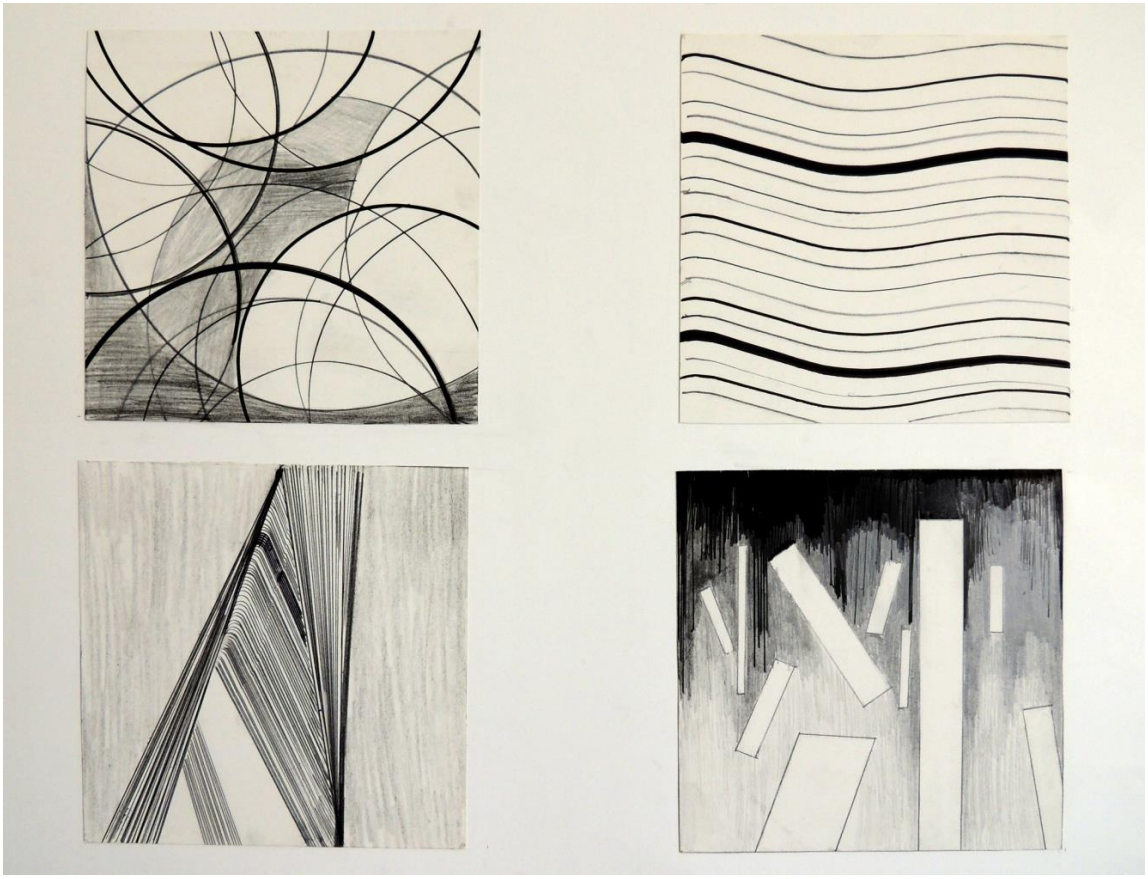
"Kaos: Kaos benim için kalabalıktır. Düzensizliktir ve beton yığınlarıdır.

Dinginlik: İnce düz yapılı bir yaprak çıkış noktam oldu. Dingin, hareketsiz, sakin ve doğanın bir parçası olan yaprağı andıran çizgiler kullandım.

Özgürlük: Ateşten esinlenerek canlı, bir yere bağlanmayan çizgilerle çalışmamı tamamladım

Sınırlar: Labirentin sınırları vardır. Çıkış yolu bulunmayan her şeyde sınırlar vardır. (Başak, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)"

Şekil 60’da Başak'ın sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “özgürlük-sınırlar” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Bunun yanında Başak'ın ilgili kavramlarla ilgili yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 59. İlknur'un çizgi çalışmaları

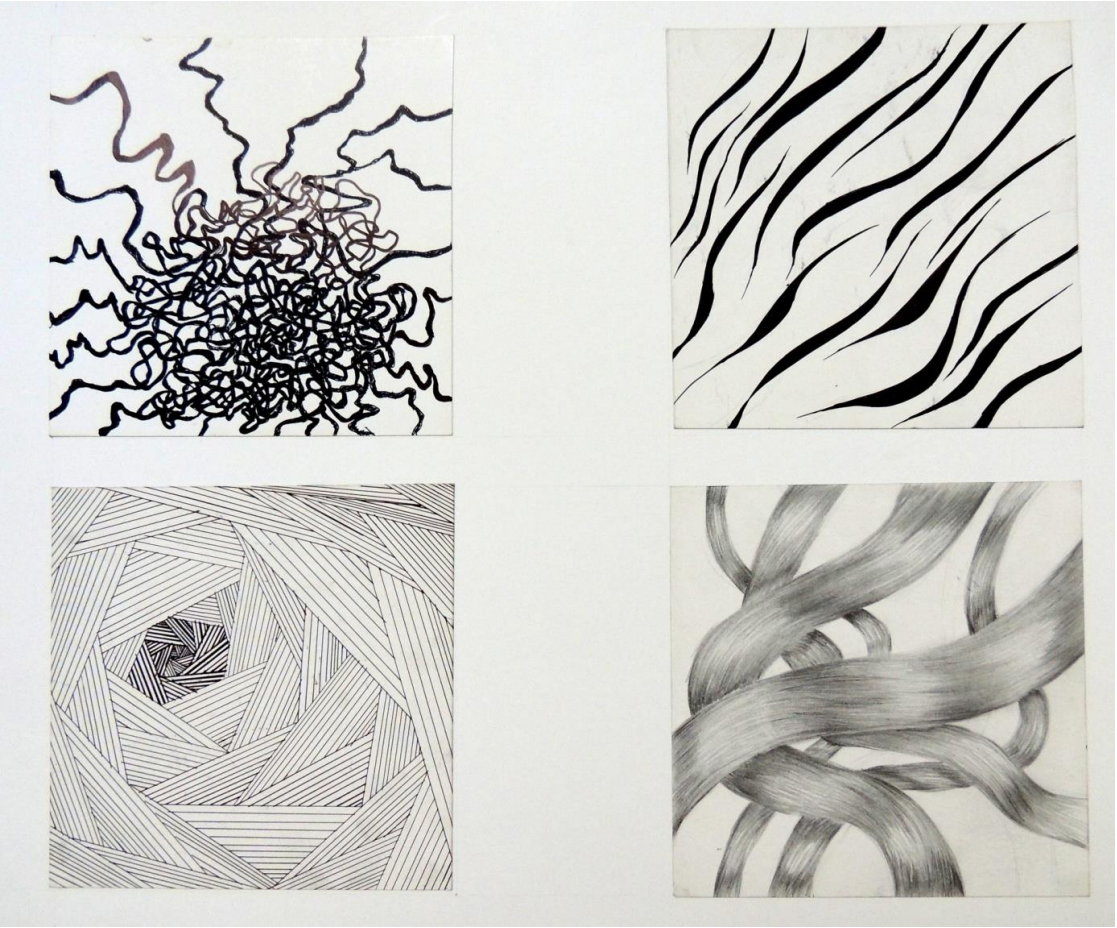
“Kaos: İç içe geçen çizgiler, iç içe geçen kuralsızlık, başıboşluk, karmaşa, her şeyin karışması. Kördüğüm. Tıkanıklık. Panik.

Dinginlik: Çizgisel olarak dinginliği bu kez hareketsizlik olarak değil, yavaş hareket olarak düşündüm. Dingin bir işleyiş olarak düşündüm kavramı. Uyum, huzur, sessizlik..

Uzak: Yaklaşan uzaklaşan çizgilerle, uzak kavramını düşündüm. Uzak, mesafe, ara, boşluk, yabancılık... Yakınla uzak arasındaki farkı her ikisinin devinimli çizgileriyle düşündüm.

Yakın: Uzak olmayan, arasız, bilinen, görünen...Mesafesiz, büyük, net. Somut, hissedilen, kavranabilen uzaklaşan çizgilerle, kütlesel olarak düşünüp, yakınlaştırdım. (İlknur, Çizgi Çalışmalarına İlişkin Yazılar)”

Şekil 61’de İlknur'ın sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “uzak-yakın” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır. Bunun yanında İlknur'un ilgili kavramlarla ilgili duygu ve düşüncelerini belirttiği yazılarına yer verilmiştir.

Şekil 60. Oktay'ın çizgi çalışmaları

Şekil 62’de Oktay'ın sırasıyla soldan sağa doğru “kaos-dinginlik” ve “uzak-yakın” kavramlarına ilişkin gerçekleştirdiği çizgi çalışmaları yer almaktadır.

5.3.4. Çizgi-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Etkinlik sonunda katılımcı öğrencilerin çizgi-kavram etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler betimsel analiz kapsamında tema ve kavram kodlarına dönüştürülerek analiz edilmiştir. Analizler sonunda “çizgi-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri” teması altında çizgi-kavram etkinliğine yönelik ön çalışmalar, kavram ve tasarım ilişkilendirme sürecinin

yapılandırılması, çizgi-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar, çizgi-kavram etkinliği kazanımları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır.

Tablo 26

Çizgi-Kavram Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Alt Temaları

Tema	**Alt Tema**
Çizgi-kavram etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri	Çizgi-kavram etkinliğine yönelik ön çalışmalar
	Kavram ve tasarım ilişkilendirme sürecinin yapılandırılması
	Çizgi-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar
	Çizgi-kavram etkinliği kazanımları
	Öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları
	Çizgi-Kavram Etkinliğin işlenişine yönelik algılar

Çizgi-kavram etkinliğine yönelik ön çalışmalar alt teması kavram tanım-anlam, kavramları bireyselleştirme, internet araştırması, özgünlük kaygısı, eskiz çalışması, ders tekrarı, çalışma ve eser inceleme, okuma yapma, kitaptan araştırma kavram kodlarından oluşmaktadır.

Tablo 27

Çizgi-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kod**
Çizgi-Kavram Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar	Kavram tanım-anlam
	Çalışma ve eser inceleme
	İnternet araştırması
	Özgünlük kaygısı
	Eskiz çalışması yapma
	Ders tekrarı
	Okuma yapma
	Kitaptan araştırma

Kavram tanım-anlam alt koduna ilişkin Derya *"...kendim ne yapabilirim tekrar tekrar o kavramların anlamlarına baktım ben her çalışmadan önce", Başak ise "Bunda da aynı bildiğim şeyin bir üst basamağı gibi aslında sadece çizgiyle çalışacağım. Kavram bana neler çağrıştırıyor. Çağrışımlarla gittim yine somut düşünmeye başladım tabi ve şehrin*

karmaşası, apartmanlar dikey binalar gibi düşünmeye başladım somutu soyutlaştırmaya çalışıyorum bu sefer" ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler, kavramların tanım ve anlamları üzerine çalışmışlardır. Başak'ın açıklamalarında olduğu gibi çevre gözlemlerinden ve nesnelerin çizgisel formlarından da esinlendikleri söylenebilir. Özgünlük kaygısı alt koduna ilişkin Sinem, *"Kelimelerin anlamlarını falan bildiğim için bu sefer onlara girmedim. Çizgi çalışmasında da kopya çekmemek adına birkaç tane sayılı örneğe baktım."*, Ayşe ise *"Bu sizin slaytlara baktık tek, sonra bakmadım. Çünkü internetten bakmayı düşündüm de sonra yararlanırım diye böyle hani dikkatimi çeker etkisinde kalırım diye korktum çünkü bir şeyin etkisinde kalınca yapamıyorum pek. Ayrıştıramıyorum pek, bana özgün olsun dedim."* Esra ise *"Zaten siz burada bize görseller, çizgi hakkında birçok şey gösterdiniz. Ben aslında öyle çok bakmıyorum mesela sanatçıların tasarımlarına çünkü etkilenebiliyorum. Yani ben etkilenmek istemiyorum desem de çalışmayı yaptığım zaman mutlaka hani algı böyle bir şey kaldığı için oradan bir şeyi tutup yapıştırabiliyorum. Hani onlara özenmemek için bakmadım."* açıklamalarını yapmıştır. Açıklamalardan öğrencilerin ön hazırlık kapsamında özgünlük kaygısı nedeniyle görsel incelemekten kaçındığı söylenebilir. İnternet araştırması alt koduna ilişkin Derya *"Bunda noktadan falan daha hazırlıklı olduğum için bu sefer sizin söylediğiniz internet sitelerine baktım oradaki çalışmaları çok gözlemledim..."* ifadelerini kullanmıştır. Derya, öğretim elemanının önerdiği web sitelerini ve sanatçılarını incelediğini belirtmiştir. Kitaptan araştırma ve ders tekrarı alt koduna ilişkin Meltem *"Yani Kitaplardan araştırdım daha sonra yine slaytta bulduğumuz sanatçıların diğer eserlerine de baktım."* ifadelerini kullanmıştır. Ders tekrarı alt koduna ilişkin Sinem ise *"Çizgi de internete bakmadım. Hazırlık olarak da sadece sizin verdiğiniz slaytları, gösterdiğiniz slaytları iyi inceledim. Onlar bana yardımcı oldu sadece."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler ön hazırlık olarak ders sunumları içeriğinde yer verilen sanatçı ve eserlerini yeniden inceleyerek ders tekrarı yapmışlardır. Çalışma ve eser inceleme alt koduna ilişkin Hande'nin *"Acaba dedim çizgi nedir? Çevrede ki çizgiyle oluşmuş mesela yerdeki parkelerdir, kapıdaki çizgilerdir nerde çizgi var bu çizgiler benim gözüme neden güzel görünüyor. Yamuk yumuk çizgilerden oluşmuş bir duvar kağıdı veya defterin üzerindeki çizgiler bunlar benim gözüme neden güzel görünüyor neden çirkin görünüyor kafamda sürekli kıyasladım."* açıklamalarından çizginin ne olduğunu ve çizgi üzerine beğenilerini sorguladığı ve çevredeki çizgisel yapıları incelediği görülmektedir. İlknur ise *"Zaten desen yaptığımız için hani çizgiyle belki noktadan çok daha yakınız Hani elimiz aslında çizgiyle düşünüyor. Biz de çizgiyle düşünüyoruz. Belki de bu yüzden zorlanmadım yani çizgi zaten benim, benim olan bir şey çizgi. Çizgi çalışmalarına baktım. İnternet sitelerini araştırdım. Sonra sanat sitelerini*

araştırdım. Aslında çizgiyle böyle şeyler yapılabileceğini de ilk defa görmüş oldum." ifadelerini kullanmıştır. İlknur çizgiye tasarım elemanı olarak aşina olduklarını zaten çizme becerisi ve çizgi niteliği üzerine birçok kez çalıştıklarını belirtmiştir. Eskiz çalışması alt koduna ilişkin Aybüke *"Ben karalama yaptım derici kağıdına yani daha düz çizgiler atabilmek için ve o elin rahatlığını sağlayabilmek için özellikle dinginlikte kağıt karaladım çok, 2-3 tane 35x50 kağıt karaladım. Böyle bir çalışma yaptım.", Ayşe ise "böyle derslerde falan dinlerken çizgi çalışması aklıma geldi. Türkçe yazılı anlatım falan derslerinde, böyle sürekli defterde not alırken bir şeyler karalıyordum. O karaladığım şeyle zaten öbür çalışmam çıktı"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler çizgi çalışmalarına ön hazırlık olarak eskiz çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Bazen serbest karalamalar eşliğinde rahatlama sağlamak için bazen de düşüncelerini not etmek için eskiz çalışmaları yaptıkları çıkarımı yapılabilir. Okuma yapma alt koduna ilişkin Esra *"Daha çok çizgiyle ilgili yazılar okudum hani kim neler yapmış işte çizginin anlamı çizgi ile ilgili birçok şey var çünkü onları okudum"* açıklamalarından çizgiyle ilgili bilgi edinmek için okumalar yaptığı görülmektedir.

Tablo 28

Kavram ve Tasarım İlişkilendirme Sürecinin Yapılandırılması Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	**Kod**
Kavram ve tasarım ilişkilendirme sürecinin yapılandırılması	Kavram-biçim ilişkisi
	Kavramların bireyselleştirilmesi
	Çizgiye ait özellikler
	Esinlenme

Kavram ve tasarım ilişkilendirme sürecinin yapılandırılması kodu altında kavramların bireyselleştirilmesi, kavram biçim ilişkisi, çizgiye ait özellikler, esinlenme, alt kodları yer almaktadır. Kavramların bireyselleştirilmesi koduna ilişkin Sinem *"...kavramları daha çok duygu olarak benim için ne ifade ediyordu mesela kaos benim için öfkeyi anlatıyorsa, öfkeyi uyandırıyorsa onda o şekilde çiziyorum"* ifadelerini kullanmıştır. Sinem kavramların çağrışımları ve kendi yaşamlarındaki anlam yükleri üzerine yoğunlaşmışlardır. Kavram-biçim ilişkisi koduna ilişkin Derya, *"Mesela dinginlik de daha yumuşak hafif tüy gibi çizgiler düşünerek yani o tarzda düşündüm. Kaosta daha sert bir anda gelişen rastgele olan daha sıkışık karmaşık şeyler düşünerek onları yaptım. Benim seçtiğim kavramlar diğerleri "uzak-yakın" dı. Onlarla ilgili de daha çok perspektifti o tarz çizgileri kullanmaya çalıştım. Onlarla bağdaştırdım yani"* ifadelerini kullanmıştır. Beyza'nın *"Kavramlarda çizgi çalışmasında sınırlar güzel oldu. Çünkü zaten çizgi bir sınır gibi demir gibi ya da ne bileyim*

böyle uzun olan önüne koyduğunda engel olabilecek bir şey gibi düşündüm ve o ilk yaptığım hemen oldu" açıklamalarından öğrencilerin kavram-biçim ilişkisi kurabilmek için farklı kompozisyon unsurlarından yararlanarak kavramsal içerikleri vurguladıkları söylenebilir. Çizgiye ait özellikler koduna ilişkin Çağla *"Kavramlarla çizgiler daha rahat oldu. Yani daha kolay anlatılabildi gibi nasıl söyleyeyim çizgilerle anlatmak daha kolay olduğu için kavramları bu sefer baktığımız zaman daha net görebildik."* ifadelerini kullanmıştır. Çağla, nokta ve çizginin yapısal özelliklerini karşılaştırarak çizgiyle kavramsal ifadenin daha kolay olduğunu belirtmiştir. Esinlenme koduna ilişkin Başak *"dinginlik yaptığım zaman daha yumuşak açılı şeylere daha böyle durgunluk veren nesnelere baktım onlardan esinlendim dinginlik de esinlenme noktam yaprak, ince yapraklardan o şekilde."* açıklamalarında bulunmuştur. Başak, kavram ve biçimi ilişkilendirebilmek için çevresindeki nesnelerden esinlenmiştir. "Dinginlik" çizgi-kavram tasarımı için kendisine dinginlik veren nesnelerin ve biçimlerin çağrışımlarından esinlendiği söylenebilir.

Tablo 29

Çizgi-Kavram Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Çizgi-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar	Şekil-motif odaklı düşünme
	Soyut düşünmede zorlanma
	Eskizi kağıda aktarma
	Kavram ve biçim uyumsuzluğu
	Mükemmeliyet kaygısı
	Malzemeler
	Düzen- temizlik

Çizgi-kavram etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması içerisinde şekil-motif odaklı düşünme, eskizi gerçek tasarıma aktarma, soyut düşünmede zorlanma, kavram ve biçim uyuşmazlığı, mükemmeliyet kaygısı, malzemeler, düzen-temizlik alt kodları yer almaktadır. Ayrıca Meltem, Sinem ve Çağla çizgi-kavram etkinliği kapsamında herhangi bir zorluk ya da problemle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Şekil-motif odaklı düşünme alt koduna ilişkin Cemre *"Yine aslında hemen hemen aynı, hep şekil oluyordu hocam farkındasınız siz de ve benim çalışmalarım çok sade farkındasınız hep sadelik yansıtmaya çalıştım bu yüzden de biraz zor oldu aslında minimal düşünmekten sanırım, ben aslında çok kalabalığı sevmiyorum sadelikle anlatmaya çalışıyorum o da zorluyor beni."* ifadelerini kullanmıştır. Cemre çalışmalarında şekil odaklı düşündüğü için kavramı soyut olarak ifade

etmede zorlanmıştır. Soyut düşünmede zorlanma alt koduna ilişkin Başak *"İlk başta somut bir nesne seçtim kendime daha sonrasında fotoğraflardan yaralandım mesela çizgiyi çağrıştıran fotoğraflardan çizgiyi çağrıştıran nesnelerden yararlandım bunları soyutlama aşamasında sıkıntı çektim"* açıklamalarında bulunmuştur. Ders anlatımı aşamasında öğrencilere etkinlik kapsamında birim eleman olarak belirlediğimiz çizgi ile gerçekleştirecekleri tasarımlarında kavramdan hareket etmeleri söylendi. Ancak bazı öğrenciler ön öğrenmeleri nedeniyle nesne ve şekil odaklı düşünme eğiliminde olduğundan çalışmalarını bu düşünce biçimi üzerinden gerçekleştirme konusunda zorlandılar. Zorlukların giderilmesi için tekrar tekrar anlatım yapılmıştır. Öğrenciler de eskiz sayılarını artırarak söz konusu zorluğu aşmaya çalışmışlardır. Eskizi kağıda aktarma alt koduna ilişkin Aybüke, "*Çizgide aslında çok sıkıntı yaşamadım. Hatta diğer etkinlikten daha kolay geçti benim için ama teknik olarak sıkıntı yaşadım ben kağıda geçirirken sıkıntı yaşadım çünkü çok karmaşıklardı. Aktarmak için kopya kağıdı kullanmak istedim fakat o da beyaz kağıda yapıştığı için onda da sıkıntı yaşadım. Sonra tekrar tasarlamak zorunda kaldım..."* Meltem ise *"Çizgi-kavram çalışmasında şöyle bir şey oldu ilk önce eskizi yapıyorduk ve eskizi asıl yapmamız gereken kartona kağıda geçirirken aynısı olmadı ve ben 3-4 kez uğraştım ama kesinlikle aynısı olmadı yani kopya kağıdı kullandım, camdan geçirmeye çalıştım, benzemedi özellikle kaosun çok benzemedi ya onun için üzülmüştüm."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler çizgi-kavram etkinliğinde nokta-kavram etkinliğinden farklı olarak eskizleri üzerinde çalıştıkları tasarımları, aktaracakları temiz kağıda geçirirken zorlanmışlardır. Buradaki zorlanma aynı zamanda nokta ve çizginin yapısal farklılığına dikkat çekmektedir. Çizgisel çalışmalar rastlantısallığa yatkın olduğundan eskiz üzerinde yakalanan görsel etkilerin aynısı birebir temiz kağıda aktarılamamaktadır. Yaşanan söz konusu zorluktan sonra öğrencilere eskizlerini doğrudan çalışmalarını yapmaları gereken temiz kağıda yapmaları söylenmiştir. Kavram ve biçim uyumsuzluğu alt koduna ilişkin Aslıhan *"...yine aynı şekilde kavrama uygun olmadığını fark ettim. Çoğu çalışmamda daha fazla eskiz yaptım. Bazı eskizleri, çoğu eskizden nasıl desem birkaç eskizden bir tane oluşturabildim."* ifadelerini kullanmıştır. Aslıhan, kavramlar ve tasarımlarındaki biçimsel seçimlerinin uyumsuzluk gösterdiğini ve istediği sonucu alamadığı belirtmiştir. Söz konusu zorluğu aşabilmek için eskiz çalışmalarına yoğunlaştığını ifade etmiştir. Mükemmeliyet kaygısı alt koduna ilişkin Aysun *"neler yapabileceğimi düşündüm yaptıklarım çok olmadı. İşte bazen yapasım gelmiyordu. Ondan bazen yaptığım şeyler.. Baştan savma yapınca da olmuyor ondan da olmadığı oldu..."* Aysun mükemmeliyet kaygısı yaşadığını ve motivasyonunun düştüğünü böylelikle çalışma sürecinde zorlandığını ifade etmiştir. Malzemeler alt koduna

ilişkin Hande, *"kağıt beni sınırlıyormuş mesela noktada o yoktu ama çizgide kağıt beni sınırladı. Kağıt da bu çizdiğim A5 boyutundaki yarım sayfa sarı kağıt da çizgi çalışması hiç çıkaramadım. Çalıştıklarımın hepsi çirkindi sonra sonra işte sizin önerinizle 35x50 büyük kağıda geçtim şimdi çizgi çalışması için yaptığım sarı defterdekilere bakıyorum diğerlerine bakıyorum karşılaştırdığım zaman 35x50 dekiler çok daha güzel geliyor çünkü kağıt beni sınırlıyormuş."* açıklamalarında bulunmuştur. Malzemelerin niteliği, eskiz kağıtları ya da kalemler öğrencilerin çalışma performanslarını etkileyebilmektedir. Öğrencilerin çalışma yöntemlerini oluşturmaları farklı malzemeler deneyerek farklı görsel etkiler üzerinde çalışmaları temel tasarım derslerinin öncelikli hedeflerindendir. Bu nedenle etkinlikler süresince zorluk yaşayan ya da düşük motivasyona sahip olan öğrencilere farklı boyutta ve nitelikte malzeme önerileri sunulmuştur. Böylelikle öğrencilerin zorlukların üstesinden gelmelerine ve güdülenmelerine katkı sağlanmıştır. Düzen-temizlik alt koduna ilişkin Ayşe, *"kağıdım çok kirlendi o da cetvelle düz çizgi çizmek için oldu. Sonra üst üste koyduğum için düz çizgileri çizmek için, aşmak için altına kağıt koyup cetvelle birlikte sürükledim sonra kirlenenleri tekrardan çektim. Islak mendille silmeye çalıştım olmadı. Tekrar yaptım"* ifadelerini kullanmıştır. Ayşe çalışma sürecinde temizlik ve düzen konusunda zorlandığını belirtmiştir.

Tablo 30

Çizgi Kavram Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Çizgi-kavram etkinliği kazanımları	Farklı Bakış açısı
	Kompozisyon bilgi ve becerisi
	Algıda seçicilik
	Farkındalık
	Tasarım- düşünce süreçleri
	Düşünme-irdeleme
	Temel oluşturma
	Soyut düşünme yetisi
	Eleştirel bakış açısı
	Merak duygusu

Çizgi-kavram etkinliği kazanımları alt teması içerisinde farklı bakış açısı, kompozisyon bilgi ve becerisi, algıda seçicilik, farkındalık, tasarım- düşünce süreçleri, karşılaştırma (Çizgi ve Nokta Form farkını algılama), düşünme-irdeleme, soyut düşünme yetisi, eleştirel bakış açısı, merak duygusu, görsel okuryazarlık kavram kodları bulunmaktadır. Farklı Bakış açısı alt

koduna ilişkin İlknur; *"Çok katkıları var, daha farklı bakmaya başladım, bakış açım farklılaştı. Zaten sanatla ilgilenen insanların da böyle bakması gerekir. Bir farkımız kalmaz değil mi diğer bakanlarla aramızda daha böyle noktayı görmeyi başladım. Yalnızca sanat da değil aslında noktayı, çizgiyi evet bu nokta bu çizgi bununla bu yapılabiliyorsa ben bununla bunu yapabilirim diye bir sürece girdim aslında içimde bir şeyler birikiyor ve hafıza oluşuyor nokta ve çizgi ile birlikte bunların ben ilerde çıkacağını düşünüyorum."* açıklamalarında bulunmuştur. İlknur çizgi-kavram çalışmalarından sonra farkındalık yaşadığını ve farklı bakış açısına sahip olduğunu belirtmiştir. Sanat eğitimi alan kişilerin farklı düşünmeleri ve görsel algılarının daha gelişmiş olması gerektiğini vurgulamıştır. Aynı zamanda temel tasarım öğeleriyle ve çizgiyle yapabileceği çalışmalara ilişkin bilgi ve beceri sahibi olduğunu ifade etmiştir. Kompozisyon bilgi ve becerisi alt koduna ilişkin Aslıhan *"Kompozisyon çalışmalarından önce kafamda kompozisyon oluşturmamı sağladı. Baya bir etkisi oldu. Ne fikir olarak neyi yapabilirim diye daha şey düşünebiliyorum. Daha ayrıntılı düşünebiliyorum, ne yapabilirim diye çalışmalarımda"*, Cemre ise *"Tasarım açısından sonuçta bir kavram verdiniz biz o kavramlar üzerinde düşündük bunu nasıl ifade edebilirim. Tasarım açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Biçimle düşünce arasındaki geçişi sağladı"* ifadelerini kullanmıştır. Cemre çizgi-kavram çalışmalarının tasarım ve düşünce süreçlerine katkı sağladığını ifade etmiştir. Bunun yanında düşüncelerini biçimsel olarak ifade etme konusunda kazanım elde ettiği belirtmiştir. Ayşe *"...noktanın kendi yumuşak formu var ama çizgi sert böyle aslında kaos daha güzel oldu Böyle çizgi çalışmasını sevdim böyle çizgi tek başına bir şey kompozisyon yapması zor"* Esra ise *"..çizgi olduğu için aslında anlatmak istediğimi daha rahat anlattım. Çizginin öyle bir şeyi vardı, eleman olarak belki"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler, nokta ve çizgi çalışmalarıyla her iki kompozisyon öğesiyle çalışma deneyimi elde etmiştir. Böylelikle nokta ve çizgiyi birer tasarım unsuru olarak karşılaştırma fırsatı doğduğu söylenebilir. Görsel tasarım kurgularken çizgi ve nokta kullanmanın avantajları ve dezavantajları üzerine bilgi ve deneyim sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Algıda seçicilik ve eleştirel bakış açısı alt koduna ilişkin Hande, *"Çevreme bakarken artık daha böyle bir şey bakıyorum sanki bir şeye bakarken boş bakmak yerine ha bunun şuralarında şu şekilde çizgiler var ve bu çizgiler şundan dolayı var veya işte.. ya daha eleştirel bakabiliyorum bunlar sayesinde Çünkü eleştirmeyi öğrendiğimi düşünüyorum..."* ifadelerini kullanmıştır. Hande, çizgi unsurlarına yönelik algıda seçiciliğinin yükseldiği söylenebilir. Aynı zamanda eleştirel bakış açısı geliştirdiğini ifade etmiştir. Farkındalık ve Merak duygusu alt koduna ilişkin Meltem'in ifadeleri şöyledir; *"Bana katkıları işte etrafa bakış açımızın değiştiğini söylemiştim öyle daha çok inceleme şansı bulduk aslında bir nevi*

etrafı, farkındalığımız gelişti, merak duygumuz da bir artış oldu. Algımızın arttığını düşünüyorum. Dediğim gibi merak duygusunun arttığını ve etrafa karşı merak duygusunun arttığını diyebilirim.". Düşünme-irdeleme alt koduna ilişkin Ayşe *"Daha derin düşünür oldum. Önceden mesela geçiyordum bir şey verince siz kavram verince geçiyordum düşünüyorum ama onu yapmak için onu baya bir düşünmek zorunda kaldım ki kağıda geçirmek için bana öyle bir etkisi oldu. Bir şeyleri daha çok düşünür ve irdeler oldum yani."* Ayşe düşüncelerinin derinleştiğini ifade etmiştir. Temel oluşturma alt koduna ilişkin Hande, *"...en azından bir temel attım eskiden mesela hiç temel yoktu. Matematiğe başlamak gibi en başta ne dersiniz işte iki kere iki ne 4, basit gibi gelir ama 2 kere 2'nin 4 olduğunu bilmeden kimse aritmetikler, kökler, şunlar bunlar çözemez çünkü temelidir. Şimdi biz o temeli yavaş yavaş sağlamaya başladık."* açıklamalarında bulunmuştur. Hande, etkinlik kazanımlarının sanat eğitimi için bir temel oluşturduğunu ifade etmiştir. Soyut düşünme yetisi alt koduna ilişkin Aybüke *"Kavramlarla çalışmak bana soyut bir kavramı yani kaosu çizgi ile nasıl ifade edebileceğimi öğrendim. Ya da dinginliği ben oraya sizin söylediğiniz gibi bir desen değil orda kendimi ifade edebilmeyi öğrendim."* ifadelerini kullanmıştır. Aybüke, kavramsal çalışma sürecinin soyut bir tasarım üzerinde çalışmayı öğrendiğini belirtmiştir.

Tablo 31

Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Olumsuz
	Kararsız

Öğrencilerin Kendi Çalışmalarına Yönelik Algıları alt teması altında olumlu, olumsuz, kararsız alt kodları yer almaktadır. Öğrenciler, çizgi-kavram çalışmalarıyla ilgili olumsuz bir algıya sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Ancak etkinlik kapsamında çizgi-kavram çalışmalarıyla ilgili yazdıkları yazılarla ilgili bazı öğrenciler olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Olumlu koduna ilişkin Başak *"Çizgi çalışmalarım kesinlikle daha iyi ve çıkış noktaları iyi aslında fikirlerimin güzel olduğunu düşünüyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Başak, çizgi çalışmalarında çıkış noktası olarak ele aldığı tasarım fikirlerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Olumsuz koduna ilişkin Cemre *"yazılarım açıkçası hafif kaldı hocam"* Cemre'nin çizgi çalışmaları için yazdığı yazıların beklentisini karşılamadığı söylenebilir. Kararsız koduna ilişkin Sinem, *"Aslında çok daha iyisini yapabilir miydim, bilmiyorum. Yani elimden geleni yaptım ama yine de gözüme pek güzel gelmiyorlar. Onun dışında*

dediğim gibi eskiz yapmaya çalıştım ama aktaramadım sadece bu kadar. Aktarsaydım, biraz daha zorlasaydım ki zorladım. Daha güzel olur muydu diye düşünüyorum sürekli ama tam olarak cevap veremedim hocam" açıklamalarından da anlaşılacağı üzere çizgi çalışmalarıyla ilgili elde ettiği sonuç hakkında kararsız kaldığı söylenebilir.

Tablo 32

Çizgi-Kavram Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Etkinliğin işlenişine yönelik algılar	İyi vakti geçirme
	Öğretim elemanı faktörü
	Sınıf içi etkileşim
	Fiziksel koşullar
	Öğretim yöntemleri
	Verimlilik

Etkinliğin işlenişine yönelik algılar kodu altında iyi vakti geçirme, öğretim elemanı faktörü, sınıf içi etkileşim, fiziksel koşullar, öğretim yöntemleri, memnuniyet duygusu, verimlilik, alt kodları bulunur. İyi vakit geçirme koduna ilişkin Çağla *"Aynı şekilde tabi ders daha bir eğlenceli oldu benim için öyle söyleyeyim. Çünkü çizgi yapmak daha rahat ve keyifli olduğu için dersler daha iyi geçtiğini düşünüyorum. Son iki haftada derslerin nasıl geçtiğini anlamadık, onu söyleyebilirim yani güzel geçti."* ifadelerini kullanmıştır. Öğretim elemanı faktörü koduna ilişkin Cemre *"Gayet iyiydi bence sunum yaptınız ne nedir? Hangi çizgi nerede kullanılabilir bunları açıkladınız gayet faydalı olduğunu düşünüyorum. Yaparken sürekli geldiniz konuştunuz tartıştınız, yorumladınız bunu böyle yaparsan daha iyi olabilir gibi hani gayet faydalı oldu."* açıklamalarında bulunmuştur. Cemre'nin öğretim elemanının performansıyla ilgili memnuniyetini belirtmiştir. Öğretim yöntemleri koduna ilişkin Sinem *"slayt olarak dediğim gibi çok işe yarıyor yani örnekler veriyorsunuz oradan bir şeyler görüyoruz hatta internetten çok araştırmamıza gerek kalmıyor. Bir de bizimle ilgilenmeniz çok güzel çok yardımcı oluyorsunuz. Yani ben dersin işlenişinden bütün konularda dersin işlenişinden memnunum."* ifadelerini kullanmıştır. Ders anlatımlarında kullanılan sunuş yoluyla öğretim stratejisi kullanılmıştır. Sunumlar ve slaytlar aracılığıyla öğrencilere konu ve etkinliklerle ilgili birçok örnek çalışma ve eserler gösterilmiştir Ayrıca ders sürecinde etkileşimli anlatım sağlanarak soru-cevap ağırlıklı bir ders işlenişi gerçekleştirilmiştir. Fiziksel koşullar koduna ilişkin Meltem *"rahattık zaten en büyük etkenlerden bir tanesi de bu rahat daha rahat çalışmamıza olanak sağlayan geniş bir sınıf ortamının olması bunlar*

bizim için artı şeylerdi." ifadelerini kullanmıştır. Meltem temel tasarım atölyesinin rahat bir çalışma ortamına imkan sağladığını belirtmiştir. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin Esra *"Arkadaşlarla çizgiler hakkında konuşuyoruz bazen kendi çalışmalarımızla dalga bile geçiyoruz ama o dalgadan bile farklı şeyler çıkıyor ortaya a şunu şöyle yapsaydın daha komik olurmuş ama yapınca aslında o da bir tasarım oluyor. Farklı bir şey çıkabiliyor ortaya."* ifadelerini kullanmıştır. Esra, atölye ortamında arkadaşlarıyla iletişimlerinden bahsetmiştir. Verimlilik koduna ilişkin Aslıhan *"Tek tek eskizlerimize baktınız olur mu olmaz mı? Nasıl bir anlam çağrıştırıyor kavramlar ve çizgi çalışması ile ilişkisini değerlendirdik beraber, bence baya bir verimli geçiyordu dersler."* Aslıhan ders sürecinin verimli olduğunu belirtmiştir.

5.3.5. Doku Etkinliğinin Uygulama Süreci

Doku etkinliği 24.10.2016-3.11.2016 tarihleri arasındaki 2 haftalık ders sürecini kapsamaktadır. Doku etkinliği, öğrencilerin doku ile ilgili bilgi edinmelerini, doku çeşitlerini ayırt edebilmelerini, doku etütü ve tasarımı yapabilmelerini hedeflemektedir. Doku yüzeylerinin incelenmesi, dokunun tasarımdaki rolünün algılanması, etüt çizimler ile el-göz koordinasyonunun sağlanması etkinliğin temel amaçlarındandır. Bunun yanı sıra öğrencilerin, gözlem ve inceleme alışkanlıkları kazanmaları; çevrelerine duyarlık geliştirmeleri ve görsel deneyimlerini tasarım sürecine dahil etmeleri; fotografik bakış ve fotoğraf çekim tekniklerinin geliştirilmesi de etkinlik hedefleri arasında yer almaktadır.

Etkinlik kapsamında öğrencilerden doğal dokular içerisinde yer alan organik ve inorganik doku ve yapay doku yüzeylerinin fotoğrafını çekmeleri istenmiştir. Buna ek olarak öğrencilere, etkinlik kapsamında daha önce uzman görüşü ile belirlenmiş kavram çiftleri verilmiştir. "Eski-yeni" öğrencilere verilen kavram çiftidir. Belirlenen doku çeşitlerinin (doğal ve yapay dokular) söz konusu kavramlara uygun örneklerini bulmaları gerektiği öğrencilere açıklanmıştır. Kavram çiftleri, öğrencilerin her bir doku çeşidinin yarattığı etki üzerine düşünmeleri, tanımlamalar ve sınıflamalar yapmalarına olanak sağlaması için etkinliğe dahil edilmiştir. Ayrıca söz konusu doku etkinliği, kavram ve betimleyici özelliklerin bir tasarım elemanı olarak dokunun sanatsal ifade ve tasarımda kullanımıyla ilgili pratikler sunmaktadır. Öğrencilerin doku çeşitlerine uygun örnek doku yüzeylerinin fotoğraflarını çekmeleri ile keşif ve merak duygusunu harekete geçmesi, aynı zamanda öğrencilerin doğaya ve yaşadıkları çevreye ilişkin farkındalık geliştirmeleri ön görülmüştür. Buna ek olarak öğrencilerin seçtikleri bir doku yüzeyini etüt ederek çizim yapmaları ve bu

çizimden yola çıkarak görsel doku tasarlamaları etkinliğin bir diğer bölümünü oluşturmaktadır.

Tablo 33

Doku Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

Doku etkinliği
1. Hafta (ilk 4 saat) 24.10.2016 Pazartesi
• Doku ile ilgili ders anlatımı ve sunum yapıldı • Doku çeşitleriyle ilgili örnekler incelendi ve beyin fırtınası yapıldı • Etkinlik kapsamında yapılacaklar ile ilgili bilgi verildi • Kavramlarla ilgili beyin fırtınası yapıldı • Fotoğraf tekniği ve araç-gereç-cihaz ile ilgili bilgi verildi • Doku fotoğrafları ve çalışma kağıt boyutları ile ilgili bilgi verildi • Doku etütü ve görsel doku tasarımı ile ilgili bilgi verildi • Konu ve etkinlik ile ilgili soruları cevaplandı • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi

Kamera ve fotoğraf çekimleri, doku yüzeylerinin makro düzeyde kaydedilmesini sağlayarak detayların incelenmesine olanak sağlamaktadır. Böylelikle doku özellikleri, yüzey detaylarında rahatlıkla gözlemlenebilmektedir. Doku etkinliği ile öğrencilerin fotoğraf çekimi aracılığıyla yaşadıkları çevrede yer alan doku yüzeyleri üzerine analiz yapmaları sağlanmıştır. Buna ek olarak etkinliğin bir diğer bölümünde öğrenciler, etüt ettikleri dokudan hareket ederek görsel doku tasarımı yapmışlardır. Böylelikle doku yüzey incelemeleri ve analizleri sonucunda elde ettikleri görsel unsurları ve tasarım ilkelerini sentezleyerek tasarıma dönüştürmeleri amaçlanmıştır.

Derste öncelikle, öğrencilere dokuyla ilgili araştırmacının hazırladığı bir sunum aracılığıyla konu anlatımı yapılmıştır. Sunum; doku tanımını, çeşitlerini ve sanat ve tasarım ürünlerindeki kullanım biçimlerini içermektedir. Aynı zamanda çalışmalarında dokuya yer veren sanatçıların eserleri incelenmiştir. Dersin ilerleyen bölümlerinde ise her bir doku çeşidine örnekler verilerek, bulundukları kategorilere ilişkin beyin fırtınası ve tartışmalar yürütüldü.

Araştırmacı günlüğüne şunları not etmiştir:

"Bugün derse büyük bir merakla gittim. Yeni konu ve etkinliğe geçeceğimiz için öğrencilerin tepkilerini merak ediyordum. Derse sunum yaparak başladım. Doku ile ilgili bir sunum yaptım. Daha sonra etkinliği, detayları ile açıkladım. Kavram çiftlerini verdim. Gözlem yaparak farkındalıklarının gelişeceği bir etkinlik.. Ağırlıklı olarak fotoğraf çekmeleri gerekiyor. Öğrencilerden gelen ilk tepki olumluydu. Nokta ve çizgi çalışmasından sonra

kolay ve eğlenceli buldular. "Kolay gibi görünüyor ama farklı şeyler bulmanız gerekiyor" diye uyarıda bulunmayı da ihmal etmedim. Bakalım neler yapacaklar şimdiden merak ediyorum. Bunun dışında işlerini biriktirmeden zamanında çalışmaları için gerekli hatırlatmaları yaparak dersi bitirdim (AG, 24.10.2016)"

Araştırmacı günlüğünde derse ilişkin izlenimlerini aktarmıştır. Öğrencilere yönelik beklentilerine yönelik duygularını paylaşmıştır.

"Araştırmacı: (...) (30:55) Şimdi arkadaşlar öncelikle fotoğraf çekeceksiniz. Bu etkinliğin amaçlarından biri de çevrenizi incelemeniz ve gözlem yapmanız. Bakmak ile görmek arasında fark var biliyorsunuz. Etrafınızda doku araştırmaları, incelemeleri yapacaksınız. Kategorize edeceksiniz. Bir de katalog şeklinde elinizde olacak. İşte organik, inorganik ve yapay dokulara bakacaksınız. Akıllı telefonlarınız var, tableti olanlar var, ya da fotoğraf makinesi olanlar var. Hepsini kullanabilirsiniz. Bir sınırlandırma yok. Burada önemli olan orijinal şeyler bulmanız, Yani gidip okulun bahçesinden çekip çekip gelmek değil. Öyle farklı şeyler aramamız bulmanız, düşünmeniz gerekiyor. Burada amaç bu, bir de bunlar da kavram "yeni ve eski" her birinden bu kavrama uygun birer örnekler bulacaksınız. Hepsini siz bulacaksınız ama bunlarda biraz yorum yapacaksınız "Yeni ve eski"ye uygun bir şey bulacaksınız. İnorganik yeni ve eskiye bir şey bulacaksınız. Yapay da aynı şekilde

Başak: Yenisi ve eskisi derken, nasıl bulacağız?

Araştırmacı: Mesela yeni ne demek? Bunu açalım. Yani yapalım herkes aynı düzlemde yerleştirsin katalog gibi olsun. Mesela eski nedir? Yeni nedir mesela yeni, tazelik; eski, yıpranmış mesela yaşlı dediler,

Başak: Kullanılmamış, parlak

Araştırmacı: Evet, devam edin.

Aslıhan: Gıcır (gülüyorlar)

Araştırmacı: Eskiye de örnekler verin.

Başak: Çürük

İlknur: Bayat .

Araştırmacı: Başka şeyler bulacaksınız organik, inorganik ve yapay dokulardan örnekler bulacaksınız. Orijinal ve birbirine benzemeyen şeyler bulmanız gerekiyor.

Başak: Hepsinden 5 er tane buluyoruz. Bir de fotoğrafları çıkaracak mıyız?

Araştırmacı: Evet çıktılarını alacağız. Bir de Cd'ye de atacaksınız. Çıktıları alacağız 35x50 cm kağıda yerleştirilecek. Bir de etkinliğin ikinci bölümünde seçeceğiniz bir doku yüzeyini etüt edeceksiniz ve aynı doku yüzeyinden esinlenerek görsel doku tasarımı yapacaksınız.

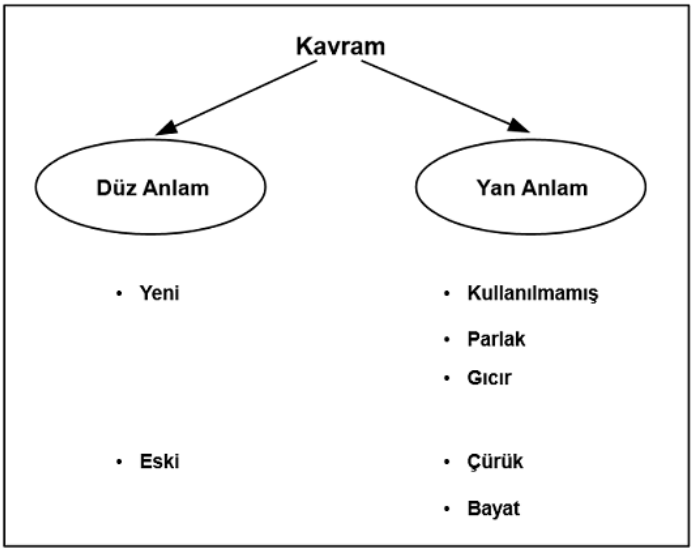
Başak: Çizeceğiz yani

Hande: Hocam ben resim öğretmenliği okuyan diğer fakültedeler ki arkadaşlarıma sordum. Onlar önce nokta çalışması yaptılar, bizim ki gibi kavrama bağlı kalmadılar. Diğerleri gibi yaptılar. Çizgi çalışması da yaptılar. Çizgi çalışmasının yine kavram ile alakası yok. Kavram diye bir şey yok. Resim noktaladılar böyle tablo gibi, sonra bunda da şey yapmışlar pilot kalemle etüt, karakalemle etüt.

Meltem: Ben bunu daha çok sevdim.

Hande: Onların ki çok sıradan.

Araştırmacı: Tamam sevdiyseniz çok iyi, o zaman severek yapacağınızı anlıyorum ben. (35:45) (DV12, 24.10 2016)".

Şekil 61. Eski ve yeni kavramlarının düz anlam ve yan anlamlarına yönelik öğrencilerin İfadeleri

Ders diyaloglarında görüldüğü üzere etkinlik öğrencilere açıklanmıştır. Şekil 63'de öğrencilerin kavramların düz ve yan anlamlarıyla ilgili düşünceleri görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin soruları yanıtlanarak açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin temel tasarım dersi etkinliklerini ve uygulamalarını diğer temel tasarım ders etkinlikleri ile

karşılaştırdıkları görülmüştür. Öğretim faaliyetlerini sorgulamaları, etkinlikleri kazanım boyutlarıyla değerlendirdikleri olumlu görülmektedir.

Ders sonunda öğrenciler, yazdığı günlüklere görüş ve düşüncelerini şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün yeni konuya geçiş yaptık. Doku, işin içine bu sefer fotoğraf da girdi. Fotoğraf çekmek aslında başkalarının da kendi gözümüzden bakmasını sağlamaktır bence şu an bile bunu yazmaktan çok masanın dokusuna dikkat ediyorum :) (Başak, ÖG,24.10.2016)"

Başak günlüğünde doku ekinliği kapsamında önceki etkinliklerden farklı olarak yeni bir teknik ile çalışacaklarına dikkat çekmiştir. Fotoğraf ile ilgili kendi görüşlerini belirtmiştir. Çalışmaları için dokuların dikkatini çekmeye başladığını belirtmiştir.

"Bugün tasarım dersinde dokuya başladık, belki beni biraz zorlayacak ama çok zevkli olacağından eminim. Bir yerleri gezip incelemek çok farklı bir bakış, sürekli etrafa bakıp hiç bir şeyden anlamadan kafa çeviriyoruz, tasarım dersine başlayıp konularda ilerledikçe her baktığım şeyde nokta ve fazlasıyla çizgi görüyorum kısacası bu sayede daha ayrıntılı bakıyoruz etrafa. Çalışmalar bitmeye başlıyor biten çalışmalara yorumlar yapıyoruz oldukça vakit alıyor ama çok zevkli. Bu sayede tasarım ne demek ne anlatmak istiyoruz, nasıl anlatacağız, çizgi, nokta, nerede olacak oturmaya başlıyor. Gittikçe konular zorlaşıyor ve daha fazla uğraş istiyor (Esra, ÖG, 24.10.2016)"

Esra günlüğünde temel tasarım dersinin farkındalığını arttırdığını algılama gücünü ve görsel duyarlılığını geliştirdiğini dile getirmektedir. İnsanların çevrelerini algılama çabalarındaki yetersizliğe dikkat çekerek özeleştiri yapmıştır. Bunun yanında tasarım ile ilgili bilgilerini ilerlettiğini belirtmiştir.

"Bugün yeni konuya geçtik. Doku konusuna güzel eğlenceli ama biraz da zor bir konuya benziyor. Sunum güzel ve bilgilendiriciydi. Yapmamızı istenen şey de eğlenceliye benziyor. Umarım fazla zorlanmayız. (Derya, ÖG, 24.10.2016)".

Derya günlüğünde, doku etkinliğini eğlenceli ama zor bulduğunu belirtmiştir. Ayrıca ders anlatımının ve etkinliğin anlatıldığı sunumu bilgilendirici ve güzel bulduğunu ifade etmiştir.

Tablo 34

Doku Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

Doku etkinliği
1. Hafta (ikinci 4 saat) 26-28.10.2016
• Etkinliğe yönelik çalışmalar ile ilgili yorum yapıldı. • Öğrencilerin doku fotoğrafları ve çalışma süreci değerlendirildi. • Ders ya da etkinlik ile ilgili karşılaştıkları sorunlar sorgulandı ve çözüm önerileri sunuldu. • Doku etütleri ve çalışma süreciyle ilgili öğrenci sorularına dönüt verildi. • Doku çeşitleri ile ilgili öğrenci soruları yanıtlandı. • Öğrenciler günlüklerini yazdılar

"Araştırmacı: (...) Şimdi arkadaşlar doku etkinliği ile ilgili biraz konuşalım. Neler yaptınız doku etkinliği ile ilgili

Başak: Fotoğraf çekmeye başladık.

Meltem: Fotoğraf çektik

Araştırmacı: Nasıl gidiyor? Siz de nasıl etkiler uyandırmaya başladı.

Meltem: Daha dikkatli bakıyoruz.

Başak: Yapay doku bulmak daha rahat oluyor. Farklı farklı çekmemiz gerekiyor ya mesela doğa deyince insanın aklına ağaç çok gelir. Ağaç çeken çok olacak mesela hani doğada farklı bir şey bulmak zor oluyor.

Çağla: Hocam organik, inorganik dedik ya organik şeyler hani doğada olan şeylerden biraz daha rahat ama inorganik deyince benim aklım direk yapaylığa gidiyor. İkisi arasında kalıyorum böyle. Hangisi inorganik hangisi yapay onu çok ayırt edemiyorum.

Araştırmacı: O zaman çekeceksin beğendiğin şeyin çekimini yapacaksın sonra burada sınıflandıracağız.

Esra: İnorganiğe örnek verebilir misiniz?

Araştırmacı: İnorganik taş, toprak, kum bunlar inorganik (...) (DV13, 26.10.2016)".

Ders sırasında öğrencilerle araştırmacı arasında geçen karşılıklı konuşmalarda görüldüğü üzere, araştırmacı öğrencilerin neler yaptığını ve çalışma sürecinde karşılaştığı zorlukları sorgulamaktadır.

"Doku anlatımından sonraki ilk derse başladık. Etkinliğin ilk dersine gelmeyenler için etkinlik detaylarını tekrarladık. Diğerleri için de pekişme oldu. Sonra ilk izlenimlerini sordum genel olarak etkinlikten memnunlar. Gözlem ve inceleme yaptıkları için etkin

konumdalar, Etkin olmayı yani pasif bir şekilde denileni yapmaktansa gözlem yapmak, seçim yapmak ya da karar vermek onları etkinlikte aktif kılıyor, bence bunu seviyorlar, fotoğraf çekiyor olmaları da bu memnuniyete oldukça katkı sağlıyor. Günümüzde çok popüler bir aktivite olduğu için fotoğraf çekmek de onları cezbediyor. Hem de kolay buluyorlar. Bu etkinlikte fotoğraf çekmek pratik olduğu için doğrudan dokulara odaklanıyorlar. Bu etkinliğin öğrencilerdeki etkilerine ilişkin ilk gözlemlerim bu şekilde Öğrencilerin getirdiği doku fotoğraflarına baktık. Bazıları nesneleri çekip gelmişti. Nesneleri değil dokuların yüzeylerini çekip gelmeleri gerektiğini söyledim. Bir de fotoğrafların açıları üzerine konuştuk. Bir kaç açıdan çekim yapmalarını içinden en uygununu seçeceğimizi söyledim. Çekim yaparken fotoğrafın üzerine gölge düşürmemeye dikkat edin gibi fotoğraf tekniği ile ilgili konularda da uyarılarda bulundum. Sonuç olarak çalışmanın sağlıklı olması görsellerin iyi olması ile doğrudan ilişkili. O yüzden fotoğraf çekimlerini yaparken dikkat etmeliler. Genellikle akıllı telefonla çekim yapıyorlar. Fotoğraf makinası ile de deneme yapmalarını tavsiye ettim ama hepsinin fotoğraf makinası yok ne yazık ki, o yüzden eldeki imkanlarla yürüteceğiz bu etkinliği. Akıllı telefonlar, fotoğraf makinası taşımaktan daha pratik imkanlar sunduğundan bir bakıma böyle olmasında da bir yanlışlık yok aslında, etkinliğin doğasından kaynaklanan spontaneliğin de getirisi bir yerde. Öğrencilerin çalışmalarında iyi ve ilginç şeyler vardı. İyileri seçtik diğerlerini eledik. Örnekleri sınıfta göstererek değerlendirme yaptık hangi şeyler iyi neler olmamalı hep birlikte konuştuk. Derse katılım ve düşüncelerini ifade etme açısından iyilerdi. Şimdilik iyi gidiyor, gelecek haftayı da merak ediyorum (AG, 26.10.2016)".

Araştırmacı günlüğünde, etkinliğin öğrencilerdeki etkileri üzerine izlenimlerini aktarmıştır. Fotoğrafın sanat ve tasarımın bir parçası olmasının dışında, günümüzün popüler uğraşlarından biri olmasının etkinliğin sevilmesinde payı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca her öğrencinin fotoğraf makinesine sahip olmamasının dezavantaj gibi görünmesinin yanında akıllı telefonların taşıma ve kullanım açısından fotoğraf makinesinden daha pratik imkanlar sunduğuna değinmiştir.

"Ders her zaman ki gibi çok güzeldi. Fotoğraf çekmek hepimizi de motive etti ve daha da heyecanlı bir şekilde derse geldik. Etrafa daha dikkatli bakmaya başladım. Fotoğrafları çekerken bir sonraki aşamada nasıl yaparım diye düşünüyorum. Bu konu hiç bitmesin istiyorum. Keşke renkli olarak çalışabilseydik :) (Meltem, ÖG, 26.10.2016)".

Meltem, fotoğraf çekmenin motivasyonlarını ve derse duydukları heyecanı arttırdığını ifade etmiştir. Aynı zamanda dikkat artışı ve bir sonraki çalışma aşamasına yönelik ön hazırlığa yönlendirdiğini belirtmiştir. Etkinliğe yönelik duygularından söz ederek derse duyduğu heyecanın yükseldiğini ifade etmiştir.

"Ders dışında ders ile ilgili yaptığımız etkinlikler bize her anlamda çok fazla şey katıyor. Ders dışında doku ile ilgili çektiğimiz fotoğraflar kesinlikle görsel algımızı geliştiriyor. Şu an en yoğun ilerleyen dersimiz temel tasarım. Doğal olarak en çok yorulduğum ders de olabilir ama bu yoğunluk bizi iyi anlamda geliştirdiği için bu durumdan memnunum. (Başak, ÖG, 26.10.2016)".

Başak, doku fotoğrafı çekmenin görsel algılarını geliştirdiğini ifade etmiştir. Temel tasarım derslerinin yoğun geçtiğini ve gelişim gösterdiklerini eklemiştir.

"Doku konusu gerçekten çok eğlenceli olduğunu düşünüyorum. Bizim bakış açımızı değiştirdiğini düşünüyorum. Çevremizde öğeleri farklı açılardan farklı duygularla baktığımızı düşünüyorum (Çağla, ÖG, 26.10.2016)".

Çağla, çevrelerine bakış açılarını geliştirdiğini ve farkındalık sağladığından bahsetmektedir.

"Değerlendirme: Doku çalışması farkındalığımı arttırdı. Çevreme bakarken sadece objeleri değil objelerin dokusuna da dikkat etmeye başladım. Bu etkinlikte diğerlerinden daha fazla eğlendim. Objelerin organik, inorganik olup olmadığına karar vermek çok zevkli. Fikir yürütme ve beyin fırtınası olasılığı sağlaması çok güzel. (Hande, ÖG, 26.10.2016)".

Hande günlüğünde, derse ilişkin değerlendirmelerinde doku çalışmalarının farkındalığını arttırdığını, çevresindeki nesnelerin doku yüzeylerine yönelik dikkatinin arttığını söylemiştir. Bunun yanında ders etkinliklerinin bir parçası olan beyin fırtınasının dokuların sınıflandırılması sürecine etkisinden söz etmiştir.

Araştırmacı günlüğünde aşağıdaki notlar ile ders ile ilgili görüşlerini belirtmiştir.

"Konu anlatımından sonraki ilk ders öğrencilerin neler yaptıklarına baktım. Nerede zorlandıklarını, bunları aşabilmek için neler yapabilecekleri üzerine konuştuk. Öğrenciler de birbirlerine kendi deneyimlerinden edindikleri tecrübeleri paylaştılar. Doku çeşitleri ve doku çeşitlerini nasıl kategorize edebileceğimiz ile ilgili konuştuk, konuyu özetleyerek kısaca üstünden geçtik. Öğrencilerin getirdiği doku fotoğraflarından uygun olanların seçimini yaptık. Nelere bakabilecekleri ile ilgili bazı tavsiyelerde ve yönlendirmelerde bulundum. Öğrencileri bu etkinliği sevdiğini düşünüyorum. Fotoğraf çekimi pratik geldi, bir de dokuları

kategorize ederken sürekli fikir alışverişinde bulunuyorlar. Bu da onların sınıf içi iletişimlerini güçlendiriyor (AG, 26.10.2016)".

Araştırmacı günlüğünde ders sürecini değerlendirmiştir. Öğrencilerin zorlandığı konulara önerileri getirdiğini ve yönlendirmeler de bulunduğunu belirtmiştir. Dokuları kategorize ederken zorlanıldığını tespit etmiş ve bu nedenle konu ile ilgili yeniden bilgi verildiğini açıklamaktadır. Bunun yanında öğrencilerin etkinliğe ve temel tasarım dersine yönelik ilgi ve görüşleriyle ilgili yorumlarda bulunmuştur.

Tablo 35

Doku Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

Doku etkinliği
2. Hafta (ilk 4 saat) 31.10.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin doku fotoğraf çalışmaları ve etütleri değerlendirildi. • Tamamlanmış çalışmalar atölyede paylaşıldı ve yorumlandı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrenci günlükleriyle ilgili açıklamalar yapıldı. • Öğrenciler günlüklerini yazdılar

Ders etkinlikleri, öğrencilerin doku çalışmalarının değerlendirilmesiyle başlamıştır. Araştırmacı öğrencilerin çalışmalarının nasıl ilerlediğini ve zorlandığı noktalar olup olmadığını sorgulamıştır. Öğrenciler ve araştırmacı arasında doku çalışmalarına ilişkin 31.10.2016' da aşağıdaki diyaloglar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı: (...) (00:58) Çalışmalar nasıl gidiyor arkadaşlar? Zorlandınız mı?

Derya: Hocam inorganik dokuya hiç bir şey bulamıyorum. Hepsi yapay ya da organik. Eski-yeni olayı zaten baya bir sıkıntı, orada hiç bir fikrim yok. Eski-yeni ne olabilir. Nesne olarak tamam ama doku olarak gerçekten sıkıntı

Araştırmacı: Şöyle inorganikten de çok aslında

Derya: Ayırt edemiyoruz.

Araştırmacı: Gösterdiğiniz o su damlası inorganikti ama sen onu organik diye göndermişsin. Ama inorganik.. Ondan sonra kum işte, taş, toprak, ondan sonra doğada olan şeyler inorganik

Oktay: İnorganik, organik olmayan değil mi sonuçta

Araştırmacı: Organik olmayan ama doğal olacak sonuçta

Derya: İşte orada olay karışıyor. O ince çizgide herşey... yapay sıkıntı değil de, yapay bulduk zaten

Oktay: Yapayı biliyoruz. İnorganik biraz zor oldu. (02:30) (DV14, 31.10.2016)".

Ders sırasında öğrenciler ve araştırmacı arasında geçen diyaloglardan anlaşıldığı üzere öğrenciler çoğunlukla inorganik ve yapay dokuyu ayırt etmekte zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında eski-yeni kavramlarına uygun doku örneklerinin neler olabileceğine ilişkin sorular yöneltmişlerdir. Araştırmacı, öğrencilerin soruları doğrultusunda hatırlatmalar ve kısa tekrarlar yapmıştır. Böylelikle öğrencilerin çalışmalarının kesintisiz devam etmesi sağlanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin fotoğraf çekimleri ve doku görselleriyle ilgili yorumlar yapılmıştır. Öğrencilerin daha iyi çekim yapmaları için öneriler sunulmuştur.

"Ayşe: (...) (28:57) Ben birkaç tane çektim.

Araştırmacı: Tamam bu olmuş, bakalım şimdi neden olmuş dedik. Flash patlamamış ve yakından çekmişsin. Makro çekim olmuş. İşte teknik üstünlüğü var cihazdan dolayı, Ama çekim olarak dikkat edeceğiz.

Ayşe: Üstten çektim. Bir de çiçekleri çektim, yakından güzel görünüyorlar

Araştırmacı: Yaprak daha iyi. Evet bu şekilde daha iyi. Bu yaprak daha güzel. Bakın arkadaşlar Ayşe yaprak dokusu çekmiş farklı düşünmüş biraz. Yığın olarak görmüş ve çekmiş yaprakları. Çoğunuz birer tane çekip getirdi. Bunu seçelim.

Ayşe: Tamam

Araştırmacı: Çıktılarını al bir de öyle bakalım.

Ayşe: Tamam (30:35) (DV14, 31.10.2016)".

Öğrenci çalışmalarının değerlendirilme sürecinin yansıdığı diyaloglarda da görüldüğü üzere doku çekimlerinden kaliteli görüntü elde edilebilmesi ve orijinal çalışmaların ortaya çıkması için kompozisyon ve çekim açısı ile ilgili bilgi verilmiştir.

"Derse öğrencilerin çalışmalarını değerlendirerek başladık. Nerelerde zorlandıklarını sorguladım. Öğrencilerin birçoğu dokuları sınıflandırırken zorlanmışlardı. İnorganik ve yapay doku arasındaki farkı ayırt etmekte zorlandıklarını söylediler. Bunun yanında fotoğraf çekiminde gayet iyiydiler. Doku çeşitleriyle ilgili kısa anlatımlar ve hatırlatmalar yaptım.

Çekimler arasında başarılı olanları seçtik. Çıktılarını aldıktan sonra tekrar bir değerlendirme yapacağız (AG, 31.10.2016)".

Araştırmacı, günlüğünde ders süreci ve öğrencilerin gelişimleri ile ilgili değerlendirmeler yapmıştır. Gelecek ders ile ilgili bilgi vermiştir.

"Doku çalışmasıyla başladık bugüne yeni bir konunun hala heyecanını atabilmiş değilim. Fotoğraf çekmeye devam ettiğimiz için onları inceleyerek geçirdik. Yeni ortamlar keşfetmeye derslerin içerisinden çıkıp dışarıda bir hava almamızı sağladı bu çalışma. Etrafa da dikkatlice bakıyoruz. Organik-İnorganik konularında baya tartıştık bugün ama en zevkli kısımlarından bir tanesiydi bu :) (Meltem, ÖG, 31.10.2016)".

Meltem günlüğünde, derste dokuların sınıflandırılması üzerine yapılan beyin fırtınası ve tartışmalardan bahsetmiştir. Bunun yanında çevrelerini incelediklerini ve keşif duygularını geliştiğini ifade etmiştir.

"Doku çalışmalarımızla ilgili resim çekerken biraz zorlandım. Çünkü yapay ve organik doku neyse de inorganik doku bulmakta biraz zorlandım. Elif Hocamız bize biraz açıklama yaptı. Bu hafta fazla resim çekemedim. Resimleri nasıl çekmemiz konusunda hocamız öneride bulundu. Daha ilgi çekici fotoğraflar çekmemiz gerekiyor (Oktay, ÖG, 31.10.2016)".

Oktay günlüğünde, fotoğraf çekiminde ve doku örneği bulmakta zorlandığından söz etmektedir. Fotoğraf çekim kalitesine ve içeriklerin orijinal olmasına vurgu yapmıştır.

Tablo 36

Doku Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)

Doku etkinliği
2. Hafta (ikinci 4 saat) 2.11.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin doku fotoğraf çalışmaları değerlendirildi • Tamamlanmış çalışmalar atölyede öğrenciler ile paylaşıldı ve yorumlandı • Öğrencilerin soruları yanıtlandı • Öğrenciler atölye çalışmalarına devam etti. • Öğrenci günlükleri yazıldı. • Gelecek etkinlik ile ilgili bilgi verildi.

Derse öğrenci çalışmaları değerlendirilerek başlanmıştır. Çalışmaları biten öğrencilerin fotoğraflarının çıktıları kontrol edilmiştir. Atölyedeki diğer öğrencilerle fotoğraf görselleri ve çıktıları incelenerek yorumlar yapılmıştır. Buna ek olarak etüt çalışmaları ve doku tasarım çalışmalarıyla ilgili olarak değerlendirmeler ve yorumlar yapılmıştır. 2.11.2016 Çarşamba günü temel tasarım derslerinde aşağıdaki diyaloglar kayıtlara geçmiştir.

"Başak: (00:08) Bu ağaç kabuğunu seçtik biz etüt için. Yarısına kadar geldim, yarısı kaldı. Sizce nasıl duruyor?

Araştırmacı: İyi gidiyor Belki etkileyiciliğini artırmak için biraz daha koyuluk verebilirsin. Ama en sonunda yaparsın onu, tamamını bir gör, ondan sonra tekrar değerlendirirsin.

Başak: Evet onun için bırakıyorum zaten. Detayları da çok fazla biraz daha yüzeysel geçiyorum mesela açık yerlerde. Daha sonra tekrar üzerinden geçeceğim, mesela şunlar

Araştırmacı: Şuradaki çatlakları çok derin vermeyebilirsin. Bunlar çok derin değil. Belki daha yüzeyde ve daha açık tonlar da kullanabilirsin

Başak: Evet, yani biraz daha açık olması için uğraşıyorum. Araştırmacı: Kendi tasarımını yaparken şuradaki bölmeleri, parçaları tasarım elemanı ve birim olarak kullanabilirsin Şu girinti çıkıntıları da birim olarak alabilirsin

Araştırmacı: Çizimini yaparken yapacağın tasarıma yönelik neler düşündün?

Başak: Daha genel çizgilerle nasıl soyutlayabilirim, bu kadar detaya düşmeden. Yaptığımız çalışmalar gerçekten doku olduğu için çok fazla detay var. Bunları soyutlarken genel çizgilerini belirleyerek soyutlamamız gerektiğini düşünüyorum. Yani ben açıkçası öyle düşündüm." (55:06) (DV15, 2.11.2016)"

Ders sırasında geçen diyaloglarda görüldüğü üzere öğrencilerin doku yüzey etütleri üzerine yorumlar yapılmıştır. Öğrencilere geri dönütler verilerek çalışmalara katkı sunulmuştur. Bunun yanında öğrencilerin tasarım çalışmaları üzerine fikir yürütmesi sağlanmıştır. Ders sırasında kayıtlara geçen bir diğer diyalog aşağıdaki belirtilmektedir.

"Çağla: (...) 05:10 Hocam ben bunları yapıştıracağım hangileri eksik kaldıysa ona göre yeniden fotoğraf çekeceğim.

Araştırmacı: Tamam ama güzel yapıştırın lütfen kağıdınızı kirletmeyin. Elinizle falan yapıştırıcı bulaştırmayın özenli olsun. Biraz temizliğe dikkat edelim.

Çağla: Etüte de başladım.

Araştırmacı: Gayet iyi gidiyor.

Çağla: Ben bunu bitireceğim kafama koydum. Tasarımı da yapıp önümüzdeki derse getireceğim.

Araştırmacı: Tamam, iyi gidiyor çalışmaların, derste de devam edebilirsin çalışmaya (06:40) (DV15, 2.11 2016)".

Ders sırasında geçen diyalogda görüldüğü üzere, öğrenciler çalışmalarını bitirmeye başlamışlardır. Biten çalışmalara son halini verirken temizlik ve düzene dikkat etmeleri konusunda hatırlatmalar yapılmıştır. Etkinliğe ayrılan derslerin sonuna gelinmesine karşın

öğrencilerin tamamı etkinliği tamamlayamamış. Bazı öğrenciler doku çalışmalarını, bir sonraki etkinlikler ile birlikte tamamlayabilmiştir. Öğrencilerin hazır bulunuşlukları, öğrenme hızları, derse ilgi ve motivasyonları göz önünde bulundurulduğunda bütün öğrencilerin eş zamanlı yol alamaması normal görülmektedir. Ancak diğer gelecek etkinlikler süresinde öğrencilerin çalışmaları takip edilerek gerekli dönütler sağlanmıştır.

Araştırmacı, ders süreciyle ilgili görüşlerini günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Derse her zaman olduğu gibi değerlendirmeler yaparak başladık. Tamamlanmış çalışmalar sınıfla paylaşıldı. Doku fotoğrafları, etüt çizimler ve görsel doku tasarımlarını tamamlayanlar üzerine yorumlar yapıldı. Görsellerin yorumlanması, öğrencilerin kompozisyon bilgilerinin ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlıyor. Bu ders doku çalışmalarına ayrılan son ders olmasına rağmen bütün öğrencilerin çalışmaları tamamlanamadı. Bazı öğrenciler, çalışmalarını gelecek etkinliklerle birlikte yürütecek. Temel Tasarım dersinin doğası gereği öğrenciler birçok kez denemeler yapıyor. Denemeler her seferinde doğru sonuçlar vermeyebiliyor. Bu durum öğrenme sürecinin bir parçası olarak görmek gerekiyor. Bir de bireysel farklılıklar da söz konusu. Bu nedenle çalışmaların tamamlanması biraz zaman alıyor. Ders sonunda gelecek etkinlikle ilgili bilgi vererek dersi bitirdi (AG, 2.11.2016)".

Ders sonunda öğrenciler düşüncelerini günlüklerine şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün eskizini yapacağımız dokuları seçtik. Benim dokum metal tel. Dokuyu eskiz olarak nasıl yansıtabilirim pek bilmiyorum açıkçası. İnorganik doku fotoğraflarında hala zorlanıyorum. Ama bu derste inorganik malzemeleri daha iyi kavradığımı düşünüyorum. Bir daha ki derse kadar inorganik doku fotoğraflarını halledebilirim diye düşünüyorum. Bir daha ki derse kadar inorganik doku fotoğraflarını halledebilirim diye düşünüyorum. Elif Hoca sorularımız ve sorunlarımızı hallediyor o yüzden memnunum. Dersleri de faydalı buluyorum (Derya, ÖG, 2.11.2016)".

Derya günlüğünde, öğrenme sürecini değerlendirmiştir. İnorganik dokuları sınıflandırmakta zorlandığını ancak derste bu konuyla ilgili gelişim gösterdiğini belirtmektedir. Bunun yanında temel tasarım derslerine ilişkin olumlu görüşler bildirmiştir.

"Doku çalışmasında etüte geçtim ama pek olmadı zaten eskizdi çalışmam. Evde devam edeceğim ve eksik çalışmalarımın fotoğraflarını çekeceğim. Haftaya yeni konuya geçecekmişiz. Bugün pek adapte olamadık sınıfça ama haftaya dolu dolu geçeceğine inanıyorum (Ayşe, ÖG, 2.11.2016)".

Ayşe, çalışma sürecini değerlendirerek doku çalışmasında etüt-tasarım bölümünden söz etmektedir. Bugünkü derste motivasyonlarının düşük olduğunu, ancak yeni konunun motivasyonlarını yükselteceğine inandığını belirtmektedir.

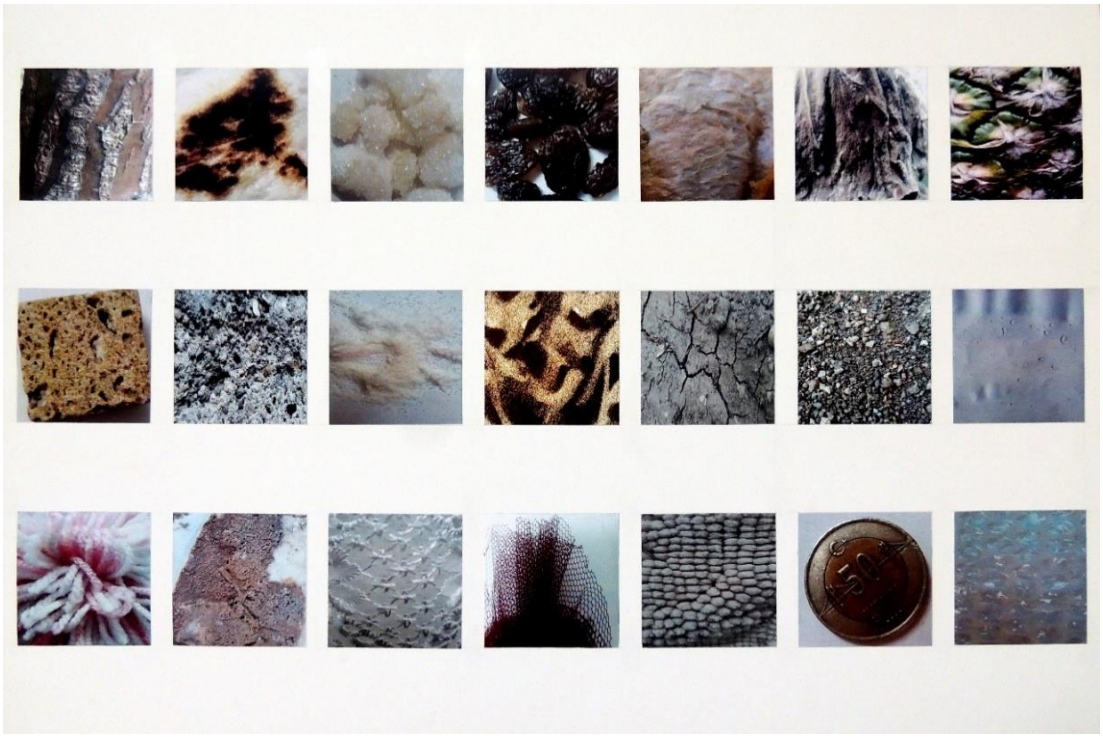
"Doku çalışmasının sınıflandırılması zordu. Dokuyu ayrıntı ile kağıda aktarmak çok zordu. Ayrıntıları kağıda aktarırken dikkat gerektiriyor (Hande, ÖG, 2.11.2016)".

Hande, doku etkinliğiyle ilgili bir değerlendirme yapmıştır. Doku yüzeyinin detaylı bir şekilde etüt edilmesi ve dokuların sınıflandırılmasının zor olduğunu belirtmiştir.

"Bugün dokuda resimler ve diğer konularla ilgilendik. Dokuda biraz daha fazla görsel incelenmesi gerekiyor, doku nokta ve çizgiden daha zor bana göre daha çok görsel daha çok yoğunlaşma istiyor. Doku, beni zorluyor açıkçası çünkü çıkıp bakıp araştırmak gerekiyor. Vakit kısıtlı olduğu için yetişemiyoruz ve konular üst üste yığılıyor. Onun için daha çok ve disiplinli olmak istiyor. Kendimizi alıştırmamız gerekiyor artık (Esra, ÖG, 2.11.2016)".

Esra, günlüğünde doku etkinliğini diğer nokta-çizgi etkinliği ile karşılaştırmıştır. Doku çalışmasında daha çok görsel incelenmesi ve araştırma yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle zorlandığını açıklamıştır

Öğrencilerin Doku Çalışmaları

Şekil 62. Beyza'nın doku çalışması

Şekil 63. Meltem'in doku çalışması

Şekil 64. Cemre'nin doku çalışması

Şekil 65. Ayşe'nin doku çalışması

Şekil 66. Sinem'in doku çalışması

Şekil 67. Çağla'nın doku çalışması

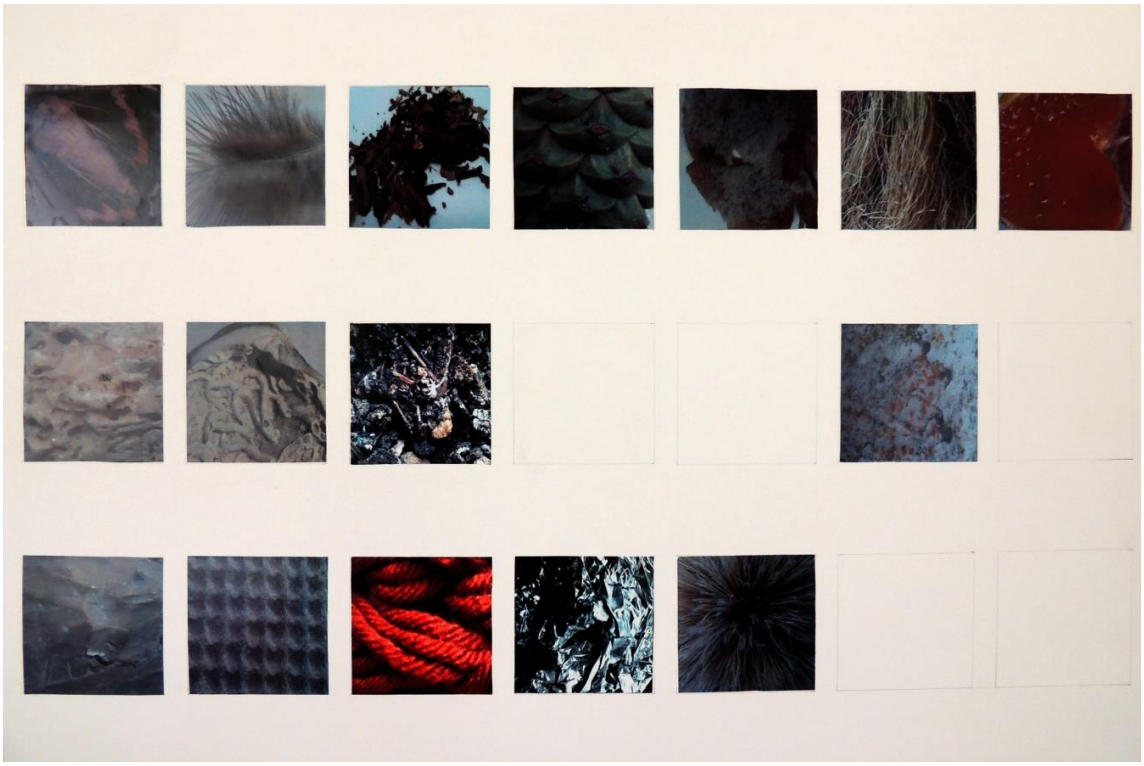
Şekil 68. Aysun'un doku çalışması

Şekil 69. Esra’nın doku çalışması

Şekil 70. Aslıhan’ın doku çalışması

Şekil 71. Aybüke'nin doku çalışması

Şekil 72. Hande'nin doku çalışması

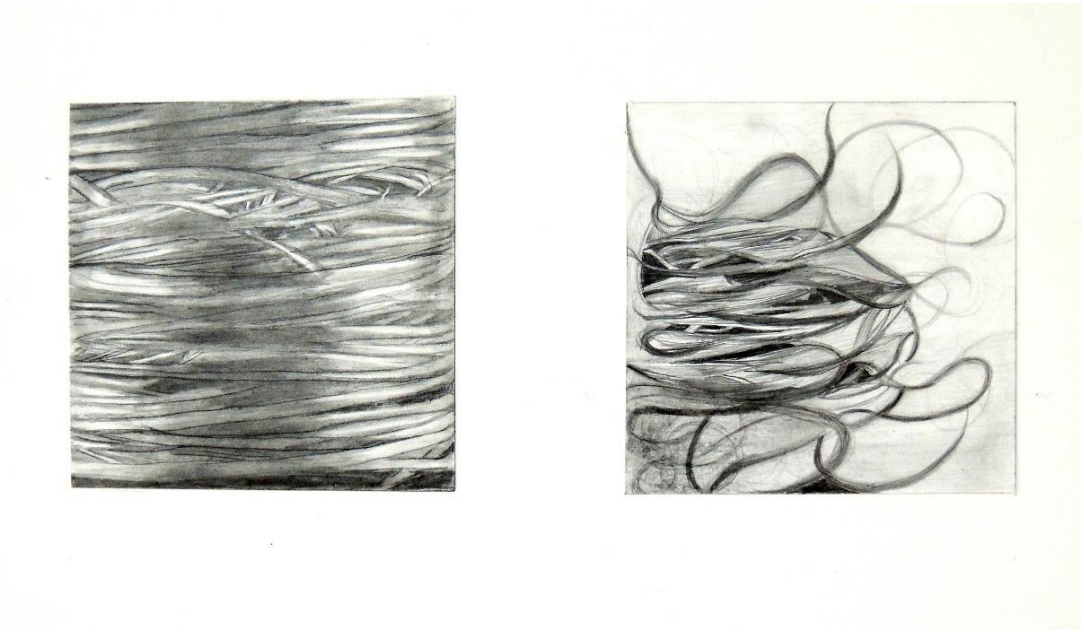
Şekil 73. Derya'nın doku çalışması

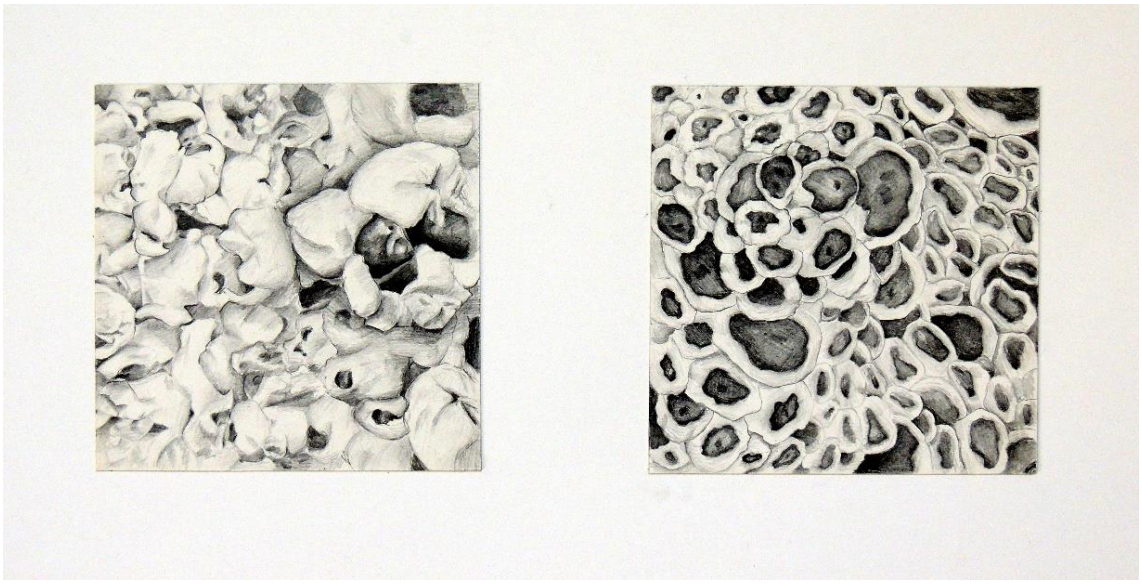
Şekil 74. Başak'ın doku çalışması

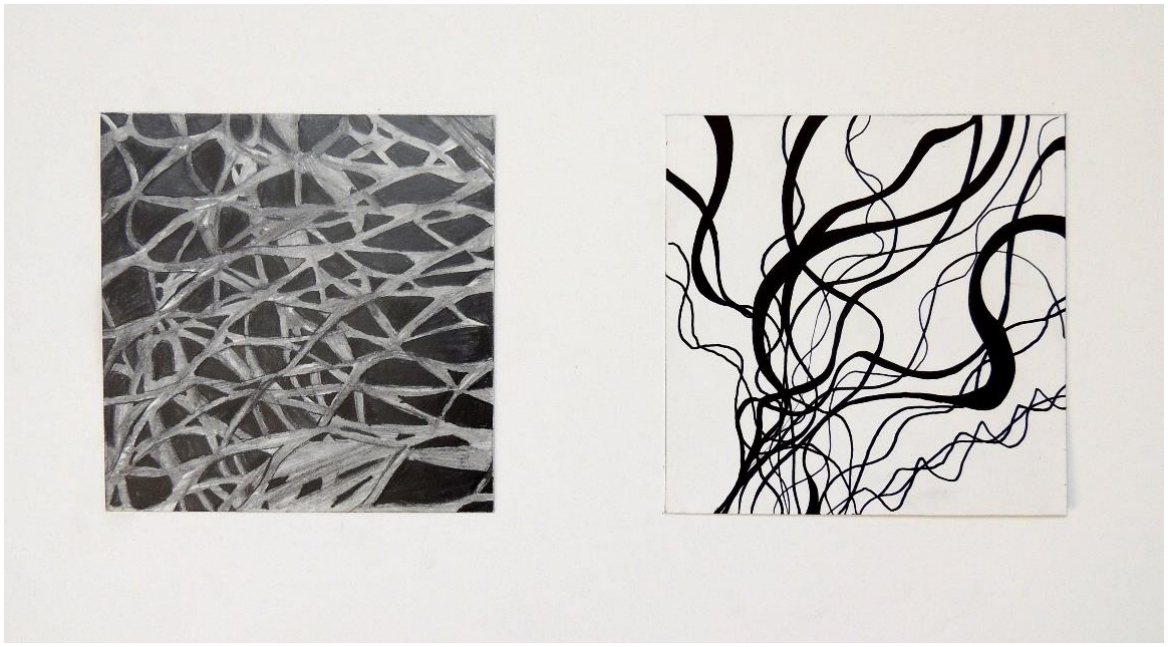
Şekil 75. İlknur'un doku çalışması

Şekil 76. Derya'nın görsel doku tasarımı

Şekil 77. Çağla'nın görsel doku tasarımı

Şekil 78. Cemre'nin görsel doku tasarımı

5.3.6. Doku Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Doku etkinliği sonrasında yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda doku etkinliğine ilişkin görüşler teması altında doku çalışmalarına yönelik ön hazırlıklar, doku etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar, doku etkinliği kazanımları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır.

Tablo 37

Doku Etkinliğine İlişkin Görüşlerin Alt Temaları

Tema	Alt Tema
Doku Etkinliğine İlişkin Görüşler	Doku çalışmalarına yönelik ön hazırlıklar
	Doku etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar
	Doku etkinliği kazanımları
	Öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları
	Doku Etkinliğinin işlenişine yönelik algılar

Doku çalışmalarına yönelik ön hazırlıklar alt teması içerisinde çevre keşfi/gözlem, görsel inceleme, doku (çeşitleri) sınıflandırmasıyla ilgili araştırma yapma, İnternet araştırması, çekilecek dokuların belirlenmesi, çekim yapılacak cihazı belirleme, deneme çekimi/fotoğraf çekimi, ders tekrarı, eskiz çalışma, tasarım programı (3d max) çekimleri izleme, öğretim elemanı yönlendirmesi kodları yer almaktadır.

Tablo 38

Doku Çalışmalarına Yönelik Ön Hazırlıklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Doku Çalışmalarına Yönelik Ön Hazırlıklar	İnternet araştırması
	Deneme Çekimi
	Çevre keşfi/Gözlem
	Çekimi yapılacak dokuların belirlenmesi
	Doku çeşitleriyle ilgili araştırma yapma
	Çekim yapılacak cihazı belirleme
	Ders tekrarı

İnternet araştırması koduna ilişkin Sinem *"Ön çalışma olarak ben her konuda aslında internetten örneklere bakıyorum hep değişik örnekler görmek için...",* Meltem ise *"Nasıl şeyler çekebiliriz diye internetten de olmak üzere görseller inceledik böyle hazırlıklar yaptık"* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler, çalışma öncesi dokulara yönelik internet üzerinden araştırma yaptıklarını ifade etmişlerdir. Deneme çekimi koduna ilişkin Başak

"...ön çalışma küçük küçük fotoğraflar çektim. O tarz fotoğraflardan yola çıkarak hangi dokuları yakalayabilirim diye inorganik, organik falan diye düşünerek onları ayırt ettim daha çok böyle çalışmayı anlamak adına ön çalışma olarak küçük küçük fotoğraflar çektim diyebilirim" ifadelerini kullanmıştır. Başak ön çalışma kapsamında deneme çekimleri yaptığını böylelikle etkinliği anlamaya çalıştığını ifade etmiştir. Çevre keşfi/Gözlem koduna ilişkin Meltem *"ön hazırlık olarak etrafa baktık. Etraftan doku çalışmasına uygun olabilecek şeyleri keşfetmek için çalıştık"* açıklamalarında bulunmuştur. Oktay,*"ilk gün hatırlıyorum dolmuşa bindikten sonra evimizin orda siteyi gezdim. Sitede doku aradım işte ağaç kabuğu çektim. Çiçekleri çektim. Sonra dolabı açtım evdeki dolabı açtım narı kestim Narın içini çektim sonra yaprakları falan çekmiştim ön hazırlık olarak bir de araştırmalar yaptım."* ifadelerini kullanmıştır. Oktay doku çalışmasıyla ilgili olarak çevresini incelediğini, ulaşabileceği dokular üzerine keşif niteliğinde araştırmalarda bulunduğunu ifade etmiştir. Çekimi yapılacak dokuların belirleme koduna ilişkin Aybüke,*"Daha siz konuyu anlatırken hangi objeyi nerde bulabileceğimi planladım. Mesela paslanmış yüzeyler vardı. Bunu için Polatlı'da dışarıda yapılan bir müze var ve oradaki müzede sergilenen şeyler çok fazla yağmur kar ve doğa olaylarına maruz kaldığı için fazla çürümüş paslanmış yerleri vardı, onları çekmeyi planladım. Ya da taze olan organikleri yeni olan inorganikleri nerden bulabileceğimi planladım. Onlara baktım daha sonra çekimlere başladım."* açıklamalarında bulunmuştur. Aybüke fotoğraf çekimi yapacağı yerleri ve çekimini yapacağı dokuları belirleyerek kendisine bir çalışma planı oluşturduğu söylenebilir. Doku çeşitleriyle ilgili araştırma yapma koduna ilişkin Hande, *"Sonra inorganik, organik, doğal nedir bunların hepsini araştırdık. Hatta bu konuda biraz da inorganik mevzusu konusunda çok fazla tartışma yarattım. İnorganik nedir? Organik nedir? Bunların arasına hangileri girer bu konu benim organik ve inorganiği öğrenmemde çok faydalı oldu."* ifadelerini kullanmıştır. Hande, doku çeşitleriyle ilgili araştırma yaptığını belirtmiştir. Aysun *"inorganik, doğal tam anlamadık biz. Onları araştırdım biraz sonra internet üzerinden neler var gibisinden baktık görsellere"* ifadelerini kullanmıştır. Aysun internet üzerinden doku çeşitlerine karşılık gelen görsellere bakarak doku araştırmaları ve incelemeleri yaptığını belirtmiştir. Çekim yapılacak cihazı belirleme koduna ilişkin Esra *"Doku çalışmalarım için tabi ki öncelikle neler çekeceğimi nasıl çekeceğimi ne ile çekeceğimi onun kararını verdim. Teknik açıdan kamera mı kullanacağım yani onun imkanını sağlayabilecek miyim? Yoksa kendi akıllı telefonlarımızla mı çekeceğiz, önce onları ayarladım"* Sinem ise *"Bu çalışmayı yaparken fotoğraflarımı çekip kağıdıma yapıştırırken aynı zamanda şeyi de araştırdım daha yakın çekim için hangi lensler daha iyidir diye ve çok profesyonel olmayan bir lens için bile bir*

aparatla lensi makineye ters takarak daha makro çekimler yapılabildiğini öğrenmiş oldum." ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler ön çalışma olarak dokuların çekimini gerçekleştirecekleri fotoğraf makineleri ve akıllı telefonlar üzerinde karar vermeye çalışmışlardır. Öğrencilerin imkanları dahilinde hem akıllı telefon hem de profesyonel fotoğraf makinesi kullandıkları görülmüştür. Aynı zamanda fotoğraf çekimlerini sağlıklı bir şekilde yürütmek ve yüksek kalitede görseller elde etmek için farklı teknik ve materyal arayışında oldukları söylenebilir. Sinemin açıklamalarında da görüldüğü üzere profesyonel fotoğraf makinesiyle kaliteli makro çekimler yapabilmek için lens araştırmaları yaparak teknik bilgi elde ettiğini belirtmiştir. Ders tekrarı koduna ilişkin Derya *"Zaten siz bize çok güzel bir sunum yaptınız ondan sonra biz o sunumları zaten fotoğrafını çekmiştik. Onları tekrar gözden geçirdik."* ifadelerini kullanmıştır. Derya ön çalışma olarak ders anlatımında sunulan bilgi ve görselleri tekrar gözden geçirdiğini ifade etmiştir.

Tablo 39

Doku Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Doku Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	Doku sınıflandırmasında zorlanma
	Fotoğraf çekim teknikleri
	Cihazın çekim kalitesi
	Benzer Dokuların Fotoğraflarını çekme

Doku etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması içerisinde doku sınıflandırmasında zorlanma, fotoğraf çekim teknikleri, cihazın çekim kalitesi, benzer dokuların fotoğraflarını çekme kavram kodlarından oluşmaktadır. Öğrencilerin 2'si doku-kavram etkinliğinde herhangi bir problem ya da zorlukla karşılaşmadığını belirtmiştir.

Doku sınıflandırmasında zorlanma koduna ilişkin Derya, *"İnorganikte çok büyük sıkıntılar çektim. Çünkü inorganiği ayıramadık çok uzun bir süre o mu bu mu hatta sürekli size mesaj attım falan onda çok büyük sıkıntılar çektim ve onda çok kafam karıştı. Ondan sonra sizin ve Güzin hocanın yardımınızla onu bitirebildim. Yoksa çok ayıramıyordum."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler, doku etkinliği kapsamında doku çeşitlerini sınıflandırma konusunda zorluk çektiğini söylemişlerdir. Söz konusu zorluğu, araştırmacı ve Güzin Hoca'nın rehberliğinde aştıklarını belirtmişlerdir. Fotoğraf çekim teknikleri koduna ilişkin Meltem şu ifadeleri kullanmıştır; *"Çekim aşamasındayken bazen fotoğraf çektik getirdik size açı biz direk kendimizin gördüğü açıyla çektik o fotoğrafları, fakat dik bir şekilde üstten görünecek şekilde çekmemiz gerekiyordu. Orda tekrar çekimler yaptık daha sonra bazı*

yerlerde net olmadı ondan sonra net olacak şekilde çektik Arka tarafından başka şeyler gözüktü hani sadece oradaki dokuyu almamız gerekiyordu. Ama biz arkasındaki şeyler falan tam kavrayamadığımız için aynı fotoğrafı bir kaç defa çekmek zorunda kaldık.", Aybüke'nin ise açıklamaları şöyledir; *"Ben teknik olarak sıkıntı yaşadım. Çekim açısı olarak ve ışığı kullanma açısından biraz tecrübesiz olduğu için çekimlerim çok amatörce oldu. O yüzden onları düzeltmem için çoğu kez getirdiğim fotoğrafları geri götürüp yenilerini çektim. Bu açıdan sıkıntı çektim onu da sizinle düzelttik zaten. Zaten ışığı nerden almam gerektiğini nasıl çekmem gerektiğini gösterdiniz bunları düzelttim o şekilde*" Esra'nın ise ifadeleri şöyledir; *"İlk önce mesela dokuyu yani fotoğrafı çekerken orada tam ayarlayamadığım zaman fotoğrafta yapmak istediğim ile sonuç çok farklı bir şey oluyor. Onda tabi sıkıntılar oldu ama işte iyi ayarlamak gerekiyor. Bir kez çektim olmadı iki kez çektim olmadı 5 defa çektim. Doğru açıyı bulana kadar çekmem gerekiyordu."* Öğrenciler çekim açıları, fotoğraf netliğini ayarlama, çekim sırasında ışığın geliş yönü ve miktarının ayarlanması ve benzeri gibi teknik sayılabilecek zorluklar yaşamışlardır. Söz konusu zorlukların giderilmesi için daha fazla fotoğraf çekimi gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca araştırmacı tarafından fotoğraflarla ilgili geri bildirimler sağlanarak öğrencilerin gerekli düzeltmeleri yapmalarına katkı sağlanmıştır. Cihazın çekim kalitesi koduna ilişkin Oktay, *"ilk başta telefonum çekmiyordu yani odaklamıyordu, o yüzden bilgisayara aktardığım zaman çok renksiz çıkıyordu dokularım. Onun için arkadaşlarımdan yardım aldım bir kaç tane doku çekmek için çünkü bilgisayara aktaramıyordum iki-üç tane kırtasiyeye gittim onlar çok kötü çıkardılar dokularımı",* Beyza ise *"Çekim aşamasında daha çok problem yaşadım. Bir çektiğim çünkü elimdeki alet çok kaliteli olmadığı için çok kaliteli olmadığı için çekim bulanıktı, netliği azalıyor dokunun daha iyi gözükmesini engelliyordu bazıları, bazı bir dokunun üzerinde 15 tane çekim yapmışımdır"* açıklamalarında bulunmuştur. Oktay fotoğraf çekimlerini gerçekleştirdiği akıllı telefonun kamera kalitesinin iyi olmadığını belirtmiştir. Ayrıca fotoğraf çıktılarının da kalitesiz olması öğrencinin karşısına ikinci bir zorluk olarak çıkmıştır. Kamera kalitesinin fotoğraflarının kalitesini etkilediği aşikardır. Etkinlik kapsamında öğrencilerin sahip oldukları maddi olanaklar eşitsizliğe neden olmuştur. Ancak öğrencilerin teknik ekipmanlarını ve çalışma gereçlerinin paylaşımı sayesinde eşitsizliğin önüne geçtikleri görülmektedir. Benzer dokuların fotoğraflarını çekme koduna ilişkin Meltem *"...herkesin kafasına ilk aynı şeyler geliyordu. Herkes de aynı şeyler olmaya başladı. O yüzden daha farklı fotoğraf çekme arayışına girdik. Bir de orada problem yaşadık. Bazısıyla aynı oldu o yüzden baştan çektik"* ifadelerini kullanmıştır. Meltem, doku

çekimlerin aynı şeyleri içerdiğini, özgünlük kaygısıyla farklı doku arayışına girdiklerini belirtmiştir.

Tablo 40

Doku Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Doku Etkinliği Kazanımları	Tasarım bilgi ve becerisi
	Doku bilgisi
	Etüt etmeyi öğrenme
	Fotoğraf çekim tekniği
	Çalışma disiplini
	Gözlem ve inceleme
	Görsel algı gelişimi
	Farkındalık
	Algıda seçicilik
	Özfarkındalık

Doku etkinliği kazanımları alt teması altında, tasarım bilgi ve becerisi, doku bilgisi, etüt etmeyi öğrenme, fotoğraf çekim tekniği, çalışma disiplini, gözlem ve inceleme, görsel algı gelişimi, farkındalık, algıda seçicilik, özfarkındalık, kavram kodları yer almaktadır. Tasarım bilgi ve becerisi koduna ilişkin Aslıhan *"Doku etkinliği nesnelerin yapılarını öğrendim dokuların en başta çizerken nasıl etüt edileceğini öğrendim. Gölge-ışık olayı daha da pekişti."*, Derya ise *"Yaptığım çalışmalarda büyük etkilerini görüyorum. Çünkü dokuları daha rahat bir şekilde ayırabiliyorum ya da bir çileğin ya da bir şeyin etkisini yapmak için biliyorum onun dokusunu, çalışmamda onu kullanabiliyorum ben o yüzden. Dokuları ayırt edip bir dokuyu başka bir dokuya yedirebiliyorum. Öyle bir faydası oldu."* Hande *"Dokulardan faydalanarak tasarım yapmamı sağladı diyebilirim oralardan da esinlenmek, oralardan da etkilenmek anlamında bana katkısı oldu.",* Başak ise *"Fotoğraf çektikçe daha iyi görebiliyoruz doku çektik sonuçta herhangi sanatsal fotoğraf değil doku ve daha detaya inerek çektiğimiz için daha detaylı görmeye başladığı gerçekten hissettim ben hocam. Tasarımda da onda da yine detay çok fazlaydı ve ben detaylı çalışmayı seven bir insanım, çok sabır göstermesem de gerçekten detaylı çalışmaları daha çok seviyorum. Detaylı çalıştıkça hem elim açıldı"* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrencilerin açıklamalarından doku-kavram etkinliğinde etüt etme, ışık-gölge bilgisi ve doku bilgisini içeren tasarım becerilerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında detayları fark etme, detaya ve farklı dokuların etkileşimlerine tasarımlarında yer verebilme gibi tasarım niteliğini doğudan

etkileyen bilgi ve beceriler geliştirdikleri söylenebilir. Doku bilgisi koduna ilişkin Aysun *"Organik, doğalı, tanımları ne kadar bilsek de birazcık karıştırıyorduk onları tam olarak öğrendik."* ifadelerini kullanmıştır. Aysun doku çeşitleriyle ilgili bilgilerini pekiştirdiğini söylemiştir. Etüt etmeyi öğrenme ve çalışma disiplini koduna ilişkin Aslıhan *"En başta çizerken nasıl etüt edileceğini öğrendim."* İlknur ise *"Çok ince çalışmam gereken bir çalışma oldu dokuda böyle özgün çalışma değil nasıl anlatayım rahat düşüncelerle rahat çizgilerle çalışmam gereken bir çalışma olmadı. Dokuya çok bağlı kaldığımız için dokuyu birebir verebilmek için çok ince hassas bir çalışma oldu. Zaten tek zorlanmamda oydu. İnce ince çalışmayı sabrı kattı diyebilirim..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin açıklamalarından detaylar üzerinde çalışma ve disiplin geliştirme üzerinde deneyim sağladığı çıkarımı yapılabilir. Fotoğraf çekim tekniği koduna ilişkin Çağla *"...mesela fotoğraf çekimi becerim hiç yoktur o konuda ama artık ışık nerden geliyor nasıl çıkıyor artık o konuda da biraz tecrübem oldu*", Oktay ise *"ben hiç bilmiyordum fotoğraf çekmeyi hani odaklamadan çekiyordum fotoğraflarımı hep, yani telefona basıyordum direk çekiyor sanıyordum onu odaklamamız lazım ışığını rengini ayarlamamız gerekiyormuş"*, Sinem ise *"...ve teknik olarak yine her çalışmada olduğu gibi kullandığım araçların kullandığım lens gibi farklı tekniklerini öğrenmiş oldum."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler fotoğraf çekimiyle ilgili bilgi ve deneyim edindiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda makro çekimle ilgili farklı araç-gereç ve teknik bilgi sahibi olduklarını söylemişlerdir. Gözlem ve inceleme koduna ilişkin Cemre'nin *"Biraz daha etrafı gözlemlemeyi, etrafımda ne var ne yok keşfetmeye fayda sağladı."* Ayşe'nin *"böyle doku için fotoğraf çekmemiz gerekiyordu ve ben sürekli artık şey yapmaya başladım. Koltuğun bir dokusu mu var, neymiş? Böyle tüymüymüş yoksa motifleri nasılmış diye bakmaya başladım. Sonra sebzelerinkine baktım öyle bir şey oldu dikkat etme, etrafıma dikkat etme yönünde katkısı olduğunu düşünüyorum."* ifadelerinden dikkat artışı, gözlem duygusu ve görsel algıda seçicilikle ilgili gelişime katkı sağladığı anlamı çıkarılabilir. Görsel algı gelişimi koduna ilişkin Aybüke'nin *"Etraftaki şeylerin dokusunu daha fazla kavramaya başladım. Şu an ki bir eşyadaki dokuya bakma açımla daha önce baktığım açı arasında çok fark var..."* açıklamalarından doku çalışmalarının görsel algı gelişimine katkı sağladığı ve öğrencilere farklı bakış açısı kazandırdığı söylenebilir. Farkındalık koduna ilişkin Çağla'nın *"Başta çoğu şeyi koridorda giderken resimler var ya onları görmeden gittiğimizi fark ettim mesela, yürürken çok boş yürüdüğümüz fark ettim. Ama bunları yaptıktan sonra göz sürekli bir şeyler arıyor doku mu değil mi? Bana kattığı en çok şey buydu. Görüş açımı değiştirdi daha çok şey görmemi sağladı diyebilirim."* ifadelerinden öğrencinin çevresine yönelik farkındalığının arttığını,

görsel algısının yükseldiğini ve böylelikle çevresine yönelik duyarlılık geliştirdiği anlaşılabilir. Algıda seçicilik koduna ilişkin Meltem *" ...zaten artık onu o dersi o konuyu işledikten sonra artık baktığında daha farklı görmeye başlıyorsun ya da ilk konu aklına geliyor hemen şekilleniyor. Gözlem, algıda seçicilik açısından bir faydasının olduğunu düşünüyorum. Zaten ilerde yapacağımız şeylerde de dokuyu kullanacağımız için kat ve kat artısının olduğunu biliyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Meltem, algıda seçicilik yetisinin geliştiğini belirtmiştir. Buna ek olarak doku çalışmalarının ilerisi için temel oluşturduğunu ve gelecek dönemlerde çabalarının karşılığını alacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Özfarkındalık koduna ilişkin Esra'nın *"...bir de şunu öğretti bana farkına vardım gördüm ve çizebiliyorum ama ben hayal ettiğimi çizebiliyor muyum yoksa çizemiyor muyum? Orada mesela çok hani kendimi korkutuyordum kendimi Yapabilecek miyim? Yapamayacak mıyım? Diye ama doku sayesinde çektiğim fotoğraflarda da portakalda da diğer tasarım konusunda da yapabildiğimi gördüm ve aslında hayal gücümle çalışmanın daha zevkli olduğunu ve onda daha güzel şeyler ortaya çıkardığımı gördüm."* ifadelerinden öğrencinin kendi çalışma sürecini tanıdığını ve hayal gücünü kullanmaktan keyif aldığı söylenebilir.

Tablo 41

Öğrencilerin Doku Çalışmaları Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Olumsuz

Öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları alt teması içerisinde olumlu ve olumsuz kodları yer almaktadır. Olumlu koduna ilişkin Meltem *"Benim hoşuma gitti açıkçası, güzeldi. Yani hoş bir çalışmaydı. Teker teker fotoğrafladık. Ondan sonra daha sonra bu işin teknik boyutunda sadece fotoğrafı çekmek yoktu 5x5 karelere ayarladık çıktı aldık, kağıt gramajlarını tartıştık. Yani bu konulardan da bize hem katkısı oldu hem de eğlendik bunları yaparken"* Aysun *"Farklı şeyler kullanmaya çalıştım, aynı şeyler olmasın diye olduğunu düşünüyorum güzel olduğunu düşünüyorum."* Başak ise *"..detaylı bir çalışma yaptım ve özen gösterdiğimi düşünüyorum hem tasarımda hem de doku fotoğraflarında"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin doku çalışmalarını ve etkinlik kapsamında sahip oldukları deneyimlere yönelik olumlu algılar geliştirdikleri görülmüştür. Bunun yanında olumsuz koduna ilişkin Aslıhan *"Kendi çalışmalarımı yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü gerçekten çok fazla zorlandım. Tasarım yetersiz. Doku çalışmam etütü iyi olduğunu düşünüyorum da tasarımımın yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü çok zorlandım*

gerçekten" açıklamalarında bulunmuştur. Etkinliğin diğer kısmını oluşturan görsel doku tasarımı konusunda özeleştiri yapmıştır. İlknur ise *"Çok iyi olduğunu düşünmüyorum. Yani çok iyi düzeyde yaptığımı düşünmüyorum..."* ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 42

Doku Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Etkinliğin İşlenişine Yönelik Algılar	Öğretim elemanı faktörü
	Sınıf içi etkileşim
	Öğretim Yöntemleri
	Derste öğrenme-çalışma
	Hazır bulunuşluk düzeyi

Etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt teması altında öğretim elemanı faktörü, sınıf içi etkileşim, öğretim yöntemleri, derste öğrenme-çalışma, hazır bulunuşluk düzeyi kodları bulunmaktadır. Öğretim elemanı faktörü koduna ilişkin Başak'ın *"dersler gerçekten verimli ve siz bizden hep daha iyisini yapabileceksek daha iyisini yapabilmemiz için sevk ediyorsunuz buna bizi şey yapıyorsunuz hani hazırlıyorsunuz ve gerçekten bunu gördüm."* ifade etmiştir. Başak öğretim elemanının öğrencilere motivasyon kazandırmasından bahsetmiştir. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin Beyza "Dersin işlenişi çok güzeldi. Bulduğumuz ürünlerin dokularını tartışarak daha iyi anlamaya çalıştık. İnorganik, organik, yapay bir dokunun nasıl ne ifade ettiğini öğrendik tartışarak herkes bilgi paylaşımı yaparak daha çok dokuyu anlamamıza yardımcı oldu.", Aybüke ise *"Bence çok açıklayıcıydı dokunun bize anlatılma şeyi, siz görsel kullanarak da anlattınız bize ve sınıf içinde organik inorganik tartışması beni ne kadar germiş olsa da bu güzel bir şey hani gruplandırırken de birbirimizden yardım aldık birbirimizin fotoğraflarına baktık birbirimizden etkilendik, birbirimize yardım ettik. Çoğu kez fotoğrafları çekmeye arkadaşlarımız bize yardım etti biz onlara yardım ettik."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler, doku-kavram etkinliğinin işlenişine ilişkin memnuniyetlerini dile getirmiştir. Aynı zamanda ders anlatımı sırasında öğrencilerin doku çeşitlerine ilişkin düşünce farklılıklarına vurgu yapmıştır. Bunun yanında çalışma sürecinde yardımlaşma ve fikir alışverişi ve etkileşim içinde olduklarını belirtmiştir. Öğretim yöntemleri koduna ilişkin Cemre, *"Biraz teknik olarak bence zor oldu. Çünkü görsellikten ziyade teknik bilgiler girdiği için kafamız çok karıştı. Mesela siz burada sunum yaptığınızda bana göre hocam kızmayın ama sunum biraz yetersiz geldi bana göre. Siz burada bilgi verdiniz ama internetten bakıyorduk farklı bir şey yazıyordu. Çok kafamız*

karışmıştı hangisi, hangisi olacak çok karman çorman olmuştu. Her ders işlenişi iyiydi fakat yetersizdi bana göre" ifadelerini kullanmıştır. Cemre, ders sunumları kapsamında verilen bilginin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Doku sınıflandırılmasının açıklandığı ders anlatımı sırasında öğrenciler arasında fikir ayrılığı olmuş, buna bağlı olarak da araştırmacı yeniden açıklamalarda bulunmuştur. Ancak açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Cemre doku çeşitleri sınıflandırmalarıyla ilgili açıklamaları yeterli bulmadığına ilişkin eleştiriler de bulunmuştur. Aysun *"Siz zaten anlattınız başlangıç olarak, biraz anladık sonra birazcık biz size çekip getirdiğimiz için anlamadığımız yerleri öğrendik. Siz fotoğraftaki yanlışları söylediniz aşama aşama ilerledik yanlışlarımızı göre göre, yararlıydı. Uygulamalı olduğu için size de örnekleri sürekli getirdiğimiz için gerçekten yararlıydı."* ifadelerini kullanmıştır. Aysun doku-kavram etkinliğinin işlendiği ders sürecini yararlı bulduğunu ifade etmektedir. Öğrenme sürecinin ilerleyişine değinerek fotoğraf çekimlerine verilen geri bildirimler ve örnek gösterimine yönelik memnuniyetinden bahsetmiştir. Derste öğrenme-çalışma koduna ilişkin Aslıhan'ın *"dersin işlenişi verimli geçiyordu işte anlamadıklarımızı sürekli sorduğumuz için derste çalışmak daha etkili oluyordu. Daha iyi anlıyorduk. Anladığımızda da yapınca daha kolay yapıyorduk"* ifadelerinden derste etkili öğrenmenin gerçekleştiğini ve öğrencilerin çalışmalarına yansıdığı çıkarımında bulunabilir. Hazır bulunuşluk düzeyi koduna ilişkin Meltem'in açıklamaları şöyledir; *"Aslında ilk olarak slaytta gördük daha sonra siz tahta da anlattınız nasıl yapacağımızı çok güzeldi net bir şekilde anladık. Hatta daha sonra bazı arkadaşlarımız anlamadı sonra onlar anlamayınca sorular yöneltmeye başladılar, anlayan insanların da kafaları karıştı. Herhalde sınıfta anlama seviyesi bu biraz hakarete mi giriyor bilemedim ama şey orada her insanın anlama düzeyi farklı olduğu için tartışmalar yaşandı o yüzden biz de bazı kısımlarda zorlandık bildiğimiz şeyi sorgulamaya geldik ama dersin işlenişinde hiç bir şekilde şey yoktu."* Meltem, derse katılan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyindeki farklılıktan dolayı zorlanıldığı ifade etmiştir.

5.3.7. Yeniden Üretim Etkinliğinin Uygulama Süreci

Yeniden üretim etkinliği 07.11.2016-21.11.2016 tarihleri arasındaki 2 buçuk haftalık ders sürecini kapsamaktadır. Yeniden üretim etkinliğiyle öğrencilerin kompozisyon kurma ve tasarım becerilerinin gelişmesi hedeflenmiştir. Bunun yanında yaratıcılık, hayal gücü ve kavram ve görsel göstergeleri ilişkilendirebilme yetileri; kazanımların arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin sanat tarihine yön veren önemli ressamların eserlerini tanımaları ve incelemeleri amaçlanmıştır. Tasarım öğeleri ve ilkeleri, malzeme ve teknik incelemeler aracılığıyla bilgi edinmeleri sağlanmıştır. Etkinlik kapsamında

öğrencilere, uzmanlar eşliğinde belirlenen sanat tarihinin farklı dönemlerine ait olan ressamlara ait resimlerden seçim yapmaları sağlanmıştır. Daha sonra her öğrencinin seçtiği eseri araştırması söylenmiştir. Öğrencilerden araştırma sonucunda elde ettiği bilgilerden de yararlanarak çalışmaları için birer kavram belirlemeleri ve bu kavramı temsil eden görsel göstergelerle eserleri yeniden resmetmeleri istenmiştir. Böylece öğrenciler; resimlerarasılık aracılığıyla ünlü eserlerin yeniden üretimlerini gerçekleştirmeleri planlanmıştır. Aynı zamanda üzerinde çalıştıkları eser, ressam ve teknikler üzerine yaptıkları araştırmayı bir dosya haline getirerek çalışmanın yanında teslim etmeleri söylenmiştir.

Tablo 43

Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

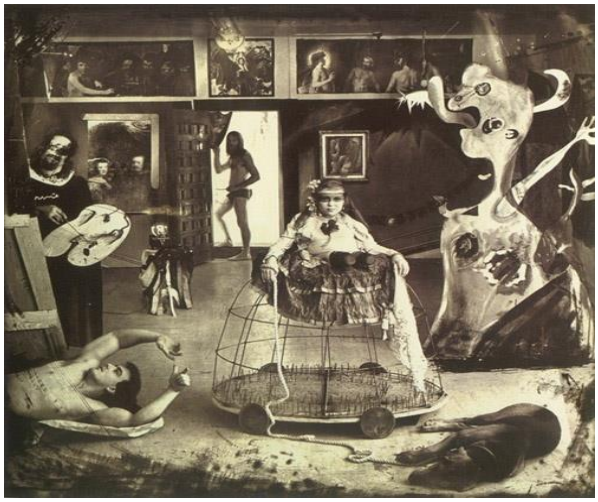
Yeniden üretim etkinliği
1. Hafta (ilk 4 saat) 07.10.2016 Pazartesi
• Metinler arasılık ve alıntı yapma ile ilgili bilgi verildi. • Velazquez'in "Nedimeler" adlı eseri üzerine yapılan yeniden üretim çalışmaları incelendi. • Yeniden üretim etkinliğiyle ilgili bilgi verildi. • Etkinlik kapsamında kullanılabilecek tekniklerle ilgili bilgi verildi. • Öğrenciler günlüklerini yazdı.

Ders etkinlikleri konu anlatımı ile başlamıştır. Araştırmacı konu anlatımını, sunum aracıyla sağlamıştır. Öğrencilere öncelikle yeniden üretimin ne olduğu açıklanmıştır. Ardından sanat tarihinin önemli başyapıtlarından olan Diego Velazquez'in "Las Meninas" adlı çalışması tanıtılmıştır. Eserin teknik özellikleri, yapıldığı yıl ve sergilendiği mekanla ilgili bilgi verilmiştir. Daha sonra eser içeriğiyle ilgi bilgi sunulmuştur. Ders anlatımı, öğrencilerle diyalog halinde yapılarak etkileşim içinde devam etmiştir. Öğrencilerin eseri incelemesi tasarım ilke ve elemanları aracılığıyla değerlendirme ve yorum yapmasına olanak sağlanmıştır. Öğrenciler eserle ilgili bilgi sahibi olduktan sonra yeniden üretim, metinler arasılık ve kendine mal etme kavramlarıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Pablo Picasso, Fernando Botero, Richard Hamilton, Gerard Rancinan gibi farklı üslup ve sanat anlayışına sahip sanatçıların "Las Meninas" üzerine yaptıkları kendine mal etme çalışmaları örnek olarak öğrencilere sunulmuştur. Öğrencilerin sözü edilen eserlerdeki farklılıklar ve benzerlikler üzerine incelemeler yaparak sanatçıların üsluplarıyla ilişkilendirmeleri istenmiştir. Böylelikle kavram (konsept) ve görsel göstergeler arasında ilişki kurabilme, çalışmalarıyla kompozisyon öğeleri ve imge üzerine alıştırma yapmaları sağlanmıştır. Dersin devamında etkinlik detaylarıyla ilgili bilgi verilmiştir. Öğrencilerin çalışmaları için oluşturacakları konsept için örnekler sunulmuştur. Daha sonra uzman görüşü eşliğinde oluşturulan eser

havuzundan üzerinde çalışmak istedikleri eseri seçmeleri istenmiştir. Eser havuzunda Pablo Picasso, Salvador Dali, Edouart Manet, Frida Kahlo gibi sanat tarihinde yer alan farklı akımlar içinde değerlendirilen çeşitli üslup ve anlayışlara sahip ünlü ressamların eserleri yer almaktadır. Öğrenciler seçimlerinde serbest bırakılmıştır. Bu konuda herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Ders sonunda öğrencilerin etkinlik ve eserlerle ilgili soruları yanıtlanmıştır. Bunun yanında öğrencilere ön hazırlık kapsamında araştırmalar yapmaları böylelikle sanatçı ve eseriyle daha çok iletişim halinde olabilecekleri açıklanmıştır. Bu şekilde yaratıcılıklarının gelişeceği ve çalışmaları için geliştirecekleri konseptlere dair farklı düşüncelere sahip olabilecekleri belirtilmiştir.

Şekil 79. Nedimeler (Las Meninas), Diego Velazquez, 1656. Velazquez D. (1656). *Nedimeler* (*Las Meninas).* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/diego-velazquez/las-meninas-detail-of-the-lower-half-depicting-the-family-of-philip-iv-of-spain-1656 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 80. Las Meninas, Self Portrait, Joel Peter Witkin, 1987. Witkin, P. (1987). *Las meninas self portrait.* [Resim]. https://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/meninas-self-portrait-after-velazquez sayfasından erişilmiştir.

Şekil 81. Picasso's Meninas. Richard Hamilton, 1973. Hamilton R. (1973). Picasso's Meninas [Resim]. https://www.wikiart.org/en/richard-hamilton/picasso-s-meninas-1973 sayfasından erişilmiştir.

"Araştırmacı: (...) (54:30) Etkinliğimizde sanat tarihine yön vermiş ünlü sanatçıların eserlerini yeniden yorumlayacaksınız. Bir kavram belirleyerek seçtiğiniz eseri yeniden üreteceksiniz. Kağıt boyutunuz 50x70cm ve ödev olarak seçtiğimiz sanatçı ve seçilen eserle ilgili bilgi edineceksiniz ve dosya halinde sunacaksınız. Peki çalışırken neler yapabilirsiniz? Yorum katabilirsiniz, gördüğümüz örneklerde olduğu gibi, mizahi yorum ya da parodi katabilirsiniz, uyarlama yapabilirsiniz, günümüzde olsaydı bu resim nasıl yapılırdı ya da bizim kültürümüzde olsaydı bu nasıl olurdu? Bu tarz uyarlama yapabilirsiniz, ya da sadece biçimsel değişiklikler yapabilirsiniz, soyutlama yapabilirsiniz

Çağla: İlk önce eskiz yapacak mıyız?

Araştırmacı: Eskiz yapacaksınız tabi. Haftaya derse gelirken eskizleriniz olacak elinizde. Sonra değerlendirmeler yapacağız

Araştırmacı: Karakalemle çalışacağız. Farklı kalemler kullanabilirsiniz, kolaj yapabilirsiniz. Şimdi biz eserleri seçelim, şimdi resimlere bakalım. Siz seçeceksiniz havuzdan, sevmeniz önemli.

Meltem: Hocam, Salvador Dali'nin Çalışmasını ben istiyorum

Araştırmacı: Tamam

Esra: Aslında "kırmızı oda"yı alabilirim hocam. Günümüze uyarlayabilirim.

Başak: Lautrec'i seçtim ben de (1:22:00) (DV16, 7.11. 2016)"

Araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen diyaloglardan anlaşılacağı üzere öğrencilere yeniden üretim etkinliği açıklanmış ve yapmaları gerekenlerle ilgili bilgi verilmiştir. Bunun üzerine öğrenciler eser seçimine başlamıştır.

Araştırmacı ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir

"Derse sunum yaparak başladım. Hazırladığım sunum, yeniden üretim konusunu içeriyordu. Öğrencilere yeniden üretimin ve sanatçıların birbirlerinin eserlerini yeniden yorumlama ve birbirlerinin eserlerine atıfta bulunmaları ile ilgili anlatım yaptım ancak kafalarının karışmaması için anlatımı daha çok görseller üzerinden gerçekleştirdim. Velazquez'in Las Meninas Adlı eserini ve sanat tarihindeki öneminden bahsettim. Las Meninas'ı yeniden yorumlayan sanatçılara ve yeni yorumlara baktık. Öğrencilerden Las Meninas yorumlarını değerlendirmelerini istedim. Hep birlikte katılım sağlanarak resimleri değerlendirdik. Öğrenciler değerlendirme ve eleştiri işini sevdi. Daha sonra etkinlik detaylarını anlattım. Neler yapabilecekleri ile ilgili konuştuk ve Daha önceden belirlenen resimleri göstererek seçim yapmalarını istedim. Her öğrenci kendisini yakın hissettiği bir eseri tercih etti. Bunlar üzerine de yorum yaptık. Bu etkinlik içerisinde bir de ödevleri bulunuyor. Seçtikleri eser ve ressamı ile ilgili bir dosya hazırlayacaklar. Böylelikle eser ve sanatçısı ile ilgili bilgi de edinmiş olacaklar. Böylelikle eser üzerinde çalışırken daha bilinçli de olabilirler. Haftaya eskizler ile gelmelerini hatırlattım. Öğrenci günlüklerini yazdılar ve dersi bitirdik (AG, 7.11.2016)"

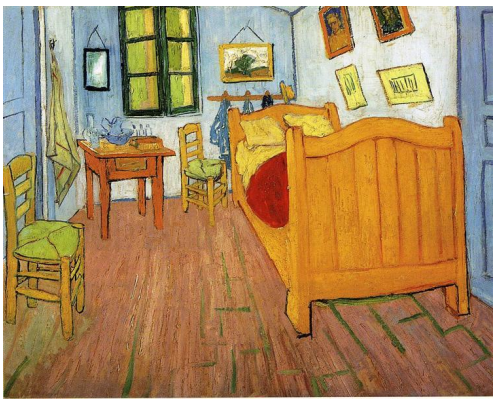
Şekil 82. Velazquez, Pablo Picasso, 1957. Picasso P. (1957). *Velazquez* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/las-meninas-velazquez-1957-4. sayfasından erişilmiştir.

Şekil 83. Les Meninas, Gerard Rancinan, 2009. Rancinan G. (2009). *Les Meninas* [Resim].https://www.dailyserving.com/2012/03/gerard-rancinan/ sayfasından erişilmiştir.

Araştırmacı günlüğünde ders sürecinden ve öğrencilere aktardığı etkinlik detaylarından söz etmiştir. Öğrenciler ise ders sonunda derse ilişkin görüş ve düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

"Bugün yeniden üretim konusunu işledik. Konuların gittikçe eğlenceli hale geleceğini tahmin ediyorduk. Gerçekten çok eğlenceli ve yararlı bir konuymuş. Ben Van Gogh'un odasını aldım. Kafamda güzel şeyler canlanıyor şimdiden. Ressamın hayatını araştırmamız, farklı tablolar görmemiz bizim için çok iyi (Sinem, ÖG, 7.11.2016)"

Şekil 84. Arles'teki Yatak Odası, Vincent van Gogh, 1888. Gogh v. V. *Arlesteki yatak odası* (1888). [Resim].https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/vincent-s-bedroom-in-arles-1888 sayfasından erişilmiştir.

Sinem günlüğünde etkinliği sevdiğini ve eser seçimini yaptığını belirtmiştir. Araştırma sürecine ve farklı eserler hakkında bilgi edinmelerine yönelik olumlu duygu ve düşüncelere sahip olduğunu belirtmiştir.

"Etkinliği anlatan slaytın bize yeterli görselleri ve bilgiyi içerdiğini düşünüyorum. Bir sanat eserini tekrar tasarlamak zevkli olacak (Aybüke, ÖG, 7.11.2016)"

Aybüke günlüğünde etkinliğin gerçekleştirildiği dersin işlenişinden bahsetmiştir. Ders sunumuna ilişkin memnuniyetini belirtmiştir.

"Konular üst üste geliyor ama her çalışma bir öncekinden daha zevkli! Ders bizi zorlasa da bize olan katkıları dersten almak istediğimi alabiliyorum. Bize katkı sağlamakta tüm beklentilerimi karşılıyor. Bugün yeni konuya geçtik. Bu sayede yeni eserler, eserlerin hikayelerini görüp öğrenmiş olduk. Ayrıca bir eseri kendimize has farklı bir şekilde yorumlamak da hayal gücümüzü geliştirecek diye düşünüyorum (Başak, ÖG, 7.11.2016)"

Başak, temel tasarım dersiyle ilgili görüşlerini belirtmiştir. Dersin verimli geçtiğini söylemiştir. Etkinlik kapsamında eser bilgisi edindiklerini ve etkinliğin hayal güçlerini geliştireceğini ifade etmiştir.

Tablo 44

Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

Yeniden üretim etkinliği
1. HAFTA (ikinci 4 saat) 09.11.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin seçtikleri sanatçılar ve eserleriyle ilgili değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilere görsel ve kaynak olarak basılı ve dijital yayın önerildi. • Öğrencilerin eskiz çalışmalarına değerlendirmeler ve yorumlar yapıldı. • Kavramsal düşünme ve konsept oluşturma üzerine açıklamalar yapıldı. • Kompozisyon düzeni ve kolaj tekniğiyle ilgili bilgi verildi. • Öğrenciler günlüklerini yazdı.

Derse öğrencilerin etkinlikle ilgili yaptığı ön hazırlık çalışmaları değerlendirilerek başlanmıştır. Öğrencilerin seçtiği ressam ve eseri üzerine araştırmalarıyla ilgili değerlendirmeler ve yorumlar yapılmıştır. Etkinlik kapsamında yapılacak çalışmada kavramsal düşünceden yola çıkarak tasarım konsepti oluşturma ve çalışma süreci ve buna göre yönlendirme üzerine açıklamalar yapılmıştır. Derste öğrencilerle araştırmacı arasında aşağıdaki diyalog geçmiştir.

"Araştırmacı: (01:14) Neler yaptınız çalışmalarınızla ilgili?

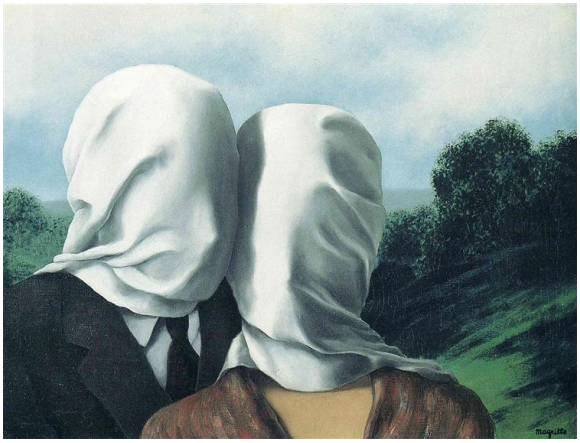
İlknur: Hocam ben anlatayım mı? Hocam Rene Magritte'nin bir resmini seçtim, aşıklar serisinin ikinci tablosunu seçtim. Ressam hakkında da bilgi edindim. Zaten biraz da biliyordum. Ama daha çok öğrendim. Sürrealist bir ressam, Belçikalı, 1868'de de ölmüş kanserden.

Araştırmacı: Tamam, evet.

İlknur: Bunu kabaca bir eskiz olarak yaptım. Onay verirseniz detaya gireceğim, aşıkları buraya aldım.

Araştırmacı: Seçtiğiniz şeyi çalışabilirsiniz tabi ki de. Şöyle yapabiliriz. Sunumda bir örnekte Velazquez' e baktık işte Las Meninas a baktık. O çalışmaları incelerken bir konsept oluşturulup, bir konsepte göre üretildiğini de gördük. Burada oluşturacağınız konseptler de önemli. Bu da bir kavramsal bir çalışma. Çünkü yapılan bir resmin bir hikayesi var. Ya da o ressamın bir üslubu var, anlatmak istediği bir şeyler var. Onlarla ilişki kurabilirsiniz (01:51) (DV17, 9.11.2016)"

Öğrencilerle araştırmacı arasında geçen karşılıklı konuşmalardan anlaşılacağı üzere, kavram belirleme ve uygulamaya ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin kavramlarını sanatçının yaşamı, üslubu, ilgi alanı ya da eserin yapıldığı tarih ve günümüz koşulları arasındaki farklarla ilişkilendirmeleri ve benzeri gibi öneriler sunulmuştur.

Şekil 85. Aşıklar, Rene Magritte, 1928. Magritte, R. (1928). Aşıklar [Resim]. https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-lovers-1928-1 sayfasından erişilmiştir.

Araştırmacı ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir

"Eskiz yapan öğrencilerin eskizlerini değerlendirdik, bazı önerilerde bulundum. Öğrenciler birbirleriyle de fikir alışverişinde bulundular. Ders konusunda ve tasarım fikirleriyle ilgili sanatsal paylaşımlarda bulunmaları dersi daha etkili bir hale getirdi. Neler yapmak istediklerini anlattılar. Öneriler de bulundum, Kolaj tekniği ve kompozisyonla ilgili

açıklamalar yaptım. Çalışmalarına devam ettiler. Gelecek derste buluşmak üzere dersimizi bitirdik (AG, 9.11.2016)"

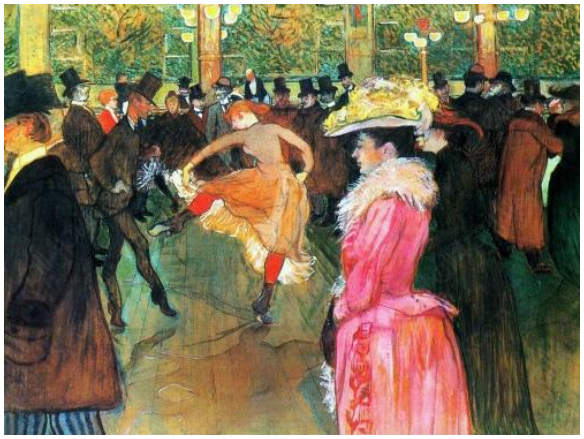
Öğrenciler ise ders sonunda günlüklerinde aşağıdaki görüş ve düşüncelerini ifade etmişlerdir.

"Tablolara devam. Kendi tablomla ve sanatçımla ilgili kütüphanede araştırma yaptım. Ders haricinde de birçok kitap aldım ve arasında çok eğlenceli kitaplar var. Bu çalışma bir nevi de sanatçıların yaşantılarına olan ilgimi arttırdı. Neyse çalışmalarımı daha da geliştirerek yeniden A4 kağıtlarına çalıştım. Bugün herkesin çalışmasını tek tek de inceledik ve bu bana daha farklı fikirler de verdi. Hocamızla da değerlendirdikten sonra üstüne birkaç şey de katarak büyük bristol kağıdına çalışacağım (Meltem, ÖG, 09.11.2016)"

Meltem, çalışmasının ön hazırlık sürecine ilişkin bilgiler vermiştir. Araştırma sürecine girdiğini, eskizler yaptığını söylemiştir. Ders sırasında araştırmacının verdiği geri dönütlerin kendisine farklı düşünceler sağladığını belirtmiştir. Meltem'in açıklamaları sınıf içi etkileşimin önemini ortaya koymaktadır. Öğrenciler birbirlerinin çalışma sürecini de incelemekte ve deneyim kazanmaktadır.

"Yeni etkinlikte Lautrec'i seçtim. Daha önce duymadığım bir sanatçı ve eserlerini görmemiştim. Oldukça severek seçtim. Kolaj yapacağım kafamda bir şeyler belirginleşti. Güzel işler çıkacağını düşünüyorum (Başak, ÖG, 09.11.2016)"

Başak, günlüğünde çalışması için seçtiği eserle ilgili duygu ve düşüncelerini belirtmiştir. Çalışmasında kolaj tekniğini uygulamak istediğini de eklemiştir.

Şekil 86. At the Moulin Rouge, The Dance, Henri de Toulouse-Lautrec,1890. Toulouse-Lautrec, H. (1890). *At the Moulin Rouge, the dance.*[Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-de-toulouse-lautrec/at-the-moulin-rouge-the-dance-1890 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 87. La Goulue. Henri deToulouse-Lautrec, (1891). Toulouse-Lautrec H. (1891). *La Goulue* [Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-de-toulouse-lautrec/moulin-rouge-la-goulue-1891 sayfasından erişilmiştir.

"Yeni etkinliğimiz yeniden üretim aslında oldukça zevkli ama biraz zor. Zaman kısıtlı daha fazla zaman ve çalışma istiyor. Etkinlik bana bilmediğim şeyler aktarıyor. Tabloların bilmediğim yanlarını öğreniyorum. Tablolar hakkında çok az bilgim vardı. Hem bilgim arttı hem zamanlarının en iyi tablolarını görüp öğrenmiş oldum. En azından her tablonun bir hikayesi var onların hikayeleri oldukça farklı sanatçıların hiç bilmediğim hayatlarını eserlerinde yansıtmak istedikleri hepsi ayrı ayrı çok güzel öğrendikçe eğlenceli ve ayrıntılara girdikçe daha çok ilgimi kazanıyorlar (Esra, ÖG, 09.11.2016)"

Esra, etkinliğin zorluğuna ve etkinliğe ayrılan süreyi az bulduğuna değinmiştir. Ancak etkinlik süresince eserlerle ilgili bilgi sahibi olduğundan ve eserlere ilgisinin arttığını söylemiştir.

Tablo 45

Yeniden Üretim Ders Etkinliği Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

Yeniden üretim etkinliği
2. Hafta (ilk 4 saat) 14.11.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin yeniden üretim etkinliği kapsamında gerçekleştirdiği ön çalışmalarıyla ilgili değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilerin eskiz ve kavram çalışmalarına ilişkin öneriler sunuldu. • Yeniden üretim etkinliğiyle ilgili örnek gösterimi yapıldı. • Kompozisyon ilke-öğeleri ve kavram ilişkisi üzerine değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrenciler günlüklerini yazdı.

Yeniden üretim etkinliğinin ikinci haftasında derse öğrencilerin ön hazırlıkları, eskizleri ve devam eden çalışmaları üzerine değerlendirmeler yapılarak başlanmıştır. Öğrencilerin soruları yanıtlanarak kompozisyon çalışmaları ve kavramsal düşünme süreçleriyle ilgili geri bildirimler alınmıştır. Etkinlik süresince derslerde görseller ve eserler içerik, üslup, tasarım öğeleri ve sembolik unsurlar açısından incelenerek göstergeler üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin tasarım bilgi ve beceri kazanımları elde etmelerine yönelik açıklamalar yapılmıştır.

"İlknur: (...) (13.02) Kolaj yapabiliyor muyuz?

Araştırmacı: Tabi ki, kolaj ya da başka tekniklerden yararlanabilirsiniz. Photoshop kullanabilirsiniz arkadaşlar.

İlknur: Öyle mi?

Araştırmacı: Kolaj tekniğini kullanabilirsiniz. Fotokopiden, hatta photoshop programından da yararlanabilirsiniz

İlknur: Ben sadece çizeceğiz zannetim.

Araştırmacı: Mutlaka çizim de yapacaksınız, El becerinizi de göstereceksiniz. Marker kalemler siyah-beyaz ve bütün tonlarınız olacak, kompozisyon kurarken de yaratıcı düşünmeye çalışın.

Beyza: Hocam Yazı var mı? Yazı yazabilir miyiz?

Araştırmacı: Yazı da yazabilirsiniz. Tipografik öğeler de kullanabilirsiniz

İlknur: Şimdi anladım ben (14:16) (DV17, 14.11. 2016)"

Araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen diyalogdan da anlaşıldığı üzere öğrencilerin çalışmalarında kullanacakları teknikler ve araçlar üzerine bilgi verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kompozisyonlarında nelere yer verebileceğiyle ilgili soruları yanıtlanmıştır. Bir

diğer diyalogda ise Derya çalışmasında yer vereceği kavram ve içerikle ilgili araştırmacıya açıklamalar yapmaktadır.

"Araştırmacı: (18:08) Senin eserin neydi? Neler yaptın?

Hande: "Yıldızlı Gece Van Gogh" Şimdi burada biraz araştırdım. Resme baktığımız zaman bu resim hakkında da okuduğum bir kaç yerde diyor ki eskiden diyor sokak lambaları ışıklar bu kadar yoğun olmadığı için yıldızlar çok parlaktı. Şu anda böyle değil ben de bunu günümüze uyarlamayı tercih ettim. Dedim ki binalar, küçük evler yerine binalar gelsin.

Araştırmacı: Günümüzde yıldızlı bir gece yapacaksın öyle mi?

Hande: Evet

Araştırmacı: Tamam

Hande: Binalar yapayım, böyle bir çalılık veya böyle bir şey yok günümüzde o yüzden dedim büyük bir gökdelen olabilir, yıldızlar daha küçük olacak (19:36) (DV18, 14.11.2016)"

Hande, araştırmacıyla arasında geçen karşılıklı konuşmada çalışma sürecinden söz etmektedir. Eseriyle ilgili edindiği bilgilerden bahsederek tasarımında yer vermek istediği unsurları anlatmaktadır. Araştırmacı ise ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir;

"Geçen haftadan bıraktığımız yerden devam ettik. Öğrencilerin çalışmalarını değerlendirerek derse başladım her zamanki gibi. Araştırmalarına ve neler yaptıklarına baktık, konuştuk. Öğrenciler çalışmalarına eklemek istedikleri şeyleri anlattılar, uygun olup olmadığını düşündük birlikte değerlendirmeler yaptık. Bu değerlendirmeler sadece kavramsal ve düşünsel değildi, biçimsel ve kompozisyon ile ilgili değerleri de konuştuk. Öğrenciler çalışmanın düşünsel kısmı ile ilgili kararlarını verdiler. Kompozisyon öğeleri ve biçimsel unsurlar üzerine çalışmaya başladılar. Çalışma üzerine yorumlar yaparak kompozisyon-kavram ilişkisini kurabilmelerine yardımcı olmaya çalıştım. Ders sonunda öğrenci günlüklerini yazarak dersi bitirdik (AG, 14.11.2016)"

Ders sonunda öğrenciler, görüş ve düşüncelerini günlüklerine şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün yeni konunun üstünde çalıştık ve bu konunun çok eğlenceli olduğunu düşünüyorum. Yeniden üretim konusu bizi görsel ve teknik açıdan geliştirebilecek bir konu. Dersin işleyişi de bu yönde oluyor. Elif Hoca hem bizim bulduğumuz kaynakları değerlendiriyor hem de bize kaynak buluyor. Bu da benim açımdan çok önemli bir şey. Yani bu konu her yönden güzel ilerliyor (Hande, ÖG, 14.11.2016)"

"Tasarım projem için üç boyutlu maske kullanacağım ve ipeksi kumaş. Resimlerimiz yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Keyifli çalışmalar (İlknur, ÖG, 14.11.2016)"

İlknur günlüğünde çalışmasında kullanacağı malzemelerden söz etmektedir. Öğrenciler istekleri doğrultusunda çalışmalarında farklı malzemelerle kolaj tekniği gerçekleştirmişlerdir. Buna ek olarak İlknur, çalışmaların belirmeye başladığını ve etkinlikten keyif aldığını da belirtmiştir.

Tablo 46

Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)

Yeniden üretim etkinliği
2. HAFTA (ikinci 4 saat) 16.11.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin devam eden çalışmalarıyla ilgili yorumlar ve değerlendirmeler yapıldı. • Kompozisyon öğeleri, malzeme ve kolaj tekniğiyle ilgili açıklamalar yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Derse öğrencilerin çalışmaları ve çalışma süreciyle ilgili değerlendirmeler yapılarak başlanmıştır. Öğrencilerin soruları yanıtlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin çalışmaları üzerine temel tasarım öğeleri ve ilkeleri doğrultusunda yorum ve analizler yapılarak geri dönütler verilmiştir. Öğrencilerin çalışmalarının kompozisyon öğeleriyle ilgili sorunlarına çözümler sunulmaya çalışılmıştır.

"Araştırmacı: (...) Evet, Oktay nasıl gidiyor? Ne aşamadasın?

Oktay: En son bunları yapıştırdım, arka plan yoktu.

Araştırmacı: Büyük mü olmuş figürler biraz, kompozisyon boş mu geldi?

Oktay: Evet biraz boş geldi yani hep tonlamayla doldurmayayım çok sıkıntılı olur, hatta bu arabadan bir kaç tane daha eklemeyi düşündüm (00:37dk). Arka plana bir şeyler daha ekleyip ön planı taramak istedim.

Araştırmacı: Aslında iyi olmuş böyle, kağıt boyutunu düşününce normal görünüyor.

Oktay: Bilerek şunu arkasına çizdim ki arka plan-ön plan etkisini versin diye.

Araştırmacı: Güzel düşünmüşsün.

Oktay: bu kadın figürlerinin durdukları yeri biraz koyultmayı düşündüm.

Araştırmacı: Evet, olabilir. Gölge de verebilirsin.

Oktay: Ağaçlarda verdim hocam şu kısımda koyu yaptım, yani ışık buradan geliyor

Araştırmacı: Üzerinde biraz daha çalışman gerekiyor. Sen bunun düşünce ve kompozisyon boyutunu bitirdin. Üzerinde çalışacaksın, işleyeceksin. Ton çubuğunda çalıştık ya ışık değerlerine dikkat ederek tonlama yapman gerekiyor. Detayları daha net ortaya çıkar böylece (05:12) (DV19,16.11 2016)"

Şekil 88. Başak Toplayan Kadınlar, Jean-François Millet, 1857. Millet J.F. (1857). *Başak toplayan kadınlar* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/jean-francois-millet/the-gleaners-1857 sayfasından erişilmiştir.

Ders sırasında araştırmacı ve öğrenci arasında geçen karşılıklı konuşmalar incelendiğinde öğrencinin çalışmasında kompozisyondan kaynaklanan sorunları bilinçli bir şekilde çözdüğü ve olumlu sonuçlar elde ettiği görülmektedir. Araştırmacı, öğrencinin devam eden çalışması üzerine yorumlar yaparak odaklanması gereken noktalar ve aşamalarla ilgili dönüt vermiştir.

Şekil 89. Oktay'ın yeniden üretim çalışması

Araştırmacı ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Öğrenciler çalışmalarına devam ediyorlar. Her zamanki gibi çalışmaları değerlendirerek başladık derse. Geri bildirimlerde bulunmaya çalıştım. Daha çok kompozisyonlar üzerinde durduk. Bu etkinliğin tasarım bilgilerini pekiştirdiğini düşünüyorum. Sanatçı ve eserleriyle tanışmaları ve eserler üzerinde çalışmaları öğrencilere eğlenceli geldi. Ders sırasında birbirlerinin çalışmalarıyla ilgili yorumlar yapıyorlar. Etkinlikten keyif almaları ve çalışmayla bütünleşmeleri beni de mutlu ediyor. Etkinliğin son haftasına girdiğimizi hatırlatarak çalışmalarını hızlandırmaları gerektiğini hatırlattım ve ders sonunda öğrenci günlüklerini yazarak dersi bitirdik (AG, 16.11 2016)"

Ders sonunda öğrenciler, görüş ve düşüncelerini günlüklerine şu sözlerle aktarmışlardır.

"Çalışmayı en iyi şekilde göze hitap edecek şekilde yapıp teslim etmek istiyorum. Çalışmalarımı sanki sergilenecekmiş gibi düşünüp yapıyorum. Bu da motivasyonumu artırıyor. Yoksa çalışmalar yetişmeez. Benim çalışmam Lautrec'in eserlerinin birleşimi. Çünkü Lautrec'in yaptığı çalışmaların birçoğu aynı mantıkta. Dans eden kızlar, dans eden Jane Avril.. Böyle olunca çalışmamın mantığı da belli oldu. Tasarımımı canlı, hareketli yapacağım. Bu içime sindi." (Başak, ÖG, 16.11.2016)"

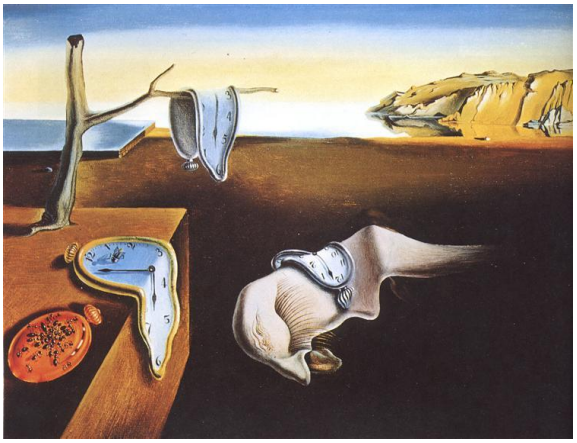
Başak günlüğünde çalışma sürecinde motivasyonunu sağlayan duygu ve düşüncelerinden söz etmektedir. Ayrıca çalışması için tasarladıklarından bahsetmektedir.

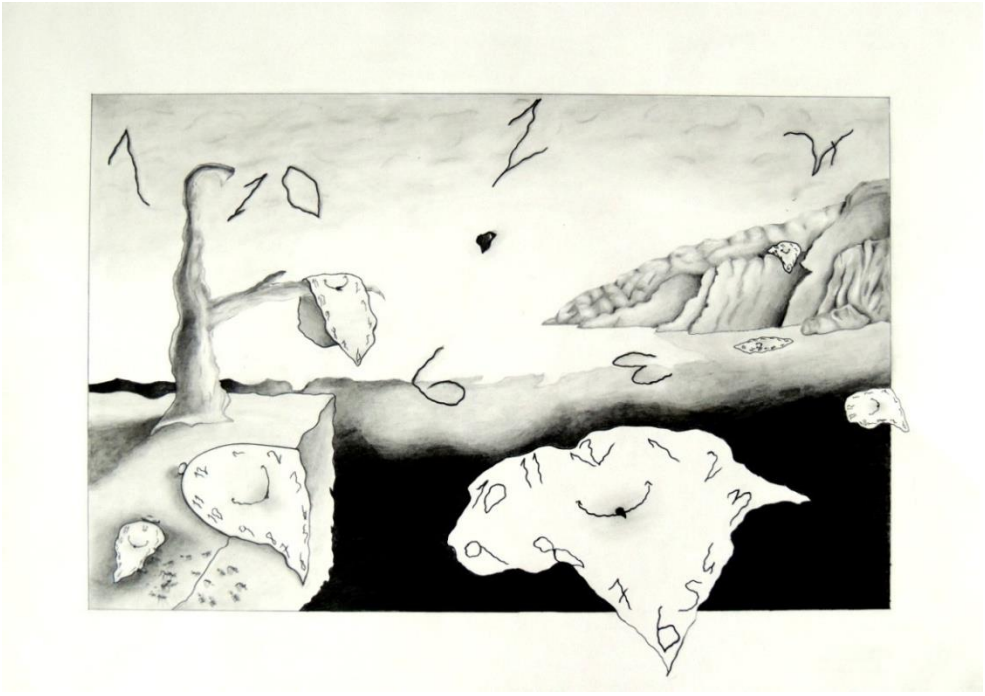
Şekil 90. Başak'ın yeniden üretim çalışması

"Bu derste çalışmalarımız neredeyse tamamlandı. Artık küçük ayrıntılar üzerinde çalışıyoruz. Arkadaşlarım çalışmaların eksik yönlerini size gösterirken ben de inceliyorum ve bu yüzden tablolarla daha haşır neşir oldum Bu çalışma bana daha fazla tablo tanıma fırsatı verdi ve onların hakkında bilgi sahibi olduk (Meltem, ÖG,16.11.2016)"

Meltem çalışmaların tamamlanmaya başladığından söz etmiştir. Bunun yanında etkinliğin kazanımlarına değinmiştir. Ders sırasında araştırmacının arkadaşlarının çalışmalarına verdiği geri dönütleri incelediği böylelikle birçok eserle ilgili bilgi sahibi olduğuna vurgu yapmıştır. Meltem'in günlüğündeki açıklamaları, sınıf içi etkileşimin öğrenme üzerinde etkilerini göstermektedir.

Şekil 91. Belleğin Azmi, Salvador Dali, 1931. Dali, S. (1931). *Belleğin Azmi* [Resim].https://www.wikiart.org/en/salvador-dali/the-persistence-of-memory-1931 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 92. Meltem'in yeniden üretim çalışması

"Tablomu ilk önce iyi bir şekilde araştırdıktan sonra ciddi bir çalışma olduğunu düşündüğüm için çok büyük değişimler yapmadım. Küçük dokunuşlarla farklılaştırdım, düşünce kattım. İlk olarak tabloda beni çeken şeyi, yani eriyen saatlerin bende uyandırdığı anlama bakarak tabloyu baştan tasarladım. Saatlerin erimesi aynı zamanda zamanın da eriyerek yok olması demekti. Bu düşünceyle yola çıkarak ilk amacım her yerde o akışkanlık hissini verecek yöntemlerle tabloyu baştan çizmek oldu. Asıl amacım saatler olduğu için her yerde büyüklü küçüklü yerleriyle çok oynamadan saatler çizdim. Farklı yöntemler, üsluplar

kullanmak yerine (koram, gerçek malzemeler kullanmak...) karakalem kullandım ve sadece tonlarla bu etkiyi yaratmaya çalıştım. En fazla bu etkinin olduğu yer dağlar oldu. Dağları gölgelendirirken bazı kısımlarında 2b verirken bazı kısımlarında 3b verdim. Bu tablonun kendisinde de olan orantısal bozuklukları benim farklı yerlerde farklı şekillerde kullanmamı sağladı. Dağı daha akışkan yaparak sanki sınırlarında tutulmuş olmasa her yere yayılacakmış gibi bir his uyandırmaya çalıştım. Bu durum saatlerimin içerisindeki rakamlar için de geçerli oldu. Saatlerin sınırları onları tutmasa zaman her yere karışıp yok olacaktı sanki. Ayrıca saatlerin içerisinde bulunan akrep ve yelkovanı Salvador Dali'nin bıyıklarından esinlenerek yapmam tabloya aynı zamanda küçücük bir espri kattı. Orta tarafta bulunan ve kadın figürüne benzetilen çizimi tablonun ortasına koyarak saatle ilişkilendirip tekrar çizdim. Aslında tabloyu tamamen değiştirmedim. Vurgulamak istenen ve benimde vurgulamak istediğim kavramı alarak asıl parça yapıp yeniden yapılandırdım. Sol alt köşede bulunan masanın üzerindeki karıncaları etrafa yayarak üzerlerine saatten çaldıkları rakamlar ekledim. Sanki zamanın yükünü ve ağırlığını taşıyormuş gibi görünmeleri için saatlerin biçimleriyle oynadım. Sadeleştirerek daha az çizgiyle derdimi anlatmaya çalıştım. Bu olayı aslında tablonun bütününde de kullandım, gereksiz olarak gördüğüm parçaları çıkarttım. Onların yerine kendi anlatmak istediğim olayı alıp her yere serpiştirdim. Gökyüzüne bile dağınık bir şekilde serpiştirilmiş sayılar ekledim. Ayrıca tablonun kendisinde 3 parçaya bölünmüş bir hava vardı, ben bunu gölgelerle yaptım. Erime hissini vermek için de sert geçişlerdense yumuşak geçişler yaparak sağladım. Arada anlık ton farklarıyla çekiciliğini artırdım (Meltem, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Tablo 47

Yeniden Üretim Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)

Yeniden üretim etkinliği
3. Hafta (ilk 4 saat) 21.11.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin çalışmalarıyla ilgili yorum ve değerlendirmeler yapıldı. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Öğrenciler çalışma sürecine devam etti. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Yeniden üretim etkinliğinin son haftasında öğrencilerin çalışmaları değerlendirilerek derse başlanmıştır. Öğrencilerin tamamlanan çalışmaları üzerine yorumlar yapılmıştır. Çalışmaları henüz tamamlamış öğrenciler ise ders boyunca çalışmalarına devam etmiştir. Bunun yanında paspartu yapımıyla ilgili bilgi verilerek çalışmalarını temizlik ve düzen içinde korumaları konusunda öneriler sunulmuştur.

Araştırmacı ve İlknur arasında geçen diyalogda görüldüğü üzere öğrenciler çalışmalarına son dokunuşlarını yapmışlardır. Düzeltme gereken çalışmalar üzerine konuşulmuş, çözümler sunulmuştur.

"İlknur: (...) Hocam çok uğraştırdı, öyle böyle değil.

Araştırmacı: Gayet güzel olmuş ama.

İlknur: Şu kırışıklıkları resme göre vermek için kumaşı tek tek zımbaladım, önce gittim terziden ovarlok attırdım. Çünkü kumaş, iplik iplik oldu. Zımbaladım olmadı artık en sonunda iğne iplikle diktim. Maskeleri oturttum. Gökyüzünde de gri tonlar kullanacağım. Hocam şey diyecektim. Şu ağaçların dokularını vermek istedim. Oraya ne kullanabilirim?

Araştırmacı: Hiç gerek yok.

İlknur: Gerek yok mu?

Araştırmacı: Yani ekstra bir şey yapıştırmaya gerek yok. Çünkü bunlar ön planda olsun.

İlknur: Bir de bir şey soracağım. Arkası çok kirlendi. Çok böyle delik deşik oldu. Bakın iplik de bağladım ya Bunun arkasına bir şey yapıştırayım mı ben. (01:16) (DV19, 21.11. 2016)"

Şekil 93. İlknur'un yeniden üretim çalışması

"Magritte'nin "Aşıklar II" tablosunu çalışırken ben de onun beyaz örtüsüne vurgu yapmak istedim. Düşüncemin odak noktası iki sevgilinin yüzünü gizleyen bu örtüydü. Birçok eleştirmenden farklı olarak ben kendimce bir bakış açısıyla bu örtünün onları birbirinden gizlediğine değil tam aksine onların aşklarını yabancı gözlerden gizlediğine, mahremiyet duygusuna yer verdim zihnimde. Tablonun benim düşüncemdeki yeri bu oldu. Çalışmamda iki nesneyi beyaz saten kumaşla kaplayarak tablodaki efekti vermeye çalıştım. Orijinalinin aksine yatay olarak değil, dik bir şekilde resmettim. Figürlerin arkasındaki manzarayı birkaç defa tekrarlayarak koram etkisi vermek istedim, koyulu açıklı tonlarla ve üç boyutluluk etkisini. Gökyüzünün çiziminde özgür davranarak benim çalışmamı tamamlayarak bir fon çıkarmaya çalıştım (İlknur, Yeniden Üretim Çalışmasına İlişkin Yazı)"

İlknur, Magritte'in "Aşıklar II" eseri üzerinde çalışmıştır. İlknur'un çalışma sürecinde maske ve kumaş kullanması rölyef etkisi oluşturmuştur. Ortaya çıkan üç boyutlu görsel, eserin orijinalindeki anlatımını güçlendirmiştir. Araştırmacı ders süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Etkinliğe ayırdığımız sürenin sonuna geldik. Öğrencilerin çoğu çalışmalarını tamamladılar. Ancak bir kısmı da devam ediyor. Etkinliğin temel noktaları anlaşıldı. Bazı detaylar üzerinde tamamlamalar ve düzeltmeler yapıyorlar. Bunun dışında derste biten çalışmaları inceledik, öğrenciler biten çalışmaları yorumladılar. Ders sonunda öğrenci günlüklerini yazarak dersi ve yeniden üretim etkinliğini sonlandırdık (AG, 21.11. 2016)"

Ders sonunda öğrenciler, görüş ve düşüncelerini günlüklerine şu sözlerle aktarmışlardır.

"Derste kompozisyonumu oluştururken (kırda öğle yemeği) Michelangelo'nun "Adem'in yaradılışı" eserinden etkilendim iki resimden kesitler koydum. Resmimi çok sevdiğim için yapması eğlenceli ve güzel bir eser çıktı ortaya. (Aslıhan, ÖG, 21.11. 2016)"

Şekil 94. Kırda Öğle Yemeği, . Edouard Manet, 1863. Manet, E. (1863).*Kırda öğle yemeği* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/edouard-manet/the-luncheon-on-the-grass-1863 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 95. Adem'in Yaratılışı, Michelangelo, 1510. Michelangelo (1510). *Adem'in yaratılışı.* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/michelangelo/sistine-chapel-ceiling-creation-of-adam-1510. Sayfasından erişilmiştir.

Aslıhan çalışması kapsamında oluşturduğu kompozisyonda iki farklı eserden alıntı yaptığını söylemiştir. Severek çalıştığını böylelikle güzel bir çalışma ortaya koyduğunu belirterek çalışmasına duyduğu ilgiye vurgu yapmıştır.

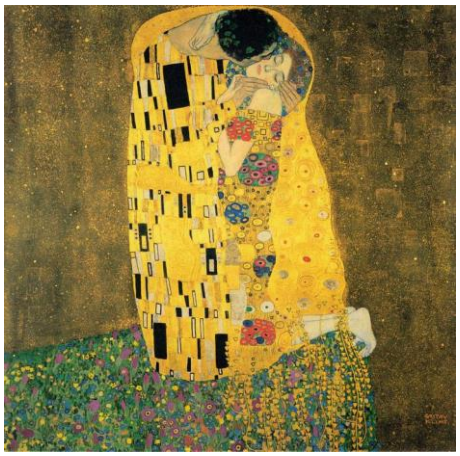

Şekil 96. Aslıhan'ın yeniden üretim çalışması

"Çalışmamda "Kırda Öğle Yemeği" tablosunun hikayesini araştırdım ve nasıl bir düşünce ile yapıldığını hangi dönemden esinlenildiğine baktım. Ben ise aslında günümüz

düşüncesinden etkilenerek ama İtalyan, Rönesans dönemi sanatçısı olan Michelangelo'nun Adem'in yaratılışı tablosundan Adem ile Tanrı figürünü kullanarak "Kırda Öğle Yemeği" tablosunu yeniden tasarladım. Başta dediğim günümüzde gündemde olan bir konu olan toplumsal cinsiyet eşitliği konusundan yola çıkarak resimde 2 çıplak kadın ile birlikte yapılmış iki giyinik olan adamların yerine giyinik olmayan adem ve tanrıyı yerleştirdim ve çıplak kadını aynı şekilde resmime yerleştirerek farkındalık yaratmak istedim (Aslıhan, Yeniden Üretim Çalışmasına İlişkin Yazı)"

Aslıhan, iki farklı eserde yer alan farklı görsel göstergeleri kullanarak oluşturduğu yeniden üretim çalışmasında toplumsal cinsiyetle ilgili farkındalık yaratmak istediği belirtmiştir.

Şekil 97. Öpücük, Gustav Klimt, 1908. Klimt, G. (1908). *Öpücük* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/gustav-klimt/the-kiss-1908 sayfasından erişilmiştir.

"Bugün ki çalışmama, Gustav Klimt'in diğer eserlerinde kullandığımız nü desenleri de kullandım. Bu etkinlik bana çok fazla eser öğretti ve Gustav Klimt başta olmak üzere arkadaşlarımın da araştırdığı ressamların hayatlarını hakkında bilmediğim şeyleri öğrendim (Aybüke, ÖG, 21.11. 2016)"

Aybüke, günlüğünde yeniden üretim etkinliğinin kazanımlarıyla ilgili görüşlerini bildirmiştir. Üzerinde çalıştığı ressamın yanı sıra arkadaşlarının çalıştığı ressamlara dair bilgi edindiğini belirterek sınıf içi etkileşime dikkat çekmiştir.

Şekil 98. Aybüke'nin yeniden üretim çalışması

"Yeniden üretimde konu olarak aldığım Gustav Klimt'in öpücük tablosudur. İlk başta Klimt'in tablolarını hangi üslupla yaptığını araştırdım, daha sonra da fakülte tabloları başta olmak üzere birçok tabloda kadın bedenini erkeğin içgüdülerini harekete geçirdiğini ifade ederek çizmiş olduğunu öğrendim. Umut, yaşamın üç çağı ve bunlara benzer birkaç tablosunda kadınlığın birçok yönünü (canlıya hayat verebilecek ve onu tanıma yetisine sahip olması, analık teması vb.) ortaya koymuştur. Ben de Klimt'in fakülte tabloları başta olmak üzere tablolarında kullandığı nü desenleri kendi tasarımımla birlikte sağ ve solundaki boşluklara yerleştirdim. Zaten teması aşk ve tutku olan tabloya eklediğim tasarımla ve kolajla birlikte adı "Klimt'in gözünden aşk" (Aybüke, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Aybüke, çalışması için geliştirdiği konsept kapsamında çalışmasının kompozisyonunda yer verdiği unsurlardan söz etmektedir. Aybüke, Klimt'in öpücük adlı eserini ele aldığı yeniden üretim çalışmasında, yine Klimt'in kadın kavramını işleyiş biçimine gönderme yaptığı görülmektedir.

Şekil 99. Yıldızlı Gece, Vincent van Gogh, 1989. Gogh v. V. (1989). *Yıldızlı gece.* [Resim].https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/the-starry-night-1889 sayfasından erişilmiştir.

"Benim çalışmam Van Gogh'un yıldızlı gece çalışması yaparken uyarlama tekniği kullandım. Yıldızlı gecenin "günümüzde yıldızlı gece" uyarlanışını yaptım. Ön plandaki evleri günümüzdeki binalar ve gökdelenler haline getirdik (Hande, ÖG, 21.11.2016)"

Şekil 100. Hande'nin yeniden üretim çalışması

Hande günlüğünde, çalışması için geliştirdiği konsept ve bu kapsamda çalışmasında yer verdiği unsurlara yer vermiştir. Van Gogh'un eseriyle günümüz şehir siluetlerinin yoğun görünümünü ilişkilendirmiştir.

Şekil 101. Guernica, Pablo Picasso, 1937. Picasso, P. (1937). Guernica [Resim]. https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/guernica-1937 sayfasından erişilmiştir.

Derya, Picasso'nun "Guernica" adlı eseri üzerinde çalışmayı tercih etmiştir. Guernica'nın gerçekleştirildiği zamandaki dönemsel olaylarla, kendi yaşadığı zamanın olaylarını ilişkilendirdiği görülmektedir.

Şekil 102. Derya'nın yeniden üretim çalışması

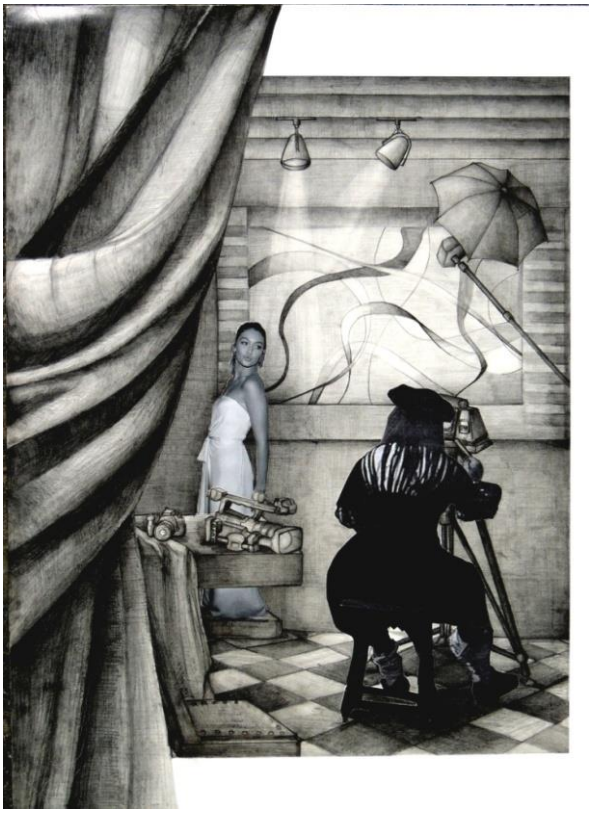
"Çalışmam Pablo Picasso'nun "Guernica" isimli tablosunun yeniden üretim halidir. Guernica tablosu İspanya'da yaşanmış bir iç savaşın anlatımıdır. Ben de bu olaydan yola çıkarak şu anki Türkiye'de yaşanan olaylardan şu an savaşta olan ülkelerden kesitler alarak çalışmamı düzenledim. İlk bakışta savaşı savaştan izleri, korkuyu, kaosu, vahşeti anlatan bir

çalışma olsa da içinde suskunluklar var, diğer ülkelerin bu olaylara kayıtsız kalmasının izleri var. İnanç var bir gün adaletin yerini bulacağına dair bir inanç. Ne olursa olsun çiçeğin, çiçeklerin solmayacağının kanıtı var. Yani çalışmam sadece savaşı anlatmıyor bir umudu da temsil ediyor. (Derya, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Şekil 103. Resim Sanatı, Johannes Vermeer, 1966-68. Vermeer, J. (1966-68). *Resim sanatı* [Resim].https://www.wikiart.org/en/johannes-vermeer/a-arte-da-pintura-1668-0 sayfasından erişilmiştir.

Ayşe, Vermeer'in "Resim sanatı" adlı eseri üzerinde çalışmıştır. Günümüz sanat ve tasarım atölyelerinde kullanılan araç ve gereçlerin görsel temsillerine yer vererek geçmiş ve günümüz sanat biçimleri üzerine karşılaştırma yapmıştır. Ayrıca eserde yer alan model yerine, günümüz popüler kültürüne ait bir modele yer vererek estetik algısındaki değişime değinmiştir.

Şekil 104. Ayşe'nin yeniden üretim çalışması

Şekil 105. Hilebazlar, Michelangelo Merisi da Caravaggio, 1594. Caravaggio M. M. (1594). *Hilebazlar* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/caravaggio/cardsharps-1594-1.

Beyza, yeniden üretim çalışması için Caravaggio'nun "Hilebazlar" adlı eserini seçmiştir.

Şekil 106. Beyza'nın yeniden üretim çalışması

"Hilebazlar, yeniden tasarımımı anlatmama yardımcı olan tablonun adı. Bu tablodan ilham alarak yaptığım yeni tasarımımda amacım kartları öne çıkarmak, onları farklı desenlerle ortaya koymak. İskambil kartlarının göründükleri gibi olmadıklarını yansıtıyorum. Tasarımın içindeki sağ ve soldaki karakterler önceki kurgunun içindeki sahneyi yansıtıyorlar. Fakat ortadaki karakter bir film sahnesinden. Bu şahsın rolü, filmde oynadığı karakterin yapısını aynen yansıtmasıdır. Yani hilebazlığını ve kurnazlığını (Beyza, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Beyza, Caravaggio'nun "Hilebazlar" adlı eserini yeniden yorumlarken eserin orijinalinde yer alana figürlerin yanı sıra, bir film sahnesinde benzer rollere sahip bir karakteri kullandığı görülmektedir.

Şekil 107. Kırmızı Oda, Henri Matisse, 1908. Matisse H. (1908). *Kırmızı oda* [Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-matisse/harmony-in-red-1908 sayfasından erişilmiştir.

Esra, yeniden üretim çalışması için Henri Matisse'in "Kırmızı Oda" adlı eserini seçmiştir. Esra, yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazdığı yazıda sanatçının etkilendiği yönlerini belirtmiştir.

Şekil 108. Esra'nın yeniden üretim çalışması

"... Sanatçının oldukça etkileyici titiz, sabırlı ve yerinde durmayan kişiliği beni çok etkiledi. Sanatçının hukuktan sanata geçişi de oldukça farklı gelişmiş. Tabi ki önce eskizler yaptım tablo dekoratif bir tablo olduğu için ironiyi kaldırmayan kendine has farklı bir tarzı var. Tablo uzun bir zamandan sonra oluşmaya başladı. Çünkü neler yapacağımı bilemiyordum.

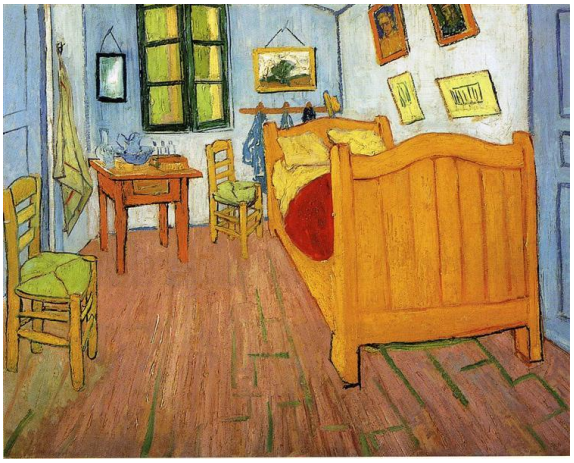
Tabloya biraz umutsuz başladım. En sonunda ortaya bir şey çıkardım bunun için de 50x70 cm boyunda kağıt olan bristolü kullandım tablonun kendi havasını değiştirmeyip karakalem ve kolaj tekniği kullandım... (Esra, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Şekil 109. Hafıza Kalp, Frida Kahlo, 1937. Kahlo F. (1937). *Hafıza Kalp*. [Resim].https://www.wikiart.org/en/frida-kahlo/memory-the-heart-1937 sayfasından erişilmiştir.

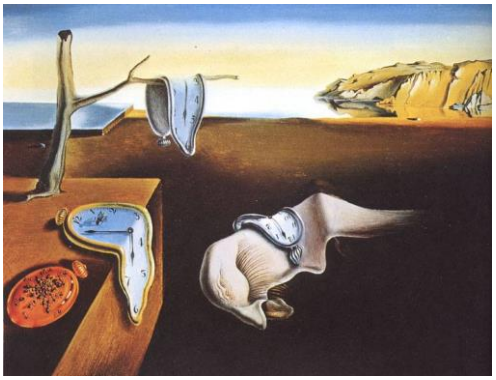
Şekil 110. Cemre'nin yeniden üretim çalışması

Şekil 111. Arles'teki Yatak Odası, Vincent van Gogh, 1888. Gogh v. V. (1888). *Arles'teki yatak odası* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/vincent-s-bedroom-in-arles-1888 sayfasından erşilmiştir.

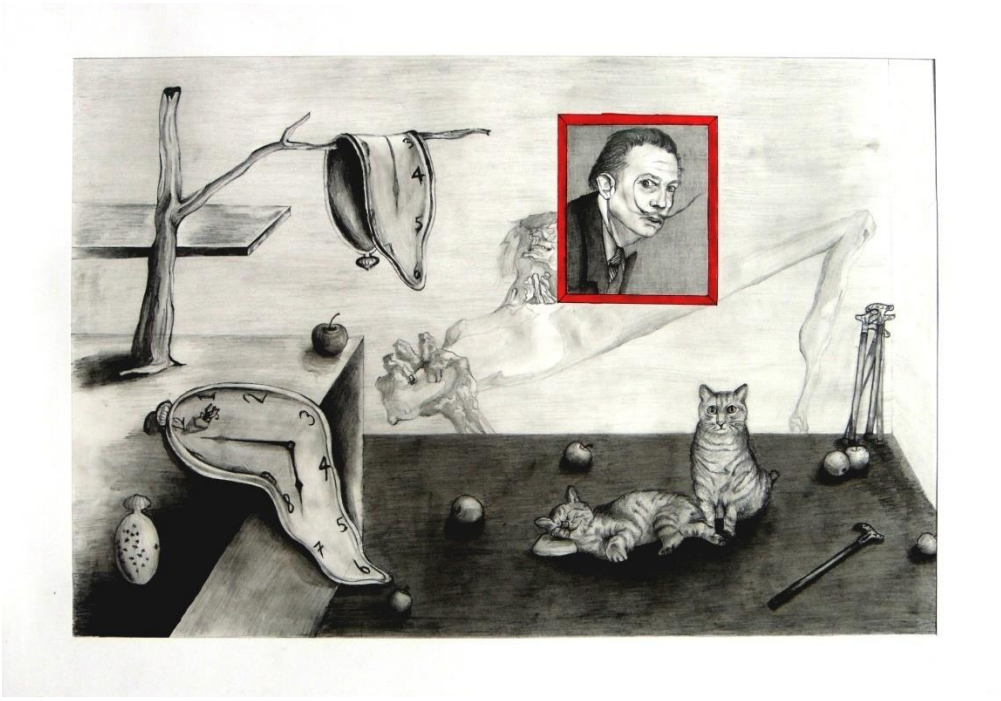

Şekil 112. Sinem'in yeniden üretim çalışması

Şekil 113. Belleğin Azmi, Salvador Dali 1931. Dali S. (1931). *Belleğin azmi* [Resim].https://www.wikiart.org/en/salvador-dali/the-persistence-of-memory-1931. Sayfasından erişilmiştir.

Aysun yeniden üretim çalışması için Salvador Dali'nin "Belleğin Azmi" adlı çalışmasını seçmiştir. Aysun, Dali'nin yaşamında yer alan ve ilgi duyduğu nesneleri gösterge olarak çalışmasında kullandığı görülmektedir.

Şekil 114. Aysun'un yeniden üretim çalışması

"Yaptığım çalışmada Salvador Dali'nin eserini iç mekan olarak tasarladım. Çünkü manzara resminde masa, saat ve parfüm şisesi bana bunu yansıttı. Ve masa saat ve parfüm şisesini kullandım. Onların yerlerini de değiştirmedim. Salvador Dali'nin eserinde ortada bulunan

canavar biçiminde bulunan uyuyan insan fügürünün de yerine Dali'nin kedilere olan ilgisini ve kedisi olduğunu bildiğim için kedi koydum. Ve kedinin de gözlerini kapalı yaptım. Arkada da Dali'nin kedili fotoğrafındaki gibi kedi koydum. Eseri iç mekana uyarladığım için Salvador Dali'nin resminin olduğu tabloyu yerleştirdim. Yerlere de Dali'nin elmalara merakı olduğu için elmalar dağıttım. Ve odaya Dali'nin bastonunu yerleştirdim ve bastonları çok kullandım (Aysun, Yeniden üretim çalışmasına ilişkin yazısı)"

Şekil 115. Arnolfini'nin Evlenmesi, Jan van Eyck, 1434. Eyck v. J. (1434*). Arnolfini'nin evlenmesi* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/jan-van-eyck/the-arnolfini-wedding-the-portrait-of-giovanni-arnolfini-and-his-wife-giovanna-cenami-the-1434 sayfasından erişilmiştir.

Çağla, yeniden üretim çalışması için Jan van Eyck "Arnolfini'in Evlenmesi" adlı çalışmasını seçmiştir.

Şekil 116. Çağla'nın yeniden üretim çalışması

5.3.8. Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Yeniden üretim etkinliği sonrasında yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda yeniden üretim etkinliğine ilişkin görüşler teması altında eser seçiminde dikkat edilen unsurlar, çalışma sürecinde tercih edilen kavramsal uyarlamalar, yeniden üretim etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar, yeniden üretim etkinliği kazanımları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır.

Tablo 48

Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri Alt Temaları

Tema	Alt Tema
Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri	Eser Seçiminde Dikkat Edilen Unsurlar
	Yeniden Üretim Çalışma Sürecinde Tercih Edilen Kavramsal Uyarlamalar
	Yeniden Üretim Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar
	Yeniden Üretim Etkinliği Kazanımları
	Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları
	Yeniden Üretim Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar

Yeniden Üretim Etkinliğine İlişkin Öğrenci görüşleri teması içerisinde eser seçiminde dikkat edilen unsurlar, çalışma sürecinde tercih edilen kavramsal uyarlamalar, etkinlik sürecinde karşılaşılan zorluklar, yeniden üretim etkinliği kazanımları, öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır.

Tablo 49

Eser Seçiminde Dikkat Edilen Unsurlar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Eser Seçiminde Dikkat Edilen Unsurlar	Sanatçıya ait özellikler
	Eserin kompozisyonu
	Kadın öğeleri
	Simgesel anlatım
	Duygusal içerik
	Toplumsal olaylar
	Zaman kavramı

Eser seçiminde dikkat edilen unsurlar alt teması içerisinde sanatçıya ait özellikler, eserin kompozisyonu, kadın öğeleri, simgesel anlatım, duygusal içerik, toplumsal olaylar, zaman kavramı kodları bulunmaktadır. Sanatçıya ait özellikler koduna Aysun *"Bir de Salvador Dali'nin hayatını araştırınca çok değişik birisi olduğunu öğrendim. Değişik şeyler kullandığını öğrendim. Ondan etkilendim"* Sinem, *"ilk önce Van Gogh'un hayatını okudum. Baştan sona vikipedi'den okudum. Diğer sitelerden okudum ve hayatı beni gerçekten beni çok hüzünlendirdi. Sonra bu çalışmayla ilgili şeyi okudum işte sitelerde nasıl yorum yapılmış. Daha çok yorumlara baktım bir de bu çalışmanın açıklamalarını okudum. O da beni çok etkiledi." Başak* ise *"en çok etkilendiğim şey adamın bir cüce olduğu ve babasının ondan utandığı için kendisini gece hayatına verdiğiydi. Bu gerçekten beni etkilemişti ve ilgimi çekmişti. Bu nedenle de seçmiştim bu çalışmayı ve çalışmaları da gerçekten hoşuma gidiyordu, yani eğlenceli çalışmalar dans eden kadınlar işlemesi ve adamın çalıştığı çalışmalarının da bir anlamı var aslında sürekli aynı tarz şeyleri resmediyor. Onları da resmetmesi aslında konseptimi yaratmama sebepti."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler yeniden üretim etkinliği için üzerinde çalışacakları eser seçimin yaparken sanatçıların kişiliklerinden ve yaşam öyküsünden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Böylelikle etkilendikleri ressama yönelik empati geliştirdikleri söylenebilir. Eserin kompozisyonu koduna ilişkin ilişkin İlknur'un ifadeleri şöyledir; *"Çalışma esnasında tanıdım ben de*

Magritte'i Sürrealist bir ressam ama böyle sanki afiş tadında da tabloları var çok farklı geldi bana bildiğim resimlerden çok farklı geldi. Aslında çalıştıkça sevdim ve severek de yaptım Bu yüzden de seçtim aşıkları, çünkü yüzleri örtülü o cezbetti beni." Esra ise *"Seçtiğim eser Henri Matisse'nin "red room" kırmızı oda'sıydı. Aslında ilk başta resime baktığımda beni en çok kırmızı rengin çok oluşu ve göze çarpması çok etkiledi"* ifadelerini kullanmıştır. Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere öğrenciler, çalışmaları belirlerken eserlerin sahip olduğu üslup, renk gibi kompozisyon niteliklerine duydukları beğeniden hareket ettikleri söylenebilir. Kadın öğeleri koduna ilişkin Aybüke *"...çünkü nü çalışmış ve kadın bedenini genelde erkek tarafından arzulanan bir objeye indirgemiştir her zaman çok nadir kadını, hamile olarak çizmiştir. Yani bir canlıya can verebilecek bir beden olduğunu anlatmıştır.*" İfadelerini kullanmıştır. Aybüke, sanatçının eserlerinde kadınlarla ilgili konuları ele almasından etkilendiğini belirtmektedir. Simgesel anlatım alt koduna ilişkin Çağla, *"Arnolfini'nin düğünü"nü seçtim. Onu seçme sebebim oradaki anlatım biçimiydi yani o tablodaki herşey böyle yerli yerince anlatılmış, yani hepsinin bir anlamı vardı bu yüzden dikkatimi çekti bu yüzden seçtim tabloyu. Hani oradaki meyveye kadar hepsinin bir anlamı olduğu için seçtim"* açıklamalarında bulunmuştur. *Çağla, sanatçının eserine sembolik anlamlar gizlemesinin ilgisini çektiğini belirtmektedir. Eserde kullanılan anlatım biçiminin öğrencinin seçimi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Duygusal içerik koduna ilişkin Cemre "Acının olması, Frida'nın Kalp ve Beyin neydi adı hatırlayamıyorum adını tam"* ifadelerini kullanmıştır. Cemre, çalışacağı resmi seçerken duygusal içeriğinden etkilendiğini belirtmektedir. Toplumsal olaylar alt koduna ilişkin Derya ise, *"Benim tablom Guernica'ydı Picasso'nun Guernica'sı. Guernica hem şu yani bu yaşadığımız dönemdeki olaylarda hani yine etkisi vardı aynı şeyde. Çünkü Guernica iç savaşı anlatıyor. Şu an Türkiye'de olan şeylerde savaş, hem soğuk savaş var hem bir sürü şehitlerimiz var. O yüzden Guernica tablosu beni çok etkiledi."* açıklamalarında bulunmuştur. Derya seçtiği eserde vurgulanan temayı, içinde yaşadığımız toplumun sorunlarıyla ilişkilendirmiştir. Zaman kavramı alt koduna ilişkin Meltem *"Eserim Salvador Dali'nin saatlerle ilgili olan eseriydi. Zaten hani hikayesine baktığımda asıl etkileyen olay hikayesi olmuştu. İşte orada peynir ve saatlerin eriyerek aktığını zamanın yani eriyerek aktığı gibi şeyler yazıyordu hikayesinde, ben bunu zamanın geçip gitmesi, zamanın akıp gitmesi olarak değerlendirdim."* ifadesini kullanmıştır.

Tablo 50

Yeniden Üretim Etkinliği Çalışma Sürecinde Tercih Edilen Kavramsal Uyarlamalar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Yeniden Üretim Etkinliği Çalışma Sürecinde Tercih Edilen Kavramsal Uyarlamalar	Biçimsel uyarlama
	Başka yapıtlarla ilişkilendirme
	Eleştirel bakış geliştirme
	Günümüze uyarlama
	Sanatçının diğer eserleriyle ilişkilendirme
	Popüler öğelerle ilişkilendirme

Çalışma sürecinde tercih edilen kavramsal uyarlamalar alt teması altında biçimsel uyarlama, başka yapıtlarla ilişkilendirme, eleştirel bakış geliştirme, günümüze uyarlama, sanatçının diğer eserleriyle ilişkilendirme kavram kodları yer almaktadır.

Biçimsel uyarlama kavram koduyla ilgili olarak Esra *"Çıkış noktam öncelikle zaten olan bir şey olan bir resmin üzerine daha farklı bir şeyler eklemekti bazı arkadaşların resimlerinde mesela günümüzle eskiyi karşılaştırmak olsun işte bazılarında daha farklı şeyler katmak olsun mecaz anlamlar ve daha komik şeyler çıktı ortaya ama benim yaptığım resimde böyle herşeyi kaldıran bir resim olmuyordu. Konsept olarak her şeyi ekleyemiyordum. Çünkü kendi içinde zaten bir bütün. Hem bütünü bozmamam lazım hem de baktığın zaman Henri Matisse'in kırmızı odasının farklı bir biçimde yorumlamam gerekiyordu. Onun için bozmadan, kolaj tekniğini kullandım. Hem kolaj vardı hem de kendi çizdiklerim vardı. Hem de Henri Matisse'in kendi resminde kullandığı desenleri daha büyüttüm. Henri Matisse'in kendi fotoğrafını kullandım"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenci çalışmalarını eserin bütününü bozmadan belirli eklemeler ve biçimsel uyarlamalar eşliğinde yaptığını belirtmiştir.

Eleştirel bakış geliştirme kavram koduyla ilgili olarak Aslıhan *"hep kadının üstünde oynanıyor ya herşey de kadın, kadın ön plana çıkıyor kötü anlamda bu sefer erkeğe yöneltmek istedim ilgiyi. İki erkeği nasıl desem Michelanjelo'nun ademin yaratılışındaki tanrıyla ademi aldım. Zaten hareketleri de biraz benziyordu. Sadece tanrı yukarıdaydı. Onları koydum ama kadın yine çıplak kaldı, herkes çıplak oldu resimde"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencinin açıklamalarından anlaşıldığı üzere sanat ve medya ve benzeri alanlarda kadınların ve kadınlara ait unsurların kullanılmasına yönelik eleştirel bir bakış açısı geliştirdiği söylenebilir. İlknur ise *"birbirlerini çok seven belki bir ömür boyu yaşayan insanlar belki birbirlerini hiç tanımıyorlar aslında ya da birbirlerinden ulaşamadıkları*

farklı bir kimlikleri var belki de çok yakınlar ama bir düşünün evliler belki, ki çiftler öyle görünüyor tabloda ama yüzlerinde örtü var her ikisinin de yüzlerinde. Maske değil, maske farklı bir kimliği çağrıştırabilir belki direk örtü var. Hani örtülmüş bir şeyin üstü, bir gizem var o cezbetti onu vurguladım." ifadelerini kullanmıştır. Öğrenci ikili ilişkilere yönelik geliştirdiği bakış açısını çalışmasına yansıtmaya çalıştığı söylenebilir. Günümüze uyarlama kavram koduyla ilgili olarak *Hande "Etkilendiğim şeyin üzerine gitmeyi denedim ben. Benim etkilendiğim şey bunun şu anki hali olsa acaba ne olurdu? Ben şu an yukarı baktığım zaman yıldız göremiyorum veya tek tük görebiliyorum acaba bunu günümüze yorumlasam nasıl olur? Şimdiki halini gözümde canlandırmaya çalıştım. Şu anda günümüzde gecekondular ziyade binalar var taş yapı taşlaşmış yapıtlar var yani sadece betonermelerin içinde oturuyoruz malesef bunları işlemeye çalıştım. Konsept olarak günümüze uyarlama diyebiliriz"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenci seçtiği eserin gerçekleştirildiği dönemle günümüz arasında köprü kurmak istediği ve çalışmasında günümüze uyarlama yaptığı anlaşılmaktadır. Sanatçının diğer eserleriyle ilişkilendirme Aybüke *"Gustave Klimt'in tarzı nü tabloları olduğu için benim çalıştığım tabloda nü çalışma yoktu. Diğer tablolarda yaptığı bu fakülte tablolarında kullandığı nü desenleri kullandım yanında yani onları nü desenleri kendi tasarlayacağım tablonun etrafına ekledim."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenci çalışmasında sanatçının diğer eserlerinden yararlandığı görülmektedir.

Popüler öğelerle ilişkilendirme koduna ilişkin ise Sinem *"Yani aslında biraz basit oldu ama Leonardo Di Caprio'yu seçtim. Günümüzden uyarlama olarak, Leonardo Di Caprio'yı neden seçtim? Bunun bir nedeni yok. Sadece günümüzden uyarlama deyince günümüz ünlülerinden birini seçmek istedim… Van Gogh'un Arles'teki odası değil de Leonardo'nun odası oldu"*, Beyza ise *"Karayip Korsanları Johny Depp'in filminin bir sahnesinden, Johny Depp orada hilebaz kandırmaca bir rol üstleniyordu ondan yola çıktım. Tam benim temama uygun olarak düşündüm. Onu kullandım çalışmamın içinde. Kolaj tekniğini kullandım onu yapıştırdım…"* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin günlük yaşamlarında popüler imgelerin yoğun etkisi altında kaldığı göz önünde bulundurulduğunda çalışmalarında popüler imgelere yer vermeleri olağan görülmektedir.

Tablo 51

Yeniden Üretim Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Yeniden Üretim Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	Tonlama
	Materyal ile çalışma
	Konsept oluşturma
	Kompozisyon oluşturma
	Kavram ve biçimi ilişkilendirme
	Kağıt düzeni ve temizliği

Etkinlik sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması içinde tonlama, materyal ile çalışma, konsept oluşturma, kompozisyon oluşturma, kavram ve biçimi ilişkilendirme, kağıt düzen ve temizliği kavram kodları yer almaktadır. Öğrencilerden 2'si etkinlik sürecinde herhangi bir problem ya da zorlukla karşılaşmadığını belirtmiştir. Tonlama koduna ilişkin Aslıhan *"Problemle karşılaştım resmin koyuluk açıklık derecesi eşit oldu neredeyse, resim soluk görünüyordu, onu koyulaştırdım yani resimdeki figürleri daha çok öne çıkardım."*, Çağla ise *"Koyulaştırmaya çalıştıkça ilk başta açık girdiğim için koyulaşmıyor belirli bir yere kadar koyulaştırabildim. Hala yapmaya devam ediyorum ama belirli bir koyuluğa ulaştığımı düşünüyorum. Daha fazlada olabilirdi. Bu ama bir süre sonra kağıt yemiyor artık tek sıkıntı o yöndeydi. Yoksa çizme konusunda falan hiç bir sıkıntı yaşamadım, çok rahattı."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler çalışmalarının kompozisyonlarının açık-koyu değerlerini ayarlarken zorlanmışlardır. Söz konusu zorluğun öğrencilerin çalışmaları için atölyeye toplu bir şekilde alınan kağıtlardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı kağıdı kullandığından neredeyse tüm katılımcı öğrenciler aynı problemle karşı karşıya kalmıştır. Diğer etkinlikler için kağıt değişikliği yapılarak zorluk giderilmeye çalışılmıştır. Materyal ile çalışma koduna ilişkin İlknur *"Problemler maskeleri bristole tutturmakta çok güçlük çektim. İki defa bristol yırttım, dikmeye çalıştım beyaz iplikle çünkü demirle bastırsam görünecekti ve çok böyle kitsch bir görüntüsü olacaktı. İplikle diktim o zaman da yırtıldı tutmadı. Maske ağırlık yaptı., örtü ağırlık yaptı iki maskeyi birbirine yapıştıramadım. Çok zorluklar çektim aslında artık en sonunda tez zımbayla deldim ve o telleri beyaz boyayla ince ince boyadım. Biraz hala görünüyor ama en azından ilk bakışta şey bir görüntüsü yok. Zorladı biraz ama çizim zor değildi çizim zevkliydi. Arka fonda gökyüzünde biraz problem çıktı. Koyuluklar açıklıklar vardı onu da biraz yedirebildiğimi düşünüyorum. Çok keyifli bir çalışmaydı. Çok zorlandım acı çektim sıkıntı çektim falan değil zorlukları bile keyifli bir çalışmaydı."* açıklamalarından

anlaşılacağı üzere kolaj tekniğinin uygulanması sırasında farklı materyallerin kullanımında sorunlar çıkmış, öğrenciler zorluklarla karşılaşmıştır. Konsept oluşturma koduna ilişkin Esra, *"İlk önce çalışmayı yaparken kafanda bir şey oluşturmak oldukça zor. Çünkü tamamen yeniden üretim yapıyorsun ve kendin yapıyorsun. Hayal gücüyle kendin bir şeyler katmaya çalışıyorsun o oldukça zordu. Baya zamanımı da aldı ne yapmam gerekiyor nasıl yapmam gerekiyor diye. Onları aşmak biraz zor oldu ama daha çok eskizler atarak sürekli deneyerek üstesinden gelmeye çalıştım."* açıklamalarını kullanmıştır. Esra çalışması için konsept oluşturma konusunda zorlandığını ifade etmiştir. Zorlandığı noktaları aşmak amacıyla eskiz yaptığını ifade etmiştir. Kompozisyon oluşturma koduna ilişkin Derya *"...bir şeyler eklemek onları birbirleri ile bağdaştırmak ondan sonra onları, bir şeyi öne çıkartabilmek falan çok zorladı..."* ifadelerini kullanmıştır. Derya çalışma sürecinde kompozisyon öğelerini ilişkilendirme ve uyarlama konusunda zorlandığını ifade etmiştir. Kavram ve biçim ilişkilendirme koduna ilişkin Cemre *"Açıkçası nasıl yansıtacağım diye çok düşündüm, Nasıl yapabilirim. Böyle olunca karşıdaki anlayabilir mi? Belki resimden anlayan biri anlar da ilgilenmeyen biri anlayabilir mi bunları düşündüm nasıl başa çıktım deneye deneye başa çıktım."* ifadelerini kullanmıştır. Cemre'nin çalışmasını kurgularken düşüncelerini doğru bir şekilde yansıtabilme kaygısı yaşadığını belirtmiştir. Çalışma kavramını destekleyecek biçimsel öğeler üzerinde denemeler yaparak söz konusu zorluğun üstesinden geldiği söylenebilir. Kağıt düzeni ve temizliği koduna ilişkin Ayşe ise *"...etrafının kirlenmesiyle karşılaştım. Hala biraz kirli, sonra sizin dediğiniz gibi şeritler çektim. Öyle engelledim sonra biraz daha var galiba daha onu çerçeve yaparım belki..."* ifadelerini kullanarak çalışma düzeni ve temizlik konusunda zorlandığını ve çerçeve yaparak bu zorluğun üstesinden geleceğini belirtmiştir.

Tablo 52

Yeniden Üretim Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Yeniden Üretim Etkinliği Kazanımları	Eser ve Sanatçı bilgisi
	Tasarım bilgisi
	Teknik Bilgi
	Yaratıcılık
	İfade gücü
	Hayal gücü
	Özgüven
	Sorgulama
	Görsel algı gelişimi
	Farkındalık
	Yorum ve eleştiri bilgisi
	Deneyim
	Araştırma alışkanlığı

Yeniden üretim etkinliği sürecinin sağladığı kazanımlar alt teması altında tasarım bilgisi, eser ve sanatçı bilgisi, teknik bilgi, ifade gücü, yaratıcılık, hayal gücü, farklı bakış açısı, özgüven, görsel algı gelişimi, farkındalık, sorgulama, yorum eleştiri bilgisi, deneyim kazanma ve araştırma alışkanlığı kavram kodlarından oluşmaktadır.

Eser ve sanatçı bilgisi koduna ilişkin İlknur görüşlerin şöyle ifade etmiştir. *"Bir sanatçının çizgilerinin içine girmiş gibi oluyorsunuz. Aslında onun tablosuna girmiş gibi oluyorsunuz onun nasıl düşündüğü nasıl yorumladığı, nasıl çizdiği, renkler onun içinde dolaşırken aslında onu çözmüş oluyorsunuz tabi ki çok şey kattı. Magritte sevdiğim bir ressam değildi hiç ilgilendiğim bir ressam değildi ama şu an gerçekten sevdiğim bir ressam. Onun dünyasına giriyorsunuz, tablonun içine giriyorsunuz. Burada böyle düşünmüş diyorsunuz. Ağaçları buraya koymuş, gökyüzünü buraya koymuş.."* İlknur'un açıklamalarından anlaşıldığı üzere öğrenciler, sanatçıların üsluplarına dair bilgi edinerek eser ve sanatçısına yönelik empati geliştirmişlerdir. Böylelikle sanatçıyla iletişim kurabildikleri söylenebilir. tasarım bilgisi alt koduna ilişkin Hande *"...yorumlama gücünü geliştirdi. Bir esere baktığın zaman bir şeye dokunduğum zaman kendimden bir parça koyabiliyorum. Kendimden parça koymayı öğrenmeye başladım yavaş yavaş"* ifadelerinden öğrencinin kompozisyon kurma ve yorum becerilerinin geliştiği söylenebilir. Beyza *"...nasıl yapıldıklarını öğrendim bu eserler ve bu tema bu konu çok şey yaptı, bilgilendirdi, öğretti, yeni şeyler öğretti... Teknikler*

öğrendim. Bizim nasıl teknikler kullanabileceğimizi öğrendim bir çalışmada" ifadelerini kullanmıştır. Beyza sanat tarihindeki önemli eserlerin yapım süreçlerine ilişkin bilgi edindiğini ve tasarımlarında kullanabileceği teknikler öğrendiğini belirtmiştir. Ayşe'nin ise *"Katkıları ton değerleri ayarlamada bana yardımcı oldu. Mesela önceden de yapabiliyorsam bile şu anda daha iyi yapabildim... Bir yerde koyunun nerede daha etkili olduğuna karar verebiliyorum artık. Böyle bir etkisi oldu"* ifadelerinden anlaşılacağı üzere kompozisyon içerisinde açık-koyu değerler aracılığıyla ışık ve gölge kullanımına ilişkin bilgi ve deneyim kazandığı söylenebilir. Aybüke ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir. *"En başından itibaren siz konuyu anlatmaya başladığınızdan beri bir sürü tablo ismi öğrendim. Sanatçıların bilmediğim özelliklerini öğrendim. Çünkü benim kadar arkadaşlarımda araştırdı. Sadece sanatçılar açısından değil onların bildiği teknikleri de onlarla birlikte öğrendim. Bana bunları kattı. Birçok eser ve birçok sanatçı öğrendim."* Aybüke'nin sözlerinden birçok eser ve sanatçıyla ilgili bilgi edindiği söylenebilir. Yaratıcılık ve ifade gücü alt koduna ilişkin Başak ise *"Bu çalışmada gerçekten kendi yorumlarımız katmamız biraz da böyle yaratıcılığımız geliştiriyor. Röprodüksiyon çalışması değil bu kendimiz yendin üretim yapıyoruz ve tamamen kendi fikirlerimizle geniş çalışma tekniklerimiz vardı zaten tamamen kendimizi ifade edebilmemiz için iyi bir çalışmaydı bence. Kendimi ifade edebildiğimi düşünüyorum kendime göre bir çalışma seçtiğimi düşünüyorum. Ve yaratıcılığıma yaratıcılık kattığımı düşünüyorum."* açıklamalarında bulunmuştur. Başak, yeniden üretim etkinliğinin sıradan bir röprodüksiyon çalışması olmadığına dikkat çekmiştir. Çalışma sürecinde kendi yorumlarına yer vermenin yaratıcılıklarını geliştirdiğini belirtmiştir. Bunun yanında yeniden üretim etkinliğinde kendisini ifade ettiğini düşündüğü görülmektedir. Deneyim alt koduna ilişkin İlknur'un *"...kendim yorumladığım için tabi tecrübe kattı, çizimler, maske ile uğraşmak bir yerde 3 boyutlu düşünmek."* ifadelerinden etkinlik aracılığıyla deneyim elde ettikleri söylenebilir. Aynı zamanda her öğrenci belirlediği konsept çalışmaya göre farklı teknik öğrenmiştir. İlknur çalışmasında maske kullanarak kabartma (rölyef) etkisi elde etmiştir. Buna bağlı olarak da 3 boyutlu düşünmeye ilişkin deneyim kazandığını belirtmiştir. Hayal gücü alt koduna ilişkin Oktay'ın *"hayal gücümü genişletti sonra başka baya bir düşündürdü, uğraştırdı, bazen sinirimi bozdu. Ama çalışmam güzel herhalde arkadaşlar güzel dedi"* ifadelerine hayal gücünün geliştiği yorumu yapılabilir. Özgüven koduna ilişkin Çağla'nın ifadeleri şu şekildedir. *"Hocam böyle resmen kendi tablomuzu oluşturmuş gibi bir şey olduk. Ben çok severek yaptım. Ama bir şeylerde aksilikler olunca insanın morali bozuluyor sonra yaptığını görüyorsun tekrar hoşunuza gidiyor. Yani bence bize çok şey kattığın düşünüyorum. Mesela şuan ben kendim özgün bir*

tablo yapabilirim. O hissi verdi bana öyle söyleyeyim. Oradan esinlenerek yeniden oluşturdum. Ama bu sefer ben kendim isteyerek özgün bir tablo yapabilecek derecedeyim şu an." Çağla'nın ifadelerinden sanat tarihinde yer almış, kabul görmüş sanatçıların eserleri üzerinde çalışmanın kendisine özgüven sağladığı söylenebilir. Farkındalık alt koduna ilişkin Esra'nın *"Kesinlikle çok şey kazandırdı. Şu an baktığım reklamlarda bile ya da gördüğüm fotoğrafta bile şey diyorum acaba bu hangi şekillere girebilir. Bu nereyle bir bağlantı kurabilir. Otobüse binip eve giderken bile yolda baktığım zaman yolda ağaçlar oluyor, çok uzun ağaçlar oluyor. Acaba bu ağaçlar çok farklı şekillere girebilir. Kaldırım taşları bile artık dikkatimi çekiyor normalde yani her zaman yürüdüğüm yol ama artık kaldırım taşlar bile dikkatimi çekiyor. Onların iç içe girişleri bile farklı renklerde oluşları bile dikkatimi çekiyor artık, farkındalığımı çok artırdı."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenci, çevresine dönük dikkat artışı yaşadığını ve farkındalığının yükseldiğini belirtmiştir. Sorgulama koduna ilişkin Meltem'in *"...arkadaşlarımın farklı bakış açılarıyla tablolarını değiştirmeleri beni özellikle çok etkiledi ve ben de acaba niye böyle düşünmüyorum diye kendimi sorguladım ve böyle de biraz daha düşünme ve ayrıntılı düşünme gibi katkıları oldu diyebilirim."* ifadelerinden arkadaşlarının çalışmalarını beğendiğini ve kendi düşünce yaklaşımını sorguladığı anlaşılmaktadır. Sorgulama aracılığıyla öğrencinin özfarkındalığının yükseldiği çıkarımı yapılabilir. Görsel algı gelişimi ve yorum eleştiri bilgisi koduna ilişkin Cemre *"Bana biraz tablo yorumlamayı kazandırdı. Daha eleştirel olmayı ve görmeyi kazandırdı."* ifadelerini kullanmıştır. Cemre'nin görsel algı yönünden geliştiği ve eleştirel bakış açısı kazandığı söylenebilir. Araştırma alışkanlığı koduna ilişkin Hande'nin ifadeleri şöyledir; *"Öncelikle araştırma mesela ressamların hayatlarını çok şey yapan bir insan değilim ama Van Gogh'un hayatını okuyunca farklı insanlar olduklarını keşfettim. Memur hayatı yaşayan eskiden de şu an ki memur hayatına benzer sabit stabil hayatlar varmış bu adam öyle bir adam değilmiş. Kendi hayatından sürekli farklı yerlere kaymış. Son zamanlarında şizofreni bipolar bozukluğu olduğunu da söylüyorlar. Yani araştırma gücünü biraz geliştirdi"* Hande ifadelerinde, araştırma yapabilme becerisi edindiğini belirtmiştir.

Tablo 53

Öğrencilerin Yeniden Üretim Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Olumsuz

Öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları alt teması içerisinde olumlu ve olumsuz kavram kodları yer almaktadır. Olumlu kavram koduna ilişkin Aslıhan'ın *"Çalışmamın gayet başarılı olduğunu düşünüyorum. Yani yaparken çok zevk aldım çok eğlendim. Eğlendim yani. Çok başarılı buldum gerçekten de başkalarının da beğeneceğini farklı bulacağını düşünüyorum gerçekten çok güzel oldu, çok beğendim"* ifadelerinden öğrencinin etkinlik sürecinde keyif alarak çalıştığı, etkinlik sonunda da elde ettiği sonuçla ilgili memnuniyet duyduğu anlaşılmaktadır. Derya ise *"Ben genelde çalışmalarımı beğenmem ama bu çalışma gerçekten hoşuma gitti. Boyutu bence çok iyi oldu. Duruşu falan çok iyi oldu. Beğendim."* ifadelerini kullanmıştır. Çağla'nın *"Bence çalışma güzel oldu, ben beğendim yaptığımı ne bileyim farklı bir şey oldu bence iki konsept ikisini birleştirince değişik bir konsept ortaya çıktı bence, güzel oldu bence"* ifadelerinden çalışmasını farklı ve özgün bulduğu anlaşılmaktadır. Olumsuz kavram koduna ilişkin Sinem *"İşte tonlamada ben biraz zorlandım boyama gibi oldu biraz işte direk rastgele boyamışım gibi oldu o biraz kötü durdu. Çok güzel olduğunu söyleyemem çok güzel olmadı çok yaratıcı da olmadı tamam günümüze uyarlama ama basit oldu."* ifadelerini kullanmıştır. Sinem çalışmasını düşünsel olarak basit bulmuştur. Çalışma sürecinde ise özensiz çalıştığı için özeleştiri yapmıştır. Esra ise *"Çalışmam bütün çalışmalarımın herkes gibi çok güzel olmasını istiyorum tabi ki ama bu çalışmam da aslında çok istediğim gibi bir şey olmadı Çünkü resim biraz her konsepte her şekile uyamıyordu. Ama yine de elimden geleni yaptım tabi ki daha iyisi olmasını çok isterdim..."* açıklamalarında bulunmuştur. Esra çalışmasıyla ilgili elinden geleni yaptığını ancak yine de istediği sonucu alamadığını belirtmiştir.

Tablo 54

Yeniden Üretim Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Yeniden Üretim Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar	Öğretim elemanı faktörü
	Öğretim yöntemleri
	Sınıf içi etkileşim
	Kamera (video) kaydının verdiği gerginlik
	Verimlilik
	Zaman yönetimi

Etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt teması altında öğretim elemanı faktörü, öğretim yöntemleri, sınıf içi etkileşim, kamera (video) kaydının verdiği gerginlik, verimlilik, zaman yönetimi kavram kodları yer almaktadır.

Öğretim elemanı faktörü koduna ilişkin Aybüke *"bize çok yardımcı olduğunuzu düşünüyorum teknik açıdan çünkü çok görsel gösterdiniz en baştan itibaren çok görsel gördük çok ressam gösterdiniz hepsini tek tek anlattınız hepimizle birebir ilgilendiniz büyük bir sabırla"* ifadelerini kullanmıştır. Aybüke, öğretim elemanının ders süresince öğrencilerle ilgilendiğini vurgulamıştır. Öğretim yöntemleri koduna ilişkin Aslıhan *"Derslerin ilerleyişi çok iyi ilk başta sunum izlememiz kafamızda daha çok şeyini netleştirdi..."*, Esra ise *"Derste gayet iyi oluyor. Zaten etkinlik önce anlatıyorsunuz sonra onunla ilgili bize çok görseller, çok sanatçıların yaptığı bir sürü materyal bir sürü malzeme çıkıyor bize onlardan tabi yararlanıyoruz evde çalıştığımda bile aklıma geliyor..."* derslerde sunuş yoluyla anlatım stratejisinden yararlanılmıştır. Aynı zamanda derslerde etkileşimli anlatım yapılarak soru-cevap yöntemiyle öğrencilerin düşünce süreçleri uyarılmıştır. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin İlknur görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir. *"En keyifli dersti bunu söyleyebilirim. Yani benim yine çok katılamadığım yine buna rağmen en keyif aldığım süreçti. Yalnız kendimle ilgili değil bir kere yaparken de öğreniyoruz. Diğer arkadaşımızın yaptığı, onun düşündüğü, böyle de düşünülebilirmiş çok şeye şahit oluyorsunuz. Mesela sizin normalde düşünmeyeceğiniz şeyi başkası yaparken gördüğünüzde ha bu oluyorsa bu da olabilir bu da olabilir. Yani geniş bir ufuk açıyor aslında ben bu da yapılabilirmiş diye düşünmediğim çok şeyi burada arkadaşlar yaparken gördüm ve evet olabilirmiş dedim tabi daha genişledi artık algım. Artık oynayabilirim, sanat oyun ya bir yerde keyifli bir oyun daha böyle bir oyuna döndü olay. Böyle teorikten çıktı sanat daha böyle oyun bahçemiz gibi bir şey oldu. Tabloların içine girdik işte şunu da yaptık, bunu da yaptık. Çok keyifli geçti o yüzden"* açıklamalarında bulunmuştur. İlknur atölyedeki diğer öğrencilerin düşünme ve çalışma yöntemlerini tanıdığını böylelikle öğrenme sürecinin verimli olduğunu belirtmiştir. Esra ise *"...mesela ben bir arkadaşıma bakıyorum. Siz ona bir yanlışını anlatıyorsunuz veya bir doğrusunu anlatıyorsunuz ben onu kendi üzerimde de uyguluyorum evet hocam bu arkadaşıma böyle böyle dedi demek ki ben böyle yapsam böyle böyle olacak böyle yapsam böyle olacak diye bağlantı kurabilme yeteneğim gelişti aslında..."*ifadelerini kullanmıştır. Derslerde öğrencilerin birbirlerinin çalışmalarına verilen geri bildirimleri takip etmesi durumunda öğrenme sürecinin veriminin arttığı söylenebilir. Kamera-video kaydının verdiği gerginlik koduna ilişkin Cemre *"Hocam biraz sıkıcı geçiyor ya ben çok sıkılıyorum derste. Derste yapmak istemiyorum da eve gidince yapmak istiyorum Hani belki de kamera çekiyorsunuz sürekli belki onun gerginliği, stresi var ama gerçi ona da alıştık ama bir şekilde etkisi oluyor"* ifadelerini kullanmıştır. Cemre öğrenci araştırma süreci dahilinde yapılan kamera kayıtlarının çalışma sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Kayıt altında ders

devam ederken çalışmakta zorlandığını ifade etmiştir. Verimli koduna ilişkin Başak *"derste yaptım daha sonra yurtta daha fazla devam ettirdim çalışmayı. Verimli geçtiğini düşünüyorum aslında hocam bu çalışmalar daha kolaydı diğerlerine göre diğerlerine nazaran çünkü benim için daha kolaydı çünkü yapacağım şey belliydi gideceğim yol belliydi. Ders süreci de kolay geçti diye düşünüyorum çalışmaları yaparken ilk defa çalışmalar yapıyoruz yani kendimizi ifade edebileceğimiz, tamamen kendi yorumlarımızı katabileceğimiz çalışmalar yapıyoruz..."* açıklamalarında bulunmuştur. Verimlilik ders koduna ilişkin Başak öğrenci ders sürecinin verimli bir şekilde ilerlediğini söylemiştir. Zaman yönetimi koduna ilişkin Oktay, *"İlk başlarda yavaş başladık yani sınıfça çalışmalara yavaş başlıyoruz. Sonra yetiştirmek için belli bir süre de yapmış olsak yani aşama aşama gitmiş olsak daha güzel bir çalışma ortaya çıkacak ama son ana denk getirdiğimiz için çalışmalar üst üste bindi..."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler etkinlik süresince zaman yönetimini gerçekleştirememelerine yönelik özeleştiri yapmıştır.

5.3.9. 3 Boyutlu Proje Etkinliğinin Uygulama Süreci

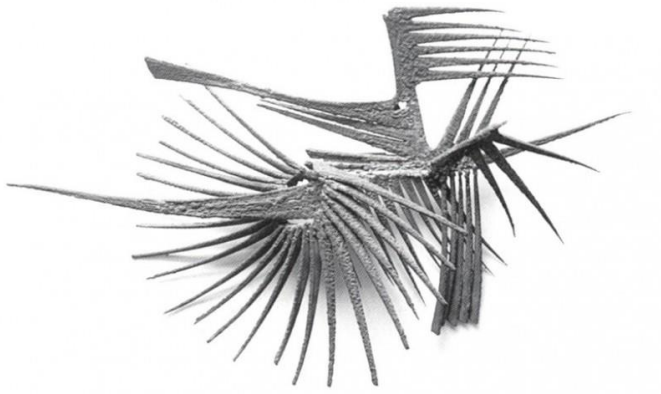
3 boyutlu proje etkinliği, 23.11.2016-12.12.2016 tarihleri arasındaki 3 haftalık ders sürecini kapsamaktadır. 3 boyutlu proje ve kavram etkinliği; öğrencilerin 3 boyutlu kompozisyon oluşturabilme ve 3 boyutlu tasarımları kavramlarla ilişkilendirme becerilerinin geliştirilmesi için oluşturulmuştur. Öğrencilerin doğal yapıları incelemesi, form-işlev ilişkisini analiz etmesi ve kavramlar doğrultusunda 3 boyutlu tasarımlar üretmesi hedeflenmiştir. Etkinlik kapsamında öğrencilere doğa incelemeleri yaparak doğal bir nesne, bir canlı türü ya da oluşum seçmeleri söylenmiştir. Daha sonra öğrencilerden seçtikleri nesne ya da canlıyı inceleyerek biçimsel analiz yapmaları istenmiştir. Bu kapsamda anatomik analiz, form-işlev ilişkisi, mekan algısı gibi etkenler açısından incelemeler yapmaları önerilmiştir. Ayrıca öğrencilere seçtikleri canlı ya da doğal nesneleri ilişkilendirebilecekleri birer kavram belirlemeleri gerektiği açıklanmıştır. Son olarak belirledikleri kavram ve seçtikleri canlı ya da nesneyi ilişkilendirerek 3 boyutlu bir tasarım yapmaları söylenmiştir. Etkinlik kapsamında 3 boyutlu projeleriyle ilgili kavramsal ilişkilendirme ve tasarım süreçlerini açıklayan yazılar yazmaları istenmiştir.

Tablo 55

3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
1. Hafta (ilk 4 saat) 23.11.2016 Çarşamba
• 3 boyutlu çalışmalar ile ilgili sunum yapıldı ve örnek görseller incelendi. • Heykel-enstalasyon ve 3 boyutlu çalışmalarla ilgili açıklamalar yapıldı. • Etkinlik kapsamında yapılacaklar ile ilgili bilgi verildi. • Doğal yapılar ve kavramlarla ilgili beyin fırtınası yapıldı. • Malzeme, teknik ve yöntem vb. konularla ilgili bilgi verildi. • Konu ve etkinlik ile ilgili sorular yanıtlandı. • Öğrencilerden dersle ilgili görüşlerini yazmaları istendi.

Ders etkinlikleri konu anlatımı ile başlamıştır. Konu anlatımı sunum aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sunumda profesyonel sanatçı ve tasarımcıların farklı teknik ve malzemeler kullanarak gerçekleştirdiği heykel ve enstalasyon çalışmalarına yer verilmiştir. Ders anlatımı sırasında öğrencilerin söz konusu eserleri analiz etmesi, tasarım ilke ve elemanları aracılığıyla değerlendirme ve yorumlar yapması sağlanmıştır. Dersin devamında etkinlik detayları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Şekil 117. Kuşlar, Kuzgun Acar, 1966-67. Acar, K. (1966-67). *Kuşlar* [Heykel]. http://www.millireasuranssanatgalerisi.com/sergiler/kuzgun-acar-_sayfasından erişilmiştir.

Ders sırasında araştırmacı ve öğrenciler arasında diyaloglar aşağıdaki gibi kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı:(...) (25:15) Doğadan ilginizi çeken bir nesne seçeceksiniz, Bunu inceleyeceğiz, içerdiği anlamları ve kavramları bir analiz edeceğiz. Ondan sonra bu kavramdan, hem bu nesnenin biçimsel özelliklerinden yararlanarak 3 boyutlu bir çalışma yapacağız. Neler olabilir? Doğada bulunan oluşumlar, canlılar olabilir, nesneler olabilir,

form ve işlevleri, neden öyle göründüğünü anlamaya çalışacağız. Psikolojik olarak etkilerini belirlemeye çalışacağız, Mesela neler olabilir? Mesela örümcek dedik değil mi? Örümcek ağı da olabilir, mesela ağ nedir? Örümcek, neden ağ yapar?

Aybüke: Tuzak kurmak için genelde

Hande: Salgı ile yapar

Meltem: Avlanmak için

Araştırmacı: Evet avlanmaktır, evidir onun.

Hande: Korunmadır.

Araştırmacı: Evet, örümceğin açısından bu böyle, bir başkası için de kapandır.

İlknur: Tehlikedir.

Çağla: Ölümdür.

Araştırmacı: İstenmeyen bir durumdur yani, nereden baktığına göre değişiyor. Örümcek için ağı, yuvasıdır ama bir başkası için de tuzaktır. Yani aynı şeyi farklı açılardan farklı biçimlerde görmek mümkün. Öncelikle seçimlerinizi yapın daha sonra biçim-işlev ilişkisini inceleyin, farklı açılardan bakmaya çalışın

Araştırmacı: Bu etkinlikte çalışmalarınızda ip, tel, kumaş, plastik, karton kullanabilirsiniz. Her türlü malzeme olabilir. Ahşap kullanabilirsiniz, doğal malzemeler örneğin taşlar, dal, yaprak vb. şeyler kullanabilirsiniz, serbestsiniz.

Çağla: Malzemeler de mi doğada bulunabilir olacak

İlknur: Yapay da olabilir mi?

Araştırmacı: Fark etmez her ikisi de olabilir.

Hande: Bu kadar özgür olunca ben de şey oluyor bir ton seçebileceğim şey var, seçebileceğim bir sürü kavram, işte nesne obje ve ya olay var bunlar içinde boğuluyorum ben bulmaya çalışıyorum. Bulmaya çalışırken de önce aklıma mesela armut geliyor sonra elma geliyor sonra armut ve elmanın üzerinde çalışmaya başlıyorum sonra iki ayrı fikrin üzerine yoğunlaştığım için ortaya bir şey çıkmıyor ikisinden de vazgeçiyorum. Kura gibi bir şey olsaydı yani bir tanesinin üzerinde çalışmak zorunda olsaydım onu geliştirmek zorunda kaldığım için geliştiriyorum.

Araştırmacı: Ama o zaman şöyle olabilirdi Hande, öğrenciler derdi ki ben buna kendimi yakın hissetmiyorum, baskı oldu üzerimde diyebilirler. Sınırlandırırsam ben sizi, o zaman da emrivaki olur.(...) (36:28) (DV19, 23.11 2016)".

Ders sırasında geçen karşılıklı konuşmalardan da anlaşılacağı gibi etkinlikle ilgili bilgiler verilerek öğrencilerin soruları yanıtlanmıştır. Etkinlik, örnekler ile açıklanmaya çalışılmıştır. Öğrencilere örnek görseller ve eserler üzerinden bakış açısı kazandırılmıştır. Malzeme, teknik ve kavram ile ilgili genel bilgiler verilerek öğrenciler yönlendirilmiştir. Bunun yanında araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen diyalog içerisinde Hande, bireysel çalışma düzenini değerlendirerek sınırlandırılma yapılmasını istemiştir. Hande, öğrencilerin araştırma ve geliştirme süreci sonunda karar vermesi ve seçim yapması gereken nesnenin araştırmacı tarafından öğrencilere sunulmasını istediğini ve böylece daha verimli bir çalışma süreci geçireceklerini belirtmiştir. Bunun üzerine araştırmacı, öğrencilerin ilgi duyduğu çalışmaları yapmaları gerektiğini hatırlatmıştır. Öğrencilerinin kendi seçimlerini yapmaları ve üretim sürecinin tüm aşamalarını yaşamaları gerektiğiyle ilgili açıklamalarda bulunmuştur.

Öğrencilerin tasarım fikirlerini kendi ürettiği ve bu konudaki kararlarını içselleştirebildiği; tasarım sürecini sebep-sonuç ilişkisi içerisinde değerlendirerek çözüm yolları üretebildiği bir çalışma ve öğrenme ortamı sağlanması amacıyla etkinlik dahilinde öğrenciler seçimlerinde serbest bırakılmıştır. Bunun yanında kavramsal çalışmanın özünde yatan düşünce üretimi sürecinde, öğrencilerin eğilimlerini ortaya çıkarabildikleri; bireysel farklılıklarının önemini kavrayabildikleri; seçimlerinin sonuçlarını yaşadıkları özgür çalışma ortamlarının sağlanması önemli görülmektedir. Ancak etkinlikler boyunca öğrenciler, çalışmaları gereğince yönlendirilmiştir. Çalışma süresi boyunca öğrencilere rehberlik edilerek karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmeleri sağlanmıştır.Araştırmacı ders süreci için görüş ve düşüncelerini araştırmacı günlüğünde şöyle ifade etmiştir

"Derse 3boyutlu proje etkinliğinin sunumu yaparak başladık. Sunum ağırlıklı olarak 3 boyutlu çalışma örneklerinden oluşmaktaydı. Öğrenciler ilgiyle dinlediler ve derse katılım sağladılar. Aynı zamanda örnek çalışmaların üzerine eleştirel yorumlar yaptılar, kullanılan malzeme ve teknik üzerine fikir yürüttüler. Daha sonra etkinlik ile ilgili bilgi verdim. Çalışmalarını kavramla ilişkilendirme süreciyle ilgili açıklamalar yaptım. Konunun daha net anlaşılmasını istediğim için örnekler üzerinden anlatmaya çalıştım. Sorularını yanıtladım, etkinliği beğendiklerini ve 3 boyutlu çalışmayı heyecan verici bulduklarını dile getirdiler. Ders bitiminde öğrenciler günlükleri yazarak dersi bitirdik (AG, 23.11 2016)".

Öğrenciler, ders sonunda günlüklerine derse ve etkinliğe ilişkin düşünce ve görüşlerini belirtmişlerdir.

"Bugün yeni bir konuya geçtik. En çok heyecanlandığım konu bu oldu. Yeni konumuzda doğal bir olaydan, canlılardan, nesnelerden etkilenerek farklı materyallerden yararlanarak onu da çağrıştıracak şekilde 3 boyutlu bir çalışma yapacağız. Her çalışma da olduğu bu çalışmada da bizim algılarımızı açacaktır. Farklı elemanlar kullanmak ve bir kavramı anlatmak zaten bizim dönemin başından beri yaptığımız bir şey ama en eğlencelisi bu olacak gibi görünüyor. (Meltem, ÖG, 23.11.2016)".

Meltem, etkinlikle ilgili izlenimlerinden bahsetmiştir. Bunun yanında 3 boyutlu çalışma ve kavram etkinliğinin algılarını geliştireceğini düşünmektedir. Dönemin başından beri yaptıkları kavramsal çalışmalar arasında en eğlenceli bulduğu etkinliğin 3 boyutlu çalışma ve kavram etkinliği olacağına yönelik görüşlerini belirtmiştir.

"Ders beni olumlu etkiliyor. Hayal gücü ve farklı düşüncelerimi ifade etmemi sağladı. Gayet güzel çalıştığımı düşünüyorum ve 3 boyutlu çalışmaya giriş yaptık başlamadan baktığımız örnek çalışmalar kafamızda konuyu netleştirdi." (Aslıhan, ÖG, 23.11.2016).

Aslıhan günlüğünde, temel tasarım dersinin hayal gücünü geliştirdiğini ve düşünceleri ifade etmesine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Çalışma performansını iyi bulduğunu ve konu anlatımında yer alan örnekler sayesinde 3 boyutlu çalışma ve kavram etkinliğine yönelik düşüncelerinin netleştiğini ifade etmiştir.

Tablo 56

3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
1. Hafta (ikinci 4 saat) 28.11.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin 3 boyutlu çalışma ve kavram etkinliği kapsamında ön hazırlıkları değerlendirildi. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Form-işlev, mekan algısı, malzeme-işlev vb. konularla ilgili açıklamalar yapıldı. • Kavram ve 3 boyutlu çalışmalar üzerine beyin fırtınası yapıldı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Ders etkinlikleri, öğrencilerin 3 boyutlu çalışmalarına ilişkin ön hazırlıkları değerlendirilerek başlamıştır. Araştırmacı, öğrencilerin düşünceleri ve tasarıları üzerine bilgi almıştır. Öğrencilerin yönelim gösterdiği kavramlar ve malzemeler anlaşılmaya çalışılmıştır. İlgili sorular yanıtlanmıştır. Ders sırasında araştırmacı ve öğrenciler arasında şu diyaloglar kayda geçmiştir.

"Araştırmacı: (...) (26:19) Sen ne düşündün Esra?

Esra: Hocam ben siz söylediğiniz de ağacın gölgesi aklıma geldi. Aslında ağacın şeklinden etkilendim. Ben köyde çok ağaç dikiyorum.1 ağaç 70 insanın oksijenini karşılıyor. Bir nevi hayat veriyor.

Araştırmacı: Evet, ağaç dalı ya da yaprakları kullanabilirsin.

Esra: Mesela kuru yaprakları düşündüm Küçük küçük kullanabilirim ama tam olarak ne yapabilirim, mesela maskeler var.

Hande: Mesela mask olabilir.

Araştırmacı: Ağaçlar oksijen sağlayarak haya veriyor bize hayat veriyor: O yüzden bu düşünceden hareket edebilirsin, öyle bir şey yapabilirsin.

Esra: Öyle bir şey düşündüm. Kafatası gibi ağaç yaprağından bile olabilir. Hocam ağacın gövdeleri oluyor ya

Araştırmacı: Kabuk gibi mi?

Esra: Evet, onlar dökülüyor ya onları alıp yüzünde kullanabilirim yapacağım maskede. Ben gelirken inceledim zaten.

Araştırmacı: İyi bir fikir, çıkış noktası olarak da iyi. Ağaçlar oksijen kaynağı, ağacı, hayat olarak insan olarak görmek bence güzel bir düşünce Malzeme olarak etkilendi, biçim ve kavram olarak ilişkilendirdi. (30:10) (DV20, 28.11.2016)".

Diyalogda görüldüğü üzere Esra, çalışması üzerine düşüncelerini açıklamıştır. Obje (nesne) olarak ağacı seçmiştir. Ağaçların oksijen üretimi ile insanlara yaşam vermesini çalışması için bir çıkış noktası alarak "hayat" kavramını geliştirmiştir. Seçtiği obje ve kavram ile ilişkili olarak malzemelerini de belirlemiştir. Esra, 3 boyutlu çalışmasında insanı temsil etmesi için maske kullanmaya karar verdiğini açıklamıştır. Obje olarak seçtiği ağaca ait unsurları; ağaç kabuğu, dallar ve yaprakları malzeme olarak kullanarak obje ve kavramını ilişkilendireceğini açıklamıştır. Araştırmacı, ders devamında öğrencilerin çalışmalarına ilişkin geliştirdikleri düşünceleri ve ön hazırlıklarla ilgili bilgi almaya devam etmiştir. Aşağıda Derya'nın çalışması ile ilgili ön hazırlıklarına ilişkin diyaloglar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı:(...) (47:55) Evet Derya'yı dinliyoruz.

Derya: DNA molekülü gen aktarımı yapıyor ya aile arasında ben onu düşündüm. Tamam hem gen hem de mesela insanı seversin o da bir aktarımdır. Sevgi, güven duygusu, biraz

buradan duyguyu da alıp içine öyle bir şey yapmayı düşünüyorum. İnsan figürleri yapıp, şöyle küçük bir şey olacak. Bir kadın bir erkek olarak düşünüyorum. Üç ya da dörder tane olacak,

Araştırmacı: Arkadaşınız DNA molekülünü seçmiş bunun yapısından biçiminden ve anlamından etkilenmiş, "aktarım" kavramını seçmiş, doğru değil mi?

Derya: Evet, doğru

Araştırmacı: "Aktarım" kavramını işleyecek şimdi bunu biçimsel olarak üzerinde çalışman lazım (49:03) (DV21, 28.11.2016)".

Şekil 118. DNA görseli. DNA görseli, (t.y). http://www.milliyet.com.tr/gundem/dnanin-acilimi-nedir-2866782 sayfasından erişilmiştir.

Araştırmacı ve Derya arasında geçen karşılıklı konuşmalarda görüldüğü üzere Derya, çalışmasında DNA sarmalını obje olarak belirlemiştir. DNA sarmalının yaşamdaki işlevi ile ilişkilendirerek "aktarım" kavramını seçmiştir. Çalışmasını şekillendirme aşamasına geçmiştir. Ders sırasında söz konusu diyalogların ve çalışmaların diğer öğrenciler tarafından izlenmesi ve katılmaları sağlanmıştır. Bu şekilde, etkinliğin daha iyi anlaşılması, motivasyonun yükselmesi bunun yanında sınıf içi iletişimin ve yardımlaşmanın da güçlendirilmesi sağlanmıştır.

Araştırmacı, günlüğünde derse ilişkin gözlemlerini şu cümlelerle not etmiştir.

"Öğrenciler ile 3 boyutlu etkinlik kapsamında neler yapmak istedikleriyle ilgili konuştuk. Yapmak istedikleri şeylerle ilgili kavramlar, malzeme seçimi ve biçimlendirme ile ilgili değerlendirmeler yaptık. Eskizlerini yapan ya da doğal objelerini seçen öğrencilerle ilgili çalışmaları üzerine konuştuk. Düşüncelerini geliştirmelerine yardımcı olmaya çalıştım. Kavramsal düşünce geliştirme süreciyle ilgili de hatırlatmalar yaptım. Öğrenciler ders

içinde birbirlerinin çalışmalarıyla ilgilenerek yorumlar yaptılar. Birbirleriyle olan etkileşimlerinin, yaratıcılıklarının gelişmesine olumlu katkıları oluyor. Bunun dışında her zamanki gibi bir sonraki derste görüşmek üzere öğrenci günlüklerini yazdılar (AG, 28.11.2016)".

Ders sonunda öğrenciler, yazdığı günlüklere görüş ve düşüncelerini şu sözlerle aktarmışlardır.

"Bugün yeni çalışmayla ilgili konuştuk. Ben hangi doğal objeden yola çıkarak soyut çalışmamı yapacağımı buldum. DNA Modelini kullanacağım. Umarım iyi bir çalışma çıkar (Derya, ÖG, 28.11.2016)."

Derya, günlüğünde kendi çalışmasına dair açıklama yaparak ders etkinlikleriyle ilgili bilgi vermiştir.

"Üç boyutlu çalışmada yine olayımız tamamen doğa, doğadan etkilenip nesneyi seçip ve kavrama yönlendireceğiz. Ben ağacı seçtim. Çünkü doğada beni en çok etkileyen nesne ağaç, bu çalışma sayesinde de ağacı daha çok incelemem ve daha çok tasarım öğesine çevirmeye çalışacağım ben. Ağacın insana verdiği hayatı işlemek istiyorum şimdilik nasıl yapacağımın planını ayarladım, maske ve ağaç gövdesini kullanacağım. Pazartesi gününe çalışma ile gelmem gerekiyor. Çalışmalarımız aslında Elif Hoca sayesinde daha çok gelişiyor. Fazla hayal kurup düşününce karışıyor. Ama konuşunca bir şeyler toplanıp ortaya çıkmaya başlıyor (ÖG, Esra, 28.11.2016)".

Esra, günlüğünde çalışmasına ilişkin bilgiler vermiştir. Seçtiği nesneyi, kavramı ve kullanacağı malzemeleri belirlediğini belirtmiştir. Ayrıca çalışmasıyla ilgili kendisine hedefler koyduğunu ifade etmiştir. Buna ek olarak ders etkinlikleri sırasında araştırmacı ile arasında geçen diyalogların çalışma sürecinde yararlı olduğunu açıklamıştır.

"Bugün 3 boyutlu etkinliğin eskizlerini konuştuk. Hangi nesne bize "ne anlatır ne hissettirir" onları konuştuk. Ve o nesnenin bize anlattığı soyut kavramdan yola çıkarak somut çalışmayı hangi materyalle yapacağımızı tartıştık. Birçok kez fikirlerim değişti (Aybüke, ÖG, 28.11.2016)."

Aybüke, günlüğünde ders etkinlikleri ve gözlemleriyle ilgili açıklama yapmıştır. Bunun yanında dersin kendi fikirleri üzerindeki etkisine de değinmiştir.

Tablo 57

3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
2. Hafta (ilk 4 saat) 30.11.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin 3 boyutlu çalışmaları değerlendirildi, yorumlar yapıldı. • Öğrencilerin çalışmalarında kullanacakları malzemelere ilişkin açıklamalar yapıldı • Öğrenciler çalışmalarına devam etti. • Öğrenciler günlüklerini yazdı.

Ders etkinlikleri, öğrencilerin 3 boyutlu çalışmalarına ilişkin ön hazırlıkları değerlendirilerek başlamıştır. Araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen diyaloglar sonucunda etkinlik daha iyi anlaşılmıştır. Öğrenciler obje, form, kavram ve malzemeyi ilişkilendirerek bir tasarım yapmaları gerektiğini pekiştirmişlerdir. Böylelikle birçoğunun, çalışmalarına yönelik düşünceleri olgunlaşmıştır. Bunun yanında Öğrenciler, malzeme seçimiyle ilgili deneyimlerini paylaşarak birbirlerine yardımcı olmuşlardır.

"Araştırmacı: Ne seçtiniz siz?

İlknur: Ben deniz kestanesi seçtim hocam. Böyle okları var, gördüğünüz üzere

Araştırmacı: Nasıl bir canlı, Neden tercih ettiniz?

İlknur: O çizgisel okları var ya, kirpiye de benziyor işte yuvarlak top halinde

Araştırmacı: Tamam fiziksel olarak öyle, peki karakteri nasıl bu canlının? Form-işlev ilişkisine bakarsak neden fiziksel özellikleri böyle?

İlknur: Tam olarak bilemiyorum ama kendini koruma amaçlı, çünkü içindeki çok yumuşak, canlının olduğu yer çok yumuşak olduğu için dikenlerle oklarla kaplı.

Aslıhan: Dikenleri saplı olduğu yerlerde sert ama içi çok yumuşak ve dişleri var

İlknur: Evet dişleri var

Araştırmacı: Kendisini korumak için dış yüzeyi böyle, savunma amaçlı, Şimdi bundan bir kavram çıkartmamız lazım

İlknur: Malzeme olarak da deniz kabuğu, metal çubuklar, ahşap, tiftik,

Araştırmacı: Malzeme seçiminde kavram önemli, Yani seçtiğimiz malzeme kavramı destekleyen bir şey olmalı

İlknur: Uyumlu olacak her istediğimiz değil.

Araştırmacı: Evet, bir de çok farklı şeyler katarsak içine kontrol edemeyiz, dağılır, bütünlüğü kaybolur. Malzemelerinizi seçin sonra eğer gerekirse ekleme yapabilirsiniz.

İlknur: Peki Hocam yükseklikle ilgili bir sınırımız var mı?

Araştırmacı: Yok, İstediğiniz kadar yapabilirsiniz (32:48) (DV21, 30.11.2016)".

Şekil 119. Deniz kestanesi görseli. Deniz kestanesi görseli, (t.y.). https://en.wiktionary.org/wiki/Arbacia sayfasından erişilmiştir.

Araştırmacı ve İlknur arasında geçen diyalogda görüldüğü üzere öğrenciler, etkinlik detayları ile ilgili bilgilendirilmiştir. Malzeme seçimi, malzeme ve kavram ilişkisi ve çalışmanın fiziksel boyutlarıyla ilgili soruları yanıtlanmıştır.

"Başak: (...) (01:01:04) Hocam ben kar tanesi düşünüyorum.

Araştırmacı: Kavramın nedir?

Başak: Soğuk yani, hepsi birbirinden farklı olan şekillerde, ondan sonra parlaklığı var.

Araştırmacı: Özgün değil mi hepsi, hiçbiri birbirine benzemiyor.

İlknur: Mucize gibi

Araştırmacı: Peki buradan nasıl bir anlam çıkartabiliriz? Yani her birinin tek olması, biricik olması belki böyle bir şey olabilir mi?

Aybüke: Gökyüzünden düşerken hiçbirinin birbirine değmemesi

Başak: Değmiyor evet, yani kendine özgü bir şey aslında

Araştırmacı: Bu kavramı hangi malzemeyle ne biçimde işleyebilirsin ele alabilirsin?

Başak: Aklıma şey geliyor tuz, şeker, hani bunları yapıştırabilirim, tel kullanarak ya da ince bir şey olarak çubuk olabilir.

Araştırmacı: Nereye yapıştıracaksın? Bir çiz bakalım bir görelim onu.

Başak: Tamam çizeyim hocam, yeni aklıma geldiği için

Araştırmacı: Arkadaşlar kavramımızı anlatmaya dönük bir biçimsel anlatım bulacağız. Yani onu nasıl yapacağın önemli, sonra sergilenme biçimi de geliştireceğiniz konseptin bir parçası, kaideye mi koyacaksın, Bir şeye mi yapıştıracaksın, Asacak mısın? O biçimi nasıl vereceksin, biricikliği nasıl anlatacaksın? Ya da tekliği nasıl anlatacaksın?

Başak: O biçimi, tekliği şöyle anlatırım. Hepsi birbirinden farklı şekiller, kar tanesi şekillerini çıkartırım. Birbirine değmeyecek şekilde yerleştirilebilir. O şekilde anlatabiliriz. Bir de ona parlaklık vermek için tuzu kullanabiliriz. Ya da şekeri kullanabilirim. Aynı zamanda beyaz simler var onu da kullanabilirim

Araştırmacı: Tamam, ama nereye asacaksın mesela

Başak: Nasıl koyulabilir? Dik koyulabilir hocam, kaide de nasıl bir şey olabilir? Daha yumuşak bir şey, içine çivi olabilir? Kaide yapmak zorunda mıyız?

Araştırmacı: Nasıl sergileyeceksin? Nerede duracak?

Başak: Asılabilir aslında

Araştırmacı: Asılabilir tabi ki

Başak: Zemin olarak köpük kullanabilirim.

Araştırmacı: Olabilir ama ben biraz daha düşünmen gerektiğini düşünüyorum. Biraz daha çalış

Başak: Tamam çalışacağım (01:07:36) (DV21, 30.11.2016).”

Başak ile araştırmacı arasında geçen diyalogdan da görüldüğü üzere öğrenciler çalışmalarıyla düşüncelerini geliştirmeye devam etmektedir. Başak, ders sırasında aklına kar tanesiyle ilgili çalışma fikrinin geldiğini belirtmiştir. Araştırmacı tarafından Başak'a sorular yöneltilerek çalışma fikrinin yapılabilirliği sorgulanmıştır. Aynı zamanda sorular aracılığıyla öğrencilerin etkinliğe yönelik düşünsel süreçlerini şekillendirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin kavram, form ve malzemeyle ilgili fikir yürütmeleri sağlanmıştır. Aynı zamanda çalışmalarını sergileyecekleri kaide, zemin, platform ya da benzeri düzeneklerin çalışmaların bir parçası olduğu belirtilmiştir. 3 boyutlu çalışmalarını tamamlayan ve kavramlar üzerine geliştirdikleri konsept ile uyumlu seçimler yapmaları önerilmiştir. Öğrencilere dersteki anlatımlar ve değerlendirmeler ışığında

düşüncelerini ve çalışmalarını gözden geçirmeleri gerektiği söylenmiştir. Ders sonunda öğrenci günlükleri yazılarak ders sonlandırılmıştır.

Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

"Bugün 3 boyutlu çalışmalarımız hakkında kafa yorduk. Yeni fikirlerimiz oluştu. Fikirlerimizi eskizle oturtmaya çalıştık. Malzeme olarak serbest olmamız bizim için iyi. Bu konu doku konusuna benziyor. Çünkü bu konuda da etrafı çok inceliyoruz (Sinem, ÖG, 30.11.2016)".

Sinem günlüğünde ders sürecini ve etkinliği değerlendirmiştir. Çalışmaya yönelik yeni fikirler edindiklerini ifade etmiştir. Malzeme seçimlerinde serbest olmalarını, olumlu değerlendirmektedir. Aynı zamanda çevre, doğal nesne ve yapıları incelediklerinden 3 boyutlu proje ve kavram etkinliğini doku etkinliğine benzetmiştir.

"Bugün 3 boyutlu çalışmalarımıza başlamaya çalıştık. Şu an elde pek bir şey yok çok eksiğimiz var teknik olarak. Bu hafta eksiklerimizi tamamlamaya çalışacağız. Çalışma bizi zorlayacak gibi duruyor ama Elif Hoca yardımcı olacağını söyledi. O yüzden ilerlerken daha rahat olabileceğiz. Çünkü bizim deneyimimiz çok az. Umarım çalışmalar iyi olur (Derya, ÖG, 30.11.2016)."

Derya, etkinlik kapsamında bulunduğu aşamaya ilişkin yorumlar yapmıştır. 3 boyutlu çalışmaya yönelik deneyiminin az olmasından dolayı zorlanacağını düşünmektedir. O yüzden araştırmacının yapım aşamasında yardımcı olacağını açıklaması üzerine rahatladığını ifade etmiştir.

"Bugün herkesin 3 boyutlu çalışmasını nasıl yapacağını dinledik. Kimi doğadan etkilenirken kimi de doğal bir olayı kavramı olarak seçmişti. Kavramların herkeste çağrıştırdığı çeşitli duygular oldu. Ben kendi kavramım üzerine iki tane fikir bulup sizlerle paylaştım ve sınıftan gelen değişik fikirlerle de daha da şekillendi. Zaman yeterli olacak gibi geliyor. Malzemeleri toplarken zorlanacak gibi duruyoruz. Bakalım düşünceler uygulamaya geçerken bozulacak mı? Umarım öyle bir durum olmaz en çok sorumluluk gerektiren ödev bu bence yine çevreyle etkileşim içerisinde olup en başında olduğu gibi algılarımızı genişletiyoruz (Meltem, ÖG, 30.11.2016)".

Meltem, arkadaşlarının proje fikirlerini ve ön çalışmalarını takip ettiğini ve dinlediğini ifade etmiştir. Arkadaşlarının farklı bakış açılarının, kendi projesi için geliştirdiği kavramı ve düşüncelerini zenginleştirdiği belirtmiştir. Bunun yanında etkinliğe ayrılan süreyi yeterli bulduğunu ancak malzemeleri tedarik etmede zorlanabileceklerini eklemiştir. Teori ve

uygulama arasındaki farka dikkat çekerek, projelerinin uygulama kısmındaki seyrini merak etmektedir. Bu çalışmanın sorumluluk gerektirdiğini, çevreyle etkileşimlerini ve algılarını geliştirdiğini söylemiştir.

"Bugün 3 boyutlu çalışmaya tamamıyla geçtim. Bu çalışma 3 boyut algımı genişlettiğini düşünüyorum. Duygu ve düşünceyi birleştirdiğime inanıyorum. Duyguyu düşünceye aktarmayı, düşüncelerimi de soyutlamayı öğrendim. Bu çalışmayla da soyut düşüncelerimi gözle görürü bir hale getirdim. İşlem tamamlanınca her şey güzel olacak (Beyza, ÖG, 30.11.2016)."

Beyza günlüğünde, 3 boyutlu proje ve kavram etkinliğinin kazanımlarını açıklamıştır. 3 boyut algısı, düşünce aktarımı, soyut düşünme gibi becerileri elde ettiğini belirtmiştir.

"Bugün 3 boyutlu etkinliği tam olarak anladım. Şu an tek eksiğim malzemelerim. Üç boyutlu çalışmada etrafımızdaki şeylerin ne kadar farklı şekillere dönüşebileceğini ne kadar farklı hayal güçlere sahip olduğumuzu ortaya çıkarmaya yardımcı oluyor. Çalışmamın kavram ve nesne kısmı tamam, malzemelerinin çok azı kaldı ama çalışmam için doğadan malzeme toplamam gerekiyor, çalışmalarda da oldukça dikkatli ilerlememiz gerekiyor. Kesici aletlerde kullanacağımız için kesilmeler olabiliyor. Atölyede farklı fikirlerin olması farklı şeylerin yapılması bizim hayal gücümüze daha fazla yardımcı oluyor. Böylece daha farklı malzeme ve konu ile çalışmaları çeşitlendirebiliyoruz (Esra, ÖG, 30.11.2016)".

Esra, günlüğünde etkinlik ile ilgili görüşlerini belirtmiştir. Etkinlik ile çevredeki doğal nesnelerin tasarımdaki rolünü, bakış açısı ve yaratıcılıkla ilgili kişisel farklılıklara yönelik farkındalık geliştirdiğini ifade etmiştir. Çalışmasında yapacaklarına ilişkin açıklamalar yapmıştır. Ayrıca kesici delici aletlerin verebileceği zararlara dikkat çekmiştir. Ayrıca Esra, atölyede herkesin farklı düşüncelere sahip olması ve farklı materyallerle çalışmasının hayal gücünü geliştirdiği düşünmektedir.

Öğrenciler günlüklerinde atölyede farklı projelerde farklı malzemeler kullanılarak çalışmanın yaratıcılıklarını ve algılarını genişlettiğini belirtmişlerdir. Farklı proje ve malzemelerle birbirinden farklı üretim süreçlerine tanıklık eden öğrenciler, birbirlerinin çalışma süreçlerini gözlemleyerek deneyim elde etmektedirler. Etkinliklerde bireysel farklılıklar gözetilerek farklı projeler üzerinde çalışılmasıyla birbirine benzeyen stereotip üretimlerin yaratıcılığı kısıtlayan olumsuz etkilerinden de uzaklaşılmaktadır.

Araştırmacı, ders sürecine ilişkin görüşlerini günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"3 boyutlu proje ile ilgili neler düşündüklerini ve hangi fikirler ile derse geldiklerini sordum. Düşüncelerini ve projelerini anlattılar. Genellikle hepsi kullanacağı malzemeyi anlatarak başladı. Malzemeden önce kavramlara odaklanmaları gerektiğini hatırlattım. Öncelikle düşünsel süreçlerini merak ettiğimi, kavramların ve seçtikleri obje ve kavramlarını ilişkilendirme süreçlerinin başlangıç aşamasında daha önemli olduğunu söyledim. Çalışmanın çok boyutlu olduğunu obje seçimi, düşünce geliştirme süreci, eskizlerin hazırlanması, uygun malzeme seçimi ve uygulama aşamalarından bahsettim. Daha sonra obje seçimleri ve kavramları üzerine konuştuk. Seçtikleri objelerde neleri çekici bulduklarını ve ilgi duydukları noktalara odaklanmalarını tavsiye ettim. Daha sonra malzeme ile ilgili konuştuk. Seçecekleri malzemenin işleyecekleri kavram ile uygun olması anlatıma katkıda bulunması gerektiğini söyledim. Çalışmalarını sergileme biçimlerine göre kaide ya da belli bir platform üzerinde tasarlamaları gerektiğini ve bir daha ki derse bunu temin ederek gelmelerini söyledim. Önümüzdeki derse araç gereçleri ve malzemeleri ile birlikte gelecekler ve çalışmalarına başlayacaklar. Öğrenci günlüklerini yazarak önümüzdeki derste buluşmak üzere dersi bitirdik (AG, 30.11.2016)."

Tablo 58

3 Boyutlu Proje Etkinliği Süreci (İkinci Hafta Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
2. Hafta (ikinci 4 saat) 05.12.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin 3 boyut ve kavram etkinliği kapsamında çalışmaları değerlendirildi ve yorumlar yapıldı. • Öğrencilerin çalışmalarındaki eksiklikler tamamlandı. • Öğrencilerin malzeme kullanımlarına ilişkin yorumlar yapıldı. • Öğrenciler çalışmalarına devam etti. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Ders etkinlikleri, öğrencilerin 3 boyutlu çalışmaları değerlendirilerek başlanmıştır. Araştırmacı, öğrencilere sorular yönelterek çalışmaların yapılabilirliğini sorgulamıştır. Böylelikle çalışmalar, gözden geçirilerek öğrencilerin malzeme ve teknik bakımdan oluşabilecek aksaklıkların giderilmesine katkı sağlanmıştır. Çalışma sürecinde istediği sonucu elde edemeyen öğrenciler, farklı malzeme ve teknik denemeleri yapması önerilmiştir. Ders sırasında geçen diyaloglardan da anlaşılacağı üzere bazı öğrenciler çalışmanın aşamalarını doğru uygulayamamıştır. Örneğin doğrudan nesneye odaklanabilmektedirler ya da öncelikle kavram belirleyip daha sonra uygun bir nesne ile ilişkilendirmeye çalışabilmektedirler. Bu tür yanılgılara düşen öğrenciler için etkinlik aşamaları tekrar edilmiştir.

Ders sırasında araştırmacı ve öğrenciler arasında kayda geçen diyaloglar şu şekildedir.

"Araştırmacı: (...) (58:32) Evet Derya, 3 boyutlu çalışmanla ilgili neler yaptın?

Derya: Hocam o kaideyi (düzeneği) yaptım

Araştırmacı: Tamam

Derya: Şu an istediğim gibi şu alan, Hocam merdiven olarak çıkacağım DNA sarmalına şöyle olacak.. insan figürleri ama yine soyut olacak kadın simgesiyle, erkek simgesi olarak da hani böyle Dna sarmalında yapabiliriz

Araştırmacı: Tamam oldu. Kavram olarak da aktarım demiştin, tamam devam et. Peki o ilk teli nasıl tutturacaksın,

Derya: Ya teli kaynak yaptıracağım ya a teli silikonla tutturabilirsem tutturacağım.

Araştırmacı: Tamam oldu başla o zaman nasıl olacak, nasıl gidecek? (01:00:04) (DV22, 5.12.2016)."

Derya "aktarım" kavramını ele aldığı çalışmasında insan figürlerini kadın ve erkek simgeleriyle ifade etmeye karar vermiş, bu doğrultuda malzeme olarak seçtiği tellerle kadın ve erkek simgeleri oluşturarak çalışmasına dahil etmiştir.

"Başak: (...) (40:20) Hocam şu anda sadece şeklini göstermek için, Kullanacağım malzeme şu renk ve şu renk teller. Aynı zamanda şu teli de aldım. Onu da kullanacağım

Araştırmacı: Çizdiniz mi? ne yapacağınızı kavramlarını belirledin mi?

Başak: Kavramlarım, ay hep bir şeyim eksik kalıyor neden ya (gülüyor)Yalnız hocam baştan bir şey diyeyim. Benim ki el işi gibi değil ama. Bir nevi öyle

Araştırmacı: Ama öyle olmaması lazım Yani böyle olmaz yani. Bu yılbaşı süsü

Başak: Hocam ben bu şekilde yapmayacağım ki zaten, Böyle yapıp asmayacağım, bir dinleyin (gülüyor).

Araştırmacı: Tamam hadi anlat.

Başak: Bir tane deneme yaptım. Şu şekilde

Araştırmacı: Bu ne? Nasıl bir malzeme?

Başak: Kar tanesi şundan, tam olarak şöyle, şu şekilde. Beyaz kullanabilirim, kafamdakini anlatıyorum hocam. Bu tellerle yapılmış. Yani şöyle bir tel, şurada görürsünüz belki. Bir tane sıcak suyun içine sıcak su koyuyorum. Şeklini veriyorum. Böyle olabilir. Küçüklü

büyüklü ve hepsi farklı şekillerde olacak. Çünkü kar tanelerinin hepsi farklı şekillerde, sıcak suyun içine böyle tel haline koydum. o bir gece bekliyor. Böyle kristalleşiyor, ve ben onu o şekilde çıkarıyorum. Daha sonra hocam bir düzenek belirlemem gerekiyor. Düzeneği de nasıl yapabilirim. Bunu köpük aklıma geldi(.....) (42:48) (DV22, 5.11. 2016)."

Dersin devamında araştırmacı, öğrencilerin çalışmalarının devamlılığını takip ederken Başak'ın çalışmasını değerlendirmiştir. Bunun yanında Başak, 3 boyutlu çalışmasıyla ilgili malzeme denemeleri yaparak sonuçları araştırmacı ve arkadaşlarıyla paylaşmıştır.

Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

"Kar tanesi yapıyorum ve basit bir çalışma olma ihtimali yüzünden tedirginim. Yaptığım kar taneleri kristal şeklinde olacak ve yapıldıktan sonra göze çarpan kaliteli bir çalışma olmasını gerçekten çok istiyorum. Sonuçta sergilenmeye, hazır akademik bir çalışma yapıyoruz. İstediğim gibi olmasa bile tekrar yaparım. O sıkıntı değil. Ama zaman sıkıntımız var. Umarım kafamdaki gibi elle tutulur bir çalışma yaparım. (Başak, ÖG, 05.12.2016)."

Başak günlüğünde çalışmasının istediği gibi algılanmamasına yönelik kaygılardan bahsetmektedir. Yeteri kadar zamanın olmadığından ve iyi bir çalışma yapmak istediğinden söz etmektedir.

"Bugün 3 boyutlu çalışmaları yapmaya çalıştık. Kaide bulduk ve çalışmaya başladık. Ama bir ilerleme kaydedemedik. 3 boyutlu çalışma gerçekten zormuş. Çok az zamanımız var ve umarım bitirebiliriz. Elif Hoca bize çok yardımcı oluyor gerçekten, nasıl bir yolda ilerlememiz gerektiğini gösteriyor. İnşallah bir an önce doğru yolu bulup hızla ilerleriz (Derya, ÖG, 05.12.2016)."

Derya, 3 Boyutlu çalışmasıyla ilgili durum değerlendirmesi yapmaktadır. 3 boyutlu çalışmayı zor bulduğunu ve zamanın az olduğundan söz etmiştir. Çalışmasında ilerleme kaydetmek istediğini belirtmiştir.

"Bugün çalışmalarımızda eskizlerini çizdiğimiz 3 boyutlu çalışmalarımızı kullandığımız materyalleri getirip yapmaya başladık. 2 boyutlu eskizlerin 3 boyuta geçerken zor olduğunu görmüş olduk. Bu yüzden ne kadar erken başlanırsa o kadar iyi olduğunun farkına vardım. Sınıfla etkileşim içerisinde olduğumuz hem fikir hem yapım aşamasında birbirimize yardımda bulunduğumuz bir etkinlik oldu. En eğlenceli ve yaratıcı fikirlerin çıktığı çalışmanın bu olduğunu düşünüyorum. Umarım herşey yolunda gider ve zamanında biter :) (Meltem, ÖG, 05.12.2016)."

Meltem, iki boyutlu yüzeyden üç boyuta aktarımın zorluğundan söz etmiştir. Bunun yanında sınıf içi etkileşiminin çalışmalarındaki rolünden bahsetmiştir. 3 boyutlu proje etkinliğini diğer etkinlikler ile kıyaslayarak, eğlenceli ve yaratıcılığın öne çıktığı bir etkinlik olduğundan söz etmiştir.

"Çalışmam artık tamamen gerçekleşti. Bu aşamada malzemeleri tamam sadece daha işlevsel duruma getirmem gerekiyor malzemeleri. Çalışma ile 3 boyutun tamamen ne olduğunu sadece çalışmanın kendisinin yetmediği gibi tek seferle olmadığını hem malzemenin, hem kavramın hem de seçtiğimiz çalışma ve kaidesinin bile birbirini tamamlaması gerektiğini öğrendim yani çalışmamın 3 boyuttan ibaret değil tamamıyla bütün malzemeleriyle bir ahenk ve uyum içerisinde bir 3 boyutlu çalışma yapmam gerektiğini anladım. Aslında çalışması çok zevkli ve biraz da zor ama zor olan her şey mutlaka güzel olur. (Esra, ÖG, 05.12.2016)."

Esra, günlüğünde çalışmasıyla ilgili bilgi vermiştir. Bunun yanında 3 boyutlu proje etkinliğinin kazanımlarından ve kendisinde yarattığı farkındalıktan bahsetmiştir.

Araştırmacı, ders sürecine ilişkin günlüğünde şu ifadeleri kullanarak görüşlerini belirtmiştir.

"Derse öğrencilerin 3 boyutlu projeyle ilgili geldikleri aşamaları inceleyerek başladık. Öğrenciler farklı aşamalarda bazıları malzemesini belirlemeye çalışıyor, bazıları yapım aşamasında. Birçoğu çalışmalarını zamanında yetiştirememe endişesi taşıyor. Bu endişelerini gidermek için ders dışında da atölyede çalışabileceklerini söyledim. Bu fikri olumlu karşıladılar. Bunun dışında çalışmalarına devam ettiler. Ders sonunda günlükler yazıldı. (AG,05.12.2016)."

Tablo 59

3Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
3. Hafta (ilk 4 saat) 07.12.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin çalışmaları değerlendirildi, yorumlar yapıldı. • 3 boyutlu çalışma ve mekan ilişkisi üzerine bilgi verildi. • Öğrenciler işbirliği içinde 3 boyutlu çalışmalarına devam ettiler. • Öğrencilerin çalışmalarıyla ilgili yazmaları gereken yazılar incelendi. • Öğrenciler günlüklerini yazdı.

Ders etkinlikleri her zaman olduğu gibi öğrencilerin çalışmalarını değerlendirerek başlamıştır. Öğrenciler çalışmalarına devam ederken araştırmacı, öğrenci çalışmalarına yorumlar yapmıştır. Güzin Hoca da çalışmaları değerlendirmeye katılmıştır. Öğrenciler

seçtikleri nesne, kavram ve düşünsel süreçlerini Güzin Hoca ile paylaşmışlardır. Sonrasında Güzin Hoca öğrencilere öneriler sunmuştur.

"Çağla: (...) (02:10) Ben bal peteğinden esinlendim. Şöyle düşündüm. Arıları kutuların içine hapsettiklerini düşünüyorum yani orada kutu içinde hapis gibi düşündüm. Bu yüzden hani peteklerden bir kutu yapmaya çalıştım. O kutunun içinde bal üretiyorlar ya oradan esinlendim.

Güzin Hoca: Ama biliyorsun bal peteklerinin öyle bir dokusu var ki hiç şeyi bozmuyorlar.

Çağla: Evet hep düzenli

Araştırmacı: Evet, biz bozmaya çalıştık.

Çağla: Biz biraz bozduk evet.

Çağla: İlk başta dağınık olsun daha iyi durur dedik. Bu sefer yapınca da bir eksiklik oldu. Böyle kaldık. Parçalarda bitti. Şu iç tarafını dolduralım en azından bir kat daha önünü örebiliriz diye düşündüm. Belki o zaman daha doldurur. Ama herkes dedi ya bir bozukluk var.

Güzin Hoca: Çünkü bu kadar zor görünmesine rağmen kendi içinde o kadar düzenli ki. Bütün iç mimarlar da kullanır, mimarlar da kullanır. Bütün tasarımcıların kullandığı bir şey, bal peteği. Gerçekten büyük işçilikle titizlikle yapıyorlar ki o kadar boyutlu olmasına rağmen hiç hata yok.

Araştırmacı: Biz bozalım istedik aslında ama biraz zorlandık.

Güzin Hoca: Evet, belki o düzenin içinde bir ya da iki tanesinde böyle bir şey yapsanız o kadar zorlamayabilir. Düzen haline getirip belki bir tane iki tanesini özellikle bozmak, hepsini kökten değil de. O zaman da işte bütünlüğü yakalamak zor, yani çıkmaza girmeniz normal. Evet şu üsttekiler…

Çağla: Sökebiliriz orayı

Güzin Hoca: Hepsi sökülebilir sorun değil.

Çağla: Çabuk kırılıyorlar

Araştırmacı: O zaman şu malzemeden daha çok kullanman gerekecek. Çünkü bunlar çok çabuk kırılıyor. Şunlar sağlam ve tam olarak geometrik duruyor.

Güzin Hoca: Evet, onlar daha çok gösteriyor kendini

Çağla: Evet

Güzin Hoca: Şunların da dökülmemesi lazım zaten sonrasında da. O kendi düzenini koruyup onun içinde farklılık aramak bence daha etkili olacaktır. Daha önce yapılmış tasarımlara da bak bu tür bozan çok az.

Çağla: ben tekim herhalde (gülüyor)

Güzin Hoca: Ama denemeden de anlaşılması zor yani denemek lazım. O yüzden sizin kafanızda tasarladığınız, düşündüğünüz şey ile ortaya çıkan farklı olabiliyor. O yüzden eskiz ve çalışmanın ortaya çıkması çok önemli görmek adına. Hayal ediyorsun süper olabilir diyorsun ama gerçeğe dökebiliyor musun? Dökemiyor musun? Önemli olan o. Filmlerde mesela kitaplar da muhteşem, kitabını okuyorsun bir de filme bakıyorsun aynı başarıyı yakalayamamış. Çünkü hayal dünyası sen de ben de herkes de başka ve daha zengin olabiliyor. Ama elimizdeki imkanlarla bu kadar çekebildik diyorlar. Biz de burada ne kadarını dökebiliyorsak gördüğümüz o, ya da gösterebildiğimiz. Pes etmek yok. Fikir güzel (7:20) (DV23, 7.12.2016).”

Çağla çalışmasında bal peteğinden hareket ederek bir tasarım planlamıştır. Ancak uygulamada biçimsel problemlerle karşılaşmıştır. Ortaya çıkan çalışma, bütünlük ilkesine uymayan bir kompozisyon özelliği göstermiştir. Bunu üzerine Güzin Hoca, çalışma için Çağla’ya tasarım, biçimlendirme, malzeme ve teknik konularda öneriler sunmuştur.

“Öğrenciler bugünkü derste de 3 boyutlu çalışmalarına devam ettiler. Kavram, malzeme ve teknik detaylarla ilgili konuşmalarımız devam ediyor. Ders sırasında birbirlerinin çalışmaları hakkında fikir yürütebildikleri etkileşimli bir ortam bulunuyor. Teknik konularda yardımlaşmaları ilerlemelerini kolaylaştırıyor. Dersin ilerleyen vakitlerinde Güzin Hoca, öğrencilerin işlerini değerlendirdi; çalışmalarını sordu. Öğrencilere teknik bazı önerilerde bulundu. Öğrenciler için bu önerileri duymak çok iyi oldu. Başta biraz moralleri bozuldu ama Güzin Hoca'nın düşüncelerini ve önerilerini benimsediler. Güzin Hocanın tavsiyeleri doğrultusunda çalışmasına teknik anlamda farklı yön veren öğrenciler oldu. Güzin Hoca ile konuşmaları onları daha da disipline etti. Daha sonra öğrenci günlüklerini yazdılar ve dersi bitirdik (AG,7.12.2016).”

Araştırmacı, günlüğünde görüşlerini belirtmiştir.
“Bugün herkes 3 boyutlu çalışmasına devam etti. Yanlışlarımız doğrularımız öğrendik. Her hafta olduğu gibi bu hafta da birbirimize yardım ettik, fikirlerimizi paylaştık. Benim çalışmamın çok uğraştırıcı bir yanı yok. Ama olmamasına rağmen severek yapıyorum.

Aslında uğraşsaydım da severdim. Çünkü konu eğlenceli benim doğada seçtiğim obje, yaş halkaları olan bir kütük. Ben bu kütüğe zaman kavramı yükleyeceğim (Sinem, ÖG, 7.12.2016).”

Sinem, günlüğünde 3 boyutlu çalışmasına ve kavramına ilişkin bilgiler vermiştir. Çalışmasına duyduğu ilgiden bahsetmektedir. Atölyedeki yardımlaşma ve fikir paylaşımına vurgu yapmıştır.

“Bugün son çalışmam olan 3 boyutlu çalışmanın ana temasını oluşturdum. Çalışmamın son düzlükteki kısmının can alıcı bölge olduğunu ve kafamdaki sevdiğim taraf. Kavramımı çalışmamda tam olarak yansıttığımı vermek istediğim etkiyi gerçekleştireceğimi düşünüyorum (Beyza, ÖG, 7.12.2016)”.

Beyza, çalışmasıyla ilgili düşüncelerini belirtmiştir. Çalışmasında kavram ve biçimin örtüştüğünü söylemiştir. Çalışmasına ilişkin olumlu duygu ve düşünceler içerisindedir.

“Bugün çalışmamın yapıştırma aşamasına geçtim. Aslında baya heyecanlı bir şekilde başladım. İşimi sevdim biraz zorluyor olacak. Güzin Hoca gelip çalışmalarımıza bakıp yorumlar yaptı tabi ki farklı ve daha bilgili bir bakış daha farklı oluyor. Farklılıklar katıyor çalışmaya. Arkadaşlarımızın morali bozuldu ama yapacak bir şey yok. Benimde moralim bozuldu ama belli etmemeye çalışıyorum. Sonuçta amacım ortaya en iyi çalışmayı çıkartmak onun için emek verip çalışıyoruz. Güzin Hocanın konuşması bazılarımıza ışık oldu. Bazılarımıza üzüntü ama bir gerçek var ki bizim işimize çok yarayacak. Çalışmalarımız daha farklı boyutlar alıp daha çok zevk alacağız. Yeni bir şeyler bana çok heyecan veriyor. Sonuçta olumsuzluklar her yerde önemli olan bundan en iyi şekilde yararlanmak (Esra, ÖG, 7.12.2016).”

Tablo 60

3 Boyutlu Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İkinci Dört Saat)

3 Boyutlu proje etkinliği
3. Hafta (ikinci 4 saat) 12.12.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin çalışmaları değerlendirildi, yorumlar yapıldı • Öğrencilerin tamamladıkları çalışmaları atölyede incelendi. • Öğrenciler işbirliği içinde 3 boyutlu çalışmalarına devam etti. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Etkinliğin son gününde projelerini sonuçlandıran öğrencilerin çalışmaları değerlendirilmiştir. Bunun yanında çalışmaları için yazacakları yazıya ilişkin öğrencilere, hatırlatmalar yapılmıştır. Ders devamında öğrenciler çalışmalarına devam etmiştir.

"Araştırmacı: (...) (38:17) Neler yaptın Meltem? Nasıl gidiyor?

Meltem: Şimdi ben geldiğim zamanlar neler yaptım. Güzin hocayla konuştuk. Güzin Hocanın söylediğine göre birlikte hafif olması gerekiyor yoksa taşıyamaz diye düşündüğümüz için gittim pilates topu aldım. Pilates topu üzerine Aslıhan'ın kullandığı teknik ile beyaz tutkalla suyu karıştırıp bir karışım hazırlayıp onun üzerine sardık 1 gece onu beklettik. Sonra onu ben çıkarttım. Şimdi boyutunu büyütmek için üzerine gazete sarmaya devam ediyorum.

Araştırmacı: Tamam sonra üzerini boyayacaksın değil mi?

Meltem: evet (42:19) (DV24,12.12. 2016)."

Meltem, geçtiğimiz derslerde Güzin Hoca'nın uyarı ve önerilerini dikkate alarak çalışmasının tekniğini değiştirmiştir. Bu nedenle çalışması devam etmektedir. Ders sırasında araştırmacıyla arasında yaşanan diyaloglarda görüleceği üzere çalışmasını gerçekleştirirken izlediği aşamaları açıklamaktadır. Bunun yanında öğrencilere etkinlik kapsamında kavram ve nesne ilişkilendirme sürecini ve projelerini açıklayan yazı yazmaları gerektiği hatırlatılmıştır.

"Araştırmacı:(...) (30:32) Yazdığınız yazılar ikna edici olmalı, izleyicinin çalışmayı daha iyi anlamasını sağlamalı. Çalışmanızda kavram ve nesneyi ilişkilendiriyorsunuz. Bunu bir de yazılarınız yoluyla açıklamalısınız.

Meltem: Nokta etkinliğinde yazmıştık zaten biliyoruz hocam. (31:48) (DV24,12.12.2016)."

Ders sırasında öğrenciler ve araştırmacı arasında geçen karşılıklı konuşmalardan da anlaşılacağı üzere yazı çalışması içeren önceki etkinlikler dolayısıyla öğrenciler bu konuda bilgi sahibidir. Bu nedenle zorlanmamışlardır.

"3 boyutlu çalışmam için deneyebileceğim her yolu deniyorum. Boraks karışımıyla kristal yapmayı denedim. Tüylü tellerin üstüne limon tuzu yapıştırmayı, tuzu, şekeri, karbonatı gıda boyasıyla karıştırıp tutkalla birbirine tutturup sim döküp parlak bir kristal yapmayı, kar tanesi kalıpları çıkarıp üstünden silikonla şeklini vermeyi denedim. Hepsinden de kar tanesi çıktı. Kar tanesinin şeklini biricikliği, eşsizliğini fark ettim aynı zamanda bu şekilleri çıkarabilmek oldukça zor. Çalışmamın hem görünüş hem de dayanıklılık açısından iyi

olmasına özen gösteriyorum. Ama oldukça zorlayan bir çalışma ve malzemesi de fazla (Başak, ÖG, 12.12.2016).”

Başak, çalışması kapsamında gerçekleştirdiği malzeme ve teknik denemelerden bahsetmiştir. Denemelerinin sonucunda obje olarak belirlediği kar tanesinin özelliklerine ilişkin farkındalığının arttığından söz etmiştir.

“Bugün ki çalışmamda ilk maskem bitmek üzere Güzin Hocanın konuşması üzerine çalışmada bazı eklemeler yaptık. 2 maske daha ekledik. Çalışmada malzemem oldukça sıkıntı çünkü ağaç kabuğu topluyorum ve her yerde bulamıyorum. Koparması da zor oluyor. O yüzden arkadaşlarımdan yardım alıyorum. Ağaçların içini de oyduğum için epey bir zaman alıyor. Çalışma sayesinde artık etrafa baktığım bütün objelerden yeni bir şey çıkacağını düşünüyorum. Gördüğüm her nesne ile bağlantı kurabiliyorum. Acaba ne yapılır sorusunu artık kendime sorabiliyorum. Çalışmamın üzerine eklemeler yapıp çıkardığımda çalışmamı nasıl etkileyebileceğini artık kavrayabiliyorum. Hem kendimi hem de çalışmamı yargılamayı öğrendim. Çalışmamı çok sevdim uğraşmak eğlenceli bu hafta bütün boş vakitlerimi çalışmama ayırdım. Çalışmam da iyi gidiyor (Esra, ÖG, 12.12.2016).”

Esra, günlüğünde 3 boyutlu çalışmasına Güzin Hoca’nın yaptığı katkılardan söz etmektedir. Çalışması için kullanacağı malzemeyi hazırlamanın zorluklarından bahsetmiştir. Zorlukları aşmak için arkadaşlarıyla yardımlaştığına vurgu yapmaktadır. Bunun yanında etkinliğin kendisinde yarattığı kazanımları ve farkındalığı açıklamıştır.

“Öğrenciler derste 3 boyutlu çalışmalarına devam etti. Motivasyonları yüksekti. Bunun dışında öğrenciler ders dışında da okulda çalışmalarına devam ediyorlar, özveri ile çalışıyorlar. Etkinliğin amacını ve aşamalarını anladılar. Kavramlarını açıklayabiliyorlar, bunun yanı sıra birbirlerinin işlerini de merak ediyorlar. Birbirlerine çalışmalarına duyarlı olmaları dersin verimli geçmesini sağlıyor. Ders olumlu devam etti. Ders sonunda öğrenci günlükleri yazıldı (AG, 12.12.2016).”

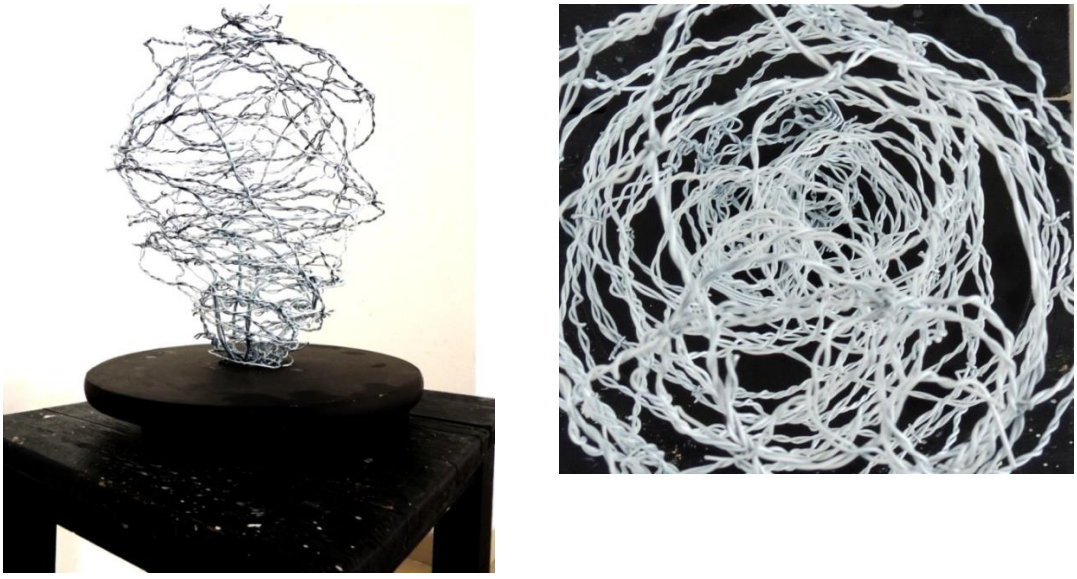
Araştırmacının günlüğünde açıkladığı gibi öğrenciler çalışmalarını ön görülen etkinlik süresince bitirebilmek için ders dışında atölyede çalışmaya devam etmişlerdir. Öğrencilerin etkinliğe ilgilerinin olumlu düzeyde olduğu görülmüştür. Buna rağmen bazı öğrencilerin çalışmaları, birden fazla deneme yapmaları ve teknik yöntemlerini değiştirmeleri nedeniyle uzamıştır. Ancak bu durum, etkinliğin verimliliği ve kazanımlar açısından olumsuz değerlendirilmemiştir.

Öğrencilerin 3 Boyutlu Projeleri

Şekil 120. Başak'ın 3 boyutlu çalışması

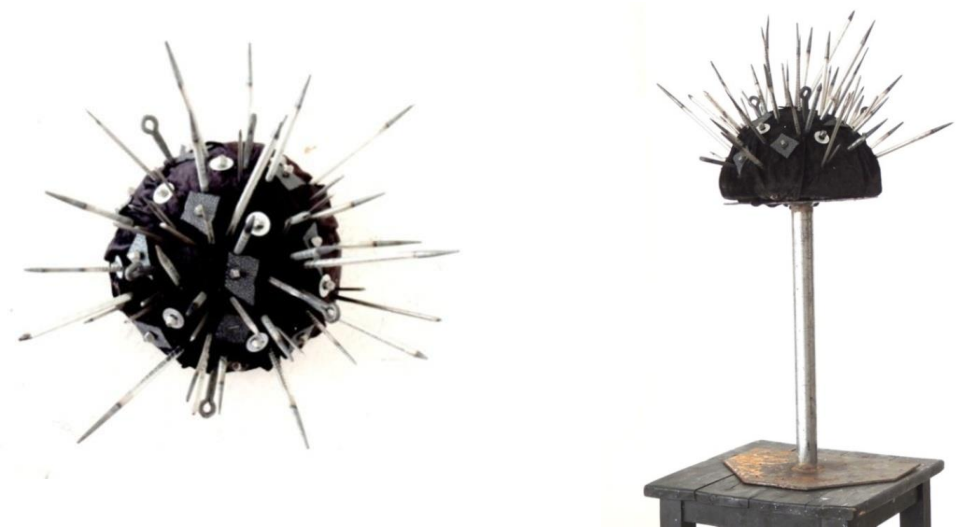
"Nesnem kar tanesiydi. Biriciklikten yola çıktığımda kar tanelerinden esinlendim. Kar tanelerinin her birini farklı, kendine özgü şekilleri vardır. Farklı şekillerini yaratırken üç boyutlu olarak; kristal yapısını da kullandığım malzemelerle (silikon, küçük cam parçaları, şeffaf asetat kağıdı parçaları ile) vurguladım (Başak, 3boyutlu proje yazısı)."

Şekil 121. Hande'nin 3 boyutlu çalışması

"Ölüm Spirali ve Başlangıç-Son: Bu çalışmamda karıncaların oluşturduğu ölüm spiralinden esinlendim. Karıncaların bu karışık ve sonu ölümle biten doğa olayı beni bu

konu üzerinde çalışmaya ikna etti. Karıncaların oluşturduğu spiral şeklini göz önünde bulundurarak 3 boyutlu bir çalışma oluşturdum, çalışmamı tellerden oluşturdum, telleri beyaza boyadım. Kaidemi ise siyah tercih ettim. Kavramım başlangıç ve bitiş olarak ifade edilebilir. Karıncaların arasındaki karışık bağlılığı telleri birbiri ile karıştırarak ifade ettim, bu sonunun başlangıcını ifade ediyor. Karıncaların öleceklerini bile bile ayrılmaması ölüm döngüsünün esiri olmaları, sonu ifade ediyor. Başladığı nokta ise ilk karıncanın ayrılmayacağını bile bile başlamasını ifade ediyor. (Hande, 3 boyutlu proje yazısı).”

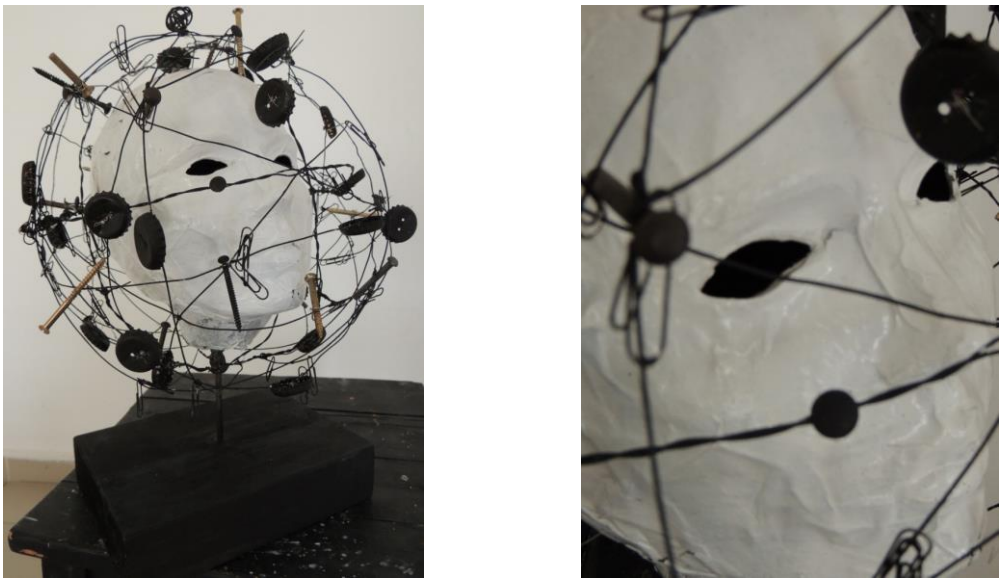
Şekil 122. İlknur’un 3 boyutlu çalışması

“Savunma kavramını deniz kestanesinin biçimsel özelliklerinden yola çıkarak yorumlamaya çalıştım. Onu farklı bir biçim ve görüşle yeni bir birleşime sokmaya gayret ettim. Savunma güçlü bir kavram. Korunma, caydırma, eylem, güç, karşı koyma gibi anlamlar barındırıyor. İzleyicide güçlü bir etki bırakmasını istediğim için sert malzemeler kullandım. Metal, at nalı, menteşe, deri, kadife ve gazete kağıdını seçtim malzeme olarak. Bu unsurlar izleyende geri çekilme, yaklaşma, uzaklaşma, dokunmama duygularını harekete geçirsin istedim. Deniz Kestanesinin dikenlerinin altındaki o yumuşak dokuyu verebilmek içinde kadife ile kapladım. Tüm bu iticiliği, sertliği biraz olsun yumuşatabilmek içinse at nalı ve deriyle benekler koydum. İstediğim etkiyi oluşturabildiğimi düşündüm (İlknur, 3 boyutlu proje yazısı).”

Şekil 123. Cemre'nin 3 boyutlu çalışması

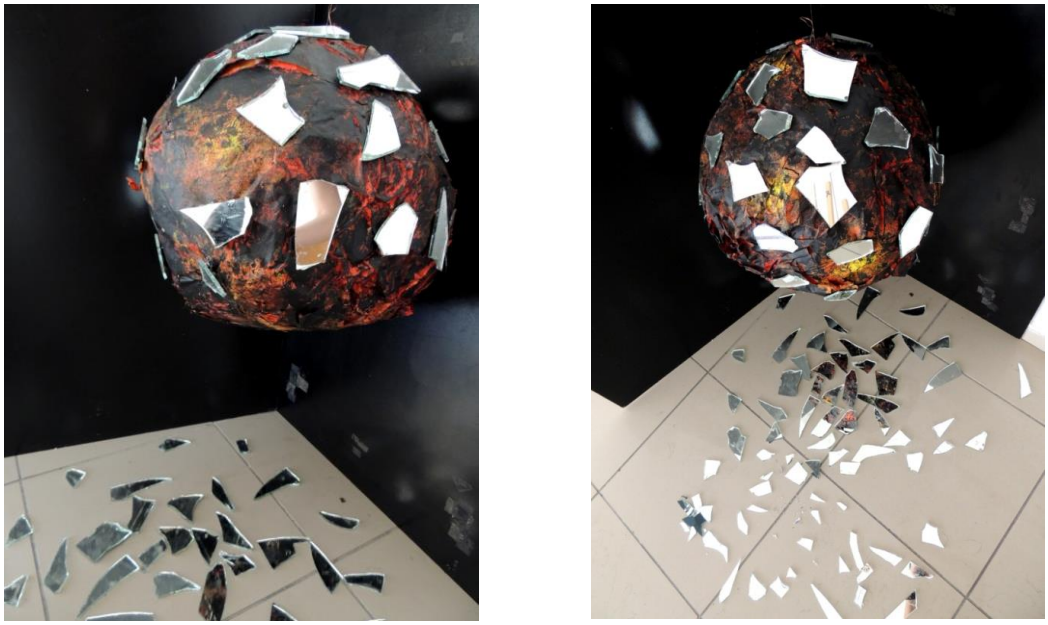
"Üç Boyutlu çalışmamda ahtapotun kolundan yola çıktım. Ahtapotun beyninden bağımsız hareket edebiliyor. Bilim insanları, bedenden ayrılan kolun bir saat sonra bile uyaranlara tepki verdiğini tespit etmiştir. Ben buna kavram olarak son tutunuş dedim. Çünkü kopmuş kolun herhangi bir şey uzatıldığında onu tutması ve kavraması beni çok etkiledi ve çalışmamda bunu yansıttım (Cemre, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 124. Aysun'un 3 boyutlu çalışması

"3 boyutlu çalışmamda esinlendiğim şeyler insan ve çevresindeki insanlarla olan karışıklığı, karmaşasıydı. Yani tam olarak kavramım kaosu yansıtmaktı. Bende insan için insan kafası yaptım. Zaten insanın çevresinde olanları bitenleri anlaması için kafasını kullanması, beynini kullanması gerekir ve çevresinde o kadar çok şey döner ki herşey birbirine girer.

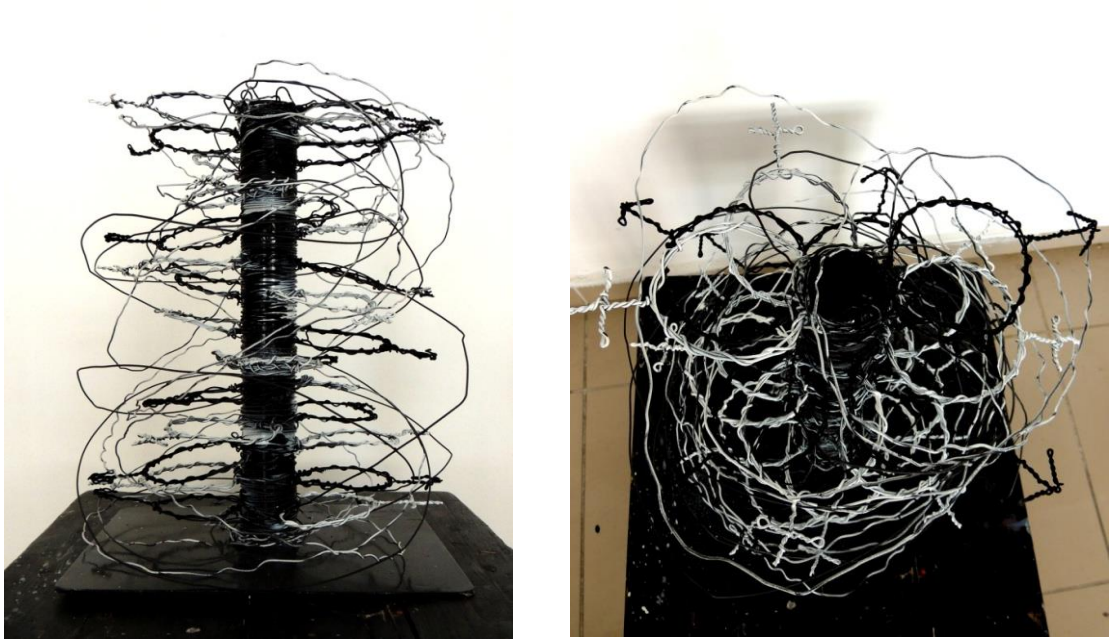
Farklı farklı insanlarla karşılaşır, farklı kişiliklerle karşılaşır. Ve çevresinde dönen olaylar hep birbirinden farklıdır. Durumlarda böyledir. Yani insanın etrafında o kadar çok şey dönüyor ki o da kaosa çekmeye yetiyor (Aysun, 3 boyutlu proje yazısı).”

Şekil 125. Meltem’in 3 boyutlu çalışması

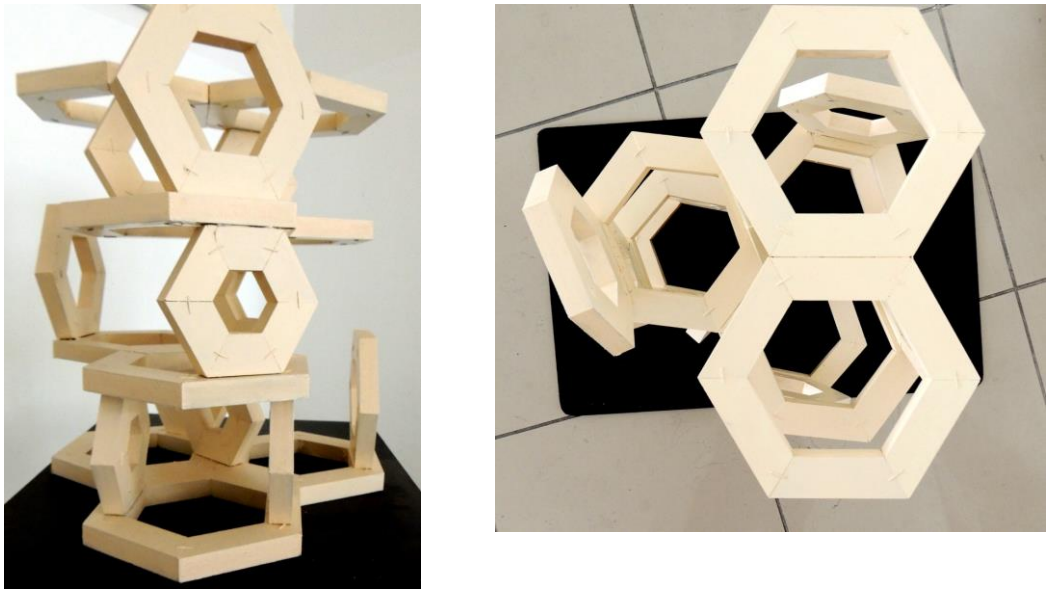
“Big bang ve Başlangıç: Çalışmamda kavramım “herşeyin başlangıcı, yoktan var olma”. Kavramımı yansıtacak bir olay olarak big bang teorisini düşünerek bir çalışma yaptım. Big Bang, evrenin yaklaşık 1.8 milyon yıl önce aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan meydana geldiğini savunan evrenin evrimi teorisidir. Evrenin oluşumu biz insanlar için bir başlangıçken aynı zamanda yoktan var olma durumudur. Bu teorinin çalışmamı tamamen karşılayan bir anlamı bulunmaktadır. Araştırmamı yaptıktan sonra eskizler çizdim. Çalışmam da teorik boyutun önemi kadar kullanacağım malzemelerle ortaya çıkacak eserde çok önemliydi. Bu yüzden kullanacağım malzemelerden bir liste yapıp, çalışmama uyacak olanları seçtim. Big bang’de ki patlamanın şeklini vereceğim için yuvarlağa yakın bir şekil çıkarmam lazımdı. Bir pilates topunun üzerine beyaz tutkal ve su karışımıyla gazeteyi birleştirip sardım ve bir gün sonra içi boş bir yuvarlak elde ettim. Daha sonra tekrar üzerine gazete parçalarıyla daha da büyüttüm. En son katına buruşturarak koydum ki patlamış gibi bir efekt sağlayayım. Üzerine akrilik boyayla da görüntünün benzer bir ifadeye bürünmesini sağladım. En son aynaları kırarak üzerine slikonla yapıştırdım. Çalışmama bakan kişinin kendini de sorgulamasını istedim. “Evren mi bizi var etti, yoksa bizim olmamız mı evreni var

etti". İnsanlar olmasaydı evrenin var olmasının bir anlamı olmazdı çünkü (Meltem, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 126. Derya'nın 3 boyutlu çalışması

"3 boyutlu çalışmam DNA sarmalında yola çıkarak çalışılmış bir projedir. DNA sarmalına aktarım kavramı yüklendi. Çünkü ailemizde bulunan yapısal özelikler DNA'mıza kodlanmıştır, ve anne babamızdan bize ve çocuklarımıza aktarılır. Bu aktarım sürecinden etkilenerek hazırlanmış bir projedir. Çünkü DNA'mıza kodlanmış özellikler, birçok nesil geçse de çekinik olarak bizlerde de bulunur. Yani atalarımıza benzemesek de onların genleri bizlerdedir. Bence bu süreç duygusal olarak da işlemektedir. Şöyle ki karşımızda ki insanı sevmemiz ya da sevmemiz karşımızdaki kişiye aktardığımız duygudur. Karşımızdaki insanı daha sonra sevmemiz ya da sonradan sevmememiz de duygusal aktarımdır ve sonradan gelişen duygularımızın yanında önceden hissettiğimiz duygularda çekinik olarak bizde bulunur (Derya, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 127. Çağla'nın 3 boyutlu çalışması

"Arılar peteklerini karınlarının altındaki bezlerden salgılayarak balmumuyla yaparlar. Arılar altıgen yuvacıklar yaparak mevcut alanı en iyi şekilde değerlendiriyorlar. Böylece en az balmumuyla hafif fakat sağlam petekler yapabiliyorlar ve peteğin içine maksimum bal depolayabiliyorlar. Ama şöyle bir gerçek var ki arılar o kovanlarda bir amaç uğruna hapis halde yaşıyorlar. Buna rağmen farkında olmaksızın tam güçleriyle çalışıyorlar. Bu yaptıkları her ne kadar kovada hapis halinde olsalar da onların evleri, işleri olmuştur. Asıl yerleri doğa olması gerekirken onları bir kutu içinde hapis etmeleri kabul edilir bir durum değildir. O muazzam şekilde yaptıkları petekleri ver balları doğada yani doğal ortamda üretmeliler. Bir kutuya sıkıştırılıp değil de rahat rahat istedikleri gibi üretmeleri gerektiğini düşünüyorum (Çağla, 3 boyutlu proje yazısı)"

Şekil 128. Aslıhan'ın 3 boyutlu çalışması

"Su olmasaydı biz olmazdık, yani kısacası su bizim tüm yaşamımızdır. Çalışmamda suyun hayat vermesinden yola çıkarak, cam bir fanus içini deniz olarak düşündüm. İçine fanusun tam ortasına dev bir ve yanına küçük, kırık yumurtalar yerleştirdim. Kırık ve içleri boş oldukları için onlar bana suyun canlıya hayat vermesini çağrıştırdı. Yumurtaların altına deniz kumu ve kabuklarıyla estetiklik kazandırdım. Çalışmamın daha marjinal görünmesi için fanusun içine dev yumurtanın yarısına gelecek şekilde su doldurdum. (Aslıhan, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 129. Sinem'in 3 boyutlu çalışması

"Ağaç Gövdesi-Yaş Halkaları ve Dönüşüm: Üç boyutlu çalışmam için "doğada yer alan eski veya ölmüş bir şeyin biçimini değiştirerek yeniden hayata döndürmek" fikriyle yola çıktım ve bir ağaç gövdesinin yaşlılığını ve taze yaprakları bütünleştirdim Ağaç gövdesinin üstünde yaş halkaları var ve bu halkalar onun yaşını, yaşadıklarını, ne kadar eski olduğunu

gösteriyor. Baharla birlikte açan yapraklar ise taze ve yeni. Üç boyutlu çalışmamda bu zıtlıkları bir arada kullandım. Üstünde yapraklar olan dalları ağaç gövdesinin etrafına yerleştirdim ve böylece kendimce yeniden hayata döndürdüm. Bütün olarak doğal, doğadan bir çalışma olduğu için ortam olarak da doğal bir ortam yarattım. Çalışmayı toprağın üzerine yerleştirerek doğallığı ön plana çıkarmış oldum (Sinem, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 130. Ayşe'nin 3 boyutlu çalışması

"Örümcek ağı ve yuva-beslenme: Örümcekleri gördüğümde pek sevmem aslında özellikle ördükleri ağları. Bıkmadan usanmadan örüyorlar. Ben ağları görünce bozuyorum ağları, yani yuvalarını ama onlar, örümcekler inadına tekrar tekrar örüyorlar. Daha sonra kendi kendime düşündüm. Tekrar tekrar yapmalarının bir nedeni olmalı ve bulmuştum nedenini. Örümceklerin tıpkı bizler gibi hayatları var. Bizler nasıl dört duvar bir çatı altına yaşıyorsak onlar da ördükleri ağlarıyla yaşıyorlar. Bizim sıcak bir yuvamız varsa örümceklerin de var. Beslenip yiyip içiyorlar. Bizler gibi hayat sürüyorlar. Hayatlarını devam ettiriyorlar Yuvalarını kendi emeklerini katarak tek tek düşünerek hesaplayarak örüyorlar. Yuvaları aynı zamanda besin kaynağı oluyor. Avlanıp yaşamlarını sürdürüyorlar. Ben de düşünüp üç boyutlu çalışmamda örümceklerin ağlarından yararlanıp yuva, beslenme kavramını seçip çalışma yaptım. Aynı örümcekler gibi emek vererek düşünerek yaptım (Ayşe, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 131. Oktay'ın 3 boyutlu çalışması

"Örümcek Ağı ve Sağlamlık, 3 boyutlu çalışmam örümcek ağından yola çıkılarak tasarlanmıştır. Örümcek ağının esnekliği, sağlamlığı, dayanaklılığı, yapışkanlığı gibi özelliklerinden etkilendim. Ön hazırlık olarak belgesel izledim ve örümcekler hakkında bilgi topladım. Sonra örümcek ağının sağlamlık özelliğine yoğunlaşarak çalışmama başladım. Bunun için malzeme olarak metal tel kullandım. Örümcek ağını örmek için ilk önce kalın tellerle çalışmamın gövdesini oluşturdum. Daha sonra ince teller kullanarak çalışmayı tamamladım. Örümceklerin ağını örüş biçiminin mükemmelliğinden ve doğanın kusursuzluğundan etkilenerek çalışmama soyut bir biçim vermeye çalıştım. Örümcek ağı tasarımımı sağlamlık olarak belirlediğim kavramım ile ilişkilendirdim (Oktay, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 132. Beyza'nın 3 boyutlu çalışması

"Kavram: Vahşet Benim dünyamda vahşet, Kaosun kana bulanmış hali. Burada dehşetin izlerini görebilirsiniz Nesne: Kartal Pençesi, Kartalın ne kadar yırtıcı bir hayvan olduğunu biliyoruz. Hele ki o pençeleri insan görüntüsünden bile korkabiliyor. Kartalın pençeleri keskin ve tuttuğunu koparır biçimdedir. Avını gördüğü an pusuya yatar ve pençelerini çıkararak avına saldırır. Gerisi kan revan. Benim yaptığım bu saldırıdan kesit nihayetinde (Beyza, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 133. Aybüke'nin 3 boyutlu çalışması

"Çalışmam da kavram olarak dönüşümü seçtim, objem ise ipekböceği kozası. Kullandığım malzemeler kozanın hafifliğini ve narinliğini ifade edebilmesi için peçete ve beyaz pamuk ip oldu... İpek böceği kozasının kelebek olmadan önceki koza evresi bence, dönüşümü en iyi anlatan nesneydi. Ben de ipek böceği kozasının narin ve narin ve pamuksu yapısıyla kendini kozaya sardığı evreyi kavramımla bağdaştırarak bu çalışmayı yaptım (Aybüke, 3 boyutlu proje yazısı)."

Şekil 134. Esra'nın 3 boyutlu çalışması

"Ağaç ve Yaşam, Kavram olarak yaşamı ele aldım, ele aldığım kavramı doğa ile bütünleştirmem gerekiyordu bende doğadan en çok sevdiğim bir şeyle ağacla bütünleştirdim. Aslında çalışmam üç tane seçimin bir sonucu oldu yani insan, ağaç ve yaşam buna daha birçok şey ekleyebilirim. Ağacın insana verdiği nefes çok dikkatimi çekti ve bunuda yaşam kavramıyla anlatmak istedim Ağaç ve insanı bütünleştirdim bunu da ancak ağaç kabuklarıyla ve insanın her şeyini yansıttığı yüzü ile yapabilirdim bende bunun için ağaç kabuğu topladım farklı renk ve boyutlarda birde maske aldım. Ağaç kabuklarını küçük büyük farklı boyutlarda maket bıçağı ile kestim içlerini de iyice temizledim maskeye daha kolay yapışması için yaptım. Maskeye insan yüz şeklini bozmayacak bir şekilde kabukları yapıştırmaya başladım. Yaptığım işlem pek kolay olmadı kabukların yapışması uzun süre alıyordu. Yaptığım yapıştırma işlemi bittikten sonra çalışmam için kaide şekilleri düşündük ve 20 cm boyunda yuvarlak ve yine doğallığı bozulmamış ağaç gövdesi aldım. En son olarak ağaç gövdesinin üstüne iki delik açıp yine doğal dal parçası ile maskeleri birleştirip farklı boyutlarda yerleştirdik. Ve çalışma sunuma hazır... (Esra, 3 boyutlu proje yazısı)."

5.3.10. 3 Boyutlu Proje Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Etkinlik sonunda katılımcı öğrencilerin 3 boyut-kavram etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler betimsel analiz kapsamında tema ve kavram kodlarına dönüştürülerek analiz edilmiştir. Analizler sonunda 3 boyutlu proje etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri teması altında 3 boyutlu proje

etkinliğine yönelik ön çalışmalar, 3 boyutlu proje etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar, 3 boyutlu proje etkinliğinin kazanımları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işleniş biçimine yönelik algılar alt temaları yer almaktadır. Alt temalar ise ilgili kavram kodlarından oluşmaktadır.

Tablo 61

3 Boyutlu Proje Etkinliğine İlişkin Alt Temaları

Tema	Alt Tema
3 Boyutlu Proje Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri	3 Boyutlu Proje Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar
	3 Boyutlu Proje Etkinliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar
	3 Boyutlu Proje Etkinliği Kazanımları
	Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları
	Etkinliğin İşlenişine Yönelik Algılar

3 boyutlu proje etkinliğine yönelik ön çalışmalar alt teması araştırma, eskiz çalışma, malzeme, kavram belirleme, görsel inceleme, video izleme, uzmana sorma kodları yer almaktadır.

Tablo 62

3 Boyutlu Proje Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
3 Boyutlu Proje Etkinliğine Yönelik Ön Çalışmalar	Araştırma
	Eskiz çalışma
	Malzeme çalışması
	Kavram belirleme
	Video izleme
	Uzmana sorma

Araştırma kavram koduna ilişkin Meltem, *"Şimdi konuyu işledikten sonra işte aklıma gelen şeylerin hepsini neler yapabilirimlerin hepsini zaten derste slayttayken hocam teker teker not ettim ama işte ben daha çok çeken big bang oldu. Daha sonra şeye gittim kütüphaneye gittim. Kütüphanede internetten bol bol araştırma yaptım. Big bang teorisiyle ilgili bilgiler edindim..."* ifadelerini kullanmıştır. Meltem, 3 boyutlu çalışmasına ön hazırlık olarak araştırma yaptığını belirtmiştir. Cemre'nin *"İnternetten heykelleri araştırdım. Pinterest diye bir uygulama vardı. Oradan çok fazla baktım. Eskizler yaptım. Ne açıdan nasıl görebilirim. Bu açıdan böyle gözüküyor, yandan böyle, üstten böyle gözükebilir. Nasıl kavrayabilir?*

Bunları araştırdım. Ve açıkçası tam hareketi olduğu için nasıl düşmez acaba, nasıl bozulmaz onları araştırdım..." ifadelerinden ise öğrencinin 3 boyutlu çalışmasının hareketi, sağlamlığı ve farklı açılardan görünümü üzerine araştırma yaptığı anlaşılmaktadır. Eskiz çalışma kavram koduna ilişkin Aysun *"...mesela kafatası çizdim onun şeklini oluşturmak istedim çevresinde kaosu nasıl verebilirim diye çizim yaptım."*, Başak *"...olabildiğince farklı şekiller bulmaya çalıştım. Karakalemini çalıştım biraz genel hatlarıyla..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler ön çalışma olarak eskiz çalışmaları yaptığını belirtmişlerdir. Malzeme çalışması kavram koduna ilişkin Derya *"...dükkanlarda araştırdım, hırdavatçılara baktım hani hangi teller var. Kalınlığı işte ne kadar uzunlukta onun gibi şeylere baktım ben zaten en başında direk tel seçtiğim için ayrıca malzeme şeyim olmadı direk gittim sadece tel çeşitlerine baktım. Öyle bir hazırlık yaptım..."* açıklamalarını yapmıştır**.** Derya ön hazırlık için 3 boyutlu çalışmasında kullanacağı malzeme incelemesi yaptığını belirtmiştir. Beyza'nın *"Kartal pençesine baktım canlı yani şey resimlerine nasıl yapabilirim diye düşünerek artık malzemelerini topladım. Tel yapıştırıcı bant ip her türlü şeylerle malzemeleri topladım. Sonra kartal pençesini kondurmam için bir kütüğe ihtiyacım vardı. Bunun da kütüğü de babamla birlikte evimizin bahçesinden bulmuştuk. Oradan aldık babamla birlikte keserek güzel bir şey haline getirdik. Tam kaide gibi yaptık..."* ifadelerinden ön hazırlık olarak malzeme tedariki yaptığı anlaşılmaktadır. Kavram belirleme koduna ilişkin Aysun *"Düşündüm hangi kavramı yapabilirim ne yapabilirim diye ilk önce düşünme sürecin oldu..."* ifadelerini kullanmıştır. Aysun'un açıklamalarından öncelikle çalışacağı kavram üzerine düşünme sürecine girdiği anlaşılmaktadır. Video izleme koduna ilişkin Aybüke'nin *"İpek böceği kozasını nasıl örer bunun videolarını izledim. Bununla ilgili bir tane belgesel izledim. O ipek böceğinin kozaya dolanma, kozayı etrafında örme esnasında değişik hareketleri var. Sadece bir uçtan başlayarak örmüyor. Bir sağ, bir sol, bir yukarı, bir aşağı bu şekilde örüyor kendini ve aynı zamanda etrafındakini örerken bu etrafındaki düşmesin diye kozanın etrafını da ağaca sabitlemek için orayı örüyor aynı zamanda bunu izledim. O ne kadar süre kaldığını nasıl çıktığını, içerdeki gelişimini bunları araştırıp okudum."* açıklamalarından ön hazırlık olarak bilgi edinme amaçlı video izlediği böylelikle çalışmasına dair düşünsel olarak gelişim gösterme çabasına girdiği söylenebilir. Uzmana sorma koduna ilişkin Cemre *"...seramikle uğraşan hocam vardı. Ondan biraz fikir aldım."* ifadelerini kullanmıştır. Cemre, seramik özel bir çalışma alanı olduğundan konuyla ilgili bilgi ve deneyim sahibi olan bir öğretmene danışarak ön hazırlık çalışması yaptığı anlaşılmıştır.

Tablo 63

3 Boyutlu Proje Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar

Alt Tema	Kod
3 Boyutlu Proje Etkinliğine Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	Malzemeye ilişkin zorluklar
	Kavramla ilişkilendirme
	Yöntemsel ve teknik zorluklar
	Tasarımı 3 boyuta aktarma

3 Boyutlu proje etkinliği sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması kapsamında malzemeye ilişkin zorluklar, kavramla ilişkilendirme, yöntemsel ve teknik zorluklar, tasarımı 3 boyuta aktarma kavram kodları yer almaktadır. Malzemeye ilişkin zorluklar koduna ilişkin Derya'nın *"İki farklı tel kullandım mesela hani bu zorladı çünkü hangi teli nereye yapacağım işte nasıl kullanmam gerekiyor bunlar beni çok zorlamıştı."* ifadeleri farklı iki tel malzemenin kullanımıyla ilgili zorlandığı anlaşılmaktadır. Cemre'nin *"Seramik çamuru baya hassas bir şeymiş, öncesinde baya bir dövülmesi etmesi hani hava kalmaması gerekiyormuş. Ben ilk deneyimimdi benim de. İlk yaptığım baya böyle çatlayıp çatlayıp düşmüştü ki hocam bir de çok zor oluyor onu yapmak üst tarafını baya şekillendirmek zor oluyor. Baya üzmüştü beni, yapmıştım ortadan çatlayıp düşmüştü."* açıklamalarından ise seramik çamurunun kullanıma hazırlanmasıyla ilgili deneyimsizliğinden kaynaklı zorluk yaşadığı söylenebilir. Ayrıca öğrenci şekillendirme aşamasında da zorlandığını belirtmiştir. Kavramla ilişkilendirme koduna ilişkin Aybüke'nin *"Ama kavramını seçtiğimde o ikisi arasındaki bağlantıyı nasıl verecektim. Yani insan oraya baktığında ipek böceğinin dönüşümünü anlattığımı nasıl anlayacaklardı. İlk önce burada sıkıntı yaşadım biraz."* ifadelerini kullanmıştır. Aybüke seçtiği unsur ve kavramı ilişkilendirme sürecinde zorlandığını belirtmiştir. Yöntemsel ve teknik zorlukları koduna ilişkin Başak *"Yapım aşamasında çok farklı teknikler denedim. Gerçekten teknikler, farklı olmasının yanında zorlardı. Hem şeklini vermek zor oldu benim için aynı zamanda malzeme çok önemliydi bu kar tanesinde kristallik var sonuçta silikonla yapacağım deneye deneye deneme-yanılma yoluyla yaptım."*, Sinem *"...matkapla delmek gerekti takmak için yine babamdan ve aşağıdaki heykel atölyesinden yardım aldım. Kendim denemedim."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler çalışmalarını gerçekleştirebilmek için çeşitli yöntemlere başvurmuşlardır. Bu yöntemlerden bazıları fiziksel güç gerektirdiğinden çevrelerinden yardım alma gereksinimi duymuşlardır. Tasarımı 3 boyuta aktarma koduna ilişkin Çağla'nın ifadeleri şöyledir; *"Kavramsal olarak da hapsetmek dedim ama bunu anlatmak da çok*

zorlandım. Yani o heykele yansıtmak da çok zorlandık. Tahmin ettiğimiz gibi çizimlerdeki gibi olmadı zaten. Yani düşündüğümüzü yansıtamadık mı diyeyim artık. Orada çok zorlandım. Hani bir sürü şekil denedik. Çok geometrik olduğu için de belki olmadı." Çağla'nın ifadelerinden kavramı yapıta yansıtmanın zorluğundan söz etmiştir.

Tablo 64

3 Boyutlu Proje Etkinliği Kazanımları

Alt Tema	Kod
3 Boyutlu Proje Etkinliği Kazanımları	Kavram ve nesneyi ilişkilendirebilme
	Kavramı 3 boyuta aktarma
	Kavramsal düşünme becerisi
	El becerisi
	3 boyutlu çalışma deneyimi
	Farklı bakış açısı
	Teknik bilgi
	Malzeme bilgisi
	Eleştiri yorum becerisi
	Özfarkındalık
	Hayal gücü
	Özgüven

3 Boyutlu proje etkinliği kazanımları alt teması içinde kavram ve nesneyi ilişkilendirebilme, kavramı 3 boyuta aktarma, kavramsal düşünme becerisi, 3 boyutlu çalışma deneyimi, farklı bakış açısı, el becerisi, teknik bilgi, malzeme bilgisi, eleştiri-yorum becerisi, 3 boyutlu çalışmaya ilgi duyma, farkındalık, özfarkındalık, hayal gücü, özgüven, kodları yer almaktadır. Kavram ve nesneyi ilişkilendirebilme koduna ilişkin Aslıhan *"İlk başta nesne ile kavram ilişkisini arasındaki ilişkisini kurmamı sağladı. Yani kurabilmemi sağladı. Düşünerek neler yapabileceğimi anlamamı sağladı.",* Çağla ise *"..nesneyi buluyorsun ama kavrama yoramıyorsun. Kavramı buluyorsun bu sefer nesne olmuyor. O şekilde baya bir zorlandım ama hani bunu öğrenmiş olduk. O nesne ile kavram ilişkisini öğrenmiş olduk. Bana en büyük kattığı şey bu oldu..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler, 3 boyutlu proje etkinliği aracılığıyla nesne ve kavramı ilişkilendirmeyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kavramı 3 boyuta aktarma koduna ilişkin Aybüke *"ilk çalışmalarımızda da böyleydi zaten kavramlar arasında yani nesne-kavram arasında bağlantı kurmayı öğreniyorsunuz ve bu sizin kurduğunuz şeyi aslında karşıya yansıtmak çok zordur. Ama yaptığınız 3 boyutlu*

çalışmada bunu karşıdaki yani bakan insanın anlaması gerekiyor. Bunu nasıl yansıtacağınızı düşünmeniz gerekiyor. Tamam evet ben anlıyorum orada bir ipek böceği kozası var ve ben dönüşümü anlatıyorum ve bunu burada gören insanlar da anlayabilir. Ama bunu önemli olan dışarıdan gören birine yansıtmaktı. Bunu düşündüm ve bunu kattı bana." ifadelerini kullanmıştır. Aybüke, kavramsal bir 3 boyutlu çalışma deneyimi elde ettiğini belirtmektedir. Çalışması aracılığıyla düşüncelerini izleyiciye doğru aktarma konusunda bilgi ve deneyim sahibi olduğunu söylemiştir. Kavramsal düşünme becerisi koduna ilişkin İlknur'un *"kavramsal düşünmek aslında zor bir şey, kolay bir şey değil. Belki sanattaki en zor şeylerden biri ama bunda biraz galiba yumuşadık. Yani bunu düşünmeye başladık. Bu bizim için iyi bir antrenman oldu. Bu çalışmalar bunu düşünüyorum. Zaten sizinle kaostan başladık ilk çalışmamızdan artık zorlanmayacak bir noktaya geldik diye düşünüyorum ben kavramsalda. En azından o düşünme prensibini edindik."* ifadelerinden kavramsal düşünme pratiği kazandığı söylenebilir. El becerisi ve 3 boyutlu çalışma deneyimi koduna ilişkin Başak'ın ifadeleri şöyledir*; "El becerisi önemli bir şey ve el becerisini geliştiren şeyler bunlar. Bu 3 boyutlu çalışma bence. Hem nesnemi daha iyi tanımış oldum hem de doğadan farklı şeyler keşfetmiş oldum, farklı nesneler aynı zamanda yapım aşamasında da mesela hani şu an 3 boyutlu çalışma yapmamı isteseniz eminim daha kolay bir şekilde onun malzemesini daha kısa yoldan çıkartabilirim. Atıyorum başka bir nesne istediniz benden şu malzeme olabilir şu malzeme olabilir diye hemen söyleyebilirim denemeden bile başlayabilirim, tecrübe kazandırdı bana el becerim gerçekten gelişti. Farklı malzemeler kullanmayı öğrendim. Yaratıcılık tamamen gelişiyor bu çalışmada gerçekten"*. Başak, açıklamalarında 3 boyutlu çalışma deneyimi kazandığını belirtmektedir. Başak'ın malzeme seçimi konusunda elde ettiği deneyimle özgüven kazandığı söylenebilir. Ayrıca çalıştığı nesne ve kavramla ilgili bilgi sahibi olduğunu yaratıcılığının ve el becerisinin geliştiğini belirtmektedir. Oktay ise 3 boyutlu çalışma deneyimi koduna ilişkin *"...İki boyutlu çalışma ve 3 boyutlu çalışma arasındaki farkı anladım..."* ifadelerini kullanmıştır. İki boyutlu çalışma ve üçboyutlu çalışma alanları birbirinden farklı gereksinimleri olan disiplinlerdir. Bu nedenle öğrencilerin bu deneyim ve farkındalığa sahip olmaları sanatsal algı ve yönelimleri için önemli görülmektedir. Malzeme bilgisi kavram koduna ilişkin Başak *"...Farklı malzemeler kullanmayı öğrendim.."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin 3 boyutlu proje etkinliğinde malzeme kullanımıyla ilgili bilgi ve deneyim elde ettikleri söylenebilir. Eleştiri yorum becerisi kavram koduna ilişkin Cemre *"Doğadaki şeyleri yorumlamayı zihnimdeki şeyleri gerçek ortama aktarmayı, onu yorumlayabilmeyi bunları kazandırdı bence."* açıklamalarında bulunmuştur. Cemre, doğal yaşam içerisinde yer alan

nesne ve canlılara ait yapıları incelemeyi ve anlamlandırmayı öğrendiğini belirtmiştir. Bunun yanında düşüncelerini hayata geçirme konusunda bilgi ve deneyim elde ettiğini söylemektedir. Özfarkındalık kavram koduna ilişkin Cemre *"...heykele biraz ilgi duydum diyebilirim kil yaparken. Eğlenceli buldum. İlgimi çektiğini fark etmiş oldum."* ifadelerini kullanmıştır. Cemre etkinlik sırasında 3 boyutlu çalışmalara ilgisini fark ettiğinin belirtmiştir. Hande'nin ifadeleri ise şöyledir; *"Bana kazandırdığı şöyle bir şey oldu mesela bir şey yaparken özellikle tellerle uğraşırken elime ilk battığı zaman dedim ben bunlarla uğraşamam. Üzerim falan çok fazla kirlendi. İnşaat teli kullandığım için pası çok çabuk siniyor kıyafetlere, çok fazla kıyafetim kirlendi. Herhalde ben bunu yapamayacağım sanırım. Yine vazgeçecektim, ama üzerine daha çok gidip düzgün bir şey çıkartmayı öğretti. Tellerin çirkin görüntüsünden beyaza boyayarak kurtulabileceğimi gösterdi. Hani bir şeyin üzerinde kafa yorduğum zaman daha farklı bir şey çıkarabiliyorum. Bunu fark ettim. Çok çabuk pes etmemeyi gördüm. Kendim mesela böyle 3 boyutlu şeylerde hep yetersiz görürdüm işte bükme kesme bu tarz şeylerde el yeteneğimin çok zayıf bulurdum ama şu an yaptığım şeye göre biraz biraz da olsa ilerleme kaydedebildiğimi fark ettim."* Hande, 3 boyutlu proje etkinliği kapsamında çalışmalarına devam ederken bireysel çalışma sürecine ilişkin farkındalık yaşamıştır. Aynı zamanda psikomotor becerilerinde gelişim sağladığını düşünmektedir. Hayal gücü kavram koduna ilişkin Oktay *"Bu çalışmanın bana katkıları hayal gücümü daha açık bir şekilde ifade etmemi sağladı. İlk başta hiç düşünmediğim şeyleri düşünmeye başladım çalışmada..."* ifadelerini kullanmıştır. Oktay hayal gücü ve ifade becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. Özgüven kavram koduna ilişkin Beyza, *"3 boyutlu çalışmak aslında hem zor hem kolaymış çünkü en son istediğiniz şeyi yaptıysanız siz o zaman mutlu oluyorsunuz ve artık seviyorsunuz o işi ve ben artık bu işi çok sevdiğim için bundan bir bin kere daha yapabilirim bu çalışmayı çok güzel bir çalışmaydı benim için. Katkıları olarak artık imkansız gibi gördüğüm şeyler vardı aslında kafamda kurduğum şey çok zorlanacağım gibi geliyordu. Ama yaparken hiç zorlanma falan yaşamadım. Direk aşamalı aşamalı gittiğim zaman herşeyi basitçe hallettim. Kazandırdığı şeylerde artık bu tür çalışmaları daha kolay yapabileceğimi düşünüyorum. Kavramsal olarak çalışmada 3 boyutlu çalışmalarda bize yararlı olduğunu düşünüyorum çünkü ona bir kavram katıyoruz bir anlam veriyoruz bu da çalışmanın ne kadar daha anlamlı olduğunu gösteriyor."* açıklamalarında bulunmuştur. Beyza, sistemli çalışıldığında imkansız görünen şeylerin başarılabileceğine dair inanç geliştirdiği görülmüştür. Bunun yanında 3 boyutlu proje etkinliğinin sağladığı deneyiminden sonra 3 boyutlu çalışmaları kolaylıkla yapacağına ilişkin özgüven geliştirdiği söylenebilir.

Tablo 65

Öğrencilerin 3 Boyutlu Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Kararsız
	Olumsuz

Öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları alt temasına ilişkin olumlu, olumsuz, kararsız kodları yer almaktadır. Olumlu kavram koduna ilişkin Aslıhan'ın *"Kendi çalışmamın güzel olduğunu düşünüyorum. Başarılı bir çalışma, bence mantıklı bir çalışma İnsan bakınca yani ne anlatmak istediğini anlayabilir bu çalışmayla o yüzden yansıttığımı düşünüyorum."* açıklamalarından öğrencinin kavramı çalışmasına düzgün bir şekilde yansıttığı görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle çalışmasını başarılı olarak nitelendirmektedir. İlknur'un *"ilginç bir dekor gibi de oldu. İstediğim etkiyi verdi en önemlisi o. Ben görmek istediğimi gördüm."* ifadelerinden öğrencinin çalışmasında hedeflediği başarıyı yakaladığı söylenebilir. Beyza ise *"Çalışmam çok güzel ve çok anlamlı mesela bir insan gördüğü zaman kavramını söylemesem de yine belki anlayabilir ama kavramımı söyleyince daha çok anlam katacağını düşünüyorum gören insanların"* açıklamalarında bulunmuştur. Beyza kavram ve biçimsel ilişkinin uyumlu olduğunu belirtmektedir. Kararsız kavram koduna ilişkin Cemre *"Yani belki benim istediğimi yansıtmadı belki karşımdaki insan anlayamayacak bilmiyorum kararsız kaldım. Kararsızım iyi mi oldu kötü mü oldu. Hani görünüş olarak güzel hani tamam çok profesyonel iyi bir iş değil ama hani güzel görünüyor ama acaba karşımdaki insan bakınca bununla bu ne alaka diyebilir belki"* ifadelerini kullanmıştır. Cemre 3 boyutlu çalışmasını biçimsel anlamda başarılı olduğunu ancak kavramı yansıtması konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir.

Tablo 66

3 Boyutlu Proje Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına Yönelik Kodlar

Alt Tema	Kod
3 Boyutlu Proje Etkinliğin İşlenişine Yönelik Algılar	Öğretim Elemanı Faktörü
	Sınıf içi etkileşim
	Öğretim yöntemleri
	Ders süreci

3 boyutlu proje etkinliğinin işlenişine yönelik algılar alt teması kapsamında öğretim elemanı faktörü, sınıf içi etkileşim, öğretim yöntemleri, ders süreci kavram kodları yer almaktadır.

Öğretim elemanı faktörü koduna ilişkin Hande *"Burada yine hep beraber başladık ödeve ders süresince bizim takıldığımız yerlerde siz bize yardımcı olmaya çalıştınız. Ben sizden inatla başlangıç noktası istedim ve siz bunu vermediniz, kendin bulacaksın dediniz. Hani bu dolaylı yoldan böyle oldu. Hep geliyordum, hocam başlayamıyorum yine tamam hadi şunu şöyle yaparsan belki buradan bulursun Farklı yollar göstererek yolları dene. Başlangıç noktasını kendin bul şeklinde itiklediniz, öyle de oldu."* ifadesini kullanmıştır. Hande araştırmacının ders için yeterli güdülemeyi sağladığını belirtmiştir. Beyza'nın *"Derste herkes birbirine yardım ediyordu. Ben de çok arkadaşımdan yardım aldım. Sizden de düşünceleriniz beni ilerletti. Güzin Hoca'nın düşünceleri de öyle..."* ifadelerinden araştırmacı ve Güzin Hoca'nın desteğinin öğrencilerin çalışmalarını ilerletmesine katkı sağladığı görülmüştür. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin Sinem'in *"Dersin işlenişi biz arkadaşlarımızla irtibat halinde olduğumuz için sen ne yapacaksın, ben ne yapacağım, sesin fikrin ne ve sana nasıl öneride bulunabilirim. Birbirimize öneride bulunduk, tavsiyede bulunduk. Yardımcı olduk bu sayede farklı fikirlerle daha çok geliştirme şansımız oldu."* açıklamalarından öğrencilerin fikir paylaşımında bulunduğu ve birbirlerine önerilerde bulunarak gelişimlerine katkıda bulunduklarını söylemiştir. Beyza'nın *"...herkes birbirine yardım etti. Yardımlaşarak yapılan ortak bir çalışma gibi bir şey oldu."* ifadelerinden atölye ortamında öğrencilerin yardımlaşarak çalıştığı söylenebilir. Öğretim yöntemleri koduna ilişkin Meltem *"... anlatımda da slayttan gösteriyorsunuz daha sonra çeşitli şeyler görseller gösterdiniz hani o yüzden anlamada bir sıkıntı yaşamadım. Hani dersin işlenişi iyiydi..."* Çalışma süreci koduna ilişkin Meltem *"...Başka derslerimizden sonra çıkıp buraya geldik çalışmalarımızı yaptık. Şahsen ben bu sınavın bir gün öncesine kadar akşama kadar buradaydım. Hatta atölyeden Güzin Hocamızdan anahtar alıp ek bir şekilde geliyorduk siz olmadığınız sürelerde bile. Öyle harıl harıl çalıştık yani"*, Başak ise *"Bol çalışmalı yani, yine verimli geçti ama daha çok çalıştık, herkes böyle artık seçtiği nesneyle ilgileniyordu. Bildiğiniz iş yapıyorduk orada, aldım silikon tabancamla geziyordum işte derse öyle geliyordum. Gidiyordum tekrar boş bir alan bulup kar tanesi yapıyordum işim belliydi yani dersler tamamen çalışmayla geçti diyebilirim."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler ders ve ders dışında atölyede çalışarak verimli bir etkinlik süreci geçirdiklerini belirtmişlerdir.

5.3.11. Video Proje Etkinliğinin Uygulama Süreci

Video Proje etkinliği 14.12.2016-30.12.2016 tarihleri arasındaki iki buçuk haftalık ders sürecini kapsamaktadır. Video proje etkinliği ile temel tasarım öğrencilerinin hareketli görüntüler ile kompozisyon kurma ve tasarım becerilerinin gelişmesi hedeflenmiştir. Günümüzde öğrencilerin resim, heykel, grafik sanatlar gibi sanat formlarının dışında fotoğraf, video ve diğer dijital teknolojileri kullanarak sanat ve tasarım üretimi yapabilme becerisi, çağdaş görsel sanatlar eğitiminin amaçlarından biri olarak görülmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları çağın sanat ve tasarım anlayışına yönelik farkındalık geliştirmesi ve güncel sanat çalışmaları yapabilmeleri etkinliğin amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencilerin güncel sanatların içinde yer alan video sanatını incelemeleri ve hareketli görüntü sağlayan araç ve tekniklerle çalışması ön görülmüştür. Etkinlik kapsamında öğrencilere temel tasarım unsurlarından oluşan uzman görüşü ile belirlenen çalışma başlıkları verilmiştir. Çalışma başlıkları, temel tasarım içeriklerinden oluşmaktadır. Bunlar; hareket, ritim, ışık, ton, valör, renk, perspektif ve benzeri gibi temel tasarım unsurlarıdır. Öğrencilere her bir unsurun kavram olarak ele alınmasını ve temel tasarım unsurlarının kavramsal değerlerinin biçimsel yansımalarını video aracılığıyla ifade etmeleri gerektiği açıklanmıştır.

Tablo 67

Video Projesi Etkinliği Ders Süreci (Birinci Hafta İlk Dört Saat)

Video projesi etkinliği 1. Hafta (ilk 4 saat) 15.12.2016 Çarşamba
• Video sanat çalışmalarını içeren sunum yapıldı. • Video projesi etkinliği ilgili bilgilendirme yapıldı. • Kullanılacak araç-gereç ve cihazlarla ilgili bilgi verildi. • Grup çalışmasına ilişkin ön bilgilendirme yapıldı. • Öğrenci sorularının yanıtlandı. • Öğrenciler günlüklerini yazdılar.

Ders etkinlikleri konu anlatımı ile başlamıştır. Konu anlatımı, sabit ve hareketli görsellerin gösterimi sunum aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sunumda video sanatı tanımı, videonun çağdaş sanatta kullanımı ve video sanatı öncüleri, video ve kısa film arasındaki farklar açıklanmıştır. Ders anlatımı sırasında öğrencilerin video sanatında örnekler izlemesi sağlanmış sonrasında analiz ve yorumlar yapılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin video çekimlerinde kullanabilecekleri cihaz ve ekipmanlarla ilgili bilgi verilmiştir. Çalışma konuları ve temel tasarım dersi içerikleri ile ilişkilendirme süreciyle ilgili anlatım

yapılmıştır. Bunlara ek olarak sunumda video düzenleme aşamasıyla ilgili kullanılabilecek after effect, movie maker gibi bilgisayar programları ve mobil uygulamalarla ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Temel Tasarım atölyesinde derste şu konuşmalar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı:(...) (10:49) Neler çalışabiliriz? Temel tasarım ile ilgili bir video çalışması yapacaksınız. Yani temel tasarım dersinde tasarımın temel öğelerini ve ilkelerini öğreniyoruz Ritim, hareket, ton, uygunluk, birlik ilkesi gibi ilke ve öğeleri çalıştık. Bu etkinlikte de video sanatı içerisinde tasarım unsurları nasıl kullanılır, nasıl uygulanır. Ve bizim tasarım unsurlarıyla ilgili farkındalığımızı nasıl arttırabiliriz. Uyumu ve vurguyu daha iyi nasıl kavrayabiliriz sorularına yanıt arayacağız. Tasarım öğelerini daha iyi öğrenirken tabi bunun çağdaş sanat formu olan video sanatına dair de bilgi ve deneyim elde etmiş olacaksınız.

Hande: Kaosu mesela çizmek yerine videoda anlatmak mı?

Araştırmacı: Gibi evet, tamamen öyle değil ama nasıl? Şimdi burada öncelikle temel tasarım unsurları öne çıkacak, vurgulanacak. Ele aldığınız temel tasarım unsurunu birer kavram olarak düşüneceksiniz. Çalışmanızda kavramınızı hareketli görüntülerle yani video aracılığıyla anlatacaksınız. Bir de birden çok temel tasarım unsurunu da ilişkilendirebilirsiniz. Örneğin ritim nedir tekrarlardan oluşur. Hareket nedir? Işığı nasıl anları? Gölgelerden ve yansımalardan ışığı anlayabiliriz. Sonra ton ve valör var. Gün doğumunda renk ve ışığın tonları ve içerdiği valöre bakabilirsiniz. Baktığınız zaman kırmızı ve sarının tüm tonlarını, yansımalarını görebilirsiniz. Ya da perspektif ve derinliği vurgulayan bir konu seçebilirsiniz. Ya ritmi ışıkla anlatabilirsiniz. Ya da ışığı, valör olgusu içerisinde anlatabilirsiniz. Bir nevi tasarım unsurlarını hareketli görüntülerde kullanacaksınız ve anlatacaksınız. Videolarınızı düzenlemek için de after effect, movie maker vb. programlar ya da akıllı telefonlarınızdaki uygulamaları kullanabilirsiniz.

Hande: (daha önce çektiği bir videoyu gösteriyor). Böyle olabilir mi? Kaç kere izlediğimi bilmiyorum bunu.

Araştırmacı: Evet bu güzel, buna baktığımıza hareket olgusu, ritim ve derinlik algısı var değil mi? Birçok öğeyi barındırıyor. Ama en baskın perspektif ve derinlik algısını hissediyoruz. Bunun gibi bir unsuru vurgulamamız gerekiyor

İlknur: Bu öğelerin hepsini kullanabiliriz değil mi?

Araştırmacı: Evet kullanabilirsiniz ama birini biraz daha vurgulamanız gerekiyor.

Hande: Hocam şu an aklıma çok şey geliyor ama söylemek istemiyorum (gülüyor)

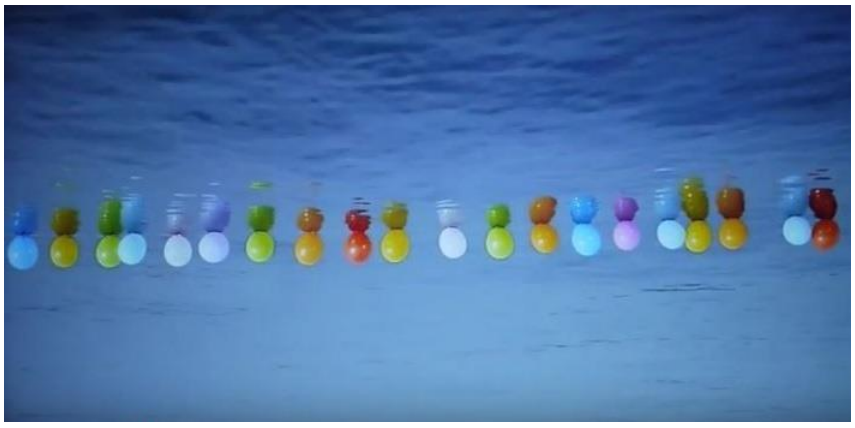
Araştırmacı: O zaman grubunu seç, onlarla tartışarak ve geliştir düşüncelerini.

Hande: Bu kolay bir şeye benziyor sadece yakalamak gerekiyor.

Araştırmacı: Evet yakalamak da önemli, ama yaptığınız şeyi açıklayabilir durumda olmanız gerekiyor (23:31) (DV25, 14.12. 2016).”

Ders sırasında geçen diyaloglarda görüldüğü üzere öğrenciler, video projesine olumlu bir bakış açısıyla başlayarak çalışmaları için fikirlerini geliştirmeye başlamıştır.

“Bugün video projesine başladık. Önce video sanatı ve etkinlik detaylarını içeren kısa bir sunum yaptım. Sunum ağırlıklı olarak video art çalışmalarından oluşmaktaydı. Öğrencilerle birlikte izledik ve üzerine konuştuk. Etkinlik öğrencileri oldukça heyecanlandırdı. Öğrencilerin etkinliğe ilgisinin yüksek olmasında videonun güncel bir araç olması, akıllı telefonlar ile sürekli iç içe olmaları, sosyal medyayı iyi kullanıyor olmalarının katkısının bir hayli yüksek olduğunu düşünüyorum. Sonuç olarak onların etkinliğe karşı heves ve heyecan duygusuyla yaklaşmaları beni çok sevindirdi. Daha sonra temel tasarım ilkelerinden konuştuk. Daha önce uzman görüşü alınarak belirlenen konu başlıklarını verdim. Denemeler yapmaları için çok yönlendirme yapmadım. Daha sonra grupları konuştuk. Bir de kullanabilecekleri programlarla ilgili bilgi verdim. Bir daha ki dersi merak ediyorum bakalım neler düşünmüş olacaklar (AG, 14.12.2016)”

Şekil 135. Deniz üzerinde balonlar, Hale Tenger, 2011. Tenger, H. (2011). Deniz üzerinde balonlar [Video]. https://www.youtube.com/watch?v=fTfHMuiY7Do sayfasından erişilmiştir.

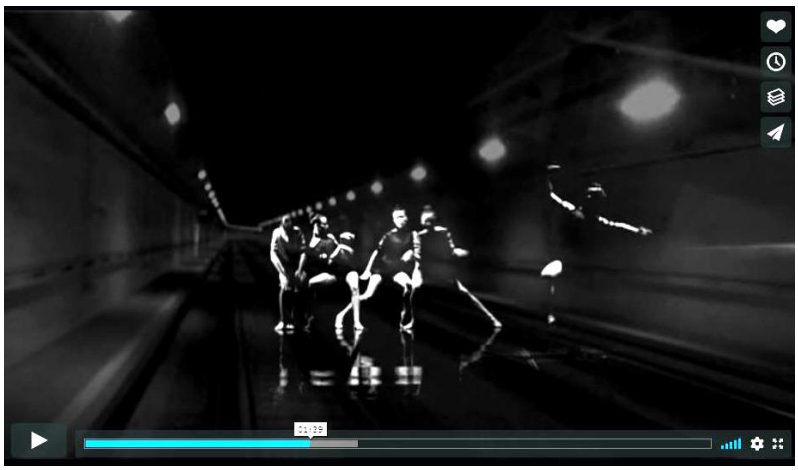
Ders sırasında video sanatının anlaşılması için yabancı ve yerli sanatçılara ait video sanatı çalışmaları izletilmiştir. Hale Tenger'e ait "Deniz Üzerinde Balonlar" adlı çalışma, örneklerden biridir.

"Bugün yeni bir konu olan video art'ı işledik oldukça farklı ve güzel bir konu sürekli çizim yapmayacağımız onun yerine çekimler yapacağımız ve eğleneceğimizi düşündüğüm bir iş olacak, oldukça da dikkatimi çekti. Elif Hoca konuyu anlattı şimdi grup kurup bir tane de konu seçip onun için araştırma, video izleme daha çok gözlem yapmamız gerekiyor. Çalışma ile oldukça eğleneceğiz farklı fikirler çıkacak yepyeni bir konu ve yeni farkındalıklar yaratacak bir konu (Esra, ÖG, 14.12.2016)"

Esra, günlüğünde etkinliğin teknik farklarından söz etmiştir. Çekimler yapacaklarından ve farklı öğreti ve kazanımlar elde edeceklerine vurgu yapmıştır. Ayrıca konu seçimi, video izleme, gözlem yapma gibi pratiklerin gerektiğini eklemiştir.

"Bugün ilgi alanıma giren video art konusunu işledik ve yapacağımız video için örnekler gösterdi Elif Hoca ve kafamızdaki herşey netleşti (Aslıhan, ÖG, 14.12.2016)"

Aslıhan, günlüğünde video sanatının ilgi alanına girdiğini belirtmiştir. Ders anlatımı sırasında izlediği videolar aracılığıyla etkinliği ve konuyu anladığını belirtmiştir.

Şekil 136. Rewind, Single Channel Video, Recep Akar, 2011. Akar, R. (2011). Rewind [Video]. https://vimeo.com/30308310 sayfasından erişilmiştir.

"Bugün dersimizde video art sunumunu izledik. Bu çalışma çok iyi ve çok keyifli olacağını düşünüyorum. Çok farklı şekilde çekimler yapabileceğimizi düşünüyorum. Ama neyin çekimini yapacağımıza karar veremedik. Bu hafta belirleyip bir an önce başlamak istiyorum (Çağla, ÖG, 14.12.2016)" Çağla günlüğünde, etkinliğin anlatımından söz etmiştir.

Tablo 68

Video Projesi Ders Süreci (Birinci Hafta İkinci Dört Saat)

Video projesi etkinliği
1. HAFTA (ikinci 4 saat) 19.12.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin ön çalışmaları değerlendirildi. • Video sanatı örnekleri izlendi ve değerlendirildi. • Çalışma grupları belirlendi • Video çekim teknikleri ve kompozisyonla ilgili bilgi verildi . • Öğrenci soruları yanıtlandı. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi

Derse öğrencilerin ön hazırlıkları ve video projesi için oluşturdukları gruplarla ilgili bilgi alınarak başlanmıştır. Araştırmacı ve öğrenciler arasında şu diyaloglar kayıtlara geçmiştir.

"Araştırmacı: (00:03) Öncellikle neler yaptınız? Video projenizle ilgili neler yaptınız? Neler konuştunuz? Grupları oluşturdunuz mu?

Aybüke: Biz kendi grubumuzu belirledik

Araştırmacı: 1. grup, 2. grup, 3. grup şeklinde sayı verelim gruplara

İlknur: Hocam, Çağla-Aslıhan-Aybüke 1 grup anladığım kadarıyla, Esra-Meltem-Beyza 2. grup anladığım kadarıyla, Sinem, Cemre ve Derya. 3. grup, Oktay, Aysun ve Ayşe diğer grup, geriye de biz kaldığımıza göre Hande, Başak, İlknur..

Araştırmacı: Tamam, şimdi neler yaptınız neler düşündünüz?

Hande: Neler yaptık ben kısa film hakkında videolar izledim. Konumuzla ilgisi olan sizin izlettiğiniz siteden. 3-5 tane fikir buldum, üzerinde çalışabileceğim. Bunları nasıl yapabilirim diye düşündüm biraz

Araştırmacı: Tamam, belirledikten sonra gruplarla da tek tek görüşelim.

Hande: Tamam

Hande: Metroyla ilgili göstermiştim. Dediğiniz gibi farklı alanlarda çekmeyi düşünüyorum. Mesela bir tanesi gece çekilebilir. 1 tanesi gündüz çekilebilir. Mekan değişebilir. Üzerine ritim olarak müzik eklenebilir. Oranın çekim hızına göre veya yavaşlatılmış hızlandırılmış halleri ya da valörle ilgili şey olabilir. Gün batımı ben yine görmüştüm metroda. Ben metroyla çok seyahat ediyorum. Metroyla gidip gelirken ivedik metrosunda genellikle akşam günbatımı çok denk geliyor. İvedik metrosunun orada yukarıda bir bina var. O binanın

tepesinden böyle güneşin batışının bütün kızıllıkları görünüyor Öyle bir şey valörle ilgili. Ya da teleferikten bir şey çekilebilir

İlknur: Ama önce kavramın üzerinde düşünmemiz lazım.

Araştırmacı: Hız, hareket ve perspektif gibi başlıklar üzerinde yoğunlaşabilirsiniz.

Araştırmacı: Siz aynı gruptasınız değil mi? birlikte üzerine düşünün (07:56) (DV26, 19.12.2016)"

Araştırmacı ve öğrenciler arasındaki diyaloglarda görüldüğü üzere öğrenciler video proje gruplarını belirlemişlerdir. Ders sırasında gruplar netleştirilerek not alınmıştır. Öğrencilerin çalışmalarıyla ilgili neler düşündükleri değerlendirilmiştir.

"İlknur: (09:02) Zaman problemimiz yok değil mi? 10 dakika mı?

Araştırmacı: 10 dakika olmasın 10 dk. çok uzun. 3 dakikayı geçmesin.

Meltem: Bence video'nun ihtiyacına bağlı

Araştırmacı: Evet, çalışmanıza göre değişebilir. Videonuzu çekerken karşımızdakinin dikkat -konsantrasyon süresini göz önünde bulundurun.

Hande: Bizimkisi mesela en fazla bir buçuk iki dakika olacak (10:31) (DV26, 19.12. 2016)"

Ders sırasında gelişen diyaloglarda görüldüğü üzere öğrenciler çekecekleri videolar için uygun sürenin ne olacağı konusunda sorgulamalar yapmaktadırlar. Bunun üzerine araştırmacı uygun sürenin çalışmaya göre değişebileceğini ancak izleyicinin ilgisini kaybetmeden doğru bir şekilde ifadenin sağlanması gerektiği belirtmiştir. Bunun yanında çalışmanın 3 dakika ile sınırlandırılmasının uygun görüldüğü söylenmiştir. Araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen bir diğer diyalog da video içeriklerinin insanlar üzerinde bıraktığı etkisi arasında ilişki üzerinedir. Öğrenciler izledikleri videolarla ilgili düşüncelerinden ve video sanatıyla ilgili fark ettikleri unsurlardan söz etmişlerdir.

"Meltem: (...) (12:57) 3 tane video izledik. 3'ü arasında en çarpıcı olan bir tanesi bu (inbetween) diğeri de balonlu olandı (hale tenger). bence ben bunu şeyden dolayı olduğunu düşünüyorum. Duygular arasında en baskın olan ve vücudu en geren şeyin korku duygusu, gerginlik duygusu, endişe duygusu olduğu için bence. Videolarda böyle müziklere bu kadar çok yer vermelerinin sebeplerinden bir tanesi. Bir de sürekli bakmayı kesmiyoruz acaba ne olacak diye bir anda endişe duyuyoruz

Araştırmacı: Evet, merakı besliyor.

Meltem: Evet merakı beslediği için olabilir. Vücuttaki adrenalini arttırdığı için en çok beğenilen videolar olamaz mı psikolojik anlamda?

Araştırmacı: Evet olabilir.

Meltem: Daha çok beğenildiğini düşünüyorum ben. Daha çok hatırlanacak olan işin duyguda bizi en yüksek seviyeye çıkartan iş olanın olduğunu düşünüyorum işlerimiz arasından da. Duygusal anlamda en duygu tatmin eden veya en çok merak ettiren şeylerden korku o yüzden akılda kalıcı oluyor.

Aybüke: Hani her an ne çıkacak, ne olacak diye bakıyoruz o yüzden

Araştırmacı: Evet olabilir, Böyle analiz etmeniz de önemli, bir şey izlerken sorgulayarak izlerseniz işte böyle cevaplar alabilirsiniz. Söylediğin gibi insanın kendini koruma duygusu var ya dikkatimiz daha da artıyor. O duyguyla daha iyi odaklanıyoruz (15:13) (DV27, 19.12.2016)"

Şekil 137. IN-Between, Single Channel Video, Recep Akar, 2012. Akar R. (2012). *IN-Between* [Video]. https://vimeo.com/30308310 sayfasından erişilmiştir.

"Bugün öğrencilerle video projesi ile ilgili neler yaptıkları ve izlenimlerini sordum. Öğrenciler, video art ile ilgili fark ettikleri şeyleri anlattılar. Psikolojik unsurların videolarda fazlaca kullanıldığından söz ettiler. Videoya ilgi duydular. Video art ürünleri izlemeleri, sanatın farklı dallarına merak duymaları, ilgiyle ve keşif duygusu ile çalışmalarına devam etmeleri beni çok mutlu ediyor. Deneysel çalışmalar onları önce korkutsa da daha sonra işe başladıklarında kolayca motive olabiliyorlar bu sayede iyi işler çıkaracaklarını düşünüyorum. Düşünsel anlamda çok fazla yönlendirme yapmadım şimdiye

kadar ama çekimler geldikçe biçimsel olarak müdahalelerde bulunmam gerekecek tabii. Bakalım önümüzdeki derste bizleri neler bekliyor olacak (AG, 19.12.2016)"

Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

"Bugün video art ile ilgili birkaç video daha seyrettik. İzlediğimiz videolardan anladığıma göre işin bir de psikolojik durumu var. Daha çok gerilimin insanlarda büyük etkileri olduğu için sanki videolarda öyle müzikler kullanılarak dikkat çekiliyor ve akılda kalıcılığı artıyor. Tabi biz öğrenmek için yaptığımızdan pek fazla bu kısımlarına giremiyoruz fakat ticari anlamda ya da sanatla uğraşan kişilerin bu bakışla çalışmalarını yaptığından eminim (Meltem, ÖG, 19.12.2016)"

Meltem, günlüğünde video sanatıyla ilgili fark ettiği unsurlara değinmiştir. Videolar kullanılan müzik ve seslerin yarattığı psikolojik etkiler üzerinde durmuştur. Etkileyiciliği ve akılda kalıcılığı fazla olduğundan psikolojik gerilime neden olan müziklerin daha çok tercih edildiğini söylemiştir. Öğrenme sürecinde oldukları için bu tür özellikleri sınırlı olarak uygulayabildiklerini eklemiştir.

"Bugün video sanatının nasıl yapılacağını bitirdik özellikle bizim ortaya koymamız gereken şeyler var, video ile ilgili ön hazırlık yapmamız gerekiyor konu belirlenmeli, hazırlanmalı ki Elif Hoca da bize yardımcı olup video da aşama kaydedelim. Konu oldukça eğlenceli farklı daha önceki izlediğim videolardan farklı daha kısa, daha etkili o yüzden daha farklı geliyor. Video'yu hazırlarken çok eğleneceğimi ve her konuda olduğu gibi bu konuda da kendimi geliştireceğime, kendime daha farklı şeyler katacağımı düşünüyorum (Esra, ÖG, 19.12.2016)"

Esra, etkinlik aşamaları ve ön hazırlıkla ilgili yapmaları gerekenlerden bahsetmiştir. Bunun yanında daha önce izlediği videolar ile video sanatı içerisinde değerlendirilen videolar arasındaki ayrıma yönelik geliştirdiği farkındalığa değinmiştir. Video çalışmalarının kendilerini geliştireceğini de belirtmektedir.

Tablo 69

Video Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İlk Dört Saat)

Video proje etkinliği
2. Hafta (ilk 4 saat) 21.12.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin ön çalışmaları değerlendirildi. • Öğrencilerin belirlediği kavramlar incelendi. • Öğrencilerin soruları yanıtlandı. • Video çekim teknikleri, kadraj ve kompozisyonla ilgili bilgi verildi. • Öğrenciler günlüklerini yazdılar.

Öğrencilerin video projeleri için belirlediği kavramlar ve ön çalışmaları değerlendirilerek derse başlanmıştır. Video çalışmaları için belirledikleri kavramlar, içerik ve kavram-içerik ilişkisiyle ilgili öğrencilerden bilgi alınmıştır. Gerekli açıklamalar yapılarak geri bildirim sağlanmıştır.

"Araştırmacı: (01:02) Evet dinliyorum şimdi, Video projenizle ilgili neler yaptınız ?

Sinem: Biz bir gerilim videosu yapmak istedik. Yol yaya geçidinde yürüyen karşıdan karşıya geçen insanların bir karmaşa içinde oluşu bir savaşa gidiyormuşçasına, o karmaşıklığı gerginlik vererek anlatmak istedik.

Araştırmacı: Kavram ve temel tasarım unsuru olarak neye odaklandınız?

Sinem: Karmaşıklık zaten videoda aynı şekilde baş döndüren, geren rahatsız edici bir karmaşıklık.

Araştırmacı Ritim, hareket, dinamizm, ışık, valör, ton, vb. gibi unsurlardan bahsettik. Sizinkinde ele alacağınız öncelikli temel tasarım unsuru nedir?

Sinem: Hareket

Araştırmacı: Tamam, hareketi nasıl verecek siniz?

Sinem: Efekt olarak iç içe geçirdim görüntüleri, bu durum hem karmaşıklık yaratıyor hem de hareket fazla hareket yaratıyor hatta (01:33) (DV28, 21.12. 2016)"

Ders sırasında araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen karşılıklı konuşmalardan da anlaşılacağı üzere öğrenciler seçim yaptıkları kavram ve kavramlarının anlatımını sağlayacakları biçimler üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

"Video art ile ilgili grup fikirlerimizi öğretmenimizle paylaştık. Karşılıklı fikir alış verişinde bulunarak yapacağımız video art çalışmasında ön hazırlıkta bulunduk. Yapmak üzere olduğumuz video planından bir çekim gösterdik ve bu çekim üzerinde ilerleme yaparak çalışmamızı sonlandıracağız (Beyza, ÖG, 21.12.2016)"

Beyza, günlüğünde video çalışmalarının ön hazırlıklarıyla ilgili bilgi vermiştir. Ön hazırlık aşamasında düşünce paylaşımları üzerine vurgu yapmıştır.

"Bugün çekmiş olduğumuz videoları gösterdik. Fikirler edindik ve artık bir an önce yapmamız gerekiyor. Fikirlerimiz bence çok güzel eğer anlattığımız ve düşündüğümüz gibi yapabilirsek çok iyi şeyler ortaya çıkaracağız (Çağla, ÖG, 21.12.2016)"

Çağla, günlüğünde ders sürecinden söz etmiştir. Video projelerinin düşünce boyutunda olumlu niteliklere sahip olduğunu, uygulama boyutunda ise söz konusu niteliklerin tam olarak çalışmaya yansıdığı takdirde iyi bir çalışma ortaya çıkarabileceklerine inandığı görülmektedir.

"Video art çalışmasıyla ilgili bugün bir arkadaşımızın yaptığı çalışmayı izledikten sonra Elif Hoca eksikleri söyledi ve neleri dikkate alarak çalışmayı yapacağımızı söyledi dolayısıyla kafamızda projeler oluşturduk (Aslıhan, ÖG, 21.12.2016)"

Aslıhan, günlüğünde ders sürecinden söz etmiştir. Ders sırasında video çekimleriyle ilgili araştırmacı tarafından yapılan değerlendirme ve eleştirilerin yönlendirici olduğunu belirtmiştir.

"Video projesi etkinliği de devam ediyor ve öğrenciler ilk ürünlerini vermeye başladı. Bugün grupların çekimlerine baktık hep birlikte izledik. Bazı öğrenciler deneme çekimleri yapmış. Çekimler üzerine yorumlar yaptık. Diğer öğrenciler de fikir paylaşımı yaparak derse katılım gösterdiler. Ders verimli geçti. Deneme çekimlerini gördükten sonra etkinliği daha iyi kavradıklarını söylediler. Önümüzdeki derse daha iyi sonuçlarla gelmelerini bekliyorum (AG, 21.12.2016)"

Araştırmacı, günlüğünde ders sürecini değerlendirmiştir. Öğrencilerin projeleriyle ilgili ön hazırlıklara ve deneme çekimlerine başladığını söylemiştir. Etkinliğin verimli bir şekilde devam ettiğini belirtmiştir.

Tablo 70

Video Proje Etkinliği Ders Süreci (İkinci Hafta İkinci Dört Saat)

Video proje etkinliği
2. Hafta (ikinci 4 saat) 26.12.2016 Pazartesi
• Öğrencilerin devam eden çalışmaları değerlendirildi. • Video çekimlerinin değerlendirildi ve yorumlandı. • Video düzenleme programlarıyla ilgili bilgi verildi • Öğrenciler günlüklerini yazdılar

Derse öğrencilerin video projeleri için gerçekleştirdikleri çalışmalar değerlendirilerek başlanmıştır. Öğrencilerin video çekimleri izlenerek yorumlar yapılmıştır.

"Araştırmacı: Neler yaptınız video projenizle ilgili olarak

Oktay: Hocam biz Türkçe dersinden sonra bilyeleri aldık

Aysun: 50 tane bilye aldık hocam.

Oktay: Büyüklü küçüklü bilyeler, sonra okula tekrar geri geldik. Desen sınıfına çıktık.

Aysun: Orası fayans kaplı, misketler zıplıyor

Oktay: Orada video denemeleri yaptık.

Araştırmacı: Peki projeniz genel olarak neydi? Neyi vurgulamak istediniz? Bir anlatır mısınız?

Aysun: Biz farklı zeminlere misketlerin çarpmasını ve sekmesini çekecektik. Farklı zeminlerin dokusu, sertliği ve yumuşaklığını vurgulamak için. Ama baktık misketler fazla olunca çıkarttığı ses farklı oldu. Biz de onlarla bir şeyler yaptık. Çalışmaya dahil ettik, ses de için işine girdi. Hatta gerilim yapıyor.

Oktay: Aynen, gerilim müziği

Araştırmacı: Nasıl kullandınız bilyeleri, uygulamayı nasıl yaptınız?

Aysun: Bir sürü şekilde de denedik.

Oktay: Farklı zeminlere de attık.

Aysun: Çok çekim yaptık. Baştakiler biraz acemice oldu. Sonra birleştirdik iyi olmuş ama. Sonra Ayşe hepsini yan yana koymuş oynamadan

Araştırmacı: Hangi programı kullandınız? Akıllı telefonda mı yaptınız?

Oktay: Snapchat kullanarak yaptık.

Aysun: İzleyebilirsiniz?

Araştırmacı: Tamam izleyelim. Gayet iyi olmuş. Rastlantısallıktan doğan bir hareket ve ritim, bir de onun yarattığı ses var.(01:25) (DV29, 26.12.2016)"

Ders sırasında kayıtlara geçen araştırmacı ve öğrenciler arasında geçen bir diğer diyalog da şöyledir.

"Araştırmacı: (13:26) Neler yaptınız?

İlknur: Şimdi şöyle bugün daha detaylı konuştuk. Pazar günü çekime gidiyoruz üçümüz. Konsepti söyleyebiliriz. Hız ve yavaşlık üzerinde ilerlemek istiyoruz.

Araştırmacı: Tamam, görsel görelim üzerinde öyle konuşalım.

İlknur: Pazar günü üçümüz bir çıkacağız çekeceğiz. Belki fikrimiz çok güzel olacak da çekimler çok böyle kitsch kalabilir.

Araştırmacı: Yani işte kitsch kalmaması lazım

Başak: O deneme yanılma olacak artık.

Araştırmacı: Evet (17:39) (DV29, 26.12.2016)"

Araştırmacı çalışma sürecini anlatan öğrencilere çekimler üzerinden değerlendirme yapılacağını hatırlatmıştır. Bunun üzerine öğrenciler çekim yapmak için grup üyeleriyle gün belirlediklerini söylemiştir. Araştırmacı ders süreci için duygu ve düşüncelerini günlüğünde şöyle ifade etmiştir.

"Bugün video projesine devam ettiğimiz dersimiz verimli geçti. Öğrencilerin-Grupların-hangi aşamalarda olduğuna baktık, üzerine konuştuk. Yapmak istediklerini ve nerelerde tereddüt ettiklerini anlattılar. Çoğu yol almış, bazıları projelerini taslak olarak belirlemişler, Bazı gruplar ise çekimlerini bitirmiş üzerinde çalışması ve videoların düzenlenmesi kalmış. Olumlu sonuçlar ortaya çıkmış. Oktay-Aysun-Ayşe grubu'nun videosunu izledik sınıfla birlikte. Güzel bir video olmuş. Sınıfta diğer gruptakiler tarafından da beğenildi. Gelen örnekler diğer grupları motive ediyor, bir an önce yapmak istiyorlar. Güncel sanat içerisinde önemli bir yere sahip olan video sanatına, ilgi duymaları beni sevindirdi. Bu çalışmanın vizyonlarını ve grupla çalışma becerilerini geliştireceğini düşünüyorum. Bunun yanında grup içerisindeki rollerini ve görev dağılımlarını sorguladım derste, iş bölümünü adil bir şekilde paylaşmaları gerektiğini hatırlattım. Genelde grup içerisinde kabiliyetleri ve yatkın oldukları noktalara göre görev almışlar. Birbirleri ile uyumları iyi, anlayış içerisinde çalışarak ilerliyorlar. Önümüzdeki derste çalışmalarını hangi noktaya getireceklerini merakla bekliyorum (AG, 26.12.2016)"

Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir. Oktay ise günlüğünde grup içerisindeki işbölümünden söz etmiştir. Video çekimleri sırasında karşılaştıkları zorlukları esprili bir şekilde dile getirmiştir.

"Video art çalışması için özellikle Ayşe ve Aysun ile bilye almaya gittik. Okulun desen sınıfında videolar çektik. Çok heyecanlıydım. İçim içime sığmıyordu. En son Aysun'u yerlerde sürünürken hatırlıyorum. Çok acı çektik çok. Ama yılmadık ve çılgınlar gibi videoları çekmeye devam ettik. Aysun ile ben bilyeleri atarken Ayşe son model telefonu ile videoları çekiyordu. Sonra Ayşe çektiğimiz videoları snapchat uygulamasında birleştirmiş.

Çok iyi olmuş. Biraz daha videolar üzerinde uğraşırsak daha iyi bir çalışma olacağına inanıyorum.(Oktay, ÖG, 26.12.2016)"

Oktay ile aynı grupta yer alan Aysun da çalışma süreçleriyle ilgili geldikleri noktaya yönelik değerlendirmeler yapmıştır. Video çalışmalarını geliştirebilmek için bir sonraki aşama için planlarından söz etmiştir.

"Bugün derste misketlerle düzenlediğimiz video çalışmasını gösterdik. Videoyu snapchat uygulamasından çektik ve herhangi bir uygulamayla da birleştirip nasıl olduğuna baktık. Videomuzu beğendik. Misketlerin sesleri biraz gerilim veriyordu. Hocamız da videoyu beğendi, biraz daha çalışın dedi. Ve videomuzu güzel bir uygulama bulunca daha da düzenleyeceğimizi düşündük (Aysun, ÖG, 26.12.2016)"

Tablo 71

Video Proje Etkinliği Ders Süreci (Üçüncü Hafta İlk Dört Saat)

Video proje etkinliği 3. Hafta (ilk 4 saat) 28.12.2016 Çarşamba
• Öğrencilerin çalışmaları izlendi ve değerlendirildi. • Öğrencilerin video çalışmaları üzerine yorumlar yapıldı. • Çalışmalar üzerine yazılan yazılar değerlendirildi. • Öğrencilerden günlüklerini yazmaları istendi.

Video projesi etkinliğinin son haftasında öğrencilerin çalışmaları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Öğrencilerin tamamlanan çalışmaları izlenerek yorumlanmıştır. Aynı zamanda Video çalışmalarıyla ilgili geri bildirimler verilmiştir. Öğrencilerin video projeleri kapsamında videolarıyla ilgili yazdıkları yazılar okunmuştur.

"Araştırmacı: Neler yaptınız?

Meltem: Işığı ele aldığımızdan önce otobüsün veya bir aracın arakasından çekim yapmayı düşünmüştük. Fakat istediğimiz verimi alamadığımız için bir de metroda çekelim nasıl olacak diye bir de metroda, akşam çektik. Sokaktaki ışıklar, araçların ışıkları binadaki ışıklardan yararlanmak istedik.

Araştırmacı: Videonuzun ilk halini görmüştüm. Soyut etkisi olan dairesel ışık izleri vardı. Çok güzel duruyordu.

Meltem: Evet, soyut bir şekilde çalışalım demiştik

Araştırmacı: Peki ne kullandınız? Fotoğraf makinesiyle mi çekim yaptınız?

Meltem: Evet, profesyonel fotoğraf makinesiyle çekim yaptık.

Araştırmacı: İzlemek isteyen arkadaşlar izleyebilir, katılabilir bize (videoyu izlemeye başlıyorlar) Evet, çok iyi tam altın orana denk geliyor fark ettiniz mi? Çok güzel, ışık düzeni, ışığın ritmini, vuruşunu görüyor musunuz noktaların, dijital bir etkisi var.

Hande: O görüntüyü nasıl elde ettiniz?

Meltem: Makineyi netlemedik, netlemediğimiz için bu görüntü çıktı

Araştırmacı: Bunun için ritimli bir müzik bulabilirsiniz ışık noktalarının vuruşuyla ahenk yaratacak şekilde (05:32) (DV30, 28.12.2016)"

"Video projesinde sona gelindi. Gruplar, çalışmalarını büyük oranla tamamladı. Sadece bir kaç ilave edilecek, geliştirilecek detaylar kaldı. Teknik uygulamalar, farklı video düzenleme programları ve akıllı telefon uygulamaları ile denemeler yapıyorlar. Denemeleri birbirleriyle paylaşarak çalışmalarını geliştirmeye çalışıyorlar. Çalışma ortamında genel olarak olumlu bir hava var. Sadece bir grupta uyumsuzluk yaşandığından çalışmaları aksadı. Sanırım iletişim problemi yaşadılar. Karar aşamalarında ve görev dağılımında eşit oranda sorumluluk alamamışlar. Etkinlik süresince bu durumu çok yansıtmadılar. Etkinlik sürecinde çalışma gruplarıyla gerek bireysel gerek grup olarak görüşmeler gerçekleştirilmesine ve değerlendirmelerde bulunulmasına rağmen çalışma bu durum anlaşılmamıştı. Aralarındaki problemi ötelemişler, proje teslim zamanı gelince çözüldüler. Ancak tekrar grup üyeleriyle görüşmemizden sonra bu durumu telafi edebileceklerini ve çalışmalarını tamamlayabileceklerini söylediler. Bunun dışında öğrenciler video sanatını sevdiler. Bazı öğrenciler bu alanla ilgileneceğini belirtti. Farklı sanat alanları içinde üretim sürecine girmeleri özgüvenlerini yükseltti. Çağdaş sanat yaklaşımlarına yönelik farkındalıkları arttı. Bir de tabi ki dersin sona ermesinin ve etkinlikleri başarmanın rahatlığı da gözleniyordu (AG, 28.12.2016)"

Araştırmacı, günlüğünde ders sürecine ve etkinliğin öğrencilerdeki etkileriyle ilgili gözlemlerini aktarmıştır. Bunun yanında sorun yaşanan grupla ilgili görüşlerine yer vermiştir. Daha sonra sorunu yaşayan öğrencilerle görüşerek bir çözüm sağlandığını belirtmiştir. Öğrenciler ders sonrasında görüşlerini günlüklerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

"Video art grup çalışması gibi olmadı. Herkes kendi çalışmasını yaptığı için kopuk kopuk oldu. İlknur ablanın çekimi güzel olmuş fakat daha yeni görme imkanım oldu. Videoyu tamamlamak için kısa zaman kaldı ama grup içindeki kendi görevimi eksiksiz ve en iyi

şekilde tamamlayacağım. Kendi çekimlerimin sanatsal yanı yok daha orijinal videolar çıkarıp daha iyi çekimler yapacağım (ÖG, Başak, 28.12.2016)"

Başak, gruplarındaki iletişim probleminden bahsetmiştir. Ders sırasında grup arkadaşlarının kendisine yönelttiği eleştirilere katılarak daha iyi çalışacağını belirtmiştir.

"Bugün çektiğimiz video art'ı sunduk. Çekim için kızılay metrosuna bindik akşam saatlerinde çekimimizi yaptık, zaten temel tasarım dersi bize en azından bana çok şey kattı etrafımda gördüğüm her şeyden bir şeyler çıkabileceğinin farkına vardım. Konu olarak ışığı baz aldık çekim sırasında nasıl bir etki olacağı konusunda bir fikrimiz yoktu. Çekimden sonra izlediğimizde günlük hayattan basit bir kesitin bize ne kadar etkili olabileceğini bir kez daha gördük. Çekimimizi yaptık, şimdi müziğin ritmine uyabilecek izlediğinde de insanı rahatsız etmeyen heyecan veren ya da dinginlik veren bir müzik olacak, videodan bazı kesitleri silip bazı kesitleri öne çıkartacağız. Soyutlaştırıp çekim yaptığımız için metrodaki insanlar ve bazı kısımlarda bulanık göründüğü için güzel bir çekim oldu bana göre. Sırayla çektiğimiz için biraz sallantı oldu, sallantılar çekim biraz daha hızlandığında çok sorun yaratmayacak gibi görünüyor. Çekimimize montajlar yapacağız farklı görünümler ters etkiler yapmayı istiyoruz. Güzel bir çalışmamız olsun istiyorum (Esra, ÖG, 28.12.2016)"

Esra, günlüğünde video çalışmalarının çalışma aşamalarından bahsetmektedir. Bunun yanında temel tasarım eğitiminin kendisine katkılarını açıklamıştır. Günlük yaşamın sanatsal çalışmalara etkili bir şekilde aktarılabileceğini; çevreyi ve yaşamı algılama gücünün ve farkındalığının yükseldiğini belirtmiştir. Video çalışmaları için yapmak istedikleri görsel ve teknik detaylarla ilgili bilgiler vererek başarılı bir sonuç elde etmek istediğini eklemiştir.

"Bugün video ödevimizin demosunu izlettik Elif Hocaya. Mor ve sarı zıtlığını kullandık videoda ve çok iyi durduğunu düşünüyorum. Ama şu anki hali çok kısa üstünde daha çalışacağız ve umarım iyi bir şey çıkar (Derya, ÖG, 28.12.2016)"

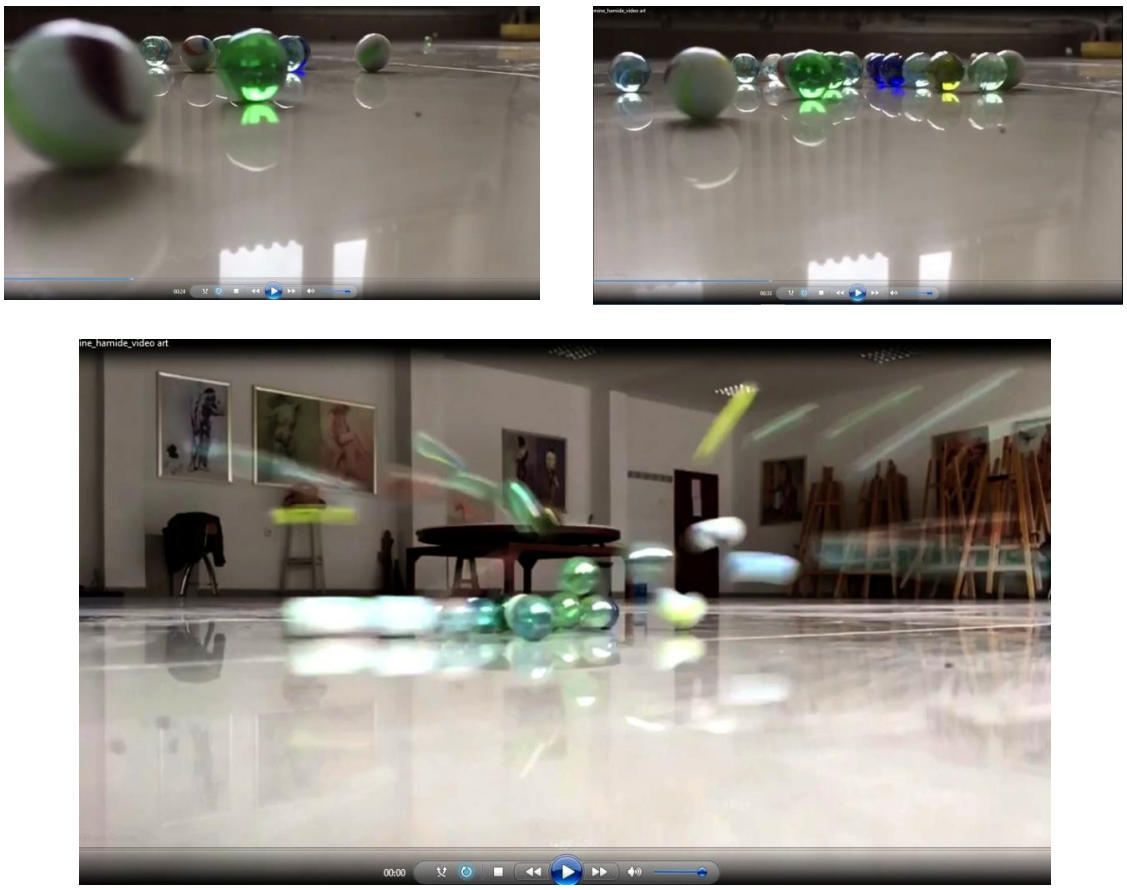
Derya, ders süreci ve video çalışmalarıyla ilgili bilgi vermiştir. Çalışmalarına ilişkin geliştirdiği olumlu algı görülmektedir.

"Video çalışmaları yavaş yavaş bitiş aşamasına geçiyor. Müzik aramaya başladıkça video kadar önemi olduğunu anladım. Çok fazla seçenek türemesi bizim kafalarımızı karıştırsa da tek bir şey belirleyip onu ele alarak ilerlemek ve çok fazla yükseklerde hayaller kurmayıp işin teknolojik kısmını düşünerek elimizdeki imkanlar sayesinde yapmamızda en önemli aşaması. Resim yapmak gibi küçük aşamalarla ilerlediğimiz bu ödev sadece kağıt üzerinde değil günümüz çağının kağıttan bilgisayarında gördüğümüz görseller. Teknoloji bu hızda

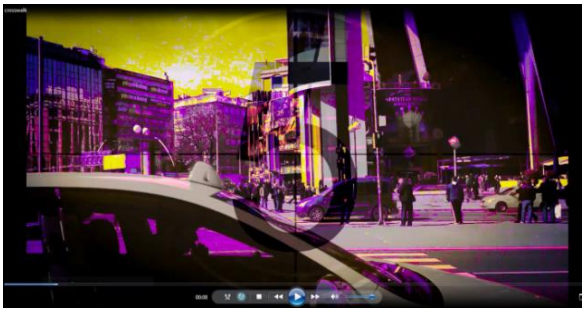
ilerlerken bizim şu an bu tarz ödevler yapmamız gelecek için yatırımdan başka bir şey olamaz (Meltem, ÖG, 28.12.2016)"

Meltem, günlüğünde müziğin video sanatındaki öneminden bahsetmiştir. Çalışmalarını kendi imkanları çerçevesinde gerçekleştirdiklerine değinmiştir. Çalışma süreci açısından video ile çalışma yapmayı, resim yapma sürecine benzeterek iki farklı teknik arasında ilişki kurmuştur. Ayrıca geleneksel tekniklerin dışında güncel teknolojik anlayışları içeren etkinlikler yapmanın gelecekleri için önemli olduğu görüşünü belirtmiştir.

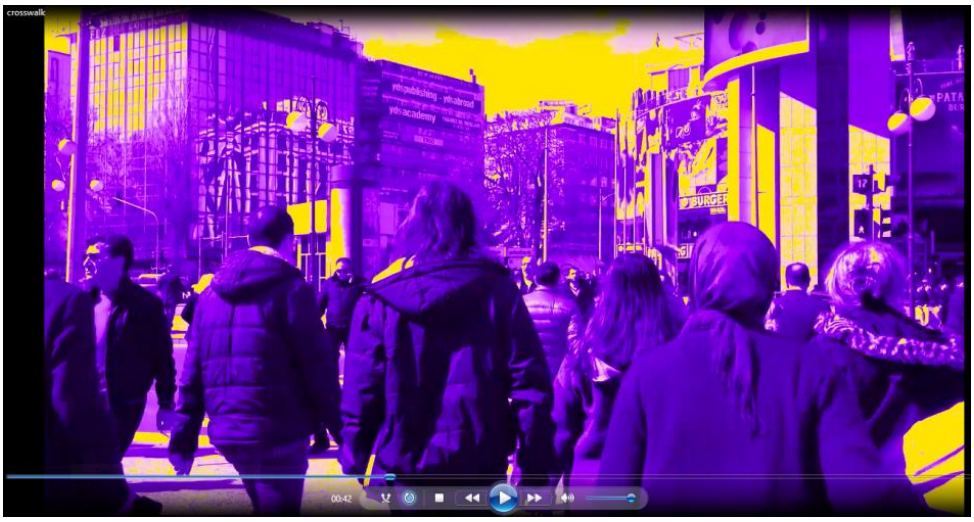
Öğrencilerin Video Projeleri

Şekil 138. 1. gruba (Oktay-Aysun-Ayşe) ait video projesi

Şekil 139. 2. Gruba (Sinem-Derya-Cemre) ait video projesi

"Video art çalışmamızda yaya geçitlerinin en kalabalık olduğu zamanda, insanların toplu bir şekilde ve savaşıyormuşçasına birbirlerine doğru yürürken bir gerilim yarattıklarını düşündük ve bu gerilimi kaos kavramından yola çıkarak, müzikle ve ses efektiyle destekleyerek anlatmaya çalıştık. Gün içinde insanlar kalabalık olarak bir yerlere yetişmeye çalışıyorlar. Biz de bu hengamenin insanda yarattığı boğuculuğu videomuzda işledik. Ön plana ritmi, tekrarı, hareketi ve dinamizmi çıkardık (2. Grup, Video proje yazısı)"

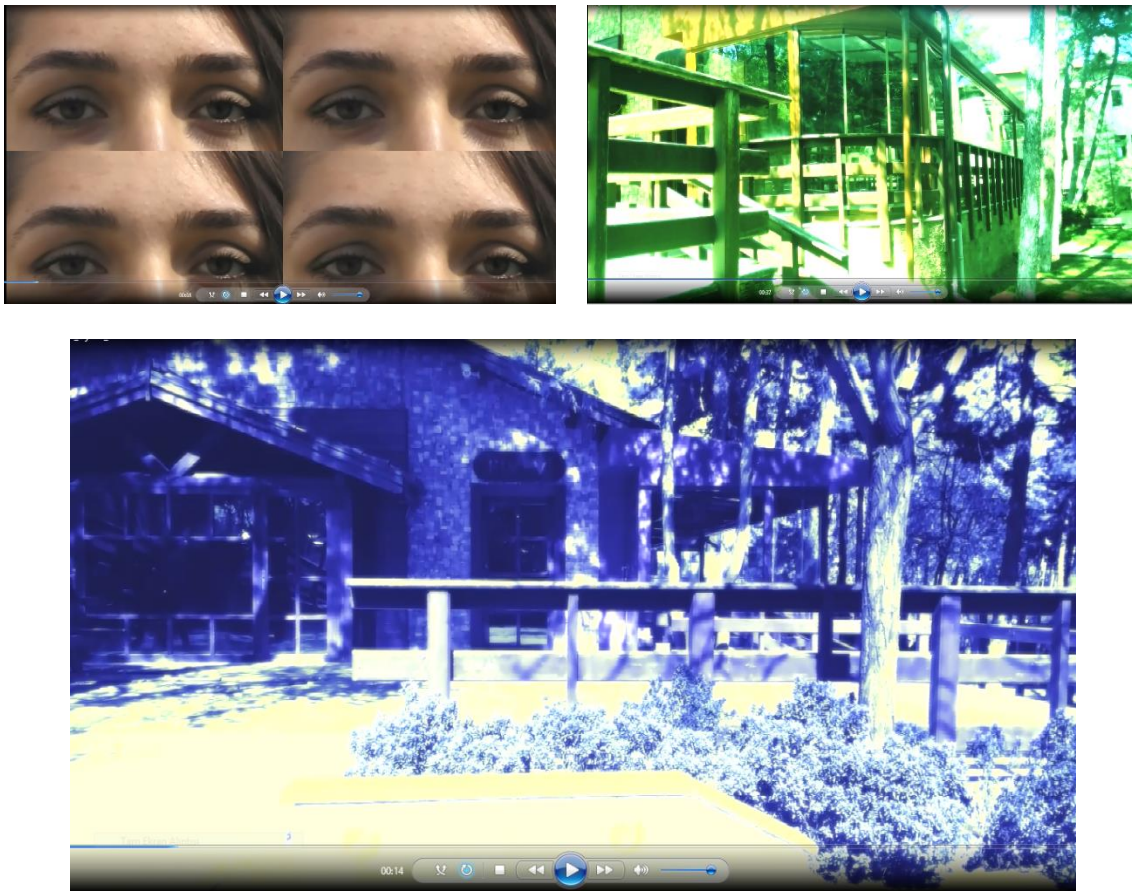
Şekil 140. 3. Gruba (Hande-Başak-İlknur) ait video projesi

Şekil 141. 4. Gruba (Meltem-Beyza-Esra) ait video projesi

"Kavram: Işığın ritmi. Işık her anımızdır. Gecenin bir parçası, gündüzün kendisidir. Gördüğümüz ise bize yansıyan ışıktır. Işığın aşamaları, onun ritim çubuğu gibidir. Bazen sık ve sürekli bazen de yavaş ve araklı olarak devam eder. Bir ritim söz konusudur ama beklenmedik bir anda sönebilir ve kaybolur ya da tekrardan ortaya çıkabilir. Sessizliğin

içerisinde adım atar gibi çarpar gözlerimize. Tık tık tık... Yaklaşan hüzmeler gözükür ve kaybolur. En sonunda ışık söner karanlık hakim olur (3. Grup, Video proje yazısı)"

Şekil 142. 5. Gruba (Aslıhan-Aybüke-Çağla) ait video projesi

"Bakmak başkadır, baktığımızı görmek başka, gördüğünüzü anlamak ise bambaşka. Gerçek görme organı gözler değildir, görme organı beyindir. Göz ise sadece "bakma organı" olabilir. Eğer gözümüz görme organı olsaydı, herkes belli bir noktaya ya da herhangi bir şeye baktığında aynı şeyi görürdü. Bu çalışma gözlerin aynı noktaya baksa da herkesin gördüğü şeyin farklı olduğunu anlatmak için. Aynı noktaya bakan kimseler her zaman aynı heyecanı, üzüntüyü, tutkuyu, mutluluğu hissedemez. Gözler kapatıldığında da bazen yalnızlığı, bazen kalabalığı, bazen yolculuğu sağlar ama herkese değil. (5.Grup, Video proje yazısı)"

5.3.12. Video Proje Etkinliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Etkinlik sonunda öğrencilerin görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen görüşmeler betimsel analiz kapsamında tema ve kavram kodlarına ayrıştırılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda video etkinliğine ilişkin görüşler teması altında video projesine yönelik ön çalışmalar, video projesi sürecinde karşılaşılan zorluklar, video proje etkinliği kazanımları, öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları alt temaları yer almaktadır.

Tablo 72

Video Proje Etkinliğine İlişkin Görüşlerin Alt Temaları

Tema	Alt Tema
Video Proje Etkinliğine İlişkin Görüşler	Video Projesine Yönelik Ön Çalışmalar
	Video Projesi Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar
	Video Proje Etkinliği Kazanımları
	Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları
	Video Proje Etkinliğinin İşlenişi

Video etkinliğine ilişkin görüşler teması altında video projesine yönelik ön çalışmalar, video projesi sürecinde karşılaşılan zorluklar, video proje etkinliği kazanımları, öğrencilerin kendi çalışmalarına yönelik algıları, etkinliğin işlenişi alt temaları bulunmaktadır.

Tablo 73

Video Projesine Yönelik Ön Çalışmalar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Video Projesine Yönelik Ön Çalışmalar	Video çalışmaları izleme
	Kavram seçimi
	Okuma yapma
	Teknik araştırma
	Çekim hazırlıkları

Video çalışmaları izleme koduna ilişkin Meltem'in ifadeleri şöyledir.*"çok fazla zaten video art çalışmaları izledim. Daha sonra mesela bazen müzik dinlerken falan klipler dikkatimi çekti. Aslında böyle arkasında duran sadece insanlarla olan değil de görselleri olan müzikler falan vardı. Onlar da çok dikkatimi çekti. Ondan sonra işte notlar aldım teker teker..."* Sinem'in *"Video art projesi siz bize örnekleri gösterdikten sonra benim çok ilgimi çekti. İnternetten bir kaç gün böyle oturup bir anda da değil. Bir sürü video art örneklerine*

baktım. Onlarda çok ilgimi çekti." ve Esra'nın *"Video art örneklerini izledim sizin attıklarınızı izledim. Hani öncelikli bir fikir oluşması gerekiyordu ki oradan ortaya çıksın. İşte youtube'den instagram'dan bulduğum her yerden video artları izlemeye başladım. Dikkatimi çeken konular oldu. Dikkatimi çeken konuları not aldım..."* Meltem'in açıklamalarında görüldüğü üzere öğrenciler, video projesine yönelik ön hazırlık olarak video sanat çalışmaları izlemişlerdir. Bunun yanında video sanatı dışında çekilen farklı videolar da izlediklerini belirtmişlerdir. Video çalışmaları izlerken dikkatlerini çeken konuları not aldıklarını ifade etmişlerdir. Kavram seçimi koduna ilişkin Hande, *"Öncelikle temel tasarımın konularını bahsettiğimiz öğelere baktık, göz attık. Günlük hayatımızda nerelerde görüyoruzu düşündük önce, acaba bunları nasıl ifade edebiliriz."* ifadelerini kullanmıştır. Hande kavram belirlemeye yönelik düşünme sürecine ilişkin bilgiler vermiştir. Okuma yapma koduna ilişkin Aybüke'nin *"Bu göz ve algı ile ilgili göz görme organımızdır sadece algıladığımız yer beynimizdir temalı bir kaç tane yazı okudum..."* ifadelerinde görüldüğü üzere öğrenci, görme ve görsel algıyla ilgili yazılar okuduğunu belirtmiştir. Teknik araştırma koduna ilişkin İlknur*"Ben daha çok müziğe yoğunlaştım. çok araştırdık, sizin attığınız o şeyleri maillerdeki videolara da baktık, seyrettik. Onun haricinde ben internette de bir iki şeye baktım. Belgesel müzikleri araştırdım..."* açıklamalarında video projesine ön hazırlık olarak teknik araştırmalarda bulunarak video çalışmalarında kullanmak üzere müzikler araştırdığını belirtmiştir. Başak ise *"..Diğer video artlara baktık. Işıkla ilgili şeylere baktık. Nasıl bir çekim yapabiliriz diye..."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenci ön hazırlık kapsamında teknik olarak video çalışmalarında ışık kullanımıyla ilgili araştırmalar yaptıklarını belirtmiştir. Çekim hazırlıkları koduna ilişkin Sinem'in *"...Ben gösterdim arkadaşlara bu şekilde çekersek daha iyi olur diye onlar önce bir denendiler. Sonra çekim hataları yaptılar mesela ben yan çektiysem onlar dik çektiler. Ben de işte hani tekrar çekin deyince tekrar çektiler. Sonra hepsini birleştirdik..."* ve Derya'nın *"...Ben rahat bir 10 tane falan çekim yaptım. İlk başta yanlış çekmişim. Dik çekmemem gerekiyormuş, yan çekmem gerekiyormuş. Onu falan tekrar çektim..."* açıklamalarından ön hazırlık olarak çekim denemeleri ve hazırlıkları yaptıkları anlaşılmıştır.

Tablo 74

Video Projesi Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Video Projesi Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	Kavram belirleme
	Kavramı Yansıtamama
	Teknik Materyal Eksikliği
	Çekimlerde zorlanma
	Teknik problem
	Grup çalışması

Video projesi sürecinde karşılaşılan zorluklar alt teması altında kavram belirleme, kavramı yansıtamama, teknik materyal eksikliği, çekimlerde zorlanma, teknik problem, grup çalışması kodları yer almaktadır. Bunun yanında öğrencilerden 2'si video proje etkinliği kapsamında herhangi bir zorluk ve problemle karşılaşmadığını belirtmiştir. Kavram belirleme koduna ilişkin Aybüke *"İlk başta zaten fikir bulmada çok zorlandık. Konu bulmada çok zorlandık..." ve Derya'nın "Kavramsal olarak biz çok zorlandık. Çünkü hem yavaş ilerledik. Bir grup ödevi olduğu için hani hepimizin birlikte domine olması gerekiyordu. Hepimizin birlikte karar vermesi gerekiyordu. Aynı derecede o şeyi beğenmemiz gerekiyordu. Bu konuda biz biraz zorlandık..."* ifadeleriyle video projeleri için kavram belirleme konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Etkinliğin grup çalışmasıyla gerçekleştirilmesinden dolayı ortak karar alma gerekliliği, kavram belirleme konusunu biraz daha karmaşık bir hale getirdiği söylenebilir. Kavramı yansıtma koduna ilişkin Çağla'nın *"Hocam bence en büyük problemimiz şuydu Biz anlattığımızı yansıtamadık biraz. Çünkü bu imkanlar doğrultusunda oldu. Anlattığımız şeyleri hani yapamadık diyelim nasıl, çekemedik. O algıyı yansıtamadık. Belki programları çok iyi bilmiyorduk o yüzden belki makinamız iyi değildi, tam istediğimiz şeyi çekemedik. Baya uzun sürdü zaten bizimki."* açıklamalarından video projelerinde belirledikleri kavramı çalışmalarına yansıtma konusunda zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Çağla, çalışma süreçlerinin uzun sürdüğünü, teknik konularda yaşadıkları sıkıntıların da kavramlarını ifade etme konusunda kendilerini etkilediğini belirtmiştir. Çekim sürecindeki zorluklar koduna ilişkin Aybüke *"Dışarıda video çekerken baya bir sıkıntı yaşadık biz çünkü videomuzu çektikten sonra fazla amatörce olduğunu fark ettik biz, arabalar vardı içinde çünkü. O yüzden buraya geldik tekrar işte dışarı çıktık. Ertesi gün yine yağmurda fotoğraf çektik, video çektik. Buydu teknik sorunumuz bizim bunun dışında bir şey yaşamadık."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler, herhangi bir deneyimleri olmadığından

video çekimlerinde zorlandıklarını belirtmiştir. Materyal eksikliği koduna ilişkin Esra *"Mesela kamera çekimi hani titreme olmasını istemiyorduk. İşte tripot arıyorduk. Ama istediğimize göre bir şey bulamadık. Kamerayı kendimiz tutmak zorunda kaldık. Yoruluyorduk. Ama sonra değişerek çekelim ama bir de titretmeden çünkü kamerayı cama yasladık direk yapıştırdık..."* ifadelerini kullanmıştır. Esra bir tripota sahip olmadıklarından video çekim aşamasında zorlandıklarını belirtmiştir. Teknik problemler koduna ilişkin Oktay'ın açıklamaları şöyledir; *"Bilgisayara attım videoları, sonra videoları keseceğim edeceğim derken indirme de sıkıntı yaşadım. Orijinal program olması gerekiyormuş. İnternetten indirilen program bir işe yaramadı, indirdim, kurmadı bilgisayar. Biraz ben sıkıntı yaşadım. Farklı bir cihaza geçtik. Farklı programlara ve uygulamalara geçtik. O şekilde çözmeye çalıştık."* ve Beyza ise; *"...bilgisayar ortamına geçtiğimizde asıl biz problemi yaşadık. Çünkü nasıl daha artık ödevi bitirdikten sonra nasıl daha iyi olabilirleri düşündüğümüzde Hani kesiyoruz bizim movie maker işimize yarayacağını düşündük, kestik ama yeterli gelmedi. Adobe Premier Pro'yu indirdik. Ama hala onun da dilinden anlamadığımız için yine adobe'yi de çözebilmek için internetten çok fazla video izledik..."* açıklamalarında bulunmuştur. Öğrenciler video düzenleme aşamasında kullanacakları doğru video düzenleme programına karar verme ve bu programları temin etme konusunda zorlandıklarını belirtmiştir. Grup çalışması koduna ilişkin Hande'nin ifadeleri şöyledir; *"Gruplaşamadığımız için ödevimiz ortaya tam çıkmadı. Daha düzgün bir şekilde organize olsaydık. Daha toleranslı bir şekilde birbirimize yaklaşsaydık. Ve ya ödevimizin peşinde daha fazla koşsaydık. Daha fazla ilgilenseydik. Bu kadar hafife almasaydık daha güzel bir ödev çıkabilirdi. Ama biz bunu yapmadık. Birbirimizle iletişim kuramadık. Bu iletişim telefon anlamında değil. Kişisel anlamda bir iletişim kuramadık bu yüzden güzel bir grup oluşturamadık. Eksiklerimiz buradan kaynaklıydı. Yoksa fikir olarak daha farklı konularda da çok güzel yerlere de gelebilirdik."* Hande gruplarıyla ve grup çalışmasıyla ilgili bir değerlendirme yapmıştır**.** Aynı zamanda yeterince özveride bulunmadıkları için özeleştiri yaptığı söylenebilir.

Tablo 75

Video Proje Etkinliği Kazanımları Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Video Proje Etkinliği Kazanımları	Sanatsal bilgi ve deneyim
	Teknik bilgi ve deneyim
	Görsel algı
	Farklı bakış açısı
	Grup çalışması
	Hayal gücü

Video proje etkinliği kazanımları alt temasına ilişkin sanatsal bilgi ve deneyim, teknik bilgi ve deneyim, grup çalışması, görsel algı, farklı bakış açısı, hayal gücü kodlarından oluşmaktadır. Sanatsal bilgi ve deneyim koduna ilişkin Meltem, *"İlk başta sanatın sadece hani bizim kendi alanımızda sanatın resimle boyamakla alakalı olmadığını öğrenmem gerçekten çok büyük şey kattı bana. Bir de bu video art hatta siz yarışma falan önermiştiniz gerçekten ileriki hayatımda da devam ettirebileceğim belki de uğraşabileceğim bir şey oldu. Çünkü herşey bazen hani diğer ödevlerde de olmuştu ama her şeye çalışma gözü ile bakmıştık. Biz bu ödevle bu çalışmada da artık nasıl bir şeyler olabilir acaba diye trafikte kalmışken ya da bir şey şelale görmüşken, dere görmüşken hani bunları nasıl değerlendirebilirime gelmeye başladı. Çünkü video art gerçekten çok keyifli bir dal, bir alan ve neden olmasın yani ileriki hayatımda belki de sürdürebilirim..."* ifadelerini kullanmıştır. Meltem'in sözlerinde video projesinin sağladığı bilgi ve deneyimin sanat algısındaki yarattığı farklılık görülmektedir. Öğrenci, video projesi üzerine çalışmaktan aldığı keyfi ve sanat yaşamında video sanatıyla ilgilenebileceğini belirtmiştir. Derya'nın *"...sanatsal anlamda da müziğin ne kadar etkili olduğunu fark ettim. İşte ne bileyim şu an toparlayamıyorum. Müziğin hareketlerin ritmin bu tarz kavramların bir çalışmaya ne kadar çok etkisi olduğunu fark ettim diyebilirim."* açıklamalarından müzik ve ses unsurlarının video üzerindeki etkisi üzerine farkındalık yaşadığı anlaşılmaktadır. Ritim ve benzeri temel tasarım içeriklerini farklı disiplinler içinde gözlemlemeleri öğrenciler için önemli görülmektedir. Farklı bakış açısı koduna ilişkin Cemre'nin *"...günlük şeyleri biraz farklı yorumlamak olabilir. Biraz daha eleştirel gözle bakmak olabilir."* ifadelerinden günlük yaşam ve sanat ilişkisine yönelik farklı bakış açısı geliştirdiği söylenebilir. Teknik bilgi ve deneyim koduyla ilgili Aysun'un *"Sanatın sadece kalemle olmayacağını öğrendik. Farklı şekilde de yapılabileceğini öğrendik. Mesela video art çalışmasını hiç bir şekilde ben*

bilmiyordum, burada öğrendim. Kısaca 2-3 dakikalık şeyden de çok güzel şeyler çıkabileceğini öğrendik..." açıklamalarından sanatın farklı form ve tekniklerine ilişkin bilgi edindiği anlaşılmaktadır. Öğrencinin sanat algı ve anlayışının geliştiği söylenebilir. Çağla'nın *"...yazı yazdık, yazı olmadığı zaman da çok sıkıntı çektik. Bence bir eser ya da bir şey yaptığımda yazısı olmalı, anlatmak istediğini anlatması gerekiyor. Bu konuda çok çok etkisi oldu. Mesela bir resim yaptığımda yanına yazısını yazmadan koymam diyebilirim yani. Bu yönde aşırı etkisi oldu bana"* açıklamalarından öğrencinin, sanatçının eserini sanatsal manifesto ya da diğer yazın türleri aracılığıyla ifade etmesinin önemi konusunda farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Teknik bilgi ve deneyim koduna ilişkin Sinem'in ifadeleri şöyledir; *"...bana montaj için kullandığım programı daha iyi kullanmayı öğrenmem de yardımcı oldu. Mesela işte yeni bir efekt için bir ayar öğrendim bu ödevi yaparken internetten de bakarak"* ve Başak'ın *"...ilerde olurda bir video düzenlemem gerekirse hani hangi uygulamaları ya da hangi programları kullanabileceğimi öğrendim."* Sinem'in ifadelerinden öğrencilerin video düzenleme programlarına dair bilgi ve deneyimlerinin gelişmesini sağladığı söylenebilir. Oktay'ın açıklamaları şöyledir; *"...o arka plandaki o müzik çok önemliymiş yani biz, tamam biz müzik eklemedik ama o video art çalışmalarıyla ilgili izlediğim videolarda arkadaki müzik çok etkiliyor videoyu eğer o müzik olmasa belki hiç bir anlamı olmayacak o videonun, ama müzik kullanımı, ses kullanımı, ışık kullanımı çok etki ediyormuş yani. Çok zor bir iş, özellikle televizyoncuları falan anladım"* Oktay'ın açıklamalarından müzik ve ışık kullanımı gibi teknik unsurların video üzerindeki etkisi üzerinde farkındalık geliştirdiği anlaşılmıştır. Görsel algı koduna ilişkin Aybüke'nin *"Bu video proje çalışması bana görmek ve algı arasındaki farkı anlamama sebep oldu, neden oldu. Anlamamı sağladı çünkü daha net anladım bir şeyleri daha önce de herkesin aynı şeye bakıp aynı şeyi görmediğini biliyordum fakat bu okuduğum şeyler bana daha çok şey kattı."* ifadelerinden öğrencinin görsel algılama sürecine ilişkin bilgi ve deneyim elde ettiği söylenebilir. Grup çalışması koduna ilişkin Başak'ın *"Bir kere grup iletişiminin çok önemli olduğunu fark ettim. Grup iletişimi en başta hani video olsun farklı çalışma olsun. Grupla yapıyorsak eğer hani iletişim olması gerekiyor. O iletişim kopukluğu olmaması gerekiyor"* ifadelerinden öğrencinin yaşadığı grup deneyimi üzerine değerlendirme içermektedir. Başak içerisinde olduğu çalışma grubu bazı iletişim problemleri yaşamıştır. Öğrencinin görüşleri söz konusu durumun etkilerini yansıtmaktadır. Ayşe ise *"Grup çalışması önemli bir etki olduğunu anladım. Akıl akıldan üstündür gibi bir etkinlik oldu. Çünkü senin tıkandığın yerde o fikir üretti. Hemen hallettik. Ve anlaşabildiğimizi fark ettim ben. Böyle bir sıkıntı yaşamadık yani grupta. Sen şunu yapacaksın ben bunu yapacağım, görev dağılımında bile herkes atlayıp ben yaparım bu olur*

diyordu. Öyle bir şeydi..." ifadelerini kullanmıştır. Ayşe dahil olduğu çalışma grubu içerisindeki görev dağılımından ve dayanışmadan bahsetmiştir. Öğrenci grup çalışmasına ilişkin farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Kişisel gelişim koduna ilişkin Derya'nın *"Yani aslında çok ufak anların ne kadar önemli olduğunu ya da işte ne bileyim hayattaki, hayatın akışına kendimizi her zaman bırakmamız gerektiğini öğretti. Çünkü farkında olmadan çok yanlış şeyler yapabiliyoruz. İnsanların kalbini kırabiliyoruz. Bu yönden biraz daha dikkatli olmam gerektiğinin daha fazla farkında olmam gerektiğini öğretti"* açıklamalarından öğrencinin anlayış ve empati duygusunun yükseldiği söylenebilir. Hayal gücü koduna ilişkin Esra *"Yağmurun sesi, işte bir müzik açıyorsun bir keman sesi. Böyle insanı farklı farklı şeyler düşündürebiliyor. Her şeyden bir şey çağrıştırabiliyor sana. Hayal gücüm baya gelişti. Birbiri ile ilişkilendirebiliyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Esra'nın farklı unsurları ilişkilendirme yetisinin ve hayal gücünün geliştiğini belirtmiştir.

Tablo 76

Öğrencilerin Video Çalışmalarına Yönelik Algıları Alt Temalarına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Öğrencilerin Çalışmalarına Yönelik Algıları	Olumlu
	Olumsuz

Öğrencilerin çalışmalarına yönelik algıları alt teması içerisinde olumlu ve olumsuz kodları yer almaktadır. Olumlu koduna ilişkin Meltem, *"Çalışmamız yani normalde çok basit bir şeyden çok güzel bir çalışma çıktığını düşünüyorum. Gerçekten hani tamamen soyut bir anlama kavuştu. Güzel bir çalışma olduğu, arkasında müzik eklediğinizde daha da hoş bir çalışma oldu. Bakanın ilk başta anlamayıp da daha sonra düşününce anlayabileceği bir şey oldu. Gerçekten güzel bir çalışma olduğunu düşünüyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Beyza'nın *"internetten izlediğimiz diğer video artlara gibi bir video çalışması olduğunu düşünüyorum. Çünkü diğerlerini izleyince tıpkı onlara benziyor gibi. Demek ki biz de profesyonel bir iş çıkarmışız."* ifadelerinden çalışmalarını profesyonel çalışmalarla karşılaştırdığı ve sonuç olarak ortaya profesyonel bir çalışma çıkardıklarını düşünmektedir. Ayşe ise *"Çalışmamızın iyi olduğunu düşünüyorum yani şöyle zorlanmadık yani çektik ve bu sesleri beklediğimiz gibi olmadı. İyi yönde yani biz kötü bekliyorduk. Yani ben sesin bu kadar etkili olacağını düşünmüyordum. Ama dinlediğinde falan Güzin Hocamız falan şey dedi. Hani bunları siz mi eklediniz dedi seslere. Hayır eklememiştik. Yavaşlatınca falan etkisi daha çok büyüdü. Sadece çektik. Ekstra bir ses falan eklemedik. Yani güzel olduğunu düşünüyorum. Yani çok bir şey kat etmeden kendimizi ifade ettiğimizi düşünüyorum.*

Uğraşmadan, çabalamadan. Sadece ifade ettiğimizi, doğru ifade ettiğimizi düşünüyorum." ifadelerini kullanarak çalışmalarında çekim sürecinde oluşan doğal ve spontan etkilerin yansımalarından başarılı sonuçlar elde ettikleri söylenebilir. Ayrıca öğrenci çalışmalarıyla kendileri ifade ettiklerini belirtmiştir. Derya *"ben garip bir şekilde çalışmamızı çok beğendim. Yani biz mor-sarı zıtlığı kullandık. Videoya ve müziğe çok iyi gittiğini düşünüyorum."* ifadeleriyle video çalışmasında kullandıkları renk ve müzik gibi ayrıntılara vurgu yaparak çalışmalarına yönelik beğenilerini belirtmiştir. Olumsuz koduna ilişkin Aslıhan'ın *"Çalışmamızla ilgili biraz aceleye geldi birazcık. O yüzden fazla düşüncelerimizi, aktardık ama çok fazla ne anlatmak istediğimizi anlatamadığımızı düşünüyorum. Aceleye geldiği için ne anlatmak istediğimizi veremedik karşı tarafa"* ifadelerinden belirledikleri kavramı çalışmalarına tamamıyla yansıtamadıklarını düşündükleri için video projeleriyle ilgili olumsuz algıya sahip oldukları söylenebilir. Hande'nin ise *"...video projemizin başarılı olduğunu düşünmüyorum. Daha güzel bir şey çıkabilirdi."* ifadelerinden daha iyi bir sonuç alınabileceğine ilişki bir inanç taşıdığından video projesine ilişkin olumsuz algıya sahip olduğu söylenebilir. Başak ise *"Daha iyi olabilirdi. Bir kere grup çalışması olabilirdi. Dediğiniz gibi biraz bireysel oldu. Başka çalışmayla ilgili de çalışma daha iyi olabilirdi. Hani teknik aksaklıklar var ondan sonra tam düşündüğümüzü gerçekleştiremedik. En azından ben kendi adıma söyleyeyim. Tam video ile ilgili düşüncem gerçekleştiremedim."* ifadelerini kullanmıştır. Başak, grup çalışmalarındaki olumsuzluğa vurgu yapmıştır. Kavramlarını Bireysel olarak video çalışmasına düşüncelerini yansıtamadığını belirtmiştir.

Tablo 77

Video Proje Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Video Proje Etkinliğinin İşlenişine Yönelik Algılar	Sınıf içi etkileşim
	Hazır bulunuşluk düzeyleri
	Olumlu ders süreci
	Öğretim yöntemleri
	Video paylaşımı

Etkinliğin işlenişine yönelik algılar alt teması içerisinde sınıf içi iletişim, hazır bulunuşluk düzeyleri, olumlu ders süreci, öğretim yöntemleri, video paylaşımı kavram kodları yer almaktadır. Sınıf içi etkileşim koduna ilişkin Meltem *"...sizin anlatış şekliniz zaten slaytla anlattınız daha sonra bireysel olarak videolar gönderdiniz, whats apptan grup kurduk oradan paylaşımlarda bulunduk"* Aybüke "*biz kendimiz videolar bulduk. Birbirimizle*

paylaştık. Buraya geldik herkes beğendiği videoları paylaştı burada", İlknur ise *"Ben bu derste biraz devamsızlık yaptım. Yani devamsızlığım vardı. Çok yoğun bir çalışma tempoma denk geldi. Bazı şeyleri sonradan duydum. Bazı şeyleri hiç duymadım. Ama sizin mesaj olarak attığınız o video linklerini hep izledim. Onlardan yararlandım daha çok. Onu söyleyebilirim. Ve çok öğretici oldu. Maddi manevi öğretici oldu. Hem sanatsal anlamda hem insani anlamda öğretici oldu diyebilirim."* ifadelerini kullanmıştır. Araştırmacı, whatsapp uygulamasında kurduğu grup üzerinde video sanatı örnekleri paylaşmıştır. Öğrenciler paylaşılan video sanat çalışmalarını izlemiştir. Bunun yanında öğrenciler, kendi araştırma süreçleri dahilinde ulaştıkları video örneklerini de birbirleriyle paylaşarak iletişim kurmuşlardır. Esra'nın ifadeleri şu şekildedir. *"Diğer arkadaşlarımın videolarını da gördük. Onları izlerken eleştirilerinizi dikkate aldık zaten biz orada eleştirilerinizi, kendi eleştirilerimizi de arkadaşlarımızın eleştirilerini de ben not alıyordum. Bazen Meltem alıyordu. Hani notlar alıyordu. Sonra videomuzu çekerken video ile ilgili konuşurken onları dile döküyorduk. Şurada şunu demek istemişti. Acaba şu akış şöyle mi gelse daha mı iyi olur diye. O eleştirileri dikkate alınca daha iyi şeyler oldu yani."* Sinem'in ifadeleri ise şöyledir; *"Yani başta gösterdiğiniz örnekler bize çok yardımcı oldu zaten. Benim internette bakarken işte hocanın gösterdiklerine benziyor diyerek biraz da baktım. Arkadaşlarımızın yani hepsini izlemedim tabi ki zaten hani sadece fikir alışverişinde bulunuyorduk. Ama mesela Oktayların grubundaki videoyu izlemiştim. İşte onlar nasıl yapmışlar onların fikirleri, projeye bakış açılarını öğrenmeye çalıştık. Onların farklı işlerini görünce aslında biraz daha bir şeyleri değiştirdik."* Aybüke ise *"Sinem'in videosunu izledik ilk başta o çok yardımcı olmuştu bize. Sinem video getirmişti trafik akışı yaptı, çok karmaşıktı ama o daha çok kaosu işlediği için güzel bir video oydu ama aksaklıkları vardı. Üzerinde tartışmak mesela çok etkili olmuştu benim için."* açıklamalarıyla sınıf içi etkileşim koduna ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrenciler birbirlerinin çalışma deneyimlerinden ve araştırmacının geri bildirimlerinden yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Hazır bulunuşluk düzeyleri koduna ilişkin Meltem'in ifadeleri şöyledir; *"video art çalışmasının anlaşılmaması yani bu sorunları biraz diğer çalışmalarda da yaşadık. Yani bir kişi çok iyi anlamışken bir kişi anlamıyor. Bu sefer hocam siz ard arda anlattığınızda anlamayanlar çok garip bir soru sorduğunda bu sefer bizim de kafamız dağılıyor. N'oluyor diye bizim de sorduğumuz sorular oldu. Ama en nihayetinde herkes toparladı."* Meltem'in açıklamalarında öğrenciler arasındaki hazır bulunuşluk düzeyindeki farklılığa vurgu yapmıştır. Hazır bulunuşluk düzeyindeki farklılıkların dersin işleyişindeki önemini belirtmiştir. Olumlu ders süreci koduna ilişkin Cemre *"Dersin işlenişi iyiydi ve yeterliydi bence. Çünkü internette biraz daha karmaşıktı ne anladıysak biraz*

burada anladık." ifadelerinde ders sürecini yeterli bulduğunu söylemiştir. Öğretim yöntemleri koduna ilişkin Oktay'ın *"Dersin işlenişi güzeldi. İlk sunumunuz çok güzeldi. Sunumunuzu çok beğendim. Mesela o gösterdiğiniz videolar çok güzeldi. Sonra bir whats app grubu açmıştık. Sonra onunla ilgili..... güzeldi ya."* ifadelerinden sunum ve video örneklerine yönelik duygu ve düşüncelerinden bahsetmiştir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular başlığı altında, "Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitiminin tasarım bilgi ve beceri gelişimlerine etkisi üzerine öğrencilerin görüşleri nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar sunulmuştur. Kavramsal uygulamaların tasarım becerilerine etkisi teması içerisinde teorik bilgi, tasarım becerileri, algı düzeyi, çalışma süreci alt temaları yer almaktadır.

Tablo 78

Kavramsal Uygulamaların Tasarım Becerilerine Etkisi

Tema	Alt Tema
Kavramsal Uygulamaların Tasarım Becerilerine Etkisi	Teorik bilgi
	Tasarım becerileri
	Algı düzeyi
	Çalışma süreci

Teorik bilgi alt teması içinde metinlerarasılık bilgisi, sözcük bilgisi, kavramsal düşünme süreci bilgisi kavram kodu yer almaktadır.

Tablo 79

Teorik Bilgi Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Teorik Bilgi	Kavramsal düşünme süreci bilgisi
	Sözcük (kavram) bilgisi
	Metinler arasılık bilgisi

Kavramsal düşünme süreci bilgisi kavram koduna ilişkin Hande'nin ifadeleri şöyledir; *"...kavram bilmediğimiz bir şeydi. Bu zamana kadar eğitim hayatı boyunca bilmediğim bir şeydi, sürekli ezbere dayalı şeylerdi. Bununda getirisi olduğu için biraz zorlandık en başta. Sonrasında kavramı kavradık dedik. Farklı bir ödeve geçtik. Bu sefer 3 boyut çıktı. Bu sefer*

yeniden üretim çıktı. Bu sefer farklı ödevler video falan çıktı böyle. Hani o ödevlerde kavramı farklı yerlerde görmemiz, kavram karşımıza artık ne olursa çıkarsa çıksın biz bunu her yere yorabiliriz. Bunun bilincindeyim en azından. En baştaki ödev en zorlandığımız ödevdi. Herkesin de çok şikayet ettiği ödevdi. Çünkü kavramı bilmiyorduk. Sonra ki ödevler kavramın çeşitleri olarak geldi bize...." Hande'nin ifadelerinden öğrencilerin daha öncesinde kavramsal düşünmeye dair bilgi ve deneyim sahibi olmadığı kavram temelli etkinlikler aracılığıyla kavramla tanıştıkları anlaşılmıştır. Ayrıca öğrenci, farklı kavramsal düşünme süreçleri içeren etkinliklerle çalıştıklarını, böylelikle çeşitli kavramsal düşünce pratiklerini deneyimlediklerini belirtmiştir. Başak'ın *"Karşılaştırma yapayım hocam ben burada, ilk başta dedim ki ben tamam dedim bir çalışma ortaya koyarım dedim. Ondan sonra ona göre kavram bulurum yani dedim. Ama öyle değil ilk başta kavram düşünüp ona göre yapmak gerekiyordu. Biraz daha böyle yaratıcılığı geliştiriyor"* ifadelerinde etkinliklerde ön görülen kavramsal düşünme sürecini tersten uygulamaya çalıştığı ve bu uygulama biçimiyle sonuç alamadığını belirtmiştir. Böylelikle kavramsal düşünme sürecinin zihinsel ve metodik bir düşünme biçimi olduğuna ikna olduğu söylenebilir. Ayşe ise *"Lisede böyle bir şey yapmamıştık. Yani nokta yaptık, çizgi yaptık, ama böyle kaos, özgürlük, dinginlik, sınırlar diye düşünmemiştik. Burada zorlandık. Ama bize katkısı oldu tabi ki düşünce şeklimizi falan değiştirdi. Farklı düşünmeyi sağladı... dedim düşünsel olarak farklıydı. Teknik olarak da farklıydı. Yani orda daha basit yapıyorduk. Bize zor geliyordu o zaman, ama şu andaki gibi değil. Hoca anlatırken bende şey oluşuyordu, bunu yapmıştım kolay diyordum ama yapım aşamasında öyle olmamıştı, biraz daha zorlanmıştım. Halbuki zorlanmamam lazım, önceden aldım. Demek ki eksikliklerim varmış diye düşünüyorum. Temel tasarım dersi genel olarak beni daha da çok geliştirdi ve sevdiğim bir ders olarak temel eğitimi aldığımı düşünüyorum."* ifadelerini kullanmıştır. Ayşe, üniversite öncesi eğitim yaşantısında kavramsal düşünce sürecini içeren bir eğitim almadıklarını söylemiştir. Aynı zamanda kavramsal etkinliklerin düşünce biçimlerinde olumlu anlamda farklılıklar yarattığını belirtmiştir. Öğrenci, kavramsal düşünceyi temel alan tasarım eğitiminin eksik bilgilerini tamamladığını, temel bilgi ve becerileri kazandırdığını da eklemiştir. Esra'nın ise ifadeleri şöyledir; *"Lisedeki temel tasarım dersimizde nerdeyse bir şey yapmıyorduk. Hocalar bize bir şey veriyordu. Mesela küçük bir desen parçası veriyordu. Bunu tamamla diyordu. Guaj boyayla boya. Bizim temel tasarımdaki işimiz buydu. Şimdi buraya gelince şimdi kavramlarımız var. Kavramlarla ilişkilendirmeler yapacağız. Sonra kendi tasarımlarımızı olacak. Şimdi özgün çalışma olacak. Lisede öyle bir şey yoktu. Hocanın istediği renkte, hocanın istediği boyutta ve şekilde yapıyorduk. Hiç olmadı, olan bir şeyi veriyordu.*

Fotokopisini çekip işte ışıklı masada geçiriyorduk. Sonra boyuyorduk ama burada öyle bir şey yok. Burada tamamen kendi özgün fikirleri, kendi düşüncelerin kendi çizimlerin olacak. O aşama tabi ki farklı oldu. İlk başta zorlandım onda. Çünkü alışmışız hazırı alıp yapmaya. Buraya gelince de hazırlar bitti, kendi uğraştığım için baya zorlandım. O fark baya beni yordu." Esra, lisede aldığı temel tasarım eğitimiyle karşılaştırma yaparak özgünlük vurgusunda bulunmuştur. Kavramsal çalışmalar aracılığıyla gerçek üretim sürecini yaşadığını, böylelikle kopyacılık ya da birbirine benzer tasarımlar yapmanın geride kaldığını belirtmiştir. Kavramsal düşünme süreciyle kavramlar ile biçimleri ilişkilendirme ve özgün çalışmalar ortaya koymanın kendisini zorladığı da görüşleri arasındadır. Sözcük (kavram) bilgisi koduna ilişkin Derya'nın ifadeleri şöyledir; *"bize kavramlar veriyordunuz, diyordunuz ki bunu düşündüğünüz de aklınıza gelen şeyler işte kötü, iyi... Bunun sayesinde hem kelime dağarcığı olarak gelişiyorsun. Hem de sen ne düşünüyorsun? Bu kelimeyi söylediğinde senin aklına ne geliyor, işte başka birinin aklına ne geliyor? Ya da işte başka birinin aklına bu geliyor ama bunu nasıl yansıtıyor".* Derya, ifadelerinde öğrenci sözcük bilgisini arttırdığını ve kavramlarının geliştiği görüşünde olduğu söylenebilir. Metinlerarasılık bilgisi kavram koduna ilişkin Derya *"...yapılan çalışmalarda tekrar birinden esinlenip başka bir çalışma yapılıyor ya. Aslında birbirine çok benziyor ama çok farklı tasarımlar, bunu da görmüş oldum ben."* ifadelerinde metinlerarasılık bilgisi edindiğini belirtmiştir.

Tablo 80

Tasarım Becerileri Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Tasarım Becerileri	Düşünce ve tasarım ilişkisi
	Konsept hazırlayabilme
	Çizgi (desen) gelişimi
	El becerisi gelişimi
	3 boyutlu düşünme becerileri
	Araç- gereç-malzeme kullanımı
	Tasarım bilgisi ve yorumu
	Tasarımda içerik ve anlam

Düşünce ve tasarım ilişkisi koduna ilişkin Meltem'in görüşleri şöyledir; *"...Daha önce yaptığımız şeyler temel tasarım derslerinde yaptığımız şeyler direk çizim, göze estetik gelsin, çizeyim vereyim, şeklinde oldu. Boyalarımız göze estetik gelsin ama bu kavramsal şekilde*

düşünmek başlarda bize çok zor gelse de daha sonrasında artık her şeye o gözle bakmaya başladık ve asıl olması gereken buydu zaten. Kavramsal olarak düşündükten sonra onu çalışmaya aktarmak zaten çalışmanın başlı başına estetik durmasını sağladı..." ifadelerinde kavramsal düşünce ve estetik karşılaştırması yapmıştır. Söz konusu karşılaştırma, kavramsal sanat yaklaşımı içinde süregelen bir tartışmayı içermektedir. Meltem, düşüncenin çalışmayı anlamlandırarak estetik bir algı yarattığı düşüncesine sahip olduğu söylenebilir. Ayşe'nin ifadeleri şöyledir; *"Düşünürken çok tasarım yaptık ve hangisinin bizi daha çok ifade ettiğine yani ettiyse onları bir tane ya da farklılıkları birleştirip uyumlu, çalışmamızla tasarımımızın yani düşündüğümüzün uyumlu olması gibi bir etkisi oldu. Yani kendimizi daha çok, ne düşündüysek onu yansıttık. Böyle bir etkisi oldu. Başta yansıtamadım diyelim. Birkaç tane daha yapıyorsun hangisi daha uygunsa onu yansıtıyorsun ya da hepsinde ayrı bir parça var onu birleştiriyorsun böyle bir etkisi oldu yani daha çok kendimi düşündüğüm ile ifade etmeye başladım. Kavramsal olarak."* Ayşe açıklamalarında kavramlarla ilgili düşüncelerini tasarımlarına yansıtabildiğini ve ifade gücünün geliştiğini belirtmiştir. Oktay'ın ifadeleri şöyledir; *"Kavramsal düşünmeyi düzleme aktarırken baya bir zorlanıyordum. Yani tamam düşünüyoruz. Ama onu aktarırken nasıl şeyler kullanacağımızı düşündük. Sonra onlar gittikçe, yaptıkça, arkadaşlarımızda zaten onlardan yaptığı çalışmalardan şey aldıkça, farklı farklı internet sitelerinden yapılan çalışmalara baktıkça bize baya bir etkisi oldu. Çok olumlu etkisi oldu. Daha geniş düşünüyorsun çalışmalarını yaparken. Bir kavram var ama onu, o kavramı ne kadar farklı aktarabilirim çalışmama, daha nasıl aktarabilirim, yapabilirim..."*. Oktay açıklamalarında kavramları tasarım öğeleri aracılığıyla ifade etmenin tasarım becerilerine etkisini açıklamaktadır. Öğrenci, düşüncelerini çalışmalarına aktarma becerilerinin ve ifade gücünün geliştiğini düşünmektedir. Konsept hazırlayabilme koduna ilişkin İlknur *"Mesela geçenlerde Esra ödevini yapacaktı orada bir uyuyan bir kadın gördüm, onu kavramla ilişkilendirdim mesela rüya dedim, fantazi, fantastik bir alan dedim falan böyle ikimiz beraber böyle çok güzel bir konsept çıkarabildik ortaya"* ifadelerini kullanmıştır. İlknur kavramsal çalışmalarında elde ettiği bilgi ve deneyimler ışığında konsept oluşturabildiğini söylemiştir. Hande *"...fikir gibi bir şey oldu bizim için bir konuya bir şeye başlarken bir tema belirleyip etrafında zihin haritası yapmak gibi aklımıza onunla ilgili gelen her şeyi yazıp en mantıklısını seçip onun üzerinden yürüyüp bir şeyler yapmayı öğreniyoruz..."* açıklamalarında da belirttiği üzere öğrenciler, bir düşünce sistematiği elde etmiştir. Böylelikle belli bir düşünceden hareketle bir kavram ya da konsept geliştirerek çalışabilme kazanımı sağladıkları söylenebilir. Çizgi (desen) gelişimi koduna ilişkin Oktay'ın *"...daha farklı çizgileri kullanabilirim. Benim çizgilerimde etkili oldu.*

Tasarımlarımda etkili oldu." ifadelerinden de anlaşıldığı gibi öğrenci çizgilerini tasarımlarında daha etkili kullanmaya başladığı görüşündedir. El becerisi gelişimi koduna ilişkin Çağla *"...elimin açıldığını düşünüyorum. Hem zihinsel hem beceri olarak baya ileriye gittiğimizi düşünüyorum"* açıklamalarında Çağla'nın zihinsel ve el becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. 3 boyutlu düşünme becerisi kavram koduna ilişkin Sinem'in ifadeleri şöyledir; *"Kavramsal düşünme sürecim mesela bana 3 boyutlu çalışmada olduğu gibi yeni her gördüğüm bir objeden nasıl bunu sanata dönüştürebilirim diye yol açmış olabilir. Mesela buna nasıl bir kavram yüklersem daha nasıl değiştirebilirim, şeklini, şemalini nasıl değiştirip bir sanat oluşturabilirim gibi bir şeyler düşünüyorum."* Sinem ifadelerinde, nesne ve kavram arasında ilişki kurmaya yönelik ilgi duymaya başladığını söylemiştir. Farklı araç-gereç-malzeme kullanımı koduna ilişkin Meltem'in ifadeleri şöyledir; *"Çalışmalar gittikçe kağıttan uzaklaştık. Farklı araç gereçler kullanmaya başladık. Daha da dikkat çekerek kademe kademe gitmeye başladık. Çalışmaların dediğim gibi teker teker hepsini düşündüğümde sanatsal açıdan çok farklı ve yaratıcı olduğunu düşünüyorum. Mesela fotoğraflar çektik, videolar çektik. Daha sonra çeşitli malzemeler kullandık. 3 boyutlu çalışma yaptık. Doku da fotoğraflar çektik. Daha sonra video art çalışmamız olduğunda çeşitli videolar çektik. Çeşitli malzemeler kullandık. Ben bir temel tasarım dersinde kağıttan uzaklaşmadan hiç bir temel tasarım dersi görmedim kendim. Kağıttan bu kadar uzaklaşan. Mesela birazcık içerisinde heykelin olması, birazcık içerisinde bilgisayarın, dijital ortamın olması gerçekten bize katkıları fazlasıyla oldu. Sadece sanatsal anlamda değil de bazen genel kültür olarak da geliştik. Çünkü video artı ben hayatımda hiç duymadım."* Meltem, kavramsal yaklaşım içeren temel tasarım etkinlikleri kapsamında farklı malzeme ve araçlarla çalıştıklarını belirtmiştir. Kağıtla çalışılan iki boyutlu çalışmaların yanında 3 boyutlu çalışma, fotoğraf ve video ile çalıştıklarını dile getirerek farklı teknikler üzerine bilgi ve deneyim kazandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca farklı malzeme ve teknikler içeren etkinlikler gerçekleştirmenin genel kültür bilgilerini de artırdığını belirtmiştir. Tasarım bilgisi ve yorumu kavram koduna ilişkin Meltem *"Tasarım öğelerine daha farklı bakış açıları kazandırdığını düşündüm."* ifadesinden tasarım öğelerine yönelik farklı bakış açısı ve yorum becerisi geliştirdiği anlaşılabilir. Aybüke *"...kavramsal düşünmeden sonra bir şeyleri birbirlerine tasarım yaparken bağlamayı onlarla ilişkilendirmeyi renk olsun, boşluk olsun, leke olsun, benek olsun, çizgi olsun bunların hepsini ilişkilendirip aynı zamanda kavramsal değerlendirip bir tasarım yapmamızı da sağladı."* ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilerin Temel tasarım öğelerini ilişkilendirerek yorumlama becerisi elde ettikleri söylenebilir. Oktay'ın *"...Her etkinlik ayrı ayrı şey kattı bana mesela. Nasıl tasarım yapılır? İlk önce*

tasarımı işledik. Tasarım nasıl yapılır onun düşünme aşaması, işte eskiz aşaması, birimden bütüne yani işte önce düşünüyorsun onu düzleme aktarma olayı vardı..." açıklamalarında tasarım sürecinin aşamalarını vurgulayarak temel tasarım dersinde edindiği bilgilerine atıfta bulunmaktadır. Tasarımda içerik ve anlam koduna ilişkin Meltem'in *"...düşünce yapımız farklılaştı. Kendimizi geliştirmemize neden oldu. Hatta bazı nokta-çizgi çalışmalarımızın normal bir tablonun yanına koysak daha çok içerisinde düşünce olduğu için daha ağır basacak bir özelliği var. İçerik olarak daha yüklü tasarımlar yapmaya başladım. Daha çok düşünsel olarak algımızı geliştirdiğini, algıda seçiciliği geliştirdiğini düşündüm. Tasarım öğelerine daha farklı bakış açıları kazandırdığını düşündüm."* açıklamalarından anlaşıldığı üzere çalışmalarına anlam yükleyebildiğini ifade etmiştir. Öğrenci kavramsal etkinlikler sonrası kazanım olarak algısının geliştiğini ve tasarım öğelerine yönelik farklı bakış açısı elde ettiğini belirtmiştir. Derya *"Kavramsal düşünme süreci yaptığım tasarımlarıma çok fazla etkiliyor. Çünkü sadece sen biçimsel olarak bir şey yapıp bırakmıyorsun, sen orada kendinden bir şeyi anlatıyorsun ya da insanlara bir farkındalık kazandırmaya çalışıyorsun. Bu kavramsal düşünme süreci o yüzden ben kendi adıma çok sevdim ve bana çok büyük şeyler kattı. Aynı şekilde çalışmalarımıza da öyle..."* ifadelerini kullanmıştır. Derya kavramlarla çalışmalarına bireysel değerlerini yansıtabildiğini belirtmiştir. Aynı zamanda kavramsal çalışmalar aracılığıyla farkındalık oluşturulduğuna vurgu yapmıştır. Hande *"...bir ödev vardı ya işte kadın hamile diyoruz doğurganlığı sembolize ediyordu (Arnolfinin'in evlenmesi) Bunun altında bir bilinçaltında bir şey var. Bizim ödevlerimizde bu yoktu. Bilinçaltı yoktu mesela. Direk görsel göze hitap etsin, çok güzel karakalem çizeyim. Ama bunun altında bir şey yoktu. Boştu altı. Zemin olmayan bir şeydi. Ama şu an baktığım zaman çizim o kadar iyi olmasa da karakalem o kadar iyi olmasa da çizimin mantığı oturduktan sonra baktığın zaman bir şey algıladığın zaman ve ya sanatçının bir anlatma derdi ve kaygısını kavram sağlıyordu. Biz bunu burada öğrendik, bence."* ifadelerinden anlaşıldığı üzere önceki çalışmalarının yüzeysel bir estetik kaygıyla gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Ancak kavramsal etkinliklerle içerik, anlam ve ifade öğelerinin önemini öğrendiği söylenebilir. Derya'nın *"Şu anki olan sosyal olaylar, toplumsal olaylar senin düşünce tarzını, çalışmalarını nasıl etkiliyor. Bunları görmüş olduk bu kavramsal düşünme sürecinde"* ifadelerinden anlaşılacağı üzere öğrenci, sanatçı ve toplum ilişkisinde olduğu gibi sanatsal çalışmalar üreten kişilerin düşünce biçimlerinin toplumsal koşullardan etkileneceğini ve toplumsal olayların çalışmalara yansıdığına ilişkin farkındalık geliştirdiğini belirtmiştir.

Tablo 81

Algı Düzeyi Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Algı Düzeyi	Algıda seçicilik
	Bakış açısı
	Düşünce pratikleri
	İfade gücü
	Eleştirel bakış açısı
	Görsel algı gelişimi
	Özfarkındalık
	Özgüven
	Farkındalık

Algı düzeyi alt temasına ilişkin algıda seçicilik, bakış açısı, düşünce pratikleri, ifade gücü, yaratıcılık, eleştirel bakış açısı, görsel algı gelişimi, özfarkındalık, özgüven, zihinsel gelişim kavram kodlarından oluşmaktadır.

Algıda seçicilik koduna ilişkin Meltem'in *"...daha çok düşünsel olarak algımızı geliştirdiğini, algıda seçiciliği geliştirdiğini düşündüm. Tasarım öğelerine daha farklı bakış açıları kazandırdığını düşündüm."* ifadelerinden öğrencinin kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım eğitimi sonrasında algıda seçicilik geliştirdiği anlaşılmaktadır. Bakış açısı koduna ilişkin İlknur'un *"..belki biz çok dar alandan bakıyorduk. Sınırlı alandan bakıyorduk işte o bakış alanımız daha genişledi"* açıklamalarından öğrencilerin vizyonlarının genişlediği ve tasarımla ilgili daha geniş bir perspektife sahip oldukları anlaşılabilir. İfade gücü koduna ilişkin Aslıhan'ın *"...düşündükçe kavramları birleştirdikçe kendimi daha iyi ifade edebildim projelerimde. Yani karşı tarafa ne anlatmak istediğimi daha iyi anlattığımı düşünüyorum..."* açıklamalarında kavramsal etkinliklerle kendisini ifade edebildiğini söylemiştir. Düşünce pratikleri koduna ilişkin İlknur'un *"...mesela şimdi yeni ödevler veriliyor. Kolaj tamamlama, alan doldurma vesaire, hiç öyle ben şey yapmıyorum. Nasıl diyeyim, kalakalmıyorum. Bir düşünce pratiği oluşmuş. İlişkilendirebiliyorum. Çok şey verdi, kolay bir şey değil..."* ifadelerinde İlknur'un sonraki çalışmalarında, kavramsal etkinliklerde elde ettiği kazanımlarının farkına vardığı söylenebilir. Düşünsel süreçlere ilişkin elde ettiği pratikleri diğer çalışmalara aktarabildiği ve ilişkilendirme yapabildiğini belirtmiştir. Eleştirel bakış açısı ve görsel algı gelişimi koduna ilişkin Esra'nın ifadeleri şöyledir; *"..baktığım bir şeyde bir tasarıma artık baktığım zaman ona sadece normal bir*

tasarımmış gibi bakmıyorum. Ayrıntılarını görebiliyorum. İşte orada yapılan hataları görebiliyorum ve bu böyle olsaydı daha iyi olurdu diyebiliyorum. Sadece baktığım şey sadece bir resim değil. O bir sanat ve onu eleştirel bir gözle doğru bir bakışla bakmayı öğrendim. Yaptığım işlerde bile mesela artık gözüm işimi tamamlayabiliyor.". Esra, sanat ve tasarım çalışmalarına yönelik eleştirel bakış açısı geliştirdiğini aynı zamanda söz konusu eleştirel bakış açısının kendi çalışma sürecini de olumlu etkilediğini söylemiştir. Özfarkındalık koduna ilişkin Hande'nin *"...kişisel kazanımım, bir başlangıç noktası bulmayı öğretti bana kazanım olarak ve bir şey üzerine çok durduğum zaman iş çıkarabildiğimi öğrendim. Bunu keşfettim diyebilirim..."* ifadelerinde görüldüğü üzere kendi çalışma ve üretim süreciyle ilgili farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Özgüven koduna ilişkin Çağla *"...şu an dediğim gibi önüme koysanız yapamayacağım tasarım yok. O derece elimin açıldığını düşünüyorum. Hem zihinsel hem beceri olarak baya ileriye gittiğimizi düşünüyorum."* açıklamalarından görüldüğü üzere kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım dersiyle çalışma perspektifinin genişlediği ve özgüven kazandığını söylenebilir. Farkındalık koduna ilişkin Başak ise; *"...noktayla başladık. Noktayla kaosu nasıl ifade edebilirsin mesela? Daha önceden hiç aklıma gelmezdi. Noktayla kaosu ifade etmek imkansız gibi bir şey ama gördüm ki resim sanatında özellikle ifade etmenin herhangi bir tekniği yok kendini ifade etmenin çizmenin tekniği yok yani. Bir noktayla bile kaosu işte atıyorum sınırları, özgürlükleri çok güzel bir şekilde ifade ettik yani. Bunu gördük en azından"* ifadelerini kullanmıştır. Başak'ın resim sanatında ifade gücünün sınırsızlığına ilişkin farkındalık geliştirdiği söylenebilir.

Tablo 82

Çalışma Süreci Alt Temasına İlişkin Kodlar

Alt Tema	Kod
Çalışma Süreci	Odaklı çalışma
	Özgünlük
	Farklı disiplinleri tanıma
	Kendine özgü tasarım teknikleri oluşturma
	Düşünce süreci oluşturma

Çalışma süreci alt teması odaklı çalışma, farklı disiplinleri tanıma, kendine özgü çalışma yöntemleri oluşturma, düşünce süreci oluşturma, zihin haritası oluşturma, tasarım süreci geliştirme kavram kodlarından oluşmaktadır.

Odaklı çalışma koduna ilişkin Başak'ın *"...atıyorum kavram olarak ne düşündün"kalabalık" düşündün kalabalıkta neler yapabilirsin çalışmanı ona göre yön veriyorsun mesela"* ifadelerinde kavramların odaklanılacak bir alan belirlediğini ve böylelikle çalışma sürecinin kolaylıkla yönlendirilebildiğini belirtmiştir. Özgünlük koduna ilişkin Başak *"Tamamen kendimiz ürettik. Temel tasarım dersi içinde bir yere bakıp çalışmadık. Tamamen kavramsal düşündük. Kendimiz düşünerek bir şeyleri var etmeye çalıştık hocam. Tamamen kendi başımıza kendimizi ifade etme şeklimiz gibi bir şeydi temel tasarım ders süreci."* açıklamalarında özgünlük vurgusu yapmıştır. Ders sürecinde sanatsal üretim yaptıklarını ve kendilerini ifade edebildiklerini belirtmiştir. Farklı disiplinleri tanıma kavram koduna ilişkin Meltem'in açıklamaları ise şöyledir; *"...hatta şöyle bir katkısı bile var. Mesela heykel görecekler, biz burada 3 boyutlu çalışma yaptığımızda nasıl zorluklar olabileceğini anladılar. Ana dal seçerken birçoğu da hatta yardımcı oldu. Yani bütün buradaki ana dalların hepsini biz bu temel tasarım çalışmaları içerisinde birer parça birer parça olarak gördük hepsini de yaşadık.."*. Meltem, farklı disiplinlerde çalışma yaparak farklı tekniklere ilişkin bilgi ve deneyim kazandıklarını söylemiştir. Böylelikle temel tasarım dersinde gerçekleştirdikleri etkinliklerin ana sanat dalı seçimi öncesinde öğrencilere referans olduğu görüşünü belirtmiştir. Kendine özgü çalışma yöntemleri oluşturma koduna ilişkin Aslıhan *"...düşüncemi direk proje haline getirmeyi öğrendim. Sonra kendime ait teknikler oluşturdum. Kendime özgü tekniklerim oldu. Daha kolay yansıtmaya başladım düşüncelerimi"* ifadelerinde etkinlikler dahilinde deneyimlediği tasarım süreçleri sonunda düşüncelerini projeleştirmeyi öğrendiğini söylemiştir. Aynı zamanda öğrencinin ifadelerinden bireysel eğilimlerine göre çalışma teknikleri oluşturduğu sonucu çıkarılabilir. Ayşe'nin ifadeleri şöyledir; *"...başta 3 eskiz yapıyordum, 4 eskiz yapıyordum olmuyordu Şimdi ikinciyi yaptığımda oluyor gibi. Yani daha hızlı ifade ediyorum ve nasıl desem basit düşünüp basit yerlerde, önemli olan zaten basit düşünüp nasıl kendini ifade edeceğindir diye düşünüyorum ve Önceden karman çorman, şuradan buydu, buradan şuydu diye şimdi daha net ve sade."* Ayşe açıklamalarında kendine özgü bir çalışma yaklaşımı belirlediğini ifade etmiştir. Çalışmalarını sadeleştirdiğini böylelikle üslup oluşturmaya bir adım daha yaklaştığı söylenebilir. Esra'nın *"...sonra kavramsal düşünme sürecine kendime bir şekil buldum. Düşün, hayal et, gözlerini kapat işte ne yapmak istediğini düşün, sonra yavaş yavaş eskizlerine dökmeye başla..."* ifadelerinde görüldüğü üzere yaratıcılığını harekete geçirmesi için kavramsal düşünme ve çalışma sürecini bireyselleştirdiğini belirtmiştir.

5.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular başlığında "Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitiminin sanat ve tasarım algılarına etkisi üzerine öğrencilerin görüşleri nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır. Kavramsal uygulamaların sanat ve tasarım algılarına etkisi teması altında sanat- tasarım algısı, estetik algı, sanat-tasarım üretim sürecine ilişkin algı alt temaları yer almaktadır.

Tablo 83

Kavramsal Uygulamaların Sanat ve Tasarım Algılarına Etkisinin Alt Temaları

TEMA	ALT TEMA
Kavramsal Uygulamaların Sanat ve Tasarım Algılarına Etkisi	Sanat-Tasarım Algısı
	Estetik Algı
	Sanat-Tasarım Üretim Sürecine İlişkin Algı

Sanat-tasarım algısı alt teması altında sanat eserlerini yorumlama, sorgulama, farkındalık, tasarım-düşünce ilişkisi, farklı bakış açısı kavram kodları yer almaktadır.

Tablo 84

Sanat-Tasarım Algısı Alt Teması

ALT TEMA	KOD
Sanat-Tasarım Algısı	Sanat eserlerini yorumlama
	Sorgulama
	Farkındalık
	Tasarım-düşünce ilişkisi
	Farklı Bakış açısı

Sanat eserlerini yorumlama koduna ilişkin Cemre'nin görüşleri şöyledir. *"Belki şey olabilir hani bir sanatsal çalışmayı yorumlarken belki biraz daha farklı bakmak olabilir. Farklı açılardan düşünmek olabilir. Belki biri genel olarak şunu yansıtmış diyebilir ama belki düşününce belki bunu da yansıtmış olabilir. Çok farklı ters köşe bir şeyler düşündürmek olabilir."* Cemre ifadelerinde sanatsal çalışmaları yorumlama ve anlamlandırma aşamasında farklı açılardan bakabilmeyi öğrendiğini belirtmiştir. Sanat eserlerinde görünen anlamın dışında farklı anlatımları olup olmadığına ilişkin düşünmek gibi kazanımlar elde ettiğini söylemiştir. Başak ise *"Biraz daha anlam yüklemeye başladım hocam. Baktığım çalışmaların mesela biraz daha kavramı ne olabilir diye bakıyorum bir yerden sonra bir tablo görüyorum. Bunun kavramı ne olabilir, neyden esinlenmiş olabilir? Mesela bir*

çalışmaya bakıyorum hocam gerçekten merak ediyorum. Çünkü biz de o süreçten geçtik ya kavramsal düşündük ondan sonra çalışmaya yön vermeye çalıştık. İlla ki onu yapan kişi de bir şeyler düşünerek yapmıştır. Belki aklında bir kavram vardı. Anlatmaya çalıştığı bir şeyler vardı. Bunların ne olduğu ciddi anlamda merak etmeye başladım. Yani daha önceden çalışmalar öyle güzel ya da çok iyi değil diye bakıp geçiyordum. Ama şimdi gerçekten merak ederek bakıyorum. Neyi düşünerek, neyi amaçlayarak yapmış bu çalışmayı diye yani bana kazandırdığı şey bu olmalı bence" açıklamalarında bulunmuştur. Başak, sanatçının üretim sürecinde esinlendiği unsurlara ilişkin merak beslediğine vurgu yapmıştır. Kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım dersi öncesinde sanatsal çalışmaları değerlendirme konusunda estetik kaygıyı esas aldığını, sonrasında ise sanatçının düşünce sürecini anlamaya çalıştığını ifade etmiştir. Sorgulama koduna ilişkin Sinem'in *"Mesela eskiden bir çalışma yapacağım zaman işte, tasarım dersimiz vardı okuldayken, işte bir şeyler tasarlardık, yapardık ama bunu neden yapıyoruz sormazdık ya da işte buna bir renk veriyorsak, üstüne bir şey yazıyorsak bunu neden yazdık demezdik. Temel tasarımda kavramsal düşünme sürecinde bunu aslında daha çok sorgulamamıza sebep oldu. Ben bunu tasarlarken ona bir şey ekliyorum, bir şeyini değiştiriyorum ama bunu neden yapıyorum demeyi öğrendim."* ifadelerinde tasarım sürecinde tasarım öğelerini kullanım alanları ve işlevlerine göre kullanmayı öğrendiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrencinin çalışma ve düşünme sürecinde sorgulamalar ve bilinçli tercihler yapması gerektiğine ilişkin farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Farkındalık koduna ilişkin Hande'nin *"hani bir estetik zevke göze hoş gelip "hımm güzel çizmiş deyip" deyip çizgisini işçiliğini eleştirmek vardır. Bir de altyapısına bakmak vardır. Şimdi daha alt yapı olduğunun bu zamana kadar ben sanatçıların resimlerinde şöyle alt yapı olduğunun bilincinde değildim. Farkında değildim. Biraz daha oraya doğru farkındalığımı artırdı diyebilirim. Kendiminkilerde de buna dikkat ediyorum en azından"* açıklamalarında kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım eğitimi öncesinde estetik kaygıyı önemsediğini ancak görsellerin içerik olarak taşıdığı anlama yönelik farkındalık taşımadığını, Ancak sonrasında görsellerin içerdiği düşünsel çıkış noktası ve anlamıyla ilgili farkındalık geliştirdiğini belirtmiştir. Farklı Bakış açısı koduna ilişkin Aybüke *"Farklı şekilde bakmayı öğrendim aslında. Çünkü şeyi değerlendirmeyi öğreniyorsunuz bir nevi bir tabloyu açıp temel tasarımı kavramsal o temellerini aldıktan sonra tekrar baktığınızda farklı düşündüğünüzü zaten siz de fark ediyorsunuz. Çünkü oraya baktığınızda oradaki kavramları, ondan çıkaracağınız yorumların farklı olacağını görüyorsunuz. Bakış açısı kazandırıyor. Yorum yapmayı öğreniyoruz."* açıklamalarında

temel tasarım eğitimi aldıktan sonra sanatsal çalışmalara bakış açısının değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 85

Estetik Algı Alt Teması

ALT TEMA	KOD
Estetik Algı	Estetik algıda değişim
	Kavramsal bakış açısı

Estetik algı alt teması, estetik algıda değişim ve kavramsal bakış açısı kodlarından oluşmaktadır. Estetik algıda değişim koduna ilişkin İlknur *"baktığım tablolar değişti. Yani sanata bakışı değişiyor insanın. Daha klasik şeyleri severken aslında, ama şu sıralar Kandinsky'e Paul Klee'ye hiç ben mesela resim olarak bile belki haz almıyordum ama şimdi çok ilgimi çekiyor. Daha böyle kavramsal sanatçılar, isimlerini bilmediğim ama internetten çok baktığım kişiler. Çok farklı bir gözle bakıyorsunuz artık öyle klasikten çıkıyorsunuz, standarttan çıkıyorsunuz diyebilirim. Bir de şey Kuzgun Acar çok, ben bilmiyorum çok önemsedim onu. Niye bilmiyorum ben de çok büyük bir etki bıraktı. Onun heykelleri Kuzgun Acar'ı çok sevdim. Bunları söyleyebilirim. Ankara Kalesinin orada sergi vardı ismini hatırlamıyorum ama. tamamen böyle kavramsal işte duvara şey tüy koymuş işte o gemiymiş vesaire bilmem ne.. Çok eleştirilen bir sergi oldu anlamayanlar tarafından, işte bu sanat mıdır sergi midir? Ama ben çok farklı düşündüm. Kavramsal diyorsunuz ya hani ilişkilendirdiğiniz zaman artık sanat eserine de farklı bakıyorsunuz zaten. Bence çok iyi ifade etmişti."* ifadelerini kullanmıştır. İlknur kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım dersi öncesinde klasik eserleri beğendiğini ancak sonrasında modern ve çağdaş eserlerin de ilgisini çekmeye başladığını belirtmiştir. Bunun yanında kavramsal çalışmaları algılamaya yönelik algısının geliştiğini ifade etmiştir. Kavramsal bakış açısı koduna ilişkin Başak *"Biraz daha anlam yüklemeye başladım hocam. Baktığım çalışmaların mesela biraz daha kavramı ne olabilir diye bakıyorum bir yerden sonra bir tablo görüyorum. Bunun kavramı ne olabilir, neyden esinlenmiş olabilir? Mesela bir çalışmaya bakıyorum hocam gerçekten merak ediyorum. Çünkü biz de o süreçten geçtik ya kavramsal düşündük ondan sonra çalışmaya yön vermeye çalıştık. İlla ki onu yapan kişi de bir şeyler düşünerek yapmıştır. Belki aklında bir kavram vardı. Anlatmaya çalıştığı bir şeyler vardı. Bunların ne olduğu ciddi anlamda merak etmeye başladım. Yani daha önceden çalışmalar öyle güzel ya da çok iyi değil diye bakıp geçiyordum. Ama şimdi gerçekten merak ederek bakıyorum. Neyi düşünerek, neyi amaçlayarak yapmış bu çalışmayı diye yani bana kazandırdığı şey bu olmalı bence."*

ifadelerini kullanmıştır. Başak, kavramsal uygulamalar içeren temel tasarım dersine katıldıktan sonra sanatçıların yaratım sürecinde esinlendiği ve etkilendiği unsurlara yönelik merak beslediğini belirtmiştir.

Tablo 86

Sanat-Tasarım Üretim Sürecine İlişkin Algılar

ALT TEMA	KOD
Sanat-Tasarım Üretim Sürecine İlişkin Algı	Sanat ve tasarımda düşünsel öğeler
	Özfarkındalık
	Çalışma sürecinde değişim
	Sergi gezme alışkanlığı

Sanat-tasarım üretim sürecine ilişkin algı alt teması içerisinde, Sanat ve tasarımda düşünsel öğeler, özfarkındalık, çalışma sürecinde değişim, sergi gezme alışkanlığı, kodları yer almaktadır. Sanat ve tasarımda düşünsel öğeler ve özfarkındalık koduna ilişkin Esra'nın ifadeleri şöyledir; *"...daha kendimi bulmamı sağladı bu kavramsal düşünme sürecinde yani düşünüyordum. Mesela ben en çok neyi seviyorum. Hangi alanda düşünmeyi seviyorum. Ve hangi alanlarda çizim yapmayı daha çok seviyorum. Yapınca daha çok eğleniyorum. O süreçte kendimi bulmamı sağladı. Onun etkisi gayet iyi oldu. Bir de düşüncelerimi doğru yansıtabilmem orada gayet benim için iyi oldu..."* Esra'nın ifadelerinde görüldüğü üzere öğrenci eğilimlerini keşfettiğini belirtmiştir. Böylelikle yoğunlaşacakları sanat dalı ve kendilerine uygun olan çalışma yöntemlerine ilişkin farkındalık geliştirmişlerdir. Çalışma sürecinde değişim koduna ilişkin Aysun'un *"Mesela bu sanat, güzel bir şey çıkartmak diye biliyordum ama o çıkartılan her bir şeyin bir amacı olduğunu öğrendim sanatta. Mesela bir kavramdan yola çıkıldığını öğrendim. Tasarımda da yine aynı şekilde bir tasarımı yapıyorsam, bir kavrama göre bir düşünceye göre yola çıkıyorsun. Mesela bir şey tasarlamak istiyorsak artık bir şeyden yola çıkıyoruz. Bir kavramdan bir düşünceden soyut ya da somut her neyse ondan yola çıkarak bir şeyler ortaya koymayı öğrendik. Sanata bakışımız daha farklı. Sanat ve tasarıma bakışımız değişti biraz. Neler kullanabiliriz, amacımız ne olabilir, bir şey yapıyorsak bunu niçin yapıyoruz onu öğrendik."* ifadelerinde görüldüğü üzere hedefli ve sorgulayan bir tasarım sürecine yönelik bilgi edindiğini belirtmiştir. Esra'nın ise görüşleri şöyledir; "*Üniversiteye başlamadan önce şey diyorduk. Kopyala geç diyorduk açıkçası çünkü liseden beri yaptığımız şey kopyala geç, buraya gelince hani kopyala geç olacak sandık sonra geldik, ortamı gördüm, Allahım dedim, burada orjinal şeyler isteniyor, kendinden bir şeyler katmam gerekiyor. Yani ben olacak. Çalışmaya*

bakıldığında aa bu Esra'nın çalışması denilecek bir çalışma olması gerekiyor. Orada bir zorlanma oldu bir bocalama oldu. Ama en iyi yönü şu oldu. Ben kendimi buldum. Artık neyi seviyorum, geometrik çalışmayı mı seviyorum, artık nasıl söyleyeyim daha mı orijinal daha mı absürd, yoksa daha mı eğlenceli şeyler, en azından orada kendimi buldum ve kopyala yapıştır olmadığını fark ettim." Esra çalışmalarında kendi düşünce tarzını ortaya koyması gerektiğini ve özgün çalışmanın önemini fark ettiğini ifade etmiştir. Sergi gezme alışkanlığı koduna ilişkin Çağla ise, *"Hocam önceden çok sergiye gitmiyordum, yalan söylemeyeyim. Hatta hiç ilgimi çekmiyordu. Güzel sanatlar okumama rağmen çok alakam yoktu. Çünkü biz gerçeği yapıyorduk. Hani soyut bir çalışma yapmadık daha önce. Ne görüyorsak onu yapıyorduk o yüzden çok sergiler falan dikkatimi çekmiyordu. Ama şu var derste falan siz sanatçıları anlatınca resimleri gösterince artık şu an Ankara'da hangi sergi varsa direk hiç şey yapmadan sergi gezmeye başladım."* açıklamalarında bulunmuştur. Çağla güzel sanatlar lisesi mezunu olmasına rağmen sergilere ilgi duymadığını ancak kavramsal temel tasarım etkinliklerinden sonra sergileri takip etmeye başladığını belirtmiştir. Çağlanın açıklamalarından sanatsal çalışmalara ve sanat dünyasına ilgisinin artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Beşinci alt probleme ilişkin bulgular başlığı altında "Temel tasarım dersinde uygulanan kavram temelli etkinlikler kapsamında öğrencilerin gerçekleştirdikleri çalışmaların başarısı ne düzeydedir?" alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır. İlgili alt problem kapsamında öğrencilerin başarı düzeylerinin belirlenmesi için her bir etkinlik için dereceli puanlama anahtarı (DPA) düzenlenmiştir. Uzman görüşleri alınarak düzenlenen dereceli puanlama anahtarları aracılığıyla "Nokta Çalışmalarını Değerlendirme Formu" "Çizgi Çalışmalarını Değerlendirme Formu" "Doku Çalışmalarını Değerlendirme Formu" "Yeniden Üretim Çalışmalarını Değerlendirme Formu" "3 Boyutlu Çalışmaları Değerlendirme Formu" ve "Video Çalışmalarını Değerlendirme Formu" aracılığıyla öğrencilerin çalışmaları değerlendirilmiştir. Dereceli puanlama anahtarları (1) Yeterli Değil, (2) Geliştirilebilir, (3) Orta, (4) İyi, (5) Çok İyi olarak belirlenen puanlama derecelerine göre düzenlenmiştir. Araştırmacı ve uzmanlar söz konusu derecelere göre puanlama yaparak öğrencilerin düzeylerini belirlemişlerdir. Araştırmacı ve uzmanların değerlendirme formları aracılığıyla gerçekleştirdiği puanlamanın uyumunun belirlenmesi amacıyla istatistik

programı SPSS 23 programı aracılığıyla Kappa korelasyon testi uygulanmış, sonuç olarak araştırmacı ve uzmanların değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

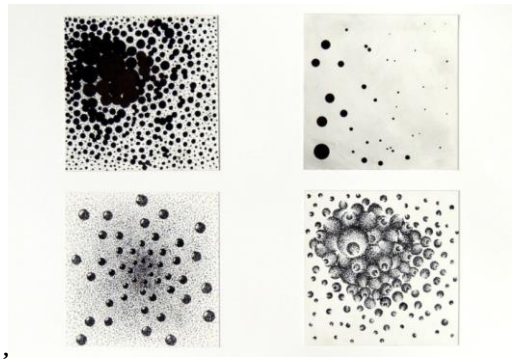
Tablo 87

Dereceli Puanlama Anahtarı Değerlendirme Ölçütleri

Yeterli Değil	Geliştirilebilir	Orta	İyi	Çok İyi
0-0,99	1-1,99	2-3.00	3.00-4.00	4.00-5.00

Tablo 88

Meltem'in Nokta Çalışması Değerlendirme Formu

,

Kaos:Nefretin, bunalmışlığın, kalabalığın ortasından geçen bir yaşam. Kaçacak yer arıyorum ama bulamıyorum. Artık tek kaçış ölüm. Başımı döndürüyor bu kalabalık. Çok fazlalar önümü bile göremiyorum ve çaresizce kaderime boyun eğiyorum.

Dinginlik:Hayata dair küçük dokunuşlar, küçük tatlı bir müzik biraz da kuş cıvıltıları... Sakin bir yaşantının içerisinden, plajdaki kum tanelerinin üzerindeki küçük ama rahatsız etmeyen taşları görüyorsun ve bugün de onlarla güneşleniyorsun

Tek:Bir bütünü oluşturan küçük parçalar. Milyonlarca kişi fakat tek bir beden. Bu bir halk, bu bir toplum. Kişiler farklı ama ortaya çıkardığı şekil aynı. Ayrı ayrı incelenemezler çünkü onlar bir bütünler

Çok:Göze batan farklılıklar. Bölünmeler, içten doğmalar. Düzen bozulmuş. Her yerdeler. Ürkütücü bir çoğalma, önü durdurulamaz. Hızla artan bir sayı.

	NOKTA ÇALIŞMASI DEĞERLENDİRME	**1 (Yeterli Değil)**	**2 (Geliştirilebilir)**	**3 (Orta)**	**4 (İyi)**	**5 (Çok İyi)**
Tasarımın Biçimsel Nitelikleri	1. Çalışma denge ilkesine uygundur					**5**
	2.Çalışma ölçü-oran ilkesine uygundur					**5**
	3.Çalışma vurgu (odak-egemenlik) ilkesine uygundur					**5**
	4. Çalışma tekrar, ritim ve hareket ilkesine uygundur					**5**
	5. Çalışma bütünlük ilkesine uygundur					**5**
	6.Çalışma boşluk-doluluk açısından uygundur					**5**
	7. Çalışma ton değerleri açısından uygundur					**5**
	8. Çalışmada noktanın biçimsel özelliği yansıtılmaktadır					**5**
Kavram ve Tasarım İlişkisi	9.Kavram ve kompozisyon uyumludur (öz ve biçim ilişkisi)					**5**
	10.Soyut anlatım sağlanmıştır					**5**
	11.Öğrencinin çalışmalarına ilişkin yazdığı yazılar, kompozisyonlarla uyumludur.				**4**	
Yaratıcılık /Üslup	12.Çalışmalar yaratıcı bir şekilde kurgulanmıştır.					**5**
	13.Çalışmalar özgün bir şekilde kurgulanmıştır					**5**
	Ortalama Puan	**4,92**				

Tablo 88’de Meltem'in nokta çalışmasına ait değerlendirme formu yer almaktadır. Dereceli puanlama anahtarından oluşan değerlendirme formu; tasarımın biçimsel nitelikleri, kavram

ve tasarım ilişkisi, yaratıcılık/üslup boyutlarını içermektedir. İlgili boyutlara göre Meltem'in nokta çalışmasının başarı düzeyi "çok iyi" olarak belirlenmiştir.

Tablo 89

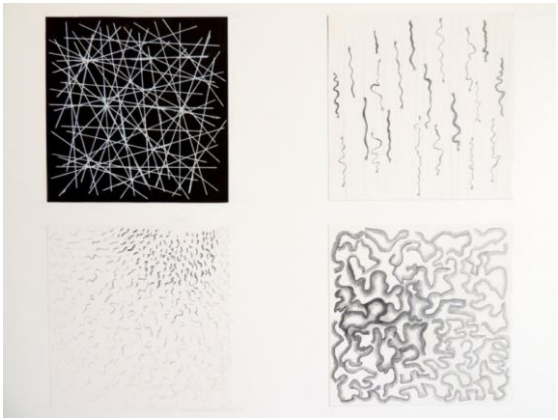
Öğrencilerin Nokta Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri

	Nokta Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	Beyza'nın nokta çalışması	4.92	Çok İyi
2	Meltem'in nokta çalışması	4,92	Çok İyi
3	Oktay'ın nokta çalışması	4.84	Çok İyi
4	Cemre'nin nokta çalışması	3.92	İyi
5	Ayşe'nin nokta çalışması	4.46	Çok İyi
6	Sinem'in nokta çalışması	4.11	Çok İyi
7	Çağla'nın nokta çalışması	4.53	Çok İyi
8	Esra'nın nokta çalışması	4.15	Çok İyi
9	Aysun'un nokta çalışması	4.92	Çok İyi
10	Aslıhan'ın nokta çalışması	3,69	İyi
11	Aybüke'nin nokta çalışması	3.92	İyi
12	Hande'nin nokta çalışması	4,30	Çok İyi
13	Derya'nın nokta çalışması	4,38	Çok İyi
14	Başak'ın nokta çalışması	3.69	İyi
15	İlknur'un nokta çalışması	3.92	İyi

Tablo 89'da öğrencilerin nokta çalışmalarına ait dereceli puanlama anahtarlarından elde edilen ortalama puanları ve puanlara karşılık gelen başarı düzeyleri yer almaktadır. Tablo 89 'da görüldüğü üzere öğrencilerin, nokta-kavram etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri nokta çalışmalarında başarı düzeylerinin "Çok İyi" ve "İyi" olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle nokta-kavram etkinliğinin ilgili ölçütlerdeki kazanımları sağlama açısından başarılı olduğu ve öğrencilerin etkinlik kapsamında gerçekleştirdikleri çizgi çalışmalarında başarı elde ettikleri söylenebilir.

Tablo 90

Beyza'nın Çizgi Çalışması Değerlendirme Formu

Kaos: Hiçbir kaos bu kadar dingin olmamıştır. Uzaktan bakınca bir karışıklık hakim olsa da yaklaştığımız zaman ve tek tek incelediğimizde hepsi bir bütünün parçası gibi. Rüzgârla dağılmış ve yine rüzgârın nefesiyle birleşeceklermiş gibi gözüküyorlar.

Dinginlik: Yavaş bir parçanın ritim çubukları gibiler. Yavaş ve oldukça az hareketli. Sanki birine "sakinliğini koru" dermiş gibi.

Özgürlük: Kaçış. Tam olarak anlatılmak istenen ve öyle yansıtılan bir tasarım. Yerden göğe süzülen varlıkları canlandırıyorlar, özgür kuşları. Hapsoldukları diyardan göçen mültecileri. Sonu bilinmeyen bir kaçış.

Sınırlar: Nereye gidersen git hep bir engel, bir yasaklama. Sonsuz bir uzunluktaki sınırlarda asla geçit yok. Hepsi belli bir yerlerde birbirine bağlı ve aralıksız devam etmekte. Sınırını geç geçebilirsen!

	Çizgi çalışması değerlendirme	1(Yeterli Değil)	2 (Geliştirilebilir)	3 (Orta)	4 (İyi)	5(Çok İyi)
Tasarımın Biçimsel Nitelikleri	1. Çalışma denge ilkesine uygundur.					5
	2.Çalışma ölçü-oran ilkesine uygundur.					5
	3.Çalışma vurgu (odak-egemenlik) ilkesine uygundur.				4	
	4.Çalışma tekrar, ritim ve hareket ilkesine uygundur.					5
	5. Çalışma bütünlük ilkesine uygundur.					5
	6.Çalışma boşluk-doluluk açısından uygundur.					5
	7. Çalışma ton değerleri açısından uygundur.					5
	8.Çalışmada çizginin biçimsel özelliği yansıtılmaktadır.					5
Kavram ve Tasarım İlişkisi	9.Kavram ve kompozisyon uyumludur					5
	10.Soyut anlatım sağlanmıştır					5
	11.Öğrencinin çalışmalarına ilişkin yazdığı yazılar, kompozisyonlarla uyumludur.					5
Yaratıcılık /Üslup	12.Çalışmalar yaratıcı bir şekilde kurgulanmıştır.					5
	13.Çalışmalar özgün bir şekilde kurgulanmıştır					5
	Ortalama Puan	4,92				

Tablo 90'da Beyza'nın çizgi çalışmasına ait değerlendirme formu yer almaktadır. Beyza'nın nokta çalışması ilgili dereceli puanlama anahtarında belirlenen boyut ve ölçütlere göre ortalama puanının 4,92 olduğu ve başarı düzeyi "çok iyi" olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 91

Öğrencilerin Çizgi Çalışması Başarı Düzeyleri

	Çizgi Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	Beyza'nın çizgi çalışması	4,92	Çok İyi
2	Meltem'in çizgi çalışması	4,61	Çok İyi
3	Oktay'ın çizgi çalışması	4,61	Çok İyi
4	Cemre'nin çizgi çalışması	4,46	Çok İyi
5	Ayşe'nin çizgi çalışması	4,69	Çok İyi
6	Sinem'in çizgi çalışması	4,92	Çok İyi
7	Çağla'nın çizgi çalışması	4,15	Çok İyi
8	Esra'nın çizgi çalışması	4,53	Çok İyi
9	Aysun'un çizgi çalışması	4.53	Çok İyi
10	Aslıhan'ın çizgi çalışması	4,61	Çok İyi
11	Aybüke'nin çizgi çalışması	4,38	Çok İyi
12	Hande'nin çizgi çalışması	3.84	İyi
13	Derya'nın çizgi çalışması	4,61	Çok İyi
14	Başak'ın çizgi çalışması	3.84	İyi
15	İlknur'un çizgi çalışması	3.84	İyi

Tablo 91’de öğrencilerin çizgi çalışmalarına ait dereceli puanlama anahtarlarından elde edilen ortalama puanları ve puanlara karşılık gelen başarı düzeyleri yer almaktadır. Tablo 91 'de görüldüğü üzere öğrencilerin çizgi-kavram etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri çizgi çalışmalarının “Çok İyi” olarak belirlenen en yüksek başarı düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Belirlenen bir diğer başarı düzeyi ise “İyi” düzeyidir. Bu sonuçlardan hareketle dereceli puanlama anahtarı kapsamında belirlenen ilgili ölçütlerdeki kazanımların öğrenciler tarafından elde edildiği dolayısıyla çizgi-kavram etkinliğinin ve öğrencilerin çizgi çalışmalarının başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 92

Derya'nın Doku Çalışması Değerlendirme Formu

		Doku Çalışması Değerlendirme	1 (Yeterli Değil)	2 (Geliştirilebilir)	3 (Orta)	4 (İyi)	5 (Çok İyi)
Görsellerin Özellikleri	Biçimsel	1. Doku fotoğrafları denge ilkesine uygundur.					5
		2. Doku fotoğrafları ölçü-oran ilkesine uygundur.					5
		3.Doku fotoğrafları vurgu (odak-egemenlik) ilkesine uygundur.					5
		4. Doku fotoğrafları tekrar, ritim ve hareket ilkesine uygundur.					5
		5.Doku fotoğrafları bütünlük ilkesine uygundur.					5
		6. Doku fotoğrafları boşluk-doluluk açısından uygundur.				4	
		7. Doku fotoğrafları renk uyumu açısından uygundur.					5
Kavram-Görsel İlişkisi ve Teknik		1.Doku Fotoğrafları doku çeşitlerine uygun olarak kategorize edilmiştir.					5
		2.Fotoğraf içerikleri kavramlarla uyumludur.				4	
		3.Fotoğraflar dokuları doğru bir biçimde yansıtmaktadır.					5
Yaratıcılık/Üslup		1. Doku fotoğrafları yaratıcı bir şekilde kurgulanmıştır.					5
		2. Doku fotoğrafları özgün bir şekilde kurgulanmıştır					5
		Ortalama Puan	4,84				

Tablo 92’ de Derya'nın doku çalışmasına ait değerlendirme formu yer almaktadır. Derya'nın doku çalışması ilgili dereceli puanlama anahtarında belirlenen boyut ve ölçütlere göre ortalama puanının 4,84 olduğu ve başarı düzeyi “Çok İyi” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 93

Öğrencilerin Doku Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri

	Doku Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	Beyza'nın doku çalışması	4,15	Çok İyi
2	Meltem'in doku çalışması	3,23	İyi
3	Oktay'ın doku çalışması	3,69	İyi
4	Cemre'nin doku çalışması	3,69	İyi
5	Ayşe'nin doku çalışması	4,23	Çok İyi
6	Sinem'in doku çalışması	4,46	Çok İyi
7	Çağla'nın doku çalışması	4,69	Çok İyi
8	Esra'nın doku çalışması	3,69	İyi
9	Aysun'un doku çalışması	4,15	Çok İyi
10	Aslıhan'ın doku çalışması	3,53	İyi
11	Aybüke'nin doku çalışması	2,84	Orta
12	Hande'nin doku çalışması	4,46	Çok İyi
13	Derya'nın doku çalışması	4,84	Çok İyi
14	Başak'ın doku çalışması	4,38	Çok İyi
15	İlknur'un doku çalışması	4,69	Çok İyi

Tablo 93’de öğrencilerin doku çalışmalarına ait dereceli puanlama anahtarlarından elde edilen ortalama puanları ve puanlara karşılık gelen başarı düzeyleri yer almaktadır. Tablo 93'de görüldüğü üzere öğrencilerin doku etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri doku çalışmalarının “İyi” ve “Çok İyi” başarı düzeylerinin yanı sıra “Orta” düzey başarı da görülmektedir. Öğrencilerin elde ettiği başarı düzeylerinde görüldüğü üzere doku etkinliği kapsamında belirlenen ve dereceli puanlama anahtarının ölçütlerindeki kazanımların öğrenciler tarafından elde edildiği ve öğrencilerin doku etkinliğinde başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 94

Aybüke'nin Yeniden Üretim Çalışması Değerlendirme Formu

Yeniden üretimde konu olarak aldığım Gustav Klimt'in öpücük tablosudur. İlk başta Klimt'in tablolarını hangi üslupla yaptığını araştırdım, daha sonra da fakülte tabloları başta olmak üzere birçok tabloda kadın bedenini erkeğin içgüdülerini harekete geçirdiğini ifade ederek çizmiş olduğunu öğrendim. Umut, yaşamın üç çağı ve bunlara benzer birkaç tablosunda kadınlığın bir çok yönünü (canlıya hayat verebilecek ve onu tanıma yetisine sahip olması,analık teması vb.) ortaya koymuştur. Ben de Klimt'in fakülte tabloları başta olmak üzere tablolarında kullandığı nü desenleri kendi tasarımımla birlikte sağ ve solundaki boşluklara yerleştirildim. Zaten teması aşk ve tutku olan tabloya eklediğim tasarımla ve kolajla birlikte adı "Klimt'in gözünden aşk"

YENİDEN ÜRETİM ÇALIŞMASI DEĞERLENDİRME			1(Yeterli Değil)	2 (Geliştirilebilir)	3 (Orta)	4 (İyi)	5(Çok İyi)
Tasarımın Nitelikleri	Biçimsel	1.Çalışma denge ilkesine uygundur					5
		2.Çalışma ölçü-oran ilkesine uygundur					5
		3.Çalışma vurgu (odak-egemenlik) ilkesine uygundur					5
		4.Çalışma tekrar, ritim ve hareket ilkesine uygundur					5
		5.Çalışma bütünlük ilkesine uygundur					5
		6.Çalışma boşluk-doluluk açısından uygundur					5
		7.Çalışma ton değerleri açısından uygundur					5
Kavram ve Tasarım İlişkisi		8.Seçilen eser ile belirlenen kavram (konsept) uyumludur.					5
		9.Çalışmada kullanılan görsel göstergeler ile kavram (konsept) uyumludur. (öz ve biçim ilişkisi					5
Yaratıcılık/Üslup		11.Çalışma yaratıcı bir şekilde kurgulanmıştır.					5
		12.Çalışma özgün bir şekilde kurgulanmıştır.					5
		Ortalama Puan	5.00				

Tablo 94’de Aybüke'nin yeniden üretim çalışmasına ait değerlendirme formu yer almaktadır. Aybüke'nin yeniden üretim çalışmasında elde ettiği başarı düzeyinin "Çok İyi" olduğu belirlenmiştir.

Tablo 95

Öğrencilerin Yeniden Üretim Çalışmasındaki Başarı Düzeyleri

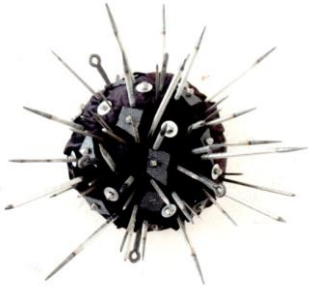
	Yeniden Üretim Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	Beyza'nın Yeniden Üretim Çalışması	4,72	Çok İyi
2	Meltem'in Yeniden Üretim Çalışması	4,54	Çok İyi
3	Oktay'ın Yeniden Üretim Çalışması	4,72	Çok İyi
4	Cemre'nin Yeniden Üretim Çalışması	4,54	Çok İyi
5	Ayşe'nin Yeniden Üretim Çalışması	4,63	Çok İyi
6	Sinem'in Yeniden Üretim Çalışması	3,90	İyi
7	Çağla'nın Yeniden Üretim Çalışması	4,27	Çok İyi
8	Esra'nın Yeniden Üretim Çalışması	2,92	Orta
9	Aysun'un Yeniden Üretim Çalışması	3,54	İyi
10	Aslıhan'ın Yeniden Üretim Çalışması	4,63	Çok İyi
11	Aybüke'nin Yeniden Üretim Çalışması	5	Çok İyi
12	Hande'nin Yeniden Üretim Çalışması	4,11	Çok İyi
13	Derya'nın Yeniden Üretim Çalışması	4,90	Çok İyi
14	Başak'ın Yeniden Üretim Çalışması	3,18	İyi
15	İlknur'un Yeniden Üretim Çalışması	5	Çok İyi

Tablo 95’de öğrencilerin yeniden üretim çalışmalarına ait dereceli puanlama anahtarlarından elde edilen ortalama puanları ve puanlara karşılık gelen başarı düzeyleri yer almaktadır. Tablo 95’de görüldüğü üzere öğrencilerin yeniden üretim etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmalarının “Çok İyi”, “İyi” ve “Orta” düzey başarı görülmektedir. Öğrencilerin başarı düzeylerinden anlaşılacağı üzere yeniden üretim etkinliği kapsamında belirlenen ve dereceli puanlama anahtarındaki ölçütlere yansıtılan kazanımların elde edildiği görülmektedir.

Tablo 96

İlknur'un 3 Boyutlu Çalışmasının Değerlendirme Tablosu

Savunma kavramını Deniz Kestanesinin biçimsel özelliklerinden yola çıkarak yorumlamaya çalıştım. Onu farklı bir biçim ve görüşle yeni bir birleşime sokmaya gayret ettim.Savunma güçlü bir kavram. Korunma, caydırma, eylem, güç, karşı koyma gibi anlamlar barındırıyor. İzleyicide güçlü bir etki bırakmasını istediğim için sert malzemeler kullandım. Metal, at nalı, menteşe, deri, kadife ve gazete kağıdını seçtim malzeme olarak. Bu unsurlar izleyende geri çekilme, yaklaşma, uzaklaşma, dokunmama duygularını harekete geçirsin istedim.Deniz Kestanesinin dikenlerinin altındaki o yumuşak dokuyu verebilmek içinde kadife ile kapladım. Tüm bu iticiliği, sertliği biraz olsun yumuşatabilmek içinse at nalı ve deriyle benekler koydum. İstediğim etkiyi oluşturabildiğimi düşündüm.

	3 Boyutlu proje değerlendirme	1(Yeterli Değil)	2 (Geliştirilebilir)	3 (Orta)	4 (İyi)	5 (Çok İyi)
Tasarımın Biçimsel Nitelikleri	1. Çalışma denge ilkesine uygundur					5
	2.Çalışma ölçü-oran ilkesine uygundur				4	
	3.Çalışma vurgu (odak-egemenlik) ilkesine uygundur				4	
	4. Çalışma tekrar, ritim ve hareket ilkesine uygundur					5
	5. Çalışma bütünlük ilkesine uygundur					5
	6. Çalışmada kullanılan renk unsurları birbiriyle uyumludur.					5
Kavram ve Tasarım İlişkisi	KAVRAM VE TASARIM İLİŞKİSİ					
	7. Seçilen canlı ya da nesne ile belirlenen kavram uyumludur					5
	8. Kavram ve kompozisyon uyumludur (öz ve biçim ilişkisi)					5
	9. Çalışmada kullanılan teknik ve materyaller, kavram ile uyumludur.					5
Yaratıcılık	10.Çalışma yaratıcı bir şekilde kurgulanmıştır.					5
	11.Çalışma özgün bir şekilde kurgulanmıştır					5
	Ortalama Puan	4,81				

Tablo 96’da İlknur'un 3 boyutlu projesine ait değerlendirme formu yer almaktadır. İlknur'un 3 boyutlu projesinde elde ettiği başarı düzeyinin “Çok İyi” olduğu görülmektedir.

Tablo 97

Öğrencilerin 3 Boyutlu Projelerinin Başarı Düzeyleri

	3 Boyut Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	Beyza'nın 3 boyutlu projesi	**4,09**	İyi
2	Meltem'in 3 boyutlu projesi	**4,27**	Çok İyi
3	Oktay'ın 3 boyutlu projesi	**3,72**	İyi
4	Cemre'nin 3 boyutlu projesi	**3.63**	İyi
5	Ayşe'nin 3 boyutlu projesi	**4,90**	Çok İyi
6	Sinem'in 3 boyutlu projesi	**4,36**	Çok İyi
7	Çağla'nın 3 boyutlu projesi	**3,63**	İyi
8	Esra'nın 3 boyutlu projesi	**3,45**	İyi
9	Aysun'un 3 boyutlu projesi	**4,18**	Çok İyi
10	Aslıhan'ın 3 boyutlu projesi	**4.18**	Çok İyi
11	Aybüke'nin 3 boyutlu projesi	**3.27**	İyi
12	Hande'nin 3 boyutlu projesi	**3.81**	İyi
13	Derya'nın 3 boyutlu projesi	**3.90**	İyi
14	Başak'ın 3 boyutlu projesi	**4,90**	Çok İyi
15	İlknur'un 3 boyutlu projesi	**4,81**	Çok İyi

Tablo 97'de görüldüğü üzere öğrencilerin 3 boyutlu proje etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmalarının "Çok İyi" ve "İyi" başarı düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 98'de video projesine ait öğrencilerin başarı düzeyleri yer almaktadır

Tablo 98

Çalışma Gruplarının Video Çalışması Başarı Düzeyleri

	Video Proje Çalışması	Ortalama Puan	Başarı Düzeyi
1	1. grup video çalışması	4,69	Çok İyi
2	2. grup video çalışması	5.00	Çok İyi
3	3. grup video çalışması	4,69	Çok İyi
4	4. grup video çalışması	5.00	Çok İyi
5	5. grup video çalışması	3.76	İyi

Tablo 98'de öğrencilerin video projelerine ait dereceli puanlama anahtarlarından elde edilen ortalama puanları ve başarı düzeyleri yer almaktadır. Öğrencilerin video proje etkinliği kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmalarının "Çok İyi" ve "İyi" başarı düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin elde ettiği başarı düzeylerinde görüldüğü üzere video projesi

için belirlenen ve dereceli puanlama anahtarındaki ölçütlerde belirtilen kazanımların elde edildiği anlaşılmaktadır.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgu ve sonuçlar, ilgili alan yazın aracılığıyla tartışılmıştır. Son olarak ders uygulamalarına ve ileride yapılacak çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

6.1. Sonuç

Bu araştırmada temel tasarım derslerinde kavram temelli etkinliklerin uygulanması ve kavram temelli uygulamalara ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Eylem araştırması deseni olarak uygulanan araştırma, 2016-17 öğretim yılı güz döneminde Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda "Temel tasarım I" dersi alan öğrencilerle 15 haftalık bir süre içerisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında kavram temelli uygulamalar içeren bir temel tasarım dersi planlanarak nokta-kavram, çizgi-kavram, doku, yeniden üretim, 3 boyutlu proje ve video projesi etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına ulaşmak amacıyla veriler; kişisel bilgi ve ön görüşme formu, yarı yapılandırılmış görüşme formları, video kayıtları ve fotoğraflar, araştırmacı ve öğrenci günlükleri aracılığıyla elde edilmiştir. Veriler, betimsel analiz yoluyla incelenerek ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Birinci alt problem "Öğrencilerin temel tasarım dersiyle ilgili algı ve beklentileri nelerdir?" sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlar ve tartışmalar şunlardır;

1. Eylem araştırması kapsamında gerçekleştirilen uygulamaya 14'ü kadın 1'i Erkek olmak üzere 15 öğrenci katılmıştır. Katılımcı öğrencilerin 9 öğrenci ise lise düzeyinde temel tasarım eğitimi aldığını, 6'sı lisans eğitimi öncesinde temel tasarım eğitimi almadığını belirtmiştir. Öğrencilerin ön bilgileri, hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılıklara yol açmıştır. Ancak araştırmacı, etkinlikler sırasında ayrıntılı konu anlatımlarıyla hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılıkları gidermeye çalışmıştır. Ayrıca ders işlenişi ve uygulamalar sırasında öğrenciler arasındaki etkileşim, hazır bulunuşluk düzey farkının en aza indirilmesine katkı sağlamıştır. Bu nedenle öğrenci çalışmalarında çok büyük nitelik farkı gözlenmemiştir. Diğer bir yandan lise düzeyinde temel tasarım eğitimi alan öğrencilerin katıldıkları temel tasarım derslerinin kavramsal etkinlikler içermediği anlaşılmıştır. Öğrenciler ilk kez kavramsal uygulamalar içeren etkinliklere katılmıştır. Bu durumun öğrenciler arasında eşit koşullar oluşturduğu söylenebilir.

2. Araştırmaya katılan öğrencilerin bilgi sahibi olduğu sanat formlarının çoğunlukla resim, grafik sanatlar ve heykel gibi sanat formları olduğu görülmüştür. Bunun yanında yerleştirme (enstalasyon), performans sanatları gibi çağdaş sanatlarla ilgili bilgisi olan öğrencilerin sayılarının çok az olduğu görülmüştür. Öğrencilerin günümüz sanat yaklaşımlarıyla ilgili bilgilerinin az olması istenmeyen bir durum olmasıyla birlikte normal karşılanabilir bir durumdur. Çağdaş sanat yaklaşımlarını içeren etkinlikler kapsamında ders işlenişleri sırasında çağdaş sanat yaklaşımlarını içeren sanat eserlerinin tanıtımı ve gösterimleri yapılmıştır. Böylece öğrenciler etkinliklerle birlikte çağdaş sanat kültürüne yönelik bilgi ve deneyim kazanmışlardır.

3. Araştırma kapsamında eylem planı uygulamaya konulmadan önce yapılan görüşmelerde öğrencilerin bakış açılarını ve yaratıcılıklarını geliştiren bir derse katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında temel tasarım bilgi ve becerilerinin gelişmesi, çalışmalarındaki estetik değerin yükselmesini istediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğretim elemanıyla rahat bir şekilde iletişim kurabilecekleri, rahat ve eğlenceli bir öğrenme ortamının olduğu, öğretici ve özgün çalışmalar ortaya koyabilecekleri bir temel tasarım dersine katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Etkinliklerin sonrasında yapılan görüşmelerde sorulan sorulara verdikleri yanıtlar ise öğrencilerin bu beklentilerinin karşılandığı

yönündedir. Dolayısıyla kavram temelli temel tasarım etkinliklerinin öğrencilerin temel tasarım dersinden beklentilerini karşıladığı söylenebilir.

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

İkinci alt problem "Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlar ve tartışmalar şunlardır;

1. Araştırma sürecinde öğrenciler, kavramsal düşünme pratiklerini içeren etkinliklerin birçoğunda zorlandığını ifade etmiştir. Görsel sanatlar eğitimi çoğunlukla çizim becerisine dayanmaktadır. Her ne kadar imgesel tasarım ve benzeri gibi hayal gücünü temel alan uygulamalar da olsa genellikle görülen nesnenin formu ve diğer fiziksel özelliklerinin realist bir anlayışla çizimlerinin yapılması üzerine öğretim yapılmaktadır. Temel tasarım eğitimi sürecinde de genellikle öğrencilerin bir nesne ya da biçimden hareket ederek tasarım yapması istenmektedir. Sonuç olarak öğrencilerin algıları çoğunlukla bu anlayışa göre şekillenmektedir. Bu nedenle öğrencilerin kavram temelli uygulamalar içeren etkinliklerde kavramlardan hareket ederek tasarım yaparken zorlandıkları görülmüştür. Tasarımlarını çoğunlukla bir motif ya da desene benzetme eğilimi göstermişlerdir. Söz konusu zorluğun giderilmesi için kavramları ifade eden farklı görsel göstergelerin gösterimi ve kavramsal düşünme pratikleri üzerine anlatımlar sağlanmıştır. Bunun yanında farklı teknikler içeren birçok eserin gösterimi ve anlatımı yapılmıştır. Aynı zamanda öğrenciler teorik araştırmalar ve eskiz çalışmaları yaparak kavram temelli etkinliklere uyum sağlayabilmiştir.

2. Öğrencilerden etkinlikler kapsamında çalışmalarıyla ilgili manifesto niteliğinde yazılar yazmaları istenmiştir. Böylelikle çalışmalarını daha iyi ifade edebilecekleri ve izleyiciye çalışmalarıyla ilgili yönlendirmelerde bulunmaları gerektiği açıklanmıştır. Ancak öğrenciler dersler sırasında ve görüşmelerde yazı yazma konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Daha önceki eğitim-öğretim yaşantılarında böyle bir çalışma yapmadıkları ve bu yüzden bocaladıklarını ifade etmişlerdir. Söz konusu zorluğu aşmaları için gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Aynı zamanda yazılarla ilgili geri bildirimler verilerek gerekli düzenlemeleri yapmaları sağlanmıştır.

3. Kavram temelli temel tasarım etkinlikleri geliştirme aşamasında, alan yazın taramasının bir parçası olarak temel tasarım eğitimi kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler örnek olarak incelenmiştir. Mevcut uygulamalarda noktanın genel olarak yüzeysel ilişkiler, ışık- gölge, hacim-boyut-form öğretisi ve benzeri gibi konuların anlaşılması için aracı bir eleman olarak

kullanıldığı görülmüştür. Temel tasarım derslerinde benzer etkinliklerin yapılması sonucunda birbirine benzeyen görsel ürünlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin daha önce yapılan uygulamalardan elde edilen benzer çalışmalardan öykünerek ya da kopyalayarak benzer çalışmalar yapmasıyla sonuçlanabilmektedir. Böylelikle öğrencilerin istemsiz de olsa yaratıcıktan uzak, edilgen bir yaklaşımı benimsedikleri gözlenmektedir. Nokta-kavram etkinliğinde ise nokta kompozisyon içerisinde betimleyici rol üstlenen bir unsur değil, görsel anlatım dilinde kullanılan birim eleman olarak kullanılması planlanmıştır. Böylelikle nokta etkinlik kapsamında bir tasarım unsuru olarak ele alınmıştır. Seylan da gerçekleştirilen mevcut nokta çalışmalarıyla ilgili Gestaltçıların bütüncül kuramına atıf vererek nokta ve çizgi gibi elemanlara ait fonksiyonlar, bütünün algılanmasıyla birlikte anlam yükü kazanabileceğini mekan, hacim, yüzeysel nitelik ve konum gibi unsurları betimlemenin yanı sıra, noktanın kompozisyon içerisindeki işlevlerinin de artırılabileceğini belirtmiştir (Seylan, 2005, s.110). Sonuç olarak Seylan'ında belirttiği gibi nokta-kavram etkinliği kapsamında nokta kompozisyon içerisinde anlatım aracı ve bir tasarım öğesi olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla öğrenciler kavramsal düşünce pratikleri geliştirerek nokta aracılığıyla görsel tasarım dili kurgulamıştır. Böylece şablon, patern ya da stereotip biçimlere bağlı kalmadan özgün tasarımlar yapmaları sağlanmıştır.

4. Öğrenciler, nokta–kavram etkinliğine olan benzerliğinden dolayı çizgi-kavram etkinliğinde zorlanmadıklarını söylemişlerdir. Ancak nokta ve çizgi arasındaki biçimsel ve farklılıkları algıladıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin, farklı tasarım unsurlarının kompozisyon içindeki işlev ve biçimsel değerleri üzerine farkındalık kazandıkları görülmüştür.

5. Öğrenciler, etkinlikler kapsamında nokta, çizgi, doku, renk, ışık-gölge gibi temel tasarım öğeleri üzerine birebir çalışmıştır. Böylelikle temel tasarım unsurlarını biçimsel ve işlevsel olarak inceleme olanağı bulmuşlardır. Öğrenciler temel tasarım öğelerinin kompozisyon içindeki rolleriyle ilgili bilgi, deneyim ve farkındalık sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin etkinlikler ilerledikçe tasarım öğe ve ilkelerini uygularken çalışmalarında daha bilinçli tercihler yapmaya başladıkları gözlenmiştir. Bunların yanı sıra etkinliklere öğrencilerin el becerilerinin gelişimine katkı sağlayarak, el-göz koordinasyonlarına katkı sağlamıştır.

6. Araştırma sürecinde yer alan etkinlikler, kavramsal düşünme sürecinin yanı sıra öğrencilerin doğa gözlemleri yapmaları ve doğal yaşamdan ilham almaları üzerine kurgulanmıştır. Kaplan'ın da belirttiği üzere form, ışık-gölge doku, hareket, yön ve denge

gibi temel tasarım unsurlarının incelenmesinde ve ilgili uygulamalarda doğal obje üzerinden hareket etmek somut bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Doğal objenin bütününü oluşturan alt unsurlar ve bir araya geliş şekilleri, barındırdığı sistemleri gibi özelliklerinin incelenmeli ve oluşturulacak yeni tasarım alanları belirlenmelidir. Böylelikle görsel sanatlar eğitiminde de sanat tarihinde olduğu gibi doğa gözlemine dayalı hareket etmek, somut, keşif duygusunu harekete geçiren öğretici bir başlangıç noktası oluşturacaktır (Kaplan, 2014, s.28). Sonuç olarak, öğrenciler çalışmaları sırasında çevrelerine yönelik incelemelerde bulunduklarını ve daha önce fark etmedikleri birçok görsel unsurun farkına vardıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, merak duygularında artış olduğunu çevrelerindeki doğal yapıların çizgi ya da noktasal özellik taşıyan unsurlarına, formlarına ve dokusal özelliklerine dikkat etmeye başladıklarını söylemişlerdir. Bunun yanında doku etkinliği ve 3 boyutlu proje etkinliğinde olduğu gibi öğrencilerin doğal yapılardaki işlev ve form ilişkisinden yola çıkarak tasarım yapmaları teşvik edilmiştir. Söz konusu etkinlikler sonunda öğrencilerin bakış açılarının olumlu yönde değiştiği görülmüştür.

7. Fotoğraf çekiminin yapıldığı doku etkinliğinde öğrenciler çekim açısı, çekim sırasında ışığı yönü, miktarı ve fotoğraf çekim modları, makro çekim teknikleri ve makro çekimin yapılabildiği farklı lens ve benzeri malzemeler gibi teknik özelliklerle ilgili bilgi ve deneyim elde etmişlerdir. Öğrenciler, fotoğraf çekimine ilişkin bilgilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca doku çekimleri yaptıktan sonra ayrıntılara yönelik algıda seçiciliklerinin geliştiği ve farkındalık kazandıkları görülmüştür.

8. Temel tasarım eğitimi öğrencilerin eğitimlerine ve profesyonel sanat ve tasarım yaşamlarına bir başlangıç noktası olarak görülebilir. Öğrenciler temel tasarım derslerinde tasarım süreçlerini tanıma ve tecrübe etme olanağı bulmaktadırlar. Bu nedenle farklı çalışma örnekleri, eserler, çeşitli tasarım yöntem ve tekniklerle karşılaştıklarında bilgi düzeylerinin ve yaratıcılıklarının gelişeceği düşünülmektedir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen her etkinlikte gerek profesyonel sanatçıların gerekse öğrenci çalışmalarından oluşan çok sayıda örnek gösterimi gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında etkinliklerde görsel kültür unsurlarına ait görsel göstergeler de incelenmiştir. Öyle ki daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında Uysal "Temel Tasarım Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri" adlı makalesinde, özgün çalışmalar tasarlayabilmeleri için öğrencilere bol bol örnek gösterilmesine vurgu yapmaktadır. Öğrencilerin kimi zaman bir sanat eserinden hareketle yeniden üretmeleri gerektiğini de eklemektedir. Bu tür uygulamaların öğrencilerin hayal gücü gelişimine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Sanat eseri örneklerini incelemenin temel tasarım elemanları ve ilkeleriyle ilgili bilgi ve becerileri daha hızlı kavramalarını ve uygulamalarını sağlayacağını

ifade etmiştir (Uysal, 2015, s.64). Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yeniden üretim etkinliğinde öğrencilerin günümüze ait sanat ve tasarım sürecini tanıması, güncel sanat yaklaşımlarını deneyimlemesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin profesyonel sanatçıların üslup ve çalışma yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmaları, etkinliğin amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçlarla öğrencilerin, seçkin sanatçıların eserleri üzerinde çalışması sağlanmıştır. Böylelikle etkinlik ve görüşmeler sırasında öğrencilerin sanatçı ve eserlere yönelik empati ve duyarlılık geliştirdiklerini gözlenmiştir. Sanat tarihinde yer alan ünlü ve seçkin sanatçıların eserlerini içselleştirerek kendi çalışmalarını ortaya koymaları, öğrencilerin sanat ve tasarım alanında özgüvenlerinin gelişimine katkı sağlamıştır. Erdoğan, "Bir resimsel alıntılama şekli olarak sanat eğitiminde kendine mal etme (Appropriation)" adlı yüksek lisans tezinde de sonuç olarak resimsel alıntılamaya sanat eğitiminde yer verilmesinin öğrencilerin, özgün bir üsluba sahip olması; sanat tarihini kavraması; geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurabilmesi, sanat ve tasarım öğelerini öğrenmesi; teknik bilgi edinmesi; eleştirel bakış açısı ve yaratıcılıklarını geliştirmesinde etkili olacağını ifade etmiştir (Erdoğan, 2018, s.104). Bu ifadelerle, öğrencilerin yeniden üretim etkinliği sonunda elde ettikleri kazanımlara ilişkin görüşlerinin örtüştüğü görülmektedir. Böylelikle yeniden üretim etkinliğinin verimli geçtiği sonucuna ulaşılmaktadır.

9. Kavram temelli uygulamalar içeren temel tasarım etkinlikleri kapsamında video projesi etkinliği gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin video projesiyle, temel tasarıma ait kavramları hareketli görsel göstergeler aracılığıyla ifade etmeleri istenmiştir. Böylelikle kavramsal düşünce sürecini video çekimi ve video düzenleme araçları gibi güncel teknoloji araçlarıyla deneyimlemişlerdir. Öğrencilerin çağdaş bireyler olabilmeleri; güncel teknolojiyi kullanarak sanat ve tasarım çalışmaları gerçekleştirmeleri, bu tür uygulamaların sanat eğitimine dahil edilebilmesiyle mümkün olabilir. Aksel "Temel Sanat Kararları" adlı çalışmasında, sanatın nasıl yapılacağını ve sanat gündemini belirleme de üniversitelerin geride kaldığını, ancak son elli yıldır sanat dünyasında ortaya çıkan yeni eğilimlerin ve uygulamaların üniversite ve sanat akademileri tarafından eğitim programlarına alındığını belirtmektedir. Bu girişimler sonucunda New York' da ve Kassel' de sanat ortamlarında video-sanat popüler olduğunda, okulların sanat bölümlerinde de video sanat yapıtların üretildiğini eklemektedir (Aksel, 2004, s.112). Söz konusu durumun ülkemize ait eğitim kurumları için de geçerli olduğu görülmektedir. Genellikle belli başlı sanat yöntemlerine odaklı bir eğitim verilirken çağdaş yaklaşımlar ve güncel konulara yeteri kadar yer verilememektedir. Bu nedenle oluşan kültür boşluğunu gidermek için dijital araç ve tekniklerin öğretim etkinliklerinde kullanılmasının önemli bir adım olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak Avcı'nın da belirttiği üzere

günümüz öğrencileri dijital teknolojinin hüküm sürdüğü bir dünyada yetişmektedir. Dünyayı algılayışları da bu yönde farklılaşmaktadır. Bakış açıları, problem çözme becerileri ve sosyal becerileri gibi özellikleri değişmektedir. Dijital yerli olarak yetişen kuşağa eğitim verecek olan görsel sanatlar öğretmeni adaylarının bu farklılıkları algılayıp öğretim becerilerine aktarabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yeni kuşağın ilgi ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerindeki meslek ve alan derslerinin içerikleri gözden geçirilmelidir (Avcı, 2013, s.351). Öncelikle kavramsal uygulamalar içeren temel tasarım etkinlikleri içeren söz konusu araştırmada olduğu gibi ya da benzeri denenceler aracılığıyla öğrencilerin geleneksel sanatların dışında dijital sanat uygulamalarına yaklaşımlarının belirlenmesi, teknoloji ve dijital araç-gereç kullanımını içeren derslerle ilgili deneyim elde edilmesi önemli görülmektedir. Bu amaçlarla öğrenciler, etkinlikler aracılığıyla farklı disiplinler ve teknik uygulamalar üzerine çalışarak çağdaş sanatta önemli bir yere sahip olan fotoğraf ve video gibi çalışma alanlarıyla ilgili teknik bilgi ve deneyim elde etmişlerdir. Fotoğraf ve video gibi günlük yaşamımıza giren medya araçlarıyla çalışmalar yapmak güncel bir öğreti sağladığından öğrencilerin ilgisini çektiği görülmüştür. Bunun yanında öğrenciler, çağımızın gelişimlerine dikkat çekerek sanatsal ve mesleki yaşamlarında video sanatı üzerine çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Böylece öğrencilerin yaşadıkları çağın sanat uygulamalarına yönelik farkındalık kazanmaları sağlanmıştır.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Üçüncü alt problem "Kavram temelli etkinlikler içeren temel tasarım eğitiminin tasarım bilgi ve beceri gelişimlerine katkısı üzerine öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlar ve tartışmalar şunlardır;

1. Öğrencilerin kavramsal etkinliklerde ilk kez çalışmalarından dolayı zorlandıklarını belirtmelerine rağmen etkinliklerinin yapısının ve kavramsal düşünce süreçlerinin anlaşılmasından sonra kavramsal uygulamalar içeren temel tasarım ders ve çalışma sürecine uyum sağladıkları görülmüştür. Öğrenciler, tasarım sürecinde kavramın yönlendirici olduğunu ve çalışma sürecinde odaklanılacak bir alan oluşturduğunu belirtmiştir. Turan'ın da belirttiği gibi tasarıma kavramla başlamanın en önemli gerekliliklerinde çok geniş olan tasarım alanını önemli ölçüde ve anlamlı bir biçimde azaltmış olmasıdır (Turan, 2002, s.91). Dolayısıyla öğrencilerin, kavramın tasarım sürecindeki işlevine yönelik bir farkındalık geliştirdikleri görülmektedir. Ayrıca daha önce gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında

Turan'ın "Tasarım Sürecinde Bilişsel Yeti Olarak İmgelem ve Kavram" adlı doktora tezinde tasarıma kavramla başlayan öğrencilerin, kavramsız başlayan öğrencilerden daha çok başarı elde ettiklerini göstermiştir. Bunun yanı sıra, tasarımlarını kendi ürettiği kavramlarla gerçekleştiren öğrencilerin başarılarının, kavramları hazır olarak alan öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Turan, 2002, s.87-92). Görüldüğü gibi kavram temelli tasarım çalışmaları öğrencilere tasarım sürecinde bir başlangıç noktası sağlayarak zaman ve odaklanılacak bir alan yaratmaktadır. Aynı zamanda kavram temelli temel tasarım uygulamaları kapsamında önerilen kavramsal düşünce pratikleriyle öğrencilerin, sanat ve tasarım çalışmaları için metodik çalışma ve düşünme süreçlerine yönelik deneyim elde ettikleri söylenebilir. Buradan hareketle kavramsal etkinlikler içeren temel tasarım derslerinin öğrencilerin sanat ve mesleki yaşamları için yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

2. Öğrenciler, ders sürecinde yapacağı çalışmalarla ilgili seçim yapma, karar alma ve benzeri sorumlulukları alma konusunda zorlandıklarını görülmüştür. Öğrenciler, zorlanmalarının nedenini; ilköğretim ve ortaöğretim sürecinde yaratıcılıktan uzak ve ezbere dayalı bir eğitim almalarına bağlamışlardır. İlköğretim ve ortaöğretim sürecinde yapmaları gereken sanat ve tasarım çalışmalarında biçim, renk, doku ve benzeri unsurları öğretmenleri tarafından kendilerine yapmaları söylendiği şekilde yaptıklarını; bu nedenle karar verme ve düşüncelerini birer projeye dönüştürme konusunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmacı tarafından öğrencilere gerekli bilgilendirme ve rehberlik sağlandığından bahsedilen zorluğu aşabilmişlerdir. Böylelikle karar verebilme, sonuçlarıyla yüzleşebilme, düşüncelerini sanat ve tasarıma aktarabilme konusunda gelişim göstermişlerdir.

3. Temel tasarım ders etkinliklerinin işlenişinde temel tasarım ilke ve öğelerinin anlaşılması için ders sunumları aracılığıyla birçok sanat ve tasarım çalışması incelenerek öğrencilerin analiz ve yorum yapması sağlanmıştır. Bu uygulamalar ve işleniş sayesinde öğrenciler sanat tarihinde yer alan önemli sanatçılar ve eserleriyle ilgili bilgi edinmişlerdir. Bunun yanı sıra görselleri analiz etme sürecinde farklı görsel göstergeler ve temsiliyetleriyle ilgili bilgi ve deneyim kazanmışlardır. Böylelikle öğrencilerin görsel kültür bilgilerinin geliştiği, görsel okuryazarlık deneyimi elde ettiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin, üretim aşamasında tasarım için belirlenen kavramları görsel biçimlerle ifade ederken ışık-gölge-valör, perspektif, espas ve benzeri gibi kompozisyonu oluşturan teknik unsurları kullanabilme ve ilişkilendirebilme becerisini kazandıkları görülmüştür.

4. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen kavramsal uygulamalar içeren temel tasarım etkinlikleri; teorik araştırma, eskiz yapma ve yazı yazma gibi birçok ön hazırlık çalışmasını gerektirmektedir. Ön hazırlık çalışması kapsamında öğrenciler, bu çalışmaları birçok kez gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak öğrenciler, herhangi bir çalışma ya da proje öncesinde hazırlık sürecini öğrendikleri söylenebilir.

5. Öğrenciler etkinlikler kapsamında kavramsal düşünme sürecini deneyimlerken kavramın ne olduğunu, çalışmalara yansıtılış biçimini öğrenmişlerdir. Ayrıca birçok kavramı temsil eden sözcüklerin düz ve yan anlamlarına ilişkin düşünme, sorgulama ve tartışma deneyimi yaşamışlardır. Ayrıca kavramları ifade eden simge, sembol, ikon ve benzeri görsel göstergelerle ilgili bilgi edinmişlerdir. Sonuç olarak öğrenciler, kavramsal düşünme ve kavramları görseller aracılığıyla ifade etme yöntemlerine ilişkin bilgi ve deneyim elde etmişlerdir.

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Dördüncü alt problem "Kavram temelli etkinlikler içeren temel tasarım eğitiminin sanat ve tasarım algılarına katkısı üzerine öğrencilerin görüşleri nelerdir?" sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlar ve tartışmalar şunlardır;

1. Araştırmacının uygulama öncesi deneyimleri, izlediği temel tasarım ve diğer uygulamalı atölye derslerde yaptığı gözlemleri ve uygulamalı atölye derslerini veren öğretim elemanlarıyla yaptığı informal görüşmelerde edindiği bilgi ve deneyimler; internette bulunan çeşitli web sitelerinden ya da sosyal paylaşım platformlarından çalışmaları, birebir kopya edilebildiğini göstermiştir. Kavram temelli tasarım etkinliklerinde uygulama sırasında ve sonrasında öğrencilerle yapılan birebir görüşmelerde ise öğrenciler internetten arama yaptıklarını ancak kavramlara yönelik doğrudan herhangi bir görsele ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin doğrudan kopyalama eylemini gerçekleştirmediği, ancak esinlenebileceği farklı görsellere ulaşabilmiştir. Böylelikle kavramsal uygulamalar sayesinde kopyacılık, aşırma ve benzeri gibi yaratıcılığa engel olan aynı zamanda öğrencilerin etik sorunlara yol açan intihal içerikli davranışlarda bulunması engellenmiştir.

2. Öğrencilerin, düşünce ve kavramlarıyla kompozisyonu ilişkilendirme sürecinde, bilişsel ve sanatsal yönlerine ilişkin özfarkındalık geliştirerek kendilerine özgü tasarım dili kurgulama; ilgi alanlarını belirleme ve bir sonraki eğitim-öğretim yılında tercih edecekleri ana sanat dalına yönelik öngörüye sahip oldukları görülmüştür.

3. Öğrenciler, etkinlikler sırasında doğal formlara yönelik incelemeler yapmışlardır. Bu süreçte doğada bulunan doğal yapıların ve çevrelerindeki oluşumların farkına vardıklarını, algıda seçicilik konusunda gelişim gösterdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca merak duygularında artış olduğunu, sorgulamalar yapmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin sanat ve doğa ilişkisine yönelik farkındalıklarının geliştiği söylenebilir.

4. Öğrenciler kavramsal etkinlikler aracılığıyla, sanat ve tasarım sürecinde kullanılan kavram ya da nesnelerin sanat-tasarım yapıtlarının üzerindeki rollerini ve önemini fark etmişlerdir. Erdoğdu'nun da belirttiği üzere tasarım sorunları çok net tanımlanamadığı ve doğa bilimlerinde olduğu gibi tek çözümlü olmadığından bağlam (context) kavramı önem kazanmaktadır. Tasarım, tasarım sorunlarının tanımlandığı koşullara yani bağlama göre şekil almaktadır. Dolayısıyla tasarım süreci ve bağlam birbirine bağımlıdır (Erdoğdu, 2016, s.11-12). Öğrenciler, kavramsal etkinlikler kapsamında tasarım sürecinde çalışmalarına ekleyecekleri herhangi bir tasarım öğesinin ya da görsel göstergenin çalışmanın bağlamını ve temsiliyet değerini değiştireceğine yönelik bilgi ve deneyim elde etmişlerdir.

5. Kavram temelli etkinlikler içerisinde fotoğraf ve video çekiminin yapıldığı doku etkinliği ve video projesi etkinliği sonundan öğrenciler çağdaş uygulamalara ilgi duymaya başladıklarını ve ileriki yaşamlarında bu tür sanatsal teknikler ve yaklaşımlar üzerinde çalışabileceklerini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin güncel sanat pratiklerine ilgi duymaları önemli bir kazanım olarak görülmektedir.

6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Beşinci alt probleme "Temel tasarım dersinde uygulanan kavram temelli etkinlikler kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmaların başarısı ne düzeydedir?" sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlar ve tartışmalar şunlardır;

1.Öğrencilerin kavram temelli etkinlikler kapsamında gerçekleştirdiği çalışmalarının başarı düzeylerinin belirlenmesi için her bir etkinliğin hedeflediği kazanımları karşılık gelen ölçütlerle oluşturulmuş dereceli puanlama anahtarları aracılığıyla araştırmacı ve uzmanlar tarafından değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak öğrenci çalışmalarının başarı düzeylerinin genelde "Çok iyi" ve "İyi" düzeylerinde olduğu, az sayıda öğrencinin ise "orta" düzeyde başarı gösterdiği görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin başarı düzeylerinin yüksek olduğu, gerçekleştirilen etkinliklerin başarıyla tamamlandığı söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin etkinlik sonlarında yaptıkları görüşmelerde derslerin verimli geçtiğine yönelik

görüş bildirdikleri görülmüştür. Sonuç olarak kavram temelli temel tasarım etkinliklerinin öğrencilerin temel tasarım bilgi ve becerilerini geliştirdiği; ilgi alanlarına yönelik özfarkındalık sağladığı; sanat ve tasarım algılarını geliştirdiği görülmüştür.

6.2. Öneriler

6.2.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Temel tasarım dersleri kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar geliştirilerek fotoğraf, video ve benzeri gibi dijital araç ve tekniklerin kullanıldığı çağdaş sanat uygulamalarına yer verilmelidir.

2. Temel tasarım dersi öncelikle el becerisi, çizim becerisi, el-göz koordinasyonu sağlama, tasarım eleman ve ilkeleri bilgisi gibi bilgi, beceri ve deneyimleri kazandırmayı hedefleyen bir ders olmasına karşın tasarım bilişsel bir etkinliktir. Dolayısıyla kavramsal düşünce sürecini içeren etkinlikler, temel tasarım ders içeriklerine dahil edilebilir.

3. Temel tasarım dersleri kapsamında tasarım öğeleri ve ilkelerinin öğretimi yapılmaktadır. Bu öğretiler teorik ve iki boyutlu-3 boyutlu çalışmalar aracılığıyla yapılmaktadır. Ancak tasarım bilgisinin gelişmesi için öğrenci çalışmalarının yanında, öğrencilere sanat tarihinde yer alan önemli başyapıtların gösterimi ve anlatımı yapılmalıdır. Başyapıtların tasarım ilkeleri açısından teknik incelemeleri yapılarak öğrencilerin bilgi ve becerileri geliştirilebilir. Buna ek olarak ders sürecinde görsel kültüre mal olmuş ikonlar, sinema, tv ve sosyal medyada yer alan popüler kültür dünyasından örnekler verilerek öğrencilerin görsel kültür ve görsel okuryazarlık düzeylerinin gelişimine katkı sağlanabilir.

4. Temel tasarım dersleri içerik ve uygulama olarak yenilenmeli her eğitim-öğretim döneminde farklı etkinlikler ilave edilerek ders etkinlikleri güncellenmelidir.

5. Temel tasarım dersleri Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda giriş niteliğine sahip bir derstir. Ders içeriklerinde genel bir beceri ve tasarım bilgisi sunulur. Ancak ders kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler, tek bir çalışma alanında yoğunlaşmamalı görsel sanatlar içerisindeki resim, grafik sanatlar ve heykel gibi farklı branşlara ilişkin bilgi ve deneyim sağlayan çeşitli etkinlikleri de içermelidir. Böylelikle temel tasarım dersleri, öğrencilerin bir sonraki yıl seçecekleri ana sanat atölye derslerine yönelik ön bilgileri sağlayabilir.

6.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen temel tasarım eğitimlerine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde araştırmalar yapılabilir.

2. Görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren eğitim kurumlarında ve diğer sanat ve tasarım eğitimi verilen kurumlarda verilen temel tasarım dersinin içeriklerini karşılaştırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

3. Temel tasarım eğitimi veren öğretim elemanlarının ve temel tasarım eğitimi alan öğrencilerin görüş ve önerilerinin incelenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Abts, T. (2013). *Feke* [Resim]. https://www.ft.com/content/43f313c4-72da-11e8-bab2-43bd4ae655dd sayfasından erişilmiştir.

Acar, K. (1966-67). *Kuşlar* [Heykel]. http://www.millireasuranssanatgalerisi.com/sergiler/kuzgun-acar-_____sayfasından erişilmiştir.

Ak, B. (2008). *Sanat ve tasarım eğitiminde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu gerçeği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

Ak, B. (2014). Bauhaus, Schneck ve Devlet Tatbikİ Güzel Sanatlar Okulu (DTGSO). Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve bauhaus* içinde (s.313-330). İstanbul: İletişim.

Akar, R. (2011). *Rewind* [Video]. https://vimeo.com/30308310 sayfasından erişilmiştir.

Akar R. (2012). *IN-Between* [Video]. https://vimeo.com/30308310 sayfasından erişilmiştir.

Akerson, E. F. (2016). *Göstergebilime giriş*. İstanbul: Bilge

Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Levent

Aksan, D. (2006). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi.* Ankara: Engin

Aksel, E. (2004). Temel sanat kararları. *Anadolu Sanat Dergisi*, 15, 105-113.

Aksoy, Ş. (2006). Renk bilgisi ve renkli çalışmalar. Vedat Özsoy (Ed.) *Yöntem ve teknikleriyle görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar* içinde (s.46-66). Ankara: TŞOF Plaka.

Aktulum, K. (2011). *Metinlerarasılık/göstergelerarasılık*. Ankara: Kanguru.

Aliçavuşoğlu, E. (2014). Bauhaus geleneği ve günümüz sanatına yansımaları. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed*.), Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.21-33). İstanbul: İletişim.

Altın oran (t.y). http://www.aoder.org.tr/tr/altin-oran/36.aspx sayfasından erişilmiştir.

Antmen, A. (2010). *20.yüzyıl Batı sanatında akımlar*. İstanbul: Sel.

Artun A. V. & Çavuşoğlu E. (Ed.). (2014). *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı. Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus*. İstanbul: İletişim.

Artun A. (2014). Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.13-15). İstanbul: İletişim.

Aslıer, M. (2014). Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu eğitim ilkelerinin ve çalışma yöntemlerinin uygulanmasında Alman Bauhaus ve Werkkuntschule adlı okulların etkinlikleri. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.303-311). İstanbul:İletişim.

Atakan, N. (2008). *Sanatta alternatif arayışlar*. İzmir: Karakalem.

Avcı, E. (2013*). Dijital sanat bağlamında dijital teknolojilerin güzel sanatlar eğitimine entegrasyonu: bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Barthes, R. (1979). *Göstergebilim ilkeleri*. (Berke Vardar ve Mehmet Rıfat, Çev.). Ankara: Kültür Bakanlığı.

Barthes, R. (2014). *Göstergebilimsel serüven.* (Mehmet Rifat ve Sema Rifat, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.

Bauhaus Tasarım Okulu (t.y.). http://www.artfulliving.com.tr/neler-oluyor/almanyanin-unlu-sanat-okulu-bauhausun-arsivi-dijital-ortamda-i-7929 sayfasından erişilmiştir.

Bauhaus Tasarım Okulundan Bir Atölye Kesiti (t.y.). http://www.artfulliving.com.tr/neler-oluyor/almanyanin-unlu-sanat-okulu-bauhausun-arsivi-dijital-ortamda-i-7929 sayfasından erişilmiştir.

Batu, B. (2011). *Sanat eğitimi alanında yapıt incelemelerinde bir yöntem olarak görsel gösterge çözümlemesi.* Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Becer, E. (2013). *İletişim ve grafik tasarım*. Ankara: Dost

Bekdaş Düzgün, H. & Yıldız S. (2018). Tasarım ve sanat arakesitinde kavramsal düşünme enformal eğitim çalışmaları (2009-2018). *Megaron,* 13(2), 324-333.

Bilgin, İ. (2014). Bauhaus'un zamanı ve yeri. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.95-109). İstanbul:İletişim.

Bilirdönmez, T. (2014). *Bauhaus tasarım okulu ve günümüze yansımaları.* Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Bingöl Pazarlıoğlu, M. (2016). Temel tasarım eğitiminde kavramdan üç boyuta geçişe yönelik bir uygulama örneği. *İdil Dergisi,* 5-21, s. 339-362.

Bingöl, Y. *Bauhaus ve eğitim ilkeleri.* https://docplayer.biz.tr/3117234-Bauhaus-ve-egitim-ilkeleri.html sayfasından erişilmiştir.

Birincil (ana) renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

Boucharenc, C. G. (2006). Research on basic design: An international survey. *International Journal of Technology and Design Education,* 16:1-30.

Bourse M. & Yücel H. (2012). *İletişim bilimlerinin serüveni*. İstanbul: Ayrıntı

Bozkurt, Ü. B. (2018). Kavram, kavramsallaştırma yaklaşımları ve kavram öğretimi modelleri: kuramsal bir derleme ve sözcük öğretimi açısından bir değerlendirme. *Tömer Dil Dergisi*,169-2, 5-23.

Bozkurt Ü. B. & Uzun G.L. (2017). Kavramlaştırma üzerine veri tabanlı bir araştırma. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 14 (1), 87-127.

Bredendieck, H. (1962). The legacy of the Bauhaus. *Art Journal*, 22:15-21.

Bunulday, S. (2001). *Bauhaus'un Türkiye'deki sanat eğitimine etkileri ve yansımaları*. Yüksek Lisan Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Büyüköztürk Ş., Çakmak Kılıç E., Akgün Erkan Ö., Karadeniz Ş. & Demirel F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Caravaggio (1594). *Hilebazlar* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/caravaggio/cardsharps-1594-1.

Cassirer, E. (2015). *Sembolik formlar felsefesi-I dil*. (Milay Köktürk, Çev.) Ankara: Hece.

Cassirer, E. (2018). *Dil ve mit*. (Onur Kuzgun Çev.). İstanbul: Pinhan.

Civcir, E. (2015). *Temel Tasarım ve Tasarım İlkeleri*. Ankara: Akademisyen

Çetinkaya, Ç. (2011). *Tasarım ve kavram ilişkisinin iç mimarlık temel tasarım eğitimi kapsamındaki yeri: farklı iki üniversite örneği üzerinden temel tasarım eğitimi üzerine bir araştırma.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Creswell W. J. (2016). Nitel *araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, Çev.). Ankara: Siyasal

Dahlia Çiçeği (t.y). https://www.zengardentr.com sayfasından erişilmiştir.

Dali, S. (1931). *Belleğin Azmi* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/salvador-dali/the-persistence-of-memory-1931 sayfasından erişilmiştir.

Deniz kestanesi görseli, (t.y.). https://en.wiktionary.org/wiki/Arbacia sayfasından erişilmiştir.

Demir, A. (1993). *Temel plastik sanatlar eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Dondis, A. D. (1989). *A primer of visual literacy*. USA: MIT

Dna görseli. *Dna görseli*, (t.y). http://www.milliyet.com.tr/gundem/dnanin-acilimi-nedir-2866782 sayfasından erişilmiştir.

Droste, M. (2013). Bauhaus Bauhaus archive 1919-1923. Chine: Taschen.

Dunlap, J. C., & Lowenthal, P. R. (2009). Tweeting the night away: Using Twitter to enhance social presence. *Journal of Information Systems Education. 20*(2):129-135.

Erbay F. & Erbay M. (2006). *Cumhuriyet Dönemi (1923-1938) Atatürk'ün sanat politikası*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Erdoğan, Y. (2018). *Bir resimsel alıntılama şekli olarak sanat eğitiminde kendine mal etme (appropriation)*. Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Erdoğdu Sarıoğlu, G. P. (2016). Temel tasarım eğitimi: bir ders planı örneği. *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*. 26 (1), s.7-19.

Erkmen, N. (2014). Bauhaus ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.17-21). İstanbul: İletişim.

Etike, S. (2001). *Cumhuriyet Dönemi resim eğitimi (1923-1950).* Ankara: Güldikeni.

Eroğlu, Ö. (2013). *Plastik sanatlar sözlüğü*. İstanbul: Tekhne.

Erzen, J. (2009). Bauhaus'un 90. Yılında. *Mimarlık Dergisi,* 349. Sayı. http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=363&RecID=2185) sayfasından erişilmiştir.

Esen, E. (2015). *Bauhaus eğitim anlayışının günümüz temel tasarım eğitimine etkileri.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Eyck v. J. (1434*). Arnolfini'nin evlenmesi* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/jan-van-eyck/the-arnolfini-wedding-the-portrait-of-giovanni-arnolfini-and-his-wife-giovanna-cenami-the-1434 sayfasından erişilmiştir.

Eylem araştırması döngüsü. Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması.* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Ferrance E. (2000). *Themes in Education Action Research*. North East and Island Regional Educational Laboratory at Brown University. https://www.brown.edu/academics/educationalliance/sites/brown.edu.academics.education alliance/files/publications/act_research.pdf sayfasından erişilmiştir.

Fiedler J. & Feierabend P. (2013). *Bauhaus*. Ullman.

Fine P. (1967). *Mavi (Unequivocably blue)* [Resim] https://www.wikiart.org/en/perle-fine/unequivocably-blue-1967 sayfasından erişilmiştir

Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş*. (Süleyman İrvan, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat.

Forgacs, E. (2017). *Bauhaus 1919-1933*. (Alp Tümertekin, Çev.). İstanbul: Janus.

Frost T. (2013). *Dikey ritim (Vertical rhythm)* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/terry-frost/vertical-rhythms sayfasından erişilmiştir.

Gogh v. V. (1888). *Arlesteki yatak odası* [Resim].https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/vincent-s-bedroom-in-arles-1888 sayfasından erişilmiştir.

Gogh v. V. (1989). *Yıldızlı gece.* [Resim].https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/the-starry-night-1889 sayfasından erişilmiştir.

Gombrich, E. H. (2007). *Sanatın öyküsü*. İstanbul: Remzi.

Guiraud, P. (1975). *Anlambilim*. (Berke Vardar, Çev.). İstanbul: Gelişim.

Güngör, H. İ. (2005). *Görsel sanatlar ve mimarlık için temel tasar*. İstanbul: Esen.

Hamilton R. (1973). Picasso's Meninas [Resim]. https://www.wikiart.org/en/richard-hamilton/picasso-s-meninas-1973 sayfasından erişilmiştir.

Işık tayfı (t.y). http://bilgioloji.com/pages/fen/fizik/optik/isik-renk-tayfi-nedir/ sayfasından erişilmiştir.

İkincil renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

İmer K. İ., Kocaman A.& Özsoy S. A. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

İletişim Şeması. Guirard, P. (2016). *Göstergebilim.* (Mehmet Yalçın, Çev.). İstanbul: İmge.

Johnson. P. A. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. (Yıldız Uzuner ve Meltem Özten Anay, Çev.). Ankara: Anı.

Kahlo F. (1937). *Hafıza Kalp*. [Resim].https://www.wikiart.org/en/frida-kahlo/memory-the-heart-1937 sayfasından erişilmiştir.

Kandinsky W. (1923) *Beyaz üstüne II (On white II)* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/on-white-ii-1923 sayfasından erişilmiştir.

Kaplan, S. (2014). Doğal yoldan temel sanat eğitimi doğanın atölyesi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 7 (14):21-33.

Kasapçı, G. (2013). *Noktanın sonsuzluğu [Resim]*. http://gencaykasapci.com/pPages/pArtist.aspx?paID=110&section=130&lang=T+R&bhcp=1&periodID=-1&pageNo=0&exhID=0 sayfasından erişilmiştir.

Kasapçı, G. (2013). *Noktanın sonsuzluğu* [Resim].http://gencaykasapci.com/pPages/pArtist.aspx?paID=110&section=130&lang=T+R&bhcp=1&periodID=-1&pageNo=0&exhID=0 sayfasından erişilmiştir.

Kırışoğlu, O. (2005). *Sanatta eğitim. Ankara*: Pegema.

Klee P. (1922). *Seperation in the evening.* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/paul-klee/separation-in-the-evening-1922 sayfasından erişilmiştir.

Klimt, G. (1908). *Öpücük* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/gustav-klimt/the-kiss-1908 sayfasından erişilmiştir.

Kosuth J. (1965). *Bir ve Üç Sandalye* [Fotoğraf]. https://www.wikiart.org/en/joseph-kosuth/one-and-three-chairs sayfasından erişilmiştir.

Köklü N. (1993). *Eylem araştırması.* Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 26 (2), 357-365.

Kusama, Y. (2013). *Noktalar (Dots)* [Resim]. http://www.artnet.com/artists/yayoi-kusama/14 sayfasından erişilmiştir.

Kuzu, A. (2009). Öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimde eylem araştırması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6), 425-433.

Magritte, R. (1928). *Aşıklar* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-lovers-1928-1 sayfasından erişilmiştir.

Manet, E. (1863). *Kırda öğle yemeği* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/edouard-manet/the-luncheon-on-the-grass-1863 sayfasından erişilmiştir.

Matisse H. (1908). *Kırmızı oda* [Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-matisse/harmony-in-red-1908 sayfasından erişilmiştir.

Merriam B. S. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Selahattin Turan, Çev.). Ankara: Nobel.

Michelangelo, M. M. (1510). *Adem'in yaratılışı.* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/michelangelo/sistine-chapel-ceiling-creation-of-adam-1510. sayfasından erişilmiştir.

Miles, B. M. & Huberman A. M. (2016). *Nitel veri analizi*. (Sadegül Akbaba Altun ve Ali Ersoy, Çev.). Ankara: Pegem.

Millet, J.F. (1857). *Başak toplayan kadınlar* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/jean-francois-millet/the-gleaners-1857 sayfasından erişilmiştir.

Mills, E. G. (2007). *Action research a guide for the teacher researcher*. USA: Pearson Merril Prentice Hall.

Ocvirk, O. G., Stinson E. R., Wigg, R. P., Bone & O. R., Cayton L. D. (2015). *Sanatın temelleri teori ve uygulama.* İzmir: Karakalem.

Özdemir, A. (2014). *Temel sanat eğitiminde disiplinler arası yaklaşıma dayalı (müzik destekli) uygulamanın öğrenci başarı düzeyine etkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özol, A. (2012). *Sanat eğitimi ve tasarımda temel değerler*. İstanbul: Pastel.

Öztuna, H. Y. (1998). *An analysis of basic design education in Turkey and implications for changes in postsecondary art curriculum.* Doctoral Dissertation, University of North Texas, Texas.

Öztuna, Y. (2007). *Görsel iletişimde temel tasarım*. İstanbul: Tibyan.

Pamukkale (t.y). http://www.pamukkale.bel.tr/fotograf-galerisi sayfasından erişilmiştir.

Peirce'nin anlam öğeleri. Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş*. (Süleyman İrvan, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat

Pekmezci, H. (2014). Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü ve Bauhaus (yeni insanın tasarımı-yeni bir toplumun tasarımı. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.277-302). İstanbul: İletişim.

Picasso P. (1957). *Velazquez* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/las-meninas-velazquez-1957-4. sayfasından erişilmiştir.

Picasso, P. (1937). *Guernica* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/guernica-1937 sayfasından erişilmiştir.

Rancinan G. (2009). *Les Meninas* [Resim]. https://www.dailyserving.com/2012/03/gerard-rancinan/ sayfasından erişilmiştir.

Renk çarkı (t.y). https://www.flickr.com sayfasından erişilmiştir.

Rıfat, M. (1982). *Genel göstergebilim sorunları kuram ve uygulama*. İstanbul: Alaz

Rıfat, M. (2014). *Göstergebilimin ABC'si*. İstanbul: Say

Riley B. (1966) *Breathe* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/bridget-riley/breathe-1966 sayfasından erişilmiştir.

Riley, B. (1971). *Zing1* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/bridget-riley/zing-1-1971 sayfasından erişilmiştir.

Rona Z. & Beykan M. (1997a). *Eczacıbaşı Sanat* Ansiklopedisi (1.cilt). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi

Rona Z. & Beykan M. (1997b). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (2.cilt).* İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi

Rona Z. & Beykan M. (1997c). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (3.cilt).* İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi

Sabankaya, E. (2016). *Bauhaus okulu'nun heykel sanatı ve sahne tasarımına etkileri ve bir performans uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

San, İ. (2008). *Sanat ve eğitim*. Ankara: Ütopya.

San. İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya.

Saussure'ün anlam öğeleri. Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş. (*Süleyman İrvan, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat.

Seylan, A. (2005). *Temel tasarım*. Samsun: Dağdelen

Sözen, M. & Tanyeli, U. (2011). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*. İstanbul:Remzi.

Tansuğ, S. (1992). *Resim sanatının tarihi*. İstanbul: Remzi.

Taylor C., Wilkie M. & Baser J. (2006). *Doing action research a guide for schoolsupport staff.* Great Britain: Sage Publication.

Tenger, H. (2011). *Deniz üzerinde balonlar* [Video]. https://www.youtube.com/watch?v=fTfHMuiY7Do sayfasından erişilmiştir.

Tezcan Ö., Ada S. & Baysal Z.N. (2016). Eğitim alanında eylem araştırmaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 32 (2), 133-148.

Togay, N. (2002). *Walter Gropius ve Bauhaus.* İstanbul: Boyut.

Ton Çubuğu, (2007). *Fotoğraf ve Grafik, Açık-Koyu, Işık-Gölge.* Ankara:Megep.https://ismek.ist/files/ismekOrg/file/2013_hbo_program_modulleri/acik_koyu_isik_golge.pdf sayfasından erişilmiştir.

Tonguç, E. (2009). *Bir eğitim devrimcisi İsmail Hakkı Tonguç (yaşamı, öğretisi, eylemi)*. İzmir: Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği

Toulouse-Lautrec, H. (1890). *At the Moulin Rouge, the dance*. [Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-de-toulouse-lautrec/at-the-moulin-rouge-the-dance-1890 sayfasından erişilmiştir.

Toulouse-Lautrec, H. (1891). *La Goulue* [Resim].https://www.wikiart.org/en/henri-de-toulouse-lautrec/moulin-rouge-la-goulue-1891 sayfasından erişilmiştir.

Tunalı, İ. (2004). *Tasarım felsefesine giriş*. İstanbul:Yapı-endüstri Merkezi

Turan Kömürcüoğlu N. (2002). *Tasarım sürecinde bilişsel yeti olarak imgelem ve kavram*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması.* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Türk Dil Kurumu, (2019), Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/?kelime= sayfasından erişilmiştir.

Usluca Ö. (2011). *Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne arşivdeki el sanatlarından sanatsal tekstillere.* Sanatta Yeterlik Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

Uysal, E. (2015). Temel tasarım dersine ilişkin öğrenci görüşleri. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 14, 51-65.

Üçüncül ara renkler (t.y). https://color-wheel-artist.com/primary-colors/ sayfasından erişilmiştir.

Velazquez D. (1656). *Nedimeler* (*Las Meninas).* [Resim]. https://www.wikiart.org/en/diego-velazquez/las-meninas-detail-of-the-lower-half-depicting-the-family-of-philip-iv-of-spain-1656 sayfasından erişilmiştir.

Vermeer, J. (1966-68). *Resim sanatı* [Resim].https://www.wikiart.org/en/johannes-vermeer/a-arte-da-pintura-1668-0 sayfasından erişilmiştir.

Whitford F. (1988). *Bauhaus*. London:Thames and Hudson.

Wick K. R. (2000). Teaching at the Bauhaus. Germany: Hatje Cantz.

Wilson, G. R. (2014). *Curriculum & course design preparing graphic design & visual communication studen*t. Master's Thesis, Iowa State University Insitute of Fine Arts, Iowa.

Witkin, P. (1987). Las meninas self portrait. [Resim]. https://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/meninas-self-portrait-after-velazquez sayfasından erişilmiştir.

Yaman Y. Z. (2014). Bauhaus ve söylemleştirilen iç mekan anlayışı: yeni yaşam, yeni dekorasyon, yeni mobilya. A. Artun ve E. Çavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.201-240). İstanbul:İletişim.

Yada, S. (2014). Tatbiki Güzel Sanatlar okullarının doğuş sebepleri ve fonksiyonları. *Bauhaus: modernleşmenin tasarımı Türkiye'de mimarlık, sanat, tasarım eğitimi ve Bauhaus* içinde (s.525-564). İstanbul:İletişim.

Yıldırım A. & Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara:Seçkin.

Yılmaz, M. (2006). *Modernizmden postmodernizme sanat.* Ankara: Ütopya.

Yüksek Öğretim Kurulu, (2018), Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı, https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmen-Yetistirme-Lisans Programlari/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf sayfasından erişilmiştir.

EKLER

EK 1. Araştırma İçin Alınan Gerekli izinler

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/06/2017-E.80091

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 17311665-044-
Konu : Anketler (Elif ÇAKIROĞLU)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 18/05/2017 tarihli ve 80287700-302.08.01- 72866 sayılı yazı.
b) 30/05/2017 tarihli ve 89377925-044- 78320 sayılı yazı.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Elif ÇAKIROĞLU'nun, Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun danışmanlığında yürüttüğü "Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" konulu tezi kapsamında Üniversitemiz Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında uygulama yapmasına izin verilmesine ilişkin ilgi (a) yazınız adı geçen Fakülte Dekanlığına iletilmiş olup, alınan ilgi (b) cevabî yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Suna AĞILDERE
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi (b) yazı ve ekleri (3 sayfa)

Gazi Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı Rektörlük Kampüsü 06500 Beşevler / ANKARA
Tel:0 (312) 212 68 40 Faks:0 (312) 221 32 02
e-Posta :ogris@gazi.edu.tr İnternet Adresi :www.ogris.gazi.edu.tr

Bilgi için :Talip Gümüş
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:312 202 28 21

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/05/2017-E.78320

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 89377925-044-
Konu : Anketler(Elif ÇAKIROĞLU)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 24/05/2017 tarihli ve 17311665-302.08.01- 75104 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Elif ÇAKIROĞLU'nun, Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun danışmanlığında yürüttüğü ""Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" konulu tezi kapsamında Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında uygulama yapma isteği Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Rabia SARIKAYA
Dekan

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 06500 Teknikokullar/ANKARA
Tel:202 8090-91-92 Faks:223 8693
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://gef.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Özcan Göksu
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:03122028090

Evrak Tarih ve Sayısı: 29/05/2017-E.77427

BEL9564CH

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : 87908266-622.02-
Konu : Görüş ve Teklifler

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 25/05/2017 tarihli ve 89377925-622.02- 75857 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Elif ÇAKIROĞLU'nun, Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun danışmanlığında yürüttüğü ""Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" konulu tezi ile ilgili olarak Bölümümüz Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun Temel Tasarım Dersinde uygulama yapma isteği ilgili Anabilim Dalı Başkanlığı ve Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. İsmet DOĞAN
Bölüm Başkanı

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 06500
Teknikokullar/ANKARA
Tel:0 (312) 202 24 76 Faks:213 17 88
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://gef-guzelsanatlar.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Yeliz Temiz
Bölüm Sekreteri

Evrak Tarih ve Sayısı: 26/05/2017-E.76538

BE6E5L9FT

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı

Sayı : 84355210-622.02-
Konu : Görüş ve Teklifler

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25/05/2017 tarihli ve 89377925-622.02- 75857 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Elif ÇAKIROĞLU, Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun danışmanlığında yürüttüğü ""Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" konulu tezi ile ilgili olarak Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU'nun Temel Tasarım Dersinde uygulama yapma isteği başkanlığımızca uygun bulunmuştur.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Alev KURU
Anabilim Dalı Başkanı

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 06500
Teknikokullar/ANKARA
Tel:202 84 00 Faks:213 17 88
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://gef-guzelsanatlar.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Nergiz HOLAT
Anabilim Dalı Sekreteri
Telefon No:0312 202 8400

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 2. Araştırma İçin Alınan Etik Komisyon Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 12/05/2017-E.70165

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : 77082166-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 23/02/2017 tarihli ve 80287700-302.08.01- 28832 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı,Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı **Doktora Öğrencisi Elif ÇAKIROĞLU'nun, Yard.Doç.Dr.Güzin AYRANCIOĞLU'nun** danışmanlığında yürüttüğü "***Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması***" adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **09.05.2017** tarih ve **05**sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, Üniversitemiz Gazi Eğitim Fakültesi'nden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Alper CEYLAN
Komisyon Başkanı

Araştırma Kod No : 2017-246

Ek:1 Liste

Ankara
Tel:0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks:0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi :http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Ayfer Çekmez
Genel Evrak Sorumlusu
Telefon No:202 18 07

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU KATILIM LİSTESİ

TOPLANTI TARİHİ : 09.05.2017	TOPLANTI SAYISI : 05
ADI-SOYADI	**İMZA**
Prof.Dr.Alper CEYLAN BAŞKAN	
Prof.Dr.Mustafa N.İLHAN BAŞKAN YRD.	
Prof.Dr.Mehmet KÜÇÜKKURT	
Prof.Dr.Fatma GÜMÜŞ	
Prof.Dr.Rahmi ÜNAL	
Prof.Dr.Mehmet Sayım KARACAN	
Prof.Dr.Naciye YILDIZ	
Prof.Dr.Mustafa SARIKAYA	
Prof.Dr.İbrahim DOĞAN	
Prof.Dr.C. Haluk BODUR	
Prof.Dr.Mustafa İLBAŞ	
Prof.Dr.Füsun DEMİREL	KATILAMADI
Doç.Dr.Tuncay ÖNDER	KATILAMADI

EK 3. Öğrencilerden Alınan Yazılı İzin Formu

Yazılı İzin Formu

Sayın .....

Bu araştırmaya gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim. Bu formun amacı sizi araştırma süreci ile ilgili bilgilendirmek ve buna bağlı olarak katılımınız ile ilgili izin almaktır.

Ben Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak görev yapmaktayım. Doktora tezim kapsamında Gazi Eğitim Fakültesi, Resim-iş Eğitim Anabilim Dalı'nda bir uygulama gerçekleştirmeyi hedefliyorum. Uygulama kapsamında gerçekleştirilecek olan etkinlikler Temel Tasarım Eğitimi I dersi ile uyumlu ve dersin hedeflerine uygundur.

Doktora tezi kapsamında gerçekleştirilecek uygulama yaklaşık 15 hafta sürecektir. Tezimin yöntemi gereği ders süreci video ile kayıt altına alınacak ve zaman zaman fotoğraf çekimleri yapılacaktır. Buna ek olarak araştırma süreci içerisinde sizlerle görüşmeler yapılacaktır. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla görüşmelerin ses kaydı alınacaktır. Ancak kimliğiniz her türlü metinde gizli tutulacaktır. Kayıtlar sizin yazılı izniniz olmaksızın araştırmayı yürüttüğümüz öğretim üyeleri ve tez izleme ve tez bitirme sınavlarına katılabilecek öğretim üyeleri hariç, başkaları ile paylaşılmayacaktır.

Görüşmelerin ses kayıtları ve atölye (ders) uygulamalarında alınan video kayıtları, yalnızca bilimsel veri olarak kullanılacaktır. Uygulama sonucunda elde edilen bilimsel veriler, üniversite derslerinde kullanılabilir ya da seminer, sempozyum ve panel gibi akademik toplantılarda bildiri veya makale olarak sunulabilir ve yayınlanabilir.

Lütfen bu araştırma için uygulamaya katılıp katılmama konusundaki görüşünüzü aşağıda belirtiniz. İlginiz için teşekkür ederim.

Aşağıda imzası olan ben, ..., yukarıdaki açıklamaları okudum ve anladım. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı bildiririm.

Tarih: İmza:

Araştırmacı: Elif ÇAKIROĞLU
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

EK 4. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgiler

Ad Soyadı:

Cinsiyet: K( ) E( )

Mezun olduğunuz lise türü:.....

Annenizin		Babanızın	
Eğitim Durumu		Eğitim Durumu	
Mesleki Durumu		Mesleki Durumu	

Daha önce temel tasarım dersi aldınız mı? Cevabınız evet ise hangi düzeydedir lütfen açıklayınız (lise/üniversite vb.)

.....

.....

.....

Aşağıdaki görsel sanat oluşumlarından (gördüklerinizi)izlediklerinizi işaretleyiniz							
Resim	Grafik Sanatlar	Heykel	Enstalasyon	Video Art	Performans	Animasyon	Kısa Film

İnternette ya da sosyal medyada (facebook, twitter, instagram, pinterest....) takip ettiğiniz görsel sanatlar ile ilgili web site ya da uygulamalar var mı? cevabınız evet ise lütfen açıklayınız

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK 5. Ön Görüşme İçin Kullanılan Açık Uçlu Soru Formu

Açık Uçlu Soru Formu

1.Temel Tasarım dersi aldıktan sonra sanatsal çalışmalarınızda ne gibi farklılıklar olabilir ? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Temel Tasarım dersi düşünce biçiminizde nasıl değişimleri yol açabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.Temel Tasarım dersi sanatsal beğenilerinizi ne yönde etkileyebilir? Açıklayınız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Nasıl bir Temel tasarım dersine katılmak isterdiniz. Lütfen nedenini açıklayınız ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK 6. Nokta-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Nokta-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1.Nokta-Kavram etkinliği ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

2.Nokta-Kavram çalışmalarına başlamadan önce ne gibi ön çalışmalar-hazırlıklar yaptınız?

3.Kavramlar ile tasarımın arasında nasıl ilişki kurdun? İlişkilendirme aşamasında neler yaptınız?

4.Nokta-Kavram etkinliği sürecinde hangi problemlerle karşılaştınız? Karşılaştığınız problemleri çözebilmek için neler yaptınız?

5.Nokta-Kavram çalışmaları size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?

6.Çalışmalarınızla ilgili neler düşünüyorsunuz?

7.Dersin işleniş biçimiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?

8.Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 7. Çizgi-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Çizgi-Kavram Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Çizgi-Kavram etkinliğiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

2.Çizgi-Kavram çalışmalarına başlamadan önce ne gibi ön çalışmalar-hazırlıklar yaptınız?

3.Kavramlar ile tasarımınız arasında nasıl ilişki kurdunuz? İlişkilendirme aşamasında neler yaptınız?

4.Nokta-Kavram çalışmaları size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?

5.Çizgi-Kavram etkinliği sürecinde hangi problemlerle karşılaştınız? Karşılaştığınız problemleri çözebilmek için neler yaptınız?

6. Çizgi-Kavram çalışmaları size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?

7. Dersin işleniş biçimiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?

8. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 8. Doku Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Doku Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Doku etkinliğiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?
2. Doku çalışmalarınız için ne gibi ön çalışmalar-hazırlıklar yaptınız?
3. Etkinlik süresince herhangi bir problem ile karşılaştınız mı? Problemlerle karşılaştıysanız bunlar nelerdir? Bu problemleri aşmak için neler yaptınız?
4. Doku etkinliğinin size katkıları nelerdir?
5. Doku çalışmalarınız ile ilgili neler düşünüyorsunuz?
6. Etkinliğin işlenişiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?
7. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 9. Yeniden Üretim Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Yeniden Üretim Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1.Seçtiğiniz eseri ve eserde sizi en çok etkileyen şeyin ne olduğunu anlatır mısınız?

2.Eserinizi yorumlarken çıkış noktanız neydi? Nasıl bir konsept geliştirdiniz ve uyguladınız?

3.Çalışmanın uygulama aşamasında nelerden yararlandınız ve ne gibi çalışmalar yaptınız?

4.Çalışma süresince hangi problemlerle karşılaştınız ve problemleri aşabilmek için neler yaptınız?

5.Yeniden üretim etkinliği size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?

6.Çalışmanla ilgili neler düşünüyorsunuz?

7.Etkinliğin işlenişiyle ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

8.Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 10. 3 Boyutlu Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

3 Boyutlu Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. 3 Boyutlu çalışma öncesi ne gibi hazırlıklar yaptınız?

2. Çalışmanızı yaparken herhangi bir problemle karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bunlar nelerdir? Karşılaştığınız problemleri çözebilmek için neler yaptınız?

3. 3 Boyutlu çalışma ve kavram etkinliği size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?

4. 3 Boyutlu çalışmanızla ilgili neler düşünüyorsunuz?

4. Etkinliğin işlenişiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?

5. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 11. Video Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Video Proje Etkinliği Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Video projenizi anlatır mısınız?
2. Video proje çalışmanızda hangi araç-gereç (cihaz) ve programları kullandınız?
3. Video projeniz için ne gibi ön hazırlıklar yaptın? (kavram-düşünsel süreç-teknik)
4. Video projesinde çalışmanızı yaparken herhangi bir problemle karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bunlar nelerdir? Karşılaştığınız problemleri çözebilmek için neler yaptın?
5. Video Projenizle ilgili teknik bir destek aldınız mı?
6. Video proje etkinliği size neler kazandırdı? Katkıları nelerdir?
7. Video projenizle ilgili neler düşünüyorsun?
8. Etkinliğin işlenişiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?
9. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Ek 12: Eylem Araştırması Sonunda Yapılan Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

Araştırma Sonunda Yapılan Yarı yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Temel tasarım dersini değerlendirir misiniz?
2. Temel tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiğimiz etkinlikleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Kavramsal düşünme sürecinin tasarım becerilerinize etkileri nelerdir?
4. Kavramsal düşünme sürecinin, sanat ve tasarım ile ilgili görüşlerinize etkileri nelerdir?
5. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...